
कविकुलगुरु - कालिदास - संस्कृत - विश्वविद्यालयः

M-449
कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक
हस्तलिखित संग्रह
दाखल क्र. M449 विषय वेद
नाव
लेखक/लिपीकार
पृष्ठ 382-710 काळ — पूर्ण/अपूर्ण
Checked 2012
M-449

यद्वासिसुन्वतोवृधोयजमानस्यसत्पते । उक्थेवायस्यरण्यंसिसमिन्दुभिः १८
देवंदेवंवोऽवसइन्द्रमिन्द्रंगृणीषणि । अधायज्ञायतुर्वणेव्यानशुः १९ यज्ञेभिर्य-
ज्ञवाहसंसोमेभिःसोमपातमम् । होत्राभिरिन्द्रंवावृधुर्व्यानशुः २० ॥ ४ ॥
महीरस्यप्रणीतयःपूर्वीरुतप्रशस्तयः । विश्वावसूनिदाशुषेव्यानशुः २१ इन्द्रंवृ-
त्राय हन्तवेदेवासोदधिरेपुरः । इन्द्रंवाणीरनूषतासमोजसे २२ महान्तंमहिनावयं
स्तोमेभिर्हवनश्रुतम् । अर्कैरभिप्रणोनुमःसमोजसे २३ नयंविविक्तोरोदसी
नान्तरिक्षाणिवज्रिणम् । अमादिदस्यतित्विषेसमोजसः २४ यदिन्द्रपृतनाज्ये
देवास्त्वादधिरेपुरः । आदित्तेहर्यताहरीववक्षतुः २५ ॥ ५ ॥ यदावृत्रंनदीवृतं
शवसावज्रिन्नवधीः । आदित्तेहर्यताहरीववक्षतुः २६ यदातेविष्णुरोजसात्रीणि
पदाविचक्रमे । आदित्तेहर्यताहरीववक्षतुः २७ यदातेहर्यताहरीवावृधातेदिवे-

दिवे । आदित्तेविश्वाभुवनानियेमिरे २८ यदातेमारुतीर्विशस्तुभ्यमिन्द्रनियेमिरे । आदित्तेविश्वाभुवनानियेमिरे २९ यदासूर्यममुंदिविशुक्रंज्योतिरधारयः । आदित्तेविश्वाभुवनानियेमिरे ३० इमांतइन्द्रसुष्टुतिंविप्रइयर्तिधीतिभिः । जामिंपदेवपिप्रतींप्राध्वरे ३१ यदस्यधामनिप्रियेसमीचीनासोअस्वरन् नाभा यज्ञस्यदोहनाप्राध्वरे ३२ सुवीर्यंस्वश्व्यंसुगव्यमिन्द्रदद्धिनः । होतेवपूर्वचित्तये प्राध्वरे ३३ ॥ ६ ॥ इत्यष्टमे मण्डले द्वितीयोनुवाकः ॥ २ ॥

इन्द्रः सुतेषु त्रयस्त्रिंशन्नारदः काण्व इन्द्र उष्णिक् ।

१३ इन्द्रःसुतेषुसोमेषुक्रतुंपुनीतउक्थ्यम् । विदेवृधस्यदक्षसोमहान्हिषः १ सप्रथमेव्योमनिदेवानांसदनेवृधः । सुपारःसुश्रवस्तमःसमप्सुजित् २ तमह्वेवाजसातयइन्द्रंभरायशुष्मिणम् । भवानःसुम्नेअन्तमःसखावृधे ३ इयंतइन्द्रगिर्वणो

रातिःक्षरतिसुन्वतः । मन्दानोअस्यबर्हिषोविराजसि ४ नूनंतदिन्द्रदद्धिनोयत्त्वा
सुन्वन्तईमहे । रयिंनश्चित्रमाभरास्वर्विदम् ५ ॥ ७ ॥ स्तोतायत्तेविचर्षणिरति-
प्रशर्धयद्गिरः । वयाइवानुरोहतेजुषन्तयत् ६ प्रत्नवज्जनयागिरःशृणुधीजरितुर्ह-
वम् । मदेमदेववक्षिथासुकृत्वने ७ क्रीळन्त्यस्यसूनृताआपोनप्रवतायतीः ।
अयाधियायउच्यतेपतिर्दिवः ८ उतोपतिर्यउच्यतेकृष्टीनामेकइद्वशी । नमोवृधै-
रवस्युभिःसुतेरण ९ स्तुहिश्रुतंविपश्चितंहरीयस्यप्रसक्षिणा । गन्तारादाशुषोगृ-
हंनमस्विनः १० ॥ ८ ॥ तूतुजानोमहेमतेऽश्वेभिःप्रुषितप्सुभिः । आयाहिय-
ज्ञमाशुभिःशमिद्धिते ११ इन्द्रशविष्ठसत्पतेरयिंगृणत्सुधारय । श्रवःसूरिभ्यो
अमृतंवसुत्वनम् १२ हवेत्वासूरउदितेहवेमध्यंदिनेदिवः । जुषाणइन्द्रसप्तिभि-
र्नआगहि १३ आतूगहिप्रतुद्रवमत्स्वासुतस्यगोमतः । तन्तुंतनुष्वपूर्व्यंयथा

दिवे । आदित्तेविश्वाभुवनानियेमिरे २८ यदातेमारुतीर्विशस्तुभ्यमिन्द्रनियेमिरे । आदित्तेविश्वाभुवनानियेमिरे २९ यदासूर्यममुंदिविशुक्रंज्योतिरधारयः। आदित्तेविश्वाभुवनानियेमिरे ३० इमांतइन्द्रसुष्टुतिंविप्रइयर्तिधीतिभिः । जामिंपदेवपिप्रतींप्राध्वरे ३१ यदस्यधामनिप्रियेसमीचीनासोअस्वरन् । नाभायज्ञस्यदोहनाप्राध्वरे ३२ सुवीर्यंस्वश्व्यंसुगव्यमिन्द्रदद्धिनः । होतेवपूर्वचित्तये प्राध्वरे ३३ ॥ ६ ॥ इत्यष्टमे मण्डले द्वितीयोनुवाकः ॥ २ ॥

इन्द्रः सुतेषु त्रयस्त्रिंशन्नारदः काण्व इन्द्र उष्णिक् ।

१३ इन्द्रःसुतेषुसोमेषुक्रतुंपुनीतउक्थ्यम् । विदेवृधस्यदक्षसोमहान्हिषः १ सप्रथमेव्योमनिदेवानांसदनेवृधः । सुपारःसुश्रवस्तमःसमप्सुजित् २ तमंह्वेवाजसातयइन्द्रंभरायशुष्मिणम् । भवानःसुम्नेअन्तमःसखावृधे ३ इयंतइन्द्रगिर्वणो

रातिःक्षरंतिसुन्वतः । मन्दानोअस्यबर्हिषोविराजसि ४ नूनंतदिन्द्रदद्धिनोयत्त्वां
सुन्वन्तईमहे । रयिंनश्चित्रमाभरास्वर्विदम् ५ ॥ ७ ॥ स्तोतायत्तेविचर्षणिरति-
प्रशर्धयद्गिरः । वयाइवानुरोहतेजुषन्तयत् ६ प्रत्नवज्जनयागिरःशृणुधीजरितुर्ह-
वम् । मदेमदेववक्षिथासुकृत्वने ७ क्रीळन्त्यस्यसूनृताआपोनप्रवतायतीः ।
अयाधियायउच्यतेपतिर्दिवः ८ उतोपतिर्यउच्यतेकृष्टीनामेकइद्वशी । नमोवृधै-
रवस्युभिःसुतेरण ९ स्तुहिश्रुतंविपश्चितंहरीयस्यप्रसक्षिणा । गन्तारादाशुषोगृ-
हंनमस्विनः १० ॥ ८ ॥ तूतुजानोमहेमतेऽश्वेभिःप्रुषितप्सुभिः । आयाहियज्-
ञमाशुभिःशमिद्धिते ११ इन्द्रशविष्ठसत्पतेरयिंगृणत्सुधारय । श्रवःसूरिभ्यो
अमृतंवसुत्वनम् १२ हवेत्वासूरउदितेहवेमध्यंदिनेदिवः । जुषाणइन्द्रसप्तिभि-
र्नआगहि १३ आतूगहिप्रतुद्रवमत्स्वासुतस्यगोमतः । तन्तुंतनुष्वपूर्व्यंयथा

ऋ. सं.

॥ ३८४ ॥

अ.६अ.१

विदे १४ यच्छक्रासिपरावतियदर्वावतिवृत्रहन् । यद्वासमुद्रेअन्धसोऽवितेद-
सि १५ ॥ १ ॥ इन्द्रंवर्धन्तुनोगिरइन्द्रंसुतासइन्दवः । इन्द्रेहविष्मतीर्विशोअ-
राणिषुः १६ तमिद्विप्राअवस्यवःप्रवत्वतीभिरूतिभिः । इन्द्रंक्षोणीरवर्धयन्वया-
इव १७ त्रिकद्रुकेषुचेतनंदेवासोयज्ञमत्नत । तमिद्वर्धन्तुनोगिरःसदावृधम् १८
स्तोतायत्तेअनुव्रतउक्थान्यृतुथादधे । शुचिःपावकउच्यतेसोअद्भुतः १९ तदिद्रु-
द्रस्यचेततियह्वंप्रत्नेषुधामसु । मनोयत्राvितद्दधुर्विचेतसः २० ॥ १० ॥ यदिमे
सख्यमावरइमस्यपाह्यन्धसः । येनविश्वाअतिद्विषोअतारिम २१ कदातइन्द्र
गिर्वणःस्तोताभवातिशंतमः । कदानोगव्येअश्व्येवसौदधः २२ उततेसुष्टुताह-
रीवृषणावहतोरथम् । अजुर्यस्यमदिन्तमंयमीमहे २३ तमीमहेपुरुष्टुतंयह्वंप्रत्ना-
भिरूतिभिः । निबर्हिषिप्रियेसददधद्विता २४ वर्धस्वासुपुरुष्टुतऋषिष्टुताभिरू-

॥ ३८४ ॥

तिभिः । धुक्षस्वपिप्युषीमिषमवाचनः २५ ॥ ११ ॥ इन्द्रत्वमवितेदसित्थास्तु-
वतोअद्रिवः । ऋतादियर्मितेधियंमनोयुजम् २६ इहत्यासधमाद्यायुजानःसोम-
पीतये । हरींइन्द्रप्रतद्वसूअभिस्वर २७ अभिस्वरन्तुयेतवरुद्रासःसक्षतश्रियम् ।
उतोमरुत्वतीर्विशोअभिप्रयः २८ इमाअस्यप्रतूर्तयःपदंजुषन्तयद्दिवि । नाभा
यज्ञस्यसंदधुर्यथाविदे २९ अयंदीर्घायचक्षसेप्राचिप्रयत्यध्वरे । मिमीतेयज्ञमा-
नुषग्विचक्ष्य ३० ॥ १२ ॥ वृषायमिन्द्रतेरथउतोतेवृषणाहरी । वृषात्वंशतक्र-
तोवृषाहवः ३१ वृषाग्रावावृषामदोवृषासोमोअयंसुतः । वृषायज्ञोयमिन्वसि
वृषाहवः ३२ वृषात्वावृषणंहुवेवज्रिञ्चित्राभिरूतिभिः । वावन्थहिप्रतिष्टुतिंवृषा
हवः ३३ ॥ १३ ॥

यदिन्द्र पञ्चदश गोषूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनाविन्द्रो गायत्री ।

१४ यदिन्द्राहंयथात्वमीशीयवस्वएकइत् । स्तोतामेगोषखास्यात् १ शिक्षेयमस्मैदित्सेयंशचीपतेमनीषिणे । यदहंगोपतिःस्याम् २ धेनुष्टइन्द्रसूनृता यजमानायसुन्वते । गामश्वंपिप्युषीदुहे ३ नतेवर्तास्तिराधसइन्द्रदेवोनमर्त्यः । यद्दित्ससिस्तुतोमघम् ४ यज्ञइन्द्रमवर्धयद्यद्भूमिंव्यवर्तयत् । चक्राणओपशं दिवि ५ ॥ १४ ॥ वावृधानस्यतेवयंविश्वाधनानिजिग्युषः । ऊतिमिन्द्रावृणीमहे ६ व्य१न्तरिक्षमातिरन्मदेसोमस्यरोचना । इन्द्रोयदभिनद्वलम् ७ उद्गाआजदङ्गिरोभ्यआविष्कृण्वन्गुहासतीः । अर्वाञ्चंनुनुदेवलम् ८ इन्द्रेणरोचनादिवोदृळ्हानिदृंहितानिच । स्थिराणिनपराणुदे ९ अपामूर्मिर्मदन्निवस्तोमइन्द्राजिरायते । वितेमदाअराजिषुः १० ॥ १५ ॥ त्वंहिस्तोमवर्धनइन्द्रास्युक्थवर्धनः ।

स्तोतॄणामुतभंद्रकृत् ११ इन्द्रमित्केशिनाहरींसोमपेयांयवक्षतः । उपंयज्ञं सुराधंसम् १२ अपांफेनेंननमुंचेःशिरंइन्द्रोदंवर्तयः । विश्वायदजंयःस्पृधंः १३ मायाभिरुत्सिसृंप्सतइन्द्रद्यामारुरुंक्षतः । अवदस्यूँरधूनुथाः १४ असुन्वामिंन्द्र संसदंविषूंचींव्यंनाशयः । सोमपाउत्तंरोभवंन् १५ ॥ १६ ॥

तम्वभि त्रयोदश गोषूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनाविन्द्र उष्णिक् ।

१५ तम्वभिप्रगांयतपुरुहूतंपुंरुष्टुतम् । इन्द्रंगीर्भिस्तंविषमाविंवासत १ यस्यंद्विबर्हंसोबृहत्सहोंदाधाररोदंसी । गिरीरँज्राँअपःस्वंर्वृषत्वना २ सराजसिं पुरुष्टुतँएकोंवृत्राणिंजिघ्नसे । इन्द्रजैत्रांश्रवस्यांचयन्तंवे ३ तंतेमदंगृणीमसि वृषंणंपृत्सुसांसहिम् । उलोककृत्नुमंद्रिवोहरिश्रियंम् ४ येनज्योतींष्यायवेमनंवेचविवेदिथ । मन्दानोअस्यबर्हिंषोविरांजसि ५ ॥ १७ ॥ तदद्याचिंत्तउक्थि-

नोऽनुष्टुवन्तिपूर्वथा। वृषंपत्नीरपोजंयादिवेदिवे ६ तवत्यदिन्द्रियंबृहत्तवशुष्मंमु-
तक्रतुम्। वज्रंशिशातिधिषणावरेण्यम् ७ तवद्यौरिन्द्रपौंस्यंपृथिवीवर्धतिश्रवः।
त्वामापःपर्वतासश्चहिन्विरे ८ त्वांविष्णुर्बृहन्क्षयोमित्रोगृणातिवरुणः। त्वांश-
र्धोमदत्यनुमारुतम् ९ त्वंवृषाजनानांमंहिष्ठइन्द्रजज्ञिषे। सत्राविश्वास्वपत्या-
निंदधिषे १० ॥ १८ ॥ सत्रात्वंपुरुष्टुतँएकोवृत्राणितोशसे। नान्यइन्द्रात्करणं
भूयइन्वति ११ यदिन्द्रमन्मशस्त्वानानाहवन्तऊतये। अस्माकेभिर्नृभिरत्रा
स्वर्जय १२ अरंक्षयायनोमहेविश्वारूपाण्याविशन्। इन्द्रंजैत्रायहर्षयाश-
चीपतिम् १३ ॥ १९ ॥

प्र सम्राजं द्वादशर्चेरिरिबिठिः काण्व इन्द्रो गायत्री।

१६ प्रसम्राजंचर्षणीनामिन्द्रंस्तोतानव्यंगीर्भिः। नरंनृषाहंमंहिष्ठम् १ य-

॥ ३८६ ॥

स्मिन्नुक्थानिरण्यंन्तिविश्वांनिचश्रवस्यां । अपामवोनसंमुद्रे २ तंसुंष्टुत्यांविवा-
सेज्येष्ठराजंभरेंकृत्नुम् । महोवाजिनंसनिभ्यंः ३ यस्यानूंनागभीरामदांउरव-
स्तरुंत्राः । हर्षुमन्तःशूरंसातौ ४ तामिद्धनेषुहितेष्वंधिवाकायंहवन्ते । येषामि-
न्द्रस्तेजंयन्ति ५ तमिच्च्यौत्नैरार्यन्तितंकृतेभिश्चर्षणयंः । एषइन्द्रोवरिवस्कृ-
त् ६ ॥ २० ॥ इन्द्रोब्रह्मेन्द्रऋषिरिन्द्रंःपुरूपुंरुहूतः । महान्महीभिःशचींभिः ७
सस्तोम्यःसहव्यंःसत्यःसत्वांतुविकूर्मिः । एकंश्चित्सन्नभिभूंतिः ८ तमर्केभिस्तं
सामंभिस्तंगांयत्रैश्चंर्षणयंः । इन्द्रंवर्धन्तिक्षितयंः ९ प्रणेतारंवस्योअच्छाकर्तारं
ज्योतिःसमत्सु । सासह्वांसंयुधामित्रान् १० सनःपप्रिःपारयातिस्वस्तिनावापु-
रुहूतः । इन्द्रोविश्वाअतिद्विषंः ११ सत्वंनंइन्द्रवाजेभिर्दशस्याचंगातुयाचं । अ-
च्छांचनःसुम्नंनेषि १२ ॥ २१ ॥

आ याहि पञ्चदशोरिंबिठिः काण्व इन्द्रो गायत्री । उपान्त्या बृहती । अन्त्या सतोबृहती ।

१७ आयाहिसुषुमाहितइन्द्रसोमंपिबाइमम् । एदंबर्हिःसदोमम १ आत्वाब्रह्मयुजाहरीवहतामिन्द्रकेशिना । उपब्रह्माणिनःशृणु २ ब्रह्माणस्त्वावयंयुजासोमपामिन्द्रसोमिनः । सुतावन्तोहवामहे ३ आनोयाहिसुतावतोऽस्माकंसुष्टुतीरुप । पिबासुशिप्रिन्नन्धसः ४ आतेसिञ्चामिकुक्ष्योरनुगात्राविधावतु । गृभायजिह्वयामधु ५ ॥ २२ ॥ स्वादुष्टेअस्तुसंसुदेमधुमान्तन्वे३तव । सोमःशमस्तुतेहृदे ६ अयमुत्वाविचर्षणेजनीरिवाभिसंवृतः । प्रसोमइन्द्रसर्पतु ७ तुविग्रीवोवपोदरःसुबाहुरन्धसोमदे । इन्द्रोवृत्राणिजिघ्नते ८ इन्द्रप्रेहिपुरस्त्वंविश्वस्येशानओजसा । वृत्राणिवृत्रहञ्जहि ९ दीर्घस्तेअस्त्वङ्कुशोयेनावसुप्रयच्छसि । यजमानायसुन्वते १० ॥ २३ ॥ अयंतइन्द्रसोमोनिपूतोअधिबर्हिषि ।

एहीमस्यद्रवापिब ११ शाचिगोशाचिपूजनायंरणायतेसुतः। आखण्डलप्रहूय-
से १२ यस्तेशृङ्गवृषोनपात्प्रणपात्कुण्डपाय्यः। न्यस्मिन्दध्रआमनः १३ वास्तो
ष्पतेध्रुवास्थूणांसत्रंसोम्यानाम् । द्रप्सोभेत्तापुरांशश्वतीनामिन्द्रोमुनीनांसखा
१४ पृदाकुसानुर्यजतोगवेषणएकःसन्नभिभूयसः। भूर्णिमश्वंनयत्तुजापुरोगृभे-
न्द्रंसोमस्यपीतये १५ ॥ २१ ॥

इदं ह द्वाविंशतिरिरिंबिठिः काण्व आदिसा उष्णिक् । अष्टम्या अश्विनौ ।
नवम्या अग्निसूर्यानिलाः ।

१८ इदंहनूनमेषांसुम्नंभिक्षेतमर्त्यः। आदित्यानामपूर्व्यंसवीमनि १ अनर्वाणो
ह्येषांपन्थआदित्यानाम् । अदब्धाःसन्तिपायवःसुगेवृधः २ तत्सुनःसविताभ-
गोवरुणोमित्रोअर्यमा। शर्मयच्छन्तुसप्रथोयदीमहे ३ देवेभिर्देव्यदितेऽरिष्टभ-

मन्नागहि । स्मत्सूरिभिःपुरुप्रियेसुशर्मभिः ४ तेहिपुत्रासोअदितेर्विदुर्द्वेषांसि
योतवे । अंहोश्चिदुरुचक्रयोऽनेहसः ५ ॥ २५ ॥ अदितिर्नोदिवापशुमदितिर्न-
क्तमद्वयाः । अदितिःपात्वंहसःसदावृधा ६ उतस्यानोदिवामतिरदितिरूत्यागं-
मत् । साशन्तातिमयस्करदपस्रिधः ७ उतत्यादैव्याभिषजाशंनःकरतोअश्वि-
ना । युयुयातामितोरपोअपस्रिधः ८ शमग्निरग्निभिःकरच्छंनस्तपतुसूर्यः ।
शंवातोवात्वरपाअपस्रिधः ९ अपामीवामपस्रिधमपसेधतदुर्मतिम् । आदि-
त्यासोयुयोतनानोअंहसः १० ॥ २६ ॥ युयोताशरुमस्मदाँआदित्यासउताम-
तिम् । ऋधग्द्वेषःकृणुतविश्ववेदसः ११ तत्सुनःशर्मयच्छतादित्यायन्मुमोच-
ति । एनस्वन्तंचिदेनसःसुदानवः १२ योनःकश्चिद्रिरिक्षतिरक्षस्त्वेनमर्त्यः ।

स्वैःषएवैरिरिषीष्टयुर्जनः १३ समित्तमघर्मश्नवद्दुःशंसंमर्त्यरिपुम् । योअस्मत्रा दुर्हणावाँउपद्वयुः १४ पाकत्रास्थनदेवाहृत्सुजानीथमर्त्यम् । उपद्वयुंचाद्वयुंच वसवः १५ ॥ २७ ॥ आशर्मपर्वतानामोतापांवृणीमहे । द्यावाक्षामारेअस्मद्र- पस्कृतम् १६ तेनोभद्रेणशर्मणायुष्माकेनावावसवः । अतिविश्वानिदुरितापि- पर्तन १७ तुचेतनायतत्सुनोद्राघीयआयुर्जीवसे । आदित्यासःसुमहसःकृणो- तन १८ यज्ञोहीळोवोअन्तरआदित्याअस्तिमृळत । युष्मेइद्वोअपिष्मसिसजा- त्ये १९ बृहद्वरूथंमरुतांदेवंत्रातारमश्विना । मित्रमीमहेवरुणंस्वस्तये २० अनेहोमित्रार्यमन्नृवद्वरुणशंस्यम् । त्रिवरूथंमरुतोयन्तनश्छर्दिः २१ येचिद्धि मृत्युबन्धवआदित्यामनवःस्मसि । प्रसूनआयुर्जीवसेतिरेतन २२ ॥ २८॥

तं गूर्धय सप्तत्रिंशत्सौभरिः काण्वोऽग्निः प्रगाथा ककुप् । अन्त्ययोस्त्रसदस्योर्दानस्तुतिः । उपान्त्ययोरादित्याः । सप्तविंशी द्विपदा । चतुस्त्रिंशत्तम्युष्णिक् । पञ्चत्रिंशत्तमी सतोबृहती । उपान्त्या ककुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

११ तंगूर्धयास्वर्णरंदेवासोदेवमरतिंदधान्विरे । देवत्राहव्यमोहिरे १ विभूतरातिंविप्रचित्रशोचिषमग्निमीळिष्वयन्तुरम् । अस्यमेधस्यसोम्यस्यसोभरेप्रेमध्वरायपूर्व्यम् २ यजिष्ठंत्वाववृमहेदेवंदेवत्राहोतारममर्त्यम् । अस्ययज्ञस्यसुक्रतुम् ३ ऊर्जोनपातंसुभगंसुदीदितिमग्निंश्रेष्ठशोचिषम् । सनोमित्रस्यवरुणस्यसोअपामासुम्नंयक्षतेदिवि ४ यःसमिधायआहुतीयोवेदेनददाशमर्तोअग्नये । योनमसास्वध्वरः ५ ॥ २१ ॥ तस्येदर्वन्तोरंहयन्तआशवस्तस्यद्युम्नितमंयशः । नतमंहोदेवकृतंकुतश्चननमर्त्यकृतंनशत् ६ स्वग्नयोवोअग्निभिःस्यामसूनोसहस

ऊर्जांपते । सुवीरस्त्वमस्मयुः ७ प्रशंसमानोअतिथिर्नमित्रियोऽग्नीरथोनवेद्यः ।
त्वक्षेमासोअपिसन्तिसाधवस्त्वंराजारयीणाम् ८ सोअद्धादाश्वध्वरोऽग्नेमर्तःसु-
भगसप्रशंस्यः । सधीभिरस्तुसनिता ९ यस्यत्वमूर्ध्वोअध्वरायतिष्ठसिक्षयद्वीरः
ससाधते । सोअर्वद्भिःसनितासविपन्युभिःसशूरैःसनिताकृतम् १० ॥ ३० ॥
यस्याग्निर्वपुर्गृहेस्तोमंचनोदधीतविश्ववार्यः । हव्यावावेविषद्विषः ११ विप्रस्य
वास्तुवतःसहसोयह्वोमक्षूतमस्यरातिषु । अवोदेवमुपरिमर्त्यकृधिवसोविविदुषो
वचः १२ योअग्निंहव्यदातिभिर्नमोभिर्वासुदक्षमाविवासति । गिरावाजिर-
शोचिषम् १३ समिधायोनिशितीदाशददितिंधामभिरस्यमर्त्यः । विश्वेत्सधी
भिःसुभगोजनाँअतिद्युम्नैरुद्रइवतारिषत् १४ तदग्नेद्युम्नमाभरयत्सासहत्सदनेकं
चिदत्रिणम् । मन्युंजनस्यदूढ्यः १५ ॥ ३१ ॥ येनचष्टेवरुणोमित्रोअर्यमाये-

ननासत्याभगः । वयंतत्तेशवसागातुवित्तमाइन्द्रत्वोताविधेमहि १६ तेघेदग्ने
स्वाध्योयेत्वाविप्रनिदधिरेनृचक्षसम् । विप्रासोदेवसुक्रतुम् १७ तइद्वेदिंसुभगत
आहुतिंतेसोतुंचक्रिरेदिवि । तइद्वाजेभिर्जिग्युर्महद्धनंयेत्वेकामंन्येरिरे १८ भ-
द्रोनोअग्निराहुतोभद्रारातिःसुभगभद्रोअध्वरः । भद्राउतप्रशस्तयः १९ भद्रंमनः
कृणुष्ववृत्रतूर्येयेनासमत्सुसासहः । अवस्थिरातनुहिभूरिशर्धतांवनेमातेअभि-
ष्टिभिः २० ॥ ३२ ॥ ईळेगिरामनुर्हितंयंदेवादूतमरतिंन्येरिरे । यजिष्ठंहव्यवा-
हनम् २१ तिग्मजम्भायतरुणायराजतेप्रयोगायस्यग्नये । यःपिंशतेसूनृताभिः
सुवीर्यमग्निर्घृतेभिराहुतः २२ यदीघृतेभिराहुतोवाशीमग्निर्भरतउच्चावच । असु-
रइवनिर्णिजम् २३ योहव्यान्यैरयतामनुर्हितोदेवआसासुगन्धिना । विवासते
वार्याणिस्वध्वरोहोतादेवोअमर्त्यः २४ यदग्नेमर्त्यस्त्वंस्यामहंमित्रमहोअमर्त्यः ।

॥ १९० ॥

सहंसःसूनवाहुत २५ ॥ ३३ ॥ नत्वांरासीयाभिशंस्तयेवसोनपापत्वायसंन्त्य । नमेंस्तोतामंतीवानदुर्हितःस्यादंग्नेनपापयां २६ पितुर्नपुत्रःसुभृतोदुरोणआदेवाँ एंतुप्रणोंहविः २७ तवाहमंग्नऊतिभिर्नेदिष्ठाभिःसचेयजोषमावसो । सदांदेवस्यमर्त्यः २८ तवक्रत्वासनेयंतवरातिभिरग्नेतवप्रशंस्तिभिः । त्वामिदांहुःप्रमंतिंवसोममाग्नेहर्षस्वदातवे २९ प्रसोअंग्नेतवोतिभिःसुवीराभिस्तिरतेवाजंभर्मभिः । यस्यत्वंसख्यमावरः ३० ॥ ३४ ॥ तवद्रप्सोनीलवान्वाशऋत्वियइन्धानःसिष्णवार्ददे । त्वंमहीनामुषसांमसिप्रियःक्षपोवस्तुषुराजसि ३१ तमागंन्मसोभंरयःसहस्रंमुष्कंस्वभिष्टिमवंसे । सम्राजंत्रासदस्यवम् ३२ यस्यंतेअग्नेअन्येअग्नयंउपक्षितोंवयाइव । विपोनद्युम्नानियुवेजनानांतवक्षत्राणिवर्धयन् ३३ यमादित्यासोअद्रुहःपारंनयथमर्त्यम् । मघोनांविश्वेषांसुदानवः ३४ यूयंराजा

न॒ः कं॑चिच्चर्ष॑णीस॒हः क्षय॑न्तं॒ मानु॑षाँ॒ अनु॑ । व॒यं ते॑ वो॒ वरु॑ण॒ मित्रार्य॒म॒न्त्स्यामेदृ॒तस्य॑ र॒थ्य॑ः ३५ अदा॑न्मे पौरुकु॒त्स्यः प॑ञ्चा॒शतं॑ त्र॒सद॑स्युर्व॒धूना॑म् । मंहि॑ष्ठो अ॒र्यः सत्प॑तिः ३६ उ॒त मे॑ प्र॒यियो॑र्व॒यियो॑ः सु॒वास्त्वा॒ अधि॒ तुग्व॑नि । ति॒सृ॒णां स॑प्त॒ती॒नां श्या॒वः प्र॑णे॒ता भु॑व॒द्वसु॒र्दिया॑ना॒ं पति॑ः ३७ ॥ ३५ ॥

आ गन्त षड्विंशतिः सौभरिः काण्वो मरुतः प्रगाथा ककुप् ।

२० आ ग॑न्ता॒ मा रि॑षण्यत॒ प्रस्था॑वानो॒ माप॑ स्थाता समन्यवः । स्थि॒रा चि॑न्नमयिष्णवः १ वी॒ळु॒प॒विभि॑र्मरुत ऋभुक्षण॒ आ रु॑द्रासः सु॒दी॒तिभि॑ः । इ॒षा नो॑ अ॒द्या ग॑ता पुरुस्पृहो य॒ज्ञमा सो॑भरी॒यव॑ः २ वि॒द्मा हि रु॒द्रिया॑णा॒ं शुष्म॑मु॒ग्रं म॒रुतां॒ शिमी॑वताम् । विष्णो॑रे॒षस्य॑ मी॒ळ्हुषा॑म् ३ वि द्वी॒पानि॒ पाप॑त॒न्तिष्ठ॑द्दु॒च्छुनो॒भे यु॑जन्त॒ रोद॑सी । प्र॒ धन्वा॑न्यैरत शुभ्रखादयो॒ यदेज॑थ स्वभानवः ४ अच्यु॑ता चिद्वो॒ अज्म॒न्ना नान॑दति॒ पर्व॑-

तासोवनस्पतिः । भूमिर्यामेषुरेजते ५ ॥ ३६ ॥ अमायवोमरुतोयातवेद्यौर्जि-
हीतउत्तराबृहत् । यत्रानरोदेदिशतेतनूष्वात्वक्षांसिबाह्वोजसः ६ स्वधामनुश्रि-
यनंरोमहित्वेषाअमवन्तोवृषप्स्वः । वहन्तेअह्रुतप्स्वः ७ गोभिर्वाणोअज्यते
सोभरीणांरथेकोशेहिरण्यये । गोबन्धवःसुजातासइषेभुजेमहान्तोनःस्परसेनु ८
प्रतिवोवृषदञ्जयोवृष्णेशर्धायमारुतायभरध्वम् । हव्यावृषप्रयाव्णे ९ वृषणश्वेन
मरुतोवृषप्सुनारथेनवृषनाभिना । आश्येनासोनपक्षिणोवृथानरोहव्यानोवीत-
येगत १० ॥ ३७ ॥ समानमञ्ज्येषांविभ्राजन्तेरुक्मासोअधिबाहुषु । दविद्यु-
तत्यृष्टयः ११ तउग्रासोवृषणउग्रबाहवोनकिष्टनूषुयेतिरे । स्थिराधन्वान्यायु-
धारथेषुवोऽनीकेष्वधिश्रियः १२ येषामर्णोनसप्रथोनामत्वेषंशश्वतामेकमिद्भुजे ।
वयोनपित्र्यंसहः १३ तान्वन्दस्वमरुतस्ताँउपस्तुहितेषांहिधुनीनाम् । अराणां

ऋ. सं.

॥ १९२ ॥

नचरमस्तदेषांदानामह्नातदेषाम् १४ सुभगःसवऊतिष्वासपूर्वासुमरुतोव्युष्टि-
षु । योवानूनमुतासति १५ ॥ ३८ ॥ यस्यवायूयंप्रतिवाजिनोनरआहव्यावीतये
गथ । अभिषद्युम्नैरुतवाजसातिभिःसुम्नावोधूतयोनशत् १६ यथारुद्रस्यसूनवो
दिवोवशन्त्यसुरस्यवेधसः । युवानस्तथेदसत् १७ येचार्हन्तिमरुतःसुदानवः
स्मन्मीळ्हुषश्चरन्तिये । अतश्चिदानउपवस्यसाहृदायुवानआववृध्वम् १८ यून
ऊषुनविष्ठयावृष्णःपावकाँअभिसोभरेगिरा । गायगाइवचर्कृषत् १९ साहाये
सन्तिमुष्टिहेवहव्योविश्वासुपृत्सुहोतृषु । वृष्णश्चन्द्रान्नसुश्रवस्तमान्गिरावन्दस्व
मरुतोअह २० ॥ ३९ ॥ गावश्चिद्घासमन्यवःसजात्येनमरुतःसबन्धवः । रि-
हतेककुभोमिथः २१ मर्तश्चिद्वोनृतवोरुक्मवक्षसउपभ्रातृत्वमायति । अधिनो
गातमरुतःसदाहिवआपित्वमस्तिनिध्रुवि २२ मरुतोमारुतस्यनआभेषजस्य

अ. ६. अ १

॥ १९२ ॥

वहतासुदानवः । यूयंसंखायःसप्तयः २३ याभिःसिन्धुमवंथयाभिस्तूर्वथयाभिः-
र्दशस्यथाक्रिविम् । मयोंनोभूतोतिभिर्मयोभुवःशिवाभिरसचद्विषः २४ यत्सि-
न्धौयदसिक्न्यांयत्समुद्रेषुमरुतःसुबर्हिषः । यत्पर्वतेषुभेषजम् २५ विश्वंपश्यन्तो
बिभृथातनूष्वातेनानोअधिवोचत । क्षमारपोमरुतआतुरस्यनइष्कर्ताविह्रुतं
पुनः २६ ॥ ४० ॥ इति षष्ठाष्टके प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥ इत्यष्टमे मण्डले तृतीयो-
नुवाकः ॥ ३ ॥

वयमुध्नूनान्त्येद्वृचेचित्रस्यदानस्तुतिरोत्यमाश्विनंत्रिप्रगाथादिबृहत्यनुष्टुबेकादश्याद्येककुम्मध्येज्यो-
तिषीईळिष्ववित्रिशद्विश्वमनावैयश्वआग्नेयमौष्णिहंहसखायस्तृचोन्त्यःसौषाम्णस्यवरोदानस्तुतिरन्त्यानु-
ष्टुप्तावांचतुर्विंशतिर्मैत्रावरुणंदशम्याद्यास्तिस्रोवैश्वदेव्यस्उपान्त्योष्णिग्गर्भायुवोःपञ्चाधिकाव्यश्वोवा-
ङ्गिरसआश्विनंविंश्याद्यावायव्यास्तत्पूर्वाश्वतस्रोगायत्र्योन्त्यैकविंश्यौचविंश्यनुष्टुबग्निरुक्थेन्द्यधिकाम-

नुर्वैवस्वतोवैश्वदेवंद्वप्रगाथंयेत्रिंशतिपश्चोपान्त्यापुरउष्णिग्बभ्रुर्दशकश्यपोवामारीचोद्वैपदंनहिवश्चतु- ष्कंपुरउष्णिग्बृहत्यनुष्टुबन्तंयोयजातिम्नूनात्रेज्यास्तवोयजमानप्रशंसाचयेत्यादिपश्चदम्पत्योःशिष्टा- स्तदाशिषोनुष्टुप्पुतुषङ्क्त्यन्तंनवम्यनुष्टुब्दशमीपादनिचृत् ।

वयम्वष्टादश सौभरिः काण्व इन्द्रः प्रगाथा ककुप् । अन्त्ययो श्चित्रस्य दानस्तुतिः ।

२१ ॐम् वयमुत्वामंपूर्व्यस्थूरंनकच्चिद्धरंन्तोऽवस्यवंः । वाजेंचित्रंहंवामहे १ उपंत्वाकर्मन्नूतयेसनोयुवोग्रश्चंक्रामयोधृषत् । त्वामिद्धयंवितारंववृमहेसखांय इन्द्रसानसिम् २ आयांहीमइन्दवोऽश्वंपतेगोपंतउर्वरापते । सोमंसोमपतेपिब ३ वयंहित्वाबन्धुमन्तमबन्धवोविप्रांसइन्द्रयेमिम । यातेधामांनिवृषभतेभिरागंहि विश्वेभिःसोमंपीतये ४ सीदंन्तस्तेवयोयथागोश्रींतेमधौमदिरेविवक्षणे । अभि त्वामिन्द्रनोनुमः ५ ॥ १ ॥ अच्छांचत्वैनानमंसावदामासिकिंमुहुंश्चिद्विदींधयः ।

सन्तिकामासोहरिवोददिष्ट्वंस्मोवयंसन्तिनोधियः ६ नूत्नाइदिन्द्रतेवयमूती अभूमनहिनूतेअद्रिवः । विद्मापुरापरीणसः ७ विद्मासखित्वमुतशूरभोज्य१मा तेतावज्रिन्नीमहे । उतोसमस्मिन्नाशिशीहिनोवसोवाजेसुशिप्रगोमति ८ योनइदमिदंपुराप्रवस्यआनिनायतमुवःस्तुषे । सखायइन्द्रमूतये ९ हर्यश्वंसत्पतिंचर्षणीसहंसहिष्मायोअमन्दत । आतुनःसवयतिगव्यमश्व्यंस्तोतृभ्योमघवाशतम् १० ॥ २ ॥ त्वयाहस्विद्युजावयंप्रतिश्वसन्तंवृषभब्रुवीमहि । संस्थेजनस्यगोमतः ११ जयेमकारेपुरुहूतकारिणोऽभितिष्ठेमदूढ्यः । नृभिर्वृत्रंहन्यामशूशुयामचावेरिन्द्रप्रणोधियः १२ अभ्रातृव्योअनात्वमनापिरिन्द्रजनुषासनादसि । युधेदापित्वमिच्छसे १३ नकीरेवन्तंसख्यायविन्दसेपीयन्तितेसुराश्वः । यदाकृणोषिनदनुंसमूहस्यादित्पितेवहूयसे १४ मातेअमाजुरोयथामूरासइन्द्रसख्ये

त्वावतः । निषंदामसचासुते १५ ॥ ३ ॥ मातेगोदत्रनिरंराममुराधसइन्द्रमाते
गृहामहि । दृळ्हाचिदर्यःप्रमृशाभ्याभरनतेदामानआदभे १६ इन्द्रोवाघेदियं-
न्मघंसरस्वतीवासुभगादुदिर्वसु । त्वंवाचित्रदाशुषे १७ चित्रइद्राजाराजकाइ-
दन्यकेयकेसरस्वतीमनु । पर्जन्यइवततनद्धिवृष्ट्यासहस्रमयुताददत् १८ ॥ ४ ॥

ओत्यमष्टादश सौभरिः काण्वोश्विनौ । आद्याः षट् प्रगाथाः । सप्तमी बृहती । अष्टम्यनुष्टुप् ।
एकादशी ककुप् । द्वादशी मध्येज्योतिः । शिष्टाः प्रगाथाः ककुभः ।

२२ ओत्यमह्वआरथमद्यादंसिष्ठमूतये । यमश्विनासुहवारुद्रवर्तनीआसूर्या-
यैतस्थथुः १ पूर्वापुषंसुहवंपुरुस्पृहंभुज्युंवाजेषुपूर्व्यम् । सचनावन्तंसुमतिभिः
सोभरेविद्वेषसमनेहसम् २ इहत्यापुरुभूतमादेवानमोभिरश्विना । अर्वाचीना
स्ववसेकरामहेगन्तारादाशुषोगृहम् ३ युवोरथस्यपरिचक्रमीयतईर्मान्यद्वामिष-

ण्यति । अस्माँअच्छासुमतिर्वांशुभस्पतीआधेनुरिवधावतु ४ रथोयोवांत्रिवन्धु-
रोहिरंण्याभीशुरश्विना । परिद्यावापृथिवीभूषंतिश्रुतस्तेननासत्यागतम् ५ ॥ ५ ॥
दशस्यन्तामनवेपूर्व्यंदिवियवंवृकेणकर्षथः । तावांमद्यसुमतिभिःशुभस्पतीअ-
श्विनाप्रस्तुवीमहि ६ उपनोवाजिनीवसूयातमृतस्यपथिभिः । येभिस्तृक्षिंवृष-
णात्रासदस्यवंमहेक्षत्रायजिन्वथः ७ अयंवामद्रिभिःसुतःसोमोनरावृषण्वसू ।
आयातंसोमपीतयेपिबंतंदाशुषोगृहे ८ आहिरुहतमश्विनारथेकोशेहिरण्ययेवृ-
षण्वसू । युञ्जाथांपीवरीरिषः ९ याभिःपक्थमवथोयाभिरध्रिंगुंयाभिर्बभ्रुंविजो-
षसम् । ताभिर्नोमक्षूतूयमश्विनागतंभिषज्यतंयदातुरम् १० ॥ ६ ॥ यदध्रिगा-
वोअध्रिगूइदाचिदह्नोअश्विनाहवामहे । वयंगीर्भिर्विपन्यवः ११ ताभिरायातंवृ-
षणोपमेहवंविश्वप्सुंविश्ववार्यम् । इषामंहिष्ठापुरुभूतमानरायाभिःक्रिविंवावृधु-

स्ताभिरागंतम् १२ ताविदाचिदहांनांतावश्विनावन्दंमानउपंब्रुवे । ताऊनमोंभिरीमहे १३ ताविद्दोषाताउषसिंशुभस्पतीतायामंन्रुद्रवंर्तनी । मानोमर्तायरिपवेवाजिनीवसूपरोरुद्रावतिंख्यतम् १४ आसुग्म्यायसुग्म्यंप्रातारथेनाश्विनांवासक्षणीं । हुवेपितेवसोभरी १५ ॥ ७ ॥ मनोंजवसावृषणामदच्युतामक्षुङ्गमाभिरूतिभिंः । आरात्तांच्चिद्भूतमस्मेअवंसेपूर्वीभिंःपुरुभोजसा १६ आनोअश्वांवदश्विनावर्तियांसिष्टंमधुपातमानरा । गोमंद्दस्राहिरंण्यवत् १७ सुप्रावर्गंसुवीर्यंसुष्टुवार्यमनांधृष्टंरक्षस्विनां । अस्मिन्नावांमायानेवाजिनीवसूविश्वांवामानिं धीमहि १८ ॥ ८ ॥

ईळिष्व त्रिंशाद्विश्वमना वैयश्वोग्निरुष्णिक् ।

२३ ईळिष्वाहिप्रंतीव्यंं१ यजंस्वजातवेंदसम् । चरिष्णुधूममगृंभीतशो-

चिषम् १ द्वामानँविश्वर्चषणेऽग्निंविश्वमनोगिरा । उतस्तुंषेविष्पर्धसोरथानाम् २ येषांमाबाधऋग्मियइषःपृक्षश्चनिग्रभे । उपविदावह्निर्विन्दतेवसु ३ उदस्य शोचिरस्थाद्दीदियुषोव्य १ जरम् । तपुंर्जम्भस्यसुद्युतोगणश्रियः ४ उदुतिष्ठस्व-ध्वरस्तवानोदेव्याकृपा । अभिख्याभासाबृहताशुशुक्वनिः ५ ॥ १ ॥ अग्नेया-हिसुंशस्तिभिर्हव्याजुह्वानआनुषक् । यथादूतोबभूथहव्यवाहनः ६ अग्निर्वः पूर्व्यहुंवेहोतारंचर्षणीनाम् । तमयावाचागृणेतमुंवःस्तुषे ७ यज्ञेभिरद्भुतक्र-तुंयंकृपासूदयन्तइत् । मित्रंनजनेसुधितमृतावनि ८ ऋतावानमृतायवोयज्ञस्य साधनंगिरा । उपोएनंजुजुषुर्नमसस्पदे ९ अच्छानोअङ्गिरस्तमंयज्ञासोयन्तु संयतः । होतायोअस्तिविक्ष्वायशस्तमः १० ॥ १० ॥ अग्नेतवत्येअजरेन्धाना-सोबृहद्भाः । अश्वाइववृषणस्तविषीयवः ११ सत्वंनऊर्जांपतेरयिंरास्वसुवीर्यम् ।

प्रावंनस्तोकेतनंयेसमत्स्वा १२ यद्वाउंविश्पतिःशितःसुप्रीतोमनुषोविशि । विश्वे-
दग्निःप्रतिरक्षांसिसेधति १३ श्रुष्ट्यंग्नेनवंस्यमेस्तोमंस्यवीरविश्पते । निमा-
यिनस्तपुंषारक्षसोदह १४ नतस्यंमाययांचनरिपुरींशीतमर्त्यंः । योअग्नयें
ददाशंहव्यदांतिभिः १५ ॥ ११ ॥ व्यंश्वस्त्वावसुविदंमुक्षण्युरंप्रीणादृर्षिः । महो
रायेतमुंत्वासमिंधीमहि १६ उशनांकाव्यस्त्वानिहोतारमसादयत् । आयजिं
त्वामनंवेजातवेदसम् १७ विश्वेहित्वांसजोषंसोदेवासोंदूतमक्रंत । श्रुष्टीदेवप्र-
थमोयज्ञियोंभुवः १८ इमंघांवीरोअमृतंदूतंकृण्वीतमर्त्यंः । पावकंकृष्णवर्तनिं
विहायसम् १९ तंहुंवेमयतस्रुचःसुभासंशुक्रशोचिषम् । विशामग्निमजरंप्रत्न-
मीड्यम् २० ॥ १२ ॥ योअंस्मैहव्यदांतिभिराहुंतिंमर्तोऽविधत् । भूरिपोषंसधं-

त्वेवीरवद्यशः २१ प्रथमंजातवेदसमग्निंयज्ञेषुपूर्व्यम् । प्रतिस्रुगेतिनमसाहवि-
ष्मती २२ आभिर्विधेमाग्नयेज्येष्ठाभिर्व्यश्ववत् । मंहिष्ठाभिर्मतिभिःशुक्रशो-
चिषे २३ नूनमर्चविहायसेस्तोमेभिःस्थूरयूपवत् । ऋषेवैयश्वदम्यायाग्नये २४
अतिथिंमानुषाणांसूनुंवनस्पतीनाम् । विप्राअग्निमवसेप्रत्नमीळते २५ ॥ १३ ॥
महोविश्वाँअभिषतो३ऽभिहव्यानिमानुषा । अग्नेनिषत्सिनमसाधिबर्हिषि २६
वंस्वानोवार्यापुरुवंस्वरायःपुरुस्पृहः । सुवीर्यस्यप्रजावतोयशस्वतः २७ त्वंवरो
सुषाम्णेऽग्नेजनायचोदय । सदावसोरातिंयविष्ठशश्वते २८ त्वंहिसुप्रतूरसित्वं
नोगोमतीरिषः । महोरायःसातिमग्नेअपावृधि २९ अग्नेत्वंयशाअस्यामित्रा-
वरुणावह । ऋतावानासम्राजापूतदक्षसा ३० ॥ १४ ॥

सखायस्त्रिंशद्विश्वमना वैयश्व इन्द्र उष्णिक्। अन्त्यस्य तृचस्य वरोः
सौषाम्णस्य दानस्तुतिः। अन्त्यानुष्टुप्।

२४सखायआशिषामहिब्रह्मेन्द्रायवज्रिणे। स्तुषऊषुवोनृतमायधृष्णवे १ शव-
साह्यसिश्रुतोवृत्रहत्येनवृत्रहा। मघैर्मघोनोअतिशूरदाशसि २ सनस्तवानआभ-
ररयिंचित्रश्रवस्तमम्। निरेकेचिद्योहरिवोवसुर्ददिः ३ आनिरेकमुतप्रियमिन्द्रद-
र्षिजनानाम्। धृषताधृष्णोस्तवमानआभर ४ नतेसव्यंनदक्षिणंहस्तंवरन्तआ-
मुरः। नपरिबाधोहरिवोगविष्टिषु ५ ॥ १५ ॥ आत्वागोभिरिवव्रजंगीर्भिर्ऋ-
णोम्यद्रिवः। आस्माकामंजरितुरामनःपृण ६ विश्वानिविश्वमनसोधियानो
वृत्रहन्तम। उग्रप्रणेतरधिषूवसोगहि ७ वयंतेअस्यवृत्रहन्विद्यामशूरनव्यसः।
वसोःस्पार्हस्यपुरुहूतराधसः ८ इन्द्रयथाह्यस्तितेऽपरीतंनृतोशवः। अमृक्तारा-

तिःपुंरुहूतदाशुषे ९ आवृषस्वमहामहमहेनृंतमराधसे। दृह्लश्चिद्दृह्यमघवन्मघ-
त्तये १० ॥ १६ ॥ नूअन्यत्राचिदद्रिवस्त्वन्नोजग्मुराशसः। मघवञ्छग्धितव
तन्नऊतिभिः ११ नह्यं१ङ्गनृंतोत्वदन्यंविन्दामिराधसे। रायेद्युम्नायशवसेचगि-
र्वणः१२एन्दुमिन्द्रायसिञ्चतपिबातिसोम्यंमधु।प्रराधसाचोदयातेमहित्वना१३
उपोहरीणांपतिंदक्षंपृञ्चन्तमब्रवम्। नूनंश्रुधिस्तुवतोअश्व्यस्य १४ नह्यं-
१ङ्गपुराचनजज्ञेवीरतरस्त्वत्। नकीरायानैवथानभन्दना १५ ॥ १७ ॥ एदु
मध्वोमदिन्तरंसिञ्चवाध्वर्योअन्धसः। एवाहिवीरःस्तवतेसदावृधः १६ इन्द्र
स्थातर्हरीणांनकिष्टेपूर्व्यस्तुतिम्। उदानंशशवसानभन्दना १७ तंवोवाजानां
पतिमहूमहिश्रवस्यवः। अप्रायुभिर्यज्ञेभिर्वावृधेन्यम् १८ एतोन्विन्द्रंस्तवाम
सखायःस्तोम्यंनरम्। कृष्टीर्योविश्वाअभ्यस्त्येकइत् १९ अगोरुधायगवि-

वैद्युक्षायदस्म्यंवचः । घृतात्स्वादीयोमधुनश्चवोचत २० ॥ १८ ॥ यस्या-
मितानिवीर्या३नराधः पर्येतवे । ज्योतिर्नविश्वंमभ्यस्तिदक्षिणा २१ स्तुही-
न्द्रंव्यश्ववदनूर्मिंवाजिनंयमम् । अर्योगयंमंहमानंविदाशुषे २२ एवानूनमुप
स्तुहिवैयश्वदशमंनवम् । सुविद्वांसंचर्कृत्यंचरणीनाम् २३ वेत्थाहिनिर्ऋतीनां
वज्रहस्तपरिवृजम् । अहरहः शुन्ध्युः परिपदामिव २४ तदिन्द्रावआभरयेनादं-
सिष्ठकृत्वने । द्विताकुत्सायशिश्नथोनिचोदय २५ ॥ १९ ॥ तमुत्वानूनमीमहे
नव्यंदंसिष्ठसन्यसे । सत्वंनोविश्वाअभिमातीःसक्षणिः २६ यऋक्षादंहसोमुच-
द्योवार्यात्सप्तसिन्धुषु । वधर्दासस्यतुविनृम्णनीनमः २७ यथावरोसुषाम्णेसनि-
भ्यआवहोरयिम् । व्यश्वेभ्यःसुभगेवाजिनीवति २८ आनार्यस्यदक्षिणाव्यश्वाँ

एतुसो॒मिनः । स्थूरंच॒राधः॑श॒तवं॑त्स॒हस्र॑वत् २१ यत्त्वां॑पृच्छादीं॑जा॒नः॑कुंह॒याकुंह-
याकृते । ए॒षोअर्पां॑श्रितोव॒लोगोमतीमर्वंतिष्ठति ३० ॥ २० ॥

ता वां चतुर्विंशतिर्विश्वमना वैयश्वो मित्रावरुणावुष्णिक् ।
चतुर्थतृचस्य विश्वे देवाः । उपान्त्योष्णिग्गर्भा ।

२५ तावां॑विश्वस्यग॒ोपादे॒वादे॒वेषु॑य॒ज्ञियां॑ । ऋ॒तावा॑नायजसेपूतद॑क्षसा १
मि॒त्रातना॒नर॒थ्या॒३ वरु॑णो॒यश्च॑सु॒क्रतुः॑ । स॒नात्सुं॑जा॒ताततन॑याधृतव्र॑ता २ ताम॒ाता
वि॒श्ववे॑दसासुर्यांय॒प्रम॑हसा । म॒हीजं॑जा॒नादि॑तिर्ऋ॒तावं॑री ३ म॒हान्ता॑मि॒त्रावरु॑णा
स॒म्राजा॑दे॒वावसु॑रा । ऋ॒तावा॑नावृतमाघोषतोबृहत् ४ नपा॑ता॒शवं॑सोम॒हः सूनू
दक्ष॑स्यसु॒क्रतू॑ । सृप्रदा॑नूइ॒षोवास्त्वधि॑क्षितः ५ ॥ २१ ॥ संयादा॑नूनिये॒मथुर्दि॒-

व्याःपार्थि॑वी॒रिषः॑ । नभ॑स्वती॒रावा॑ँचरन्तुवृ॒ष्टयः॑ ६ अधि॒यावृ॑ह॒तोदि॒वो॒३॒भियू-
थे॑व॒पश्य॑तः । ऋ॒तावा॑नास॒म्राजा॒नम॑सेहि॒ता ७ ऋ॒तावा॑ना॒निषे॑दतु॒ःसाम्रा॑ज्याय
सु॒क्रतू॑ । धृ॒तव्र॑ताक्ष॒त्रिया॑क्ष॒त्रमा॑शतुः ८ अ॒क्ष्णश्चि॑द्गातु॒वित्त॑रानुल्ब॒णेन॒चक्ष॑सा ।
नि॑चि॑न्मि॒षन्ता॑निचि॒रानि॑चि॑क्यतुः ९ उ॒तनो॑दे॒व्यदि॑तिरु॒रु॒ष्यता॒ंनास॑त्या । उ॒रु॒-
ष्यन्तु॑म॒रुतो॑वृ॒द्धश॑वसः १० ॥ २२ ॥ तेनो॑ना॒वम॑ुरुष्यता॒दिवा॒नक्त॑ंसुदानवः ।
अरि॑ष्यन्तो॒निपा॒युभि॑ःसचेमहि ११ अघ्न॑ते॒विष्ण॑वेव॒यमरि॑ष्यन्तःसु॒दान॑वे ।
श्रु॒धिस्व॑यावन्त्सिन्धो॒पूर्व॑चित्तये १२ तद्वार्यं॑वृणीमहे॒वरि॑ष्ठंगोप॒यत्य॑म् । मि॒त्रो
यत्पान्ति॒वरु॑णो॒यद॑र्य॒मा १३ उ॒तनः॒सिन्धु॑र॒पांतन्म॒रुत॒स्तद॒श्विना॑ । इन्द्रो॒विष्णु॑-
र्मी॒ढ्वांसः॑स॒जोष॑सः १४ तेहिष्मा॑व॒नुषो॒नरो॒ऽभिमा॑तिं॒कय॑स्यचित् । ति॒ग्मंनक्षो-

दः॑प्रति॒घ्नन्ति॒भूर्ण॑यः १५ ॥ २३ ॥ अ॒यमेक॑इ॒त्थापु॑रू॒रुच॑ष्टे॒विवि॒श्पति॑ः । तस्य॑व्र॒ता-
न्यनु॑वश्चरामसि १६ अनु॒पूर्वा॑ण्यो॒क्या॑साम्रा॒ज्यस्य॑सश्चिम । मि॒त्रस्य॑व्र॒तावरु॑-
णस्यदी॒र्घश्रुत् १७ परि॒योर॒श्मिना॑दि॒वोऽन्ता॑न्म॒मेपृ॑थि॒व्याः । उ॒भेआप॑प्रौ॒रोद॑-
सीमहि॒त्वा १८ उदु॒ष्यश॑र॒णेदि॒वोज्योति॑रयंस्त॒सूर्यः॑ । अ॒ग्निर्नशु॒क्रःस॑मिधा॒न
आहु॑तः १९ वचो॑दी॒र्घप्र॑सद्म॒नीशे॒वाजस्य॒गोम॑तः । ईशे॒हिपि॒त्वोऽवि॒षस्य॑दा॒व-
ने॑ २० ॥ २४ ॥ तत्सूर्यं॒रोद॑सीउ॒भेदो॒षावस्तो॒रुप॑ब्रुवे । भो॒जेष्व॒स्माँअ॒भ्युच्च॑रा॒
सदा॑ २१ ऋ॒ज्रमु॒क्षण्याय॑नेरज॒तंहर॑याणे । रथं॑यु॒क्तम॑सनामसु॒षाम॑णि २२ ता
मे॒अश्व्या॑नां॒हरी॑णांनि॒तोश॑ना । उ॒तोनुकृत्व्या॑नांनृ॒वाह॑सा २३ स्मद॑भीशूक-
शा॑वन्ता॒विप्रा॒नवि॑ष्ठयाम॒ती । म॒होवा॒जिना॒वर्व॑न्ता॒सचा॑सनम् २४ ॥ २५ ॥

युवोः पञ्चविंशतिर्विश्वमना वैयश्वो व्यश्वो वाङ्गिरसोऽश्विनावुष्णिक् । विंशसादीनां षण्णां वायुः । षोडश्यादिचतस्र एकविंशीपञ्चविंश्यौ च गायत्र्यः । विंश्यनुष्टुप् ।

२६ युवोरुषूरथंहुवेसधस्तुत्यायसूरिषु । अतूर्तदक्षावृषणावृषण्वसू १ युवंवरोसुषाम्णेमहेतनेनासत्या । अवोभिर्याथोवृषणावृषण्वसू २ तावामद्यहवामहेहव्येभिर्वाजिनीवसू । पूर्वीरिषइषयन्तावतिक्षपः ३ आवांवाहिष्ठोअश्विनारथोयातुश्रुतोनरा । उपस्तोमान्तुरस्यदर्शथःश्रिये ४ जुहुराणाचिदश्विनामन्येथांवृषण्वसू । युवंहिरुद्रापर्षथोअतिद्विषः ५ ॥ २६ ॥ दस्राहिविश्वमानुषङ्मक्षूभिःपरिदीयथः । धियंजिन्वामधुवर्णाशुभस्पती ६ उपनोयातमश्विनारायाविश्वपुषासह । मघवानासुवीरावनपच्युता ७ आमेअस्यप्रतीव्यमिन्द्रनासत्यागतम् । देवादेवेभिरद्यसचनस्तमा ८ वयंहिवांहवामहउक्षण्यन्तोव्यश्ववत् ।

सुमतिभिरुपविप्राविहागतम् ९ अश्विनास्वृषेस्तुहिकुवित्तेश्रवतोहवम् । नेदीयस ःकूळयातःपणीरुत १० ॥ २७ ॥ वैयश्वस्यश्रुतंनरोतोमेअस्यवेदथः । सजोषसावरुणोमित्रोअर्यमा ११ युवादत्तस्यधिष्ण्यायुवानीतस्यसूरिभिः । अहरहर्वृषणामह्यंशिक्षतम् १२ योवांयज्ञेभिरावृतोऽधिवस्त्रावधूरिव । सपर्यन्ताशुभेचक्रातेअश्विना १३ योवामुरुव्यचस्तमंचिकेततिनृपाय्यम् । वर्तिरश्विनापरियातमस्मयू १४ अस्मभ्यंसुवृषण्वसूयातंवर्तिर्नृपाय्यम् । विषुद्रुहेवयज्ञमूहथुर्गिरा १५ ॥ २८ ॥ वाहिष्ठोवांहवानांस्तोमोदूतोहुवन्नरा । युवाभ्यांभूत्वाश्विना १६ यद्दोदिवोअर्णवइषोवामदथोगृहे । श्रुतमिन्मेअमर्त्या १७ उत स्याश्वेतयावरीवाहिष्ठावांनदीनाम् । सिन्धुर्हिरण्यवर्तनिः १८ स्मदेतयासुकीर्त्याश्विनाश्वेतयाधिया । वहेथेशुभ्रयावाना १९ युक्ष्वाहित्वंरथासहायुवस्वपो-

ष्यांवसो । आन्नोंवायोमधुंपिबास्माकंसवनागंहि २० ॥ २९ ॥ तवंवायवृत-
स्पतेत्वष्टुर्जामातरद्भुत । अवांस्यावृंणीमहे २१ त्वष्टुर्जामांतरंवयमीशांनंराय
ईमहे । सुतावंन्तोवायुंद्युम्नाजनांसः २२ वायोयाहिशिवादिवोवहंस्वासुस्व-
श्व्यम् । वहंस्वमहःपृथुपक्षसारथे २३ त्वांहिसुप्सरंस्तमंनृषदंनेषुहूमहे । ग्रा-
वाणंनाश्वपृष्ठंमंहना २४ सत्वंनोदेवमनंसावायोमन्दानोअग्रियः । कृधिवाजाँ
अपोधियः २५ ॥ ३० ॥

अग्निरुक्थे द्वाविंशतिर्मनुर्वैवस्वतो विश्वे देवाः प्रगाथा ।

२७ अग्निरुक्थेपुरोहिंतोग्रावाणोबर्हिरंध्वरे । ऋचायामिमरुतोब्रह्मणस्पतिं
देवाँअवोवरेण्यम् १ आपशुंगांसिपृथिवींवनस्पतींनुषासानक्तमोषधीः । विश्वे
चनोवसवोविश्ववेदसोधीनांभूतप्राविंतारः २ प्रसूनंएत्वध्वरो३ग्नादेवेषुंपूर्व्यः ।

आदित्येषुप्रवरुणेधृतव्रतेमरुत्सुविश्वभानुषु ३ विश्वेहिष्मामनवेविश्ववेदसोभुव-
न्वृधेरिशादसः । अरिष्टेभिःपायुभिर्विश्ववेदसोयन्तानोऽवृकंछर्दिः ४ आनोअ-
द्यसमनसोगन्ताविश्वेसजोषसः । ऋचागिरामरुतोदेव्यदितेसदनेपस्त्येमहि ५
॥ ३१ ॥ अभिप्रियामरुतोयावोअश्व्याहव्यामित्रप्रयाथन । आबर्हिरिन्द्रोवरु-
णस्तुरानरआदित्यासःसदन्तुनः ६ वयंवोवृक्तबर्हिषोहितप्रयसआनुषक् । सुत-
सोमासोवरुणहवामहेमनुष्वदिद्धाग्नयः ७ आप्रयातमरुतोविष्णोअश्विनापूष-
न्माकीनयाधिया । इन्द्रआयातुप्रथमःसनिष्युभिर्वृषायोवृत्रहागृणे ८ विनोदे-
वासोअद्रुहोऽच्छिद्रंशर्मयच्छत । नयद्दूराद्वसवोनूचिदन्तितोवरूथमादधर्षति ९
अस्तिहिवःसजात्यंरिशादसोदेवासोअस्त्याप्यम् । प्रणःपूर्वस्मैसुवितायवोचत
मक्षूसुम्नायनव्यसे १० ॥ ३२ ॥ इदाहिवउपस्तुतिमिदावामस्यभक्तये । उप

वोविश्ववेदसोनमस्युराँअसृक्ष्यन्यामिव ११ उदुष्यवःसवितासुप्रणीतयोऽस्था-
दूर्ध्वोवरेण्यः । निद्विपादश्चतुष्पादोअर्थिनोऽविश्रन्पतयिष्णवः १२ देवंदेवंवोऽ-
वसेदेवंदेवमभिष्टये । देवंदेवंहुवेमवाजसातयेगृणन्तोदेव्याधिया १३ देवासोहि
ष्मामनवेसमन्यवोविश्वेसाकंसरातयः । तेनोअद्यतेअपरंतुचेतुनोभवन्तुवरिवो-
विदः १४ प्रवःशंसाम्यद्रुहःसंस्थउपस्तुतीनाम् । नतंधूर्तिर्वरुणमित्रमर्त्यंयोवो
धामभ्योऽविधत् १५ प्रसक्षयंतिरतेविमहीरिषोयोवोवरायदाशति । प्रप्रजाभि-
र्जायतेधर्मणस्पर्यरिष्टःसर्वएधते १६ ॥ ३३ ॥ ऋतेसविन्दतेयुधःसुगेभिर्यात्य-
ध्वनः । अर्यमामित्रोवरुणःसरातयोयंत्रायन्तेसजोषसः १७ अज्रेचिदस्मैकृणु-
थान्यञ्चनंदुर्गेचिदासुसरणम् । एषाचिदस्मादशनिःपरोनुसास्रेधन्तीविनश्यतु १८

॥ ४०२ ॥

यद्द्यसूर्यंउद्यतिप्रियक्षत्राऋतंदध । यन्निम्रुचिप्रबुधिविश्ववेदसोयद्वांमध्यंदिनेदि-
वः १९ यद्वांभिपित्वेअंसुराऋतंयतेछर्दिर्येमविदाशुषे। वयंतद्वोवसवोविश्ववेदस
उपस्थेयाममध्यआ २० यद्द्यसूरउदितेयन्मध्यंदिनआतुचि । वामंधत्थमनवे
विश्ववेदसोजुह्वानायप्रचेतसे २१ वयंतद्वःसम्राजआवृणीमहेपुत्रोनबहुपाय्यम्।
अश्यामतदादित्याजुह्वतोहविर्येनवस्योऽनशामहे २२ ॥ ३४ ॥

ये त्रिंशति पञ्च मनुर्वैवस्वतो विश्वे देवा गायत्री । उपान्त्या पुरउष्णिक् ।

२८ येत्रिंशतित्रयस्परोदेवासोबर्हिरासदन् । विदन्नहद्वितासनन् १ वरुणो
मित्रोअर्यमास्मद्रातिषाचोअग्नयः । पत्नीवन्तोवषट्कृताः २ तेनोगोपाअपा-
च्यास्तउदक्तइत्थान्यक् । पुरस्तात्सर्वयाविशा ३ यथावशन्तिदेवास्तथेदसत्तदे-

षांनाकिरामिनत् । अरांवाचनमर्त्यः ४ सप्तानांसप्तऋष्टयःसप्तद्युम्नान्येषाम् ।सप्तोअधिश्रियोधिरे ५ ॥ ३५॥

बभ्रुर्दश मनुर्वैवस्वतः कश्यपो वा मारीचो विश्वे देवा द्विपदा ।

२१ बभ्रुरेकोविषुणःसूनरोयुवाऽज्यंक्तेहिरण्ययम् १ योनिमेकआससादद्योतंनोऽन्तर्देवेषुमेधिरः २ वाशीमेकोबिभर्तिहस्तआयसीमन्तर्देवेषुनिध्रुविः ३ वज्रमेकोबिभर्तिहस्तआहितंतेनवृत्राणिजिघ्नते ४ तिग्ममेकोबिभर्तिहस्तआयुधंशुचिरुग्रोजलाषभेषजः ५ पथएकःपीपायतस्करोयथाँएषवेदनिधीनाम् ६ त्रीण्येकउरुगायोविचक्रमेयत्रदेवासोमदन्ति ७ विभिर्द्वाचरतएकयासहप्रप्रवासेवंवसतः ८ सदोद्वाचक्रातेउपमादिविसम्राजासर्पिरासुती ९ अर्चन्तएकेमहिसाममन्वततेनसूर्यमरोचयन् १० ॥ ३६ ॥

नहि वश्चतुष्कं मनुर्वैवस्वतो विश्वे देवाः । आद्या गायत्री ।
उपाद्या पुरउष्णिक् । उपान्त्या बृहती । अन्त्यानुष्टुप् ।

३० नहिवोअस्त्यर्भकोदेवासोनकुमारकः । विश्वेसतोमहान्तइत् १ इति स्तुतासोअसथारिशादसोयेस्थत्रयश्चत्रिंशच्च । मनोर्देवायज्ञियासः २ तेनस्त्राध्वंतेवततउनोअधिवोचत । मानःपथःपित्र्यान्मानवादधिदूरंनैष्टपरावतः ३ येदेवासइहस्थनविश्वेवैश्वानराउत । अस्मभ्यंशर्मसप्रथोगवेऽश्वाययच्छत ४ ॥ ३७ ॥ इत्यष्टमे मण्डले चतुर्थोनुवाकः ॥ ४ ॥

यो यजात्यष्टादश मनुर्वैवस्वतो गायत्री । आद्यचतुष्कस्येज्यास्तवो यजमानप्रशंसा च ।
ततः पञ्चानां दंपती । शिष्टानां दंपत्योराशिषः । नवमीचतुर्दश्यावनुष्टुभौ ।
दशमी पादनिचृत् । अन्त्याश्चतस्रः पङ्क्तयः ।

३१ योयजातियजातइत्सुनवच्चपचातिच । ब्रह्मेदिन्द्रस्यचाकनत् १ पुरो-

ळाशेयोअस्मैसोमंररतआशिरम् । पादित्तंशक्रोअंहसः २ तस्यद्युमाँअसद्रथो
देवजूतःसशूशुवत् । विश्वावन्वन्नमित्रिया ३ अस्यप्रजावतीगृहेऽसश्चन्तीदिवे-
दिवे । इळाधेनुमतीदुहे ४ यादंपतीसमनसासुनुतआचधावतः । देवासोनित्य-
याशिरा ५ ॥ ३८ ॥ प्रतिप्राशव्याँइतःसम्यञ्चाबर्हिराशाते । नतावाजेषुवाय-
तः ६ नदेवानामपिह्नुतःसुमतिंनजुगुक्षतः । श्रवोबृहद्विवासतः ७ पुत्रिणाता
कुमारिणाविश्वमायुर्व्यश्नुतः । उभाहिरण्यपेशसा ८ वीतिहोत्राकृतद्वसूदश-
स्यन्तामृतायकम् । समूधोरोमशंहतोदेवेषुकृणुतोदुवः ९ आशर्मपर्वतानांवृ-
णीमहेनदीनाम् । आविष्णोःसचाभुवः १० ॥ ३९ ॥ ऐतुपूषारयिर्भगःस्वस्ति
सर्वधातमः । उरुरध्वास्वस्तये ११ अरमतिरनर्वणोविश्वोदेवस्यमनसा ।
आदित्यानामनेहइत् १२ यथानोमित्रोअर्यमावरुणःसन्तिगोपाः । सुगाऋत-

स्यपन्थाः १३ अग्निंवःपूर्व्यंगिरादेवमीळेवसूनाम् । सपर्यन्तःपुरुप्रियंमित्रंन क्षेत्रसाधसम् १४ मक्षूदेववतोरथःशूरोवापृत्सुकासुचित् । देवानांयइन्मनोय- जमानइयंक्षत्यभीदयज्वनोभुवत् १५ नयजमानरिष्यसिनसुन्वाननदेवयो । देवानांयइन्मनोयजमानइयंक्षत्यभीदयज्वनोभुवत् १६ नकिष्टंकर्मणानशन्नप्र योषन्नयोषति । देवानांयइन्मनोयजमानइयंक्षत्यभीदयज्वनोभुवत् १७ अस- दत्रसुवीर्यमुतत्यदाश्वश्व्यम् । देवानांयइन्मनोयजमानइयंक्षत्यभीदयज्वनोभुव- त् १८ ॥ ४० ॥ इति षष्ठाष्टके द्वितीयोध्यायः ॥ २ ॥

प्रकृतानिर्त्रिंशन्मेधातिथिर्वयंघैकोनामेध्यातिथिर्बार्हतंत्रिगायत्र्यनुष्टुबन्तमैन्द्रयाहिस्रुनानीपाति- थिरानुष्टुभंतृचोन्त्योगायत्र्यस्तंसहस्त्रंवसुरोचिषोङ्गिरसोपश्यन्नग्निनाचतुर्विंशतिःश्यावाश्वआश्विनमुप- रिष्टाज्ज्योतिषंपङ्क्तिमहाबृहतीपङ्क्त्यन्तमवितासिसप्तशाक्वरंमहापङ्क्त्यन्तंप्रेदंमहापाङ्क्ताद्यातिजगतीय-

ज्ञस्यदशैन्द्राग्नमग्निमस्तोषिनाभाकआग्नेयंमहापाङ्क्तंहन्द्रिाग्नद्वादशैन्द्राग्नमन्स्यात्रैष्टुब्द्वितीयाशक्वर्यस्मा-
ऊषुदशवारुणंत्वस्तभ्नात्षळर्चनानावात्रैष्टुभमन्त्यंवातृचमाश्विनमानुष्टुभमपश्यादिमेत्रयस्त्रिंशद्विरूपआ-
ङ्गिरसआग्नेयंतुसमिधाग्निंत्रिंशदाद्यद्विचत्वारिंशाच्चिशोकआद्याग्नेन्द्री ।

प्रकृतानि त्रिंशन्मेधातिथिः काण्व इन्द्रो गायत्री ।

३२ ओम् प्रकृतान्यृजीषिणःकण्वाइन्द्रस्यगाथया । मदेसोमस्यवोचत १
यःसृबिन्दमनर्शनिंपिप्रुंदासमहीशुवम् । वधीदुग्रोरिणन्नपः २ न्यर्बुदस्याविष्टपं
वर्ष्माणंबृहतस्तिर । कृषेतदिन्द्रपौंस्यम् ३ प्रतिश्रुतायवोधृषत्तूर्णाशंनगिरेरधि ।
हुवेसुशिप्रमूतये ४ सगोरश्वस्यविव्रजंमन्दानःसोम्येभ्यः । पुरंनशूरदर्ष-
सि ५ ॥ १ ॥ यदिमेरारणःसुतउक्थेवादधसेचनः । आरादुपस्वधागहि ६
वयंघातेअपिष्मसिस्तोतारइन्द्रगिर्वणः । त्वंनोजिन्वसोमपाः ७ उतनःपितुमा

भरसंरराणोअविक्षितम् । मघवन्भूरितेवसु ८ उतनोगोमतस्कृधिहिरण्यवतोअ-
श्विनः । इळाभिःसंरभेमहि ९ बृबदुक्थंहवामहेसृप्रकरस्नमूतये । साधुकृण्व-
न्तमवसे १० ॥ २ ॥ यःसंस्थेचिच्छतक्रतुरादींकृणोतिवृत्रहा । जरितृभ्यःपु-
रूवसुः ११ सनःशक्रश्चिदाशकद्दानवाँअन्तराभरः । इन्द्रोविश्वाभिरूतिभिः १२
योरायोऽवनिर्महान्त्सुपारःसुन्वतःसखा । तमिन्द्रमभिगायत १३ आयन्तारं
महिस्थिरंपृतनासुश्रवोजितम् । भूरेरीशानमोजसा १४ नकिरस्यशचीनांनि-
यन्तासूनृतानाम् । नकिर्वक्तानदादिति १५ ॥ ३ ॥ ननूनंब्रह्मणामृणंप्राशू-
नामस्तिसुन्वताम् । नसोमोअप्रतापपे १६ पन्यइदुपगायतपन्यउक्थानिशंस-
त । ब्रह्माकृणोतपन्यइत् १७ पन्यआदर्दिरच्छतासहस्रावाज्यवृतः । इन्द्रोयो
यज्वनोवृधः १८ विषूचरस्वधाअनुकृष्टीनामन्वाहुवः । इन्द्रपिबसुतानाम् १९

पिबस्वधैनवानामुतयस्तुग्र्येसचा । उतायमिन्द्रयस्तव २० ॥ ४ ॥ अतीहि
मन्युषाविणंसुषुवांसमुपारणे । इमंरातंसुतंपिब २१ इहितिस्रःपरावतइहिपञ्च
जनाँअति । धेनाइन्द्रावचाकशत् २२ सूर्योरश्मिंयथासृजात्वायच्छन्तुमेगिरः ।
निम्नमापोनसध्र्यक् २३ अध्वर्यवातुहिषिञ्चसोमंवीरायशिप्रिणे । भरासुतस्य
पीतये २४ यउद्नःफलिगंभिनन्न्यं१क्सिन्धूँरवासृजत् । योगोषुपक्वंधारय-
त् २५ ॥ ५ ॥ अहन्वृत्रमृचीषमऔर्णवाभमहीशुवम् । हिमेनाविध्यदर्बुद-
म् २६ प्रवउग्रायनिष्टुरेऽषाळ्हायप्रसक्षिणे । देवत्तंब्रह्मगायत २७ योविश्वान्य-
भिव्रतासोमस्यमदेअन्धसः । इन्द्रोदेवेषुचेतति २८ इहत्यासधमाद्याहरीहिर-
ण्यकेश्या । वोळ्हामभिप्रयोहितम् २९ अर्वाञ्चंत्वापुरुष्टुतप्रियमेधस्तुताहरी ।
सोमपेयायवक्षतः ३० ॥ ६ ॥

वयं घैकोनविंशतिर्मेधातिथिः काण्व इन्द्रो बृहती । षोडश्याद्यास्तिस्रो गायत्र्यः । अन्त्यानुष्टुप् ।

२३ वयंघत्वासुतावन्तआपोनवृक्तबर्हिषः । पवित्रस्यप्रस्रवणेषुवृत्रहन्परिस्तोतारआसते १ स्वरन्तित्वासुतेनरोवसोनिरेकउक्थिनः । कदासुतंतृषाणओकआगमइन्द्रस्वब्दीववंसगः २ कण्वेभिर्धृष्णवाधृषद्वाजंदर्षिसहस्रिणम् । पिशङ्गरूपंमघवन्विचर्षणेमक्षूगोमन्तमीमहे ३ पाहिगायान्धसोमदइन्द्रायमेध्यातिथे । यःसंमिश्लोहर्योर्यःसुतेसचावज्रीरथोहिरण्ययः ४ यःसुषव्यःसुदक्षिणइनोयःसुक्रतुर्गृणे । यआकरःसहस्रायःशतामघइन्द्रोयःपूर्भिदारितः ५ ॥ ७ ॥ योधृषितोयोऽवृतोयोअस्तिश्मश्रुषुश्रितः । विभूतद्युम्नश्च्यवनःपुरुष्टुतःक्रत्वागौरिवशाकिनः ६ कईंवेदसुतेसचापिबन्तंकद्वयोदधे । अयंयःपुरोविभिज-

त्योजसामन्दानःशिप्र्यन्धसः ७ दानामृगोनवारणःपुरुत्राचरथंदधे । नकिष्ट्वा
नियमदासुतेगमोमहांश्चरस्योजसा ८ यउग्रःसन्ननिष्टृतःस्थिरोरणायसंस्कृतः ।
यदिस्तोतुर्मघवाशृणवद्धवंनेन्द्रोयोषत्यागमत् ९ सत्यमित्थावृषेदसिवृषजूति-
र्नोऽवृतः । वृषाह्युग्रशृण्विषेपरावतिवृषोअर्वावतिश्रुतः १० ॥ ८ ॥ वृषणस्ते
अभीशवोवृषाकशाहिरण्ययी । वृषारथोमघवन्वृषणाहरीवृषात्वंशतक्रतो ११
वृषासोतासुनोतुतेवृषन्नृजीपिन्नाभर । वृषादधन्वेवृषणंनदीष्वातुभ्यंस्थातर्हरी-
णाम् १२ एन्द्रयाहिपीतयेमधुशविष्ठसोम्यम् । नायमच्छामघवाशृणवद्गिरो
ब्रह्मोक्थाचसुक्रतुः १३ वहन्तुत्वारथेष्ठामाहरयोरथयुजः । तिरश्चिदर्यंसवना-
निवृत्रहन्नन्येषांयाशतक्रतो १४ अस्माकमद्यान्तमंस्तोमंधिष्वमहामह । अ-
स्माकंतेसवनासन्तुशंतमामदायद्युक्षसोमपाः १५ ॥ १ ॥ नहिषस्तवनोमम

शास्त्रेअन्यस्यरण्यति । योअस्मान्वीरआनयत् १६ इन्द्रश्चिद्घातदब्रवीत्स्त्रि-
याअशास्यंमनः । उतोअहक्रतुंरघुम् १७सप्तींचिद्घामदच्युतामिथुनावहतोर-
थम् । एवेद्धूर्वृष्णउत्तरा १८ अधःपश्यस्वमोपरिसंतरांपादकौहर । मातेकश-
प्लकौदृशन्स्त्रीहिब्रह्माबभूविथ १९ ॥ १० ॥

ऐन्द्र याद्यष्टादश नीपातिथिः काण्व इन्द्रोनुष्टुप् । अन्त्यस्य तृचस्य सहस्रं वसुरोचि-
षोङ्गिरसः । अन्त्यास्तिस्रो गायत्र्यः ।

३४ एन्द्रयाहिहरिभिरुपकण्वस्यसुष्टुतिम् । दिवोअमुष्यशासतोदिवंययदि-
वावसो १ आत्वाग्रावावदन्निहसोमीघोषेणयच्छतु । दिवोअमुष्यशासतोदिवं
ययदिवावसो २ अत्राविनेमिरेषामुरांनधूनुतेवृकः । दिवोअमुष्यशासतोदिवंय-
यदिवावसो ३ आत्वाकण्वाइहावसेहवन्तेवाजसातये । दिवोअमुष्यशासतो

दिवंयर्यदिवावसो ४ दधामितेसुतानांवृष्णेनपूर्वपाय्यम् । दिवोअमुष्यशासंतो दिवंयर्यदिवावसो ५॥ ११ ॥स्मत्पुरन्धिर्नआगहिविश्वतोधीर्नऊतये । दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयर्यदिवावसो ६ आनोयाहिमहेमतेसहस्त्रोतेशतामघ । दिवो अमुष्यशासंतोदिवंयर्यदिवावसो ७ आत्वाहोतामनुर्हितोदेवत्रावक्षदीड्यः। दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयर्यदिवावसो ८ आत्वामदच्युताहरीश्येनंपक्षेववक्षतः । दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयर्यदिवावसो ९ आर्याह्यर्यआपरिस्वाहासोमंस्यपीतये । दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयर्यदिवावसो १० ॥१२॥ आनोयाह्युपश्रुत्युक्थेषुरणयाइह । दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयर्यदिवावसो ११ सरूपैरासुनोगहिसंभृतैः संभृताश्वः। दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयर्यदिवावसो १२आयाहि पर्वतेभ्यःसमुद्रस्या-

धिविष्टपः। दिवोअमुष्यशासतोदिवंययदिवावसो १३ आनोगव्यान्यश्व्यासहस्रा शूरदर्दृहि। दिवोअमुष्यशासतोदिवंययदिवावसो १४ आनःसहस्रशोभरायुतानिशतानिच। दिवोअमुष्यशासतोदिवंययदिवावसो १५ आयदिन्द्रश्चददृहेसहस्रंवसुरोचिषः। ओजिष्ठमश्व्यंपशुम् १६ यऋज्रावातरंहसोऽरुषासोरघुष्यदः। भ्राजन्तेसूर्याइव १७ पारावतस्यरातिषुद्रवच्चक्रेष्वाशुषु। तिष्ठंवनस्यमध्यआ १८ ॥ १३ ॥

अग्निना चतुर्विंशतिः श्यावाश्वोऽश्विनावुपरिष्टाज्ज्योतिः। द्वाविंश्यन्त्ये पङ्क्ती। उपान्त्या महाबृहती।

३५ अग्निनेन्द्रेणवरुणेनविष्णुनादित्यैरुद्रैर्वसुभिःसचाभुवा। सजोषसाउषसासूर्येणचसोमंपिबतमश्विना १ विश्वाभिर्धीभिर्भुवनेनवाजिनादिवापृथि-

व्याद्रिभिःसचाभुवा । सजोषसाउषसासूर्येणचसोमंपिबतमश्विना २ विश्वैर्दे-
वैस्त्रिभिरेकादशैरिहाद्भिर्मरुद्भिर्भृगुभिःसचाभुवा । सजोषसाउषसासूर्येणचसो-
मंपिबतमश्विना ३ जुषेथांयज्ञंबोधतंहवस्यमेविश्वेहदेवौसवनावगच्छतम् । स-
जोषसाउषसासूर्येणचेषंनोवोळ्हमश्विना ४ स्तोमंजुषेथांयुवशेवकन्यनांविश्वेह
देवौसवनावगच्छतम् । सजोषसाउषसासूर्येणचेषंनोवोळ्हमश्विना ५ गिरोजुषे-
थामध्वरंजुषेथांविश्वेहदेवौसवनावगच्छतम् । सजोषसाउषसासूर्येणचेषंनोवो-
ळ्हमश्विना ६ ॥ १४ ॥ हारिद्रवेवपतथोवनेदुपसोमंसुतंमहिषेवावगच्छथः ।
सजोषसाउषसासूर्येणचत्रिर्वर्तिर्यातमश्विना ७ हंसाविवपतथोअध्वगाविवसो-
मंसुतंमहिषेवावगच्छथः । सजोषसाउषसासूर्येणचत्रिर्वर्तिर्यातमश्विना ८ श्येना-
विवपतथोहव्यदातयेसोमंसुतंमहिषेवावगच्छथः । सजोषसाउषसासूर्येणचत्रिर्व-

तिर्यातमश्विना ९ पिबतंचतृप्णुतंचार्चगच्छतंप्रजांचधत्तंद्रविणंचधत्तम् । सजोषं
साउषसासूर्येणचोर्जंनोधत्तमश्विना १० जयतंचप्रस्तुतंचप्रचावतंप्रजांचधत्तंद्रवि-
णं चधत्तम्। सजोषंसाउषसासूर्येणचोर्जंनोधत्तमश्विना ११ हतंचशत्रून्यततंचमि-
त्रिणःप्रजांचधत्तंद्रविणंचधत्तम्। सजोषंसाउषसासूर्येणचोर्जंनोधत्तमश्विना १२
॥ १५॥ मित्रावरुणवन्ताउतधर्मवन्तामरुत्वन्ताजरितुर्गच्छथोहवम् । सजोषं-
साउषसासूर्येणचादित्यैर्यातमश्विना १३ अङ्गिरस्वन्ताउतविष्णुवन्तामरुत्वन्ता-
जरितुर्गच्छथोहवम् । सजोषंसाउषसासूर्येणचादित्यैर्यातमश्विना १४ ऋभुमन्ता
वृषणावाजवन्तामरुत्वन्ताजरितुर्गच्छथोहवम् । सजोषंसाउषसासूर्येणचा-
दित्यैर्यातमश्विना १५ ब्रह्मजिन्वतमुतजिन्वतंधियोहतंरक्षांसिसेधतममीवाः ।
सजोषंसाउषसासूर्येणचसोमंसुन्वतोअश्विना १६ क्षत्रंजिन्वतमुतजिन्वतंनॄन्ह-

तंरक्षांसिसेधतममीवाः । सजोषसाउषसासूर्येणचसोमंसुन्वतोअश्विना १७ धेनूर्जिन्वतमुताजिन्वतंविशोहतंरक्षांसिसेधतममीवाः । सजोषसाउषसासूर्येण चसोमंसुन्वतोअश्विना १८ ॥ १६ ॥ अत्रेरिवशृणुतंपूर्व्यस्तुतिंश्यावाश्वस्यसु-न्वतोमदच्युता । सजोषसाउषसासूर्येणचाश्विनातिरोअह्न्यम् १९ सर्गाँइव सृजतंसुष्टुतीरुपश्यावाश्वस्यसुन्वतोमदच्युता । सजोषसाउषसासूर्येणचाश्विना तिरोअह्न्यम् २० रश्मीँरिवयच्छतमध्वराँउपश्यावाश्वस्यसुन्वतोमदच्युता । सजोषसाउषसासूर्येणचाश्विनातिरोअह्न्यम् २१ अर्वाग्रथंनियच्छतंपिबतंसो-म्यंमधु । आयातमश्विनागतमवस्युर्वामहंहुवेधत्तंरत्नानिदाशुषे २२ नमोवाके प्रस्थितेअध्वरेनराविवक्षणस्यपीतये । आयातमश्विनागतमवस्युर्वामहंहुवेधत्तं

रत्नांनिदाशुषे २३ स्वाहांकृतस्यतृम्पतंसुतस्यदेवावन्धंसः । आयांतमश्विनागंत-
मवस्युर्वांमहंहुंवेधत्तंरत्नांनिदाशुषे २४ ॥ १७ ॥

आवितासि सप्त श्यावाश्व इन्द्रः शक्करी । अन्त्या महापङ्क्तिः ।

३६ अवितासिसुन्वतोवृक्तबर्हिषःपिबासोमंमदायकंशतक्रतो । यंतेभाग-
मधारयन्विश्वाःसेहानःपृतनाउरुज्रयःसमप्सुजिन्मरुत्वाँइन्द्रसत्पते १ प्राव
स्तोतारंमघवन्नवत्वांपिबासोमंमदायकंशतक्रतो । यंतेभागमधारयन्विश्वाःसेहा-
नःपृतनाउरुज्रयःसमप्सुजिन्मरुत्वाँइन्द्रसत्पते २ ऊर्जादेवाँअवस्योजंसात्वां
पिबासोमंमदायकंशतक्रतो । यंतेभागमधारयन्विश्वाःसेहानःपृतनाउरुज्रयः
समप्सुजिन्मरुत्वाँइन्द्रसत्पते ३ जनितादिवोजनितापृथिव्याःपिबासोमंमदाय

कंशंतक्रतो । यंतेंभागमधांरयन्विश्वाःसेहानःपृतंनाउरुज्रयःसमंप्सुजिन्मरुत्वाँइन्द्रसत्पते ४ जनितांश्वांनांजनितागवांमसिपिबासोमंमदांयकंशंतक्रतो । यंतेंभागमधांरयन्विश्वाःसेहानःपृतंनाउरुज्रयःसमंप्सुजिन्मरुत्वाँइन्द्रसत्पते ५ अत्रींणांस्तोमंमद्रिवोमहस्कृंधिपिबासोमंमदांयकंशंतक्रतो । यंतेंभागमधांरयन्विश्वाःसेहानःपृतंनाउरुज्रयःसमंप्सुजिन्मरुत्वाँइन्द्रसत्पते ६ श्यावाश्वंस्यसुन्वतस्तथांशृणुयथाशृंणोरत्रेःकर्मांणिकृण्वतः । प्रत्रसदंस्युमाविथत्वमेकइन्नृषाह्यइन्द्रब्रह्मांणिवर्धयंन् ७ ॥ १८ ॥

प्रेदं सप्त श्यावाश्व इन्द्रो महापङ्क्तिः । आद्यातिजगती ।

३७ प्रेदंब्रह्मंवृत्रतूर्येष्वाविथप्रसुंन्वतःशंचीपतइन्द्रविश्वांभिरूतिभिः । माध्यंदिनस्यसवंनस्यवृत्रहन्ननेद्यपिबासोमंस्यवज्रिवः १ सेहानउंग्रपृतंनाअभि

द्रु॒हः॑शचीपत॒इन्द्र॒विश्वा॑भिरू॒तिभिः॑ । माध्यँ॑दिनस्य॒सव॑नस्यवृत्रहन्नेनद्य॒पिबा॒सो-
मं॑स्यवज्रिवः २ ए॒क॒रा॒ळस्यभुव॑नस्यराजसिशचीपत॒इन्द्र॒विश्वा॑भिरू॒तिभिः॑ ।
माध्यँ॑दिनस्य॒सव॑नस्यवृत्रहन्ननेद्य॒पिबा॒सोमं॑स्यवज्रिवः ३ स॒स्था॑वा॑नायवयसि॒
त्वमेक॒इच्छ॑चीपत॒इन्द्र॒विश्वा॑भिरू॒तिभिः॑ । माध्यँ॑दिनस्य॒सव॑नस्यवृत्रहन्ननेद्य॒
पिबा॒सोमं॑स्यवज्रिवः ४ क्षेमं॑स्यचप्र॒युजं॑श्च॒त्वमी॑शिषेशचीपत॒इन्द्र॒विश्वा॑भिरू॒-
तिभिः॑ । माध्यँ॑दिनस्य॒सव॑नस्यवृत्रहन्ननेद्य॒पिबा॒सोमं॑स्यवज्रिवः ५ क्ष॒त्राय॑त्व॒-
मव॑सि॒नत्वं॑माविथशचीपत॒इन्द्र॒विश्वा॑भिरू॒तिभिः॑ । माध्यँ॑दिनस्य॒सव॑नस्यवृत्र-
हन्ननेद्य॒पिबा॒सोमं॑स्यवज्रिवः ६ श्या॒वाश्वं॑स्य॒रेभ॑त॒स्तथा॑शृणु॒यथाशृ॑णो॒रत्रेः॒क-
र्मा॑णिकृण्व॒तः । प्रत्र॒सद॑स्युमाविथ॒त्वमेक॒इन्नृ॒षाह्य॒इन्द्र॒क्ष॒त्राणि॑व॒र्धय॑न् ७॥ ११ ॥

ऋ. सं.

॥ ४१२ ॥

अ. ३ अ. १

यज्ञस्य दश श्यावाश्व इन्द्राग्नी गायत्री ।

३८ यज्ञस्यहिस्थऋत्विजासस्नीवाजेषुकर्मसु । इन्द्राग्नीतस्यबोधतम् १ तोशासारथयावानावृत्रहणापराजिता । इन्द्राग्नीतस्यबोधतम् २ इदंवांमदिरंमध्वधुक्षन्नद्रिभिर्नरः । इन्द्राग्नीतस्यबोधतम् ३ जुषेथांयज्ञमिष्टयेसुतंसोमंसधस्तुती । इन्द्राग्नीआगतंनरा ४ इमाजुषेथांसवनायेभिर्हव्यान्यूहथुः । इन्द्राग्नीआगतंनरा ५ इमांगायत्रवर्तनिंजुषेथांसुष्टुतिंमम । इन्द्राग्नीआगतंनरा ६ ॥ २० ॥ प्रातर्यावभिरागतंदेवेभिर्जेन्यावसू । इन्द्राग्नीसोमपीतये ७ श्यावाश्वस्यसुन्वतोऽत्रीणांशृणुतंहवम् । इन्द्राग्नीसोमपीतये ८ एवावामह्वऊतयेयथाहुवन्तमेधिराः । इन्द्राग्नीसोमपीतये ९ आहंसरस्वतीवतोरिन्द्राग्न्योरवोवृणे । याभ्यांगायत्रमृच्यते १० ॥ २१ ॥

॥ ४१२ ॥

अग्निमस्तोषि दश नाभाकः काण्वोग्निर्महापङ्क्तिः ।

३९ अग्निमस्तोष्यृग्मियमग्निमीळायजध्यै । अग्निर्देवाँअनक्तुनउभेहिविदथे कविरन्तश्चरतिदूत्यं१ नभन्तामन्यकेसमे १ न्यग्नेनऽव्यसावचस्तनूषुशंसमेषाम् । न्यरातीरराव्णांविश्वाअर्योअरातीरितोयुऽच्छन्त्वामुरोनभन्तामन्यकेसमे २ अग्ने मन्मानितुभ्यंकंघृतंनजुह्वआसनि । सदेवेषुप्रचिकिद्धित्वंह्यसिपूर्व्यःशिवोदूतो विवस्वतोनभन्तामन्यकेसमे ३ तत्तदग्निर्वयोदधेयथायथाकृपण्यति । ऊर्जाहु- तिर्वसूनांशंचयोश्चमयोदधेविश्वस्यैदेवहूत्यैनभन्तामन्यकेसमे ४ सचिकेतसही- यसाग्निश्चित्रेणकर्मणा । सहोताशश्वतीनांदक्षिणाभिरभीवृतइनोतिचप्रतीव्यं१ नभन्तामन्यकेसमे ५ ॥ २२ ॥ अग्निर्जातादेवानामग्निर्वेदमर्तानामपीच्यम् । अग्निःसद्रविणोदाअग्निर्द्वाराऽव्यूर्णुतेस्वाहुतोनवीयसानभन्तामन्यकेसमे ६ अग्नि-

देवेषुसंवसुःसविक्षुयज्ञियास्वा । समुदाकाव्यापुरुविश्वंभूमेवपुष्यतिदेवोदेवेषु
यज्ञियोनभन्तामन्यकेसमे ७ योअग्निःसप्तमानुषःश्रितोविश्वेषुसिन्धुषु । तमा-
गन्मत्रिपस्त्यंमन्धातुर्दस्युहन्तममग्निंयज्ञेषुपूर्व्यंनभन्तामन्यकेसमे ८ अग्निस्त्री-
णित्रिधातून्याक्षेतिविदथाकविः । सत्रीरेकादशाँइहयक्षच्चपिप्रयच्चनोविप्रोदूतः
परिष्कृतोनभन्तामन्यकेसमे ९ त्वंनोअग्नआयुषुत्वंदेवेषुपूर्व्यवस्वएकइरज्यसि ।
त्वामापःपरिस्रुतःपरियन्तिस्वसेतवोनभन्तामन्यकेसमे १० ॥ २३ ॥

इन्द्राग्नी द्वादश नाभाकः काण्व इन्द्राग्नी महापङ्क्तिः । उपाद्या शक्करी । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

४० इन्द्राग्नीयुवंसुनःसहन्तादासथोरयिम् । येनदृळ्हासमत्स्वावीळुचित्सा-
हिषीमह्यग्निर्वनेववातइन्नभन्तामन्यकेसमे १ नहिवांवव्रयामहेऽथेन्द्रमिद्यजाम-
हेशविष्ठंनृणांनरम् । सनःकदाचिदर्वतागमदावाजसातयेगमदामेधसातयेनभ-

न्तामन्यकेसंमे २ ताहिमध्यंभराणामिन्द्राग्नीअधिक्षितः । ताउकवित्वनाकु-
वीपृच्छयमानासखीयुतेसंधीतमश्नुतंनरानभन्तामन्यकेसंमे ३ अभ्यर्चनभाकु-
वदिन्द्राग्नीयजसागिरा । ययोर्विश्वमिदंजगदियंद्यौःपृथिवीमह्यु१पस्थेबिभृतोव-
सुनभन्तामन्यकेसंमे ४ प्रब्रह्माणिनभाकवदिन्द्राग्निभ्यामिरज्यत । यासप्तबुध्न-
मर्णवंजिह्मबारमपोर्णुतइन्द्रईशानओजसानभन्तामन्यकेसंमे ५ अपिवृश्चपु-
राणवद्व्रततेरिवगुष्पितमोजोदासस्यदम्भय । वयंतदस्यसंभृतंवस्विन्द्रेणविभजे-
महिनभन्तामन्यकेसंमे ६ ॥ २४ ॥ यदिन्द्राग्नीजनाइमेविह्वयन्तेतनागिरा ।
अस्माकेभिर्नृभिर्वयंसासह्यामपृतन्यतोवनुयामवनुष्यतोनभन्तामन्यकेसंमे ७
यानुश्वेतावदिवउच्चरातउपद्युभिः । इन्द्राग्न्योरनुव्रतमुहानायन्तिसिन्धवोया-
न्त्सीबन्धादमुञ्चतांनभन्तामन्यकेसंमे ८ पूर्वीष्टइन्द्रोपमातयःपूर्वीरुतप्रशस्तयः

सूनोर्हिन्वस्यहरिवः । वस्वोवीरस्यापृचोयानुसाधन्तनोधियोनभन्तामन्यकेसमे ९ तंशिशीतासुवृक्तिभिस्त्वेषंसत्वानमृग्मियम् । उतोनुचिद्यओजसाशुष्णस्याण्डानिभेदतिजेषत्स्वर्वतीरपोनभन्तामन्यकेसमे १० तंशिशीतास्वध्वरंसत्यंसत्वानमृत्वियम् । उतोनुचिद्यओहतआण्डाशुष्णस्यभेदत्यजैःस्वर्वतीरपोनभन्तामन्यकेसमे ११ एवेन्द्राग्निभ्यांपितृवन्नवीयोमन्धातृवदङ्गिरस्वदवाचि । त्रिधातुनाशर्मणापातमस्मान्वयंस्यामपतयोरयीणाम् १२ ॥ २५ ॥

अस्मा ऊ षु दश नाभाकः काण्वो वरुणो महापङ्क्तिः ।

४१ अस्माऊषुप्रभूतयेवरुणायमरुद्भ्योऽर्चाविदुष्टरेभ्यः । योधीतामानुषाणांपश्वोगाइवरक्षतिनभन्तामन्यकेसमे १ तमूषुसमनागिरापितृणांचमन्मभिः । नाभाकस्यप्रशस्तिभिर्यःसिन्धूनामुपोदयेसप्तस्वसासमध्यमोनभन्तामन्यकेसमे

२ सक्षपः परिषस्वजेन्यु१स्रोमायया दधे स विश्वं परिदर्शतः । तस्य वेनीरनुव्रतमु- षस्तिस्रो अवर्धयन्नभन्तामन्यके समे ३ यः ककुभो निधारयः पृथिव्यामधिदर्शतः। स माता पूर्व्यं पदं तद्वरुणस्य सप्त्यं सहि गोपाइवेर्यो नभन्तामन्यके समे ४ यो धर्ता भु- वनानां य उस्राणामपीच्या ३ वेदनामानिगुह्या । स कविः काव्या पुरुरूपं द्यौरिव पुष्यतिनभन्तामन्यके समे ५ ॥ २६ ॥ यस्मिन्विश्वानि काव्या चक्रे नाभिरिव श्रिता । त्रितं जूतीसपर्यत व्रजे गावो न संयुजे युजे अश्वाँ अयुक्षत नभन्तामन्यके स- मे ६ य आस्वत्क आशये विश्वा जातान्येषाम् । परिधामानि मर्मृशद्वरुणस्य पुरो गये विश्वे देवा अनुव्रतं नभन्तामन्यके समे ७ स समुद्रो अपीच्यस्तुरो द्यामिव रोहति नियदासु यजुर्दधे । स माया अर्चिना पदास्तृणान्नाकमारुहन्नभन्तामन्यके समे ८ यस्य श्वेता विचक्षणा तिस्रो भूमीरधिक्षितः । त्रिरुत्तराणि पप्रतुर्वरुणस्य ध्रुवं

सदः॒सर्स॒प्त॒नाम॑मिरज्यति॒नि॒र्भ॑न्तामन्य॒केस॑मे १ यः॒श्वे॒ताँअधि॑निर्णिजश्च॒क्रेकृ॒ष्णाँ अनु॑व्र॒ता । सधाम॑पू॒र्व्यम॑मे॒यः॒स्कम्भेन॒वि॒रोद॑सीअ॒जोनद्यामधा॑रय॒न्नभ॑न्ताम- न्य॒केस॑मे १० ॥ २७ ॥

अस्तभ्नात्षट् नाभाकः काण्वः । प्रथमतृचस्यार्चनानावा । आद्यतृचस्य वरुणः । अन्त्यस्याश्विनौ । आद्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः । शिष्टा अनुष्टुभः ।

४२ अस्त॑भ्ना॒द्द्याम॑सु॒रो॑वि॒श्ववे॑दा॒अमि॑मीतव॒रि॒माण॑पृ॒थि॒व्याः । आसी॑द॒द्वि- श्वा॒भुव॑नानिस॒म्राड्विश्वेत्तानि॒व॒रु॑णस्यव्र॒तानि॑ १ ए॒वाव॑न्दस्व॒वरु॑णंबृ॒हन्त॑नम॒स्या धीर॑म॒मृत॑स्यगो॒पाम् । सनः॒शर्म॑त्रि॒वरू॑थं॒विय॑सत्पा॒तंनो॑द्यावापृथिवी॒उ॒पस्थे॑ २ इ॒मांधिय॒॑शिक्ष॑माणस्यदेव॒क्रतुं॒दक्ष॑वरुण॒सं॑शि॑शाधि । यया॒ति॒विश्वा॑दु॒रि॒तातरे॑म सु॒तर्मा॑ण॒मधि॒नाव॑रुहेम ३ आवा॒ंग्रावा॑णोअश्विनाधी॒भि॒र्विप्रा॑अचु॒च्यवुः । ना-

संत्यासोमंपीतयेनभंन्तामन्यकेसंमे ४ यथांवामत्रिंरश्विनागीर्भिर्विप्रोअजोंहवीत् । नासंत्यासोमंपीतयेनभंन्तामन्यकेसंमे ५ एवावांमह्वऊतयेयथाहुंवन्त मेधिंराः । नासंत्यासोमंपीतयेनभंन्तामन्यकेसंमे ६ ॥ २८ ॥ इत्यष्टमे मण्डले पञ्चमोनुवाकः ॥ ५ ॥

इमे त्रयस्त्रिंशद्विरूप आङ्गिरसोग्निर्गायत्री ।

४३ इमेविप्रंस्यवेधसोऽग्नेरस्तृंतयज्वनः । गिरःस्तोमांसईरते १ अस्मैंतेप्रतिहर्यंतेजातंवेदोविचंर्षणे । अग्नेजनांमिसुष्टुतिम् २ आरोकाइंवघेदहंतिग्मा अंग्नेतवत्विषंः । दद्भिर्वनांनिबप्सति ३ हरंयोधूमकेंतवोवातंजूताउपद्यविं । यतंन्तेवृथंगग्नयंः ४ एतेत्येवृथंगग्नयंइद्धासःसमंदृक्षत । उषसांमिवकेतवंः ५ ॥ २९ ॥ कृष्णारजांसिपत्सुतःप्रयाणेंजातवेंदसः । अग्निर्यद्रोधंतिक्षमिं ६ धासिंकृं-

ण्वानओषधीर्बप्सदग्निर्नवायति । पुनर्यन्तरुणीरपि ७ जिह्वाभिरहनंनम-
दर्चिषांजञ्जणाभवन् । अग्निर्वनेषुरोचते ८ अप्स्वग्नेसधिष्टवसौषधीरनुरुध्यसे ।
गर्भेसंजायसेपुनः ९ उदग्नेतवतद्घृतादर्चीरोचतआहुतम् । निंसानंजुह्वो३
मुखे १० ॥ ३० ॥ उक्षान्नायवशान्नायसोमपृष्ठायवेधसे । स्तोमै-
र्विधेमाग्नये ११ उतत्वानमसावयंहोतर्वरेण्यक्रतो । अग्नेसमिद्भिरीमहे १२
उतत्वाभृगुवच्छुचेमनुष्वदग्नआहुत । अङ्गिरस्वद्धवामहे १३ त्वंह्यग्ने
अग्निनाविप्रोविप्रेणसन्त्सता । सखासख्यासमिध्यसे १४ सत्वंविप्रायदाशुषे
रयिंदेहिसहस्रिणम् । अग्नेवीरवतीमिषम् १५ ॥ ३१ ॥ अग्नेभ्रातःसहस्कृत
रोहिदश्वशुचिव्रत । इमंस्तोमंजुषस्वमे १६ उतत्वाग्नेममस्तुतोवाश्रायप्रतिह-
र्यते । गोष्ठंगावइवाशत १७ तुभ्यंताअङ्गिरस्तमविश्वाःसुक्षितयःपृथक् । अग्ने

कामायये मिरे १८ अग्निंधीभिर्मनीषिणोमेधिरासोविपश्चितः। अद्मसद्यायहिन्वि-
रे १९ तंत्वामज्मेषुवाजिनंतन्वानाअग्नेअध्वरम्। वह्निंहोतारमीळते २० ॥ ३२॥
पुरुत्राहिसदृङ्ङसिविशोविश्वाअनुप्रभुः। समत्सुत्वाहवामहे २१ तमीळिष्वय
आहुतोऽग्निर्विभ्राजतेघृतैः। इमंनःशृणवद्धवम् २२ तंत्वावयंहवामहेशृण्वन्तं
जातवेदसम्। अग्नेघ्नन्तमपद्विषः २३ विशांराजानमद्भुतमध्यक्षंधर्मणामिमम्।
अग्निमीळेसउश्रवत् २४ अग्निंविश्वायुवेपसंमर्यंनवाजिनंहितम्। सप्तिंनवाज-
यामसि २५ ॥ ३३ ॥ घ्नन्मृध्राण्यपद्विषोदहन्रक्षांसिविश्वहा। अग्नेतिग्मेन
दीदिहि २६ यंत्वाजनासइन्धतेमनुष्वदङ्गिरस्तम। अग्नेसबोधिमेवचः २७
यदग्नेदिविजाअस्यप्सुजावासहस्कृत। तंत्वागीर्भिर्हवामहे २८ तुभ्यंघेत्तेजना
इमेविश्वाःसुक्षितयःपृथक्। धासिंहिन्वन्त्यत्तवे २९ तेघेदग्नेस्वाध्योऽहाविश्वा

नृचक्षसः । तरन्तःस्यामदुर्गहा ३० ॥ ३४ ॥ अग्निंमन्द्रंपुरुप्रियंशीरंपावकशोचिषम् । हृद्भिर्मन्द्रेभिरीमहे ३१ सत्वमग्नेविभावसुःसृजन्त्सूर्योनरश्मिभिः । शर्धन्तमांसिजिघ्नसे ३२ तत्तेसहस्वईमहेदात्रंयन्नोपदस्यति । त्वदग्नेवार्यंवसु ३३ ॥ ३५ ॥

समिधाग्निं त्रिंशद्विरूप आङ्गिरसोग्निर्गायत्री ।

४४ समिधाग्निंदुवस्यतघृतैर्बोधयतातिथिम् । आस्मिन्हव्याजुहोतन १ अग्नेस्तोमंजुषस्वमेवर्धस्वानेनमन्मना । प्रतिसूक्तानिहर्यनः २ अग्निंदूतंपुरोदधेहव्यवाहमुपब्रुवे । देवाँआसादयादिह ३ उत्तेबृहन्तोअर्चयःसमिधानस्यदीदिवः । अग्नेशुक्रासईरते ४ उपत्वाजुह्वो३ममघृताचीर्यन्तुहर्यत । अग्नेहव्याजुषस्वनः ५ ॥ ३६ ॥ मन्द्रंहोतारमृत्विजंचित्रभानुंविभावसुम् । अग्निमीळेस

उंश्रवत् ६ प्रत्वंहोतारमीड्यंजुष्टमग्निंकविक्रतुम् । अध्वराणामभिश्रियम् ७
जुषाणोअङ्गिरस्तमेमाहव्यान्यानुषक् । अग्नेयज्ञंनयऋतुथा ८ समिधानउंसन्त्य
शुक्रशोचइहावह । चिकित्वान्दैव्यंजनम् ९ विप्रंहोतारमद्रुहंधूमकेतुंविभाव-
सुम् । यज्ञानांकेतुमीमहे १० ॥ ३७ ॥ अग्नेनिपाहिनस्त्वंप्रतिष्मदेवरीषतः ।
भिन्धिद्वेषःसहस्कृत ११ अग्निःप्रत्नेनमन्मनाशुम्भानस्तन्वं१स्वाम् । कविर्विप्रेण-
वावृधे १२ ऊर्जोनपातमाहुवेग्निंपावकशोचिषम् । अस्मिन्यज्ञेस्वध्वरे १३ स
नोमित्रमहस्त्वमग्नेशुक्रेणशोचिषा । देवैरासत्सिबर्हिषि १४ योअग्निंतन्वोउ
दमेदेवंमर्तःसपर्यति । तस्माइद्दीदयद्वसु १५ ॥ ३८ ॥ अग्निर्मूर्धादिवःककुत्पतिः
पृथिव्याअयम् । अपांरेतांसिजिन्वति १६ उदग्नेशुचयस्तवशुक्राभ्राजन्तईरते ।
तवज्योतींष्यर्चयः १७ ईशिषेवार्यस्यहिदात्रस्याग्नेस्वर्पतिः । स्तोतास्यांतवशर्म-

णि १८ त्वामग्नेमनीषिणस्त्वांहिन्वन्तिचित्तिभिः । त्वांवर्धन्तुनोगिरः १९ अदं-ब्धस्यस्वधावतोदूतस्यरेभतःसदा । अग्नेःसख्यंवृणीमहे २० ॥ ३१ ॥ अग्निःशु-चिव्रततमःशुचिर्विप्रःशुचिःकविः । शुचीरोचतआहुतः २१ उतत्वाधीतयोमम गिरोवर्धन्तुविश्वहा । अग्नेसख्यस्यबोधिनः २२ यदग्नेस्यामहंत्वंत्वंवाघास्याअहम् । स्युष्टेसत्याइहाशिषः २३ वसुर्वसुपतिर्हिकमस्यग्नेविभावसुः । स्यामतेसुमता-वपि २४ अग्नेधृतव्रतायतेसमुद्रायेवसिन्धवः । गिरोवाश्रासईरते २५ ॥ ४० ॥ युवानंविश्पतिंकविंविश्वादंपुरुवेपसम् । अग्निंशुम्भामिमन्मभिः २६ यज्ञानां रथ्येवयंतिग्मजंम्भायवीळवे । स्तोमैरिषेमाग्नये २७ अयमग्नेत्वेअपिजरि-ताभूतुसन्त्य । तस्मैपावकमृळय २८ धीरोह्यस्यद्मसद्विप्रोनजागृविःसदा ।

अग्नेदीदयसिद्यवि २९ पुराग्ने दुरितेभ्यः पुरामृध्रेभ्यः कवे । प्रण आयुर्वसो तिर ३० ॥ ४१ ॥

आ घ द्विचत्वारिंशत्रिशोकः काण्व इन्द्रो गायत्री । आद्यायाः इन्द्राग्नी ।

४५ आघायेअग्निमिन्धतेस्तृणन्तिबर्हिरानुषक् । येषामिन्द्रोयुवासखा १ बृहन्निदिध्मएषांभूरिशस्तंपृथुःस्वरुः । येषामिन्द्रोयुवासखा २ अयुद्धइद्युधावृतं शूरआजतिसत्वभिः । येषामिन्द्रोयुवासखा ३ आबुन्दंवृत्रहाददेजातःपृच्छद्वि मातरम् । कउग्राःकेहंशृण्विरे ४ प्रतित्वाशवसीवदद्गिरावप्सोनयोधिषत् । यस्तेशत्रुत्वमाचके ५ ॥ ४२ ॥ उतत्वंमघवञ्छृणुयस्तेवष्टिवविक्षितत् । यद्वी-ळयासिवीळुतत् ६ यदाजिंयात्याजिकृदिन्द्रःस्वश्वयुरुप । रथीतमोरथीनाम् ७ विषुविश्वाअभियुजोवज्रिन्विष्वग्यथावृह । भवानःसुश्रवस्तमः ८ अस्माकं

सुरथँपुरइन्द्रंःकृणोतुसातयें। नयंधूर्वँन्तिधूर्तयः ९ वृज्यामंतेपरिद्विषोऽरंतेशक्रदावनें। गमेमेदिंन्द्रगोमंतः १० ॥ ४३ ॥ शनैश्चिद्यन्तोअद्रिवोऽश्वांवन्तःशतग्विनः। विवक्षंणाअनेहसः ११ ऊर्ध्वाहितेदिवेदिंवेसहस्रांसूनृतांशता । जरितृभ्योविमंहते १२ विद्माहित्वांधनंजयमिन्द्रंदृह्ळाचिंदारुजम् । आदारिणंयथागयंम् १३ ककुहंचित्वाकवेमदंन्तुधृष्णविन्दंवः। आत्वांपणिंयदीमंहे १४ यस्तेरेवाँअदांशुरिःप्रममर्षमघत्तंये। तस्यंनोवेदआभंर १५ ॥ ४४ ॥ इमउंत्वाविचंक्षतेसखांयइन्द्रसोमिनंः। पुष्टावंन्तोयथांपशुम् १६ उतत्वाबंधिरंवयंश्रुत्कंर्णसन्तंमूतयें। दूरादिहहंवामहे १७ यच्छुश्रूयाइमंहवंदुर्मर्षंचक्रियाउत । भवेरापिनोअन्तंमः १८ यच्चिद्धितेअपिव्यथिंर्जगन्वांसोअमंन्महि । गोदाइदिंन्द्रबोधिनः १९ आत्वांरम्भंनजिव्रंयोररम्भाशवसस्पते । उश्मसिंत्वासधस्थआ २०

॥ ४५ ॥ स्तोत्रमिन्द्रायगायतपुरुनृम्णायसत्वने । नकिर्यंवृण्वतेयुधि २१
अभित्वावृषभासुतेसुतंसृजामिपीतये । तृम्पाव्यश्नुहीमदम् २२ मात्वामूरा
अविष्यवोमोपहस्वानआदभन् । मार्कींब्रह्मद्विषोवनः २३ इहत्वागोपरीणसा
महेमन्दन्तुराधसे । सरोगौरोयथापिब २४ यावृत्रहापरावतिसनानवाचचुच्यु-
वे । तासंसत्सुप्रवोचत २५ ॥ ४६ ॥ अपिबत्कद्रुवःसुतमिन्द्रःसहस्रबाह्वे ।
अत्रादेदिष्टपौंस्यम् २६ सत्यंतत्तुर्वशेयदौविदानोअह्नवाय्यम् । व्यानट्तुर्वणेश-
मि २७ तरणिंवोजनानांत्रदंवाजस्यगोमतः । समानमुप्रशंसिषम् २८ ऋभुक्षणं
नवर्तवउक्थेषुतुग्र्यावृधम् । इन्द्रंसोमेसचासुते २९ यःकृन्तदिद्वियोन्यंत्रिशोकाय
गिरिंपृथुम् । गोभ्योगातुंनिरेतवे ३० ॥ ४७ ॥ यद्दधिषेमनस्यसिमन्दानःप्रेदियक्ष-
सि । मातत्करिन्द्रमृळय ३१ दभ्रंचिद्धित्वावतःकृतंशृण्वेअधिक्षमि । जिगात्विन्द्र

तेमनः ३२ तवेदुताःसुकीर्तयोऽसंन्नुतप्रशंस्तयः । यदिंन्द्रमृळयासिनः ३३ मा
नएकंस्मिन्नागंसिमाद्वयोंरुतत्रिषु । वधीर्माशूरभूरिषु ३४ बिभयाहित्वावंतउ-
ग्रादभिप्रभङ्गिणः । दस्मादहमृतीषहंः ३५ ॥ ४८ ॥ मासख्युःशूनमाविंदेमा
पुत्रस्यंप्रभूवसो । आवृत्वंद्भूतुतेमनः ३६ कोनुमंर्याअमिंथितःसखासखायमब्र-
वीत् । जहाकोअस्मदींषते ३७ एवारेंवृषभासुतेऽसिंन्वन्भूयाँवयः । श्वघ्नीवंनि-
वताचरंन् ३८ आतंएतावचोयुजाहरींगृभ्णेसुमद्रंथा । यदींब्रह्मभ्यइद्ददः ३९
भिन्धिविश्वाअपद्विषःपरिबाधोंजहीमृधः । वसुस्पार्हंतदाभंर ४० यद्वीळाविन्द्र
यत्स्थिरेयत्पर्शांनेपराभृतम् । वसुंस्पार्हंतदाभंर ४१ यस्यंतेविश्वमानुषोभूरेर्द-
त्तस्यवेदंति । वसुंस्पार्हंतदाभंर ४२ ॥ ४९ ॥ इति षष्ठाष्टके तृतीयोध्यायः ॥ ३ ॥

त्वावतस्त्रयस्त्रिंशद्दशोऽन्य आस आदिकानीतस्य पृथुश्रवसो दानस्तुतिराद्या पादनिचृत्पञ्चम्यादिक-
कुब्गायत्री बृहत्यनुष्टुप्सतोबृहती गायत्री विपरीतोत्तरः प्रगाथो द्विपदा चतुर्विंशिका बृहती पिपीलिकम-
ध्या ककुम्न्यङ्कुशिरा विराड्गत्युपरिष्टाद्बृहती बृहत्यो विषमपदोत्तरा पङ्क्तिः संस्तारपङ्क्तिर्गायत्री पाङ्क्तः प्रगा
थौ च वायव्यौ गायत्री द्विपदोष्णिक्पङ्क्तिर्वायव्या गायत्री महि वा न्यूनात्रित आप्त आदित्येभ्योऽन्त्याः पञ्चो-
षसे पि महा पाङ्क्तं दुःस्वप्नघ्नं स्वादोः पञ्चोना प्रगाथः सौम्यं त्रैष्टुभं पञ्चमी जगत्यभि प्र दश प्रस्कण्वः प्रगाथं तत्प्र-
सुश्रुतं पुष्टिगुर्यथा मनौ श्रुष्टिगुर्यथा मना वायुरुपमन्त्वाष्टौ मेध्य एतत्ते मातरिश्वानो विश्व इति वैश्वदेवः प्रगा-
थो भूरीत्पञ्च कृशः प्रस्कण्वस्य दानस्तुतिर्गायत्रं तु तृतीयान्त्ये अनुष्टुभौ प्रति ते पृषध्रोऽन्त्याग्निः सौरी पङ्क्तिर्युवं दे-
वा चतुष्कं मेध्य आश्विनं त्रैष्टुभं यमृत्विजस्तृचं वैश्वदेव्यमाद्यार्त्विक्स्तुतिर्वैमानिवांसप्त सुपर्ण ऐन्द्रावरुणं जा-
गतमग्न आ विंशतिर्भर्गः प्रागाथ आग्नेयं प्रागाथं तूभयं न्यूनाप्तो अस्मै द्वादश प्रगाथः पाङ्क्तं सप्तम्याद्यास्तिस्रो-
बृहत्यः स पूर्व्यो गायत्रमाद्या चतुर्थ्यादि द्वे सप्तमी चानुष्टुभौ गायत्रेऽन्त्या दैवी त्रिष्टुबुत्वा यदिन्द्र तरोभिः प-
ञ्चोना कलिः प्रागाथः प्रागाथमन्त्यानुष्टुब्न्यां नु सैकामत्स्यः सांमदो मैत्रावरुणिर्मान्यो वा बहवो वा मत्स्या-
जालनद्धा आदिसानस्तु वन्दश म्याद्यास्तिस्रोऽप्यादितेः ।

त्वावतस्त्वयस्त्रिंशद्दशोऽस्य इन्द्रः । षष्ठचतुष्कस्य पृथुश्रवसः कानीतस्य दानस्तुतिः । सप्तम-
चतुष्कस्योपान्त्यायाश्च वायुः । आद्या पादनिचृत् । द्वितीयादिचतस्रः षष्ठीदशमी-
त्रयोविंश्येकोनत्रिंशत्तम्यन्त्याश्च गायत्र्यः । पञ्चमी ककुप् । सप्तम्येकादश्येको-
नविंशीपञ्चविंशीसप्तविंश्यो बृहत्यः । अष्टम्यनुष्टुप् । नवमीषड्विंश्यष्टा-
विंश्यः सतोबृहत्यः । द्वादशी विपरीता । त्रयोदशी द्विपदा । चतु-
र्दशी बृहती पिपीलिकमध्या । पञ्चदशी ककुम्न्यङ्कुशिरा ।
षोडशी विराट् । सप्तदशी जगती । अष्टादश्युपरिष्टाद्बृ-
हती । विंशी विषमपदा । एकविंशीद्वाविंशी-
चतुर्विंश्युपान्त्याः पङ्क्तयः । त्रिंशी द्विपदा
विराट् । एकत्रिंश्युष्णिक् ।

४६ अ॒स्मान्त्वा॑व॑तः पुरूवसो व॒यमि॑न्द्रप्रणेतः । स्मसि॑ स्थातर्हरीणाम् १ त्वां हि स॒-
त्यम॑द्रिवो वि॒द्म दा॒तार॑मि॒षाम् । वि॒द्म दा॒तारं॑ र॒यी॒णाम् २ आ यस्य॑ ते महि॒मानं॒ श-

तमूतेशतक्रतो । गीर्भिर्गृणन्तिकारवः ३ सुनीथोघासमर्त्योयंमरुतोयमर्यमा । मित्रःपान्त्यद्रुहः ४ दधानोगोमदश्ववत्सुवीर्यमादित्यजूतएधते । सदारायापुरु-स्पृहा ५ ॥ १ ॥ तमिन्द्रंदानमीमहेशवसानमभीर्वम् । ईशानंरायईमहे ६ तस्मिन्हिसन्त्यूतयोविश्वाअभीरवःसचा । तमावहन्तुसप्तयःपुरूवसुंमदायहरयः सुतम् ७ यस्तेमदोवरेण्योयइन्द्रवृत्रहन्तमः । यआददिःस्व१र्नृभिर्यःपृतनासु दुष्टरः ८ योदुष्टरोविश्ववारश्रवाय्योवाजेष्वस्तितरुता । सनःशविष्ठसवनावसो गहिगमेमगोमतिव्रजे ९ गव्योषुणोयथापुराश्वयोतरथया । वरिवस्यमहाम-ह १० ॥ २ ॥ नहितेशूरराधसोऽन्तंविन्दामिसत्रा । दशस्यानोमघवन्नूचिदद्रि-वोधियोवाजेभिराविथ ११ यऋष्वःश्रावयत्सखाविश्वेत्सवेदजनिमापुरुष्टुतः । तंविश्वेमानुषायुगेन्द्रंहवन्तेतविषंयतस्रुचः १२ सनोवाजेष्ववितापुरूवसुःपुरःस्था-

तामघवांवृत्रहाभुंवत् १३ अभिवोंवीरमन्धंसोमदेंषुगायगिरामहाविचेंतसम् । इन्द्रंनामश्रुत्यंशाकिनंवचोयथां १४ ददीरेक्णंस्तन्वेंददिर्वसुंददिर्वाजेंषुपुरुहूत वाजिनंम् । नूनमथं १५ ॥ ३ ॥ विश्वेंषामिरज्यन्तंवसूंनांसासह्वांसंचिदस्यवर्पं- सः । कृपयतोनूनमत्यथं १६ महःसुवोअरंमिषेस्तवांमहेमीळ्हुषेंअरङ्गमायज- ग्मंये । यज्ञेभिर्गीर्भिर्विश्वमंनुषांमरुतांमियक्षसिगायेंत्वानमंसागिरा १७ ये पातयंन्तेअज्मंभिर्गिरीणांस्नुभिरेषाम् । यज्ञंमंहिष्वणींनांसुम्नंतुंविष्वणींनांप्रा- ध्वरे १८ प्रभङ्गंदुर्मतीनामिन्द्रंशविष्ठाभंर । रयिमस्मभ्यंयुज्यंचोदयन्मतेज्येष्ठं चोदयन्मते १९ सनितःसुसंनितरुग्रचित्रचेतिष्ठसूनृंत । प्रासहांसम्राट्सहुंरिंस- हंन्तंभुज्युंवाजेंषुपूर्व्यंम् २० ॥ ४ ॥ आसएंतुयईवदाँअदेंवःपूर्तमांददे । यथां चिद्वशोंअश्व्यःपृंथुश्रवंसिकानीतेंऽस्याव्युष्यांददे २१ षष्टिंसहस्राश्व्यंस्यायुतां-

सनमुष्ट्रानांविंशतिंशता । दशश्यावीनांशतादशत्र्यरुषीणांदशगवांसहस्रा २२
दशश्यावाऋधद्रयोवीतवारासआशवः । मथ्रानेमिंनिवावृतुः २३ दानासः
पृथुश्रवसःकानीतस्यसुराधसः । रथंहिरण्ययंददन्मंहिष्ठःसूरिरभूद्वर्षिष्ठमकृतश्र-
वः २४ आनोवायोमहेतनेयाहिमखायपाजसे । वयंहितेचकृमाभूरिदावनेस-
द्यश्चिन्महिदावने २५ ॥ ५ ॥ योअश्वेभिर्वहतेवस्तउस्रास्त्रिःसप्तसप्ततीनाम् ।
एभिःसोमेभिःसोमसुद्भिःसोमपादानायशुक्रपूतपाः २६ योमइमंचिदुत्मनाम-
न्दच्चित्रंदावने । अरट्वेअक्षेनहुषेसुकृत्वनिसुकृत्तरायसुक्रतुः २७ उचथ्येवपुषि
यःस्वराळुतवायोघृतस्नाः । अश्वेषितंरजेषितंशुनेषितंप्राज्मतदिदंनुतत् २८ अ-
धप्रियमिषिरायषष्टिंसहस्रासनम् । अश्वानामिन्नवृष्णाम् २९ गावोनयूथमुप
यन्तिवध्रयउपमायन्तिवध्रयः ३० अधयच्चारथेगणेशतमुष्ट्राँअचिक्रदत् । अध

श्विन्नेवुविंशतिंशता ३१ शतंदासेबल्बूथेविप्रस्तरुक्षआददे । तेतेवायविमेजना
मदन्तीन्द्रगोपामदन्तिदेवगोपाः ३२ अधस्यायोषणामहीप्रतीचीवशमश्व्यम् ।
अधिरुक्माविनीयते ३३ ॥ ६ ॥

महि वोष्टादश त्रित आप्त्य आदित्या महापङ्क्तिः । अन्त्यानां पञ्चानामुषाश्च ।

४७ महिवोमहतामवोवरुणमित्रदाशुषे । यमादित्याअभिद्रुहोरक्षथानेमघं
नशदनेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः १ विदादेवाअघानामादित्यासोअपाकृ-
तिम् । पक्षावयोयथोपरिव्य१स्मेशर्मयच्छतानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः २
व्य१स्मेअधिशर्मतत्पक्षावयोनयन्तन । विश्वानिविश्ववेदसोवरूथ्यामनामहेऽनेह-
सोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः ३ यस्माअरासतक्षयंजीवातुंचप्रचेतसः । मनोर्वि-
श्वस्यघेदिमआदित्याराययईशतेऽनेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः ४ परिणोवृण-

जन्नघादुर्गाणिरथ्योयथा । स्यामेदिन्द्रस्यशर्मण्यादित्यानामुतावस्यनेहसोवऊ-
तयःसुऊतयोवऊतयः ५ ॥ ७ ॥ परिह्वृतेदनाजनोयुष्मादत्तस्यवायति । देवा
अदभ्रमाशवोयमादित्याअहेतनानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः ६ नतंतिग्मं
चनत्यजोनद्रासदभितंगुरु । यस्माउशर्मसप्रथआदित्यासोअराध्वमनेहसोवऊ-
तयःसुऊतयोवऊतयः ७ युष्मेदेवाअपिष्मसियुध्यन्तइववर्मसु । यूयंमहोन
एनसोयूयमर्भादुरुष्यतानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः ८ अदितिर्नउरुष्यत्व-
दितिःशर्मयच्छतु । मातामित्रस्यरेवतोऽर्यम्णोवरुणस्यचानेहसोवऊतयःसुऊ-
तयोवऊतयः ९ यद्देवाःशर्मशरणंयद्भद्रंयदनातुरम् । त्रिधातुयद्वरूथ्यं१तदस्मा-
सुवियन्तनानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः १० ॥ ८ ॥ आदित्याअवहिख्य-
ताधिकूलादिवस्पशः । सुतीर्थमर्वतोयथानुनोनेषथासुगमनेहसोवऊतयःसुऊ-

तयोवऊतयः ११ नेहभद्रंरक्षस्विनेनावयैनोपयाउत । गवेचभद्रंधेनवेवीरायच श्रवस्यतेऽनेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः १२ यदाविर्यदपीच्यंदेवासोअस्ति दुष्कृतम् । त्रितेतद्विश्वमाप्त्यआरेअस्मद्दधातनानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊत- यः १३ यच्चगोषुदुःष्वप्न्यंयच्चास्मेदुहितर्दिवः । त्रितायतद्विभावर्याप्त्यायपरावहानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः १४ निष्कंवाघाकृणवतेस्रजंवादुहितर्दिवः । त्रितेदुःष्वप्न्यंसर्वमाप्त्येपरिदद्मस्यनेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः १५ ॥ ९ ॥ तदन्नायतदपसेतंभागमुपसेदुषे । त्रितायचद्वितायचोषोदुःष्वप्न्यंवहानेहसोवऊत- यःसुऊतयोवऊतयः १६ यथाकलांयथाशफंयथऋणंसंनयामसि । एवादुःष्व- प्न्यंसर्वमाप्त्येसंनयामस्यनेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः १७ अजैष्माद्यास-

नामचाभूमानागसोवयम् । उषोयस्मांद्दुःष्वप्न्याद्भैष्मापतदुच्छत्वनेहसोंवऊ-
तयःसुऊतयोंवऊतयः १८ ॥ १० ॥

स्वादोः पञ्चदश प्रगाथः काण्वः सोमस्त्रिष्टुप् । पञ्चमी जगती ।

४८ स्वादोरंभक्षिवयंसःसुमेधाःस्वाध्योंवरिवोवित्तंरस्य । विश्वेयंदेवाउतम-
र्त्यासोमधुंब्रुवन्तोंअभिसंचरंन्ति १ अन्तश्चप्रागाअदिंतिर्भवास्यवयाताहरंसो
दैव्यस्य । इन्दविन्द्रस्यसख्यंजुषाणःश्रौष्टींवधुरमनुरायऋध्याः २ अपांमसो-
मंममृतांअभूमागंन्मज्योतिरविंदामदेवान् । किंनूनमस्मान्कृंणवदरातिःकिमु
धूर्तिरंमृतमत्यस्य ३ शंनोंभवहृदआपीतइन्दोपितेवसोमसूनवेंसुशेवः । सखे-
वसख्यउरुशंसधीरःप्रणआयुर्जीवसेंसोमतारीः ४ इमेमापीतायशसंउरुष्यवो
रथंनगावःसमंनाहपर्वसु । तेमारक्षन्तुविस्रसंश्चरित्रांदुतमास्रामांद्यवयन्त्विन्दं-

वः ५ ॥ ११ ॥ अ॒ग्निंन मा॑ मथि॒तंसं॑दिदी॒पः प्रचं॑क्षय कृणु॒हि वस्य॑सो नः । अथा॒ हि
ते॒ मद॒ आ सो॑म॒ मन्ये॑ रे॒वाँइ॑व॒ प्र च॑रा पु॒ष्टिमच्छ॑ ६ इ॒षि॒रेण॑ ते॒ मन॑सा सु॒तस्य॑ भक्षी॒महि॒
पित्र्य॑स्येव रा॒यः । सोम॑ राज॒न्प्र ण॒ आयूं॑षि तारी॒रहा॑नीव॒ सूर्यो॑ वास॒राणि॑ ७ सोम॑ राज-
न्मृ॒ळया॑ नः स्व॒स्ति तव॑ स्मसि व्र॒त्या॒३॒॑स्तस्य॑ विद्धि । अल॑र्ति॒ दक्ष॑ उ॒त म॒न्युरि॑न्दो॒ मा नो॑
अ॒र्यो अ॑नुका॒मं परा॑ दाः ८ त्वं हि न॑स्त॒न्वः॑ सोम गो॒पा गात्रे॑गात्रे निष॒सत्था॑ नृ॒चक्षाः॑ ।
यत्ते॑ व॒यं प्र॑मि॒नाम॑ व्र॒तानि॒ स नो॑ मृळ सुष॒खा दे॑व॒ वस्यः॑ ९ ऋ॒दू॒द॒रेण॒ सख्या॑ सचेय॒ यो
मा॒ न रिष्ये॑द्धर्यश्व पी॒तः । अ॒यं यः सोमो॒ न्यधा॑य्य॒स्मे तस्मा॒ इन्द्रं॑ प्र॒तिर॑मे॒म्यायुः॑ १०
॥ १२ ॥ अप॒ त्या अ॑स्थु॒रनि॑रा॒ अमी॑वा॒ निर॑त्रस॒न्तमि॑षीची॒रभै॑षुः । आ सोमो॑
अ॒स्माँ अ॑रुह॒द्विहा॑या॒ अग॑न्म॒ यत्र॑ प्रति॒रन्त॒ आयुः॑ ११ यो न॒ इन्दुः॑ पितरो हृ॒त्सु पी॒तो-
ऽम॑र्त्यो॒ मर्त्याँ॑ आवि॒वेश॑ । तस्मै॒ सोमा॑य ह॒विषा॑ विधेम मृळी॒के अ॑स्य सुम॒तौ स्या॑म १२

त्वंसौमपितृभिःसंविदानोऽनुद्यावापृथिवीआततन्थ । तस्मैतइन्दोहविषाविधेमवयंस्यामपतयोरयीणाम् १३ त्रातारोदेवाअधिवोचतानोमानोनिद्राईशतमोतजल्पिः । वयंसोमस्यविश्वहप्रियासःसुवीरासोविदथमावदेम १४ त्वंनःसोमविश्वतोवयोधास्त्वंस्वर्विदाविशानृचक्षाः । त्वंनइन्दऊतिभिःसजोषाःपाहिपश्चातादुतवापुरस्तात् १५ ॥ १३ ॥ इत्यष्टमे मण्डले षष्ठोनुवाकः ॥ ६ ॥

॥ अथ वालखिल्यम् ॥

अभि प्र दश प्रस्कण्वः काण्व इन्द्रः प्रगाथः ।

४१ अभिप्रवःसुराधसमिन्द्रमर्चयथाविदे । योजरितृभ्योमघवापुरूवसुःसहस्रेणेवशिक्षति १ शतानीकेवप्रजिगातिधृष्णुयाहन्तिवृत्राणिदाशुषे । गिरे-

रिवप्ररसाअस्यापिन्विरेदत्राणिपुरुभोजसः २ आत्वासुतासइन्दवोमदायइन्द्रगि-
र्वणः । आपोनवज्रिन्नन्वोक्यं१सरःपृणन्तिशूरराधसे ३ अनेहसंप्रतरणंविवक्षणं
मध्वःस्वादिष्ठमींपिब । आयथामन्दसानःकिरासिनःप्रक्षुद्रेवत्मनाधृषत् ४आनः
स्तोममुपद्रवद्धियानोअश्वोनसोतृभिः । यंतेस्वधावन्त्स्वदयन्तिधेनवइन्द्रकण्वेषु
रातयः ५ ॥ १४॥ उग्रंनवीरंनमसोपसेदिमविभूतिमक्षितावसुम् । उद्रीववज्रि-
न्नवतोनसिञ्चतेक्षरन्तीन्द्रधीतयः ६ यद्धनूनंयद्वायज्ञेयद्वापृथिव्यामधि । अतोनो
यज्ञमाशुभिर्महेमतउग्रउग्रेभिरागहि ७ अजिरासोहरयोयेतआशवोवाताइवप्र-
सक्षिणः । येभिरपत्यंमनुषःपरीयसेयेभिर्विश्वंस्वर्दृशे ८ एतावतस्तईमहइन्द्र
सुम्नस्यगोमतः । यथाप्रावोमघवन्मेध्यातिथिंयथानीपातिथिंधने ९ यथाक-

ण्वेंमघवन्त्रसदस्यवियथापक्थेदशव्रजे । यथागोशर्येअसनोर्ऋजिश्वनीन्द्रगोमद्धिरण्यवत् १० ॥ १५ ॥

प्र सु श्रुतं दश पुष्टिगुः काण्व इन्द्रः प्रगाथः ।

५० प्रसुश्रुतंसुराधसमर्चाशक्रमभिष्टये । यःसुन्वतेस्तुवतेकाम्यंवसुसहस्रेणेवमंहते १ शतानीकाहेतयोअस्यदुष्टराइन्द्रस्यसमिषोमहीः । गिरिर्नभुज्मामघवत्सुपिन्वतेयदींसुताअमन्दिषुः २ यदींसुतासइन्दवोऽभिप्रियममन्दिषुः । आपोनधायिसवनंमआवसोदुघाइवापदाशुषे ३ अनेहसंवोहवमानमूतयेमध्वःक्षरन्तिधीतयः । आत्वावसोहवमानासइन्दवउपस्तोत्रेषुदधिरे ४ आनःसोमेस्वध्वरइयानोअत्योनतोशते । यंतेस्वदावन्त्स्वदन्तिगूर्तयःपौरेछन्दयसेहवम् ५ ॥ १६ ॥ प्रवीरमुग्रंविविचिंधनस्पृतंविभूतिंराधसोमहः । उद्रीवर्वज्रिन्नवतोव-

सुत्वनासदांपीपेथदाशुषे ६ यद्वंनूनंपरावतियद्वांपृथिव्यांदिवि । युजानइन्द्रहरिभिर्महेमतऋष्वऋष्वेभिरागंहि ७ रथिरासोहरयोयेतेअस्रिधओजोवातस्यपिप्रति । येभिर्निदस्युंमनुषोनिघोषयोयेभिःस्वःपरीयसे ८ एतावंतस्तेवसोविद्यामंशूरनव्यंसः । यथाप्रावएतंशंकृत्व्येधनेयथावशंदशंव्रजे ९ यथाकण्वेमघवन्मेधेअध्वरेदीर्घनीथेदमूंनसि । यथागोशर्येअसिषासोअद्रिवोमयिगोत्रंहरिश्रियम् १० ॥ १७ ॥

यथा मनौ दश श्रुष्टिगुः काण्व इन्द्रः प्रगाथः ।

५१ यथामनौसांवरणौसोमंमिन्द्रापिबःसुतम् । नीपातिथौमघवन्मेध्यातिथौपुष्टिगौश्रुष्टिगौसचां १ पार्षद्वाणःप्रस्कंण्वंसमंसादयच्छयानंजिव्रिमुद्धितम् । सहस्राण्यसिषासद्गवामृषिस्त्वोतोदस्यवेवृकः २ यउक्थेभिर्नविन्धतेचिकिद्य

ऋषिचोदनः । इन्द्रंतमच्छावदनव्यस्यामत्यरिष्यन्तंनभोजसे ३ यस्मांअर्कंस-
प्तशीर्षाणमानृचुस्त्रिधातुमुत्तमेपदे । सत्विं१माविश्वाभुवनानिचिक्रददादिज्ज-
निष्टपौंस्यम् ४ योनोदातावसूनामिन्द्रंतंहूमहेवयम् । विद्माह्यस्यसुमतिंनवी-
यसींगमेमगोमतिव्रजे ५ ॥ १८ ॥ यस्मैत्वंवसोदानायशिक्षसिसरायस्पोषं-
मश्नुते । तंत्वावयंमघवन्निन्द्रगिर्वणःसुतावन्तोहवामहे ६ कदाचनस्तरीरसिने-
न्द्रसश्चसिदाशुषे । उपोपेन्नुमघवन्भूयइन्नुतेदानंदेवस्यपृच्यते ७ प्रयोननक्षेअ-
भ्योजसाक्रिविंवधैःशुष्णंनिघोषयन् । यदेदस्तम्भीत्प्रथयन्नमूंदिवमादिज्जनि-
ष्टपार्थिवः ८ यस्यायंविश्वआर्योदासःशेवधिपाअरिः । तिरश्चिदर्येरुशमेपवीर-
वितुभ्येत्सोअज्यतेरयिः ९ तुरण्यवोमधुमन्तंघृतश्चुतंविप्रासोअर्कमानृचुः ।
अस्मेरयिःपप्रथेवृष्ण्यंशवोऽस्मेसुवानासइन्दवः १० ॥ १९ ॥

यथा मनौ दशायुः काण्व इन्द्रः प्रगाथा ।

५२ यथामनौविवस्वतिसोमंशक्रापिबःसुतम् । यथात्रितेछन्दइन्द्रजुजोष-स्यायौमादयसेसचा १ पृषध्रेमेध्येमातरिश्वनीन्द्रसुवानेअमन्दथाः । यथासोमं दशशिप्रेदशोण्येस्यूमरश्मावृजूनसि २ यउक्थाकेवलादधेयःसोमंधृषितापिब-त् । यस्मैविष्णुस्त्रीणिपदाविचक्रमउपमित्रस्यधर्मभिः ३ यस्यत्वमिन्द्र स्तोमेषुचाकनोवाजेवाजिञ्छतक्रतो । तंत्वावयंसुदुघामिवगोदुहोजुहूमसिश्रव-स्यवः ४ योनोदातासनःपिताम्हाँउग्रईशानकृत् । अयामन्नुग्रोमघवापुरूवसु-र्गोरश्वस्यप्रदातुनः ५ ॥ २० ॥ यस्मैत्वंवसोदानायमंहसेसरायस्पोषमिन्वति । वसूयवोवसुपतिंशतक्रतुंस्तोमैरिन्द्रंहवामहे ६ कदाचनप्रयुच्छस्युभेनिपासिज-न्मनी । तुरीयादित्यहवनंतइन्द्रियमातस्थावमृतंदिवि ७ यस्मैत्वंमघवन्निन्द्र

गिर्वणःशिक्षोशिक्षंसिदाशुषे । अस्माकंगिरंउतसुंष्टुतिंवंसोकण्ववच्छृणुधीह-
वंम् ८ अस्तांविमन्मंपूर्व्यंब्रह्मेन्द्रांयवोचत । पूर्वीर्ऋतस्यंबृहतीरंनूषतस्तोतुर्मे-
धाअंसृक्षत ९ समिन्द्रोरायोंबृहतीरंधूनुतसंक्षोणीसमुसूयंम् । संशुक्रासःशुचंयः
संगवांशिरःसोमाइन्द्रंममन्दिषुः १० ॥ २१ ॥

उपमं त्वाष्टौ मेध्यः काण्व इन्द्रः प्रगाथा ।

५३ उपमंत्वांमघोनांज्येष्ठंचवृषभाणांम् । पूर्भित्तंमंमघवन्निन्द्रगोविदमी-
शांनंरायईमहे १ यआयुंकुत्संमातिथिग्वमर्दयोवावृधानोदिवेदिंवे । तंत्वांवयं
हर्यश्वंशतक्रंतुंवाजयन्तोंहवामहे २ आनोविश्वेषांरसंमध्वंःसिञ्चन्त्वद्रंयः । येपं-
रावतिसुन्विरेजनेष्वायेअंर्वावतीन्दंवः ३ विश्वाद्वेषांसिजहिचावचाकंधिविश्वेस-
न्वन्त्वावसुं । शीष्टेषुचित्तेमदिरासोंअंशवोयत्रासोमंस्यतृम्पसि ४ ॥ २२ ॥ इ

न्द्रनेदीयएदिहिमितमेधाभिरूतिभिः। आशंतमशंतमाभिरभिष्टिभिरास्वापेस्वापिभिः ५ आजितुरंसत्पतिंविश्वचर्षणिंकृधिप्रजास्वाभगम्। प्रसूतिराशचीभिर्ये तंउक्थिनःक्रतुंपुनतआनुषक् ६ यस्तेसाधिष्ठोऽवसेतेस्यामभरेषुते। वयंहोत्राभिरुतदेवहूतिभिःससवांसोमनामहे ७ अहंहितेहरिवोब्रह्मवाजयुराजिंयामिसदोतिभिः। त्वामिदेवतममेसमश्वयुर्गव्युरग्रेमथीनाम् ८ ॥ २३ ॥

एतत्त्वेष्टौ मातरिश्वा काण्व इन्द्रः प्रगाथा। तृतीयाचतुर्थ्योर्विश्वे देवाः।

५४ एतत्तइन्द्रवीर्यंगीर्भिर्गृणन्तिकारवः। तेस्तोभन्तऊर्जमावन्घृतश्चुतंपौरासोनक्षन्धीतिभिः १ नक्षन्तइन्द्रमवसेसुकृत्ययायेषांसुतेषुमन्दसे। यथासंवर्तेअमदोयथाकृशएवास्मेइन्द्रमत्स्व २ आनोविश्वेसजोषसोदेवासोगन्तनोपनः। वसवोरुद्राअवसेनआगमञ्छृण्वन्तुमरुतोहवम् ३ पूषाविष्णुर्हवनंमेसरस्वत्यवे-

न्तुसप्तसिन्धवः । आपोवातःपर्वतासोवनस्पतिःशृणोतुपृथिवीहवम् ४ ॥ २४ ॥
यदिन्द्रराधोअस्तितेमाघोनंमघवत्तम । तेननोबोधिसधमाद्योवृधेभगोदानायवृ-
त्रहन् ५ आजिपतेनृपतेत्वमिद्धिनोवाजआवक्षिसुक्रतो । वीतीहोत्राभिरुतदे-
ववीतिभिःससवांसोविशृण्विरे ६ सन्तिह्यर्यआशिषइन्द्रआयुर्जनानाम् । अ-
स्मान्नक्षस्वमघवन्नुपावसेधुक्षस्वपिप्युषीमिषम् ७ वयंतइन्द्रस्तोमेभिर्विधेमत्व-
मस्माकंशतक्रतो । महिस्थूरंशशयंराधोअह्रयंप्रस्कण्वायनितोशय ८ ॥ २५ ॥

भूरीत्पञ्च कृशः काण्वः प्रस्कण्वस्य दानस्तुतिर्गायत्री । तृतीयान्त्ये अनुष्टुभौ ।

५५ भूरीदिन्द्रस्यवीर्यंव्यख्यमभ्यायति । राधस्तेदस्यवेवृक १ शतंश्वेतास
उक्षणोदिवितारोनरोचन्ते । मह्नादिवंनतस्तभुः २ शतंवेणूञ्छतंशुनःशतंचर्मा-
णिम्लातानि । शतंमेबल्बजस्तुकाअरुषीणांचतुःशतम् ३ सुदेवाःस्थकाण्वा-

यन्नावयोविवयोविचरन्तः । अश्वासोनचंक्रमत ४ आदित्साप्तस्यचर्किरन्नानूनस्य महिश्रवः । श्यावीरतिध्वसन्पथश्चक्षुषाचनसंनशे ५ ॥ २६ ॥

प्रति ते पञ्च पृषध्रः काण्वः प्रस्कण्वस्य दानस्तुतिर्गायत्री । अन्त्यायाः सूर्याग्नी । सैव पङ्क्तिः ।

५६ प्रतितेदस्यवेवृकराधोअदर्श्यह्रयम् । द्यौर्नप्रथिनाशवः १ दशमह्यं पौतक्रतःसहस्रादस्यवेवृकः । नित्याद्रायोअमंहत २ शतंमेगर्दभानांशतमूर्णावतीनाम् । शतंदासाँअतिस्रजः ३ तत्रोअपिप्राणीयतपूतक्रतायैव्यक्ता । अश्वानामिन्नयूथ्याम् ४ अचेत्यग्निश्चिकितुर्हव्यवाट्ससुमद्रथः । अग्निःशुक्रेणशोचिषाबृहत्सूरोअरोचतदिविसूर्योअरोचत ५ ॥ २७ ॥

युवं देवा चतुष्कं मेध्यः काण्वोश्विनौ त्रिष्टुप् ।

५७ युवंदेवाक्रतुनापूर्व्येणयुक्तारथेनतविषंयजत्रा । आगच्छतंनासत्याशची-

भिरिदंतृतीयंसवनंपिबाथः १ युवांदेवास्त्रयंएकादशासंःसत्याःसत्यस्यंददृशेपु-
रस्तांत् । अस्माकंयज्ञंसवनंजुषाणापातंसोमंमश्विनादीद्यंग्नी २ पनाय्यंतदंश्वि-
नाकृतंवांवृषभोदिवोरजंसःपृथिव्याः । सहस्रंशंसांउतयेगविंष्टौसर्वांइत्ताँउपं-
यातापिबंध्यै ३ अयंवांभागोनिहिंतोयजत्रेमागिरोनासत्योपंयातं । पिबंतंसो-
मंमधुमन्तमस्मेप्रदाश्वांसंमवतंशचींभिः ४ ॥ २८ ॥

यमृत्विजस्तृचो मेध्यः काण्वो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । आद्याया ऋत्विजो वा ।

५८ यमृत्विजोंबहुधाकल्पयंन्तःसचेतसोयज्ञमिमंवहंन्ति । योअंनूचानो
ब्राह्मणोयुक्तआंसीत्कास्वित्तत्रयजंमानस्यसंवित् १ एकंएवाग्निर्बहुधासमिंद्ध
एकःसूर्योविश्वमनुप्रभूंतः । एकैवोषाःसर्वमिदंविभात्येकंवाइदंविबंभूवसर्वम् २

ज्योतिष्मन्तंकेतुमन्तंत्रिचक्रंसुखंरथंसुषदंभूरिवारम्। चित्रामघायस्ययोगेऽधि-
जज्ञेतंवांहुवेअतिरिक्तंपिबध्यै ३ ॥ २९ ॥

इमानि वां सप्त सुपर्णः काण्व इन्द्रावरुणौ जगती ।

५९ इमानिवांभागधेयानिसिस्रतइन्द्रावरुणाप्रमहेसुतेषुवाम् । यज्ञेयज्ञेह
सवनाभुरण्यथोयत्सुन्वतेयजमानायशिक्षथः १ निःषिध्वरीरोषधीरापआस्ता-
मिन्द्रावरुणामहिमानमाशत । यासिस्रतूरजसःपारेअध्वनोययोःशत्रुर्नकिरादेव
ओहते २ सत्यंतदिन्द्रावरुणाकृशस्यवांमध्वऊर्मिंदुहतेसप्तवाणीः । ताभिर्दा-
श्वांसमवतंशुभस्पतीयोवामदब्धोअभिपातिचित्तिभिः ३ घृतप्रुषःसौम्याजीर-
दानवःसप्तस्वसारःसदनऋतस्य । याहवामिन्द्रावरुणाघृतश्चुतस्ताभिर्धत्तंयज-
मानायशिक्षतम् ४ ॥ ३० ॥ अवोचाममहतेसौभगायसत्यंत्वेषाभ्यांमहिमा-

नमिन्द्रियम् । अस्मान्त्स्विन्द्रावरुणाघृतश्चुतस्त्रिभिःसाप्तेभिरवतंशुभस्पती ५
इन्द्रावरुणायदृषिभ्योमनीषांवाचोमतिंश्रुतमदत्तमग्रे । यानिस्थानान्यसृजन्त
धीरायज्ञंतन्वानास्तपसाभ्यपश्यम् ६ इन्द्रावरुणासौमनसमदृप्तंरायस्पोषंयज-
मानेषुधत्तम् । प्रजांपुष्टिंभूतिमस्मासुधत्तंदीर्घायुत्वायप्रतिरतंनआयुः ७ ॥ ३१ ॥

॥ इति वालखिल्यं समाप्तम् ॥

अग्न आ विंशतिर्भर्गः प्रागाथोग्निः प्रगाथा ।

६० अग्नआयाह्यग्निभिर्होतारंत्वावृणीमहे । आत्वामनक्तुप्रयताहविष्मतीय-
जिष्ठंबर्हिरासदे १ अच्छाहित्वासहसःसूनोअङ्गिरःस्रुचश्चरन्त्यध्वरे । ऊर्जोनपातं
घृतकेशमीमहेऽग्निंयज्ञेषुपूर्व्यम् २ अग्नेकविर्वेधाअसिहोतापावकयक्ष्यः । मन्द्रो
यजिष्ठोअध्वरेष्वीड्योविप्रेभिःशुक्रमन्मभिः ३ अद्रोघमावहोशतोयविष्ठ्यदेवाँ

ऋ. सं.

॥ ४३२ ॥

अ.६अ.४

अंजस्रवीतयें । अभिप्रयाँसिसुधितावंसोगहिमन्दंस्वधीतिभिर्हितः ४ त्वमि-
त्सप्रर्थांअस्यग्नेत्रातर्ऋतस्कविः । त्वांविप्रांसःसमिधानदीदिवआविंवासन्ति
वेधसंः ५ ॥ ३२ ॥ शोचांशोचिष्ठदीदिहिविशेमयोरास्वंस्तोत्रेमहाँअं-
सि । देवानांशर्मन्ममंसन्तुसूरयंःशत्रूषाहंःस्वग्नयंः ६ यथांचिद्वृद्धमंतस-
मग्नेसंजूर्वंसिक्ष्मिं । एवादंहमित्रमहोयोअंस्मध्रुग्दुर्मन्माकश्चवेनंति ७
मानोमतीयरिपवेरक्षस्विनेमाघशंसायरीरधः । अस्त्रेधद्भिस्तरणिभिर्यविष्ठ्य
शिवेभिःपाहिपायुभिंः ८ पाहिनोअग्नएकंयापाह्युं१तद्वितीयंया । पाहिगी-
र्भिस्तिसृभिरूर्जांपतेपाहिचंतसृभिंर्वसो ९ पाहिविश्वंस्माद्रक्षसोअराव्णःप्रस्म
वाजेषुनोऽव । त्वामिद्धिनेदिंष्ठंदेवतातयआपिंनक्षांमहेवृधे १० ॥ ३३ ॥ आ
नोअग्नेवयोवृधंरयिंपांवकशंस्यंम् । रास्वांचनउपमातेपुरुस्पृहंसुनीतीस्वयंश-

॥ ४३२ ॥

स्तरम् ११ येनवंसामपृतनासुशर्धतस्तरन्तोअर्यआदिशः । सत्वंनोवर्धप्रयसा
शचीवसोजिन्वाधियोवसुविदः १२ शिशानोवृषभोयथाग्निःशृङ्गेदविध्वत् ।
तिग्माअस्यहनवोनप्रतिधृषेसुजम्भःसहसोयहुः १३ नहितेअग्नेवृषभप्रतिधृषे
जम्भासोयद्वितिष्ठसे । सत्वंनोहोतःसुहुतंहविष्कृधिवंस्वानोवार्यापुरु १४ शेषे
वनेषुमात्रोःसंत्वामर्तासइन्धते । अतन्द्रोहव्यावहसिहविष्कृतआदिद्देवेषुराज-
सि १५ ॥ ३४ ॥ सप्तहोतारस्तमिदीळतेत्वाग्नेसुत्यजमह्रयम् । भिनत्स्यद्रिंत-
पसाविशोचिषाप्राग्नेतिष्ठजनाँअति १६ अग्निमग्निंवोअध्रिगुंहुवेमवृक्तबर्हिषः ।
अग्निंहितप्रयसःशश्वतीष्वाहोतारंचर्षणीनाम् १७ केतेनशर्मन्त्सचतेसुषामण्य-
ग्नेतुभ्यंचिकित्वना । इषण्ययानःपुरुरूपमाभरवाजंनेदिष्ठमूतये १८ अग्नेजरि-
तर्विश्पतिस्तेपानोदेवरक्षसः । अप्रोषिवान्गृहपतिर्महाँअसिदिवस्पायुर्दुरोण-

युः १९ मानोरक्षआवेशीदाघृणीवसोमायातुर्यातुमावताम् । परोगव्यूत्यनिरामपक्षुधमग्नेसेधरक्षस्विनः २० ॥ ३५ ॥

उभयमष्टादश भर्गः प्रागाथ इन्द्रः प्रगाथा ।

६१ उभयंशृणवच्चनइन्द्रोअर्वागिदंवचः । सत्राच्यामघवासोमपीतयेधियाशविष्ठआगमत् १ तंहिस्वराजंवृषभंतमोजसेधिषणेनिष्टतक्षतुः । उतोपमानांप्रथमोनिषीदसिसोमकामंहितेमनः २ आवृषस्वपुरूवसोसुतस्येन्द्रान्धसः । विद्माहित्वाहरिवःपृत्सुसासहिमधृष्टंचिद्दधृष्वणिम् ३ अप्रामिसत्यमघवन्तथेदसदिन्द्रक्रत्वायथावशः । सनेमवाजंतवशिप्रिन्नवसामक्षूचिद्यन्तोअद्रिवः ४ शग्ध्यू३षुशचीपतइन्द्रविश्वाभिरूतिभिः । भगंनहित्वायशसंवसुविदमनुशूरचरामसि ५ ॥ ३६ ॥ पौरोअश्वस्यपुरुकृद्गवामस्युत्सोदेवहिरण्ययः । नकिर्हि

दानंपरिमर्धिषत्त्वेयद्यामितदाभर ६ त्वंह्येहिचेरवेविदाभगंवसुत्तये । उद्वावृ-
षस्वमघवन्गविष्टयउदिन्द्राश्वमिष्टये ७ त्वंपुरूसहस्राणिशतानिचयूथादानाय
मंहसे । आपुरंदरंचकृमविप्रवचसइन्द्रंगायन्तोऽवसे ८ अविप्रोवायदाविधद्विप्रो
वेन्द्रतेवचः । सप्रममन्दत्त्वायाशतक्रतोप्राचामन्योअहंसन ९ उग्रबाहुर्म्रक्षकृत्वा
पुरंदरोयदिमेशृणवद्धवम् । वसूयवोवसुपतिंशतक्रतुंस्तोमैरिन्द्रंहवामहे १०
॥ ३७॥ नपापासोमनामहेनारायासोनजल्हवः । यदिन्विन्द्रंवृषणंसचासुतेसखा-
यंकृणवामहै ११ उग्रंयुयुज्मपृतनासुसासहिमृणकातिमदाभ्यम् । वेदाभृमं
चित्सनितारथीतमोवाजिनंयमिदूनशत् १२ यतइन्द्रभयामहेततोनोअभयंकृ-
धि । मघवञ्छग्धितवतन्नऊतिभिर्विद्विषोविमृधोजहि १३ त्वंहिराधस्पतेराधं-
सोमहःक्षयस्यासिविधतः । तंत्वावयंमघवन्निन्द्रगिर्वणःसुतावन्तोहवामहे १४

इन्द्रःस्पळुतवृत्रहापरस्पानोवरेण्यः । सनोरक्षिषच्चरमंसमध्यमंसपश्चात्पातुनः पुरः १५ ॥ ३८ ॥ त्वंनःपश्चादधरादुत्तरात्पुरइन्द्रनिपाहिविश्वतः । आरेअस्मत्कृणुहिदैव्यंभयमारेहेतीरदेवीः १६ अद्याद्याश्वःश्वइन्द्रत्रास्वपरेचनः । विश्वाचनोजरितृन्त्सत्पतेअहादिवानक्तंचरक्षिषः १७ प्रभङ्गीशूरोमघवातुवीमघः संमिश्लोवीर्यायकम् । उभातेबाहूवृषणाशतक्रतोनियावज्रंमिमिक्षतुः १८॥३१॥

प्रो अस्मै द्वादश प्रागाथः काण्व इन्द्रः पङ्क्तिः । सप्तम्याद्यास्तिस्रो बृहत्यः ।

६२ प्रोअस्माउपस्तुतिंभरतायज्जुजोषति । उक्थैरिन्द्रस्यमाहिनंवयोवर्धन्तिसोमिनोभद्राइन्द्रस्यरातयः १ अयुजोअसमोनृभिरेकःकृष्टीरयास्यः । पूर्वीरतिप्रवावृधेविश्वाजातान्योजसाभद्राइन्द्रस्यरातयः २ अहितेनचिदर्वताजीरदानुःसिषासति । प्रवाच्यमिन्द्रतत्तववीर्याणिकरिष्यतोभद्राइन्द्रस्यरातयः ३ आ

यांहिकृणवांमतइन्द्रब्रह्माणिवर्धना । येभिःशविष्ठचाकनोभद्रमिहश्रवस्यतेभद्रा
इन्द्रस्यरातयः ४ धृषतश्चिद्धृषन्मनःकृणोषीन्द्रयत्त्वम् । तीव्रैःसोमैःसपर्यतोन-
मोभिःप्रतिभूषतोभद्राइन्द्रस्यरातयः ५ अवचष्टऋचीषमोऽवताँइवमानुषः ।
जुष्ट्वीदक्षस्यसोमिनःसखायंकृणुतेयुजंभद्राइन्द्रस्यरातयः ६ ॥ ४० ॥ विश्वेत
इन्द्रवीर्यंदेवाअनुक्रतुंददुः । भुवोविश्वस्यगोपतिःपुरुष्टुतभद्राइन्द्रस्यरातयः ७ गृणे
तदिन्द्रतेशवउपमंदेवतातये । यद्धंसिवृत्रमोजसाशचीपतेभद्राइन्द्रस्यरातयः ८
समनेवववपुष्यतःकृणवन्मानुषायुगा । विदेतदिन्द्रश्चेतनमधश्रुतोभद्राइन्द्रस्यरा-
तयः ९ उज्जातमिन्द्रतेशवउत्त्वामुत्तवक्रतुम् । भूरिगोभूरिवावृधुर्मघवन्तवश-
र्मणिभद्राइन्द्रस्यरातयः १० अहंचत्वंचवृत्रहन्त्संयुज्यावसनिभ्यआ । अराती-
वाचिदद्रिवोऽनुनौशूरमंसतेभद्राइन्द्रस्यरातयः ११ सत्यमिद्वाउतंवयमिन्द्रं

स्तवामनानृतम् । महाँअसुन्वतोवधोभूरिज्योतींषिसुन्वतोभद्राइन्द्रस्यरा-
तयः १२ ॥ ४१ ॥

स पूर्व्यो द्वादश प्रागाथःकाण्व इन्द्रो गायत्री । अन्त्याया देवाः ।
आद्याचतुर्थीपञ्चमीसप्तम्योनुष्टुभः । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

६३ सपूर्व्योमहानांवेनःक्रतुभिरानजे । यस्यद्वारामनुष्पितादेवेषुधियआन-
जे १ दिवोमानंनोत्सदन्त्सोमपृष्ठासोअद्रयः । उक्थाब्रह्मचशंस्या २ सविद्वाँ
अङ्गिरोभ्यइन्द्रोगाअवृणोदप । स्तुषेतदस्यपौंस्यम् ३ सप्रत्नथाकविवृधइन्द्रो
वाकस्यवक्षणिः । शिवोअर्कस्यहोमन्यस्मत्रागन्त्ववसे ४ आदूनुतेअनुक्रतुंस्वा-
हावरस्ययज्यवः । श्वात्रमर्काअनूषतेन्द्रगोत्रस्यदावने ५ इन्द्रेविश्वानिवीर्याकृ-
तानिकर्त्वानिच । यमर्काअध्वरंविदुः ६ ॥ ४२ ॥ यत्पाञ्चजन्ययाविशेन्द्रेघोषाअसृ-

क्षत । अस्तृंणाद्बर्हणाविपो३र्योमानस्यसक्षयः ७ इयमुंतेअनुंष्टुतिश्चकृषेतानि पौंस्यां । प्रावंश्चक्रस्यंवर्तनिम् ८ अस्यवृष्णोव्योदंनउरुक्रंमिष्टजीवसे । यवंन पश्वआदंदे ९ तद्दधानाअवस्यवोयुष्माभिर्दक्षंपितरः । स्यामंमरुत्वंतोवृधे १० बळृत्वियायधाम्नऋक्वंभिःशूरनोनुमः । जेषांमेन्द्रत्वयायुजा ११ अस्मेरुद्रामेह- नापर्वतासोवृत्रहत्येभरंहूतौसजोषाः । यःशंसंतेस्तुवतेधायिपज्रइन्द्रंज्येष्ठाअस्माँ अंवन्तुदेवाः १२ ॥ ४३ ॥

उत्त्वा द्वादश प्रागाथः काण्व इन्द्रो गायत्री ।

६४ उत्त्वांमन्दन्तुस्तोमाःकृणुष्वराधोअद्रिवः । अवंब्रह्मद्विषोजहि १ पदा पणीँरंराधसोनिबांधस्वमहाँअंसि । नहित्वाकश्चनप्रतिं २ त्वमींशिषेसुताना- मिन्द्रत्वमसुंतानाम् । त्वंराजाजनानाम् ३ एहिप्रेहिक्षयोदिव्या३घोषंश्चर्षणी-

नाम् । ओभेपृणासिरोदंसी ४ त्यंचित्पर्वतंगिरिंशतवंन्तंसहस्रिणंम् । विस्तोतृ-
भ्योरुरोजिथ ५ वयमुंत्वादिवासुतेवयंनक्तंहवामहे । अस्माकंकाममापृण ६
॥ ४४ ॥ कं१स्यवृंषभोयुवांतुविग्रीवोअनानतः । ब्रह्माकस्तंसंपर्यति ७ कस्यं
स्वित्सवनंवृषांजुजुष्वाँअवंगच्छति । इन्द्रंकउंस्विदाचंके ८ कंतेदानाअंसक्षत
वृत्रंहन्कंसुवीर्या । उक्थेकउंस्विदन्तंमः ९ अयंतेमानुंषेजनेसोमंःपूरुषुंसूयते ।
तस्येहिप्रद्रवापिबं १० अयंतेशर्यणावंतिसुषोमांयामधिंप्रियः । आर्जीकीये
मदिंतंमः ११ तमद्यराधंसेमहेचारुंमदांयघृष्वंये । एहींमिन्द्रद्रवापिबं १२ ॥४५॥

यदिन्द्र द्वादश प्रागाथः काण्व इन्द्रो गायत्री ।

६५ यदिंन्द्रप्रागपागुदङ्न्यग्वाहूयसेनृभिः । आयाहितूयंमाशुभिः १ यद्वां
प्रस्रवंणेदिवोमादयांसेस्वंर्णरे । यद्वांसमुद्रेअन्धंसः २ आत्वांगीर्भिर्महामुरुंहुवे

॥ ४३६ ॥

गामिंवभोजसे । इन्द्रसोमस्यपीतये ३ आतंइन्द्रमहिमानंहरयोदेवतेमहः ।
रथेवहन्तुबिभ्रतः ४ इन्द्रंगृणीषउस्तुषेमहाँउग्रईशानकृत् । एहिनःसुतंपिब ५
सुतावन्तस्त्वावयंप्रयस्वन्तोहवामहे । इदंनोबर्हिरासदे ६ ॥ ४६ ॥ यच्चिद्धिश-
श्वतामसीन्द्रसाधारणस्त्वम् । तंत्वावयंहवामहे ७ इदंतेसोम्यंमध्वधुक्षन्नद्रिभिर्न-
रः । जुषाणइन्द्रतत्पिब ८ विश्वाँअर्योविपश्चितोऽतिख्यस्तूयमागहि । अस्मे
धेहिश्रवोबृहत् ९ दातामेपृषतीनांराजाहिरण्यवीनाम् । मादेवामघवारिषत् १०
सहस्रेपृषतीनामधिश्चन्द्रंबृहत्पृथु । शुक्रंहिरण्यमाददे ११ नपातोदुर्गहस्यमेसह-
स्रेणसुराधसः । श्रवोदेवेष्वक्रत १२ ॥ ४७ ॥

तरोभिः पञ्चदश कलिः प्रागाथ इन्द्रः प्रगाथा । अन्त्यानुष्टुप् ।

६६ तरोभिर्वोविदद्वसुमिन्द्रंसबाधऊतये । बृहद्गायन्तःसुतसोमेअध्वरेहुवे

भरंनकारिणंम् १ नयंदुध्रावरंन्तेनास्थिरामुरोमदेंसुशिप्रमन्धंसः । यआदृत्यां
शशमानायंसुन्वतेदातांजरित्रउक्थ्यंम् २ यःशक्रोमृक्षोअश्व्योयोवाकीजों
हिरण्ययंः । सऊर्वस्यंरेजयत्यपांवृतिमिन्द्रोगव्यंस्यवृत्रहा ३ निखांतंचिद्यःपुरु-
संभृतंवसूदिद्वपतिदाशुषें । वज्रीसुंशिप्रोहर्यश्वइत्करदिन्द्रःक्रत्वायथावशंत् ४
यद्वावन्थपुरुष्टुतपुराचिच्छूरनृणाम् । वयंतत्तंइन्द्रसंभंरामसियज्ञमुक्थंतुरंवचः ५
॥ ४८ ॥ सचासोमेषुपुरुहूतवज्रिवोमदांयद्युक्षसोमपाः । त्वमिद्धिब्रंह्मकृतेका-
म्यंवसुदेष्ठंःसुन्वतेभुवंः ६ वयमेनमिदाह्योऽपींपेमेहवज्रिणंम् । तस्मांउअद्यसं-
मनासुतंभरानूनंभूंषतश्रुते ७ वृकंश्चिदस्यवारणउंरामाथिरावयुनेषुभूषति । सेमंनः
स्तोमंजुजुषाणआगहीन्द्रप्रचित्रयांधिया ८ कदूंन्वं१स्याकृंतमिन्द्रंस्यास्तिपौंस्यं-
म् । केनोनुकंश्रोमंतेननशुंश्रुवेजनुषःपरिवृत्रहा ९ कदूंमहीरधृंष्टाअस्यतविषीःक-

र्दुवृत्रघ्नोअस्तृतम् । इन्द्रोविश्वान्बेकनाटाँअहर्दृशउतक्रत्वापणीँरभि १०॥४१॥ व-
यंघातेअपूर्व्येन्द्रब्रह्माणिवृत्रहन् । पुरूतमासःपुरुहूतवज्रिवोभृतिंनप्रभरामसि ११
पूर्वीश्चिद्धित्वेतुविकूर्मिन्नाशसोहवन्तइन्द्रोतयः । तिरश्चिदर्यःसवनावसोगहिश-
विष्ठश्रुधिमेहवम् १२ वयंघातेत्वेइद्धिन्द्रविप्राअपिष्मसि । नहित्वदन्यःपुरुहूत
कश्चनमघवन्नस्तिमर्डिता १३ त्वंनोअस्याअमतेरुतक्षुधोऽभिशस्तेरवस्पृधि ।
त्वंनऊतीतवचित्रयाधियाशिक्षाशचिष्ठगातुवित् १४ सोमइद्वःसुतोअस्तुकल-
योमाबिभीतन । अपेदेषध्वस्मायतिस्वयंघैषोअपायति १५ ॥ ५० ॥

सात्वेकविंशतिर्मत्स्यः सामदो मान्यो वा मैत्रावरुणिर्बहवो वा मत्स्या
जालनद्धा आदिसा गायत्री ।

६७ त्यान्नुक्षत्रियाँअवआदित्यान्याचिषामहे । सुमृळीकाँअभिष्टये १ मि-

त्रोनोअत्यँहतिंवरुणःपर्षदर्यमा । आदित्यासोयथाविदुः २ तेषांहिचित्रमुक्थ्यं-
१ंवरूथमस्तिदाशुषे । आदित्यानामरंकृते ३ महिवोमहतामवोवरुणमित्रार्यं-
मन् । अवांस्यावृणीमहे ४ जीवान्नोअभिधेतनादित्यासःपुराहथात् । कद्धस्थ
हवनश्रुतः ५ ॥ ५१ ॥ यद्वःश्रान्तायसुन्वतेवरूथमस्तियच्छर्दिः । तेनानोअ-
धिवोचत ६ अस्तिदेवाअंहोरुर्वस्तिरत्नमनागसः । आदित्याअद्भुतैनसः ७ मा
नःसेतुःसिषेदयंमहेवृणक्तुनस्परि । इन्द्रइद्धिश्रुतोवशी ८ मानोमृचारिपूणां
वृजिनानामविष्यवः । देवाअभिप्रमृक्षत ९ उतत्वामदितेमह्यहंदेव्युपब्रुवे ।
सुमृळीकामभिष्टये १० ॥ ५२ ॥ पर्षिदानेगभीरआँउग्रपुत्रेजिघांसतः । मा-
किस्तोकस्यनोरिषत् ११ अनेहोनउरुव्रजउरूचिविप्रसर्तवे । कृधितोकाय
जीवसे १२ येमूर्धानःक्षितीनामदब्धासःस्वयशसः । व्रतारक्षन्तेअद्रुहः १३

॥ ४३८ ॥

तेनंआस्रोवृकाणामादित्यासोमुमोचत । स्तेनंबद्धमिवादिते १४ अपोषुणइयं शरुरादित्याअपदुर्मतिः । अस्मदेत्वजंघ्नुषी १५ ॥ ५३ ॥ शश्वद्धिवंःसुदानव आदित्याऊतिभिर्वयम् । पुरानूनंबुभुज्महे १६ शश्वन्तंहिप्रंचेतसःप्रतियन्तंचिदेनंसः । देवाःकृणुथजीवसे १७ तत्सुनोनव्यंसन्यंसआदित्यायन्मुमोचति । बुन्धाद्बद्धमिवादिते १८ नास्माकंमस्तितत्तरआदित्यासोअतिष्कदे । यूयमस्मभ्यंमृळत १९ मानोहेतिर्विवस्वतआदित्याःकृत्रिमाशरुः । पुरानुजरसोवधीत् २० विषुद्वेषोव्यंहतिमादित्यासोविसंहितम् । विष्वग्विवृहतारपः २१ ॥ ५४ ॥ इति षष्ठाष्टके चतुर्थोध्यायः ॥ ४ ॥

आत्वैकोनात्रिंशमेधआदावनुष्टुम्मुखास्तृचाश्चत्वारोन्त्याःषळृक्षाश्वमेधयोर्दानस्तुतिःप्रप्रद्यूनानुष्टुभं द्विबृहत्यन्तंद्वितीयोष्णिक्चतुर्थ्याद्यास्तिस्रोगायत्र्यःषोळश्येकादश्यौपङ्क्तीअपाद्वैश्वदेवोर्धर्चस्त्रयोवारुणा

योराजापञ्चोनापुरुहुन्माबार्हतंत्रिप्रगाथाद्युष्णिगनुष्टुप्पुरउष्णिगन्तंत्वंनःसुदीतिपुरुमीळ्हौतयोर्वान्यत-रआग्नेयंतुत्रिप्रगाथान्तंहविर्भूनाहर्यतःप्रागाथोहविषांस्तुतिर्वोदीराथांगोपवनआत्रेयःसप्तवध्रिर्वाश्विन विशोविशोवःपञ्चोनाग्नेयंत्वनुष्टुम्मुखास्तृचाश्चत्वारोन्त्यास्तिस्रोनुष्टुभआर्क्षस्यश्रुतर्वणोदानस्तुतिर्युक्ष्वा हिषोळशविरूपइमंनुद्वादशकुरुसुतिःकाण्वोजज्ञानएकादशप्रगाथान्तंपुरोळाशंदशबृहसन्तमयंक्रतुर्नव-क्रतुर्भार्गवःसौम्यमन्त्यानुष्टुम्नह्यन्यंदशकद्यूनोंदशगायत्रेन्त्यादैवीत्रिष्टुबातूनोनवकुसीदीकाण्वः ।

आत्वेकोनविंशतिः प्रियमेध इन्द्रो गायत्री । अन्त्यानां षण्णामृक्षाश्वमेधयोर्दानस्तुतिः ।
प्रथमाचतुर्थीसप्तमीदशम्योनुष्टुभः ।

६८ आत्वारथंयथोतयेसुम्नायवर्तयामसि । तुविकूर्मिमृतीषहमिन्द्रशविष्ठ सत्पते १ तुविशुष्मतुविक्रतोशचीवोविश्वयामते । आपप्राथमहित्वना २ यस्यतेमहिनामहःपरिज्मायन्तमीयतुः । हस्तावज्रंहिरण्ययम् ३ विश्वानरस्य वस्पतिमनानतस्यशवसः । एवैश्चचर्षणीनामूतीहुवेरथानाम् ४ अभिष्टयेस-

दावृधंस्वर्मीह्ळेषुयंनरः । नानाहवन्तऊतये ५ ॥ १ ॥ पुरोजांत्रमृचीषममिन्द्रं-
मुग्रंसुराधसम् । ईशानंचिद्वसूनाम् ६ तन्तमिद्राधसेमहइन्द्रंचोदामिपीतये ।
यःपूर्व्यामनुष्टुतिमीशेकृष्टीनांनृतुः ७ नयस्यंतेशवसानसख्यमानंशमर्त्यः ।
नकिःशवांसितेनशत् ८ त्वोतासस्त्वायुजाप्सुसूर्येमहद्धनम् । जयेमपृत्सुवज्रि-
वः ९ तंत्वांयज्ञेभिरीमहेतंगीर्भिर्गिर्वणस्तम । इन्द्रयथाचिदाविथवाजेषुपुरुमा-
य्यम् १० ॥ २ ॥ यस्यतेस्वादुसख्यंस्वाद्वीप्रणीतिरद्रिवः । यज्ञोवितन्तसाय्यः
११ उरुणस्तन्वेतनउरुक्षयायनस्कृधि । उरुणोयन्धिजीवसे १२ उरुंनृभ्यउ-
रुंगवउरुंरथायपन्थाम् । देववीतिंमनामहे १३ उपमाषड्वाद्वानरःसोमस्यह-
र्ष्या । तिष्ठन्तिस्वादुरातयः १४ ऋज्राविन्द्रोतआददेहरीऋक्षस्यसूनवि । आ-
श्वमेधस्यरोहिता १५ ॥ ३ ॥ सुरथाँआतिथिग्वेस्वभीशूँरार्क्षे । आश्वमेधेसुपेशं-

सः १६ षळश्वाँआतिथिग्वइन्द्रोतेवधूमंतः । सचांपूतक्रंतौसनम् १७ ऐषुंचेत-
द्वृषंण्वत्यन्तर्ऋज्रेष्वरुंषी । स्वभीशुःकशांवती १८ नयुष्मेवांजबन्धवोनिनि-
त्सुश्चनमर्त्यः । अवद्यमधिदीधरत् १९ ॥ ४ ॥

प्रप्राष्टादश प्रियमेध इन्द्रोनुष्टुप् । एकादश्याः पूर्वार्धस्य विश्वेदेवाः । तस्या
उत्तरार्धस्य द्वादश्याश्च वरुणः । उपाद्योष्णिक् । चतुर्थ्याद्यास्तिस्रो
गायत्र्यः । एकादशीषोडश्यौ पङ्क्ती । अन्त्ये बृहत्यौ ।

६९ प्रप्रंवस्त्रिष्टुभमिषंमन्दद्वीरायेन्दंवे । धियावोमेधसांतयेपुरन्ध्याविवास-
ति १ नदंवओदंतीनांनदंयोयुंवतीनाम् । पतिंवोअघ्न्यानांधेनूनामिषुध्यसि २ ता
अंस्यसूदंदोहसःसोमंश्रीणन्तिपृश्नंयः । जन्मंन्देवानांविशंस्त्रिष्वारोचनेदिवः ३
अभिप्रगोपंतिंगिरेन्द्रंमर्चयथांविदे । सूनुंसत्यस्यसत्पंतिम् ४ आहरंयःससृज्रिरे-

ऽरुंषीरधिंबर्हिषिं । यत्राभिसंनवांमहे ५ ॥ ५ ॥ इन्द्रांयगावंआशिरंदुदुह्रेवज्रि-
णेमधुं । यत्सींमुपह्वरेविदत् ६ उद्यद्ब्रध्नस्यंविष्टपंगृहमिन्द्रंश्चगन्वंहि । मध्वंःपी-
त्वासंचेवहित्रिःसप्तसख्युंःपदे ७ अर्चंतप्रार्चंतप्रियंमेधासोअर्चंत । अर्चंन्तुपुत्रका
उतपुरंनधृष्ण्वंर्चत ८ अवंस्वरातिगर्गरोगोधापरिंसनिष्वणत् । पिङ्गापरिंचनि-
ष्कददिन्द्रांयब्रह्मोद्यंतम् ९ आयत्पतंन्त्येन्यंःसुदुघाअनंपस्फुरः । अपस्फुरंगृ-
भायतसोममिन्द्रांयपातंवे १० ॥ ६ ॥ अपादिन्द्रोअपादग्निर्विश्वेंदेवाअंमत्सत ।
वरुंणइदिहक्षंयत्तमापोअभ्यंनूषतवत्संसंशिश्वंरीरिव ११ सुदेवोअंसिवरुणयस्यंते
सप्तसिन्धंवः । अनुक्षरंन्तिकाकुदंसूर्म्यंसुषिरामिंव १२ योऽव्यतीँरफांणयत्सुयुं-
क्ताँउपंदाशुषें । तक्कोनेतातदिद्वपुंरुपमायोअमुंच्यत १३ अतीदुंशक्रओंहतइन्द्रो
विश्वाअतिद्विषंः । भिनत्कनीनंओदनंपच्यमांनंपरोगिरा १४ अर्भकोनकुंमार-

कोऽधिंतिष्ठुन्नवंरथंम् । सपक्षन्महिषंमृगंपित्रेमात्रेविंभुक्रतुंम् १५ आतूसुंशिप्र दम्पतेरथंतिष्ठाहिरण्ययंम् । अधंद्युक्षंसंचेवहिसहस्रपादमरुषंस्वस्तिगामनेहसं- म् १६ तंघेंमित्थानंमस्विनउपंस्वराजंमासते । अर्थंचिदस्यसुधिंतंयदेतंवआव- र्तयंन्तिदावनें १७ अनुंप्रत्नस्यौकंसःप्रियमेंधासएषाम् । पूर्वामनुप्रयंतिंवृक्तबं- र्हिषोहितप्रंयसआशत १८ ॥ ७ ॥ इत्यष्टमे मण्डले सप्तमोनुवाकः ॥ ७ ॥

यो राजा पञ्चदश पुरुहन्मेन्द्रः । आद्यातृतीयापञ्चम्यः सप्तम्याद्याः षट्च बृहत्यः । द्वितीया- चतुर्थीषष्ठ्यः सतोबृहत्यः । त्रयोदश्युष्णिक् । उपाद्यानुष्टुप् । अन्त्या पुरउष्णिक् ।

७० योराजांचर्षणीनांयातारथेंभिरध्रिंगुः । विश्वांसांतरुतापृतंनानांज्येष्ठो योवृंत्रहागृणे १ इन्द्रंतंशुंम्भपुरुहन्मन्नवंसेयस्यंद्विताविंधर्तरिं । हस्तांयवज्रः प्रतिंधायिदर्शतोमहोदिवेनसूर्यः २ नकिष्टंकर्मणानशद्यश्चकारंसदावृधम् ।

इन्द्रंनयज्ञैर्विश्वगूर्तमृभ्वसमधृष्टंधृष्ण्वोजसम् ३ अषाळ्हमुग्रंपृतनासुसासहिंय-
स्मिन्महीरुरुज्रयः । संधेनवोजायमानेअनोनवुर्द्यावःक्षामोअनोनवुः ४ यद्द्या-
वइन्द्रतेशतंशतंभूमीरुतस्युः । नत्वावज्रिन्त्सहस्रंसूर्याअनुनजातमष्टरोदसी ५
॥ ८ ॥ आपप्राथमहिनावृष्ण्यावृषन्विश्वाशविष्ठशवसा । अस्माँअवमघव-
न्गोमतिव्रजेवज्रिञ्चित्राभिरूतिभिः ६ नसीमदेवआपदिषंदीर्घायोमर्त्यः । एत-
ग्वाचिद्यएतशायुयोजतेहरीइन्द्रोयुयोजते ७ तंवोमहोमहाय्यमिन्द्रंदानायसक्ष-
णिम् । योगाधेषुयआरणेषुहव्योवाजेष्वस्तिहव्यः ८ उदूषुणोवसोमहेमृशस्व
शूररराधसे । उदूषुमह्यैमघवन्मघत्तयउदिन्द्रश्रवसेमहे ९ त्वंनइन्द्रऋतयुस्त्वा-
निदोनितृम्पसि । मध्येवसिष्वतुविनृम्णोर्वोर्निदासंशिश्नथोहथैः १० ॥ १ ॥
अन्यव्रतममानुषमयज्वानमदेवयुम् । अवस्वःसखादुधुवीतपर्वतःसुघ्नायदस्युं

ऋ. सं.
॥ ४४२ ॥

पर्वतः ११ त्वंनंइन्द्रासांहस्तेशविष्ठदावने । धानानांनसंगृभायास्मयुर्द्विःसंगृ-
भायास्मयुः १२ सखायःक्रतुमिच्छतकथाराधामशरस्य । उपस्तुतिंभोजः
सूरिर्योअह्रयः १३ भूरिभिःसमहऋषिभिर्बर्हिष्मद्भिःस्तविष्यसे । यदित्थमेकं-
मेकमिच्छरवत्सान्पराददः १४ कर्णगृह्यामघवाशौरदेव्योवत्संनस्त्रिभ्यआनय-
त् । अजांसूरिर्नधातवे १५ ॥ १० ॥

त्वं नो नव पञ्चदश सुदीतिपुरुमीळ्हौ तयोर्वान्यतरोऽग्निर्गायत्री । अन्त्यषट्कं प्रागाथम् ।

७१ त्वंनोअग्नेमहोभिःपाहिविश्वस्याअरातेः । उतद्विषोमर्त्यस्य १ नहिम-
न्युःपौरुषेयईशेहिवःप्रियजात । त्वमिदसिक्षपावान् २ सनोविश्वेभिर्देवेभिरू-
र्जोनपाद्भद्रशोचे । रयिंदेहिविश्ववारम् ३ नतमग्नेअरातयोमर्तंयुवन्तरायः ।
यंत्रायसेदाश्वांसम् ४ यंत्वंविप्रमेधसाताव्रग्नेहिनोषिधनाय । सतवोतीगोषुग-

अ. ६ अ. ८
॥ ४४२ ॥

न्ता॑ ५ ॥ ११ ॥ त्वंर॒यिंपु॑रु॒वीर॒मग्ने॑दा॒शुषे॒मर्ता॑य । प्रणो॑नय॒वस्यो॒अच्छ॑ ६
उ॒रु॒ष्याणो॒मापरा॑दाअघाय॒तेजा॑तवेदः । दु॒रा॒ध्ये॒३॒मर्ता॑य ७ अग्ने॒माकि॑ष्टेदे॒वस्य॑
रा॒तिमदे॑वोयुयोत । त्वमी॑शिषे॒वसू॑नाम् ८ सनो॒वस्व॒उप॑मा॒स्यूर्जो॑नपा॒न्माहि॑न-
स्य । सखे॑वसोजरि॒तृभ्यः॑ ९ अच्छा॑नःशी॒रशो॑चिषं॒गिरो॑यन्तुदर्श॒तम् । अच्छा॑
य॒ज्ञासो॒नम॑सापुरू॒वसुं॑पुरुप्रश॒स्तमू॒तये॑ १० ॥ १२ ॥ अ॒ग्निंसू॒नुंसह॑सोजा॒तवे॑दसं
दा॒नाय॒वार्या॑णाम् । द्वि॒तायोभू॑द॒मृतो॒मर्त्ये॒ष्वाहोता॒मन्द्रत॑मोवि॒शि ११ अ॒ग्निंवो॑
देव॒यज्यया॒ग्निंप्र॑य॒त्यध्व॒रे । अ॒ग्निंधी॒षुप्र॑थ॒मम॒ग्निमर्व॑त्य॒ग्निंक्षैत्रा॑य॒साधसे १२ अ॒-
ग्निरि॒षांस॒ख्येद॑दातुन॒ईशे॒योवार्या॑णाम् । अ॒ग्निंतो॒केतन॑ये॒शश्व॑दीमहे॒वसुं॒सन्तं॑त-
नू॒पाम् १३ अ॒ग्निमी॑ळि॒ष्वाव॑से॒गाथा॑भिःशी॒रशो॑चिषम् । अ॒ग्निंरा॒येपु॑रुमीळ्हश्रु॒तं

नरोऽग्निंसुंदीतयेंछर्दिः १४ अग्निंद्वेषोयोतवैनोंगृणीमस्यग्निंशंयोश्चदातंवे । वि-
श्वांसुविक्ष्वांवितेवहव्योभुवद्वस्तुंर्ऋषूणाम् १५ ॥ १३ ॥

हविरष्टादश हर्यतः प्रागाथोऽग्निर्हवींषि वा गायत्री ।

७२ हविष्कृंणुध्वमागंमदध्वर्युर्वनतेपुनंः । विद्वाँअंस्यप्रशासंनम् १ निति-
ग्ममभ्यं१ंशुंसीदद्धोतांमनावधिं । जुषाणोअंस्यसख्यम् २ अन्तरिच्छन्तितंज-
नेंरुद्रंपरोमंनीषयां । गृभ्णन्तिंजिह्वयांससम् ३ जाम्यंतीतपेधनुंर्वयोधाअंरुहद्व-
नंम् । दृषदंजिह्वयावंधीत् ४ चरंन्वत्सोरुशंन्निहनिंदातारंनविन्दते । वेतिस्तो-
तंवअम्ब्यंम् ५ ॥ १४ ॥ उतोन्वंस्ययन्महदश्वांवद्योजंनंबृहत् । दामारथंस्यद-
दृंशे ६ दुहन्तिंसप्तैकामुपद्वापञ्चंसृजतः । तीर्थेसिन्धोरधिंस्वरे ७ आदशभिर्वि-
वस्वंतइन्द्रःकोशंमचुच्यवीत् । खेदंयात्रिवृतांदिवः ८ परित्रिधातुरध्वरंजूर्णिरे-

तिनवीयसी । मध्वाहोतारोअञ्जते ९ सिञ्चन्तिनमसावतमुच्चाचक्रंपरिज्मान-
म् । नीचीनबारमक्षितम् १० ॥ १५ ॥ अभ्यारमिदद्रयोनिषिक्तंपुष्करेमधु ।
अवतस्यविसर्जने ११ गावउपावतावतंमहीयज्ञस्यरप्सुदा । उभाकर्णाहिर-
ण्यया १२ आसुतेसिञ्चतश्रियंरोदस्योरभिश्रियम् । रसादधीतवृषभम् १३
तेजानतस्वमोक्य१ंसंवत्सासोनमातृभिः । मिथोनसन्तजामिभिः १४ उपस्र-
क्वेषुबप्सतःकृण्वतेधरुणंदिवि । इन्द्रेअग्नानमःस्वः १५ ॥ १६ ॥ अधुक्षत्पि-
प्युषीमिषमूर्जंसप्तपदीमरिः । सूर्यस्यसप्तरश्मिभिः १६ सोमस्पमित्रावरुणो-
दितासूरआददे । तदातुरस्यभेषजम् १७ उतोन्वस्ययत्पदंहर्यतस्यनिधान्यम् ।
परिद्यांजिह्वयातनत् १८ ॥ १७ ॥

उदीराथामष्टादश गोपवन आत्रेयः सप्तवध्रिर्वाश्विनौ गायत्री ।

७३ उदीराथामृतायतेयुञ्जाथामश्विनारथम् । अन्तिषद्भूतुवामवः १ निमिषंश्चिज्जवीयसारथेनायातमश्विना । अन्तिषद्भूतुवामवः २ उपस्तृणीतमत्रयेहिमेनंघर्ममश्विना । अन्तिषद्भूतुवामवः ३ कुहस्थःकुहजग्मथुःकुहश्येनेवपेतथुः । अन्तिषद्भूतुवामवः ४ यदद्यकर्हिकर्हिचिच्छुश्रूयातमिमंहवम् । अन्तिषद्भूतुवामवः ५ ॥ १८ ॥ अश्विनायामहूतमानेदिष्ठंयाम्याप्यम् । अन्तिषद्भूतुवामवः ६ अवन्तमत्रयेगृहंकृणुतंयुवमश्विना । अन्तिषद्भूतुवामवः ७ वरेथेअग्निमातपोवदतेवल्ग्वत्रये । अन्तिषद्भूतुवामवः ८ प्रसप्तवध्रिराशसाधारामग्नेरशायत । अन्तिषद्भूतुवामवः ९ इहागतंवृषण्वसूशृणुतंमइमंहवम् । अन्तिषद्भूतुवामवः १० ॥ १९ ॥ किमिदंवांपुराणवज्जरतोरिवशस्यते । अन्तिषद्भूतुवा-

मर्वः ११ समानंवांसजात्यंसमानोबन्धुरश्विना । अन्तिषद्भूतुवामवः १२ योवांरजांस्यश्विनारथोविर्याति॒रोदसी । अन्तिषद्भूतुवामवः १३ आनोगव्येभि-रश्व्यैःसहस्त्रैरुपगच्छतम् । अन्तिषद्भूतुवामवः १४ मानोगव्येभिरश्व्यैःसहस्त्रे-भिरतिख्यतम् । अन्तिषद्भूतुवामवः १५ अरुणप्सुरुषाअभूदकज्योतिर्ऋतावरी । अन्तिषद्भूतुवामवः १६ अश्विनासुविचाकशद्वृक्षंपरशुमाँइव । अन्तिषद्भूतु वामवः १७ पुरंनधृष्णवारुजकृष्णयाबाधितोविशा । अन्तिषद्भूतुवा-मवः १८ ॥ २० ॥

विशोविशो वः पञ्चदश गोपवन आत्रेयोग्निः अन्त्यानां तिसृणां श्रुतर्वण आर्क्ष्यस्य दानस्तुतिः । प्रथमाचतुर्थीसप्तमीदशम्योन्त्यास्तिस्रश्चानुष्टुभः । शिष्टा गायत्र्यः ।

७४ विशोविंशोवोअतिथिंवाजयन्तःपुरुप्रियम् । अग्निंवोदुर्यंवचःस्तुषेशूष-

स्यमन्मभिः १ यंजनासोहविष्मन्तोमित्रंनसर्पिरासुतिम् । प्रशंसन्तिप्रशस्ति-
भिः २ पन्यांसंजातवेदसंयोदेवतात्युद्यता । हव्यान्यैरयद्दिवि ३ आगन्मवृत्रह-
न्तंज्येष्ठमग्निमानवम् । यस्यश्रुतर्वाबृहन्नार्क्षोअनीकएधते ४ अमृतंजातवेदसं
तिरस्तमांसिदर्शतम् । घृताहवनमीड्यम् ५ ॥ २१ ॥ सबाधोयंजनाइमे३ग्निं
हव्येभिरीळते । जुह्वानासोयतस्रुचः ६ इयंतेनव्यसीमतिरग्नेअधाय्यस्मदा ।
मन्द्रसुजातसुक्रतोऽमूरदस्मातिथे ७ सातेअग्नेशन्तमाचनिष्ठाभवतुप्रिया ।
तयावर्धस्वसुष्टुतः ८ साद्युम्नैर्द्युम्निनीबृहदुपोपश्रवसिश्रवः । दधीतवृत्रतूर्ये ९
अश्वमिद्गांरथप्रांत्वेषमिन्द्रंनसत्पतिम् । यस्यश्रवांसितूर्वथपन्यंपन्यंचकृष्टयः १०
॥ २२ ॥ यंत्वागोपवनोगिराचनिष्ठदग्नेअङ्गिरः । सपावकश्रुधीहवम् ११ यं
त्वाजनासईळतेसबाधोवाजसातये । सबोधिवृत्रतूर्ये १२ अहंहुवानआर्क्षेश्रुत-

वैंणिमद्रुच्युतिं । शर्धांसीवस्तुकाविनांमृक्षाशीर्षाचतुर्णाम् १३ मांचत्वारआशवः शविष्ठस्यद्रविल्नवः । सुरथासोअभिप्रयोवक्षन्वयोनतुग्र्यम् १४ सत्यमित्त्वामहेनदिपरुष्ण्यवदेदिशम् । नेमापोअश्वदातरःशविष्ठादस्तिमर्त्यैः १५ ॥ २३ ॥

युक्ष्वा हि षोडश विरूपोऽग्निर्गायत्री ।

७५ युक्ष्वाहिदेवहूतमाँअश्वाँअग्नेरथीरिव । निहोतापूर्व्यःसदः १ उतनोदेवदेवाँअच्छावोचोविदुष्टरः । श्रद्विश्वावार्याकृधि २ त्वंहयद्यविष्ठ्यसहसःसूनवाहुत । ऋतावायज्ञियोभुवः ३ अयमग्निःसहस्रिणोवाजस्यशतिनस्पतिः । मूर्धाकवीरयीणाम् ४ तंनेमिमृभवोयथानमस्वसहूतिभिः । नेदीयोयज्ञमङ्गिरः ५ ॥ २४ ॥ तस्मैनूनमभिद्यवेवाचाविरूपनित्यया । वृष्णेचोदस्वसुष्टुतिम् ६ कमुष्विदस्यसेनयाग्नेरपाकचक्षसः । पणिंगोषुस्तरामहे ७ मानोदेवानांविशःप्र-

स्रातीरिंवोस्राः । कृशंनहासुरघ्न्याः ८ मानःसमस्यदूढ्यं१ःपरिंद्वेषसोअंहतिः । ऊर्मिर्ननावमावंधीत् ९ नमस्तेअग्नओजंसेगृणन्तिंदेवकृष्टयंः । अमैरमित्रंमर्दय १० ॥ २५ ॥ कुवित्सुनोगविंष्टयेऽग्नेंसंवेषिंषोरयिम् । उरुंकृदुरुणंस्कृधि ११ मानोंअस्मिन्मंहाधनेपरांवग्भारिभृद्यंथा । संवर्गंसंरयिंजंय १२ अन्यमस्मद्भिया इयमग्नेसिषंक्तुदुच्छुनां । वर्धांनोअमंवच्छवंः १३ यस्याजुंषन्नमस्विनःशमीमर्दुमखस्यवा । तंघेदग्निर्वृधावंति १४ परंस्याअधिसंवतोऽवंराँअभ्यातंर । यत्राहमस्मितांअंव १५ विद्माहितेंपुरावयमग्नेंपितुर्यथावंसः । अधांतेसुम्नमींमहे १६ ॥ २६ ॥

इमं नु द्वादश कुरुसुतिः काण्व इन्द्रो गायत्री ।

७६ इमंनुमायिनंहुवइन्द्रमीशांनमोजंसा । मरुत्वंन्तंनवृञ्जसें १ अयमि-

न्द्रोमरुत्सखाविवृत्रस्याभिनच्छिरः । वज्रेणशतपर्वणा २ वावृधानोमरुत्सखे-
न्द्रोविवृत्रमैरयत् । सृजन्त्समुद्रियाअपः ३ अयंहयेनवाइदंस्वर्मरुत्वताजितम् ।
इन्द्रेणसोमपीतये ४ मरुत्वन्तमृजीषिणमोजस्वन्तंविरप्शिनम् । इन्द्रंगीर्भिर्ह-
वामहे ५ इन्द्रंप्रत्नेनमन्मनामरुत्वन्तंहवामहे । अस्यसोमस्यपीतये ६ ॥ २७ ॥
मरुत्वाँइन्द्रमीढ्वःपिबासोमंशतक्रतो । अस्मिन्यज्ञेपुरुष्टुत ७ तुभ्येदिन्द्रमरुत्वते
सुताःसोमासोअद्रिवः । हृदाहूयन्तउक्थिनः ८ पिबेदिन्द्रमरुत्सखासुतंसोमंदि-
विष्टिषु । वज्रंशिशानओजसा ९ उत्तिष्ठन्नोजसासहपीत्वीशिप्रेअवेपयः । सो-
ममिन्द्रचमूसुतम् १० अनुत्वारोदसीउभेक्रक्षमाणमकृपेताम् । इन्द्रयद्दस्युहा-
भवः ११ वाचमष्टापदीमहंनवस्रक्तिमृतस्पृशम् । इन्द्रात्परितन्वंममे १२ ॥ २८

जज्ञान एकादश करुसुतिः काण्व इन्द्रो गायत्री । उपान्त्या बृहती । अन्त्या सतोबृहती ।

७७ जज्ञानोनुशतक्रतुर्विपृच्छादितिमातरम् । कउग्राःकेहंशृण्विरे १ आदींशवस्यंब्रवीदौर्णवाभमहीशुवम् । तेपुत्रसन्तुनिष्टुरः २ समित्तान्वृत्रहाखिदत्खेअराँइवखेदया । प्रवृद्धोदस्युहाभवत् ३ एकयाप्रतिधापिबत्साकंसरांसित्रिंशतम् । इन्द्रःसोमस्यकाणुका ४ अभिगन्धर्वमतृणदबुध्नेषुरजःस्वा । इन्द्रोब्रह्मभ्यइद्वृधे ५ ॥ २१ ॥ निराविध्यद्गिरिभ्यआधारयत्पक्वमोदनम् । इन्द्रोबुन्दंस्वाततम् ६ शतब्रध्नइषुस्तवसहस्रपर्णएकइत् । यमिन्द्रचकृषेयुजम् ७ तनस्तोतृभ्यआभरनृभ्योनारिभ्योअत्तवे । सद्योजातऋभुष्ठिर ८ एताच्यौत्नानितेकृतावर्षिष्ठानिपरीणसा । हृदावीड्वधारयः ९ विश्वेत्ताविष्णुराभरदुरुक्रमस्त्वेषितः । शतंमहिषान्क्षीरपाकमोदनंवराहमिन्द्रएमुषम् १० तुविक्षंतेसु-

कृतंसूमयंधनुःसाधुर्बुन्दोहिरण्ययः । उभातेबाहूरण्यासुसंस्कृतऋदूपेचिंद्दू-
वृधा ११ ॥ ३० ॥

पुरोळाशं दश कुरुसुतिः काण्व इन्द्रो गायत्री । अन्त्या बृहती ।

७८ पुरोळाशंनोअन्धंसइन्द्रंसहस्रमाभंर । शताचंशूरगोनाम् १ आनोभर ऽव्यञ्जनंगामश्वंमभ्यञ्जनम् । सचामनाहिरण्यया २ उतनःकर्णशोभनापुरूणि धृष्णवाभंर । त्वंहिशृण्विषेवसो ३ नकींवृधीकइन्द्रतेनसुषानसुदाउत । नान्य-स्त्वच्छूरवाघतः ४ नकीमिन्द्रोनिकंर्तवेनशक्रःपरिंशक्तवे । विश्वंशृणोतिपश्य-ति ५ ॥ ३१ ॥ समन्युंमर्त्यानामदब्धोनिचिकीषते । पुरानिदश्चिकीषते ६ क्रत्वइत्पूर्णमुदरंतुरस्यास्तिविधतः । वृत्रघ्नःसोमपाव्नः ७ त्वेवसूनिसंगताविश्वां चसोमसौभंगा । सुदात्वपरिहृता ८ त्वामिद्यवयुर्ममकामोगव्युर्हिरण्ययुः ।

त्वामंश्वयुरेषंते १ तवेदिन्द्राहमाशसाहस्तेदात्रंचनादंदे । दिनस्यंवामघवन्त्सं-
भृंतस्यवापूर्धियवंस्यकाशिनां १० ॥ ३२ ॥

अयं कृत्नुर्नव कृत्नुर्भार्गवः सोमो गायत्री । अन्त्यानुष्टुप् ।

७१ अयंकृत्नुरगृंभीतोविश्वजिदुद्भिदित्सोमः । ऋषिर्विप्रःकाव्येन १
अभ्यूंर्णोतियन्नग्नंभिषक्तिविश्वंयत्तुरम् । प्रेमन्धःख्यन्निःश्रोणोभूंत् २ त्वंसो-
मतनूकृद्भ्योद्वेषोभ्योऽन्यकृतेभ्यः । उरुयन्तासिवरूंथम् ३ त्वंचित्तीतव
दक्षैर्दिवआपृंथिव्याऋंजीषिन् । यावीरघस्यंचिद्द्वेषः ४ अर्थिनोयन्तिचेदर्थं
गच्छानिद्ददुषोरातिम् । ववृज्युस्तृष्यंतःकामंम् ५ ॥ ३३ ॥ विदद्यत्पूर्व्यं
नष्टमुदीमृतायुमीरयत् । प्रेमायुंस्तारीदतीर्णम् ६ सुशेवोनोमृळया-
कुरदंप्तक्रतुरवातः । भवानःसोमशंहृदे ७ मानःसोमसंवीविजोमाविबी-

भिषथाराजन् । मानोहार्दित्विषावधीः ८ अवयत्स्वेसधस्थेदेवानांदुर्मतीरीक्षे । राजन्नपद्विषःसेधमीढ्वोअपस्रिधःसेध ९ ॥ ३४ ॥

नह्यन्यं दशैकद्यूनोंधस इन्द्रो गायत्री । अन्त्याया देवाः । सैव त्रिष्टुप् ।

८० नह्य१न्यंबळाकरंमर्डितारंशतक्रतो । त्वंनइन्द्रमृळय १ योनःशश्वत्पुराविथामृध्रोवाजसातये । सत्वंनइन्द्रमृळय २ किमङ्गरध्रचोदनःसुन्वानस्यावितेदसि । कुवित्स्विन्द्रणःशकः ३ इन्द्रप्रणोरथमवपश्चाच्चित्सन्तमद्रिवः । पुरस्तादेनंमेकृधि ४ हन्तोनुकिमाससेप्रथमंनोरथंकृधि । उपमंवाजयुश्रवः ५ ॥ ३५ ॥ अवानोवाजयुंरथंसुकरंतेकिमित्परि । अस्मान्त्सुजिग्युषस्कृधि ६ इन्द्रदृह्यस्वपूरसिभद्रातएतिनिष्कृतम् । इयंधीर्ऋत्वियावती ७ मासीमवद्यआभागुर्वीकाष्ठाहितंधनम् । अपावृक्ताअरत्नयः ८ तुरीयंनामयज्ञियंयदाकरस्तदु-

श्मसि । आदित्पतिर्नओहसे १ अवींवृधद्वोअमृताअमंन्दीदेकद्यूर्देवाउतयाश्चदे-
वीः । तस्माउराधःकृणुतप्रशस्तंप्रातर्मक्षूधियावंसुर्जगम्यात् १० ॥ ३६ ॥ इत्य-
ष्टमे मण्डलेष्टमोनुवाकः ॥ ८ ॥

आ तू नो नव कुसीदी काण्व इन्द्रो गायत्री ।

८१ आतूनंइन्द्रक्षुमन्तंचित्रंग्राभंसंगृभाय । महाहस्तीदक्षिणेन १ विद्माहि
त्वातुविकूर्मितुविदेष्णंतुवीमघम् । तुविमात्रमवोभिः २ नहित्वांशूरदेवानम-
र्तासोदित्संन्तम् । भीमंनगांवारयन्ते ३ एतोन्विन्द्रंस्तवामेशानंवस्वःस्वराज-
म् । नराधंसामधिष्न्नः ४ प्रस्तोषदुपंगासिषच्छ्रवत्सामंगीयमानम् । अभिरा-
धंसाजुगुरत् ५ ॥ ३७ ॥ आनोभरदक्षिणेनाभिसव्येनप्रमृंश । इन्द्रमानोव-
सोर्निर्भाक् ६ उपंक्रमस्वाभंरधृषताधृष्णोजनानाम् । अदांशूष्टरस्यवेदः ७ इन्द्र

यउ॒नु॒तेअस्ति॒वाजो॒विप्रे॑भि॒ःसनि॑त्वः । अ॒स्माभि॒ःसुतं॑सं॑नुहि ८ स॒द्यो॒जुवं॑स्ते॒वा-
जा॑अ॒स्मभ्यं॑वि॒श्वश्चं॑न्द्राः । वशै॑श्चम॒क्षूजंरन्ते १ ॥ ३८ ॥ इति षष्ठाष्टके पञ्चमो-
ध्यायः ॥ ५ ॥

आप्रदेवानांवैश्वदेवंप्रेष्ठमुशनाकाव्यआग्नेयमामेकृष्णआश्विनंब्रुभाहिपञ्चविश्वकोवाकार्ष्णिर्जागतं
द्युम्नीषड्वासिष्ठोवाद्युम्नीकःप्रियमेधोवाप्रागाथंहतंवोदस्मंनोधाबृहदिन्द्रायसप्तनृमेधपुरुमेधौद्यनुष्टुब्बृ-
हत्यन्तमानोविश्वास्तुषट्कन्यावाःसप्तात्रेय्यापालेतिहासऐन्द्रआनुष्टुभंद्विपङ्क्त्यादिपान्तंत्रयस्त्रिंशच्छुतक-
क्षःसुकक्षोवाद्यानुष्टुबुद्धचतुस्त्रिंशत्सुकक्षोन्त्यैन्द्रार्भवीगौर्धयतिद्वादशबिन्दुःपूतदक्षोवामारुतमात्वानव-
तिरश्चीराङ्गिरसआनुष्टुभमस्मैसैकाद्युतानोवामारुतस्त्रैष्टुभंचतुर्थीविराळिष्यामीतिमारुतःपादःपरैन्द्रा-
बार्हस्पत्यायाइन्द्रपञ्चोनारेभःकाश्यपोबार्हतमतिजगत्युपरिष्टाद्बृहत्यावतिजगतीत्रिष्टुब्जगतीत्यन्ततः ।

आ प्र नव कुसीदी काण्व इन्द्रो गायत्री ।

८२ ॐम् आप्रद्रं॑वपरा॒वतो॑ऽर्वा॒वतं॑श्चवृत्रहन् । मध्व॒ःप्रति॒प्रभं॑र्मणि १ ती॒-

व्राःसोमा॑स॒आग॑हिसु॒तासो॑मादयि॒ष्णव॑ः । पिबा॑द॒धृग्यथो॑चि॒षे २ इ॒षाम॑न्द॒स्वा-
दु॒ते॑ऽरं॒वरा॑यम॒न्यवे॑ । भुव॑त्तइन्द्र॒शंहृ॒दे ३ आत्व॑शत्र॒वाग॑हि॒न्यु॒१॒क्थानि॑चहूयसे ।
उ॒प॒मेरो॑च॒नेदि॒वः ४ तुभ्या॒यमद्रि॑भिःसु॒तोगोभिः॑श्री॒तोमदा॑य॒कम् । प्रसोम॑इन्द्रहू-
यते ५ ॥ १ ॥ इन्द्र॑श्रु॒धिसुमे॒हव॑म॒स्मेसु॒तस्य॒गोम॑तः । विपी॒तिंतृ॒प्तिम॑श्नुहि ६
यइ॑न्द्रचम॒सेष्वासोम॑श्च॒मूषु॑तेसु॒तः । पिबेद॑स्य॒त्वमी॑शिषे ७ योअ॒प्सुच॒न्द्रमा॑इव॒
सोम॑श्च॒मूषु॒ददृ॑शे । पिबेद॑स्य॒त्वमी॑शिषे ८ यंते॑श्ये॒नःप॒दाभ॑रत्ति॒रोरजां॒स्यस्पृ॑त-
म् । पिबेद॑स्य॒त्वमी॑शिषे ९ ॥ २ ॥

देवानां नव कुसीदी काण्वो विश्वे देवा गायत्री ।

८३ दे॒वाना॒मिदवो॑म॒हत्तदावृ॑णीमहे॒वयम् । वृष्णा॑म॒स्मभ्य॑मू॒तये॑ १ तेनः॑
सन्तुयु॒जः॑सदा॒वरु॑णोमि॒त्रोअ॑र्य॒मा । वृ॒धास॑श्च॒प्रचे॑तसः २ अति॑नोविष्पि॒तापु॒रु

नौभिरपोनपर्षथ । यूयमृतस्यरथ्यः ३ वामंनोअस्त्वर्यमन्वामंवरुणशंस्यम् । वामंह्यावृणीमहे ४ वामस्यहिप्रचेतसईशानासोरिशादसः । नेमादित्याअघस्य यत् ५ ॥ ३ ॥ वयमिद्वःसुदानवःक्षियन्तोयान्तोअध्वन्ना । देवावृधायहूमहे ६ अधिनइन्द्रैषांविष्णोसजात्यानाम् । इतामरुतोअश्विना ७ प्रभ्रातृत्वंसुदानवो- ऽधद्विताससमान्या । मातुर्गर्भेभरामहे ८ यूयंहिष्ठासुदानवइन्द्रज्येष्ठाअभिद्यवः । अधाचिद्वउतब्रुवे ९ ॥ ४ ॥

प्रेष्ठं नवोशना काव्योग्निर्गायत्री ।

८४ प्रेष्ठंवोअतिथिंस्तुषेमित्रमिवप्रियम् । अग्निंरथंनवेद्यम् १ कविमिव प्रचेतसंयंदेवासोअधद्विता । निमर्त्येष्वादधुः २ त्वंयविष्ठदाशुषोनॄंःपाहिशृणुधी गिरः । रक्षातोकमुतत्मना ३ कयातेअग्नेअङ्गिरऊर्जोनपादुपस्तुतिम् । वराय

देवमन्यवे ४ दाशेमकस्यमनसायज्ञस्यसहसोयहो । कदुवोचइदंनमः ५ ॥ ५ ॥ अधात्वंहिनस्करोविश्वाअस्मभ्यंसुक्षितीः । वाजद्रविणसोगिरः ६ कस्यंनूनंपरीणसोधियोजिन्वसिदम्पते । गोषातायस्यतेगिरः ७ तंमर्जयन्तसुक्रतुंपुरोयावानमाजिषु । स्वेषुक्षयेषुवाजिनम् ८ क्षेतिक्षेमेभिःसाधुभिर्नकिर्यंघ्नन्तिहन्तियः । अग्नेसुवीरएधते ९ ॥ ६ ॥

आ मे नव कृष्णोश्विनौ गायत्री ।

८५ आमेहवंनासत्याश्विनागच्छतंयुवम् । मध्वःसोमस्यपीतये १ इमंमेस्तोमंमाश्विनेमंमेशृणुतंहवम् । मध्वःसोमस्यपीतये २ अयंवांकृष्णोअश्विनाहवतेवाजिनीवसू । मध्वःसोमस्यपीतये ३ शृणुतंजरितुर्हवंकृष्णस्यस्तुवतोनरा । मध्वःसोमस्यपीतये ४ छर्दिर्यन्तमदाभ्यंविप्रायस्तुवतेनरा । मध्वःसोमस्यपीतये

५ ॥ ७ ॥ गच्छ॑तंदा॒शुषो॑गृ॒हमि॒त्थास्तु॑व॒तोअ॑श्विना । मध्वः॒सोम॑स्यपी॒तये॑ ६ युञ्जाथां॒रास॑भं॒रथे॑वी॒ड्व॑ङ्गेवृषण्वसू । मध्वः॒सोम॑स्यपी॒तये॑ ७ त्रि॒व॒न्धुरे॑णत्रि॒वृता॒रथे॒नाया॑तमश्विना । मध्वः॒सोम॑स्यपी॒तये॑ ८ नू मे॒गिरो॑नास॒त्याश्वि॑ना॒प्राव॑तंयुवम् । मध्वः॒सोम॑स्यपी॒तये॑ १ ॥ ८ ॥

उभा हि पञ्च कृष्णो विश्वकोवा कार्ष्णिरश्विनौ जगती ।

८६ उ॒भाहिद॒स्राभि॒षजा॑मयो॒भुवो॒भादक्ष॑स्य॒वच॑सोबभू॒वथुः॑ । तावां॒विश्व॑को हवतेतनूकृ॒थेमानो॒वियौ॑ष्टंस॒ख्यामु॒मोच॑तम् १ क॒थानू॒नंवां॒विम॑ना॒उप॑स्तवद्यु॒वं धियं॑ददथु॒र्वस्य॑इष्टये । तावां॒विश्व॑कोहवतेतनूकृ॒थेमानो॒वियौ॑ष्टंस॒ख्यामु॒मोच॑तम् २ यु॒वंहिष्मा॑पुरुभुजे॒मम॑धृतुं॑विष्णा॒प्वे॑द॒दथु॒र्वस्य॑इष्टये । तावां॒विश्व॑कोहवतेतनूकृ॒थे मानो॒वियौ॑ष्टंस॒ख्यामु॒मोच॑तम् ३ उ॒तत्यंवी॒रंध॑न॒सामृ॑जी॒षिणं॑दू॒रेचि॒त्सन्त॒मव॑से

ऋ. सं.

॥ ४५२ ॥

हवामहे । यस्यस्वादिष्ठासुमतिःपितुर्यथामानोवियौष्टंसख्यामुमोचतम् ४ ऋतेनंदेवःसविताशमायतऋतस्यशृङ्गमुर्वियाविपप्रथे । ऋतंसासाहमहिचित्पृतन्यतोमानोवियौष्टंसख्यामुमोचतम् ५ ॥ १ ॥

द्युम्नी षड्वासिष्ठो वा द्युम्नीकः प्रियमेधो वाश्विनौ प्रगाथा ।

८७ द्युम्नीवांस्तोमोअश्विनाक्रिविर्नसेकआगतम् । मध्वःसुतस्यसदिविप्रियानरापातंगौराविवेरिणे १ पिबतंघर्मंमधुमन्तमश्विनाबर्हिःसीदतंनरा । तामन्दसानामनुषोदुरोणआनिपातंवेदसावयः २ आवांविश्वाभिरूतिभिःप्रियमेधाअहूषत । तावर्तिर्यातमुपवृक्तबर्हिषोजुष्टंयज्ञंदिविष्टिषु ३ पिबतंसोमंमधुमन्तमश्विनाबर्हिःसीदतंसुमत् । तावावृधानाउपसुष्टुतिंदिवोगन्तंगौराविवेरिणम् ४ आनूनंयातमश्विनाश्वेभिःप्रुषितप्सुभिः । दस्राहिरण्यवर्तनीशुभस्पतीपातंसो-

अ. ६ अ. ६

॥ ४५२ ॥

मंमृतावृधा ५ वयंहिवांहवामहेविपन्यवोविप्रासोवाजसातये । तावल्गूदस्रापुरुदंससाधियाश्विनाश्रुष्ट्यागतम् ६ ॥ १० ॥

तं वो दस्मं षण्णोधा इन्द्रः प्रगाथा ।

८८ तंवोदस्ममृतीषहंवसोर्मन्दानमन्धसः । अभिवत्संनस्वसरेषुधेनवइन्द्रंगीर्भिर्नवामहे १ द्युक्षंसुदानुंतविषीभिरावृतंगिरिंनपुरुभोजसम् । क्षुमन्तंवाजंशतिनंसहस्रिणंमक्षूगोमन्तमीमहे २ नत्वाबृहन्तोअद्रयोवरन्तइन्द्रवीळवः । यद्दित्ससिस्तुवतेमावतेवसुनाकिष्टदामिनातिते ३ योद्धासिक्रत्वाशवसोतदंसनाविश्वाजाताभिमज्मना । आत्वायमर्कऊतयेववर्ततियंगोतमाअजीजनन् ४ प्रहिरिरिक्षओजसादिवोअन्तेभ्यस्परि । नत्वाविव्याचरजइन्द्रपार्थिवमनुस्वधां

वंवक्षिथ ५ नकिःपरिष्टिर्मघवन्मघस्यंतेयद्दाशुषेदशस्यसि । अस्माकंबोध्युच-
थस्यचोदितामंहिष्ठोवाजसातये ६ ॥ ११ ॥

बृहदिन्द्राय सप्त नृमेधपुरुमेधाविन्द्रः प्रगाथा । उपान्त्ये अनुष्टुभौ । अन्त्या बृहती ।

८९ बृहदिन्द्रायगायतमरुतोवृत्रहन्तमम् । येनज्योतिरजनयन्नृतावृधोदेवं
देवायजागृवि १ अपाधमदभिशस्तीरशस्तिहाथेन्द्रोद्युम्न्याभवत् । देवास्तइ-
न्द्रसख्यायर्येमिरेबृहद्भानोमरुद्गण २ प्रवइन्द्रायबृहतेमरुतोब्रह्मार्चत । वृत्रंहन-
तिवृत्रहाशतक्रतुर्वज्रेणशतपर्वणा ३ अभिप्रभरधृषताधृषन्मनःश्रवश्चित्तेअस-
द्बृहत् । अर्षन्त्वापोजवसाविमातरोहनोवृत्रंजयास्वः ४ यज्जायथाअपूर्व्यमघ-
वन्वृत्रहत्याय । तत्पृथिवीमप्रथयस्तदस्तभ्ना उतद्याम् ५ तत्तेयज्ञोअजायततद-

केउतहस्कृतिः । तद्विश्वमभिभूरसियज्जातंयच्चजन्त्वम् ६ आमासुपक्कमैरय आसूर्यंरोहयोदिवि । घर्मंनसामन्तपतासुवृक्तिभिर्जुष्टंगिर्वणसेबृहत् ७ ॥ १२ ॥

आनो विश्वासु षण्णृमेधपुरुमेधाविन्द्रः प्रगाथा ।

१० आनोविश्वासुहव्यइन्द्रःसमत्सुभूषतु । उपब्रह्माणिसवनानिवृत्रहापरमज्याऋचीषमः १ त्वंदाताप्रथमोराधसामस्यसिसत्यईशानकृत् । तुविद्युम्नस्ययुज्यावृणीमहेपुत्रस्यशवसोमहः २ ब्रह्मातइन्द्रगिर्वणःक्रियन्तेअनतिद्भुता । इमाजुषस्वहर्यश्वयोजनेन्द्रयातेअमन्महि ३ त्वंहिसत्योमघवन्ननानतोवृत्राभूरिन्यृञ्जसे । सत्वंशविष्ठवज्रहस्तदाशुषेऽर्वाञ्चंरयिमाकृधि ४ त्वमिन्द्रयशाअस्यृजीषीशवसस्पते । त्वंवृत्राणिहंस्यप्रतीन्येकइदनुत्ताचर्षणीधृता ५ तमुत्वानन-

ऋ. सं.

अ. ६ अ. ६

॥ ४९४ ॥

मंसुप्रचेतसंराधोभागमिवेमहे । महीवकृत्तिःशरणातइन्द्रप्रतेसुम्नानोअश्न-
वन् ६ ॥ १३ ॥

कन्यावाः सप्तापालात्रेयीन्द्रोनुष्टुप् । आद्ये पङ्क्ती ।

११ कन्या३वारवायतीसोममपिस्रुताविदत् । अस्तंभरन्त्यब्रवीदिन्द्रायसु-
नवैत्वाशक्रायसुनवैत्वा १ असौयएषिवीरकोगृहंगृहंविचाकशत् । इमंजम्भं-
सुतंपिबधानावन्तंकरम्भिणमपूपवन्तमुक्थिनम् २ आचनत्वाचिकित्सामोऽधि
चनत्वानेमसि । शनैरिवशनकैरिवेन्द्रायेन्दोपरिस्रव ३ कुविच्छकत्कुवित्करत्-
त्कुविन्नोवस्यसस्करत् । कुवित्पतिद्विषोयतीरिन्द्रेणसंगमामहै ४ इमानित्रीणि
विष्टपातानीन्द्रविरोहय । शिरस्ततस्योर्वरामादिदंमउपोदरे ५ असौचयानउ-

॥ ४९४ ॥

वेरादिमांतन्वं१ममं । अथौततस्ययच्छिरःसर्वातारोंमशाक्वंधि ६ खेरथंस्यखे-
ऽनंसःखेयुगस्यंशतक्रतो । अपालामिंन्द्रत्रिष्पूत्व्यकृणोःसूर्यंत्वचम् ७ ॥ १४ ॥

पान्तं त्रयस्त्रिंशच्छुतकक्षः सुकक्षो वेन्द्रो गायत्री । आद्यानुष्टुप् ।

१२ पान्तमावोअन्धंसइन्द्रंमभिप्रगांयत । विश्वासाहंशतक्रंतुंमंहिंष्ठंचर्षणी-
नाम् १ पुरुहूतंपुंरुष्टुतंगांथान्यं१सनंश्रुतम् । इन्द्रइतिंब्रवीतन २ इन्द्रइन्नोंम-
हानांदातावाजांनांनृतुः । महाँअंभिज्ञ्वायंमत् ३ अपांदुःशिप्र्यन्धंसःसुद-
क्षंस्यप्रहोषिणंः । इन्दोरिन्द्रोयवांशिरः ४ तम्वाभिप्रार्चतेन्द्रंसोमंस्यपीतयें । त-
दिद्धंस्यवर्धंनम् ५ ॥ १५ ॥ अस्यपींत्वामदांनांदेवोदेवस्यौजंसा । विश्वाभि-
भुवंनाभुवत् ६ त्यमुंवःसत्रासाहंविश्वांसुगीर्ष्वायंतम् । आच्यांवयस्यूतयें ७
युध्मंसन्तंमनवांणंसोमपामनंपच्युतम् । नरंमवार्यक्रंतुम् ८ शिक्षांणइन्द्ररायआ

पुरुविद्वाँऋचीषम । अवानःपार्येधने ९ अतश्चिदिन्द्रणउपायाहिशतवाजया ।
इषासहस्रवाजया १० ॥ १६ ॥ अयामुधीवतोधियोऽर्वद्भिःशक्रगोदरे । जये-
मपृत्सुवज्रिवः ११ वयमुत्वाशतक्रतोगावोनयवसेष्वा । उक्थेषुरणयामसि १२
विश्वाहिमर्त्यत्वनानुकामाशतक्रतो । अगन्मवज्रिन्नाशसः १३ त्वेसुपुत्रशवसो-
ऽवृत्रन्कामकातयः । नत्वामिन्द्रातिरिच्यते १४ सनोवृषन्त्सनिष्ठयासंघोरयाद्र-
वित्न्वा । धियाविड्ढिपुरन्ध्या १५ ॥ १७ ॥ यस्तेनूनंशतक्रतविन्द्रद्युम्नितमोम-
दः । तेननूनंमदेमदेः १६ यस्तेचित्रश्रवस्तमोयइन्द्रवृत्रहन्तमः । यओजोदा-
तमोमदः १७ विद्माहियस्तेअद्रिवस्त्वादत्तःसत्यसोमपाः । विश्वासुदस्मकृष्टि-
षु १८ इन्द्रायमद्वनेसुतंपरिष्टोभन्तुनोगिरः । अर्कमर्चन्तुकारवः १९ यस्मि-
न्विश्वाअधिश्रियोरणन्तिसप्तसंसदः । इन्द्रंसुतेहवामहे २० ॥ १८ ॥ त्रिकद्रुके-

षुचेतंनंदेवासोयज्ञमंत्नत । तमिद्वर्धन्तुनोगिरः २१ आत्वांविशन्त्विदंवःसमुद्रमिं-
वसिन्धवः । नत्वामिन्द्रातिरिच्यते २२ विव्यक्थमहिनावृषन्भक्षंसोमस्यजागृ-
वे । यइंन्द्रजठरेषुते २३ अरंतइन्द्रकुक्षयेसोमोभवतुवृत्रहन् । अरंधामंभ्यइन्द-
वः २४ अरमश्वांयगायतिश्रुतकंक्षोअरंगवे । अरमिन्द्रंस्यधाम्ने २५ अरंहिष्मा-
सुतेषुणःसोमेष्विन्द्रभूर्षसि । अरंतेशक्रदावने २६ ॥ १९ ॥ पराकात्तांच्चिदद्रि-
वस्त्वांनंक्षन्तनोगिरः । अरंगमामतेवयम् २७ एवाह्यसिवीरयुरेवाशूरंउतस्थि-
रः । एवातेराध्यंमनः २८ एवारातिस्तुंवीमघविश्वेभिर्धायिधातृभिः । अधाचि-
दिन्द्रमेसचा २९ मोषुब्रह्मेवतन्द्रयुर्भुवोवाजानांपते । मत्स्वासुतस्यगोमतः ३०
मानंइन्द्राभ्या३ंदिशःसूरोअक्तुष्वायमन् । त्वायुजावनेमतत् ३१ त्वयेदिंन्द्रयु-

जावयंप्रतिब्रुवीमहिस्पृधः । त्वमस्माकंतवस्मसि ३२ त्वामिद्धित्वायवोऽनुनोनुवतश्चरान् । सखायइन्द्रकारवः ३३ ॥ २० ॥

उ चतुस्त्रिंशत्सूक्तस्य इन्द्रो गायत्री । अन्त्साया ऋभवश्च ।

१३ उद्घेदभिश्रुतामघंवृषभंनर्यापसम् । अस्तारमेषिसूर्य १ नवयोनवतिंपुरोबिभेदबाह्वोजसा । अहिंचवृत्रहावधीत् २ सनइन्द्रःशिवःसखाश्वावद्गोमद्यवमत् । उरुधारेवदोहते ३ यदद्यकच्चवृत्रहन्नुदगाअभिसूर्य । सर्वंतदिन्द्रतेवशे ४ यद्वाप्रवृद्धसत्पतेनमराइतिमन्यसे । उतोतत्सत्यमित्तव ५ ॥ २१ ॥ येसोमासःपरावतियेअर्वावतिसुन्विरे । सर्वांस्ताँइन्द्रगच्छसि ६ तमिन्द्रंवाजयामसिमहेवृत्रायहन्तवे । सवृषावृषभोभुवत् ७ इन्द्रःसदामनेकृतओजिष्ठःसमदेहितः । द्युम्नीश्लोकीससोम्यः ८ गिरावज्रोनसंभृतःसबलोअन-

पच्युतः । वृवक्षऋष्वोअस्तृंतः ९ दुर्गेचिंन्नःसुगंकृधिगृणानइन्द्रगिर्वणः । त्वंच मघवन्वशः १० ॥ २२ ॥ यस्यंतेनूचिंदादिशंनमिनन्तिस्वराज्यम् । नदेवो नाधिंगुर्जनः ११ अधांतेअप्रंतिष्कुतंदेवीशुष्मंसपर्यतः । उभेसुंशिप्ररोदसी १२ त्वमेतदंधारयःकृष्णासुरोहिंणीषुच । परुंष्णीषुरुशत्पयः १३ वियदहेरधंत्विषो विश्वेदेवासोअक्रमुः । विदन्मृगस्यताँअमः १४ आदुमेनिवरोभुवद्वृत्रहादिष्ट पौंस्यम् । अजांतशत्रुरस्तृंतः १५ ॥ २३ ॥ श्रुतंवोवृत्रहन्तमंप्रशर्धंचर्षणी-नाम् । आशुंषेराधंसेमहे १६ अयाधियाचंगव्ययापुरुंणामन्पुरुष्टुत । यत्सोमें-सोमआभंवः १७ बोधिन्मंनाइदस्तुनोवृत्रहाभूर्यासुतिः । शृणोतुंशक्रआशि-षंम् १८ कयात्वंनऊत्याभिप्रमंन्दसेवृषन् । कयांस्तोतृभ्यआभंर १९ कस्य वृषांसुतेसचांनियुत्वान्वृषभोरंणत् । वृत्रहासोमंपीतये २० ॥ २४ ॥ अभीषु

णस्त्वंरयिंमंन्दसानःसंहस्रिणंम् । प्रयन्ताबोधिदाशुषे २१ पत्नींवन्तःसुताइम उशन्तोंयन्तिवीतयें । अपांजग्मिर्निचुम्पुणः २२ इष्टाहोत्राअसृक्षतेन्द्रंवृधासो अध्वरे । अच्छांवभृथमोजंसा २३ इहत्यासंधमाद्याहरीहिरंण्यकेश्या । वोह्ळा-मभिप्रयोहितम् २४ तुभ्यंसोमाःसुताइमेस्तीर्णंबर्हिर्विभावसो । स्तोतृभ्यइ-न्द्रमावह २५ ॥ २५ ॥ आतेदक्षंविरोचनादधद्रत्नाविदाशुषे । स्तोतृभ्यइन्द्रम-र्चत २६ आतेदधामीन्द्रियमुक्थाविश्वांशतक्रतो । स्तोतृभ्यइन्द्रमृळय २७ भद्रंभंद्रंनआभरेषमूर्जंशतक्रतो । यदिंन्द्रमृळयांसिनः २८ सनोविश्वान्याभंर सुवितानिंशतक्रतो । यदिंन्द्रमृळयांसिनः २९ त्वामिद्वृंत्रहन्तमसुतावन्तोहवा-महे । यदिंन्द्रमृळयांसिनः ३० ॥ २६ ॥ उपंनोहरिंभिःसुतंयाहिमंदानांपते । उपंनोहरिंभिःसुतम् ३१ द्विताय़ोवृंत्रहन्तमोविदइन्द्रःशतक्रंतुः । उपंनोहरिंभिः

सुतम् ३२ त्वंहिवृंत्रहन्नेषांपातासोमानामसि । उपनोहरिभिःसुतम् ३३ इन्द्रे इषेददातुनऋभुक्षणमृभुंरयिम् । वाजीददातुवाजिनम् ३४ ॥ २७ ॥ इत्यष्टमे मण्डले नवमोनुवाकः ॥ ९ ॥

गौर्धयति द्वादश बिन्दुः पूतदक्षो वा मरुतो गायत्री ।

१४ गौर्धयतिमरुतांश्रवस्युर्मातामघोनाम् । युक्तावह्निरथानाम् १ यस्यां देवाउपस्थेव्रताविश्वेधारयन्ते । सूर्यामासांदृशेकम् २ तत्सुनोविश्वेअर्यआसदांगृणन्तिकारवः । मरुतःसोमपीतये ३ अस्तिसोमोअयंसुतःपिबन्त्यस्यमरुतः । उतस्वराजोअश्विना ४ पिबन्तिमित्रोअर्यमातनापूतस्यवरुणः । त्रिषधस्थस्यजावतः ५ उतोन्वस्यजोषमाँइन्द्रःसुतस्यगोमतः । प्रातर्होतेवमत्सति ६ ॥ २८ ॥ कदत्विषन्तसूरयस्तिरआपइवस्रिधः । अर्षन्तिपूतदक्षसः ७

कद्धोंअद्यमहानांदेवानामवोंवृणे । त्मनांचदुस्मवर्चसाम् ८ आयेविश्वापार्थिवानिपप्रथंन्रोचनादिवः । मरुतःसोमंपीतये ९ त्यान्नुपूतदंक्षसोदिवोवोंमरुतोहुवे । अस्यसोमंस्यपीतयें १० त्यान्नुयेविरोदंसीतस्तभुर्मरुतोंहुवे । अस्यसोमंस्यपीतयें ११ त्यंनुमारुतंगणंगिरिष्ठांवृषंणंहुवे । अस्यसोमंस्यपीतयें १२॥२१॥

आ त्वा नवाङ्गिरसस्त्रिरश्चीरिन्द्रोनुष्टुप् ।

१५ आत्वागिरोंरथीरिवास्थुंःसुतेषुंगिर्वणः । अभित्वासमंनूषतेन्द्रंवत्संनमातरंः १ आत्वांशुक्राअंचुच्यवुःसुतासंइन्द्रगिर्वणः । पिबात्वं १स्यान्धंसइन्द्रविश्वांसुतेहितम् २ पिबासोमंमदांयकमिन्द्रंश्येनाभृतंसुतम् । त्वंहिशश्वंतीनांपतीराजांविशामसिं ३ श्रुधीहवंतिरश्च्याइन्द्रयस्त्वांसपर्यतिं । सुवीर्यंस्यगोमंतोरायस्पूंर्धिमहाँअंसि ४ इन्द्रयस्तेनवींयसींगिरंमन्द्रामजींजनत् । चिकित्वि-

न्मंनसंधियंपृक्षामृतस्यपिप्युषीम् ५ ॥ ३० ॥ तमुष्टवामयंगिरइन्द्रमुक्थानि
वावृधुः । पुरूण्यस्यपौंस्यासिषासन्तोवनामहे ६ एतोन्विन्द्रंस्तवामशुद्धंशुद्धेन
साम्ना । शुद्धैरुक्थैर्वावृध्वांसंशुद्धआशीर्वान्ममत्तु ७ इन्द्रशुद्धोनआगहिशुद्धः
शुद्धाभिरूतिभिः । शुद्धोरयिंनिधारयशुद्धोममद्धिसोम्यः ८ इन्द्रशुद्धोहिनो
रयिंशुद्धोरत्नानिदाशुषे । शुद्धोवृत्राणिजिघ्नसेशुद्धोवाजंसिषाससि ९ ॥ ३१ ॥

अस्मा एकविंशतिस्तिरश्चीर्द्युतानो वा मारुत इन्द्रस्त्रिष्टुप् । चतुर्दश्या अन्त्य-
पादस्य पञ्चदश्याश्चेन्द्राबृहस्पती । चतुर्थी विराट् ।

१६ अस्माउषासआतिरन्तयाममिन्द्रायनक्तमूर्म्याःसुवाचः । अस्माआपो
मातरःसप्ततस्थुर्नृभ्यस्तरायसिन्धवःसुपाराः १ अतिविद्धाविथुरेणाचिदस्त्रात्रिः
सप्तसानुसंहितागिरीणाम् । नतद्देवोनमर्त्यस्तुतुर्याद्यानिप्रवृद्धोवृषभश्चकार २

इन्द्रस्य वज्र आयसो निमिश्ल इन्द्रस्य बाह्वोर्भूयिष्ठमोजः । शीर्षन्निन्द्रस्य क्रतवो निरेक आसन्नेषन्त श्रुत्या उपाके ३ मन्ये त्वा यज्ञियं यज्ञियानां मन्ये त्वा च्यवनमच्युतानाम् । मन्ये त्वा सत्वनामिन्द्र केतुं मन्ये त्वा वृषभं चर्षणीनाम् ४ आ यद्वज्रं बाह्वोरिन्द्र धत्से मदच्युतमहये हन्तवा उ । प्र पर्वता अनवन्त प्र गावः प्र ब्रह्माणो अभिनक्षन्त इन्द्रम् ५ ॥ ३२ ॥ तमु ष्टवाम य इमा जजान विश्वा जातान्यवराण्यस्मात् । इन्द्रेण मित्रं दिधिषेम गीर्भिरुपो नमोभिर्वृषभं विशेम ६ वृत्रस्य त्वा श्वसथादीषमाणा विश्वे देवा अजहुर्ये सखायः । मरुद्भिरिन्द्र सख्यं ते अस्त्वथेमा विश्वाः पृतना जयासि ७ त्रिः षष्टिस्त्वा मरुतो वावृधाना उस्रा इव राशयो यज्ञियासः । उप त्वेमः कृधि नो भागधेयं शुष्मं त एना हविषा विधेम ८ तिग्ममायुधं मरुतामनीकं कस्त इन्द्र प्रति वज्रं दधर्ष । अनायुधासो असुरा अदेवाश्चक्रेण ताँ अप वप ऋजीषिन् ९

महउग्रायतवसेसुवृक्तिंप्रेरयशिवतमायपश्वः । गिर्वाहसेगिरइन्द्रायपूर्वीर्धेहितन्वेकुविदङ्गवेदत् १० ॥ ३३ ॥ उक्थवाहसेविभ्वेमनीषांद्रुणानपारमीरयानदीनाम् । निस्पृशधियातन्विश्रुतस्यजुष्टतरस्यकुविदङ्गवेदत् ११ तद्विविड्ढियत्त इन्द्रोजुजोषत्स्तुहिसुष्टुतिंनमसाविवास । उपभूषजरितर्मारुवण्यःश्रावयावाचंकुविदङ्गवेदत् १२ अवद्रप्सोअंशुमतीमतिष्ठदियानःकृष्णोदशभिःसहस्रैः । आवत्तमिन्द्रःशच्याधमन्तमपस्नेहितीर्नृमणाअधत्त १३ द्रप्समपश्यंविषुणेचरन्तमुपह्वरेनद्योअंशुमत्याः । नभोनकृष्णमवतस्थिवांसमिष्यामिवोवृषणोयुध्यताजौ १४ अधद्रप्सोअंशुमत्याउपस्थेऽधारयत्तन्वंतित्विषाणः । विशोअदेवीरभ्याचरन्तीर्बृहस्पतिनायुजेन्द्रःससाहे १५ ॥ ३४ ॥ त्वंहत्यत्सप्तभ्योजायमानोऽशत्रुभ्योअभवःशत्रुरिन्द्र । गूळ्हेद्यावापृथिवीअन्वविन्दोविभुमद्भ्योभुवने-

भ्योरणंधाः १६ त्वंहत्यदंप्रतिमानमोजोवज्रेणवज्रिन्धृषितोजंघन्थ । त्वंशुष्ण-
स्यावांतिरोवधंत्रैस्त्वंगाइंन्द्रशच्येदंविन्दः १७ त्वंहत्यदृंषभचर्षणीनांघनोवृत्रा-
णांतविषोबंभूथ । त्वंसिन्धूँरसृजस्तस्तभानान्त्वमपोअंजयोदासपंत्नीः १८
ससुक्रतूरणितायःसुतेष्वनुंत्तमन्युर्योअहेववरेवान् । यएकइन्नर्यपांसिकर्तासवृंत्रहा
प्रतीदन्यमांहुः १९ सवृंत्रहेन्द्रंश्चर्षणीधृत्तंसुंष्टुत्याहव्यंहुवेम । सप्रावितामघ-
वांनोऽधिवक्तासवाजंस्यश्रवस्यंस्यदाता २० सवृंत्रहेन्द्रंऋभुक्षाःसद्योजंज्ञानोह-
व्योबभूव । कृण्वन्नपांसिनर्यापुरूणिसोमोनपीतोहव्यःसखिभ्यः २१ ॥ ३५ ॥

या इन्द्र पञ्चदश रेभः काश्यप इन्द्रो बृहती । दशमीत्रयोदश्यावतिजगत्यौ । एकादशी-
द्वादश्यावुपरिष्टाद्बृहत्यौ । उपान्त्या त्रिष्टुप् । अन्त्या जगती ।

१७ याइंन्द्रभुजआभंरःस्वंर्वाँअसुरेभ्यः । स्तोतारमिन्मंघवन्नस्यवर्धययेचत्वे

वृक्तबर्हिषः १ यमिन्द्रदधिषेत्वमश्वंगांभागमव्ययम् । यजमानेसुन्वतिदक्षिणावतितस्मिन्तंधेहिमापणौ २ यइन्द्रसस्त्यव्रतोऽनुष्वापमदेवयुः । स्वैःषएवैर्मुमुरत्पोष्यंरयिंसनुतर्धेहितंततः ३ यच्छक्रासिपरावतियदर्वावतिवृत्रहन् । अतस्त्वागीर्भिर्द्युगदिन्द्रकेशिभिःसुतावाँआविवासति ४ यद्वासिरोचनेदिवःसमुद्रस्याधिविष्टपि । यत्पार्थिवेसदनेवृत्रहन्तमयदन्तरिक्षआगहि ५ ॥ ३६ ॥ सनःसोमेषुसोमपाःसुतेषुशवसस्पते । मादयस्वराधसासूनृतावतेन्द्ररायापरीणसा ६ मानइन्द्रपरावृणग्भवानःसधमाद्यः । त्वंनऊतीत्वमिन्नआप्यंमानइन्द्रपरावृणक् ७ अस्मेइन्द्रसचासुतेनिषदापीतयेमधु । कृधीजरित्रेमघवन्नवोमहदस्मेइन्द्रसचासुते ८ नत्वादेवासआशतनमर्त्यासोअद्रिवः । विश्वाजातानिशवसाभिभूरसिनत्वादेवासआशत ९ विश्वाःपृतनाअभिभूतरंनरंसजूस्ततक्षुरिन्द्रंजजनु-

श्वंराजसे । क्रत्वावरिष्ठंवरंआमुरिमुतोग्रमोजिष्ठंतवसंतरस्विनम् १० ॥ ३७ ॥
समींरेभासोअस्वरन्निन्द्रंसोमस्यपीतये । स्वर्पतिंयदींवृधेधृतव्रतोह्योजसासमू-
तिभिः ११ नेमिंनमन्तिचक्षसामेषंविप्राअभिस्वरा । सुदीतयोवोअद्रुहोऽपि
कर्णेतरस्विनःसमृक्वभिः १२ तमिन्द्रंजोहवीमिमघवानमुग्रंसत्रादधानमप्रति-
ष्कुतंशवांसि । मंहिष्ठोगीर्भिराचयज्ञियोववर्तद्रायेनोविश्वासुपथाकृणोतुव-
ज्री १३ त्वंपुरइन्द्रचिकिदेनाव्योजसाशविष्ठशक्रनाशयध्यै । त्वद्विश्वानिभुव-
नानिवज्रिन्द्यावारेजेतेपृथिवीचभीषा १४ तन्मऋतमिन्द्रशूरचित्रपात्वपोनवं-
ज्रिन्दुरिताऽतिपर्षिभूरि । कदानइन्द्ररायआदशस्येर्विश्वप्स्न्यस्यस्पृहयाय्यस्यरा-
जन् १५ ॥ ३८ ॥ इति षष्ठाष्टके षष्ठोध्यायः ॥ ६ ॥

इन्द्रायद्वादशनृमेधऔष्णिहंसप्तम्युपान्त्येचककुभोन्त्यानवम्यौपुरउष्णिहौत्वामिदाष्टौप्रागाथमयं तेद्वादशनेमोभार्गवस्त्रैष्टुभंषष्ठीजगतीपरास्तिस्रोनुष्टुभोयमितिद्वृचेनेन्द्रआत्मानमस्तौदुपान्त्येबाच्यावृध- क्षोळशजमदग्निर्भार्गवोमैत्रावरुणंप्रागाथंत्रित्रिष्टुबन्तंतृतीयादिगायत्रीपरासतोबृहतस्तिात्रेराजस्वृक्स- पादादित्याश्विन्यौवायव्येसौर्यौबृहत्युषस्यासूर्यप्रभास्तुतिर्वापावमानीगव्येत्वमग्नेव्द्यधिकाभार्गवःप्रयो- गोबार्हस्पत्योवाग्निःपावकःसहसस्तुतयोर्वाग्न्योर्गृहपतिर्यविष्ठयोर्वान्यतरआग्नेयंत्वदर्शिषळूनासोभरि- र्बार्हतंपञ्चमीविराड्रूपासप्तम्याद्ययुजःसतोबृहत्योष्टम्यादियुजःककुब्भ्रसीयसीककुबनुष्टुबन्त्याग्निमारु- तीनवमंमण्डलंपावमानंसौम्यंस्वादिष्ठयादशमधुच्छन्दाःपवस्वमेधातिथिरेषशुनःशेपःसनहिरण्यस्तूपः समिद्धएकादशकाश्यपोसितोदेवलोवाविंशतिःसूक्तान्याद्यमाप्रियश्चतुरनुष्टुबन्तंमन्द्रयानवास्त्रग्रमेते- सोमाःपरिप्रियाप्रस्वानासउपास्मैसोमाअसृग्रम् ॥

इन्द्राय द्वादश नृमेध इन्द्रः । आद्याः षडष्टमी चोष्णिहः । नवमी-
द्वादश्यौ पुरउष्णिहौ । शिष्टाः ककुभः ।

१८ ॐम्र् इन्द्रा॑यसाम॑गायतविप्रा॑यबृहतेबृहत् । धर्म॑कृते॑विपश्चिते॑पनस्य-

वें १ त्वमिन्द्राभिभूरसित्वंसूर्यमरोचयः । विश्वकर्माविश्वदेवोमहाँअसि २ विभ्राजञ्ज्योतिषास्व१रगच्छोरोचनंदिवः । देवास्तइन्द्रसख्यायेमिरे ३ एन्द्रनोगधिप्रियःसत्राजिदगोह्यः । गिरिर्नविश्वतस्पृथुःपतिर्दिवः ४ अभिहिसत्यसोमपाउभेबभूथरोदसी । इन्द्रासिसुन्वतोवृधःपतिर्दिवः ५ त्वंहिशश्वतीनामिन्द्रदर्तापुरामसि । हन्तादस्योर्मनोर्वृधःपतिर्दिवः ६ ॥ १ ॥ अधाहीन्द्रगिर्वणउपत्वाकामान्महःससृज्महे । उदेवयन्तउदभिः ७ वार्णत्वायव्याभिर्वर्धन्तिशूरब्रह्माणि । वावृध्वांसंचिदद्रिवोदिवेदिवे ८ युञ्जन्तिहरीइषिरस्यगाथयोरौरथउरुयुगे । इन्द्रवाहावचोयुजा ९ त्वंनइन्द्राभरँओजोनृम्णंशतक्रतोविचर्षणे । आवीरंपृतनाषहम् १० त्वंहिनःपितावसोत्वंमाताशतक्रतोबभूविथ । अधातेसुम्न-

मीमहे ११ त्वांशुष्मिन्पुरुहूतवाजयन्तमुपब्रवेशतक्रतो । सनोरास्वसुवीर्यम् १२ ॥ २ ॥

त्वामिदाष्टौ नृमेध इन्द्रः प्रगाथा ।

११ त्वामिदाह्योनरोऽपीप्यन्वज्रिन्भूर्णयः । सइन्द्रस्तोमवाहसामिहश्रुध्युपस्वसरमागहि १ मत्स्वासुशिप्रहरिवस्तदीमहेत्वेआभूषन्तिवेधसः । तवश्रवांस्युपमान्युक्थ्यासुतेष्विन्द्रगिर्वणः २ श्रायन्तइवसूर्यंविश्वेदिन्द्रस्यभक्षत । वसूनिजातेजनमानओजसाप्रतिभागंनदीधिम ३ अनर्शरातिंवसुदामुपस्तुहिभद्रा इन्द्रस्यरातयः । सोअस्यकामंविधतोनरोषतिमनोदानायचोदयन् ४ त्वमिन्द्र प्रतूर्तिष्वभिविश्वाअसिस्पृधः । अशस्तिहाजनितावि॑श्वतूरसित्वंतूर्यतरुष्यतः ५ अनुतेशुष्मंतुरयन्तमीयतुःक्षोणीशिशुंनमातरा । विश्वास्तेस्पृधःश्नथयन्तमन्यवे

वृत्रयंदिन्द्रतूर्वसि ६ इतऊतीवोअजरंप्रहेतारमप्रहितम् । आशुंजेतारंहेतारंर-थीतममतूर्तंतुग्र्यावृधम् ७ इष्कर्तारमनिष्कृतंसहस्कृतंशतमूतिंशतक्रतुम् । समानमिन्द्रमवसेहवामहेवसवानंवसूजुवम् ८ ॥ ३ ॥

अयं ते द्वादश नेमो भार्गव इन्द्रस्त्रिष्टुप् । चतुर्थीपञ्चम्योरिन्द्रऋषिः । दशम्ये-कादश्योर्वाग्देवता । षष्ठी जगती । सप्तम्याद्यास्तिस्रोनुष्टुभः ।

१०० अयंतएमितन्वापुरस्ताद्विश्वेदेवाअभिमायन्तिपश्चात् । यदामह्यंदी-धरोभागमिन्द्रादिन्मयाकृणवोवीर्याणि १ दधामितेमधुनोभक्षमग्रेहितस्तेभागः सुतोअस्तुसोमः । असश्चत्वंदक्षिणतःसखामेधावृत्राणिजङ्घनावभूरि २ प्रसु स्तोमंभरतवाजयन्तइन्द्रायसत्यंयदिसत्यमस्ति । नेन्द्रोअस्तीतिनेमउत्वआहक ईंददर्शकमभिष्टवाम ३ अयमस्मिजरितःपश्यमेहविश्वाजातान्यभ्यस्मि

मह्ना । ऋतस्यमाप्रदिशोवर्धयन्त्यादर्दिरोभुवनादर्दरीमि ४ आयन्मावेनाअरुह-
न्नृतस्यँएकमासीनंहर्यतस्यपृष्ठे । मनश्चिन्मेहृदआप्रत्यवोचदचिक्रदञ्छिशुम-
न्तःसखायः ५ विश्वेत्तातेसवनेषुप्रवाच्यायाचकर्थमघवन्निन्द्रसुन्वते । पारा-
वतंयत्पुरुसंभृतंवस्वपावृणोःशरभायऋषिबन्धवे ६ ॥ ४ ॥ प्रनूनंधावतापृथङ्नेह
योवोअवावरीत् । निषींवृत्रस्यमर्मणिवज्रमिन्द्रोअपीपतत् ७ मनोजवाअय-
मानआयसीमतरत्पुरम् । दिवंसुपर्णोगत्वायसोमंवज्रिणआभरत् ८ समुद्रे
अन्तःशयतउद्नावज्रोअभीवृतः । भरन्त्यस्मैसंयतःपुरःप्रस्रवणाबलिम् ९ य-
द्वाग्वदन्त्यविचेतनानिराष्ट्रीदेवानांनिषसादमन्द्रा । चतस्रऊर्जंदुदुहेपयांसिक्व-
स्विदस्याःपरमंजगाम १० देवींवाचमजनयन्तदेवास्तांविश्वरूपाःपशवोवद-
न्ति । सानोमन्द्रेषमूर्जंदुहानाधेनुर्वागस्मानुपसुष्टुतैतु ११ सखेविष्णोवितरंवि

क्रमस्वद्यौर्देहिलोकंवज्रायविष्कभे । हनाववृत्रंरिणचावसिन्धूनिन्द्रस्ययन्तुप्र-
सवेविसृष्टाः १२ ॥ ५ ॥

ऋधक्षोडश जमदग्निर्भार्गवः । आद्यानां चतसृणां पञ्चम्याद्यपादत्रयस्य
च मित्रावरुणौ । पञ्चम्यन्त्यपादस्य षष्ठ्याश्चादित्यः । ततो द्वयोरश्विनौ ।
ततो द्वयोर्वायुः । ततो द्वयोः सूर्यः । त्रयोदश्या उषाः सूर्यप्रभा वा ।
चतुर्दश्याः पवमानः । अन्त्ययोर्गौः । प्रथमापञ्चमीसप्तमीनवम्ये-
कादशीत्रयोदश्यो बृहत्यः । तृतीया गायत्री । अन्त्यास्ति-
स्त्रिष्टुभः । शिष्टाः सतोबृहत्यः ।

१०१ ऋधगित्थासमर्त्यःशशमेदेवतातये । योनूनंमित्रावरुणावभिष्टयआ-
चक्रेहव्यदातये १ वर्षिष्ठक्षत्राउरुचक्षसानराराजानादीर्घश्रुत्तमा । ताबाहुतान

दंसनारथयंतःसाकंसूर्यस्यरश्मिभिः २ प्रयोवांमित्रावरुणाजिरोदूतोअद्रवत् ।
अयःशीर्षामदेरघुः ३ नयःसंपृच्छेनपुनर्हवीतवेनसंवादायरमंते । तस्मान्नोअ-
द्यसमृतेरुरुष्यतंबाहुभ्यांनउरुष्यतम् ४ प्रमित्रायप्रार्यम्णेसचथ्यमृतावसो । व-
रूथ्यं१वरुणेछन्द्यंवचःस्तोत्रंराजसुगायत ५ ॥ ६ ॥ तेहिन्विरेअरुणंजेन्यंवस्वे-
कंपुत्रंतिमृणाम् । तेधामान्यमृतामर्त्यानामदब्धाअभिचक्षते ६ आम्रेवचांस्यु-
द्यताद्युमत्तमानिकर्त्वा । उभायातंनासत्यासजोषसाप्रतिहव्यानिवीतये ७ रा-
तिंयद्वामरक्षसंहवामहेयुवाभ्यांवाजिनीवसू । प्राचींहोत्रांप्रतिरन्तावितंनरागृ-
णानाजमदग्निना ८ आनोयज्ञंदिविस्पृशंवायोयाहिसुमन्मभिः । अन्तःपवित्रं
उपरिश्रीणानो३यंशुक्रोअयामिते ९ वेत्यध्वर्युःपथिभीरजिष्ठैःप्रतिहव्यानिवीत-

यें । अधांनियुत्वउभस्यनःपिबशुचिंसोमंगवांशिरम् १० ॥ ७ ॥ बण्महाँ अंसिसूर्यबळांदित्यमहाँअंसि । महस्तेंसतोमंहिमापंनस्यतेऽद्धादेवमहाँअंसि ११ बट्सूर्यश्रवंसामहाँअंसिसत्रादेवमहाँअंसि । मह्नादेवानांमसुर्यः पुरोहितोविभु ज्योतिरदांभ्यम् १२ इयंयानीच्यर्किणीरूपारोहिण्याकृता । चित्रेवप्रत्यंदर्श्या-यत्यं१ंतर्दशसुबाहुषु १३ प्रजाहंतिस्रोअत्यायमीयुर्न्य१न्याअर्कमभितोविविश्रे । बृहद्धतस्थौभुवनेष्वन्तःपवमानोहरितआविवेश १४ मातारुद्राणांदुहितावसूनां स्वसांदित्यानांमृतस्यनाभिः । प्रनुवोचंचिकितुषेजनायमागामनांगामदितिं वधिष्ट १५ वचोविदंवाचमुदीरयंन्तींविश्वांभिर्धीभिरुपतिष्ठमानाम् । देवींदेवे-भ्यःपर्येयुषींगामामांवृक्तमर्त्योदभ्रचेताः १६ ॥ ८ ॥

त्वमग्ने द्वाविंशतिः प्रयोगो भार्गवोग्निः पावको वा बार्हस्पत्यः सहसः सुतयो-
र्वाग्न्योर्गृहपतिर्यविष्ठयोर्वान्यतरोग्निर्गायत्री ।

१०२ त्वमग्ने बृहद्वयो दधासि देव दाशुषे । कविर्गृहपतिर्युवा १ स न ईळानया
सह देवाँ अग्ने दुवस्युवा । चिकिद्विभानवा वह २ त्वया ह स्विद्युजा वयं चोदिष्ठेन यविष्ठ्य । अभि ष्मो वाजसातये ३ और्वभृगुवच्छुचिमप्नवानवदा हुवे । अग्निं समुद्रवाससम् ४ हुवे वातस्वनं कविं पर्जन्यक्रन्द्यं सहः । अग्निं समुद्रवाससम् ५ ॥ ९ ॥
आ सवं सवितुर्यथा भगस्येव भुजिं हुवे । अग्निं समुद्रवाससम् ६ अग्निं वो वृधन्तमध्वराणां पुरूतमम् । अच्छा नप्त्रे सहस्वते ७ अयं यथा न आभुवत्त्वष्टा रूपेव तक्ष्या । अस्य क्रत्वा यशस्वतः ८ अयं विश्वा अभि श्रियोऽग्निर्देवेषु पत्यते । आ वाजैरुप नो गमत् ९ विश्वेषामिह स्तुहि होतॄणां यशस्तमम् । अग्निं यज्ञेषु पूर्व्यम् १० ॥ १० ॥

शिरिंपावकशोचिषंज्येष्ठोयोदमेष्वा । दीदायदीर्घश्रुत्तमः ११ तमर्वन्तंनसानसिंगृ-
णीहिविप्रशुष्मिणम् । मित्रंनयातयज्जनम् १२ उपत्वाजामयोगिरोदेदिशतीर्ह-
विष्कृतः । वायोरनीकेअस्थिरन् १३ यस्यत्रिधात्ववृतंबर्हिस्तस्थावसंदिनम् ।
आपश्चिन्निदधापदम् १४ पदंदेवस्यमीळ्हुषोऽनाधृष्टाभिरूतिभिः । भद्रासूर्यइवो-
पदृक् १५ ॥ ११ ॥ अग्नेघृतस्यधीतिभिस्तेपानोदेवशोचिषा । आदेवान्व-
क्षियक्षिच १६ तंत्वाजनन्तमातरःकविंदेवासोअङ्गिरः । हव्यवाहममर्त्यम् १७
प्रचेतसंत्वाकवेऽग्नेदूतंवरेण्यम् । हव्यवाहंनिषेदिरे १८ नहिमेअस्त्यघ्न्यानस्व-
धितिर्वनन्वति । अथैतादृग्भरामिते १९ यदग्नेकानिकानिचिदातेदारूणिदध्म-
सि । ताजुषस्वयविष्ठ्य २० यदत्त्युपजिह्विकायद्वम्रोअतिसर्पति । सर्वंतदस्तुते
घृतम् २१ अग्निमिन्धानोमनसाधियंसचेतमर्त्यः । अग्निमीधेविवस्वभिः २२ ॥ १२ ॥

अदर्शि चतुर्दश सौभरिः काण्वोऽग्निः । अन्त्याया मरुतश्च । आद्याश्चतस्रः षष्ठी च बृहत्यः । पञ्चमी विराड्रूपा । अष्टमीद्वादश्यौ ककुभौ । दशमी ह्रसीयसी । अन्त्यानुष्टुप् । शिष्टाः सतोबृहत्यः ।

१०३ अदर्शिगातुवित्तमोयस्मिन्व्रतान्यादधुः । उपोषुजातमार्यस्यवर्धनम-
ग्निंनक्षन्तनोगिरः १ प्रदैवोदासोअग्निर्देवाँअच्छानमज्मना । अनुमातरंपृथिवीं
विवावृतेतस्थौनाकस्यसानवि २ यस्माद्रेजन्तकृष्टयश्चर्कृत्यानिकृण्वतः । सह-
स्रसांमेधसाताविवत्मनाग्निंधीभिःसपर्यत ३ प्रयंरायेनिनीषसिमर्तोयस्तेवसो
दाशत् । सवीरंधत्तेअग्नउक्थशंसिनंत्मनासहस्रपोषिणम् ४ सदृळ्हेचिदभितृ-
णत्तिवाजमर्वतासधत्तेअक्षितिश्रवः । त्वेदेवत्रासदापुरूवसोविश्वावामानिधी-
महि ५ ॥ १३ ॥ योविश्वादयतेवसुहोतामन्द्रोजनानाम् । मधोर्नपात्राप्रथमा-
न्यस्मैप्रस्तोमायन्त्यग्नये ६ अश्वंनगीर्भीरथ्यंसुदानवोमर्मृज्यन्तेदेवयवः । उभे

तोकेतनयेदस्मविश्पतेपर्षिराधोमघोनाम् ७ प्रमंहिष्ठायगायतऋताव्नेबृहतेशुक्र-
शोचिषे । उपस्तुतासोअग्नये ८ आवंसतेमघवावीरवद्यशःसमिद्धोद्युम्न्याहुतः ।
कुविन्नोअस्यसुमतिर्नवीयस्यच्छावाजेभिरागमत् ९ प्रेष्ठमुप्रियाणांस्तुह्यासावा-
तिथिम् । अग्निंरथानांयमम् १० ॥ १४ ॥ उदितायोनिदितावेदितावस्वायज्ञियो-
ववर्तति । दुष्टरायस्यप्रवणेनोर्मयोधियावाजंसिषासतः ११ मानोहृणीतामति-
थिर्वसुरग्निःपुरुप्रशस्तएषः । यःसुहोतास्वध्वरः १२ मोतेरिषन्येअच्छोक्तिभि-
र्वसोऽग्नेकेभिश्चिदेवैः । कीरिश्चिद्धित्वामीट्टेदूत्यायरातहव्यःस्वध्वरः १३ आग्ने
याहिमरुत्सखारुद्रेभिःसोमपीतये । सोभर्याउपसुष्टुतिंमादयस्वस्वर्णरे १४

॥ १५ ॥ इत्यष्टमे मण्डले दशमोनुवाकः ॥ १० ॥

॥ इत्यष्टमं मण्डलं समाप्तम् ॥

स्वादिष्ठया दश मधुच्छन्दाः पवमानः सोमो गायत्री ।

१ स्वादिष्ठयामदिष्ठयापवस्वसोमधारया । इन्द्रायपातवेसुतः १ रक्षोहाविश्वचर्षणिरभियोनिमयोहतम् । द्रुणासधस्थमासदत् २ वरिवोधातमोभवमंहिष्ठोवृत्रहन्तमः । पर्षिराधोमघोनाम् ३ अभ्यर्षमहानांदेवानांवीतिमन्धसा । अभिवाजमुतश्रवः ४ त्वामच्छाचरामसितदिदर्थंदिवेदिवे । इन्दोत्वेनआशसः ५ ॥ १६ ॥ पुनातितेपरिस्रुतंसोमंसूर्यस्यदुहिता । वारेणशश्वतातना ६ तमीमण्वीःसमर्यआगृभ्णन्तियोषणोदश । स्वसारःपार्येदिवि ७ तमींहिन्वन्त्यग्रुवोधमन्तिबाकुरंदृतिम् । त्रिधातुवारणंमधु ८ अभीइममघ्न्याउतश्रीणन्तिधेनवःशिशुम् । सोममिन्द्रायपातवे ९ अस्येदिन्द्रोमदेष्वाविश्वावृत्राणिजिघ्नते । शूरोमघाचमंहते १० ॥ १७ ॥

पवस्व दश मेधातिथिः पवमानः सोमो गायत्री ।

२ पवस्वदेववीरतिपवित्रंसोमरंह्या । इन्द्रमिन्दोवृषाविश १ आवच्यस्वम-
हिप्सरोवृषेन्दोद्युम्नवत्तमः । आयोनिंधर्णसिःसदः २ अधुक्षतप्रियंमधुधारासु-
तस्यवेधसः । अपोवसिष्टसुक्रतुः ३ महान्तंत्वामहीरन्वापोअर्षन्तिसिन्धवः ।
यद्गोभिर्वासयिष्यसे ४ समुद्रोअप्सुमामृजेविष्टम्भोधरुणोदिवः । सोमःपवित्रे
अस्मयुः ५ ॥ १८ ॥ अचिक्रदद्वृषाहरिर्महान्मित्रोनदर्शतः ।संसूर्येणरोचते ६
गिरस्तइन्दओजसामर्मृज्यन्तेअपस्युवः । याभिर्मदायशुम्भसे ७ तंत्वामदाय
घृष्वयउलोककृत्नुमीमहे । तवप्रशस्तयोमहीः ८ अस्मभ्यमिन्दविन्द्रयुर्मध्वः
पवस्वधारया । पर्जन्योवृष्टिमाँइव ९ गोषाइन्दोनृषाअस्यश्वसावाजसाउत ।
आत्मायज्ञस्यपूर्व्यः १० ॥ १९ ॥

॥ ४६८ ॥

एष दश शुनःशेपः पवमानः सोमो गायत्री ।

३ एषदेवोअमर्त्यःपर्णवीरिवदीयति । अभिद्रोणान्यासदम् १ एषदेवोवि-
पाकृतोऽतिह्वरांसिधावति । पवमानोअदाभ्यः २ एषदेवोविपन्युभिःपवमान
ऋतायुभिः । हरिर्वाजायमृज्यते ३ एषविश्वानिवार्याशूरोयन्निवसत्वभिः ।
पवमानःसिषासति ४ एषदेवोरथर्यतिपवमानोदशस्यति । आविष्कृणोतिव-
ग्वनुम् ५ ॥ २० ॥ एषविप्रैरभिष्टुतोऽपोदेवोविगाहते । दधद्रत्नानिदाशुषे ६
एषदिवंविधावतितिरोरजांसिधारया । पवमानःकनिक्रदत् । ७ एषदिवंव्या-
सरत्तिरोरजांस्यस्पृतः । पवमानःस्वध्वरः ८ एषप्रत्नेनजन्मनादेवोदेवेभ्यःसु-
तः । हरिःपवित्रेअर्षति ९ एषउस्यपुरुव्रतोजज्ञानोजनयन्निषः । धारयापवते
सुतः १० ॥ २१ ॥

ऋ. सं.

॥ ४६९ ॥

सन दश हिरण्यस्तूपः पवमानः सोमो गायत्री ।

अ.६ अ. ७

४ सनाचसोमजेषिचपवमानमहिश्रवः । अथानोवस्यसस्कृधि १ सना
ज्योतिःसनास्व१र्विश्वाचसोमसौभगा । अथानोवस्यसस्कृधि २ सनादक्षमुत
क्रतुमपसोममृधोजहि । अथानोवस्यसस्कृधि ३ पवीतारःपुनीतनसोममिन्द्रा-
यपातवे । अथानोवस्यसस्कृधि ४ त्वंसूर्येनआभजतवक्रत्वातवोतिभिः । अ-
थानोवस्यसस्कृधि ५ ॥ २२ ॥ तवक्रत्वातवोतिभिर्ज्योक्पश्येमसूर्यम् । अथा
नोवस्यसस्कृधि ६ अभ्यर्षस्वायुधसोमद्विबर्हसंरयिम् । अथानोवस्यसस्कृ-
धि ७ अभ्य१र्षानपच्युतोरयिंसमत्सुसासहिः । अथानोवस्यसस्कृधि ८ त्वां
यज्ञैरवीवृधन्पवमानविधर्मणि । अथानोवस्यसस्कृधि ९ रयिंनश्चित्रमश्विन-
मिन्दोविश्वायुमाभर । अथानोवस्यसस्कृधि १० ॥ २३ ॥

॥ ४६९ ॥

समिद्ध एकादशासितः काश्यपो देवलो वाग्नियो गायत्री । अन्त्याश्चतस्त्रोनुष्टुभः ।

५ समिद्धोविश्वतस्पतिःपवमानोविराजति । प्रीणन्वृषाकनिक्रदत् १ तनू-
नपात्पवमानःशृङ्गेशिशानोअर्षति । अन्तरिक्षेणरारजत् २ ईळेन्यःपवमानोर-
यिर्विराजतिद्युमान् । मधोर्धाराभिरोजसा ३ बर्हिःप्राचीनमोजसापवमानः
स्तृणन्हरिः । देवेषुदेवईयते ४ उदातैर्जिहतेबृहद्द्वारोदेवीर्हिरण्ययीः । पवमाने-
नसुष्टुता ५॥ २४ ॥ सुशिल्पेबृहतीमहीपवमानोवृषण्यति । नक्तोषासानदर्श-
ते ६ उभादेवानृचक्षसाहोतारादैव्याहुवे । पवमानइन्द्रोवृषा ७ भारतीपवमा-
नस्यसरस्वतीळामही । इमंनोयज्ञमागमन्तिस्रोदेवीःसुपेशसः ८ त्वष्टारमग्र-
जांगोपांपुरोयावानमाहुवे । इन्दुरिन्द्रोवृषाहरिःपवमानःप्रजापतिः ९ वनस्प-

तिंपवमानमध्वासमङ्क्धिधारया । सहस्रंवल्शंहरितंभ्राजमानंहिरण्ययम् १०
विश्वेदेवाःस्वाहाकृतिंपवमानस्यागत । वायुर्बृहस्पतिःसूर्योऽग्निरिन्द्रःसजोष-
सः ११ ॥ २५ ॥

मन्द्रया नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

६ मन्द्रयासोमधारयावृषापवस्वदेवयुः । अव्योवारेष्वस्मयुः १ अभित्यं
मद्यंमदमिन्दविन्द्रइतिक्षर । अभिवाजिनोअर्वतः २ अभित्यंपूर्व्यंमदंसुवानो
अर्षपवित्रआ । अभिवाजमुतश्रवः ३ अनुद्रप्सासइन्दवआपोनप्रवतासरन् ।
पुनानाइन्द्रमाशत ४ यमत्यमिववाजिनंमृजन्तियोषणोदश । वनेक्रीळन्तम-
त्यविम् ५ ॥ २६ ॥ तंगोभिर्वृषणंरसंमदायदेववीतये । सुतंभरायसंसृज ६
देवोदेवायधारयेन्द्रायपवतेसुतः । पयोयदस्यपीपयत् ७ आत्मायज्ञस्यरंह्यासु-

ष्वाणःपवतेसुतः । प्रत्नंनिपातिकाव्यम् ८ एवापुनानइन्द्रयुर्मदंमदिष्ठवीतये । गुहाचिद्दधिषेगिरः ९ ॥ २७ ॥

अस्रग्रं नवासितःकाश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

७ असृग्रमिन्दवःपथाधर्मन्नृतस्यसुश्रियः । विदानाअस्ययोजनम् १ प्रधाराम्मध्वोअग्रियोमहीरपोविगाहते । हविर्हविष्षुवन्द्यः २ प्रयुजोवाचोअग्रियो वृषावचक्रदद्वने । सद्माभिसत्योअध्वरः ३ परियत्काव्याकविर्नृम्णावसानोअर्षति । स्वर्वाजीसिषासति ४ पवमानोअभिस्पृधोविशोराजेवसीदति । यदीमृण्वन्तिवेधसः ५ ॥ २८ ॥ अव्योवारेपरिप्रियोहरिर्वनेषुसीदति । रेभोवनुष्यतेमती ६ सवायुमिन्द्रमश्विनासाकंमदेनगच्छति । रणायोअस्यधर्मभिः ७

आमित्रावरुणाभगंमध्वंःपवन्तऊर्मयंः । विदानाअंस्यशक्मंभिः ८ अस्मभ्यं रोदसीरयिंमध्वोवाजंस्यसातयें । श्रवोवसूंनिसंजितम् ९ ॥ २९ ॥

एते सोमा नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

८ एतेसोमांअभिप्रियमिन्द्रंस्यकामंमक्षरन् । वर्धंन्तोअस्यवीर्यंम् १ पुनानासंश्चमूषदोगच्छंन्तोवायुमश्विना । तेनोधान्तुसुवीर्यंम् २ इन्द्रंस्यसोमराधंसे पुनानोहार्दिंचोदय । ऋतस्ययोनिंमासदंम् ३ मृजन्तिंत्वादशक्षिपोंहिन्वन्ति सप्तधीतयंः । अनुविप्राअमादिषुः ४ देवेभ्यंस्त्वामदायकंसृजानमतिंमेष्यंः । संगोभिर्वासयामसि ५ ॥ ३० ॥ पुनानःकलशेष्वावस्त्राण्यरुषोहरिंः । परि गव्यान्यव्यत ६ मघोनआपंवस्वनोजहिविश्वाअपद्विषंः । इन्दोसखायमावि-

॥ ४७१ ॥

श ७ वृष्टिंदिवःपरिस्रवद्युम्नंपृथिव्याअधि । सहोनःसोमपृत्सुधाः ८ नृचक्षसं त्वावयमिन्द्रपीतंस्वर्विदम् । भक्षीमहिप्रजामिषम् ९ ॥ ३१ ॥

परि प्रिया नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१ परिप्रियादिवःकविर्वयांसिनप्त्योर्हितः । सुवानोयातिकविक्रतुः १ प्रप्रक्षयायपन्यसेजनायजुष्टोअद्रुहे । वीत्यर्षचनिष्ठया २ ससूनुर्मातराशुचिर्जातोजातेअरोचयत् । महान्महीऋतावृधा ३ ससप्तधीतिभिर्हितोनद्योअजिन्वदद्रुहः । याएकमक्षिवावृधुः ४ ताअभिसन्तमस्तृतंमहेयुवानमादधुः । इन्दुमिन्द्रतवव्रते ५ ॥ ३२ ॥ अभिवह्निरमर्त्यःसप्तपश्यतिवावहिः । क्रिविर्देवीरतर्पयत् ६ अवाकल्पेषुनःपुमस्तमांसिसोमयोध्या । तानिपुनानजङ्घनः ७ नूनव्यसेनवी-

यसेस्तूक्कायसाधयापृथः । प्रत्नवद्रोचयारुचः ८ पवमानमहिश्रवोगामश्वंरासि वीरवत् । सनामेधासनास्वः ९ ॥ ३३ ॥

प्र स्वानासो नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१० प्रस्वानासोरथाइवार्वन्तोनश्रवस्यवः । सोमासोरायेअक्रमुः १ हिन्वानासोरथाइवदधन्विरेगभस्त्योः । भरासःकारिणामिव २ राजानोन प्रशस्तिभिःसोमासोगोभिरञ्जते । यज्ञोनसप्तधातृभिः ३ परिसुवानासइन्दवो मदायबर्हणागिरा । सुताअर्षन्तिधारया ४ आपानासोविवस्वतोजनन्तउषसोभगम् । सूराअण्वंवितन्वते ५ ॥ ३४ ॥ अपद्वारामतीनांप्रत्नाऋण्वन्तिकारवः । वृष्णोहरसआयवः ६ समीचीनासआसतेहोतारःसप्तजामयः । पदमे-

कंस्यपिप्रंतः ७ नाभानाभिंनआददेचक्षुश्चित्सूर्यैसचा । कुवेरपंत्यमादुहे ८ अभिप्रियादिवस्पदमंध्वर्युभिर्गुहांहितम् । सूरंःपश्यतिचक्षंसा ९ ॥ ३५ ॥

उपास्मै नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

११ उपास्मैगायतानरःपवंमानायेन्दंवे । अभिदेवाँइयंक्षते १ अभितेमधुंनापयोऽथर्वाणोअशिश्रयुः । देवंदेवायदेवयु २ सनंःपवस्वशंगवेशंजनाय शमर्वंते । शंराजन्नोषंधीभ्यः ३ बभ्रवेनुस्वतंवसेऽरुणायंदिविस्पृशें । सोमाय गाथमंर्चत ४ हस्तंच्युतेभिरद्रिंभिःसुतंसोमंपुनीतन । मधावाधांवतामधु ५ ॥ ३६ ॥ नमसेदुपंसीदतदध्नेदभिश्रींणीतन । इन्दुमिन्द्रेंदधातन ६ अमित्रहा विचंर्षणिःपवंस्वसोमशंगवें । देवेभ्योंअनुकामकृत ७ इन्द्रायसोमपातंवेमदा-

यपरिषिच्यसे । मनश्चिन्मनसस्पतिः ८ पवमानसुवीर्यंरयिंसोमरिरीहिनः । इन्दविन्द्रेणनोयुजा ९ ॥ ३७ ॥

सोमा असृग्रं नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१२ सोमाअसृग्रमिन्दवःसुताऋतस्यसादने । इन्द्रायमधुमत्तमाः १ अभि विप्राअनूषतगावोवत्संनमातरः । इन्द्रंसोमस्यपीतये २ मदच्युत्क्षेतिसादनेसिन्धोरूर्माविपश्चित् । सोमोगौरीअधिश्रितः ३ दिवोनाभाविचक्षणोऽव्योवारे महीयते । सोमोयःसुक्रतुःकविः ४ यःसोमःकलशेष्वाँअन्तःपवित्रआहितः । तमिन्दुःपरिषस्वजे ५ ॥ ३८ ॥ प्रवाचमिन्दुरिष्यतिसमुद्रस्याधिविष्टपि । जिन्वन्कोशंमधुश्चुतम् ६ नित्यस्तोत्रोवनस्पतिर्धीनामन्तःसबर्दुघः ।हिन्वानो मानुषायुगा ७ अभिप्रियादिवस्पदासोमोहिन्वानोअर्षति । विप्रस्यधारयाक-

विः ८ आपवमानधारयरयिंसहस्त्रंवर्चसम् । अस्मेइंन्दोस्वाभुवम् १ ॥ ३१ ॥

इति षष्ठाष्टके सप्तमोध्यायः ॥ ७ ॥

सोमःपरिप्राष्टावेषधियाप्रतेप्रनिम्नेनेवपरिस्रुवानःसप्तयत्सोमप्रकविरेतेधावन्त्येतेसोमासःसोमाअसृग्रंप्रसोमासःपवस्वषद्दृह्वच्युतआगस्त्यस्तमपृक्षंतेध्मवाहोदार्ढच्युतएषकविर्नृमेधएषवाजीप्रियमेधःप्रास्यनृमेधःप्रधाराबिन्दुःप्रसोमासोगोतमःप्रसोमासःश्यावाश्वःप्रसोमासस्त्रितःप्रसुवानआनःपवस्वप्रभूवसुरसर्जिससुतोराहूगणएषउस्यआशुरर्षबृहन्मतिःपुनानःप्रयेगावोमेध्यातिथिर्जनयन्योअत्यइव ॥

सोमो नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१ २ अ॒म्न् सोमः॑पुना॒नोअ॑र्षतिस॒हस्त्र॑धारो॒अत्य॑विः । वा॒योरिन्द्र॑स्यनिष्कृ॒तम् १ पव॑मानमवस्यवो॒विप्र॑म॒भिप्रगा॑यत । सु॒ष्वा॒णंदे॒ववी॑तये २ पव॑न्ते॒वाज॑सातये॒सोमाः॑स॒हस्त्र॑पाजसः । गृ॒णा॒नादे॒ववी॑तये ३ उ॒तनो॒वाज॑सातये॒पव॑स्वबृह॒-

तीरिषः । द्युमदिन्दोसुवीर्यम् ४ तेनःसहस्रिणंरयिंपवन्तामासुवीर्यम् । सुवा-
नादेवासइन्दवः ५ ॥ १ ॥ अत्याहियानानहेतृभिरसृग्रंवाजसातये । विवारम-
व्यमाशवः ६ वाश्राअर्षन्तीन्दवोऽभिवत्संनधेनवः । दधन्विरेगभस्त्योः ७ जु-
ष्टइन्द्रायमत्सरःपवमानकनिक्रदत् । विश्वाअपद्विषोजहि ८ अपघ्नन्तोअराव्णः
पवमानाःस्वर्दृशः । योनावृतस्यसीदत ९ ॥ २ ॥

परि प्राष्टासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१४ परिप्रासिष्यदत्कविःसिन्धोरूर्मावधिश्रितः । कारंबिभ्रत्पुरुस्पृहम् १
गिरायदीसबन्धवःपञ्चव्राताअपस्यवः । परिष्कृण्वन्तिधर्णसिम् २ आदस्यशु-
ष्मिणोरसेविश्वेदेवाअमत्सत । यदीगोभिर्वसायते ३ निरिणानोविधावतिजह-
च्छर्याणितान्वा । अत्रासंजिघ्रतेयुजा ४ नप्तीभिर्योविवस्वतःशुभ्रोनमामृजेयु-

वा । गाःकृण्वानोनर्निर्णिजम् ५ ॥ ३ ॥ अतिश्रितीतिरश्चतागव्याजिगात्य-
ण्व्या । वग्नुमियर्तियंविदे ६ अभिक्षिपःसमग्मतमर्जयन्तीरिषस्पतिम् । पृष्ठा
गृभ्णतवाजिनः ७ परिदिव्यानिमर्मृशद्विश्वानिसोमपार्थिवा । वसूनियाह्य-
स्मयुः ८ ॥ ४ ॥

एष धियाष्टासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१५ एषधियायात्यण्व्याशूरोरथेभिराशुभिः । गच्छन्निन्द्रस्यनिष्कृतम् १
एषपुरूधियायतेबृहतेदेवतातये । यत्रामृतासआसते २ एषहितोविनीयतेऽन्तः
शुभ्रावतापथा । यदीतुञ्जन्तिभूर्णयः ३ एषशृङ्गाणिदोधुवच्छिशीतेयूथ्योवृ-
षा । नृम्णादधानओजसा ४ एषरुक्मिभिरीयतेवाजीशुभ्रेभिरंशुभिः । पतिः
सिन्धूनांभवन् ५ एषवसूनिपिब्दनापरुषाययिवाँअति । अवशादेषुगच्छति ६

एतंमृजन्तिमर्ज्यमुपद्रोणेष्वायवः । प्रचक्राणंमहीरिषः ७ एतमुत्यंदशक्षिपो मृजन्तिसप्तधीतयः । स्वायुधंमदिंतमम् ८ ॥ ५ ॥

प्र तेष्टासितः काश्यपो देवलो बा पवमानः सोमो गायत्री ।

१६ प्रतेसोतारओण्यो३रसंमदायघृष्वये । सर्गोनतक्त्येतशः १ क्रत्वादक्षस्यरथ्यमपोवसानमन्धसा । गोषामण्वेषुसश्चिम २ अनप्तमप्सुदुष्टुरंसोमंपवित्रआसृज । पुनीहीन्द्रायपातवे ३ प्रपुनानस्यचेतसासोमःपवित्रेअर्षति । क्रत्वासधस्थमासदत् ४ प्रत्वानमोभिरिन्दवइन्द्रसोमाअसृक्षत । महेभरायकारिणः ५ पुनानोरूपेअव्ययेविश्वाअर्षन्नभिश्रियः । शूरोनगोषुतिष्ठति ६ दिवोनसानुपिप्युषीधारासुतस्यवेधसः । वृथापवित्रेअर्षति ७ त्वंसोमविपश्चितंतनापुनानआयुषु । अव्योवारंविधावसि ८ ॥ ६ ॥

प्र निम्नेष्टासितः काश्यपो देवलो बा पवमानः सोमो गायत्री ।

१७ प्रनिम्नेनैवसिन्धवोघ्नन्तोवृत्राणिभूर्णयः । सोमाअसृग्रमाशवः १ अभिसुवानासइन्दवोवृष्टयःपृथिवीमिव । इन्द्रंसोमासोअक्षरन् २ अत्यूर्मिर्मत्सरोमदः सोमःपवित्रेअर्षति । विघ्नन्रक्षांसिदेवयुः ३ आकलशेषुधावतिपवित्रेपरिषिच्यते । उक्थैर्यज्ञेषुवर्धते ४ अतित्रीसोमरोचनारोहन्नभ्राजसेदिवम् । इष्णन्त्सूर्यं नचोदयः । ५ अभिविप्राअनूषतमूर्धन्यज्ञस्यकारवः । दधानाश्चक्षसिप्रियम् ६ तमुत्वावाजिनंनरोधीभिर्विप्राअवस्यवः । मृजन्तिदेवतातये ७ मधोर्धारामनु क्षरतीव्रःसधस्थमासदः । चारुर्ऋतायपीतये ८ ॥ ७ ॥

परि सुवानः सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१८ परिसुवानोगिरिष्ठाःपवित्रेसोमोअक्षाः । मदेषुसर्वधाअसि १ त्वंविप्र-

स्त्वंकविर्मधुप्रजातमन्धसः । मदेषुसर्वधाअसि २ तवविश्वेसजोषसोदेवासः पीतिमाशत । मदेषुसर्वधाअसि ३ आयोविश्वानिवार्यावसूनिहस्तयोर्दधे । मदेषुसर्वधाअसि ४ यइमेरोदसीमहीसंमातरेवदोहते । मदेषुसर्वधाअसि ५ परियोरोदसीउभेसद्योवाजेभिरर्षति । मदेषुसर्वधाअसि ६ सशुष्मीकलशेष्वा पुनानोअचिक्रदत् । मदेषुसर्वधाअसि ७ ॥ ८ ॥

यत्सोम सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

११ यत्सोमचित्रमुक्थ्यंदिव्यंपार्थिवंवसु । तन्नःपुनानआभर १ युवंहि स्थःस्वर्पतीइन्द्रश्चसोमगोपती । ईशानापिप्यतंधियः २ वृषापुनानआयुषुस्तन-यन्नधिबर्हिषि । हरिःसन्योनिमासदत् ३ अवावशन्तधीतयोवृषभस्याधिरेतसि । सूनोर्वत्सस्यमातरः ४ कुविद्वृषण्यन्तीभ्यःपुनानोगर्भमादधत् । याःशुक्रंदुहते

पर्यः ५ उपशिक्षापतस्थुषोभियसमाधेहिशत्रुषु । पवमानविदारयिम् ६ निशत्रोःसोमवृष्ण्यंनिशुष्मंनिवर्यस्तिर । दूरेवासतोअन्तिंवा ७ ॥ ९ ॥

प्रकविः सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

२० प्रकविर्देववीतयेऽव्योवारेभिरर्षति । साह्वान्विश्वाअभिस्पृधः १ सहि ष्मांजरितृभ्यआवाजंगोमन्तमिन्वति । पवमानःसहस्रिणम् २ परिविश्वानि चेतसामृशसेपवसेमती । सनःसोमश्रवोविदः ३ अभ्यर्षबृहद्यशोमघवद्भ्यो ध्रुवंरयिम् । इषंस्तोतृभ्यआभर ४ त्वंराजेवसुव्रतोगिरःसोमाविवेशिथ । पुना- नोवह्नेअद्भुत ५ सवह्निरप्सुदुष्टरोमृज्यमानोगभस्त्योः । सोमश्चमूषुसीदति ६ क्रीळुर्मखोनमंहयुःपवित्रंसोमगच्छसि । दधत्स्तोत्रेसुवीर्यम् ७ ॥ १० ॥

एते धावन्ति सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

२१ एते धावन्तीन्दवःसोमाइन्द्रायघृष्वयः । मत्सरासःस्वर्विदः १ प्रवृण्वन्तोअभियुजःसुष्वयेवरिवोविदः । स्वयंस्तोत्रेवयस्कृतः २ वृथाक्रीळन्तइन्दवःसधस्थमभ्येकमित् । सिन्धोरूर्माव्यक्षरन् ३ एतेविश्वानिवार्यापवमानासआशत । हितानसप्तयोरथे ४ आस्मिन्पिशङ्गमिन्दवोदधातावेनमादिशे । योअस्मभ्यमरावा ५ ऋभुर्नरथ्यंनवंदधाताकेतमादिशे । शुक्राःपवध्वमर्णसा ६ एतउत्येअवीवशन्काष्ठांवाजिनोअक्रत । सतःप्रासाविषुर्मतिम् ७ ॥ ११ ॥

एते सोमासः सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

२२ एतेसोमासआशवोरथाइवप्रवाजिनः । सर्गाःसृष्टाअहेषत १ एते-

वाताइवोरवःपर्जन्यस्येववृष्टयः । अग्नेरिवभ्रमावृथा २ एतेपूताविपश्चितः सोमासोदध्याशिरः । विपाव्यानशुर्धियः ३ एतेमृष्टाअमर्त्याःससृवांसोनशश्रमुः । इयक्षन्तःपथोरजः ४ एतेपृष्ठानिरोदसोर्विप्रयन्तोव्यानशुः । उतेदमुत्तमंरजः ५ तन्तुंतन्वानमुत्तममनुप्रवतआशत । उतेदमुत्तमाय्यम् ६ त्वंसोमपणिभ्यआवसुगव्यानिधारयः । ततंतन्तुमचिक्रदः ७ ॥ १२ ॥

सोमा असृग्रं सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

२३ सोमाअसृग्रमाशवोमधोर्मदस्यधारया । अभिविश्वानिकाव्या १ अनुप्रत्नासआयवःपदंनवीयोअक्रमुः । रुचेजनन्तसूर्यम् २ आपवमाननोभरार्योअदाशुषोगयम् । कृधिप्रजावतीरिषः ३ अभिसोमासआयवःपवन्तेमद्यंमदम् । अभिकोशंमधुश्चुतम् ४ सोमोअर्षतिधर्णसिर्दधानइन्द्रियंरसम् । सुवीरोअभि-

ऋ. सं.

॥ ४७८ ॥

अ. ६ अ. ८

शस्तिपाः ५ इन्द्रायसोमपवसेदेवेभ्यःसधमाद्यः । इन्दोवाजंसिषाससि ६ अ-
स्यपीत्वामदानामिन्द्रोवृत्राण्यप्रति । जघानजघनच्चनु ७ ॥ १३ ॥

प्र सोमासः सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

२४ प्रसोमासोअधन्विषुःपवमानासइन्दवः । श्रीणानाअप्सुमृञ्जत १ अ-
भिगावोअधन्विषुरापोनप्रवतायतीः । पुनानाइन्द्रमाशत २ प्रपवमानधन्वसि
सोमेन्द्रायपातवे । नृभिर्यतोविनीयसे ३ त्वंसोमनृमादनःपवस्वचर्षणीसहे । स-
स्निर्योअनुमाद्यः ४ इन्दोयदद्रिभिःसुतःपवित्रंपरिधावसि । अरमिन्द्रस्यधाम्ने ५
पवस्ववृत्रहन्तमोक्थेभिरनुमाद्यः । शुचिःपावकोअद्भुतः ६ शुचिःपावकउच्य-
तेसोमःसुतस्यमध्वः । देवावीरघशंसहा ७ ॥ १४ ॥ इति नवमे मण्डले प्रथमो-
नुवाकः ॥ १ ॥

॥ ४७८ ॥

पवस्व षड् दृळ्हच्युत आगस्त्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

२५ पवस्वदक्षसाधनोदेवेभ्यःपीतयेहरे । मरुद्भ्योवायवेमदः १ पवमानधियाहितो३भियोनिंकनिक्रदत् । धर्मणावायुमाविश २ संदेवैःशोभतेवृषाकविर्योनावधिप्रियः । वृत्रहादेववीतमः ३ विश्वारूपाण्याविशन्पुनानोयाहिहर्यतः । यत्रामृतासआसते ४ अरुषोजनयन्गिरःसोमःपवतआयुषक् । इन्द्रंगच्छन्कविक्रतुः ५ आपवस्वमदिन्तमपवित्रंधारयाकवे । अर्कस्ययोनिमासदम् ६ ॥ १५ ॥

तममृक्षन्त षडिध्मवाहो दार्ढच्युतः पवमानः सोमो गायत्री ।

२६ तममृक्षन्तवाजिनमुपस्थेअदितेरधि । विप्रासोअण्व्याधिया १ तंगावोअभ्यनूषतसहस्रधारमक्षितम् । इन्दुंधर्तारमादिवः २ तंवेधांमेधयाह्यन्पवमानमधिद्यवि । धर्णसिंभूरिधायसम् ३ तमह्यन्भूरिजोर्धियासंवसानंविवस्वतः ।

पतिंवाचोअदांभ्यम् ४ तंसानावधिजामयोहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । हर्यतंभूरिचक्ष-
सम् ५ तंत्वांहिन्वन्तिवेधसःपवमानगिरावृधम् । इन्दविन्द्रांयमत्सरम् ६ ॥ १६ ॥

एष कविः षण्णृमेधः पवमानः सोमो गायत्री ।

२७ एषकविरभिष्टुतःपवित्रेअधितोशते । पुनानोघ्नन्नपस्रिधः १ एषइन्द्रांय
वायवेंस्वर्जित्परिषिच्यते । पवित्रेंदक्षसाधनः २ एषनृभिर्विनींयतेदिवोमूर्धावृ-
षांसुतः । सोमोवनेषुविश्ववित् ३ एषगव्युरचिक्रदत्पवमानोहिरण्ययुः । इन्दुः
सत्राजिदस्तृंतः ४ एषसूर्येणहासतेपवमानोअधिद्यवि । पवित्रेमत्सरोमदः ५
एषशुष्म्यंसिष्यददन्तरिंक्षेवृषाहरिः । पुनानइन्दुरिन्द्रमा ६ ॥ १७ ॥

एष वाजी षट् प्रियमेधः पवमानः सोमो गायत्री ।

२८ एषवाजीहितोनृभिर्विश्वविन्मनंसस्पतिः । अव्योवारंविधावति १ एष

पवित्रेअक्षरत्सोमोदेवेभ्यःसुतः । विश्वाधामान्याविशन् २ एषदेवःशुभायते-ऽधियोनावमर्त्यः । वृत्रहादेववीतमः ३ एषवृषाकनिक्रदद्दशभिर्जामिभिर्यतः । अभिद्रोणानिधावति ४ एषसूर्यमरोचयत्पवमानोविचर्षणिः । विश्वाधा-मानिविश्ववित् ५ एषशुष्म्यदाभ्यःसोमःपुनानोअर्षति । देवावीरघशं-सहा ६ ॥ १८ ॥

प्रास्य षण्णृमेधः पवमानः सोमो गायत्री ।

२१ प्रास्यधाराअक्षरन्वृष्णःसुतस्यौजसा । देवाँअनुप्रभूषतः १ सप्तिमृज-न्तिवेधसोगृणन्तःकारवोगिरा । ज्योतिर्जज्ञानमुक्थ्यम् २ सुषहासोमतानिते पुनानायप्रभूवसो । वर्धासमुद्रमुक्थ्यम् ३ विश्वावसूनिसंजयन्पवस्वसोमधार-या । इनुद्वेषांसिसध्र्यक् ४ रक्षासुनोअररुषःस्वनात्समस्यकस्यचित् । निदो

यत्रंमुमुच्महैं ५ एन्दोपार्थिवंरयिंदिव्यंपंवस्वधारंया । द्युमन्तंशुष्ममाभंर ६ ॥ १९ ॥

प्र धारा षड्विन्दुः पवमानः सोमो गायत्री ।

३० प्रधारांअस्यशुष्मिणोवृथांपवित्रेंअक्षरन् । पुनानोवाचंमिष्यति १ इन्दुर्हिंयानःसोतृभिर्मृज्यमांनःकनिंक्रदत् । इयर्तिवग्नुमिन्द्रियम् २ आनःशुष्मंनृषाह्यंवीरवंन्तंपुरुस्पृहंम् । पवंस्वसोमधारंया ३ प्रसोमोअतिधारंयापवंमानोअसिष्यदत् । अभिद्रोणांन्यासदंम् ४ अप्सुत्वामधुंमत्तमंहरिंहिन्वन्त्यद्रिंभिः । इन्द्रविन्द्रांयपीतयें ५ सुनोतामधुंमत्तमंसोममिन्द्रायवज्रिणें । चारुंशर्धांयमत्सरम् ६ ॥ २० ॥

प्र सोमासः षड्गोतमः पवमानः सोमो गायत्री ।

३१ प्रसोमा॑सःस्वा॒ध्य१॒॑ःपव॑मानासोअक्रमुः । र॒यिंकृ॑ण्वन्ति॒चेत॑नम् १ दि॒वस्पृ॑थि॒व्याअधि॒भवे॑न्दोद्युम्न॒वर्ध॑नः । भवा॒वाजा॑ना॒ंपति॑ः २ तुभ्यं॒वाता॑अभि॒प्रिय॒स्तुभ्य॑मर्षन्ति॒सिन्ध॑वः । सोम॒वर्ध॑न्तिते॒महः॑ ३ आप्या॑यस्व॒समे॑तुते॒विश्वत॑ः सोम॒वृष्ण्य॑म् । भवा॒वाज॑स्यसंग॒थे ४ तुभ्यं॒गावो॑घृ॒तंपयो॒बभ्रो॑दुदुह्रे॒अक्षि॑तम् । वर्षि॑ष्ठे॒अधि॒सान॑वि ५ स्वा॒यु॒धस्य॑तेस॒तोभुव॑नस्यपतेव॒यम् । इन्दो॑सखि॒त्वमु॒श्मसि ६ ॥ २१ ॥

प्र सोमासः षड् श्यावाश्वः पवमानः सोमो गायत्री ।

३२ प्रसोमा॑सोमद॒च्युत॒ःश्रव॑सेनोम॒घोन॑ः । सु॒ता॒वि॒दथे॑अक्रमुः १ आदीं॑त्रि॒तस्य॒योष॑णो॒हरिं॑हिन्व॒न्त्यद्रि॑भिः । इन्दु॒मिन्द्रा॑यपी॒तये॑ २ आदीं॑हं॒सोयथा॑ग॒णंवि-

श्वस्यावीवशन्मतिम् । अत्यो न गोभिरज्यते ३ उभे सोमावचाकशन्मृगो न तक्तो अर्षसि । सीदन्नृतस्य योनिमा ४ अभि गावो अनूषत योषा जारमिव प्रियम् । अगन्नाजिं यथा हितम् ५ अस्मे धेहि द्युमद्यशो मघवद्भ्यश्च मह्यं च । सनिं मेधामुत श्रवः ६ ॥ २२ ॥

प्र सोमासः षड् त्रितः पवमानः सोमो गायत्री ।

३३ प्र सोमासो विपश्चितोऽपां न यन्त्यूर्मयः । वनानि महिषा इव १ अभि द्रोणानि बभ्रवः शुक्रा ऋतस्य धारया । वाजं गोमन्तमक्षरन् २ सुता इन्द्राय वायवे वरुणाय मरुद्भ्यः । सोमा अर्षन्ति विष्णवे ३ तिस्रो वाच उदीरते गावो मिमन्ति धेनवः । हरिरेति कनिक्रदत् ४ अभि ब्रह्मीरनूषत यह्वीर्ऋतस्य मातरः । मर्मृज्य-

न्तोंदिवःशिशुम् ५ रायःसंमुद्रांश्चतुरोऽस्मभ्यंसोमविश्वतः । आपवस्वस-
हस्रिणः ६ ॥ २३ ॥

प्र सुवानः षट् त्रितः पवमानः सोमो गायत्री ।

३४ प्रसुवानोधारयातनेन्दुर्हिन्वानोअर्षति । रुजद्दृळ्हाव्योजसा १ सुतइ-
न्द्रायवायवेवरुणायमरुद्भ्यः । सोमोअर्षतिविष्णवे २ वृषाणंवृषभिर्यतंसुन्वन्ति
सोममद्रिभिः । दुहन्तिशक्मनापयः ३ भुवत्त्रितस्यमर्ज्योभुवदिन्द्रायमत्सरः ।
संरूपैरज्यतेहरिः ४ अभीमृतस्यविष्टपंदुहतेपृश्निमातरः । चारुप्रियतमंहविः ५
समेनमह्रुताइमागिरोअर्षन्तिसस्रुतः । धेनूर्वाश्रोअवीवशत् ६ ॥ २४ ॥

आ नः पवस्व षट् प्रभूवसुः पवमानः सोमो गायत्री ।

३५ आनःपवस्वधारयापवमानरयिंपृथुम् । ययाज्योतिर्विदासिनः १ इ-

न्दोसमुद्रमीङ्खयपवंस्वविश्वमेजय । रायोधर्तानओजंसा २ त्वयावीरेणवीरवोऽभिष्यामपृतन्यतः । क्षराणोअभिवार्यम् ३ प्रवाजमिन्दुरिष्यतिसिषासन्वाजसाऋषिः । व्रताविदानआयुधा ४ तंगीर्भिर्वाचमीङ्खयंपुनानंवासयामसि । सोमंजनस्यगोपतिम् ५ विश्वोयस्यव्रतेजनोदाधारधर्मणस्पतेः । पुनानस्यप्रभूवसोः ६ ॥ २५ ॥

असर्जि षट् प्रभूवसुः पवमानः सोमो गायत्री ।

३६ असर्जिरथ्योयथापवित्रेचम्वोःसुतः । काष्मन्वाजीन्यक्रमीत् १ सवह्निःसोमजागृविःपवंस्वदेववीरति । अभिकोशंमधुश्चुतम् २ सनोज्योतींषिपूर्व्यपवमानविरोचय । क्रत्वेदक्षायनोहिनु ३ शुम्भमानऋतायुभिर्मृज्यमानोगभस्त्योः । पवतेवारेअव्यये ४ सविश्वादाशुषेवसुसोमोदिव्यानिपार्थिवा । प-

वंतामान्तरिक्ष्या ५ आदिवस्पृष्ठमंश्वयुर्गव्ययुः सोमरोहसि । वीरयुःशवसस्पते ६ ॥ २६ ॥

स सुतः षड्राहूगणः पवमानः सोमो गायत्री ।

३७ ससुतःपीतयेवृषासोमःपवित्रेअर्षति । विघ्नन्रक्षांसिदेवयुः १ सपवित्रेविचक्षणोहरिरर्षतिधर्णसिः । अभियोनिंकनिक्रदत् २ सवाजीरोचनादिवःपवमानोविधावति । रक्षोहावारमव्ययम् ३ सत्रितस्याधिसानविपवमानोअरोचयत् । जामिभिःसूर्यंसह ४ सवृत्रहावृषासुतोवरिवोविददाभ्यः । सोमोवाजमिवासरत् ५ सदेवःकविनेषितोऽभिद्रोणानिधावति । इन्दुरिन्द्रायमंहना ६ ॥ २७ ॥

एष उ स्य षड्राहूगणः पवमानः सोमो गायत्री ।

३८ एषउस्यवृषारथोऽव्योवारेभिरर्षति । गच्छन्वाजंसहस्रिणम् १ एतंत्रितस्ययोषणोहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । इन्दुमिन्द्रायपीतये २ एतंत्यंहरितोदशमर्मृज्यन्तेअपस्युवः । याभिर्मदायशुम्भते ३ एषस्यमानुषीष्वाश्येनोनविक्षुसीदति । गच्छञ्जारोनयोषितम् ४ एषस्यमद्योरसोऽवचष्टेदिवःशिशुः । यइन्दुर्वारमाविशत् ५ एषस्यपीतयेसुतोहरिरर्षतिधर्णसिः । क्रन्दन्योनिमभिप्रियम् ६ ॥ २८ ॥

आशुरर्ष बृहन्मतिः पवमानः सोमो गायत्री ।

३९ आशुरर्षबृहन्मतेपरिप्रियेणधाम्ना । यत्रदेवाइतिब्रवन् १ परिष्कृण्वन्ननिष्कृतंजनाययातयन्निषः । वृष्टिंदिवःपरिस्रव २ सुतएतिपवित्रआत्विषिंदधा-

नओजसा । विचक्षाणोविरोचयन् ३ अयंसयोदिवस्परिरघुयामापवित्रआ । सिन्धोरूर्माव्यक्षरत् ४ आविवासन्परावतोअथोअर्वावतःसुतः । इन्द्रायसिच्यतेमधु ५ समीचीनाअनूषतहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । योनावृतस्यसीदत ६ ॥२९॥

पुनानः षङ्कृहन्मतिः पवमानः सोमो गायत्री ।

४० पुनानोअक्रमीदभिविश्वामृधोविचर्षणिः । शुम्भन्तिविप्रंधीतिभिः १ आयोनिमरुणोरुहद्गमदिन्द्रंवृषासुतः । ध्रुवेसदसिसीदति २ नूनोरयिंमहामिन्दोऽस्मभ्यंसोमविश्वतः । आपवस्वसहस्रिणम् ३ विश्वासोमपवमानद्युम्नानीन्दवाभर । विदाःसहस्रिणीरिषः ४ सनःपुनानआभररयिंस्तोत्रेसुवीर्यम् । जरितुर्वर्धयागिरः ५ पुनानइन्दवाभरसोमद्विबर्हसंरयिम् । वृषन्निन्दोनउक्थ्यम् ६ ॥ ३० ॥

प्र ये गाव: षण्मेध्यातिथिः पवमानः सोमो गायत्री ।

४१ प्रयेगावोनभूर्णयस्त्वेषाअयासोअक्रमुः । घ्नन्तःकृष्णामपत्वचम् १ सुवितस्यमनामहेऽतिसेतुंदुराव्यम् । साह्वांसोदस्युमव्रतम् २ शृण्वेवृष्टेरिवस्वनःपवमानस्यशुष्मिणः । चरन्तिविद्युतोदिवि ३ आपवस्वमहीमिषंगोमदिन्दोहिरण्यवत् । अश्वावद्वाजवत्सुतः ४ सपवस्वविचर्षणआमहीरोदसीपृण । उषाःसूर्योनरश्मिभिः ५ परिणःशर्मयन्त्याधारयासोमविश्वतः । सरारसेवविष्टपम् ६ ॥ ३१ ॥

जनयन्षण्मेध्यातिथिः पवमानः सोमो गायत्री ।

४२ जनयन्रोचनादिवोजनयन्नप्सुसूर्यम् । वसानोगाअपोहरिः १ एषप्रत्ने-

नमन्मंनादेवोदेवेभ्यस्परिं । धारंयापवतेसुतः २ वावृधानायतूर्वंयेपवंन्तेवाजं-
सातये । सोमाःसहस्त्रंपाजसः ३ दुहानःप्रत्नमित्पयंःपवित्रेपरिंषिच्यते । क्र-
न्दंन्देवाँअंजीजनत् ४ अभिविश्वांनिवार्याभिदेवाँऋंतावृधंः । सोमंःपुनानो
अंर्षति ५ गोमंन्नःसोमवीरवदश्वांवद्वाजंवत्सुतः । पवंस्वबृहतीरिषंः ६ ॥३२ ॥

यो अत्यः षण्मेध्यातिथिः पवमानः सोमो गायत्री ।

४३ योअत्यंइवमृज्यतेगोभिर्मदांयहर्यतः । तंगीर्भिर्वासयामसि १ तंनो
विश्वांअवस्युवोगिरंःशुम्भन्तिपूर्वथा । इन्दुमिन्द्रांयपीतयें २ पुनानोयांतिहर्य-
तःसोमोंगीर्भिःपरिष्कृतः । विप्रस्यमेध्यांतिथेः ३ पवंमानविदारयिमस्म-
भ्यंसोमसुश्रियंम् । इन्दोंसहस्त्रंवर्चसम् ४ इन्दुरत्योनवांजसृत्कनिंक्रन्तिप-

वि॒त्रआ । यदक्षा॒रतिंदे॒व॒युः ५ पर्व॑स्व॒वाजं॑सातये॒विप्रं॑स्यगृण॒तोवृ॒धे । सोम॒रास्वं॑ सु॒वीर्यं॑म् ६ ॥ ३३ ॥ इति षष्ठाष्टकेष्टमोध्यायः ॥ ८ ॥

॥ इति षष्ठाष्टकः समाप्तः ॥ ६ ॥

प्रणोयास्यःसपवस्वासृग्रन्नयासोमःपञ्चकविर्भार्गवस्तंत्वापवस्वोत्तेशुष्मासउचथ्योध्वर्योपारिद्युक्षउ-त्तेचतुष्कमवत्सारोस्यप्रत्नांयवंयवंपरिसोमःप्रतेधारास्तरत्सपवस्वप्रगायत्रेणोपान्त्यापुरउष्णिगयावी-तीत्रिंशदमहीयुरेतेअसृग्रंजमदग्निरापवस्वानिध्रुविःकाश्यपोवृषासोमकश्यपः ।

प्र णः षडयास्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

४४ ओ३म् प्रणइन्दोमहेतनंऊर्मिंनबिभ्रंदर्षसि । अभिदेवाँअयास्यः १ म-तीजुष्टोधियाहितःसोमोहिन्वेपरावति । विप्रस्यधारयाकविः २ अयंदेवेषुजा-गृविःसुतएतिपवित्रआ । सोमोयातिविचर्षणिः ३ सनःपवस्ववाजयुश्चक्राण-श्चारुमध्वरम् । बर्हिष्माँआविवासति ४ सनोभगायवायवेविप्रवीरःसदावृधः । सोमोदेवेष्वायमत् ५ सनोअद्यवसुत्तयेक्रतुविद्गातुवित्तमः । वाजंजेषिश्रवो बृहत् ६ ॥ १ ॥

स पवस्व षडयास्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

४५ सपवस्वमदायकंनृचक्षादेववीतये । इन्दविन्द्रायपीतये १ सनोअर्षाभिदूत्यं१त्वमिन्द्रायतोशसे । देवान्तसखिभ्यआवरम् २ उतत्वामरुणंवयंगोभिरञ्ज्मोमदायकम् । विनोरायेदुरोवृधि ३ अत्यूपवित्रमक्रमीद्वाजीधुरंनयामनि । इन्दुर्देवेषुपत्यते ४ समीसखायोअस्वरन्वनेक्रीळन्तमत्यविम् । इन्दुंनावाअनूषत ५ तयापवस्वधारयायथापीतोविचक्षसे । इन्दोस्तोत्रेसुवीर्यम् ६ ॥ २ ॥

असृग्रन्षडयास्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

४६ असृग्रन्देववीतयेऽत्यासःकृत्व्याइव । क्षरन्तःपर्वतावृधः १ परिष्कृतासइन्दवोयोषेवपित्र्यावती । वायुंसोमाअसृक्षत २ एतेसोमासइन्दवःप्रयस्वन्त-

श्वमूसुताः । इन्द्रंवर्धन्तिकर्मभिः ३ आधावतासुहस्त्यःशुक्रागृभ्णीतमन्थिनां । गोभिःश्रीणीतमत्सरम् ४ सपवस्वधनंजयप्रयन्ताराधसोमहः । अस्मभ्यं सोमगातुवित् ५ एतंमृजन्तिमर्ज्यंपवमानंदशक्षिपः । इन्द्रायमत्सरं मदम् ६ ॥ ३ ॥

अया सोमः पञ्च कविर्भार्गवः पवमानः सोमो गायत्री ।

४७ अयासोमःसुकृत्ययामहश्चिदभ्यवर्धत । मन्दानउद्वृषायते १ कृतानी-दस्यकर्त्वाचेतन्तेदस्युतर्हणा । ऋणाचधृष्णुश्चयते २ आत्सोमइन्द्रियोरसोवज्रः सहस्रसाभुवत् । उक्थंयदस्यजायते ३ स्वयंकविर्विधर्तरिविप्रायरत्नमिच्छति । यदीमर्मृज्यतेधियः ४ सिषासतूरयीणांवाजेष्ववतामिव । भरेषुजिग्युषामसि ५ ॥ ४ ॥

तं त्वा पञ्च कविर्भार्गवः पवमानः सोमो गायत्री ।

४८ तंत्वानृम्णानिबिभ्रंतंसधस्थेषुमहोदिवः । चारुंसुकृत्ययेमहे १ संवृक्तधृष्णुमुक्थ्यंमहामहिव्रतंमदंम् । शतंपुरोरुरुक्षणिंम् २ अतंस्त्वारयिमभिराजानंसुक्रतोदिवः । सुपर्णोअंव्यथिर्भरत् ३ विश्वस्माइत्स्वर्दृशेसाधारणंरजस्तुरंम् । गोपामृतस्यविर्भरत् ४ अधाहिन्वानइंन्द्रियंज्यायोमहित्वमानशे । अभिष्टिकृद्विचर्षणिः ५ ॥ ५ ॥

पवस्व पञ्च कविर्भार्गवः पवमानः सोमो गायत्री ।

४९ पवस्ववृष्टिमासुनोऽपामूर्मिंदिवस्परि । अयक्ष्माबृहतीरिषः १ तयापवस्वधारयाययागावइहागमंन् । जन्यासउपनोगृहम् २ घृतंपवस्वधारयायज्ञेषुदेववीतमः । अस्मभ्यंवृष्टिमापंव ३ सनऊर्जेऽव्य१ऽव्ययंपवित्रंधावधारया ।

देवासःशृणवन्हिकम् ४ पवमानोअसिष्यद्रक्षांस्यपजङ्घनत् । प्रत्नवद्रोचयन्रुचः ५ ॥ ६ ॥

उत्ते शुष्मासः पञ्चोचथ्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

५० उत्तेशुष्मासईरतेसिन्धोरूर्मेरिवस्वनः । वाणस्यचोदयापविम् १ प्रसवेतउदीरतेतिस्रोवाचोमखस्युवः । यदव्यएषिसानवि २ अव्योवारेपरिप्रियंहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । पवमानंमधुश्चुतम् ३ आपवस्वमदिंतमपवित्रंधारयाकवे । अर्कस्ययोनिमासदम् ४ सपवस्वमदिंतमगोभिरञ्जानोअक्तुभिः । इन्दविन्द्रायपीतये ५ ॥ ७ ॥

अध्वर्यो पञ्चोचथ्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

५१ अध्वर्योअद्रिभिःसुतंसोमंपवित्रआसृज । पुनीहीन्द्रायपातवे १ दिवः

पीयुषमुत्तमंसोममिन्द्रायवज्रिणे । सुनोतामधुमत्तमम् २ तवत्यइन्दोअन्धसो देवामधोव्यश्नते । पवमानस्यमरुतः ३ त्वंहिसोमवर्धयन्त्सुतोमदायभूर्णये । वृषन्स्तोतारमूतये ४ अभ्यर्षविचक्षणपवित्रंधारयासुतः । अभिवाजमुतश्रवः ५ ॥ ८ ॥

परि द्युक्षः पञ्चोचथ्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

५२ परिद्युक्षःसनद्रयिर्भरद्वाजंनोअन्धसा । सुवानोअर्षपवित्रआ १ तवप्रत्नेभिरध्वभिरव्योवारेपरिप्रियः । सहस्रधारोयात्तना २ चरुर्नयस्तमीङ्खयेन्दोनदानमीङ्खय । वधैर्वधस्नवीङ्खय ३ निशुष्ममिन्दवेषांपुरुहूतजनानाम् । योअस्माँआदिदेशति ४ शतंनइन्दऊतिभिःसहस्रंवाशुचीनाम् । पवस्वमंहयद्रयिः ५ ॥ १ ॥

उत्ते चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५३ उत्तेशुष्मासोअस्थूरक्षोभिन्दन्तोअद्रिवः । नुदस्वयाःपरिस्पृधः १ अया-

निंजघ्निरोजंसारधसङ्गेथनैंहिते । स्तवाअविंभ्युषाहृदा २ अस्यंव्रतानिनाधृषे पवंमानस्यदूढ्यां । रुजयस्त्वांपृतन्यतिं ३ तंहिंन्वन्तिमदच्युतंहरिंनदीषुंवाजिनंम् । इन्दुमिन्द्रांयमत्सरम् ४ ॥ १० ॥

अस्य प्रत्नां चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५४ अस्यप्रत्नामनुद्युतंशुक्रंदुदुह्रेअह्रयः । पयंःसहस्रसामृषिंम् १ अयंसूर्यइवोपदृगयंसरांसिधावति । सप्तप्रवतआदिवंम् २ अयंविश्वांनितिष्ठतिपुनानोभुवनोपरिं । सोमोदेवोनसूर्यः ३ परिंणोदेववींतयेवाजाँअर्षसिगोमंतः । पुनानइन्दविन्द्रयुः ४ ॥ ११ ॥

यवं यवं चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५५ यवंयवंनोअन्धसापुष्टंपुष्टंपरिंस्रव । सोमविश्वांचसौभंगा १ इन्दोयथा

तवस्तवोयथातेजातमन्धसः । निबर्हिषिप्रियेसदः २ उतनोगोविदश्ववित्पवस्व सोमान्धसा । मक्षूतमेभिरहभिः ३ योजिनातिनजीयतेहन्तिशत्रुमभीत्य । सपवस्वसहस्त्रजित् ४ ॥ १२ ॥

परि सोमश्चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५६ परिसोमऋतंबृहदाशुःपवित्रेअर्षति । विघ्नन्रक्षांसिदेवयुः १ यत्सोमो वाजमर्षतिशतंधाराअपस्युवः । इन्द्रस्यसख्यमाविशन् २ अभित्वायोषणोद- शजारंनकन्यानूषत । मृज्यसेसोमसातये ३ त्वमिन्द्रायविष्णवेस्वादुरिन्दोपरि स्रव । नृन्त्स्तोतॄन्पाह्यंहसः ४ ॥ १३ ॥

प्र ते धाराश्चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५७ प्रतेधाराअसश्चतोदिवोनयन्तिवृष्टयः । अच्छावाजंसहस्त्रिणम् १ अभि

प्रियाणिकाव्याविश्वाचक्षाणोअर्षति । हरिस्तुञ्जानआयुधा २ समर्मृजानआयु-
भिरिभोराजेवसुव्रतः । श्येनोनवंसुषीदति ३ सनोविश्वादिवोवसूतोपृथिव्या
अधि । पुनानइन्दवाभर ४ ॥ १४ ॥

तरत्स चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५८ तरत्समन्दीधावतिधारासुतस्यान्धसः । तरत्समन्दीधावति १ उस्रावे-
दवसूनांमर्तस्यदेव्यवसः । तरत्समन्दीधावति २ ध्वस्रयोःपुरुषन्त्योरासहस्राणि
दद्महे । तरत्समन्दीधावति ३ आययोस्त्रिंशतंतनासहस्राणिचदद्महे । तरत्स
मन्दीधावति ४ ॥ १५ ॥

पवस्व चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५९ पवस्वगोजिदश्वजिद्विश्वजित्सोमरण्यजित् । प्रजावद्रत्नमाभर १

पर्वस्वाद्भ्योअदाभ्यःपर्वस्वौषधीभ्यः । पर्वस्वधिषणाभ्यः २ त्वंसोमपर्वमानो विश्वानिदुरितातर । कविःसीदनिबर्हिषि ३ पर्वमानस्वर्विदोजायमानोऽभवो महान् । इन्दोविश्वाँअभीदसि ४ ॥ १६ ॥

प्र गायत्रेण चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री । उपान्त्या पुरउष्णिक् ।

६० प्रगायत्रेणगायतपर्वमानंविचर्षणिम् । इन्दुंसहस्रचक्षसम् १ तंत्वासहस्रचक्षसमथोसहस्रभर्णसम् । अतिवारमपाविषुः २ अतिवारान्पर्वमानोअसिष्यदत्कलशाँअभिधावति । इन्द्रस्यहार्दाविशन् ३ इन्द्रस्यसोमराधसेशंपवस्वविचर्षणे । प्रजावद्रेतआभर ४ ॥ १७ ॥ इति नवमे मण्डले द्वितीयोनुवाकः ॥ २ ॥

अया वीती त्रिंशदमहीयुः पवमानः सोमो गायत्री ।

६१ अयावीतीपरिस्रवयस्तंइन्दोमदेष्वा । अवाहन्नवतीर्नव १ पुरःसद्यइ-त्थाधियेदिवोदासायशम्बरम् । अधत्यंतुर्वशंयदुम् २ परिणोअश्वमश्वविद्गोमदिन्दोहिरण्यवत् । क्षरासहस्रिणीरिषः ३ पवमानस्यतेवयंपवित्रमभ्युन्दतः । सखित्वमावृणीमहे ४ येतेपवित्रमूर्मयोऽभिक्षरन्तिधारया । तेभिर्नःसोममृळय ५ ॥ १८ ॥ सनःपुनानआभररयिंवीरवतीमिषम् । ईशानःसोमविश्वतः ६ एतमुत्यंदशक्षिपोमृजन्तिसिन्धुमातरम् । समादित्येभिरख्यत ७ समिन्द्रेणोत वायुनासुतएतिपवित्रआ । संसूर्यस्यरश्मिभिः ८ सनोभगायवायवेपूष्णेपवस्वमधुमान् । चारुर्मित्रेवरुणेच ९ उच्चातेजातमन्धसोदिविषद्भूम्याददे । उग्रंशर्ममहिश्रवः १० ॥ १९ ॥ एनाविश्वान्यर्यआद्युम्नानिमानुषाणाम् । सिषा-

सन्तोवनामहे ११ सनइन्द्राययज्यवेवरुणायमरुद्भ्यः । वरिवोवित्परिस्रव १२
उपोषुजातमप्तुरंगोभिर्भङ्गंपरिष्कृतम् । इन्दुंदेवाअयासिषुः १३ तमिद्वर्धन्तुनो
गिरोवत्संसंशिश्वरीरिव । यइन्द्रस्यहृदंसनिः १४ अर्षाणःसोमशंगवेधुक्षस्व
पिप्युषीमिषम् । वर्धासमुद्रमुक्थ्यम् १५ ॥ २० ॥ पवमानोअजीजनद्दिव-
श्चित्रंनतन्यतुम् । ज्योतिर्वैश्वानरंबृहत् १६ पवमानस्यतेरसोमदोराजन्नदुच्छु-
नः । विवारमव्यमर्षति १७ पवमानरसस्तवदक्षोविराजतिद्युमान् । ज्योति-
र्विश्वंस्वर्दृशे १८ यस्तेमदोवरेण्यस्तेनापवस्वान्धसा । देवावीरघशंसहा १९
जघ्निर्वृत्रममित्रियंसस्निर्वाजंदिवेदिवे । गोषाउअश्वसाअसि २० ॥ २१ ॥ सं-
मिश्लोअरुषोभवसूपस्थाभिर्नधेनुभिः । सीदञ्छ्येनोनयोनिमा २१ सपवस्व
यआविथेन्द्रंवृत्रायहन्तवे । वव्रिवांसंमहीरपः २२ सुवीरासोवयंधनाजयेम

सोममीढ्वः । पुनानोवर्धनोगिरः २३ त्वोतासस्तवावसास्यामवन्वन्तआमुरः । सोमव्रतेषुजागृहि २४ अपघ्नन्पवतेमृधोऽपसोमोअराव्णः । गच्छन्निन्द्रस्यनि-
ष्कृतम् २५ ॥ २२ ॥ महोनोरायआभरपवमानजहीमृधः । रास्वेन्दोवीरवद्य-
शः २६ नत्वाशतंचनह्रुतोराधोदित्सन्तमामिनन् । यत्पुनानोमखस्यसे २७
पवस्वेन्दोवृषासुतःकृधीनोयशसोजने । विश्वाअपद्विषोजहि २८ अस्यतेसख्ये
वयंतवेन्दोद्युम्नउत्तमे । सासह्यामपृतन्यतः २९ यातेभीमान्यायुधातिग्मानि
सन्तिधूर्वणे । रक्षासमस्यनोनिदः ३० ॥ २३ ॥

एते असृग्रं त्रिंशज्जमदग्निः पवमानः सोमो गायत्री ।

६२ एतेअसृग्रमिन्दवस्तिरःपवित्रमाशवः । विश्वान्यभिसौभगा १ विघ्न-
न्तोदुरितापुरुसुगातोकायवाजिनः । तनाकृण्वन्तोअर्वते २ कृण्वन्तोवरिवोग-

वेऽभ्यर्षन्तिसुष्टुतिम् । इळांमस्मभ्यंसंयतंम् ३ असांव्यंशुर्मदांयाप्सुदक्षोंगि-
रिष्ठाः । श्येनोनयोनिमासंदत् ४ शुभ्रमन्धोंदेववांतमप्सुधूतोनृभिंःसुतः ।
स्वदंन्तिगावःपयोंभिः ५ ॥ २४ ॥ आदींमश्वंनहेतारोऽशूंशुभन्नमृतांय । म-
ध्वोरसंसधमादें ६ यास्तेधारांमधुश्चुतोऽसृंग्रमिन्दऊतयें । ताभिंःपवित्रमासंदः ७
सोअर्षेन्द्रांयपीतयेंतिरोरोमांण्यव्ययां । सीदन्योनावनेष्वा ८ त्वमिंन्दोपरिंस्र-
वस्वादिंष्ठोअङ्गिंरोभ्यः । वरिवोविद्घृतंपयः ९ अयंविचर्षणिर्हितःपवंमानःसचें-
तति । हिन्वानआप्यंबृहत् १० ॥ २५ ॥ एषवृषावृषंव्रतःपवंमानोअशस्ति-
हा । करद्वसूंनिदाशुषें ११ आपंवस्वसहस्रिणंरयिंगोमंन्तमश्विनंम् । पुरुश्चन्द्रं
पुंरुस्पृहंम् १२ एषस्यपरिंषिच्यतेमर्मृज्यमांनआयुभिंः । उरुगायःकविक्रंतुः १३
सहस्रोंतिःशतामंघोविमानोरजंसःकविः । इन्द्रांयपवतेमदंः १४ गिराजात

इहस्तुतइन्दुरिन्द्रायधीयते । वियोनावसताविव १५ ॥ २६ ॥ पवमानःसुतो
नृभिःसोमोवाजमिवासरत् । चमूषुशक्मनासदम् १६ तंत्रिपृष्ठेत्रिवन्धुरेरथेयु-
ञ्जन्तियातवे । ऋषीणांसप्तधीतिभिः १७ तंसोतारोधनस्पृतमाशुंवाजाययातं-
वे । हरिंहिनोतवाजिनम् १८ आविशन्कलशंसुतोविश्वाअर्षन्नभिश्रियः । शूरो
नगोषुतिष्ठति १९ आतइन्दोमदायकंपयोदुहन्त्यायवः । देवादेवेभ्योमधु २०
॥ २७ ॥ आनःसोमंपवित्रआसृजतामधुमत्तमम् । देवेभ्योदेवश्रुत्तमम् २१
एतेसोमाअसृक्षतगृणानाःश्रवसेमहे । मदिंतमस्यधारया २२ अभिगव्यानि
वीतयेनृम्णापुनानोअर्षसि । सनद्वाजःपरिस्रव २३ उतनोगोमतीरिषोविश्वा
अर्षपरिष्टुभः । गृणानोजमदग्निना २४ पवस्ववाचोअग्रियःसोमचित्राभिरू-
तिभिः । अभिविश्वानिकाव्या २५ ॥ २८ ॥ त्वंसमुद्रियाअपोऽग्रियोवाचई-

रयन् । पवस्वविश्वमेजय २६ तुभ्येमाभुवनाकवेमहिम्नेसोमतस्थिरे । तुभ्यं-मर्षन्तिसिन्धवः २७ प्रतेदिवोनवृष्टयोधारायन्त्यसश्चतः । अभिशुक्रामुपस्तिरम् २८ इन्द्रायेन्दुंपुनीतनोग्रंदक्षायसाधनम् । ईशानंवीतिराधसम् २९ पवमानऋतःकविःसोमःपवित्रमासदत् । दधत्स्तोत्रेसुवीर्यम् ३० ॥ २९ ॥

आ पवस्व त्रिंशन्निध्रुविः काश्यपः पवमानः सोमो गायत्री ।

६३ आपवस्वसहस्रिणंरयिंसोमसुवीर्यम् । अस्मेश्रवांसिधारय १ इषमूर्जं चपिन्वसइन्द्रायमत्सरिंतमः । चमूष्वानिषीदसि २ सुतइन्द्रायविष्णवेसोमः कलशेअक्षरत् । मधुमाँअस्तुवायवे ३ एतेअसृग्रमाशवोऽतिह्वरांसिबभ्रवः । सोमाऋतस्यधारया ४ इन्द्रंवर्धन्तोअप्तुरःकृण्वन्तोविश्वमार्यम् । अपघ्नन्तोअराव्णः ५ ॥ ३० ॥ सुताअनुस्वमारजोऽभ्यर्षन्तिबभ्रवः । इन्द्रंगच्छन्तइन्दवः ६

अयापवस्वधारयायया सूर्यमरोचयः । हिन्वानोमानुषीरपः ७ अयुक्तसूरएतशं पवमानोमनावधि । अन्तरिक्षेणयातवे ८ उतत्याहरितोदशसूरोअयुक्तयातवे । इन्दुरिन्द्रइतिब्रुवन् ९ परीतोवायवेसुतंगिरइन्द्रायमत्सरम् । अव्योवारेषुसिञ्चत १० ॥ ३१ ॥ पवमानविदारयिमस्मभ्यंसोमदुष्टरम् । योदूणाशोवनुष्यता ११ अभ्यर्षसहस्त्रिणंरयिंगोमन्तमश्विनम् । अभिवाजमुतश्रवः १२ सोमोदेवोन सूर्योऽद्रिभिःपवतेसुतः । दधानःकलशेरसम् १३ एतेधामान्यार्याशुक्राऋतस्य धारया । वाजंगोमन्तमक्षरन् १४ सुताइन्द्रायवज्रिणेसोमासोदध्याशिरः । पवित्रमत्यक्षरन् १५ ॥ ३२ ॥ प्रसोममधुमत्तमोरायेअर्षपवित्रआ । मदोयो देववीतमः १६ तमीमृजन्त्यायवोहरिंनदीषुवाजिनम् । इन्दुमिन्द्रायमत्सरम् १७ आपवस्वहिरण्यवदश्वावत्सोमवीरवत् । वाजंगोमन्तमाभर १८ परिवाजे

नवाजयुमव्योवारेषुसिञ्चत । इन्द्रायमधुमत्तमम् १९ कविंमृजन्तिमर्ज्यंधीभि-
र्विप्राअवस्यवः । वृषाकनिक्रदर्षति २० ॥ ३३ ॥ वृषणंधीभिरप्तुरंसोममृतस्य
धारया । मतीविप्राःसमस्वरन् २१ पवस्वदेवायुषगिन्द्रंगच्छतुतेमदः । वायुमा
रोहधर्मणा २२ पवमाननितोशसेरयिंसोमश्रवाय्यम् । प्रियःसमुद्रमाविश २३
अपघ्नन्पवसेमृधःक्रतुवित्सोममत्सरः । नुदस्वादेवयुंजनम् २४ पवमानाअसृ-
क्षतसोमाःशुक्रासइन्दवः । अभिविश्वानिकाव्या २५ ॥ ३४ ॥ पवमानास
आशवःशुभ्राअसृग्रमिन्दवः । घ्नन्तोविश्वाअपद्विषः २६ पवमानादिवस्पर्यन्त-
रिक्षादसृक्षत । पृथिव्याअधिसानवि २७ पुनानःसोमधारयेन्दोविश्वाअपस्रिधः।
जहिरक्षांसिसुक्रतो २८ अपघ्नन्त्सोमरक्षसोऽभ्यर्षकनिक्रदत् । द्युमन्तंशुष्ममु-

त्तमम् २१ अस्मेवसूंनिधारयसोमंदिव्यानिपार्थिवा । इन्दोविश्वांनिवा-
र्या ३० ॥ ३५ ॥

वृषा सोमत्र यस्त्रिंशत्कश्यपः पवमानः सोमो गायत्री ।

६४ वृषासोमद्युमाँअसिवृषादेववृषव्रतः । वृषाधर्माणिदधिषे १ वृष्णंस्ते
वृष्ण्यंशवोवृषावनंवृषामर्दः । सत्यंवृषन्वृषेदंसि २ अश्वोनचक्रदोवृषासंगा
इन्दोसमर्वतः । विनोरायेदुरोवृधि ३ असृक्षतप्रवाजिनोगव्यासोमासोअश्वया ।
शुक्रासोवीरयाशवः ४ शुम्भमानाऋतायुभिर्मृज्यमानागभस्त्योः । पर्वन्तेवारे
अव्यये ५ ॥ ३६ ॥ तेविश्वादाशुषेवसुसोमादिव्यानिपार्थिवा । पर्वन्तामान्तरि-
क्ष्या ६ पवमानस्यविश्ववित्प्रतेसर्गाअसृक्षत । सूर्यस्येवनरश्मयः ७ केतुंकृण्वन्दि-
वस्परिविश्वारूपाभ्यर्षसि । समुद्रःसोमपिन्वसे ८ हिन्वानोवाचमिष्यसिपव-

मानविर्धर्मणि । अक्रान्देवोनसूर्यैः ९ इन्दुःपविष्टचेतनःप्रियःकवीनांमती । सृज-
दश्वंरथीरिव १० ॥ ३७ ॥ ऊर्मिर्यस्तेपवित्रआदेवावीःपर्यक्षरत् । सीदन्नृतस्य
योनिमा ११ सनोअर्षपवित्रआमदोयोदेववीतमः । इन्दविन्द्रायपीतयै १२
इषेपवस्वधारयामृज्यमानोमनीषिभिः । इन्दोरुचाभिगाइहि १३ पुनानोवरि-
वस्कृध्यूर्जंजनायगिर्वणः । हरेसृजानआशिरम् १४ पुनानोदेववीतयइन्द्रस्य
याहिनिष्कृतम् । द्युतानोवाजिभिर्यतः १५ ॥ ३८ ॥ प्रहिन्वानासइन्दवोऽच्छा
समुद्रमाशवः । धियाजूताअसृक्षत १६ मर्मृजानासआयवोवृथासमुद्रमिन्दवः ।
अग्मन्नृतस्ययोनिमा १७ परिणोयाह्यस्मयुर्विश्वावसून्योजसा । पाहिनःशर्मवी-
रवत् १८ मिमातिवह्निरेतशःपदंयुजानऋक्वभिः । प्रयत्समुद्रआहितः १९
आयद्योनिंहिरण्ययमाशुर्ऋतस्यसीदति । जहात्यप्रचेतसः २० ॥ ३९ ॥

अभिवेनाअनूषतेयक्षन्तिप्रचेतसः । मज्जन्त्यविचेतसः २१ इन्द्रायेन्दोमरुत्वते पवस्वमधुमत्तमः । ऋतस्ययोनिमासदम् २२ तंत्वाविप्रावचोविदः परिष्कृण्वन्तिवेधसः । संत्वांमृजन्त्यायवः २३ रसंतेमित्रोअर्यमापिबन्तिवरुणःकवे । पवमानस्यमरुतः २४ त्वंसोमविपश्चितंपुनानोवाचमिष्यसि ॥ इन्दोसहस्रभर्णसम् २५ ॥ ४० ॥ उतोसहस्रभर्णसंवाचंसोममखस्युवम् । पुनानइन्दवाभर २६ पुनानइन्दवेषांपुरुहूतजनानाम् । प्रियःसमुद्रमाविश २७ दविद्युतत्यारुचापरिष्टोभन्त्याकृपा । सोमाःशुक्रागवाशिरः २८ हिन्वानोहेतृभिर्यतआवाजंवाज्यक्रमीत् । सीदन्तोवनुषोयथा २९ ऋधक्सोमस्वस्तयेसंजग्मानोदिवःकविः । पवस्वसूर्योदृशे ३० ॥ ४१ ॥ इति सप्तमाष्टके प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥

हिन्वन्तिभृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्वापवस्वशतंवैखानसाअष्टादश्यनुष्टुप्परास्तिस्रआग्नेय्यस्त्वंसोमासिद्वा-
त्रिंशद्भरद्वाजःकश्यपोगोतमोत्रिर्विश्वामित्रोजमदग्निर्वासिष्ठइतीहतृचाःसप्तऋषयःशेषेपवित्रोवसिष्ठोवो-
भौवापवस्वसोमतिस्रोनिसद्धिपदागायत्र्योवितानास्तिस्रःपौष्ण्योवायत्तेपवित्रंपञ्चाग्नेय्यःसावित्र्यग्निसा-
वित्रीवैश्वदेवीवासामन्त्यास्त्रिशीपुरउष्णिक्सप्तम्यावंश्यनुष्टुबन्त्येचतेपावमान्यध्येतृस्तुतीजागतमूर्ध्वंप्रागु-
शनसःप्रदेवंदशवत्सप्रिर्भालंदनस्त्रिष्टुबन्तंहेषुर्नहिरण्यस्तूपोन्त्येत्रिष्टुभौत्रिरस्मैरेणुरादक्षिणानवऋषभ-
स्तौवैश्वामित्रौहरिंहरिमन्तःस्रकेपवित्रःशिशुर्नकक्षीवांस्त्रिष्टुबष्टम्यभिप्रियाणिपञ्चकविः ।

हिन्वन्ति त्रिंशद्भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्वा पवमानः सोमो गायत्री ।

६५ ॐम् हि॒न्वन्ति॒सूर॒मुस्र॑य॒ःस्वसा॑रोजा॒मय॒स्पति॑म् । म॒हामिन्दुं॑मही॒युव॑ः १ पव॑मानरु॒चारु॑चादे॒वोदे॒वेभ्य॒स्परि॑ । विश्वा॒वसू॒न्याविं॑श २ आप॑वमान सुष्टु॒तिंवृ॒ष्टिंदे॒वेभ्यो॒दुव॑ः । इ॒षेप॑वस्वसं॒यत॑म् ३ वृषा॒ह्यसि॑भा॒नुना॑द्यु॒मन्तं॑त्वाहवा-
महे । पव॑मानस्वा॒ध्य॑ः ४ आप॑वस्वसु॒वीर्यं॒मन्द॑मानःस्वायुध । इ॒होष्वि॑न्द॒वा-

गंहि ५ ॥ १ ॥ यदद्भिःपरिषिच्यसेमृज्यमानोगभस्त्योः । द्रुणासधस्थमश्नु-
षे ६ प्रसोमायव्यश्ववत्पवमानायगायत । महेसहस्रचक्षसे ७ यस्यवर्णंमधु-
श्चुतंहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । इन्दुमिन्द्रायपीतये ८ तस्यतेवाजिनोवयंविश्वाधना-
निजिग्युषः । सखित्वमावृणीमहे ९ वृषापवस्वधारयामरुत्वतेचमत्सरः ।
विश्वादधानओजसा १० ॥ २ ॥ तंत्वाधर्तारमोण्यो३ःपवमानस्वर्दृशम् ।
हिन्वेवाजेषुवाजिनम् ११ अयाचित्तोविपानयाहरिःपवस्वधारया । युजंवाजे-
षुचोदय १२ आनइन्दोमहीमिषंपवस्वविश्वदर्शतः । अस्मभ्यंसोमगातुवि-
त् १३ आकलशाअनूषतेन्दोधाराभिरोजसा । एन्द्रस्यपीतयेविश १४ यस्यं
तेमद्यंरसंतीव्रंदुहन्त्यद्रिभिः । सपवस्वाभिमातिहा १५ ॥ ३ ॥ राजामेधाभि-
रीयतेपवमानोमनावधि । अन्तरिक्षेणयातवे १६ आनइन्दोशतग्विनंगवांपोषं

ऋ. सं. ॥ ४९७ ॥

अ. ७ अ. २

स्वश्व्यम् । वहाभर्गत्तिमूतये १७ आनःसोमसहोजुवोरूपंनवर्चसेभर । सुष्वा-
णोदेववीतये १८ अर्षासोमद्युमत्तमोऽभिद्रोणानिरोरुवत् । सीदंञ्छ्येनोनयो-
निमा १९ अप्साइन्द्रायवायवेवरुणायमरुद्भ्यः । सोमोअर्षतिविष्णवे २०
॥ ४ ॥ इषंतोकायनोदधदस्मभ्यंसोमविश्वतः । आपवस्वसहस्रिणम् २१ येसो-
मासःपरावतियेअर्वावतिसुन्विरे । येवादःशर्यणावति २२ यआर्जीकेषुकृत्वसु
येमध्येपस्त्यानाम् । येवाजनेषुपञ्चसु २३ तेनोवृष्टिंदिवस्परिपवन्तामासुवी-
र्यम् । सुवानादेवासइन्दवः २४ पवतेहर्यतोहरिर्गृणानोजमदग्निना । हिन्वा-
नोगोरधित्वचि २५ ॥५॥ प्रशुक्रासोवयोजुवोहिन्वानासोनसप्तयः । श्रीणाना
अप्सुमृञ्जत २६ तंत्वासुतेष्वाभुवोहिन्विरेदेवतातये । सपवस्वानयारुचा २७
आतेदक्षंमयोभुवंवह्निमद्यावृणीमहे । पान्तमापुरुस्पृहम् २८ आमन्द्रमावरे-

॥ ४९७ ॥

ण्यमाविप्रमामनीषिणम् । पान्तमापुरुस्पृहम् २९ आरयिमासुचेतुनमासुक्र-
तोतनूष्वा । पान्तमापुरुस्पृहम् ३० ॥ ६ ॥

पवस्व त्रिंशच्छतं वैखानसाः पवमानः सोमो गायत्री । सप्तमतृचस्याग्निः । अष्टादश्यनुष्टुप् ।

६६ पवस्वविश्वचर्षणेऽभिविश्वानिकाव्या । सखासखिभ्यईड्यः १ ताभ्यां
विश्वस्यराजसियेपवमानधामनी । प्रतीचीसोमतस्थतुः २ परिधामानियानि
तेत्वंसोमासिविश्वतः । पवमानऋतुभिःकवे ३ पवस्वजनयन्निषोऽभिविश्वा-
निवार्या । सखासखिभ्यऊतये ४ तवशुक्रासोअर्चयोदिवस्पृष्ठेवितन्वते । प-
वित्रंसोमधामभिः ५॥७॥ तवेमेसप्तसिन्धवःप्रशिषंसोमसिस्रते। तुभ्यंधावन्ति
धेनवः ६ प्रसोमयाहिधारयासुतइन्द्रायमत्सरः । दधानोअक्षितिश्रवः ७ स-
मुत्वाधीभिरस्वरन्हिन्वतीःसप्तजामयः । विप्रमाजाविवस्वतः ८ मृजन्तित्वा

समग्रुवोऽव्येजीरावधिष्वणि । रेभोयदज्यसेवने ९ पवमानस्यतेकवेवाजिन्त्स-
र्गाअसृक्षत । अर्वन्तोनश्रवस्यवः १० ॥ ८ ॥ अच्छाकोशंमधुश्चुतमसृग्रंवा-
रेअव्यये । अवावशन्तधीतयः ११ अच्छासमुद्रमिन्दवोऽस्तंगावोनधेनवः ।
अग्मन्नृतस्ययोनिमा १२ प्रणइन्दोमहेरणआपोअर्षन्तिसिन्धवः । यद्गोभिर्वा-
सयिष्यसे १३ अस्यतेसख्येवयमियक्षन्तस्त्वोतयः । इन्दोसखित्वमुश्मसि १४
आपवस्वगविष्टयेमहेसोमनृचक्षसे । एन्द्रस्यजठरेविश १५ ॥ ९ ॥ महाँअ-
सिसोमज्येष्ठउग्राणामिन्दओजिष्ठः । युध्वासञ्छश्वज्जिगेथ १६ यउग्रेभ्यश्चि-
दोजीयाञ्छूरेभ्यश्चिच्छूरतरः । भूरिदाभ्यश्चिन्मंहीयान् १७ त्वंसोमसूरएषस्तोक-
स्यसातातनूनाम् । वृणीमहेसख्यायवृणीमहेयुज्याय १८ अग्नआयूंषिपवसआ
सुवोर्जमिषंचनः । आरेबाधस्वदुच्छुनाम् १९ अग्निर्ऋषिःपवमानःपाञ्चज-

न्यःपुरोहितः । तमींमहेमहागयम् २० ॥ १० ॥ अग्नेपवस्वस्वपाअस्मेवर्चः
सुवीर्यम् । दधद्रयिंमयिपोषम् २१ पवमानोअतिस्त्रिधोऽभ्यर्षतिसुष्टुतिम् ।
सूरोनविश्वदर्शतः २२ समर्मृजानआयुभिःप्रयस्वान्प्रयसेहितः । इन्दुर-
त्योविचक्षणः २३ पवमानऋतंबृहच्छुक्रंज्योतिरजीजनत् । कृष्णातमांसि
जङ्घनत् २४ पवमानस्यजङ्घ्नतोहरेश्चन्द्राअसृक्षत । जीराअजिरशोचिषः २५
॥ ११ ॥ पवमानोरथीतमःशुभ्रेभिःशुभ्रशस्तमः । हरिश्चन्द्रोमरुद्गणः २६
पवमानोव्यश्नवद्रश्मिभिर्वाजसातमः । दधत्स्तोत्रेसुवीर्यम् २७ प्रसुवानइन्दु-
रक्षाःपवित्रमत्यव्ययम् । पुनानइन्दुरिन्द्रमा २८ एषसोमोअधित्वचिगवांक्री-
ळत्यद्रिभिः । इन्द्रंमदायजोहुवत् २९ यस्यतेद्युम्नवत्पयःपवमानाभृतंदिवः ।
तेननोमृळजीवसे ३० ॥ १२ ॥

त्वं सोमासि द्वात्रिंशत्पवमानः सोमो गायत्री । आद्यसप्ततृचानां क्रमेण भरद्वाजकश्यपगोतमा-
त्रिविश्वामित्रजमदग्निवसिष्ठा ऋषयः । शिष्टानां पवित्रो वासिष्ठो वोभौ वा ।चतुर्थतृचस्य पूषा
वा देवता । त्रयोविंशीचतुर्विंश्योरग्निः । पञ्चविंश्या अग्निः सविता वा । षड्विंश्या अग्नि-
रग्निर्वासविताच । सप्तविंश्या अग्निर्विश्वे देवा वा । अन्त्ययोः पावमान्यध्येतृस्तुतिः ।
षोडश्याद्यास्तिस्रो द्विपदा गायत्र्यः । सप्तविंश्यन्त्ये चानुष्टुभः। त्रिंशत्तमी पुरउष्णिक् ।

६ ७ त्वंसोमासिधारयुर्मन्द्रओजिष्ठोअध्वरे । पवस्वमंहयद्रयिः १ त्वंसुतो
नृमादनोदधन्वान्मत्सरिंतमः । इन्द्रायसूरिरन्धसा २ त्वंसुष्वाणोअद्रिभिरभ्य-
र्षकनिक्रदत् । द्युमन्तंशुष्ममुत्तमम् ३ इन्दुर्हिन्वानोअर्षतितिरोवाराण्यव्यया ।
हरिर्वाजमचिक्रदत् ४ इन्दोव्यव्यमर्षसिविश्रवांसिविसौभगा । विवाजान्त्सो-
मगोमतः ५ ॥१ ३ ॥ आनइन्दोशतग्विनंरयिंगोमन्तमश्विनम् ।भरासोमसह-
स्त्रिणम् ६ पवमानासइन्दवस्तिरःपवित्रमाशवः इन्द्रंयामेभिराशत ७ ककुहः

सोम्योरसइन्दुरिन्द्रायपूर्व्यः । आयुःपवतआयवे ८ हिन्वन्तिसूरमुस्रयःपवमा-
नंमधुश्चुतम् । अभिगिरासमस्वरन् ९ अवितानोअजाश्वःपूषायामनियामनि।
आभक्षत्कन्यासुनः १० ॥ १४॥ अयंसोमःकपर्दिनेघृतंनपवतेमधु । आभक्षत्कु-
न्यासुनः ११ अयंतआघृणेसुतोघृतंनपवतेशुचि । आभक्षत्कन्यासुनः १२
वाचोजन्तुःकवीनांपवस्वसोमधारया । देवेषुरत्नधाअसि १३ आकलशेषुधाव-
तिश्येनोवर्मविगाहते । अभिद्रोणाकनिक्रदत् १४ परिप्रसोमतेरसोऽसर्जिकल-
शेसुतः । श्येनोनतक्तोअर्षति १५ ॥ १५ ॥ पवस्वसोममन्दयन्निन्द्रायमधुम-
त्तमः १६ असृग्रन्देववीतयेवाजयन्तोरथाइव १७ तसुतासोमदिन्तमाःशुक्रा
वायुमसृक्षत १८ ग्राव्णातुन्नोअभिष्टुतःपवित्रंसोमगच्छसि । दधत्स्तोत्रेसुवीर्यं-
म् १९ एषतुन्नोअभिष्टुतःपवित्रमतिगाहते । रक्षोहावारमव्ययम् २० ॥ १६ ॥

यदन्तियञ्चदूरकेभयंविन्दतिमामिह । पवमानवितज्जहि २१ पवमानःसोअ-
द्यनःपवित्रेणविचर्षणिः । यःपोतासपुनातुनः २२ यत्तेपवित्रमर्चिष्यग्नेविततं-
मन्तरा । ब्रह्मतेनपुनीहिनः २३ यत्तेपवित्रमर्चिवदग्नेतेनपुनीहिनः । ब्रह्मसवैः
पुनीहिनः २४ उभाभ्यांदेवसवितःपवित्रेणसवेनच । मांपुनीहिविश्वतः २५
॥ १७ ॥ त्रिभिष्टुंदेवसवितर्वर्षिष्ठैःसोमधामभिः । अग्नेदक्षैःपुनीहिनः २६
पुनन्तुमांदेवजनाःपुनन्तुवसवोधिया।विश्वेदेवाःपुनीतमाजातवेदःपुनीहिमा २७
प्रप्यायस्वप्रस्यन्दस्वसोमविश्वेभिरंशुभिः । देवेभ्यउत्तमंहविः २८ उपप्रियंप-
निप्नतंयुवानमाहुतीवृधम् । अगन्मबिभ्रतोनमः २९ अलाय्यस्यपरशुर्ननाश
तमापवस्वदेवसोम । आखुंचिदेवदेवसोम ३० यःपावमानीरध्येत्यृषिभिःसंभृ-
तंरसम् । सर्वंसपूतमश्नातिस्वदितंमातरिश्वना ३१ पावमानीर्योअध्येत्यृषिभिः

संभृतंरसम् । तस्मैसरस्वतीदुहेक्षीरंसर्पिर्मधूदकम् ३२ ॥ १८ ॥ इति नवमे मण्डले तृतीयोनुवाकः ॥ ३ ॥

प्र देवं दश वत्सप्रिर्भालंदनः पवमानः सोमो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप्।

६८ प्रदेवमच्छामधुमन्तइन्दवोऽसिष्यदन्तगावआनधेनवः । बर्हिषदोवचनावन्तऊधभिःपरिस्रुतमुस्रियानिर्णिजंधिरे १ सरोरुवदभिपूर्वाअचिक्रददुपारुहःश्रथयन्त्स्वादतेहरिः । तिरःपवित्रंपरियन्नुरुज्रयोनिशर्याणिदधतेदेवआवरम् २ वियोममेयम्यासंयतीमदःसाकंवृधापयसापिन्वदक्षिता । महीअपारेरजसीविवेविददभिव्रजन्नक्षितंपाजआददे ३ समातराविचरन्वाजयन्नपःप्रमेधिरःस्वधयापिन्वतेपदम् । अंशुर्यवेनपिपिशेयतोनृभिःसंजामिभिर्नसंतेरक्षतेशिरः ४ संदक्षेणमनसाजायतेकविर्ऋतस्यगर्भोनिहितोयमापरः ।

यूनाहसन्तांप्रथमंविजंज्ञतुर्गुहाहितंजनिमनेममुद्यंतम् ५॥ १९ ॥ मन्द्रस्यंरूपं
विविदुर्मनीषिणःश्येनोयदन्धोअभरत्परावतः । तंमर्जयन्तसुवृधंनदीष्वाँउश-
न्तमंशुंपरियन्तमृग्मियम् ६ त्वांमृजन्तिदशयोषणःसुतंसोमऋषिभिर्मतिभि-
र्धीतिभिर्हितम् । अव्योवारेभिरुतदेवहूतिभिर्नृभिर्यतोवाजमादर्षिसातये ७
परिप्रयन्तंवय्यंसुषंसदंसोमंमनीषाअभ्यनूषतस्तुभः । योधारयामधुमाँऊर्मि-
णादिवइयर्तिवाचंरयिषाळमर्त्यः ८ अयंदिवइयर्तिविश्वमारजःसोमःपुनानः
कलशेषुसीदति । अद्भिर्गोभिर्मृज्यतेअद्रिभिःसुतःपुनानइन्दुर्वरिवोविदत्प्रियं ९
एवानःसोमपरिषिच्यमानोवयोदधच्चित्रतमंपवस्व । अद्वेषेद्यावापृथिवीहुवेम-
देवाधत्तरयिमस्मेसुवीरम् १० ॥ २० ॥

॥ ८०१ ॥

इषुर्न दश हिरण्यस्तूपः पवमानः सोमो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

६९ इषुर्नधन्वन्प्रतिधीयतेमतिर्वत्सोनमातुरुपसर्ज्यूधनि । उरुधारेवदुहेअ-ग्रआयत्यस्यव्रतेष्वपिसोमइष्यते १ उपोमतिःपृच्यतेसिच्यतेमधुमन्द्राजनीचो-दतेअन्तरासनि । पवमानःसन्तनिःप्रघ्नतामिवमधुमान्द्रप्सःपरिवारमर्षति २ अव्येवधूयुःपवतेपरित्वचिश्रथ्नीतेनप्तीरदितेरृतंयते । हरिरक्रान्यजतःसंयतोम-दोनृम्णाशिशानोमहिषोनशोभते ३ उक्षामिमातिप्रतियन्तिधेनवोदेवस्यदेवी-रुपयन्तिनिष्कृतम् । अत्यक्रमीदर्जुनंवारमव्ययमत्कंननिक्तंपरिसोमोअव्यत ४ अमृक्तेनरुशतावाससाहरिरमर्त्योनिर्णिजानःपरिव्यत । दिवस्पृष्ठंबर्हणानिर्णिजे कृतोपस्तरणंचम्वोर्नभस्मयम् ५ ॥ २१ ॥ सूर्यस्येवरश्मयोद्रावयित्नवोमत्सरा-सःप्रसुपःसाकमीरते । तन्तुंततंपरिसर्गासआशवोनेन्द्रादृतेपवतेधामकिंचन ६

सिन्धोरिवप्रवणेनिम्नआशवोवृषच्युतामदासोगातुमाशत । शंनोनिवेशोद्विपदेचतुष्पदेऽस्मेवाजाःसोमतिष्ठन्तुकृष्टयः ७ आनःपवस्ववसुमद्धिरण्यवदश्वावद्गोमद्यवमत्सुवीर्यम् । यूयंहिसोमपितरोममस्थनदिवोमूर्धानःप्रस्थितावयस्कृतः ८ एतेसोमाःपवमानासइन्द्रंरथाइवप्रययुःसातिमच्छ । सुताःपवित्रमतियन्त्यव्यंहित्वीवव्रिंहरितोवृष्टिमच्छ ९ इन्दविन्द्रायबृहतेपवस्वसुमृळीकोअनवद्योरिशादाः । भराचन्द्राणिगृणतेवसूनिदेवैर्द्यावापृथिवीप्रावतंनः १० ॥ २२ ॥

त्रिरस्मै दश रेणुर्वैश्वामित्रः पवमानः सोमो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

७० त्रिरस्मैसप्तधेनवोदुदुह्रेसत्यामाशिरंपूर्व्येव्योमनि । चत्वार्यन्याभुवनानिनिर्णिजेचारूणिचक्रेयदृतैरवर्धत १ सभिक्षमाणोअमृतस्यचारुणउभेद्यावाकाव्येनाविशश्रथे । तेजिष्ठाअपोमंहनापरिव्यतयदीदेवस्यश्रवसासदोविदुः २

तेअस्यसन्तुकेतवोऽमृत्यवोऽदाभ्यासोजनुषीउभेअनु । येभिर्नृम्णाचदेव्याचपु-
नतआदिद्राजानंमननाअगृभ्णत ३ समृज्यमानोदशभिःसुकर्मभिःप्रमध्यमासु
मातृषुप्रमेसचा । व्रतानिपानोअमृतस्यचारुणउभेनृचक्षाअनुपश्यतेविशौ ४
समर्मृजानइन्द्रियायधायसओभेअन्तारोदसीहर्षतेहितः । वृषाशुष्मेणबाधतेवि-
दुर्मतीरादेदिशानःशर्यहेवशुरुधः ५ ॥ २३ ॥ समातरानददृशानउस्रियो
नानददेतिमरुतामिवस्वनः । जानन्नृतंप्रथमंयत्स्वर्णरंप्रशस्तयेकमवृणीतसु-
क्रतुः ६ रुवतिभीमोवृषभस्तविष्ययाशृङ्गेशिशानोहरिणीविचक्षणः । आयो-
निंसोमःसुकृतंनिषीदतिगव्ययीत्वग्भवतिनिर्णिगव्ययी ७ शुचिःपुनानस्तन्व-
मरेपसमव्येहरिर्न्यधाविष्टसानवि । जुष्टोमित्रायवरुणायवायवेत्रिधातुमधुक्रि-
यतेसुकर्मभिः ८ पवस्वसोमदेववीतयेवृषेन्द्रस्यहार्दिसोमधानमाविश । पुरानो

बाधाहुंरिताति॑पार्यक्षेत्रविद्धिदिशआहांविपृच्छते १ हितोनसप्तिंरभिवाजंमर्षेन्द्रंस्येन्दोजठरमापंवस्व । नावानसिन्धुमतिंपर्षिविद्वाञ्छूरोनयुध्यन्नवंनोनिदःस्पः १० ॥ २४ ॥

आ दक्षिणा नव ऋषभो वैश्वामित्रः पवमानः सोमो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

७१ आदक्षिंणासृज्यतेशुष्म्या३सदंवेतिंरक्षसंःपातिजागृंविः । हरिंरोपुशंकृणुतेनभस्पयंउपस्तिरेचम्वो३र्ब्रह्मनिर्णिजे १ प्रक्ष्टिहेवशूषएंतिरोरुवदसुर्यं१वर्णंनिरिंणीतेअस्यतम् । जहांतिवव्रिंपितुरैतिनिष्कृतमुंपप्रुतंकृणुतेनिर्णिजंतनां २ अद्रिंभिःसुतःपंवतेगभंस्त्योर्वृषायतेनभंसावेपतेमती । समोदतेनसंतेसाधंतेगिरानेनिक्तेअप्सुयजंतेपरीमाणि ३ परिद्युक्षंसहंसःपर्वतावृधंमध्वंःसिञ्चन्तिहर्म्यस्यंसक्षणिंम् । आयस्मिन्गावंःसुहुतादऊधंनिमूर्धञ्छ्रीणन्त्यंग्रियंवरीम-

भिः ४ समीरथंनभुरिजोरहेषतदशस्वसारोअदितेरुपस्थआ । जिगादुपज्रय-
तिगोरपीच्यंपदंयदस्यमतुथाअजीजनन् ५ ॥ २५ ॥ श्येनोनयोनिंसदनंधिया
कृतंहिरण्ययमासदंदेवएषति । एरिणन्तिबर्हिषिप्रियंगिराश्वोनदेवाँअप्येतियज्ञि-
यः ६ पराव्यक्तोअरुषोदिवःकविर्वृषात्रिपृष्ठोअनविष्टगाअभि । सहस्रणीतिर्य-
तिःपरायतीरेभोनपूर्वीरुषसोविराजति ७ त्वेषंरूपंकृणुतेवर्णोअस्यसयत्राशय-
त्समृतासेधतिस्रिधः । अप्सायातिस्वधयादैव्यंजनंसंसुष्टुतीनसतेसंगोअग्रया ८
उक्षेवयूथापरियन्नरावीदधित्विषीरधितसूर्यस्य । दिव्यःसुपर्णोऽवचक्षतक्षांसोमः
परिक्रतुनापश्यतेजाः ९ ॥ २६ ॥

हरिं नव हरिमन्तः पवमानः सोमो गायत्री ।

७२ हरिंमृजन्त्यरुषोनयुज्यतेसंधेनुभिःकलशेसोमोअज्यते । उद्वाचमीरय-

तिहिन्वतेमतीपुरुष्टुतस्यकतिचित्परिप्रियः १ साकंवदन्तिबहवोमनीषिणइन्द्र-
स्यसोमंजठरेयदादुहुः । यदीमृजन्तिसुगभस्तयोनरःसनीळाभिर्दशभिःकाम्यं
मधु २ अरममाणोअत्येतिगाअभिसूर्यस्यप्रियंदुहितुस्तिरोरवम् । अन्वस्मैजो-
षमभरद्विनंगृसःसंद्वयीभिःस्वसृभिःक्षेतिजामिभिः ३ नृधूतोअद्रिषुतोबर्हिषि
प्रियःपतिर्गवांप्रदिवइन्दुर्ऋत्वियः । पुरन्धिवान्मनुषोयज्ञसाधनःशुचिर्धियापवते
सोमइन्द्रते ४ नृबाहुभ्यांचोदितोधारयासुतोऽनुष्वधंपवतेसोमइन्द्रते । आप्राः
क्रतून्त्समजैरध्वरेमतीर्वेर्नद्रुषच्चम्वो३रासदद्धरिः ५ ॥ २७ ॥ अंशुंदुहन्तिस्तन-
यन्तमक्षितंकविंकवयोऽपसोमनीषिणः । समीगावोमतयोयन्तिसंयतंऋतस्ययो-
नासदनेपुनर्भुवः ६ नाभापृथिव्याधरुणोमहोदिवो३ऽपामूर्मौसिन्धुष्वन्तरुक्षि-
तः । इन्द्रस्यवज्रोवृषभोविभूवसुःसोमोहृदेपवतेचारुमत्सरः ७ सतूपवस्वपरि

॥ ५०४ ॥

पार्थिवंरजःस्तोत्रेशिक्षन्नाधून्वतेचंसुक्रतो । मानोनिर्भाग्वसुनःसादनस्पृशोरयिं पिशङ्गंबहुलंवसीमहि ८ आतूनइन्दोशतदात्वश्व्यंसहस्रंदातुपशुमद्धिरण्यवत् । उपमास्वबृहतीरेवतीरिषोऽधिस्तोत्रस्यपवमाननोगहि ९ ॥ २८ ॥

सूक्ते नव पवित्रः पवमानः सोमो जगती ।

७३ स्रक्वेद्रप्सस्यधमतःसमस्वरन्नृतस्ययोनासमरन्तनाभयः । त्रीन्त्समूर्ध्नो असुरश्चक्रआरभेसत्यस्यनावःसुकृतमपीपरन् १ सम्यक्सम्यञ्चोमहिषाअहेषत सिन्धोरूर्मावधिवेनाअवीविपन् । मधोर्धाराभिर्जनयन्तोअर्कमित्प्रियामिन्द्रस्य तन्वमवीवृधन् २ पवित्रवन्तःपरिवाचमासतेपितैषांप्रत्नोअभिरक्षतिव्रतम् । महःसमुद्रंवरुणस्तिरोदधेधीराइच्छेकुर्धरुणेष्वारभम् ३ सहस्रधारेऽवतेसमस्वर- न्दिवोनाकेमधुजिह्वाअसश्चतः । अस्यस्पशोननिमिषन्तिभूर्णयःपदेपदेपाशिनः

सन्तिसेतवः ४ पितुर्मातुरध्यायेसमस्वरन्नृचाशोचन्तःसंदहन्तोअव्रतान् । इन्द्रद्विष्टामपधमन्तिमाययात्वचमसिक्नींभूमनोदिवस्परि ५ ॥ २१ ॥ प्रत्नान्मानादध्यायेसमस्वरञ्छ्लोकयन्त्रासोरभसस्यमन्तवः । अपानक्षासोबधिराअहासत ऋतस्यपन्थांनतरन्तिदुष्कृतः ६ सहस्रधारेविततेपवित्रआवाचंपुनन्तिकवयोमनीषिणः । रुद्रासएषामिषिरासोअद्रुहःस्पशःस्वञ्चःसुदृशोनृचक्षसः ७ ऋतस्यगोपानदभायसुक्रतुस्त्रीषपवित्राहृद्यन्तरादधे । विद्वान्त्सविश्वाभुवनाभिपश्यत्यवाजुष्टान्विध्यतिकर्तेअव्रतान् ८ ऋतस्यतन्तुर्विततःपवित्रआजिह्वायाअग्रेवरुणस्यमाययां । धीराश्चित्तत्समिनक्षन्तआशतात्राकर्तमवपदात्यप्रभुः ९ ॥ ३० ॥

शिशुर्न नव कक्षीवान्पवमानः सोमो जगती । उपान्त्या त्रिष्टुप् ।

७४ शिशुर्नजातोऽवचक्रदद्वनेस्वर्यद्वाज्यरुषःसिषासति । दिवोरेतसास-

चतेपयोवृधातमीमहेसुमतीशर्मसप्रथः १ दिवोयःस्कम्भोधरुणःस्वाततआपूर्णो
अंशुःपर्येतिविश्वतः । सेमेमहीरोदसीयक्षदावृतासमीचीनेदाधारसमिषःकविः २
महिप्सरःसुकृतंसोम्यंमधूर्वीगव्यूतिरदितेर्ऋतंयते । ईशेयोवृष्टेरितउस्रियोवृषापां
नेतायइतऊतिर्ऋग्मियः ३ आत्मन्वन्नभोदुह्यतेघृतंपयऋतस्यनाभिरमृतंविजा-
यते । समीचीनाःसुदानवःप्रीणन्तितंनरोहितमवमेहन्तिपेरवः ४ अरावीदंशुः
सचमानऊर्मिणादेवाव्यं१मनुषेपिन्वतित्वचम् । दधातिगर्भमदितेरुपस्थआयेन
तोकंचतनयंचधामहे ५ ॥ ३१ ॥ सहस्रधारेऽवताअसश्चतस्तृतीयेसन्तुरजांसि
प्रजावतीः । चतस्रोनाभोनिहिताअवोदिवोहविर्भरन्त्यमृतंघृतश्चुतः ६ श्वेतंरूपं
कृणुतेयत्सिषासतिसोमोमीढ्वांअसुरोवेदभूमनः । धियाशमीसचतेसेमभिप्रव-
द्दिवस्कवन्धमवदर्षदुद्रिणम् ७अधश्वेतंकलशंगोभिरक्तंकार्ष्मन्नावाज्यक्रमीत्सस-

वान् । आहिंन्विरे॒मन॑सादेव॒यन्तः॑क॒क्षीवं॑ते॒श॒तहि॑मायगो॒नाम् ८ अ॒द्भिः सो॑मप-
पृचा॒नस्यं॑ते॒रसो॒ऽव्यो॒वारं॒विप॑वमानधावति । सम्मृ॒ज्यमा॑नः क॒विभि॑र्मदि॒न्तम॒स्व-
दुस्वेन्द्रा॑यपवमानपी॒तये॑ ९ ॥ ३२ ॥

अभि प्रियाणि पञ्च कविः पवमानः सोमो जगती ।

७५ अ॒भिप्रि॒याणि॒पव॑ते॒चनो॑हि॒तो॒नामा॑नि॒य॒ह्वोअधि॒येषु॒वर्ध॑ते । आसूर्य॑स्यबृ-
ह॒तोबृ॒हन्नधि॒रथं॒विष्व॑ञ्चमरुहद्विचक्ष॒णः १ ऋ॒तस्य॑जि॒ह्वाप॑वते॒मधु॑प्रि॒यं॑वक्तापति-
र्धियोअ॒स्याअदा॑भ्यः । दधा॑तिपु॒त्रः पि॒त्रोर॑पी॒च्यं॑१नाम॑तृ॒तीय॒मधि॑रोच॒नेदि॒वः २
अवं॑द्युता॒नः क॒लशाँ॑अचिक्रद॒न्नृभि॒र्येमा॒नः कोश॒आहि॑र॒ण्यये॑ । अ॒भीमृ॒तस्य॑दो॒ह-
ना॑अनूष॒ताधि॑त्रिपृ॒ष्ठउ॒षसो॒विरा॑जति ३ अद्रि॑भिः सु॒तोम॒तिभि॒श्चनो॑हितः प्र॒रोच-
य॒न्रोद॑सीमा॒तरा॒शुचि॑ः । रोमा॒ण्यव्या॑स॒मया॒विधा॑वति॒मधो॒र्धारा॒पिन्व॑मानादि॒वे-

दिवे ४ परिसोमप्रधन्वास्वस्तयेनृभिःपुनानोअभिवासयाशिरम् । येतेमदाआहनसोविहायसस्तेभिरिन्द्रंचोदयदातवेमघम् ५ ॥ ३३ ॥ इति सप्तमाष्टकेद्वितीयोध्यायः ॥ २ ॥

धर्तैषप्रराजाचोदसःसोमस्यवसुर्भारद्वाजःप्रसोमस्यासावीतितिस्त्रिष्टुबन्तेपतित्रंतेपवित्रःपवस्ववाच्यःप्रजपातिरिन्द्रायद्वादशवेनोभार्गवोद्वित्रिष्टुबन्तंप्रतेष्टाचत्वारिंशद्दषिगणादशर्चाअकृष्टामाषाःप्रथमेसिकतानिवावरीद्वितीयेपृश्नियोजास्तृतीयेत्रयश्चतुर्थेत्रिःपश्चान्सागृत्समदःप्रतुनवोशनायंसोमोष्टौमोस्यसप्तप्रहिन्वानःषड्वसिष्ठः ।

धर्ता पञ्च कविः पवमानः सोमो जगती ।

७६ ॐम् धर्तादिवःपवतेकृत्व्योरसोदक्षोदेवानामनुमाद्योनृभिः । हरिःसृजानोअत्योनसत्वभिर्वृथापाजांसिकृणुतेनदीष्वा १ शूरोनधत्तआयुधागभस्त्योःस्वः१ःसिषासन्नथिरोगविष्टिषु । इन्द्रस्यशुष्ममीरयन्नपस्युभिरिन्दुर्हिन्वानोअज्य-

तेमनीषिभिः २ इन्द्रस्यसोमपवमानऊर्मिणातविष्यमाणोजठरेष्वाविश । प्रणःपिन्वविद्युदभ्रेवरोदसीधियानवाजाँउपमासिशश्वतः ३ विश्वस्यराजापवते स्वर्दृशऋतस्यधीतिमृषिषाळवीवशत् । यःसूर्यस्यासिरेणमृज्यतेपितामतीनामसमष्टकाव्यः ४ वृषेवयूथापरिकोशमर्षस्यपामुपस्थेवृषभःकनिक्रदत् । सइन्द्रायपवसेमत्सरिन्तमोयथाजेषामसमिथेत्वोतयः ५ ॥ १ ॥

एष प्र पञ्च कविः पवमानः सोमो जगती ।

७७ एषप्रकोशेमधुमाँअचिक्रददिन्द्रस्यवज्रोवपुषोवपुष्टरः । अभीमृतस्यसुदुघाघृतश्चुतोवाश्राअर्षन्तिपयसेवधेनवः १ सपूर्व्यःपवतेयंदिवस्परिश्येनोमथायदिषितस्तिरोरजः । समध्वआयुवतेवेविजानइत्कृशानोरस्तुर्मनसाहबिभ्युषा २ तेनःपूर्वासउपरासइन्दवोमहेवाजायधन्वन्तुगोमते । ईक्षेण्यासोअह्यो३

नचारवांब्रह्मंब्रह्मयेजुंजुषुर्हविर्हविः ३ अयंनोविद्वान्वंनवद्वनुष्यतइन्दुंःसत्राचाम-
नंसापुरुष्टुतः। इनस्ययःसदंनेगर्भमादधेगवामुरुब्जमभ्यर्षतिव्रजम् ४ चक्रिंर्दिवः
पवतेकृत्व्योरसोमहाँअदंब्धोवरुंणोहुरुग्यते। असांविमित्रोवृजनेषुयज्ञियोऽत्यो
नयूथेवृंषयुःकनिंक्रदत् ५ ॥ २ ॥

प्र राजा पञ्च कविः पवमानः सोमो जगती ।

७८ प्रराजावाचंजनयंन्नसिष्यददपोवसांनोअभिगाइंयक्षति। गृभ्णातिरि-
प्रमविंरस्यतान्वांशुद्धोदेवानामुपंयातिनिष्कृतम् १ इन्द्रांयसोमपरिंषिच्यसेनृ-
भिंर्नृचक्षांऊर्मिःकविरंज्यसेवने। पूर्वीर्हितेंस्रुतयःसन्तियातंवेसहस्रमश्वाहरंय-
श्चमूषदः २ समुद्रियांअप्सरसोमनीषिणमासीनाअन्तरभिसोमंमक्षरन्। ताईं
हिन्वन्तिहर्म्यस्यंसक्षणिंयाचंन्तेसुम्नंपवंमानमक्षितम् ३ गोजिन्नःसोमोरथजि-

हिरण्यजित्स्वर्जिदब्जित्पर्वतेसहस्रजित् । यंदेवासश्चक्रिरेपीतयेमदंस्वादिष्ठंद्र-
प्समरुणंमयोभुवम् ४ एतानिसोमपवमानोअस्मयुःसत्यानिकृण्वन्द्रविणान्य-
र्षसि । जहिशत्रुमन्तिकेदूरकेचयउर्वींगव्यूतिमभयंचनस्कृधि ५ ॥ ३ ॥

अचोदसः पञ्च कविः पवमानः सोमो जगती ।

७१ अचोदसोनोधन्वन्त्विन्दवःप्रसुवानासोबृहद्दिवेषुहरयः । विचनशन्नइ-
षोअरातयोऽर्योनशन्तसनिषन्तनोधियः १ प्रणोधन्वन्त्विन्दवोमदच्युतोधना-
वायेभिरर्वतोजुनीमसि । तिरोमर्तस्यकस्यचित्परिह्वृतिंवयंधनानिविश्वधाभरे-
महि २ उतस्वस्याअरात्याअरिर्हिषउतान्यस्याअरात्यावृकोहिषः । धन्वन्नतृ-
ष्णासमरीत्तताँअभिसोमजहिपवमानदुराध्यः ३ दिवितेनाभापरमोयआददे
पृथिव्यास्तेरुरुहुःसानविक्षिपः । अद्रयस्त्वाबप्सतिगोरधित्वच्यप्सुत्वाहस्तै-

दुदुहुर्मनीषिणः ४ एवातइन्दोसुभ्वंसुपेशसंरसंतुञ्जन्तिप्रथमाअभिश्रियः । निदंनिदंपवमाननितारिषआविस्तेशुष्मोभवतुप्रियोमदः ५ ॥ ४ ॥

सोमस्य पञ्च वसुर्भारद्वाजः पवमानः सोमो जगती ।

८० सोमस्यधारापवतेनृचक्षसऋतेनदेवान्हवतेदिवस्परि । बृहस्पतेरवथेना विदिद्युतेसमुद्रासोनसवनानिविव्यचुः १ यंत्वावाजिन्नघ्न्याअभ्यनूषतायोहतं योनिमारोहसिद्युमान् । मघोनामायुःप्रतिरन्महिश्रवइन्द्रायसोमपवसेवृषामदः २ एन्द्रस्यकुक्षापवतेमदिंतमऊर्जंवसानःश्रवसेसुमङ्गलः । प्रत्यङ्सविश्वाभुवनाभिपप्रथेक्रीळन्हरिरत्यःस्यन्दतेवृषा ३ तंत्वादेवेभ्योमधुमत्तमंनरःसहस्रधारंदुहतेदशक्षिपः । नृभिःसोमप्रच्युतोग्रावभिःसुतोविश्वान्देवाँआपवस्वास-

हस्रजित् ४ तंत्वाहस्तिनोमधुमन्तमद्रिभिर्दुहन्त्यप्सुवृषभंदशक्षिपः । इन्द्रंसोम मादयन्दैव्यंजनंसिन्धोरिवोर्मिःपवमानोअर्षसि ५ ॥ ५ ॥

प्र सोमस्य पञ्च वसुर्भारद्वाजः पवमानः सोमो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

८१ प्रसोमस्यपवमानस्योर्मयइन्द्रस्ययन्तिजठरंसुपेशसः । दध्नायदीमुन्नीतायशसागवांदानायशूरमुदमन्दिषुःसुताः १ अच्छाहिसोमःकलशाँअसिष्यददत्योनवोळ्हारघुवर्तनिर्वृषा । अथादेवानामुभयस्यजन्मनोविद्वाँअश्नोत्यमुतइतश्चयत् २ आनःसोमपवमानःकिरावस्विन्दोभवमघवाराधसोमहः । शिक्षावयोधोवसवेसुचेतुनामानोगयमारेअस्मत्परासिचः ३ आनःपूषापवमानःसुरातयोमित्रोगच्छन्तुवरुणःसजोषसः । बृहस्पतिर्मरुतोवायुरश्विनात्वष्टास-

वितासुयमासरस्वती ४ उभेद्यावापृथिवीविश्वमिन्वेअर्यमादेवोअदितिर्विधाता ।
भगोनृशंसउर्वन्तरिक्षंविश्वेदेवाःपवमानंजुषन्त ५ ॥ ६ ॥

असावि पश्च वसुर्भारद्वाजः पवमानः सोमो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

८२ असाविसोमोअरुषोवृषाहरीराजेवदस्मोअभिगाअचिक्रदत् । पुनानो वारंपर्येत्यव्ययंश्येनोनयोनिंघृतवन्तमासदम् १ कविर्वेधस्यापर्येषिमाहिनमत्योनमृष्टोअभिवाजमर्षसि । अपसेधन्दुरितासोममृळयघृतंवसानःपरियासि निर्णिजम् २ पर्जन्यःपितामहिषस्यपर्णिनोनाभापृथिव्यागिरिषुक्षयंदधे । स्वसारआपोअभिगाउतासरन्त्संग्रावभिर्नसतेवीतेअध्वरे ३ जायेवपत्यावधिशेवमंहसेपज्रायागर्भशृणुहिब्रवीमिते । अन्तर्वाणीषुप्रचरासुजीवसेऽनिन्द्यो

वृजनेसोमजागृहि ४ यथापूर्वेभ्यःशतसाअमृध्रःसहस्रसाःपर्ययावाजमिन्दो । एवापवस्वसुवितायनव्यसेतववव्रतमन्वापःसचन्ते ५ ॥ ७ ॥

पवित्रं ते पञ्च पवित्रः पवमानः सोमो जगती ।

८३ पवित्रंतेविततंब्रह्मणस्पतेप्रभुर्गात्राणिपर्येषिविश्वतः । अतप्ततनूर्नतदामोअश्नुतेशृतासइद्वहन्तस्तत्समाशत १ तपोष्पवित्रंविततंदिवस्पदेशोचन्तो अस्यतन्तवोव्यस्थिरन् । अवन्त्यस्यपवीतारमाशवोदिवस्पृष्ठमधितिष्ठन्तिचेतसा २ अरूरुचदुषसःपृश्निरग्रियउक्षाबिभर्तिभुवनानिवाजयुः । मायाविनोममिरेअस्यमाययानृचक्षसःपितरोगर्भमादधुः ३ गन्धर्वइत्थापदमस्यरक्षतिपातिदेवानांजनिमान्यद्भुतः । गृभ्णातिरिपुंनिधयानिधापतिःसुकृत्तमामधुनोभक्षमा-

शत ४ ह॒विर्हविष्मो॒महि॒सद्म॒दैव्यं॒नभो॒वसा॑न॒ःपरि॑यास्यध्व॒रम् । राजा॑प॒वित्र॑रथो॒वाज॒मारु॑हःस॒हस्र॑भृष्टिर्जयसि॒श्रवो॑बृ॒हत् ५ ॥ ८ ॥

पवस्व पञ्च प्रजापतिर्वाच्यः पवमानः सोमो जगती ।

८४ पव॑स्वदेव॒मादनो॒विच॑र्षणिर॒प्साइन्द्रा॑य॒वरु॑णायवा॒यवे॑ । कृ॒धीनो॑अ॒द्यव॑रिवःस्वस्ति॒मदु॑रुक्षि॒तौगृ॑णीहि॒दैव्यं॒जन॑म् १ आयस्त॒स्थौभुव॑ना॒न्यम॑र्त्यो॒विश्वा॑नि॒सोम॒ःपरि॒तान्य॑र्षति । कृ॒ण्वन्त्सं॒चृतं॑वि॒चृत॑म॒भिष्ट॑य॒इन्दु॑ःसिषक्त्यु॒षसं॒नसूर्यः॑ २ आयोगोभि॑ःसृ॒ज्यत॒ओष॑धी॒ष्वादे॒वानां॑सु॒म्नइ॒षय॒न्नुपा॑वसुः । आवि॒द्युता॑पवते॒धार॑यासुतइन्द्रं॒सोमो॒मा॒दय॒न्दैव्यं॒जन॑म् ३ ए॒षस्यसोम॑ःपवतेसहस्र॒जिद्धि॑न्वा॒नोवा॑चमिषि॒रामु॑ष॒र्बुध॑म् । इन्दु॑ःसमु॒द्रमुदि॑यर्तिवा॒युभि॒रेन्द्र॑स्य॒हार्दि॑क॒लशे॑षुसीदति ४

अभित्यंगावःपयंसापयोवृधंसोमंश्रीणन्तिमतिभिंःस्वर्विदंम् । धनंजयःपंवते कृत्व्योरसोविप्रंःकविःकाव्येंनास्वंर्चनाः ५ ॥ ९ ॥

इन्द्राय द्वादश वेनो भार्गवः पवमानः सोमो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

८५ इन्द्रांयसोमसुषुतःपरिंस्रवापामींवाभवतुरक्षंसासह । मातेरसंस्यमत्सतद्वयाविनोद्रविंणस्वन्तइहसन्त्विन्दंवः १ अस्मान्त्संमर्येपंवमानचोदयदक्षोदेवानामसिहिप्रियोमदंः । जहिशत्रूँरभ्याभंन्दनायतःपिबेंन्द्रसोममवंनोमृधोजहि २ अदंब्धइन्दोपवसेमदिंतंमआत्मेन्द्रंस्यभवसिधासिरुंत्तमः । अभिस्वंरन्तिबहवोंमनीषिणोराजांनमस्यभुवंनस्यनिंसते ३ सहस्रंणीथःशतधांरोअद्भुतइन्द्रायेन्दुःपवतेकाम्यंमधु । जयन्क्षेत्रंमभ्यंर्षाजयंन्नपउरुंनोगातुंकृणुसोममीढ्वः ४ कनिंक्रदत्कलशेगोभिंरज्यसेव्यं१व्ययंसमयावारंमर्षसि । मर्मृज्य-

मानोअत्योनसानसिरिन्द्रस्यसोमजठरेसमक्षरः ५ स्वादुःपवस्वदिव्यायजन्म-
नेस्वादुरिन्द्रायसुहवीतुनाम्ने । स्वादुर्मित्रायवरुणायवायवेबृहस्पतयेमधुमाँअ-
दाभ्यः ६ ॥ १० ॥ अत्यंमृजन्तिकलशेदशक्षिपःप्रविप्राणांमतयोवाचईरते ।
पवमानाअभ्यर्षन्तिसुष्टुतिमेन्द्रंविशन्तिमदिरासइन्दवः ७ पवमानोअभ्यर्षा
सुवीर्यमुर्वींगव्यूतिंमहिशर्मसप्रथः । माकिर्नोअस्यपरिषूतिरीशतेन्दोजयेमत्व-
याधनंधनम् ८ अधिद्यामस्थाद्वृषभोविचक्षणोऽरूरुचद्विदिवोरोचनाकविः ।
राजापवित्रमत्येतिरोरुवद्दिवःपीयूषंदुहतेनृचक्षसः ९ दिवोनाकेमधुजिह्वाअस-
श्चतोवेनादुहन्त्युक्षणंगिरिष्ठाम् । अप्सुद्रप्संवावृधानंसमुद्रआसिन्धोरूर्मामधु-
मन्तंपवित्रआ १० नाकेसुपर्णमुपपप्तिवांसंगिरोवेनानामकृपन्तपूर्वीः । शिशुं
रिहन्तिमतयःपनिप्नतंहिरण्ययंशकुनंक्षामणिस्थाम् ११ ऊर्ध्वोगन्धर्वोअधिना-

केअस्थाद्विश्वारूपाप्रतिचक्षाणोअस्य । भानुःशुक्रेणशोचिषाव्यद्यौत्प्रारूरुच-द्रोदसीमातराशुचिः १२ ॥ ११ ॥ इति नवमे मण्डले चतुर्थोनुवाकः ॥ ४ ॥

प्र तेष्टाचत्वारिंशत्पवमानः सोमो जगती । आद्यानां दशानामाकृष्टा माषाः । ततो दशानां सिकता निवावरी । ततो दशानां पृश्नयोऽजाः । ततो दशानां त्रय ऋषिगणाः । ततः पञ्चानामत्रिः । अन्त्यानां तिसृणां गृत्समदः ।

८६ प्रतंआशवःपवमानधीजवोमदाअर्षन्तिरघुजाइवत्मना । दिव्याःसुप-र्णामधुमन्तइन्दवोमदिन्तमासःपरिकोशमासते १ प्रतेमदासोमदिरासआशा-वोऽसृक्षतरथ्यासोयथापृथक् । धेनुर्नवत्संपयसाभिवज्रिणमिन्द्रमिन्दवोमधु-मन्तऊर्मयः २ अत्योनहियानोअभिवाजमर्षस्वर्वित्कोशंदिवोअद्रिमातरम् । वृषापवित्रेअधिसानोअव्ययेसोमःपुनानइन्द्रियायधायसे ३ प्रतआश्विनीःपव-

मानधीजुवोदिव्याअंसृग्रन्पयंसाधरीमणि । प्रान्तर्ऋषंयःस्थाविरीरसृक्षतयेत्वां
मृजन्त्यृषिषाणवेधसः ४ विश्वाधामानिविश्वचक्षऋभ्वंसःप्रभोस्तेसतःपरियन्ति
केतवः । व्यानशिःपंवसेसोमधर्मंभिःपतिर्विश्वंस्यभुवंनस्यराजसि ५ ॥ १२ ॥
उभयतःपवंमानस्यरश्मयोध्रुवस्यंसतःपरियन्तिकेतवः । यदीपवित्रेअधिमृज्यते
हरिःसत्तानियोनांकुलशेषुसीदति ६ यज्ञस्यंकेतुःपंवतेस्वध्वरःसोमोदेवानामु-
पंयातिनिष्कृतम् । सहस्रंधारःपरिकोशंमर्षतिवृषांपवित्रमत्येतिरोरुवत् ७ रा-
जासमुद्रंनद्योविगाहतेऽपामूर्मिंसंचतेसिन्धुंषुश्रितः । अध्यंस्थात्सानुपवंमानो
अव्ययंनाभांपृथिव्याधरुणोमहोदिवः ८ दिवोनसानुस्तनयंन्नचिक्रदद्द्यौश्चयस्यं
पृथिवीचधर्मंभिः । इन्द्रस्यसख्यंपंवतेविवेविदत्सोमःपुनानःकुलशेषुसीदति ९
ज्योतिर्यज्ञस्यंपवतेमधुंप्रियंपितादेवानांजनितावि‌भूवंसुः । दधातिरत्नंस्वधयोर-

पी॒च्यं॑म॒दिन्तं॒मोम॑त्स॒रइ॑न्द्रि॒योरसः॑ १० ॥ १३ ॥ अ॒भि॒क्रन्द॑न्क॒लशं॑वा॒ज्य॑र्ष
ति॒पति॑र्दि॒वः श॒तधा॑रोविचक्ष॒णः । हरि॑र्मि॒त्रस्य॒सद॑नेषुसीदतिमर्मृजा॒नोऽवि॑भि॒ः
सिन्धु॑भि॒र्वृषा॑ ११ अग्रे॒सिन्धू॑नां॒पव॑मानोअर्ष॒त्यग्रे॑वा॒चोअ॑ग्रि॒योगोषु॑गच्छति ।
अग्रे॒वाज॑स्यभजतेमहाध॒नंस्वा॑यु॒धः सो॒तृभिः॑पूयते॒वृषा॑ १२ अ॒यंम॒तवा॑ञ्छकु॒नो-
यथा॑हि॒तोऽव्ये॑ससा॒रपव॑मानऊ॒र्मिणा॑ । तव॒क्रत्वा॒रोद॑सीअन्त॒राक॑वे॒शुचि॑र्धि॒याप॑-
वते॒सोम॑इन्द्रते १३ द्रा॒पिंव॑सा॒नोय॑ज॒तोदि॑वि॒स्पृश॑मन्तरिक्ष॒प्राभुव॑ने॒ष्वर्पि॑तः । स्व॑-
र्ज॒ज्ञा॒नोनभ॑सा॒भ्य॑क्रमीत्प्र॒त्नम॑स्यपि॒तर॒मावि॑वासति १४ सोअ॑स्यवि॒शेमहि॒शर्म॑
यच्छति॒योअ॑स्य॒धाम॑प्रथ॒मंव्या॑न॒शे । प॒दंयद॑स्यप॒र॒मेव्यो॑म॒न्यतो॒विश्वा॑अ॒भिसंया॑-
ति॒संयतः॑ १५ ॥ १४ ॥ प्रोअ॑यासी॒दिन्दु॒रिन्द्र॑स्यनिष्कृ॒तंसखा॒सख्यु॒र्नप्रमि॑नातिस॒ङ्गि-
र॑म् । मर्य॑इवयु॒वति॑भि॒ः सम॑र्षति॒सोमः॑क॒लशे॑श॒तया॑म्नाप॒था १६ प्रवो॒धियो॑मन्द्र-

युवोविपन्युवःपनस्युवःसंवसनेष्वक्रमुः । सोमंमनीषाअभ्यनूषतस्तुभोऽभिधेन-
वःपयसेमशिश्रयुः १७ आनःसोमसंयतंपिप्युषीमिषमिन्दोपवस्वपवमानोअस्त्रि
धम् । यानोदोहतेत्रिरहन्नसश्चुषीक्षुमद्वाजवन्मधुमत्सुवीर्यम् १८ वृषामतीनांपवते
विचक्षणःसोमोअह्नःप्रतरीतोषसोदिवः । क्राणासिन्धूनांकलशाँअवीवशदिन्द्रस्य
हार्द्याविशन्मनीषिभिः १९ मनीषिभिःपवतेपूर्व्यःकविर्नृभिर्यतःपरिकोशाँअ-
चिक्रदत् । त्रितस्यनामजनयन्मधुक्षरदिन्द्रस्यवायोःसख्यायकर्तवे २० ॥ १५ ॥
अयंपुनानउषसोविरोचयदयंसिन्धुभ्योअभवदुलोककृत् । अयंत्रिःसप्तदुदुहान
आशिरंसोमोहृदेपवतेचारुमत्सरः २१ पवस्वसोमदिव्येषुधामसुसृजानइन्दो
कलशेपवित्रआ । सीदन्निन्द्रस्यजठे कनिक्रदन्नृभिर्यतःसूर्यमारोहयोदिवि २२
अद्रिभिःसुतःपवसेपवित्रआँइन्दविन्द्रस्यजठरेष्वाविशन् । त्वंनृचक्षाअभवोवि-

ऋ. सं.

॥ ५१४ ॥

चक्षणसोमंगोत्रमङ्गिरोभ्योऽवृणोरपं २३ त्वांसोमपवमानंस्वाध्योऽनुविप्रासो
अमदन्नवस्यवः । त्वांसुपर्णआभरद्दिवस्परीन्दोविश्वाभिर्मतिभिःपरिष्कृतम् २४
अव्येपुनानंपरिवारंऊर्मिणाहरिंनवन्तेअभिसप्तधेनवः । अपामुपस्थेअध्यायवः
कविमृतस्ययोनामहिषाअहेषत २५ ॥ १६ ॥ इन्दुःपुनानोअतिगाहतेमृधोवि-
श्वानिकृण्वन्त्सुपथानियज्यवे । गाःकृण्वानोनिर्णिजंहर्यतःकविरत्योनक्रीळन्प-
रि वारमर्षति २६ असश्चतःशतधाराअभिश्रियोहरिंनवन्तेऽवताउदन्युवः । क्षि-
पोमृजन्तिपरिगोभिरावृतंतृतीयेपृष्ठेअधिरोचनेदिवः २७ तवेमाःप्रजादिव्यस्य
रेतसस्त्वंविश्वस्यभुवनस्यराजसि । अथेदंविश्वंपवमानतेवशेत्वमिन्दोप्रथमोधा-
मधाअसि २८ त्वंसमुद्रोअसिविश्ववित्कवेतवेमाःपञ्चप्रदिशोविधर्मणि । त्वंद्यां
चपृथिवींचातिजभ्रिषेतवज्योतींषिपवमानसूर्यः २९ त्वंपवित्रेरजसोविधर्मणि

अ. ७ अ. ३

॥ ५१४ ॥

देवेभ्यःसोमपवमानपूयसे । त्वामुशिजःप्रथमाअंगृभ्णततुभ्येमाविश्वाभुवनानि येमिरे ३० ॥ १७ ॥ प्ररेभएत्यतिवारमव्ययंवृषावनेष्ववचक्रदद्धरिः । संधीतयोवावशानाअनूषतशिशुंरिहन्तिमतयःपनिप्नतम् ३१ ससूर्यस्यरश्मिभिःपरिव्यततन्तुंतन्वानस्त्रिवृतंयथाविदे । नयन्नृतस्यप्रशिषोनवीयसीःपतिर्जनीनामुपयातिनिष्कृतम् ३२ राजासिन्धूनांपवतेपतिर्दिवऋतस्ययातिपथिभिःकनिक्रदत् । सहस्रधारःपरिषिच्यतेहरिःपुनानोवाचंजनयन्नुपावसुः ३३ पवमानमह्यर्णोविधावसिसूरोनचित्रोअव्ययानिपव्यया । गभस्तिपूतोनृभिरद्रिभिःसुतोमहेवाजायधन्यायधन्वसि ३४ इषमूर्जंपवमानाभ्यर्षसिश्येनोनवंसुकलशेषुसीदसि । इन्द्रायमद्वामद्योमदःसुतोदिवोविष्टम्भउपमोविचक्षणः ३५ ॥ १८ ॥ सप्तस्वसारोअभिमातरःशिशुंनवंजज्ञानंजेन्यंविपश्चितम् । अपांगन्धर्वंदिव्यंनृचक्ष-

संसोमंविश्वस्यभुवनस्यराजसे ३६ ईशानइमाभुवनानिवीयसेयुजानइन्दो
हरितःसुपर्ण्यः । तास्तेक्षरन्तुमधुमद्घृतंपयस्तवव्रतेसोमतिष्ठन्तुकृष्टयः ३७ त्वं
नृचक्षाअसिसोमविश्वतःपवमानवृषभताविधावसि । सनःपवस्ववसुमद्धिरण्य-
वद्वयंस्यामभुवनेषुजीवसे ३८ गोवित्पवस्ववसुविद्धिरण्यविद्रेतोधाइन्दोभुवने-
ष्वर्पितः । त्वंसुवीरोअसिसोमविश्ववित्तंत्वाविप्राउपगिरेमआसते ३९ उन्मध्व
ऊर्मिर्वननाअतिष्ठिपदपोवसानोमहिषोविगाहते । राजापवित्ररथोवाजमारुह-
त्सहस्रभृष्टिर्जयतिश्रवोबृहत् ४० ॥ ११ ॥ सभन्दनाउदियर्तिप्रजावतीर्विश्वायु-
र्विश्वाःसुभराअहर्दिवि । ब्रह्मप्रजावद्रयिमश्वपस्त्यंपीतइन्दविन्द्रमस्मभ्यंयाचता-
त् ४१ सोअग्रेअह्नांहरिर्हर्यतोमदःप्रचेतसाचेतयतेअनुद्युभिः । द्वाजनायातयन्नन्त-
रीयतेनराचशंसंदैव्यंचधर्तरि ४२ अञ्जतेव्यञ्जतेसमञ्जतेक्रतुंरिहन्तिमधुनाभ्यञ्ज-

ते। सिन्धोरुच्छ्वासेपतयन्तमुक्षणंहिरण्यपावाःपशुमासुगृभ्णते ४३ विपश्चितेपवं-
मानायगायतमहीनधारात्यन्धोअर्षति। अहिर्नजूर्णामतिसर्पतित्वचमत्योनक्री-
ळंन्नसरद्वृषाहरिः ४४ अग्रेगोराजाप्यस्तविष्यतेविमानोअह्नांभुवनेष्वर्पितः।
हरिर्घृतस्नुःसुदृशीकोअर्णवोज्योतीरथःपवतेरायओक्यः ४५ ॥ २० ॥ असर्जि
स्कम्भोदिवउद्यतोमदःपरित्रिधातुर्भुवनान्यर्षति। अंशुंरिहन्तिमतयःपनिप्नतं
गिरायदिनिर्णिजमृग्मिणोययुः ४६ प्रतेधाराअत्यण्वानिमेष्यःपुनानस्यसंयतो
यन्तिरंहयः। यद्गोभिरिन्दोचम्वोःसमज्यसआसुवानःसोमकलशेषुसीदसि ४७
पवस्वसोमक्रतुविन्नउकथ्योऽव्योवारेपरिधावमधुप्रियम्। जहिविश्वान्रक्षसइन्दो
अत्रिणोबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ४८ ॥ २१ ॥

प्र तु नवोशना पवमानः सोमस्त्रिष्टुप्।

८७ प्रतुद्रव॒परि॒कोशं॒निषी॑द॒नृभिः॑पुना॒नो अ॒भिवाज॑मर्ष । अश्वं॒नत्वा॑वा॒जिनं॑ म॒र्जय॒न्तोऽच्छा॑ब॒र्हीर॑श॒नाभि॑र्नयन्ति १ स्वा॒यु॒धःप॑वते दे॒वइन्दु॑रशस्ति॒हावृ॒जनं॒ रक्ष॑माणः। पि॒तादे॒वानां॑जनि॒तासु॒दक्षो॑विष्ट॒म्भोदि॒वोध॒रुणः॑पृथि॒व्याः २ ऋषि॒र्विप्रः॑ पुरए॒ताजना॑नामृ॒भुर्धीर॑उ॒शना॒काव्ये॑न । सचि॑द्विवेद॒निहि॑तं॒यदा॑सामपी॒च्यं१॒ गु॒ह्यं॑नाम॒गोना॑म् ३ ए॒षस्य॒ते॒मधु॑माँइन्द्र॒सोमो॒वृषा॒वृष्णे॒परि॑प॒वित्रे॑अक्षाः । स॒ह॒स्र॒साः श॑त॒सा भू॑रि॒दावा॑शश्वत्त॒मंब॒र्हिरावा॒ज्य॑स्थात् ४ ए॒ते सोमा॑अ॒भिग॒व्यास॒हस्रा॑म॒हेवाजा॑या॒मृता॑य॒श्रवां॑सि। प॒वित्रे॑भि॒ःपव॑मानाअसृग्रञ्छ्रव॒स्यवो॒नपृत॒नाजो॒ अत्याः॑ ५ ॥ २२ ॥ परि॒हि॒ष्मा॑पुरुहू॒तोजना॑नां॒विश्वास॑र॒द्भोज॑नापू॒यमा॑नः । अथा॑भ॑रश्येनभृत॒प्रयां॑सिर॒यिंतुञ्जा॑नोअ॒भिवाज॑मर्ष ६ ए॒षसु॒वा॒नःपरि॒सोमः॑प॒-

वित्रेसर्गोनसृष्टोअंदधावदर्वा । तिग्मेशिशानोमहिषोनशृङ्गेगागव्यन्नभिशूरोन

सत्वा ७ एषायंयौपरमादन्तरद्रेःकूचित्सतीरूर्वेगाविवेद । दिवोनविद्युत्स्तनयं-

न्त्यभ्रैःसोमस्यतेपवतइन्द्रधारा ८ उतस्मराशिंपरियासिगोनामिन्द्रेणसोमसर-

थंपुनानः । पूर्वीरिषोबृहतीर्जीरदानोशिक्षाशचीवस्तवताउंपष्टुत् १ ॥ २३ ॥

अयं सोमोष्टावुशना पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

८८ अयंसोमंइन्द्रतुभ्यंसुन्वेतुभ्यंपवतेत्वमस्यपाहि।त्वंहयंचकृषेत्वंववृषइन्दुं-

मदायुयुज्यायसोमम् १ सईरथोनभुरिषाळयोजिमहःपुरूणिसातयेवसूनि। आ-

दींविश्वानहुष्याणिजातास्वर्षातावनऊर्ध्वानवन्त २ वायुर्नयोनियुत्वाँइष्टयामा

नासत्येवहवआशंभविष्ठः। विश्ववारोद्रविणोदाइवत्मन्पूषेवधीजवनोऽसिसोम ३

इन्दोनयोमहाकर्माणिचक्रिर्हन्तावृत्राणामसिसोमपूर्भित् । पैद्वोनहित्वमहिना-

स्नांहन्ताविश्वस्यासिसोमदस्योः ४ अग्निर्नयोवनआसृज्यमानोवृथापाजांसिकृ-
णुतेनदीषु । जनोनयुध्वामहतउपब्दिरियर्तिसोमःपवमानऊर्मिम् ५ एतेसो-
माअतिवाराण्यव्यादिव्यानकोशासोअभ्रवर्षाः । वृथासमुद्रंसिन्धवोननीचीः
सुतासोअभिकलशाँअसृग्रन् ६ शुष्मीशर्धोनमारुतंपवस्वानभिशस्तादिव्याय-
थाविट् । आपोनमक्षूसुमतिर्भवानःसहस्राप्साःपृतनाषाण्नयज्ञः ७ राज्ञोनुते
वरुणस्यव्रतानिबृहद्गभीरंतवसोमधाम । शुचिष्ट्वमसिप्रियोनमित्रोदक्षाय्योअर्य-
मेवासिसोम ८ ॥ २४ ॥

प्रोस्य सप्तोशना पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

८१ प्रोस्यवह्निःपथ्याभिरस्यान्दिवोनवृष्टिःपवमानोअक्षाः । सहस्रधारोअस-
दन्यस्मेमातुरुपस्थेवनआचसोमः १ राजासिन्धूनामवसिष्टवासऋतस्यनाव-

मारुहद्रजिष्ठाम् । अप्सुद्रप्सोवावृधेश्येनजूतोदुहईंपितादुहईंपितुर्जाम् २ सिंहंनस-
न्तमध्वोअयासंहरिमरुषंदिवोअस्यपतिम् । शूरोयुत्सुप्रथमःपृच्छतेगाअस्यचक्ष-
सापरिपात्युक्षा ३ मधुपृष्ठंघोरमयासमश्वंरथेयुञ्जन्त्युरुचक्रऋष्वम् । स्वसारईंजाम-
योमर्जयन्तिसनाभयोवाजिनमूर्जयन्ति ४ चतस्रईंघृतदुहःसचन्तेसमानेअन्त-
र्धरुणेनिषत्ताः । ताईमर्षन्तिनमसापुनानास्ताईंविश्वतःपरिषन्तिपूर्वीः ५ विष्ट-
म्भोदिवोधरुणःपृथिव्याविश्वाउतक्षितयोहस्तेअस्य । असत्तउत्सोगृणतेनियुत्वा-
न्मध्वोअंशुःपवतइन्द्रियाय ६ वन्वन्नवातोअभिदेववीतिमिन्द्रायसोमवृत्रहापव-
स्व । शग्धिमहःपुरुश्चन्द्रस्यरायःसुवीर्यस्यपतयःस्याम ७ ॥ २५ ॥

प्र हिन्वानः षड्वसिष्ठः पवमानस्त्रिष्टुप् ।

१० प्रहिन्वानोजनितारोदस्योरथोनवाजंसनिषन्नयासीत् । इन्द्रंगच्छन्ना-

युधासंशिशानोविश्वावसुहस्तयोरादधानः १ अभित्रिपृष्ठंवृषणंवयोधामाङ्गूषाणा-
मवावशन्तवाणीः । वनावसानोवरुणोनसिन्धून्विरत्नधादयतेवार्याणि २ शूरग्रा-
मः सर्ववीरः सहावाञ्जेतापवस्वसनिताधनानि । तिग्मायुधः क्षिप्रधन्वासमत्स्वषा-
ळ्हः साह्वान्पृतनासुशत्रून् ३ उरुगव्यूतिरभयानिकृण्वन्त्समीचीनेआपवस्वापुर-
न्धी । अपः सिषासन्नुषसः स्व१र्गाः संचिक्रदोमहोअस्मभ्यंवाजान् ४ मत्सिसोम
वरुणंमत्सिमित्रंमत्सीन्द्रमिन्दोपवमानविष्णुम् । मत्सिशर्धोमारुतंमत्सिदे-
वान्मत्सिमहामिन्द्रमिन्दोमदाय ५ एवाराजेवक्रतुमाँअमेनविश्वाघनिघ्नद्दुरिता
पवस्व । इन्दोसूक्तायवचसेवयोधायूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ २६ ॥ इति
सप्तमाष्टके तृतीयोध्यायः ॥ ३ ॥

असर्जिकश्यपःपरिस्रुवानःसाकमुक्षपञ्चनोधाअधियत्कण्वःकनिक्रन्तिप्रस्कण्वःप्रसेनानीश्चतुर्विंश-
तिर्दैवोदासिःप्रतर्दनोस्यप्रेषाष्टापञ्चाशदाद्यंतृचंवसिष्ठोपश्यदुत्तरान्नवपृथग्वासिष्ठाइन्द्रप्रमतिर्वृषगणोम-
न्युरुपमन्युर्व्याघ्रपाच्छक्तिःकर्णश्रुन्मृळीकोवसुक्रइतिचतुर्दशपराशरोन्त्याःकुत्सोभिनोद्वादशाम्बरीष-
ऋजिश्वाचानुष्टुभंहबृहत्युपान्त्याहर्यताषाष्टौरेभसूनूकाश्यपौबृहत्याद्याभीनवंतेनव ।

असर्जि षट्कश्यपः पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

११ ॐम् असर्जिवक्वारथ्येयथाजौधियामनोताप्रथमोमनीषी । दशस्वसा-
रोअधिसानोअव्येऽजन्तिवह्निंसदनान्यच्छ १ वीतीजनस्यदिव्यस्यकव्यैरधिसु-
वानोनहुष्येभिरिन्दुः । प्रयोनृभिरमृतोमर्त्येभिर्मर्मृजानोऽविभिर्गोभिरद्भिः २
वृषावृष्णेरोरुवदंशुरस्मैपवमानोरुशदीर्तेपयोगोः । सहस्रमृक्वापथिभिर्वचोविद-
ध्वस्माभिःसूरोअण्वंवियाति ३ रुजादृह्ळाचिद्रक्षसःसदांसिपुनानइन्द्रऊर्णुहिवि
वाजान् । वृश्चोपरिष्टात्तुजताबधेनयेअन्तिदूरादुपनायमेषाम् ४ सप्रत्नवन्नव्यसे

विश्ववारसूक्तायपथःकृणुहिप्राचः । येदुःषहासोवनुषाबृहन्तस्तांस्तेअश्यामपुरुकृत्पुरुक्षो ५ एवापुनानोअपःस्वर्गाअस्मभ्यंतोकातनयानिभूरि । शंनःक्षेत्रमुरुज्योतींषिसोमज्योङ्नःसूर्यंदृशयेरिरीहि ६ ॥ १ ॥

परि सुवानः षट् कश्यपः पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

१२ परिसुवानोहरिरंशुःपवित्रेरथोनसर्जिसनयेहियानः । आपच्छ्लोकमिन्द्रियंपूयमानःप्रतिदेवाँअजुषतप्रयोभिः १ अच्छानृचक्षाअसरत्पवित्रेनामदधानःकविरस्ययोनौ । सीदन्होतेवसदनेचमूषूपेमग्मन्नृषयःसप्तविप्राः २ प्रसुमेधागातुविद्विश्वदेवःसोमःपुनानःसदएतिनित्यम् । भुवद्विश्वेषुकाव्येषुरन्तानुजनान्यततेपञ्चधीरः ३ तवत्येसोमपवमाननिण्येविश्वेदेवास्त्रयएकादशासः । दशस्वधाभिरधिसानोअव्येमृजन्तित्वानद्यःसप्तयह्वीः ४ तन्नुसत्यंपवमानस्या-

स्तुयत्राविश्वेकारवःसंनसन्त । ज्योतिर्यदह्नेअकृणोदुलोकंप्रावन्मनुंदस्यवेकरभी-
कम् ५ परिसद्मेवपशुमान्तिहोताराजानसत्यःसमितीरियानः । सोमःपुनानः
कलशाँअयासीत्सीदन्मृगोनमहिषोवनेषु ६ ॥ २ ॥

साकमुक्ष पञ्च नोधाः पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

१३ साकमुक्षोमर्जयन्तस्वसारोदशधीरस्यधीतयोधनुत्रीः । हरिःपर्यद्रव-
ज्जाःसूर्यस्यद्रोणंननक्षेअत्योनवाजी १ संमातृभिर्नशिशुर्वावशानोवृषादधन्वे
पुरुवारोअद्भिः । मर्योनयोषामभिनिष्कृतंयन्त्संगच्छतेकलशउस्रियाभिः २
उतप्रपिप्यऊधरघ्न्याया इन्दुर्धाराभिःसचतेसुमेधाः । मूर्धानंगावःपयसाचमूष्व-
भिश्रीणन्तिवसुभिर्ननिक्तैः । ३ सनोदेवेभिःपवमानरदेन्दोरयिमश्विनंवावशा-
नः । रथिरायतामुशतीपुरन्धिरस्मद्र्य१गादावनेवसूनाम् ४ नूनोरयिमुपमा-

ऋ. सं.

॥ ६२० ॥

अ. ७ अ. ४

स्वनूवन्तंपुनानोवाताप्यंविश्वश्चन्द्रम् । प्रवन्दितुरिन्दोतार्यायुःप्रातर्मक्षूधियाव-
सुर्जगम्यात् ५ ॥ ३ ॥

अधियत्पञ्च कण्वः पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

९४ अधियदस्मिन्वाजिनीवशुभःस्पर्धन्तेधियःसूर्येनविशः । अपोवृणानः
पवतेकवीयन्व्रजंनपशुवर्धनायमन्म १ द्विताव्यूर्ण्वन्नमृतस्यधामस्वर्विदेभुवना-
निप्रथन्त । धियःपिन्वानाःस्वसरेनगावऋतायन्तीरभिवावश्रइन्दुम् २ परिय-
त्कविःकाव्याभरतेशूरोनरथोभुवनानिविश्वा । देवेषुयशोमर्तायभूषन्दक्षायरा-
यःपुरुभूषुनव्यः ३ श्रियेजातःश्रियआनिरियायश्रियंवयोजरितृभ्योदधाति ।
श्रियंवसानाअमृतत्वमायन्भवन्तिसत्यासमिथामितद्रौ ४ इषमूर्जमभ्यर्षा-

॥ ६२० ॥

श्वंगामुरुज्योतिंःकृणुहिमत्सिंदेवान् । विश्वानिहिसुषहातानितुभ्यंपवमानबा-
धंसेसोमशत्रून् ५ ॥ ४ ॥

कनिक्रन्ति पञ्च प्रस्कण्वः पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

१५ कनिंक्रन्तिहरिरासृज्यमानःसीदन्वनंस्यजठरेपुनानः । नृभिर्यतःकृं-
णुतेनिर्णिजंगाअतोमतीर्जनयतस्वधाभिः १ हरिःसृजानःपथ्यामृतस्येयर्तिवा-
चंमरितेवनावम् । देवोदेवानांगुह्यानिनामाविष्कृणोतिबर्हिषिप्रवाचें २ अपा-
मिवेदूर्मयस्तर्तुराणाःप्रमनीषाईरतेसोममच्छं । नमस्यन्तीरुपंचयन्तिसंचाचविं-
शन्त्युशतीरुशन्तम् ३ तंमर्मृजानंमहिषंनसानावंशुंदुहन्त्युक्षणंगिरिष्ठाम् । तंवा-
वशानंमतयःसचन्तेत्रितोबिभर्तिवरुणंसमुद्रे ४ इष्यन्वाचमुपवक्तेवहोतुःपुनान
इन्दोविष्यामनीषाम् । इन्द्रश्चयत्क्षयंथःसौभंगायसुवीर्यस्यपतंयःस्याम ५ ॥ ५ ॥

प्र सेनानीश्चतुर्विंशतिः प्रतर्दनो दैवोदासिः पवमानस्त्रिष्टुप् ।

१६ प्रसेनानीःशूरोअग्रेरथानांगव्यन्नेतिहर्षतेअस्यसेना । भद्रान्कृण्वन्निन्द्रहवान्त्सखिभ्यआसोमोवस्त्रारभसानिदत्ते १ समस्यहरिंहरयोमृजन्त्यश्वहयैरनिशितंनमोभिः । आतिष्ठतिरथमिन्द्रस्यसखाविद्वाँएनासुमतिंयात्यच्छ २ सनोदेवदेवताते पवस्व महेसोमप्सरसइन्द्रपानः । कृण्वन्नपोवर्षयन्द्यामुतेमामुरोरानोवरिवस्यापुनानः ३ अजीतयेऽहतयेपवस्वस्वस्तयेसर्वतातयेबृहते । तदुशन्तिविश्वइमेसखायस्तदहंवश्मिपवमानसोम ४ सोमःपवतेजनितामतीनांजनितादिवोजनितापृथिव्याः । जनिताग्नेर्जनितासूर्यस्यजनितेन्द्रस्यजनितोतविष्णोः ५ ॥ ६ ॥ ब्रह्मादेवानांपदवीःकवीनामृषिर्विप्राणांमहिषोमृगाणाम् । श्येनोगृध्राणांस्वधितिर्वनानांसोमःपवित्रमत्येतिरेभन् ६ प्रावीविपद्वाचऊर्मिन

सिन्धुर्गिरःसोमःपवमानोमनीषाः । अन्तःपश्यन्वृजनेमावराण्यातिष्ठतिवृषभो
गोषुजानन् ७ समत्सरःपृत्सुवन्वन्नवातःसहस्ररेताअभिवाजमर्ष । इन्द्रायेन्दो
पवमानोमनीष्यं१शोरूर्मिमीरयगाइषण्यन् ८ परिप्रियःकलशेदेववातइन्द्राय
सोमोरण्योमदाय । सहस्रधारःशतवाजइन्दुर्वाजीनसप्तिःसमनाजिगाति ९
सपूर्व्योवसुविज्जायमानोमृजानोअप्सुदुदुहानोअद्रौ । अभिशस्तिपाभुवनस्य
राजाविदद्गातुंब्रह्मणेपूयमानः १० ॥ ७ ॥ त्वयाहिनःपितरःसोमपूर्वेकर्माणि
चक्रुःपवमानधीराः । वन्वन्नवातःपरिधीँरपोर्णुवीरेभिरश्वैर्मघवाभवानः ११
यथापवथामनवेवयोधाअमित्रहावरिवोविद्धविष्मान् । एवापवस्वद्रविणंदधा-
नइन्द्रेसंतिष्ठजनयायुधानि १२ पवस्वसोममधुमाँऋतावापोवसानोअधिसानो

ऋ. सं. ॥ ५२२ ॥

अव्ये । अवद्रोणानिघृतवान्तिसीदमदिंतमोमत्सरइन्द्रपानः १३ वृष्टिंदिवःशतधारःपवस्वसहस्रसावाजयुर्देववीतौ । संसिन्धुभिःकलशेवावशानःसमुस्रियाभिःप्रतिरन्नआयुः १४ एषस्यसोमोमतिभिःपुनानोऽत्योनवाजीतरतीदरातीः । पयोनदुग्धमदितेरिषिरमुर्विवगातुःसुयमोनवोळ्हा १५ ॥ ८ ॥ स्वायुधःसोतृभिःपूयमानोऽभ्यर्षगुह्यंचारुनाम । अभिवाजंसप्तिरिवश्रवस्याभिवायुमभिगादेवसोम १६ शिशुंजज्ञानंहर्यतंमृजन्तिशुम्भन्तिवह्निंमरुतोगणेन । कविर्गीर्भिःकाव्येनाकविःसन्त्सोमःपवित्रमत्येतिरेभन् १७ ऋषिमनायऋषिकृत्स्वर्षाःसहस्रणीथःपदवीःकवीनाम् । तृतीयंधाममहिषःसिषासन्त्सोमोविराजमनुराजतिष्टुप् १८ चमूषच्छ्येनःशकुनोविभृत्वागोविन्दुर्द्रप्सआयुधानिबिभ्रत् ।

अ. ७ अ. ४ ॥ ५२२ ॥

अपामूर्मिंसर्चमानःसमुद्रंतुरीयंधाममहिषोविवक्ति ११ मर्योनशुभ्रस्तन्वंमृ-
जानोऽत्योनसृत्वासनयेधनानाम् । वृषेवयूथापरिकोशमर्षन्कनिक्रदच्चम्वो३रा
विवेश २० ॥ ९ ॥ पवस्वेन्दोपवमानोमहोभिःकनिक्रदत्परिवाराण्यर्ष । क्री-
ळंश्चम्वो३राविशपूयमानइन्द्रंतेरसोमदिरोममत्तु २१ प्रास्यधाराबृहतीरसृग्रन्न-
क्तोगोभिःकलशाँआविवेश । सामकृण्वन्त्सामन्योविपश्चित्क्रन्दन्नेत्यभिसख्युर्न
जामिम् २२ अपघ्नन्नेषिपवमानशत्रून्प्रियांनजारोअभिगीतइन्दुः । सीदन्वनेषु
शकुनोनपत्वासोमःपुनानःकलशेषुसत्ता २३ आतेरुचःपवमानस्यसोमयो-
षेवयन्तिसुदुघाःसुधाराः । हरिरानीतःपुरुवारोअप्स्वचिक्रदत्कलशेदेवयू-
नाम् २४ ॥ १० ॥ इति नवमे मण्डले पञ्चमोनुवाकः ॥ ५ ॥

अस्य प्रेषाष्टापञ्चाशत्पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् । आद्यतृचस्य वसिष्ठः । द्वितीयस्येन्द्रप्रमतिर्वासिष्ठः । तृतीयस्य वृषगणो वासिष्ठः । चतुर्थस्य मन्युर्वासिष्ठः । पञ्चमस्योपमन्युर्वासिष्ठः । षष्ठस्य व्याघ्रपाद्वासिष्ठः । सप्तमस्य शक्तिर्वासिष्ठः । अष्टमस्य कर्णश्रुद्वासिष्ठः । नवमस्य मृळीको वासिष्ठः । दशमस्य वसुक्रो वासिष्ठः । अन्त्यानां चतुर्दशानामृचां कुत्सः । शिष्टानां पराशरः ।

१७ अस्यप्रेषाहेमनापूयमानोदेवोदेवेभिःसमपृक्तरसम् । सुतःपवित्रंपर्येतिरेभन्मितेवसद्मपशुमान्तिहोता १ भद्रावस्त्रासमन्याऽवसानोमहान्कविर्निवचनानिशंसन् । आवच्यस्वचम्वोःपूयमानोविचक्षणोजागृविर्देववीतौ २ समुप्रियोमृज्यतेसानोअव्येयशस्तरोयशसांक्षैतोअस्मे । अभिस्वरधन्वापूयमानोयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ३ प्रगायताभ्यर्चामदेवान्त्सोमंहिनोतमहतेधनाय । स्वादुःपवातेअतिवारमव्यमासीदातिकलशंदेवयुर्नः ४ इन्दुर्देवानामुपसख्यमायन्त्स-

॥ ११ ॥ स्तोत्रेरायेहरिरर्षापुनानइन्द्रंमदोगच्छतुतेभराय । देवैर्याहिसरथंराधो
हस्त्रंधारःपवतेमदाय । नृभिःस्तवानोअनुधामपूर्वमगन्निन्द्रंमहतेसौभगाय ५
अच्छायूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ प्रकाव्यमुशनेवब्रुवाणोदेवोदेवानांजनिमा
विवक्ति। महिव्रतःशुचिबन्धुःपावकःपदावराहोअभ्येतिरेभन् ७ प्रहंसासस्तृप-
लंमन्युमच्छामादस्तंवृषगणाअयासुः । आङ्गूष्यं१पवमानंसखायोदुर्मर्षंसाकंप्र
वदन्तिवाणम् ८ सरंहतउरुगायस्यजूतिंवृथाक्रीळन्तंमिमतेनगावः । परीणसं
कृणुतेतिग्मशृङ्गोदिवाहरिर्ददृशेनक्तमृज्रः ९ इन्दुर्वाजीपवतेगोन्योघाइन्द्रेसोमः
सहइन्वन्मदाय । हन्तिरक्षोबाधतेपर्यरातीर्वरिवःकृण्वन्वृजनस्यराजा १०
॥१२॥ अधधारयामध्वापृचानस्तिरोरोमपवतेअद्रिदुग्धः । इन्दुरिन्द्रस्यसख्यं
जुषाणोदेवोदेवस्यमत्सरोमदाय ११ अभिप्रियाणिपवतेपुनानोदेवोदेवान्त्स्वेन

रसेनपृञ्चन् । इन्दुर्धर्माण्यृतुथावसानोदशक्षिपोअव्यतसानोअव्ये १२ वृषा
शोणोअभिकनिक्रदद्गानदयन्नेतिपृथिवीमुतद्याम् । इन्द्रस्येववग्नुराशृण्वआजौ
प्रचेतयन्नर्षतिवाचमेमाम् १३ रसाय्यःपयसापिन्वमानईरयन्नेषिमधुमन्तमंशु-
म् । पवमानःसन्तनिमेषिकृण्वन्निन्द्रायसोमपरिषिच्यमानः १४ एवापवस्वम-
दिरोमदायोदग्राभस्यनमयन्वधस्नैः । परिवर्णंभरमाणोरुशन्तंगव्युर्नोअर्षपरि
सोमसिक्तः १५ ॥ १३ ॥ जुष्टीनइन्दोसुपथासुगान्युरौपवस्ववरिवांसिकृण्वन् । घ-
नेवविष्वग्दुरितानिविघ्नन्नधिष्णुनाधन्वसानोअव्ये १६ वृष्टिंनोअर्षदिव्यांजिगत्नु-
मिळावतींशङ्गयींजीरदानुम् । स्तुकेववीताधन्वाविचिन्वन्बन्धूँरिमाँअवराँइन्दो
वायून् १७ ग्रन्थिंनविष्यग्रथितंपुनानऋजुंचगातुंवृजिनंचसोम । अत्योनक्रदो
हरिरासृजानोमर्योदेवधन्वपस्त्यावान् १८ जुष्टोमदायदेवतातइन्दोपरिष्णुनाध-

न्वसानोअव्ये । सहस्रधारः सुरभिरदब्धः परिस्रव वाजसातौ नृषह्ये १९ अरश्मानो येऽरथा अयुक्ता अत्यासो न ससृजानास आजौ । एते शुक्रासो धन्वन्ति सोमा देवासस्ताँ उप याता पिबध्यै २० ॥ १४ ॥ एवा न इन्दो अभि देववीतिं परि स्रव नभो अर्णश्चमूषु । सोमो अस्मभ्यं काम्यं बृहन्तं रयिं ददातु वीरवन्तमुग्रम् २१ तक्षद्यदी मनसो वेनतो वाग्ज्येष्ठस्य वा धर्मणि क्षोरनीके । आदीमायन्वरमा वावशाना जुष्टं पतिं कलशे गाव इन्दुम् २२ प्र दानुदो दिव्यो दानुपिन्व ऋतमृताय पवते सुमेधाः । धर्मा भुवद्वृजन्यस्य राजा प्र रश्मिभिर्दशभिर्भारि भूम २३ पवित्रेभिः पवमानो नृचक्षा राजा देवानामुत मर्त्यानाम् । द्विता भुवद्रयिपती रयीणामृतं भरत्सुभृतं चार्विन्दुः २४ अर्वाँ इव श्रवसे सातिमच्छेन्द्रस्य वायोरभि वीतिमर्ष । स नः सहस्रा बृहतीरिषो दा भवा सोम द्रविणोवित्पुनानः २५ ॥ १५ ॥ देवाव्यो नः परिषिच्यमानाः क्ष-

यंसुवीरंधन्वन्तुसोमाः । आयुज्यवःसुमतिंविश्ववाराहोतारोनदिवियजोमन्द्रत-
माः २६ एवादेवदेवतातेपवस्वमहेसोमप्सरसेदेवपानः । महश्चिद्धिष्मसिहिताःस
मर्येकृधिसुष्ठानेरोदसीपुनानः २७ अश्वोनक्रदोवृषभिर्युजानःसिंहोनभीमोमन-
सोजवीयान् । अर्वाचीनैःपथिभिर्येरजिष्ठाआपवस्वसौमनसंनइन्दो २८ शतंधा-
रादेववाताअसृग्रन्त्सहस्रमेनाःकवयोमृजन्ति । इन्दोसनित्रंदिवआपवस्वपुरए-
तासिमहतोधनस्य २९ दिवोनसर्गाअससृग्रमह्नांराजानमित्रंप्रमिनातिधीरः ।
पितुर्नपुत्रःक्रतुभिर्यतानआपवस्वविशेअस्याअजीतिम् ३० ॥ १६ ॥ प्रतेधारा
मधुमतीरसृग्रन्वारान्यत्पूतोअत्येष्यव्यान् । पवमानपवसेधामगोनांजज्ञानःसू-
र्यमपिन्वोअर्कैः ३१ कनिक्रदनुपन्थामृतस्यशुक्रोविभास्यमृतस्यधाम । सइ-
न्द्रायपवसेमत्सरवान्हिन्वानोवाचंमतिभिःकवीनाम् ३२ दिव्यःसुपर्णोऽवचक्षि

सोमपिन्वन्धाराःकर्मणादेववीतौ । एन्दोविशकलशंसोमधानंक्रन्दन्निहिसूर्य-
स्योपरश्मिमम् ३३ तिस्रोवाचईरयतिप्रवह्निर्ऋतस्यधीतिंब्रह्मणोमनीषाम् । गा-
वोयन्तिगोपतिंपृच्छमानाःसोमंयन्तिमतयोवावशानाः ३४ सोमंगावोधेन-
वोवावशानाःसोमंविप्रामतिभिःपृच्छमानाः । सोमःसुतःपूयतेअज्यमानःसोमे
अर्कास्त्रिष्टुभःसंनवन्ते ३५ ॥ १७ ॥ एवानःसोमपरिषिच्यमानआपवस्वपूय-
मानःस्वस्ति । इन्द्रमाविशबृहतारवेणवर्धयावाचंजनयापुरन्धिम् ३६ आजा-
गृविर्विप्रऋतामतीनांसोमःपुनानोअसदच्चमूषु । सपन्तियंमिथुनासोनिकामा
अध्वर्यवोरथिरासःसुहस्ताः ३७ सपुनानउपसूरेनधातोभेअप्रारोदसीविषआवः ।
प्रियाचिद्यस्यप्रियसासऊतीसतूधनंकारिणेनप्रयंसत् ३८ सवर्धितावर्धनःपूय-
मानःसोमोमीढ्वाँअभिनोज्योतिषावीत् । येनानःपूर्वेपितरःपदज्ञाःस्वर्विदोअभि

गा अद्रिं मुष्णन् ३९ अक्रान्त्समुद्रः प्रथमे विधर्मञ्जनयन्प्रजा भुवनस्य राजा । वृषा पवित्रे अधि सानो अव्ये बृहत्सोमो वावृधे सुवान इन्दुः ४० ॥ १८ ॥ महत्तत्सोमो महिषश्चकारापां यद्गर्भोऽवृणीत देवान् । अदधादिन्द्रे पवमान ओजोऽजनयत्सूर्ये ज्योतिरिन्दुः ४१ मत्सि वायुमिष्टये राधसे च मत्सि मित्रावरुणा पूयमानः । मत्सि शर्धो मारुतं मत्सि देवान्मत्सि द्यावापृथिवी देव सोम ४२ ऋजुः पवस्व वृजिनस्य हन्तापामीवां बाधमानो मृधश्च । अभिश्रीणन्पयः पयसाभि गोनामिन्द्रस्य त्वं तव वयं सखायः ४३ मध्वः सूदं पवस्व वस्व उत्सं वीरं च न आ पवस्वा भगं च । स्वदस्वेन्द्राय पवमान इन्दो रयिं च न आ पवस्वा समुद्रात् ४४ सोमः सुतो धारयात्यो न हित्वा सिन्धुर्न निम्नमभि वाज्यक्षाः । आ योनिं वन्यमसदत्पुनानः समिन्दुर्गोभिरसरत्समद्भिः ४५ ॥ १९ ॥ एष स्य ते पवत इन्द्र सोमश्चमूषु धीर उ-

शतेतवस्वान् । स्वंर्चक्षारथिरःसत्यशुष्मःकामोनयोदेवयतामसर्जि ४६ एषप्र-
त्नेनवयसापुनानस्तिरोवर्पांसिदुहितुर्दधानः । वसानःशर्मत्रिवरूथमप्सुहोतेव
यातिसमनेषुरेभन् ४७ नूनस्त्वंरथिरोदेवसोमपरिस्रवचम्वोःपूयमानः । अप्सु
स्वादिष्ठोमधुमाँऋतावादेवोनयःसवितासत्यमन्मा ४८ अभिवायुंवीत्यर्षागृणा-
नोऽभिमित्रावरुणापूयमानः । अभीनरंधीजवनंरथेष्ठामभीन्द्रंवृषणंवज्रबाहु-
म् ४९ अभिवस्त्रासुवसनान्यर्षाभिधेनूःसुदुघाःपूयमानः । अभिचन्द्राभर्तवेनो
हिरण्याभ्यश्वान्रथिनोदेवसोम ५० ॥ २० ॥ अभीनोअर्षदिव्यावसून्यभिवि-
श्वापार्थिवापूयमानः । अभियेनद्रविणमश्नवामाभ्यार्षेयंजमदग्निवन्नः ५१ अ-
यापवापवस्वैनावसूनिमांश्चत्वइन्दोसरसिप्रधन्व । ब्रध्नश्चिदत्रवातोनजूतःपुरुमे-
धश्चित्तकवेनरंदात् ५२ उतनएनापवयापवस्वाधिश्रुतेश्रवाय्यस्यतीर्थे । षष्टिंस-

हस्रांनैगुतोवसूंनिवृक्षंनपक्कंधूंनवद्रणाय ५३ महीमेअस्यवृषनामंशूषेमांश्वंत्वे वापृशंनेवावधंत्रे । अस्वापयन्निगुतंःस्नेहयच्चापामित्राँअपाचितोअचेतः ५४ सं त्रीपवित्राविततान्येष्यन्वेकंधावसिपूयमानः । असिभगोअसिंदात्रस्यंदातासिं मघवामघवंद्ध्यइन्दो ५५ ॥ २१ ॥ एषविश्ववित्पंवतेमनीषीसोमोविश्वंस्यभुव- नस्यराजा । द्रप्साँईरयंन्विदथेष्विन्दुर्विवारमव्यंसमयातियाति ५६ इन्दुंरिहन्ति महिषाअदंब्धाःपदेरेभन्तिकवयोनगृध्राः । हिन्वन्तिधीरादशभिःक्षिपांभिःसम- ञ्जतेरूपमपांरसेन ५७ त्वयावयंपवमानेनसोमभरेकृतंविचिंनुयामशश्वंत् । त- न्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ५८ ॥ २२ ॥

अभि नो द्वादशाम्बरीष ऋजिश्वा च पवमानः सोमोनुष्टुप् । अन्त्या बृहती ।

९८ अभिनोवाजसातंमंरयिमंर्षपुरुस्पृहंम् । इन्दोसहस्रंभर्णसंतुविद्युम्नंवि-

भ्वासहम् १ परिष्यसुवानोअव्ययंरथेनवर्माव्यत । इन्दुरभिद्रुणाहितोहियानो
धाराभिरक्षाः २ परिष्यसुवानोअक्षाइन्दुरव्येमदच्युतः । धारायऊर्ध्वोअध्वरे
भ्राजानैतिगव्ययुः ३ सहित्वदेवशश्वतेवसुमतीयदाशुषे । इन्दोसहस्रिणंरयिं
शतात्मानंविवाससि ४ वयंतेअस्यवृत्रहन्वसोवस्वःपुरुस्पृहः । निनेदिष्ठतमा
इषःस्यामसुम्नस्याध्रिगो ५ द्विर्यंपञ्चस्वयशसंस्वसारोअद्रिसंहतम् । प्रियमिन्द्र-
स्यकाम्यंप्रस्नापयन्त्यूर्मिणम् ६ ॥ २३ ॥ परित्यंहर्यतंहरिंबभ्रुंपुनन्तिवारेण ।
योदेवान्विश्वाँइत्परिमदेनसहगच्छति ७ अस्यवोह्यवसापान्तोदक्षसाधनम् ।
यःसूरिषुश्रवोबृहद्दधेस्व१र्णहर्यतः ८ सवांयज्ञेषुमानवीइन्दुर्जनिष्टरोदसी । दे-
वोदेवीगिरिष्ठाअस्रेधन्तंतुविष्वणि ९ इन्द्रायसोमपातवेवृत्रघ्नेपरिषिच्यसे । न-
रेचदक्षिणावतेदेवायसदनासदे १० तेप्रत्नासोव्युष्टिषुसोमाःपवित्रेअक्षरन् ।

अपप्रोथन्तःसनुतर्हुरश्चितःप्रातस्ताँअप्रचेतसः ११ तंसखायःपुरोरुचंयूयंवयंच सूरयः । अश्यामवाजगन्ध्यंसनेमवाजपस्त्यम् १२ ॥ २४ ॥

आहर्यतायाष्टौ रेभसूनू काश्यपौ पवमानः सोमोनुष्टुप् । आद्या बृहती ।

९९ आहर्यतायधृष्णवेधनुस्तन्वन्तिपौंस्यम् । शुक्रांवयन्त्यसुरायनिर्णिजं विपामग्रेमहीयुवः १ अधक्षपापरिष्कृतोवाजाँअभिप्रगाहते । यदीविवस्वतोधियोहरिंहिन्वन्तियातवे २ तमस्यमर्जयामसिमदोयइन्द्रपातमः । यंगावआसभिर्दधुःपुरानूनंचसूरयः ३ तंगाथयापुराण्यापुनानमभ्यनूषत । उतोकृपन्तधीतयोदेवानांनामबिभ्रतीः ४ तमुक्षमाणमव्ययेवारेपुनन्तिधर्णसिम् । दूतंनपूर्वचित्तयआशासतेमनीषिणः ५ ॥ २५ ॥ सपुनानोमदिन्तमःसोमश्चमूषुसीदति । पशौनरेतआदधत्पतिर्वचस्यतेधियः ६ समृज्यतेसुकर्मभिर्देवोदेवेभ्यःसू-

तः । विदेयदासुसंददिर्महीरपोविगाहते ७ सुतइन्दोपवित्रआनृभिर्यतोविनीयसे । इन्द्रायमत्सरितंमश्वमूष्वानिषीदासि ८ ॥ २६ ॥

अभी नव रेभसूनू काश्यपौ पवमानः सोमोनुष्टुप् ।

१०० अभीनवन्तेअद्रुहःप्रियमिन्द्रस्यकाम्यम् । वत्संनपूर्वआयुनिजातंरिहन्तिमातरः १ पुनानइन्दवाभरसोमद्विबर्हसंरयिम् । त्वंवसूनिपुष्यसिविश्वानिदाशुषोगृहे २ त्वंधियंमनोयुजंसृजावृष्टिंनतन्यतुः । त्वंवसूनिपार्थिवादिव्याचसोमपुष्यसि ३ परितेजिग्युषोयथाधारासुतस्यधावति । रंहमाणाव्य१व्ययंवारंवाजीवसानसिः ४ क्रत्वेदक्षायनःकवेपवस्वसोमधारया । इन्द्रायपातवेसुतोमित्रायवरुणायच ५ ॥ २७ ॥ पवस्ववाजसातमःपवित्रेधारयासुतः । इन्द्रायसोमविष्णवेदेवेभ्योमधुमत्तमः ६ त्वांरिहन्तिमातरोहरिंपवित्रेअद्रुहः । वत्सं

जातंनधेनवःपवमानविधर्मणि ७ पवमानमहिश्रवश्चित्रेभिर्यासिरश्मिभिः । शर्धन्तमांसिजिघ्नसेविश्वानिदाशुषोगृहे ८ त्वंद्यांचमहिव्रतपृथिवींचातिजभ्रिषे । प्रतिद्रापिममुञ्चथाःपवमानमहित्वना ९ ॥ २८ ॥ इति सप्तमाष्टके चतुर्थो-ध्यायः ॥ ४ ॥

पुरोजितीषोळशान्धीगुःश्यावाश्विर्ययातिर्नाहुषोनहुषोमानवोमनुःसांवरणइतितृचाःशेषेप्रजापतिरु-पाद्येगायत्र्यौक्राणाष्टौत्रितऔष्णिहंवैप्रपुनानायषट्द्वितआप्त्यःसखायःपर्वतनारदौकाश्यपौद्वेशिख-ण्डिन्यौवाप्सरसौतंवइन्द्रमच्छषळूनाग्निश्चाक्षुषश्चक्षुर्मानवोमनुराप्सवइतितृचाःपञ्चाग्निःपरीतःषड्विंशतिः सप्तऋषयःप्रागाथंतृतीयाषोळश्यौद्विपदेअष्टम्याद्येचबृहत्यौपवस्वषोळशगौरिवीतिर्दृचंशक्तिरेकामूरु-र्जिश्वोर्ध्वसद्माकृतयशाकृणंचयइत्यृषयोद्व्यृचास्तिस्रःशक्तिःकाकुभाःप्रागाथाःसुष्वन्वेगायत्रीयवमध्या परासतोबृहतीपरिप्रध्यधिकाग्नयोधिष्ण्याऐश्वरयोद्वैपदंपर्यूषुद्वादशत्र्यरुणत्रसदस्यूराजानौतिस्रोनुष्टु-भःपिपीलिकमध्याःषळूर्ध्वबृहत्यस्तिस्रश्चविराजोयारुचातृचमनानतःपारुच्छेपिरासष्टंनानानंचतुष्कं शिशुःपाङ्क्तंहिशर्यणावत्येकादशकश्यपोयइन्दोश्चतुष्कंदशमंमण्डलमग्रेसप्तत्रितःपिप्रीहिनःप्रतएकः ॥

पुरोजिती षोळश पवमानः सोमोनुष्टुप् । उपाद्ये गायत्र्यौ । प्रथमतृचस्यान्धीगुः
श्यावाश्विः । द्वितीयस्य ययातिर्नाहुषः । तृतीयस्य नहुषो मानवः ।
चतुर्थस्य मनुः सांवरणः । अन्त्यचतुष्कस्य प्रजापतिः ।

१०१ ओ३म् पुरोजिंतीवोअन्धंसःसुतायंमादयित्नवें । अपश्वानंश्नथिष्टनसखांयोदीर्घजिह्व्यंम् १ योधारंयापावकयांपरिप्रस्यन्दंतेसुतः । इन्दुरश्वोनकृत्व्यंः २ तंदुरोषंमभीनरःसोमंविश्वाच्यांधिया । यज्ञंहिन्वन्त्यद्रिभिः ३ सुतासो मधुंमत्तमाःसोमाइन्द्रांयमन्दिनंः । पवित्रंवन्तोअक्षरन्देवान्गंच्छन्तुवोमदाः ४ इन्दुरिन्द्रांयपवतइतिंदेवासोंअब्रुवन् । वाचस्पतिंर्मखस्यतेविश्वस्येशांनओजंसा ५ ॥ १ ॥ सहस्रंधारःपवतेसमुद्रोवांचमींखयः । सोमःपतीरयीणांसखेन्द्रंस्यदिवेदिंवे ६ अयंपूषारयिर्भगःसोमःपुनानोअंर्षति । पतिर्विश्वंस्यभूमंनोव्यंख्यद्रोदंसीउभे ७ समुंप्रियाअंनूषतगावोमदांयघृष्वंयः । सोमांसःकृण्वतेपथः

ऋ. सं. अ. ७ अ. ५

पवमानासइन्दवः ८ यओजिष्ठस्तमाभरपवमानश्रवाय्यम् । यःपञ्चचर्षणीरभि
रयिंयेनवनामहे ९ सोमाःपवन्तइन्दवोऽस्मभ्यंगातुवित्तमाः । मित्राःसुवाना
अरेपसःस्वाध्यःस्वर्विदः १० ॥ २ ॥ सुष्वाणासोव्यद्रिभिश्चितानागोरधित्व-
चि । इषमस्मभ्यमभितःसमस्वरन्वसुविदः ११ एतेपूताविपश्चितःसोमासोद-
ध्याशिरः । सूर्यासोनदर्शतासोजिगत्नवोध्रुवाघृते १२ प्रसुन्वानस्यान्धसोमर्तो
नवृततद्वचः । अपश्वानमराधसंहतामखंनभृगवः १३ आजामिरत्केअव्यतभु-
जेनपुत्रओण्योः । सरज्जारोनयोषणांवरोनयोनिमासदम् १४ सवीरोदक्षसा-
धनोवियस्तस्तम्भरोदसी । हरिःपवित्रेअव्यतवेधानयोनिमासदम् १५ अव्यो
वारेभिःपवतेसोमोगव्येअधित्वचि । कनिक्रदद्वृषाहरिरिन्द्रस्याभ्येतिनिष्कृ-
तम् १६ ॥ ३ ॥

॥ ५३० ॥

॥ ५३० ॥

काणाष्टौ त्रितः पवमानः सोम उष्णिक् ।

१०२ क्राणाशिशुर्महीनांहिन्वन्नृतस्यदीधितिम् । विश्वापरिप्रियाभुवदधद्वि-
ता १ उपत्रितस्यपाष्योरभक्तयद्गुहापदम् । यज्ञस्यसप्तधामभिरधप्रियम् २
त्रीणित्रितस्यधारयापृष्ठेष्वेरयारयिम् । मिमीतेअस्ययोजनाविसुक्रतुः ३ ज-
ज्ञानंसप्तमातरोवेधामशासतश्रिये । अयंध्रुवोरयीणांचिकेतयत् ४ अस्यव्रतेस-
जोषसोविश्वेदेवासोअद्रुहः । स्पार्हाभवन्तिरन्तयोजुषन्तयत् ५ ॥ ४ ॥ यमी
गर्भमृतावृधोदृशेचारुमजीजनन् । कविंमंहिष्ठमध्वरेपुरुस्पृहम् ६ समीचीने
अभित्मनायह्वीऋतस्यमातरा । तन्वानायज्ञमानुषग्यदञ्जते ७ क्रत्वाशुक्रेभिर-
क्षभिर्ऋणोरपव्रजंदिवः । हिन्वन्नृतस्यदीधितिंप्राध्वरे ८ ॥ ५ ॥

प्र पुनानाय षट् द्वित आप्त्यः पवमानः सोम उष्णिक् ।

१०३ प्रपुनानायवेधसेसोमायवचउद्यतम् । भृतिंनभरामतिभिर्जुजोषते १ परिवाराण्यव्ययागोभिरञ्जानोअर्षति । त्रीषधस्थापुनानःकृणुतेहरिः २ परिकोशंमधुश्चुतंमव्ययेवारेअर्षति । अभिवाणीर्ऋषीणांसप्तनूषत ३ परिणेतामतीनांविश्वदेवोअदाभ्यः । सोमःपुनानश्चम्वोर्विशद्धरिः ४ परिदैवीरनुस्वधाइन्द्रेणयाहिसरथम् । पुनानोवाघद्वाघद्भिरमर्त्यः ५ परिसप्तिर्नवाजयुर्देवोदेवेभ्यःसुतः । व्यानशिःपवमानोविधावति ६ ॥ ६ ॥ इति नवमे मण्डले षष्ठोनुवाकः ॥ ६ ॥

सखायः षट् पर्वतनारदौ काश्यपौ द्वे शिखण्डिन्यावप्सरसौ पवमानः सोम उष्णिक् ।

१०४ सखायआनिषीदतपुनानायप्रगायत । शिशुंनयज्ञैःपरिभूषतश्रिये १

समींवत्संनमातृभिंःसृजतांगयसाधनम् । देवाव्यं१मदंमभिद्विशंवसम् २ पुनातांदक्षसाधनंयथाशधींयवीतयें । यथांमित्रायवरुंणायशंतंमः ३ अस्मभ्यं त्वावसुविदंमभिवाणींरनूषत । गोभिंष्टेवर्णंमभिवांसयामसि ४ सनोंमदानांप- तइन्दोंदेवप्संराअसि । सखेंवसख्येंगातुवित्तंमोभव ५ सनेंमिकृध्यं१स्मदारक्ष- संकंचिंदत्रिणंम् । अपादेंवंद्वयुमंहोयुयोधिनः ६ ॥ ७ ॥

तं वः षट् पर्वतनारदौ पवमानः सोम उष्णिक् ।

१०५ तंवंःसखायोमदायपुनानमभिगांयत । शिशुंनयज्ञैःस्वंदयन्तगूर्तिभिंः १ संवत्सइंवमातृभिरिन्दुर्हिन्वानोअंज्यते । देवावीर्मदोमतिभिःपरिंष्कृतः २ अयं दक्षांयसाधंनोऽयंशधीयवीतयें । अयंदेवेभ्योमधुमत्तमःसुतः ३ गोमंन्नइन्दोअ- श्वंवत्सुतःसुंदक्षधन्व । शुचिंतेवर्णमधिगोषुंदीधरम् ४ सनोंहरीणांपतइन्दोंदेव-

प्सरस्तमः । सखेवसख्येनर्योरुचेभव ५ सनेमित्वमस्मदाँअदेवंकंचिदत्रिणम् । साह्वाँइन्दोपरिबाधोअपद्वयुम् ६ ॥ ८ ॥

इन्द्रमच्छ त्रयोदश पवमानः सोम उष्णिक् । प्रथमतृचस्याग्निश्चाक्षुष ऋषिः । द्वितीयस्य चक्षुर्मानवः । तृतीयस्य मनुराप्सवः । अन्त्यानां पञ्चानामृचामग्निः ।

१०६ इन्द्रमच्छसुताइमेवृषणंयन्तुहरयः । श्रुष्टीजातासइन्दवःस्वर्विदः १ अयंभरायसानसिरिन्द्रायपवतेसुतः । सोमोजैत्रस्यचेततियथाविदे २ अस्येदिन्द्रोमदेष्वाग्राभंगृभ्णातिसानसिम् । वज्रंचवृषणंभरत्समप्सुजित् ३ प्रधन्वासोमजागृविरिन्द्रायेन्दोपरिस्रव । द्युमन्तंशुष्ममाभरास्वर्विदम् ४ इन्द्रायवृषणंमदंपवस्वविश्वदर्शतः । सहस्रयामापथिकृद्विचक्षणः ५ ॥ १ ॥ अस्मभ्यंगातु-

वित्तमोदे॒वेभ्यो॒मधु॑मत्तमः । स॒हस्रं॑याहिप॒थिभि॒ःकनि॑क्रदत् ६ पव॑स्वदे॒ववी॑तय॒
इन्दो॒धारा॑भि॒रोज॑सा । आक॒लशं॒मधु॑मान्त्सोमनःसदः ७ तव॑द्र॒प्साउ॑द॒प्रुत॒इन्द्रं॒
मदा॑यवावृधुः । त्वांदे॒वासो॑अ॒मृता॑य॒कंप॑पुः ८ आनः॑सुतासइन्दवःपुना॒नाधा॑व-
तार॒यिम् । वृष्टिद्या॑वोरीत्यापःस्व॒र्विदः॑ ९ सोम॑ःपुना॒नऊ॒र्मिणाव्यो॒वार॒ंविधा॑व-
ति । अग्रे॑वा॒चःपव॑मान॒ःकनि॑क्रदत् १० ॥ १० ॥ धी॒भिर्हि॑न्वन्तिवा॒जिनं॒वने॒
क्रीळ॑न्त॒मत्य॑विम् । अ॒भित्रि॑पृ॒ष्ठंम॒तय॒ःसम॑स्वरन् ११ अस॑र्जिक॒लशाँ॑अ॒भि
मी॒ळ्हेसप्ति॒र्नवा॑ज॒युः । पु॒ना॒नोवाचं॑ज॒नय॑न्नसिष्यदत् १२ पव॑तेहर्य॒तोहरि॒रति॒ह्व-
रां॑सि॒रंह्या॑ । अ॒भ्यर्ष॑न्त्स्तो॒तृभ्यो॑वी॒रव॒द्यशः॑ १३ अ॒यापव॑स्वदेव॒युर्मधो॒र्धारा॑अ-
सृक्षत । रेभ॑न्प॒वित्रं॒पर्ये॑षिवि॒श्वतः॑ १४ ॥ ११ ॥

परीतः षड्विंशतिः पवमानः सोमः । द्वितीयापञ्चमीसप्तम्येकादशीत्रयोदशीपञ्चदश्यष्टादशी- विंशीद्वाविंशीचतुर्विंशीषड्विंश्यः सतोबृहत्यः । तृतीयाषोडश्यौ द्विपदे । शिष्टा बृहत्यः ।

१०७ परीतोषिञ्चतासुतंसोमोयउत्तमंहविः । दधन्वाँयोनर्योअप्स्वं१न्तरा सुषावसोममद्रिभिः १ नूनंपुनानोऽविभिःपरिस्रवादब्धःसुरभिंतरः । सुतेचित्वाप्सुमदामोअन्धसाश्रीणन्तोगोभिरुत्तरम् २ परिसुवानश्चक्षसेदेवमादनः क्रतुरिन्दुर्विचक्षणः ३ पुनानःसोमधारयापोवसानोअर्षसि । आरत्नधायोनिमृतस्यसीदस्युत्सोदेवहिरण्ययः ४ दुहानऊधर्दिव्यंमधुप्रियंप्रत्नंसधस्थमासदत् । आपृच्छ्यंधरुणंवाज्यर्षतिनृभिर्धूतोविचक्षणः ५ ॥ १२ ॥ पुनानःसोमजागृविरव्योवारेपरिप्रियः । त्वंविप्रोअभवोऽङ्गिरस्तमोमध्वायज्ञंमिमिक्षनः ६ सोमोमीढ्वान्पवतेगातुवित्तमऋषिर्विप्रोविचक्षणः । त्वंकविरभवोदेववीतमआसूर्यंरोह-

योदिवि ७ सोमंउषुवाणःसोतृभिरधिष्णुभिरवीनाम् । अश्वयेवहरितायातिधा-
रयामन्द्रयायातिधारया ८ अनूपेगोमान्गोभिरक्षाःसोमोदुग्धाभिरक्षाः । समुद्रं
नसंवरणान्यग्मन्मन्दीमदायतोशते ९ आसोमसुवानोअद्रिभिस्तिरोवाराण्य-
व्यया । जनोनपुरिचम्वोर्विशद्धरिःसदोवनेषुदधिषे १० ॥ १३ ॥ समामृजे
तिरोअण्वानिमेष्योमीह्ळेसप्तिर्नवाजयुः । अनुमाद्यःपवमानोमनीषिभिःसोमो
विप्रेभिर्ऋक्वभिः ११ प्रसोमदेववीतयेसिन्धुर्नपिप्येअर्णसा । अंशोःपयसामदि-
रोनजागृविरच्छाकोशंमधुश्चुतम् १२ आहर्यतोअर्जुनेअत्केअव्यतप्रियःसूनुर्न
मर्ज्यः । तमींहिन्वन्त्यपसोयथारथंनदीष्वागभस्त्योः १३ अभिसोमासआयवःप-
वन्तेमद्यंमदम् । समुद्रस्याधिविष्टपिमनीषिणोमत्सरासःस्वर्विदः १४ तरत्समु-
द्रंपवमानऊर्मिणाराजादेवऋतंबृहत् । अर्षन्मित्रस्यवरुणस्यधर्मणाप्रहिन्वान

ऋतंबृहत् १५ ॥ १४ ॥ नृभिर्येमानोहर्यतोविचक्षणोराजादेवःसमुद्रियः १६
इन्द्रायपवतेमदःसोमोमरुत्वतेसुतः । सहस्रधारोअत्यव्यमर्षतितमीमृजन्त्याय-
वः १७ पुनानश्चमूजनयन्मतिंकविःसोमोदेवेषुरण्यति । अपोवसानःपरिगोभि-
रुत्तरःसीदन्वनेष्वव्यत १८ तवाहंसोमरारणसख्यइन्दोदिवेदिवे । पुरूणिबभ्रो
निचरन्तिमामवपरिधीँरतिताँइहि १९ उताहंनक्तमुतसोमतेदिवासख्यायबभ्र
ऊधनि । घृणातपन्तमतिसूर्यंपरःशकुनाइवपप्तिम २० ॥ १५ ॥ मृज्यमानः
सुहस्त्यसमुद्रेवाचमिन्वसि । रयिंपिशङ्गंबहुलंपुरुस्पृहंपवमानाभ्यर्षसि २१
मृजानोवारेपवमानोअव्ययेवृषावचक्रदोवने । देवानांसोमपवमाननिष्कृतंगो-
भिरञ्जानोअर्षसि २२ पवस्ववाजसातयेऽभिविश्वानिकाव्या । त्वंसमुद्रंप्रथमोवि
धारयोदेवेभ्यःसोममत्सरः २३ सतूपवस्वपरिपार्थिवंरजोदिव्याचसोमधर्मभिः ।

त्वांविप्रासोमतिभिर्विचक्षणशुभ्रंहिन्वन्तिधीतिभिः २४ पवमानाअसृक्षतपवि-
त्रमतिधारया । मरुत्वन्तोमत्सराइन्द्रियाहयामेधामभिप्रयांसिच २५ अपोव-
सानःपरिकोशमर्षतीन्दुर्हियानःसोतृभिः । जनयञ्ज्योतिर्मन्दनाअवीवशद्गाः
कृण्वानोननिर्णिजम् २६ ॥ १६ ॥

पवस्व षोडश पवमानः सोमः । आद्ययोर्गौरिवीतिः । तृतीयायाश्चतुर्दश्यादितिसृणां च शक्तिः ।
चतुर्थीपञ्चम्योरूरुः । शिष्टानां द्वृचानां क्रमेण ऋजिश्वोर्ध्वसद्मकृतयशऋणंचयाः ।
द्वितीयादिसर्वाः समर्चः सतोबृहत्यः । त्रयोदशी गायत्री
यवमध्या । शिष्टाः ककुभः ।

१०८ पवस्वमधुमत्तमइन्द्रायसोमक्रतुवित्तमोमदः । महिद्युक्षतमोमदः १
यस्यतेपीत्वावृषभोवृषायतेऽस्यपीतास्वर्विदः । ससुप्रकेतोअभ्यक्रमीदिषोऽच्छा

वाजंनैतशः २ त्वंह्यं१ङ्गदैव्यापवमानजनिमानिद्युमत्तमः । अमृतत्वायघोषयः ३ येनानवग्वोदध्यङ्ङपोर्णुतेयेनविप्रासआपिरे । देवानांसुम्नेअमृतस्यचारुणोयेनश्रवांस्यानशुः ४ एषस्यधारयासुतोऽव्योवारेभिःपवतेमदिंतमः । क्रीळन्नूर्मिरपामिव ५ ॥ १७ ॥ यउस्रियाअप्याअन्तरश्मनोनिर्गाअकृन्तदोजसा । अभिव्रजंतत्निषेगव्यमश्व्यंवर्मीवधृष्णवारुज ६ आसोतापरिषिञ्चताश्वंनस्तोमम्मप्तुरंरजस्तुरम् । वनक्रक्षमुदप्रुतम् ७ सहस्रधारंवृषभंपयोवृधंप्रियंदेवायजन्मने । ऋतेनयऋतजातोविवावृधेराजादेवऋतंबृहत् ८ अभिद्युम्नंबृहद्यशइषस्पतेदिदीहिदेवदेवयुः । विकोशंमध्यमंयुव ९ आवच्यस्वसुदक्षचम्वोःसुतोविशांवह्निर्नविश्पतिः । वृष्टिंदिवःपवस्वरीतिमपांजिन्वागविष्टयेधियः १० ॥ १८ ॥ एतमुत्यंमदच्युतंसहस्रधारंवृषभंदिवोदुहुः । विश्वावसूनिबिभ्रतम् ११ वृषाविजज्ञे

जनयन्नमर्त्यःप्रतपञ्ज्योतिषातमः । ससुष्टुतःकविभिर्निर्णिजंदधेत्रिधात्वस्यदंससा १२ ससुन्वेयोवसूनांयोरायामानेतायइळानां । सोमोयःसुक्षितीनाम् १३ यस्यनइन्द्रःपिबाद्यस्यमरुतोयस्यवार्यमणाभगः । आयेनमित्रावरुणाकरामहएन्द्रमवसेमहे १४ इन्द्रायसोमपातवेनृभिर्यतःस्वायुधोमदिंतमः । पवस्वमधुमत्तमः १५ इन्द्रस्यहार्दिसोमधानमाविशसमुद्रमिवसिन्धवः । जुष्टोमित्रायवरुणायवायवेदिवोविष्टम्भउत्तमः १६ ॥ ११ ॥

परि प्र द्वाविंशतिरग्नयो धिष्ण्या ऐश्वराः पवमानः सोमो द्विपदा ।

१०९ परिप्रधन्वेन्द्रायसोमस्वादुर्मित्रायपूष्णेभगाय १ इन्द्रस्तेसोमसुतस्यपेयाःक्रत्वेदक्षायविश्वेचदेवाः २ एवामृतायमहेक्षयायसशुक्रोअर्षदिव्यःपीयूषः ३ पवस्वसोममहान्त्समुद्रःपितादेवानांविश्वाभिधाम ४ शुक्रःपवस्वदेवेभ्यःसोम-

दिवेपृथिव्यैशंचप्रजायै ५ दिवोधर्तासिशुक्रःपीयूषःसत्येविधर्मन्वाजीपवस्व ६
पवस्वसोमद्युम्नीसुधारोमहामवीनामनुपूर्व्यः ७ नृभिर्येमानोजज्ञानःपूतःक्षर-
द्विश्वानिमन्द्रःस्वर्वित् ८ इन्दुःपुनानःप्रजामुराणःकरद्विश्वानिद्रविणानिनः ९
पवस्वसोमक्रत्वेदक्षायाश्वोननिक्तोवाजीधनाय १० ॥ २० ॥ तंतेसोतारोरसं
मदायपुनन्तिसोमंमहेद्युम्नाय ११ शिशुंजज्ञानंहरिंमृजन्तिपवित्रेसोमंदेवेभ्यइ-
न्दुम् १२ इन्दुःपविष्टचारुर्मदायापामुपस्थेकविर्भगाय १३ बिभर्तिचार्विन्द्र-
स्यनामयेनविश्वानिवृत्राजघान १४ पिबन्त्यस्यविश्वेदेवासोगोभिःश्रीतस्यनृभिः
सुतस्य १५ प्रसुवानोअक्षाःसहस्रधारस्तिरःपवित्रंविवारमव्यम् १६ सवाज्य-
क्षाःसहस्ररेताअद्भिर्मृजानोगोभिःश्रीणानः १७ प्रसोमयाहीन्द्रस्यकुक्षानृभिर्ये-
मानोअद्रिभिःसुतः १८ असर्जिवाजीतिरःपवित्रमिन्द्रायसोमःसहस्रधारः १९

॥ ५३६ ॥

अञ्जन्त्येनंमध्वोरसेनेन्द्रायवृष्णइन्दुंमदाय २० देवेभ्यस्त्वावृथापाजसेऽपोवसा-
नंहरिंमृजन्ति २१ इन्दुरिन्द्रायतोशतेनितोशतेश्रीणन्नुग्रोरिणन्नपः २२ ॥ २१ ॥

पर्यू षु द्वादश त्र्यरुणत्रसदस्यू पवमानः सोमः । आद्यास्तिस्रोनुष्टुभः
पिपीलिकमध्याः । अन्त्यास्तिस्रो विराजः । शिष्टा ऊर्ध्वबृहत्यः ।

११० पर्यूषुप्रधन्ववाजसातयेपरिवृत्राणिसक्षणिः । द्विषस्तरध्याऋणयानईयसे १ अनुहित्वासुतंसोममदामसिमहेसमर्यराज्ये । वाजाँअभिपवमानप्रगाहसे २ अजीजनोहिपवमानसूर्यंविधारेशक्मनापयः । गोजीरयारंहमाणःपुरन्ध्या ३ अजीजनोअमृतमर्त्येष्वाँऋतस्यधर्मन्नमृतस्यचारुणः । सदासरोवाजमच्छासनिष्यदत् ४ अभ्यभिहिश्रवसाततर्दिथोत्संनकंचिज्जनपानमक्षितम् । शर्याभिर्नभरमाणोगभस्त्योः ५ आर्दीकेचित्पश्यमानासआप्यंवसुरुचोदिव्या

अभ्यंनूषत । वारंनदेवःसंविताव्यूंर्णुते ६ ॥ २२ ॥ त्वेसोंमप्रथमावृक्तबर्हिषो
महेवाजांयश्रवंसेधियंदधुः । सत्वंनोंवीरवीर्यांयचोदय ७ दिवःपीयूषंपूर्व्यंयदु-
क्थ्यंमहोगाहाद्दिवआनिरंधुक्षत । इन्द्रंमभिजायंमानंसमंस्वरन् ८ अधयदिमे
पंवमानरोदंसीइमाचविश्वाभुवंनाभिमज्मनां । यूथेननिःष्ठावृंषभोवितिष्ठसे ९
सोमंःपुनानोअव्ययेवारेशिशुर्नक्रीळन्पवंमानोअक्षाः । सहस्रंधारःशतवांजइ-
न्दुः १० एषपुनानोमधुमाँऋतावेन्द्रायेन्दुःपवतेस्वादुरूर्मिः । वाजसनिर्वरिवो-
विद्वयोधाः ११ सपंवस्वसहमानःपृतन्यून्त्सेधन्रक्षांस्यपंदुर्गहांणि । स्वायुधः
सांसह्वान्त्सोंमशत्रूंन् १२ ॥ २३ ॥

अया रुचा तृचोनानतः पारुच्छेपिः पवमानः सोमोऽत्यष्टिः ।

१११ अयारुचाहरिण्यापुनानोविश्वाद्वेषांसितरतिस्वयुग्वंभिःसूरोनस्वयुग्वं-

भिः । धारासुतस्यरोचतेपुनानोअरुषोहरिः । विश्वायद्रूपापरियात्यृक्वभिःसप्तास्येभिर्ऋक्वभिः १ त्वंत्यत्पणीनांविदोवसुसंमातृभिर्मर्जयसिस्वआदमंऋतस्यधीतिभिर्दमे । परावतोनसामतद्यत्रारणन्तिधीतयः । त्रिधातुभिररुषीभिर्वयोदधेरोचमानोवयोदधे २ पूर्वामनुप्रदिशंयातिचेकितत्संरश्मिभिर्यततेदर्शतोरथोदैव्योदर्शतोरथः । अग्मन्नुक्थानिपौंस्येन्द्रंजैत्रायहर्षयन् । वज्रश्चयद्भवथोअनपच्युतासमत्स्वनपच्युता ३ ॥ २४ ॥

नानानं चतुष्कं शिशुः पवमानःसोमः पङ्क्तिः ।

११२ नानानंवाउनोधियोविव्रतानिजनानाम् । तक्षारिष्टंरुतंभिषग्ब्रह्मासुन्वन्तमिच्छतीन्द्रायेन्दोपरिस्रव १ जरतीभिरोषधीभिःपर्णेभिःशकुनानाम् । कार्मारोअश्मभिर्द्युभिर्हिरण्यवन्तमिच्छतीन्द्रायेन्दोपरिस्रव २ कारुरहंततोभि-

षर्गुपलप्रक्षिणींनना । नानांधियोवसूयवोऽनुगाईवतस्थिमेन्द्रायेन्दोपरिस्रव ३ अश्वोवोह्लांसुखंरथंहसनामुपमन्त्रिणः । शेपोरोमंण्वन्तौभेदौवारिन्मण्डूकंइच्छ-तीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ४ ॥ २५ ॥

शर्यणावत्येकादश कश्यपः पवमानः सोमः पङ्क्तिः ।

११३ शर्यणावंतिसोममिन्द्रःपिबतुवृत्रहा । बलंदधानआत्मनिंकरिष्य-न्वीर्यंमहदिन्द्रायेन्दोपरिस्रव १ आपवस्वदिशांपतआर्जीकात्सोममीढ्वः । ऋ-तवाकेनंसत्येनंश्रद्धयातपंसासुतइन्द्रायेन्दोपरिस्रव २ पर्जन्यवृद्धंमहिषंतंसूर्यस्य दुहिताभंरत् । तंगन्धर्वाःप्रत्यगृभ्णन्तंसोमेरसमादधुरिन्द्रायेन्दोपरिस्रव ३ ऋतं ऋतंवदन्नृतद्युम्नसत्यंवदन्त्सत्यकर्मन् । श्रद्धांवदन्त्सोमराजन्धात्रासोमपरिष्कृत इन्द्रायेन्दोपरिस्रव ४ सत्यमुंग्रस्यबृहतःसंस्रवन्तिसंस्रवाः । संयन्तिरसिनोर-

॥ ५३८ ॥

सोःपुनानोब्रह्मणाहरइन्द्रायेन्दोपरिस्रव ५ ॥ २६ ॥ यत्रब्रह्मापवमानछन्द-
स्याईवाचंवदन् । ग्राव्णासोमेमहीयतेसोमेनानन्दंजनयन्निन्द्रायेन्दोपरिस्रव ६
यत्रज्योतिरजस्त्रंयस्मिंल्लोकेस्वर्हितम् । तस्मिन्मांधेहिपवमानामृतेलोकेअक्षि-
तइन्द्रायेन्दोपरिस्रव ७ यत्रराजावैवस्वतोयत्रावरोधनंदिवः । यत्रामूर्यह्वतीरा-
पस्तत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ८ यत्रानुकामंचरणंत्रिनाकेत्रिदिवेदिवः ।
लोकायत्रज्योतिष्मन्तस्तत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ९ यत्रकामानिका-
माश्चयत्रब्रध्नस्यविष्टपम् । स्वधाचयत्रतृप्तिश्चतत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरि
स्रव १० यत्रानन्दाश्चमोदाश्चमुदःप्रमुदआसते । कामस्ययत्राप्ताःकामास्त-
त्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ११ ॥ २७ ॥

य इन्दोश्चतुष्कं कश्यपः पवमानः सोमः पङ्क्तिः ।

११४ यइन्दोःपवमानस्यानुधामान्यक्रमीत् । तमाहुःसुप्रजाइतियस्तेसोमाविधन्मनइन्द्रायेन्दोपरिस्रव १ ऋषेमन्त्रकृतांस्तोमैःकश्यपोद्वर्धयन्गिरः । सोमंनमस्यराजानंयोजज्ञेवीरुधांपतिरिन्द्रायेन्दोपरिस्रव २ सप्तदिशोनानासूर्याःसप्तहोतारऋत्विजः । देवाआदित्यायेसप्ततेभिःसोमाभिरक्षनइन्द्रायेन्दोपरिस्रव ३ यत्तेराजञ्छृतंहविस्तेनसोमाभिरक्षनः । अरातीवामानस्तारीन्मोचनःकिंचनाममदिन्द्रायेन्दोपरिस्रव ४ ॥ २८ ॥ इति नवमे मण्डले सप्तमोनुवाकः ॥ ७ ॥

॥ इति नवमं मण्डलं समाप्तम् ॥ ९ ॥

॥ ६३९ ॥

अग्ने सप्त त्रितोग्निस्त्रिष्टुप् ।

१ अग्नेबृहन्नुषसामूर्ध्वोअस्थान्निर्जगन्वान्तमसोज्योतिषागात् । अग्निर्भानु-
नारुशतास्वङ्गआजातोविश्वासद्मान्यप्राः १ सजातोगर्भोअसिरोदस्योरग्नेचारु-
र्विभृतओषधीषु । चित्रःशिशुःपरितमांस्यक्तून्प्रमातृभ्योअधिकनिक्रदद्गाः २
विष्णुरित्थापरममस्यविद्वाञ्जातोबृहन्नभिपातितृतीयम् । आसायदस्यपयोअक्र-
तस्वंसचेतसोअभ्यर्चन्त्यत्र ३ अतउत्वापितुभृतोजनित्रीरन्नावृधंप्रतिचरन्त्यन्नैः ।
ताईप्रत्येषिपुनरन्यरूपाअसित्वंविक्षुमानुषीषुहोता ४ होतारंचित्ररथमध्वरस्य
यज्ञस्ययज्ञस्यकेतुंरुशन्तम् । प्रत्यर्धिंदेवस्यदेवस्यमह्नाश्रियात्व१ग्निमतिथिंज-
नानाम् ५ सतुवस्त्राण्यधपेशनानिवसानोअग्निर्नाभापृथिव्याः । अरुषोजातः

पदइळांयाःपुरोहितोराजन्यक्षीहदेवान् ६ आहिद्यावांपृथिवीअंग्नउभेसदांपुत्रो नमातरांततन्थं । प्रयाह्यच्छोशतोयंविष्ठाथावंहसहस्येहदेवान् ७ ॥ २१ ॥

पिप्रीहि सप्त त्रितोग्निस्त्रिष्टुप् ।

२ पिप्रीहिदेवाँउंशतोयंविष्ठविद्वाँऋतूँऋँतुपतेयजेह । येदैव्यांऋत्विजस्तेभिं- रग्नेत्वंहोतॄणामस्यायंजिष्ठः १ वेषिंहोत्रमुतपोत्रंजनांनांमन्धातासिंद्रविणोदाऋ- तावां । स्वाहांवयंकृणवांमाहवींषिंदेवोदेवान्यंजत्वग्निरहंन् २ आदेवानामपिप- न्थांमगन्मयच्छक्नवांमतदनुप्रवोंळ्हुम् । अग्निर्विद्वान्त्सयंजात्सेदुहोतासोअंध्वरा न्त्सऋतून्कंल्पयाति ३ यद्वोवयंप्रमिनामंव्रतानिंविदुषांदेवाअविंदुष्टरासः। अग्निष्ट- द्विश्वमापृंणातिविद्वान्येभिंर्देवाँऋतुभिंःकल्पयाति ४ यत्पाकत्रामनंसादीनदक्षा नयज्ञस्यंमन्वतेमत्यासः । अग्निष्टद्धोताक्रतुविद्विजानन्यजिंष्ठोदेवाँऋंतुशोयंजा-

॥ ५४० ॥

ति ५ विश्वेषांह्यध्वराणामनीकंचित्रंकेतुंजनिताज्जजानं । सआयंजस्वनूव-
तीरनुक्षाःस्पार्हाइषःक्षुमतीर्विश्वजन्याः ६ यंत्वाद्यावापृथिवीयंत्वापस्त्वष्टायं
त्वासुजनिमाजजानं । पन्थामनुप्रविद्वान्पितृयाणंद्युमदग्नेसमिधानोविभा-
हि ७ ॥ ३० ॥

इनः सप्त त्रितोग्निस्त्रिष्टुप् ।

३ इनोराजन्नरतिःसमिद्धोरौद्रोदक्षायसुषुमाँअदर्शि । चिकिद्विभातिभा-
साबृहतासिक्नीमेतिरुशतीमपाजन् १ कृष्णांयदेनीमभिवर्पसाभूज्जनयन्यो-
षांबृहतःपितुर्जाम् । ऊर्ध्वंभानुंसूर्यस्यस्तभायन्दिवोवसुभिररतिर्विभाति २
भद्रोभद्रयासचमानआगात्स्वसारंजारोअभ्येतिपश्चात् । सुप्रकेतैर्द्युभिरग्निर्वितिष्ठन्रुशद्भिर्वर्णैरभिराममस्थात् ३ अस्ययामासोबृहतोनवग्नूनिन्धानाअग्नेःसख्युः

शिवस्य । ईड्यस्य वृष्णो बृहतः स्वासो भामासो यामन्नक्तवश्चिकित्रे ४ स्वनानयस्य भामासः पवन्ते रोचमानस्य बृहतः सुदिवः । ज्येष्ठेभिर्यस्तेजिष्ठैः क्रीळुमद्भिर्वर्षिष्ठेभिर्भानुभिर्नक्षति द्याम् ५ अस्य शुष्मासो ददृशानपवेर्जेहमानस्य स्वनयन्नियुद्भिः । प्रत्नेभिर्यो रुशद्भिर्देवतमो वि रेभद्भिररतिर्भाति विभ्वा ६ स आ वक्षि महि न आ च सत्सि दिवस्पृथिव्योररतिर्युवत्योः । अग्निः सुतुकः सुतुकेभिरश्वै रभस्वद्भी रभस्वाँ एह गम्याः ७ ॥ ३१ ॥

म ते सप्त त्रितोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

४ प्र ते यक्षि प्र त इयर्मि मन्म भुवो यथा वन्द्यो नो हवेषु । धन्वन्निव प्रपा असि त्वमग्न इयक्षवे पूरवे प्रत्न राजन् १ यं त्वा जनासो अभि संचरन्ति गाव उष्णमिव व्रजं यविष्ठ । दूतो देवानामसि मर्त्यानामन्तर्महाँश्चरसि रोचनेन २ शिशुं न त्वा जेन्यं

वर्धयन्तीमाताबिभर्तिसचनस्यमाना । धनोरधिप्रवतायासिहर्यञ्जिगीषसेपशुरि-
वावसृष्टः ३ मूराअमूरनवयंचिकित्वोमहित्वमग्नेत्वमङ्गवित्से । शयेवव्रिश्चरं-
तिजिह्वयादन्रेरिह्यतेयुवतिंविश्पतिःसन् ४ कूचिज्जायतेसनयासुनव्योवनेत-
स्थौपलितोधूमकेतुः । अस्नातापोवृषभोनप्रवेतिसचेतसोयंप्रणयन्तमर्ताः ५ त-
नूत्यजेवतस्करावनर्गूरशनाभिर्दशभिरभ्यधीताम् । इयंतेअग्नेनव्यसीमनीषा
युक्ष्वारथंनशुचयद्भिरङ्गैः ६ ब्रह्मचतेजातवेदोनमश्चेयंचगीःसदमिद्वर्धनीभूत् ।
रक्षाणोअग्नेतनयानितोकारक्षोतनस्तन्वो३अप्रयुच्छन् ७ ॥ ३२ ॥

एकः सप्त त्रितोग्निस्त्रिष्टुप् ।

५ एकःसमुद्रोधरुणोरयीणामस्मद्धृदोभूरिजन्माविचष्टे । सिषक्त्यूधर्निण्यो-
रुपस्थउत्संस्यमध्येनिहितंपदंवेः १ समानंनीळंवृषणोवसानाःसंजग्मिरेमहिषा

अर्वतीभिः । ऋतस्यपदंकवयोनिपान्तिगुहानामानिदधिरेपराणि २ ऋतायिनी मायिनीसंदधातेमित्वाशिशुंजज्ञतुर्वर्धयन्ती । विश्वस्यनाभिंचरतोध्रुवस्यकवे-श्चित्तन्तुंमनसावियन्तः ३ ऋतस्यहिवर्तनयः सुजातमिषोवाजायप्रदिवःसचन्ते । अधीवासंरोदसीवावसानेघृतैरन्नैर्वावृधातेमधूनाम् ४ सप्तस्वसॄररुषीर्वावशानो विद्वान्मध्वउज्जभाराद्दृशेकम् । अन्तर्येमेअन्तरिक्षेपुराजाइच्छन्वव्रिमविदत्पूष-णस्य ५ सप्तमर्यादाःकवयस्ततक्षुस्तासामेकामिदभ्यंहुरोगात् । आयोर्हस्कम्भ उपमस्यनीळेपथांविसर्गेधरुणेषुतस्थौ ६ असच्चसच्चपरमेव्योमन्दक्षस्यजन्मन्न-दितेरुपस्थे । अग्निर्हनःप्रथमजाऋतस्यपूर्वआयुनिवृषभश्चधेनुः ७ ॥ ३३ ॥

इति सप्तमाष्टके पञ्चमोध्यायः ॥ ५ ॥

अयंस्वस्तिप्रकेतुनानवत्रिशिरास्त्वाष्ट्रस्तृचोन्त्यऐन्द्रआपोहिसिन्धुद्वीपोवाम्बरीषआपंगायत्रंद्यनु-
ष्टुबन्तंपञ्चमीवर्धमानासप्तमीप्रतिष्ठौचित्षळूनावैवस्वतयोर्यमयम्योःसंवादःषष्ठ्ययुग्भिर्यमीमिथुनार्थय-
मंप्रोवाचसतांनवमीयुग्भिरनिरुच्छन्प्रसाचष्टेवृषानवाङ्गिर्हविर्धानआग्नेयंतुत्रिात्रिष्टुबन्तंद्यावायुजेपञ्चवि-
वस्वान्वादिसोहाविधीनंजगत्सन्तंपरेयिवांसंषोळशयमोयामंषष्ठीलिङ्गोक्तदेवतापराश्चतिस्रःपित्र्यावा
तिस्रःश्वभ्यांपराअनुष्टुभोबृहत्युपान्त्सायामायनाःपरेपञ्चोदीरतांषळूनाशंखःपित्र्यंजगत्येकादशीमैनंद-
मनआग्नेयंचतुरनुष्टुबन्तंत्वष्टादेवश्रवाद्वेसरण्यूदेवतेपौष्ण्यश्चतस्रःसारस्वत्यास्तिस्रःपञ्चाप्योद्रप्सास्तिस्रः
सौम्योवान्त्येअनुष्टुभाउपान्त्सापुरस्ताद्बृहतीवापरंमृत्योसंकुसुकश्चतस्रोमृत्युदेवताःपराधात्रीपरात्वाष्ट्री
पराःपितृमेधाएकादशीप्रस्तारपङ्क्तिर्जगत्युपान्त्यान्त्यानुष्टुप्प्राजापत्यावासानिरुक्ता ।

अयं सप्त त्रितोग्निस्त्रिष्टुप् ।

६ ॐम् अयंसयस्यशर्मन्नवोभिरग्नेरेधतेजरिताभिष्टौ। ज्येष्ठेभिर्योभानुभिर्ऋषूणांपर्येतिपरिवीतोविभावा १ योभानुभिर्विभावाविभात्यग्निर्देवेभिर्ऋतावाजस्रः।

आयोविवायसख्यासखिभ्योऽपरिह्वृतोअत्योनसप्तिः २ ईशेयोविश्वस्यादेववी-
तेरीशेविश्वायुरुषसोव्युष्टौ ।आयस्मिन्मनाहवींष्यग्नावरिष्टरथःस्कभ्नातिशूषैः ३
शूषेभिर्वृधोजुषाणोअर्कैर्देवाँअच्छारघुपत्वाजिगाति।मन्द्रोहोतासजुह्वा३यजिष्ठः
संमिश्लोअग्निराजिघर्तिदेवान् ४ तमुस्रामिन्द्रंनरेजमानमग्निंगीर्भिर्नमोभिरा
कृणुध्वम् । आयंविप्रासोमतिभिर्गृणन्तिजातवेदसंजुह्वंसहानाम् ५ संयस्मि-
न्विश्वावसूनिजग्मुर्वाजेनाश्वाःसप्तीवन्तएवैः । अस्मेऊतीरिन्द्रवाततमाअर्वा-
चीनाअग्नआकृणुष्व ६ अधाह्यग्नेमह्नानिषद्यासद्योजज्ञानोहव्योबभूथ । तंते
देवासोअनुकेतमायन्नधावर्धन्तप्रथमासऊमाः ७ ॥ १ ॥

स्वस्ति सप्त त्रितोग्निस्त्रिष्टुप् ।

७ स्वस्तिनोदिवोअग्नेपृथिव्याविश्वायुर्धेहियजथायदेव । सचेमहितववदस्म

प्रकेतैरुरुष्याण उरुभिर्देवशंसैः १ इमाअग्नेमतयस्तुभ्यंजातागोभिरश्वैरभिगृण-
न्तिराधः । यदातेमर्तोअनुभोगमानड्वसोदधानोमतिभिःसुजात २ अग्निंमन्ये
पितरमग्निमापिमग्निंभ्रातरंसदमित्सखायम् । अग्नेरनीकंबृहतः सपर्यन्दिविशुक्रं
यजतंसूर्यस्य ३ सिध्राअग्नेधियोअस्मेसनुत्रीर्यंत्रायसेदमआनित्यहोता । ऋता-
वासरोहिदश्वःपुरुक्षुर्द्युभिरस्माअहभिर्वाममस्तु ४ द्युभिर्हितंमित्रमिवप्रयोगं
प्रत्नमृत्विजमध्वरस्यजारम् । बाहुभ्यामग्निमायवोऽजनन्तविक्षुहोतारंन्यसादय-
न्त ५ स्वयंयजस्वदिविदेवदेवान्किंतेपाकःकृणवदप्रचेताः । यथायजऋतुभि-
र्देवदेवानेवायजस्वतन्वंसुजात ६ भवानोअग्नेऽवितोतगोपाभवावयस्कृदुतनो
वयोधाः । रास्वाचनःसुमहोहव्यदातिंत्रास्वोतनस्तन्वोअप्रयुच्छन् ७ ॥ २ ॥

प्र केतुना नव त्रिशिरास्त्वाष्ट्रोऽग्निस्त्रिष्टुप् । अन्त्यतृचस्येन्द्रः ।

८ प्रकेतुनाबृहतायात्यग्निरारोदसीवृषभोरोरवीति । दिवश्चिदन्ताँउपमाँउ-
दानळपामुपस्थेमहिषोववर्ध १ मुमोदगर्भोवृषभःककुद्मानस्रेमावत्सःशिमी-
वाँअरावीत् । सदेवतात्युद्यतानिकृण्वन्त्स्वेषुक्षयेषुप्रथमोजिगाति २ आयोमू-
र्धानंपित्रोरररब्धन्यध्वरेदधिरेसूरोअर्णः । अस्यपत्मन्नरुषीरश्वबुध्नाऋतस्ययोनौ
तन्वोजुषन्त ३ उषउषोहिवसोअग्रमेषित्वंयमयोरभवोविभावा । ऋतायसप्त
दधिषेपदानिजनयन्मित्रंतन्वे३स्वायै ४ भुवश्चक्षुर्महऋतस्यगोपाभुवोवरुणोय-
दृतायवेषि । भुवोअपांनपाज्जातवेदोभुवोदूतोयस्यहव्यंजुजोषः ५ ॥ ३ ॥
भुवोयज्ञस्यरजसश्चनेतायत्रानियुद्भिःसचसेशिवाभिः । दिविमूर्धानंदधिषेस्वर्षां
जिह्वामग्नेचकृषेहव्यवाहम् ६ अस्यात्रितःक्रतुनाववव्रेअन्तरिच्छन्धीतिंपितुरेवैः

परंस्य । सचस्यमांनःपित्रोरुपस्थेजामिब्रुंवाणआयुंधानिवेति ७ सपित्र्याण्या-
युंधानिविद्वानिन्द्रेषितआप्त्योअभ्यंयुध्यत् । त्रिशीर्षाणंसप्तरंश्मिजघन्वान्त्वाष्ट्र-
स्यंचिन्निःसंसृजेत्रितोगाः ८ भूरीदिन्द्रंउदिनंक्षन्तमोजोऽवांभिनत्सत्पंतिर्मन्यं-
मानम् । त्वाष्ट्रस्यंचिद्विश्वरूंपस्यगोनांमाचक्राणस्त्रीणिंशीर्षापरांवर्क् १ ॥ ४॥

आपो हि त्रिशिरास्त्व.ष्ट्रः सिंधुद्वीपो वाम्बरीष आपो गायत्री ।

पञ्चमी वर्धमाना । सप्तमी प्रतिष्ठा । अन्त्ये अनुष्टुभौ ।

१ आपोहिष्ठामंयोभुवस्तानंऊर्जेदंधातन । महेरणांयचक्षंसे १ योवंःशिव-
तंमोरसस्तस्यंभाजयतेहनंः । उशतीरिंवमातरंः २ तस्माअरंगमामवोयस्यक्ष-
यांयजिन्वंथ । आपोंजनयंथाचनः ३ शंनोंदेवीरभिष्टंयआपोंभवन्तुपीतयें ।
शंयोरभिस्त्रंवन्तुनः ४ ईशानावार्याणांक्षयन्तीश्चर्षणीनाम् । अपोयांचामिभे-

षजम् ५ अप्सुमेसोमोअब्रवीदन्तर्विश्वानिभेषजा । अग्निंचविश्वशंभुवम् ६ आपःपृणीतभेषजंवरूथंतन्वे३ममं । ज्योक्चसूर्यंदृशे ७ इदमापःप्रवहतयत्किंचदुरितंमयि । यद्वाहमभिदुद्रोहयद्वाशेपउतानृतम् ८ आपोअद्यान्वचारिषंरसेनसमगस्महि । पयस्वानग्नआगहितंमासंसृजवर्चसा ९ ॥ ५ ॥

ओ चिच्चतुर्दश त्रिष्टुप् । प्रथमातृतीयापञ्चमीषष्ठीसप्तम्येकादशीत्रयोदशीनामृषिर्यमी वैवस्वती । देवता तु यमो वैवस्वतः । शिष्टानां यमो वैवस्वत ऋषिर्यमी वैवस्वती देवता ।

१० ओचित्सखायंसख्यावंवृत्यांतिरःपुरूचिदर्णवंजगन्वान् । पितुर्नपातमादधीतवेधाअधिक्षमिप्रतरंदीध्यानः १ नतेसखासख्यंवष्टयेतत्सलक्ष्मायद्विषुरूपाभवाति । महस्पुत्रासोअसुरस्यवीरादिवोधर्तारउर्वियापरिख्यन् २ उशन्तिघा

तेअमृतासएतदेकस्यचित्त्यजसंमर्त्यस्य । नितेमनोमनसिधाय्यस्मेजन्युःपति-
स्तन्व१माविविश्याः ३ नयत्पुराचकृमाकद्धनूनमृतावदन्तोअनृतंरपेम । गन्ध-
र्वोअप्स्वप्याचयोषासानोनाभिःपरमंजामितन्नौ ४ गर्भेनुनौजनितादम्पतीकर्दे-
वस्त्वष्टासविताविश्वरूपः । नकिरस्यप्रमिनन्तिव्रतानिवेदनावस्यपृथिवीउत
द्यौः ५ ॥ ६ ॥ कोअस्यवेदप्रथमस्याह्नःकईंददर्शकइहप्रवोचत् । बृहन्मित्रस्य
वरुणस्यधामकदुब्रवआहनोवीच्यानॄन् ६ यमस्यमायम्यं१कामआगन्त्समाने
योनौसहशेय्याय । जायेवपत्येतन्वंरिरिच्यांविचिद्वृहेवरथ्येवचक्रा ७ नतिष्ठन्ति
ननिमिषन्त्येतेदेवानांस्पशइहयेचरन्ति । अन्येनमदाहनोयाहितूयंतेनविवृहर-
थ्येवचक्रा ८ रात्रीभिरस्माअहभिर्दशस्येत्सूर्यस्यचक्षुर्मुहुरुन्मिमीयात् । दिवा
पृथिव्यामिथुनासबन्धूयमीर्यमस्यबिभृयादजामि ९ आघातागच्छानुत्तरायुगा-

नियत्रजामयःकृणवन्नजामि । उपबर्बृहिवृषभायबाहुमन्यमिच्छस्वसुभगेपतिं
मत् १० ॥ ७ ॥ किंभ्रातासद्यदनाथंभवातिकिमुस्वसायन्निर्ऋतिर्निगच्छात् ।
काममूताबह्वे३तद्रपामितन्वामेतन्व१संपिपृग्धि ११ नवाउतेतन्वातन्व१संपपृ-
च्यांपापमाहुर्यःस्वसारंनिगच्छात् । अन्येनमत्प्रमुदःकल्पयस्वनतेभ्रातासुभगे
वष्ट्येतत् १२ बतोबतासियमनैवतेमनोहृदयंचाविदाम । अन्याकिलत्वांकक्ष्यै-
वयुक्तंपरिष्वजातेलिबुजेववृक्षम् १३ अन्यमूषुत्वंयम्यन्यउत्वांपरिष्वजातेलिबु-
जेववृक्षम् । तस्यवात्वंमनइच्छासवातवाधाकृणुष्वसंविदंसुभद्राम् १४ ॥ ८ ॥

वृषा नव हविर्धान आङ्गिरसिर्जगती । अन्त्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः ।

११ वृषावृष्णेदुदुहेदोहसादिवःपयांसियह्वोअदितेरदाभ्यः । विश्वंसवेदवरुणो
यथाधियासयज्ञियोयजतुयज्ञियाँऋतून् १रपद्गन्धर्वीरप्याचयोषणानदस्यनादेप-

रिपातुमेमनः । इष्टस्यमध्येअदितिर्निगातुनोभ्राताँनोज्येष्ठःप्रथमोविवोचति २
सोचिन्नुभद्राक्षुमतीयशस्वत्युषाउवासमनवेस्वर्वती । यदीमुशन्तमुशतामनुक्र-
तुमग्निंहोतारंविदथायजीजनन् ३ अधत्यंद्रप्संविभ्वंविचक्षणंविराभरदिषितः
श्येनोअध्वरे । यदीविशोवृणतेदस्ममार्याअग्निंहोतारमधधीरजायत ४ सदासि
रण्वोयवसेवपुष्यतेहोत्राभिरग्नेमनुषःस्वध्वरः । विप्रस्यवायच्छशमानउक्थ्यं
वाजंससवाँउपयासिभूरिभिः ५ ॥ १ ॥ उदीरयपितराजारआभगमियक्षतिहर्य-
तोहृत्तइष्यति । विवक्तिवह्निःस्वपस्यतेमखस्तविष्यतेअसुरोवेपतेमती ६ यस्ते
अग्नेसुमतिंमर्तोअक्षत्सहसःसूनोअतिसप्रशृण्वे । इषंदधानोवहमानोअश्वैरास
द्युमाँअमवान्भूषतिद्यून् ७ यदग्नएषासमितिर्भवातिदेवेषुयजतायजत्र । रत्ना-
चयद्विभजासिस्वधावोभागंनोअत्रवसुमन्तंवीतात् ८ श्रुधीनोअग्नेसदनेसधस्थे-

युक्ष्वारथंम मृतस्यद्रवि॒त्नुम् । आनोवहरोदसीदेवपुत्रेमाकिर्देवानामपंभूरिह- स्या ९ ॥ १० ॥

द्यावा नव हविर्धान आङ्गिरस्त्रिष्टुप् ।

१२ द्यावांहक्षामांप्रथमेऋतेनाभिश्रावेभवतःसत्यवाचा । देवोयन्मर्तान्य- जथायकृण्वन्त्सीदद्धोताप्रत्यङ्स्वमसुंयन् १ देवोदेवान्परिभूर्ऋतेनवहानोहव्यं प्रथमश्चिकित्वान् । धूमकेतुःसमिधाभाऋजीकोमन्द्रोहोतानित्योवाचायजी- यान् २ स्वावृग्देवस्यामृतंयदीगोरतोजातासोधारयन्तउर्वी । विश्वेदेवाअनुतत्ते यजुर्गुर्दुहेयदेनीदिव्यंघृतंवाः ३ अर्चामिवांवर्धायापोघृतस्नूद्यावाभूमीशृणुतंरोद- सीमे । अहायद्यावोऽसुनीतिमयन्मध्वानोअत्रपितराशिशीताम् ४ किंस्विन्नो राजांजगृहेकदस्यातिव्रतंचकृमाकोविवेद । मित्रश्चिद्धिष्माजुहुराणोदेवाञ्छ्लो-

कोनयातामपिवाजोअस्ति ५॥११॥ दुर्मन्त्वत्रामृतस्यनामसलक्ष्मायद्विषुरूपा भवाति । यमस्ययोमनवतेसुमन्त्वग्नेतमृष्वपाह्यप्रयुच्छन् ६ यस्मिन्देवाविदथे मादयन्तेविवस्वतःसदनेधारयन्ते । सूर्येज्योतिरदधुमास्यं१क्तून्परिद्योतनिंचर-तोअजस्रा ७ यस्मिन्देवामन्मनिसंचरन्त्यपीच्येउनवयमस्यविद्म । मित्रोनो अत्रादितिरनागान्त्सवितादेवोवरुणायवोचत् ८ श्रुधीनोअग्नेसदनेसधस्थे युक्ष्वारथममृतस्यद्रवित्नुम् । आनोवहरोदसीदेवपुत्रेमाकिर्देवानामपभूरि-हस्याः ९ ॥ १२ ॥

युजे पञ्च विवस्वानादित्यो हविर्धाने त्रिष्टुप् । अन्त्या जगती ।

१३ युजेवांब्रह्मपूर्व्यंनमोभिर्विश्लोकएतुपथ्येवसूरेः । शृण्वन्तुविश्वेअमृतस्य पुत्राआयेधामानिदिव्यानितस्थुः १ यमेइवयतमानेयदैतंप्रवांभरन्मानुषादेवय-

न्तः । आसींदतंस्वमुलोकंविदानेस्वासस्थेभंवतमिन्दंवेनः २ पञ्चंपदानिंरुपो अन्वंरोहंचतुंष्पदीमन्वैमिव्रतेनं । अक्षरैणप्रतिमिमएतामृतस्यनाभावधिसंपुंना-मि ३ देवेभ्यःकमंवृणीतमृत्युंप्रजायैकममृतंनावृंणीत । बृहस्पतिंयज्ञमंकृण्वत ऋषिंप्रियांयमस्तन्वंप्रारिरेचीत् ४ सप्तक्षंरन्तिशिशंवेमरुत्वंतेपित्रेपुत्रासोअ-प्यंवीवतन्नृतम् । उभेइदंस्योभयंस्यराजतउभेयंतेतेउभयंस्यपुष्यतः ५ ॥ १३ ॥

परेयिवांसं षोडश यमो यमस्त्रिष्टुप् । षष्ठ्या लिङ्गोक्तदेवताः । तृतीयतृचस्य लिङ्गोक्तदेवताः पितरो वा । चतुर्थतृचस्य श्वानौ । उपान्त्या बृहती । त्रयोदशीचतुर्दश्यन्त्या अनुष्टुभः ।

१४ परेयिवांसंप्रवतोमहीरनुबहुभ्यःपन्थामनुपस्पशानम् । वैवस्वतंसंगमं-नंजनानांयमंराजानंहविषादुवस्य १ यमोनोंगातुंप्रथमोविवेदनैषागव्यूतिरप-भर्तवाउ । यत्रांनःपूर्वेपितरःपरेयुरेनाजंज्ञानाःपथ्याउअनुस्वाः २ मातंलीक-

ऽयैर्यमोअङ्गिरोभिर्बृहस्पतिर्ऋक्कभिर्वावृधानः । यांश्चदेवावावृधुर्येचदेवान्त्स्वा-
हान्येस्वधयान्येमदन्ति ३ इमंयमप्रस्तरमाहिसीदाङ्गिरोभिःपितृभिःसंविदानः ।
आत्वामन्त्राःकविशस्तावहन्त्वेनाराजन्हविषामादयस्व ४ अङ्गिरोभिरागहियु-
ज्ञियेभिर्यमवैरूपैरिहमादयस्व । विवस्वन्तंहुवेयःपितातेऽस्मिन्यज्ञेबर्हिष्यानि-
षद्य ५॥ १४ ॥ अङ्गिरसोनःपितरोनवग्वाअथर्वाणोभृगवःसोम्यासः । तेषांवयं
सुमतौयज्ञियानामपिभद्रेसौमनसेस्याम ६ प्रेहिप्रेहिपथिभिःपूर्व्येभिर्यत्रानःपूर्वे
पितरःपरेयुः । उभाराजानास्वधयामदन्तायमंपश्यासिवरुणंचदेवम् ७ संगच्छस्व
पितृभिःसंयमेनेष्टापूर्तेनपरमेव्योमन् । हित्वायावद्यंपुनरस्तमेहिसंगच्छस्वतन्वा
सुवर्चाः ८ अपेतवीतविचसर्पतातोऽस्माएतंपितरोलोकमक्रन् । अहोभिरद्भिरक्तु-
भिर्व्यक्तंयमोददात्यवसानमस्मै ९ अतिद्रवसारमेयौश्वानौचतुरक्षौशबलौसा-

ऋ. सं.

॥५४९॥

धुनापथा । अथापितॄन्त्सुविदत्राँउपेहियमेनयेसधमादंमदन्ति १० ॥ १५ ॥
यौतेश्वानौयमरक्षितारौचतुरक्षौपथिरक्षीनृचक्षसौ । ताभ्यामेनंपरिदेहिराज-
न्त्स्वस्तिचास्माअनमीवंचधेहि ११ उरूणसावसुतृपाउदुम्बलौयमस्यदूतौच-
रतोजनाँअनु । तावस्मभ्यंदृशयेसूर्यायपुनर्दातामसुमद्येहभद्रम् १२ यमाय
सोमंसुनुतयमायजुहुताहविः । यमंहयज्ञोगच्छत्यग्निदूतोअरंकृतः १३ यमाय
घृतवद्धविर्जुहोतप्रचतिष्ठत । सनोदेवेष्वायमद्दीर्घमायुःप्रजीवसे १४ यमायम-
धुमत्तमंराज्ञेहव्यंजुहोतन । इदंनमऋषिभ्यःपूर्वजेभ्यःपूर्वेभ्यःपथिकृद्भ्यः १५
त्रिकद्रुकेभिःपततिषळुर्वीरेकमिद्बृहत् । त्रिष्टुब्गायत्रीछन्दांसिसर्वातायमआ-
हिता १६ ॥ १६ ॥

अ. ७ अ. ६

॥ ५४९ ॥

उदीरतां चतुर्दश शङ्खो यामायनः पितरस्त्रिष्टुप्। एकादशी जगती।

१५ उदीरतामवरउत्परासउन्मध्यमाःपितरःसोम्यासः । असुंयईयुरवृका
ऋतज्ञास्तेनोऽवन्तुपितरोहवेषु १ इदंपितृभ्योनमोअस्त्वद्ययेपूर्वासोयउपरास
ईयुः । येपार्थिवेरजस्यानिषत्तायेवानूनंसुवृजनासुविक्षु २ आहंपितॄन्त्सुविदत्राँ
अवित्सिनपातंचविक्रमणंचविष्णोः । बर्हिषदोयेस्वधयासुतस्यभजन्तपित्वस्त
इहागमिष्ठाः ३ बर्हिषदःपितरऊत्य१र्वागिमावोहव्याचकृमाजुषध्वम् । तआ
गतावसाशंतमेनाथानःशंयोररपोदधात ४ उपहूताःपितरःसोम्यासोबर्हिष्येषु
निधिषुप्रियेषु । तआगमन्तुतइहश्रुवन्त्वधिब्रुवन्तुतेऽवन्त्वस्मान् ५ ॥ १७ ॥
आच्याजानुदक्षिणतोनिषद्येमंयज्ञमभिगृणीतविश्वे । माहिंसिष्टपितरःकेनचि-
न्नोयद्वआगःपुरुषताकराम ६ आसीनासोअरुणीनामुपस्थेरयिंधत्तदाशुषेमर्त्याय।

पुत्रेभ्यः पितरस्तस्य वस्वः प्र यच्छत त इहोर्जं दधात ७ ये नः पूर्वे पितरः सोम्यासोऽनूहिरे सोमपीथं वसिष्ठाः । तेभिर्यमः संरराणो हवींष्युशन्नुशद्भिः प्रतिकाममत्तु ८ ये तातृषुर्देवत्रा जेहमाना होत्राविदः स्तोमतष्टासो अर्कैः । आग्ने याहि सुविदत्रेभिरर्वाङ् सत्यैः कव्यैः पितृभिर्घर्मसद्भिः ९ ये सत्यासो हविरदो हविष्पा इन्द्रेण देवैः सरथं दधानाः । आग्ने याहि सहस्रं देववन्दैः परैः पूर्वैः पितृभिर्घर्मसद्भिः १० ॥ १८ ॥

अग्निष्वात्ताः पितर एह गच्छत सदःसदः सदत सुप्रणीतयः । अत्ता हवींषि प्रयतानि बर्हिष्यथा रयिं सर्ववीरं दधातन ११ त्वमग्न ईळितो जातवेदोऽवाड्ढव्यानि सुरभीणि कृत्वी । प्रादाः पितृभ्यः स्वधया ते अक्षन्नद्धि त्वं देव प्रयता हवींषि १२ ये चेह पितरो ये च नेह यांश्च विद्म याँ उ च न प्रविद्म । त्वं वेत्थ यति ते जातवेदः स्वधाभिर्यज्ञं सुकृ-

तंजुषस्व १३ येअंग्निद॒ग्धायेअनंग्निदग्धा॒मध्येंदि॒वःस्व॒धयांमा॒दयंन्ते । तेभिंः स्व॒राळसुंनीतिमे॒तांयंथाव॒शंत॒न्वंकल्पयस्व १४ ॥ ११ ॥

मैनं चतुर्दश दमनो यामायनोग्निस्त्रिष्टुप् । अन्याश्चतस्रोनुष्टुभः ।

१६ मैनंमग्ने॒विदंहो॒माभिशोंचो॒मास्य॒त्वचंचिक्षिपो॒माशरींरम् । य॒दाशृ॒तंकृ॒णवोंजातवे॒दोऽथैंमेन॒ंप्रहिंणुतात्पि॒तृभ्यंः १ शृ॒तंय॒दाकरंसिजातवे॒दोऽथैंमेन॒ंपरिंदत्तात्पि॒तृभ्यंः । य॒दागच्छा॒त्यसुंनीतिमे॒तामथां॒देवानांवश॒नीभंवाति २ सूर्यं॒चक्षुर्गच्छतु॒वातंमा॒त्माद्यांचंगच्छपृथि॒वींच॒धर्मंणा । अ॒पोवांगच्छ॒यदि॒तत्रंतेहि॒तमोषंधीषुप्रतिंतिष्ठा॒शरींरैः ३ अ॒जोभा॒गस्तपंसा॒तंतंशो॒चिस्तंपतु॒तंतेंअ॒र्चिः । यास्तें शि॒वास्त॒न्वोंजातवेद॒स्ताभिंर्वहैनंसु॒कृतांमुलो॒कम् ४ अवंसृज॒पुनंरग्नेपि॒तृभ्यो॒यस्त॒आहु॑त॒श्चरंतिस्व॒धाभिंः । आयु॒र्वसांन॒उपंवेतु॒शेषः॒संगंच्छतांत॒न्वाजातवेदः ५

॥ २० ॥ यत्तेकृष्णःशकुनआतुतोदपिपीलःसर्पउतवाश्वापदः । अग्निष्टद्विश्वाद-
गदंकृणोतुसोमश्चयोब्राह्मणाँआविवेश ६ अग्नेर्वर्मपरिगोभिर्व्ययस्वसंप्रोर्णुष्व
पीवसामेदसाच । नेत्त्वाधृष्णुर्हरसाजर्हृषाणोदधृग्विधक्ष्यन्पर्यङ्खयाते ७ इममग्-
नेचमसंमाविजिह्वरःप्रियोदेवानामुतसोम्यानाम् । एषयश्चमसोदेवपानस्तस्मि-
न्देवाअमृतामादयन्ते ८ क्रव्यादमग्निंप्रहिणोमिदूरंयमराज्ञोगच्छतुरिप्रवाहः ।
इहैवायमितरोजातवेदादेवेभ्योहव्यंवहतुप्रजानन् ९ योअग्निःक्रव्यात्प्रविवेश
वोगृहमिमंपश्यन्नितरंजातवेदसम् । तंहरामिपितृयज्ञायदेवंसघर्ममिन्वात्परमे
सधस्थे १० ॥ २१ ॥ योअग्निःक्रव्यवाहनःपितॄन्यक्षदृतावृधः । प्रेदुहव्यानि
वोचतिदेवेभ्यश्चपितृभ्यआ ११ उशन्तस्त्वानिधीमह्युशन्तःसमिधीमहि । उ-
शन्नुशतआवहपितॄन्हविषेअत्तवे १२ यंत्वमग्नेसमदहस्तमुनिर्वापयापुनः । कि-

याम्ब्वत्रंरोहतुपाकदूर्वाव्यल्कशा १३ शीतिकेशीतिंकावतिह्लादिकेह्लादिकाव-
ति । मण्डूक्या३ंसुसंगंमइमंस्व१ग्निंहर्षय १४ ॥ २२ ॥ इति दशमे मण्डले
प्रथमोनुवाकः ॥ १ ॥

त्वष्टा चतुर्दश देवश्रवा यामायनस्त्रिष्टुप् । आद्ययोः सरण्यूः । ततश्चतसृणां पूषा ।
ततस्तिसृणां सरस्वती । दशम्यन्त्ययोरापः । शिष्टानामेकादश्यादितिसृणामापः
सोमोवा । उपान्त्यानुष्टुप्पुरस्ताद्बृहतीवा । अन्त्यानुष्टुप् ।

१७ त्वष्टांदुहित्रेवंहतुंकृणोतीतीदंविश्वंभुवंनंसमेंति । यमस्यंमातापर्युह्यमा-
नामहोजायाविवंस्वतोननाश १ अपांगूहन्नमृतांमर्त्येभ्यःकृत्वीसवर्णामददुर्वि-
वंस्वते । उताश्विनांवभरद्यत्तदासीदजंहादुद्वामिंथुनासंरण्यूः २ पूषात्वेतश्च्या-
वयतुप्रविद्वाननंष्टपशुर्भुवंनस्यगोपाः । सत्वैतेभ्यःपरिंददत्पितृभ्योऽग्निर्देवेभ्यः

सुविदत्रियेभ्यः ३ आयुर्विश्वायुःपरिपासतित्वापूषात्वापातुप्रपथेपुरस्तात् ।
यत्रासतेसुकृतोयत्रतेययुस्तत्रत्वादेवःसवितादधातु ४ पूषेमाआशाअनुवेदसर्वाः
सोअस्माँअभयतमेननेषत् । स्वस्तिदाआघृणिःसर्ववीरोऽप्रयुच्छन्पुरएतुप्रजान-
न् ५ ॥ २३ ॥ प्रपथेपथामजनिष्टपूषाप्रपथेदिवःप्रपथेपृथिव्याः । उभेअभि
प्रियतमेसधस्थेआचपराचचरतिप्रजानन् ६ सरस्वतींदेवयन्तोहवन्तेसरस्वती-
मध्वरेतायमाने । सरस्वतींसुकृतोअह्वयन्तसरस्वतीदाशुषेवार्यंदात् ७ सरस्व-
तियासरथंययाथस्वधाभिर्देविपितृभिर्मदन्ती । आसद्यास्मिन्बर्हिषिमादयस्वा-
नमीवाइषआधेह्यस्मे ८ सरस्वतींयांपितरोहवन्तेदक्षिणायज्ञमभिनक्षमाणाः ।
सहस्रार्घमिळोअत्रभागंरायस्पोषंयजमानेषुधेहि ९ आपोअस्मान्मातरःशुन्ध-
यन्तुघृतेननोघृतप्वःपुनन्तु । विश्वंहिरिप्रंप्रवहन्तिदेवीरुदिदाभ्यःशुचिरापूतए-

मि १० ॥ २४ ॥ द्रप्सश्चस्कन्दप्रथमाँअनुद्यूनिमंचयोनिमनुयश्चपूर्वः । समानंयोनिमनुसंचरन्तंद्रप्संजुहोम्यनुसप्तहोत्राः ११ यस्तेद्रप्सःस्कन्दतियस्तेअंशुर्बाहुच्युतोधिषणायाउपस्थात् । अध्वर्योर्वापरिवायःपवित्रात्तंतेजुहोमिमनसावषट्कृतम् १२ यस्तेद्रप्सःस्कन्नोयस्तेअंशुरवश्चयःपरःस्रुचा । अयंदेवोबृहस्पतिःसंतंसिंचतुराधसे १३ पयस्वतीरोषधयःपयस्वन्मामकंवचः । अपांपयस्वदित्पयस्तेनमासहशुंधत १४ ॥ २५ ॥

परं मृत्यो चतुर्दश संकुसुको यामायनस्त्रिष्टुप् । आद्यचतुष्कस्य मृत्युः । पञ्चम्या धाता
षष्ठ्यास्त्वष्टा । सप्तम्यादिसप्तानां पितृमेधः । अन्त्यायाः पितृमेधः
प्रजापतिर्वा । एकादशी प्रस्तारपङ्क्तिः । उपान्त्या
जगती । अन्त्यानुष्टुप् ।

१८ परंमृत्योअनुपरेहिपन्थांयस्तेस्वइतरोदेवयानात् । चक्षुष्मतेशृण्वतेते

व्रवीमिमानंःप्रजांरीरिषोमोतवीरान् १ मृत्योःपदंयोपयन्तोयदैतद्राघीयआयुः प्रतरंदधानाः । आप्यायमानाः प्रजयाधनेनशुद्धाःपूताभवतयज्ञियासः २ इमे जीवाविमृतैरावंवृत्रन्नभूद्भद्राद्देवहूतिर्नोअद्य । प्राञ्चोअगामनृतयेहसायद्राघीय आयुःप्रतरंदधानाः ३ इमंजीवेभ्यःपरिधिंदधामिमैषांनुगादपरोअर्थमेतम् । शतंजीवन्तुशरदःपुरूचीरन्तर्मृत्युंदधतांपर्वतेन ४ यथाहान्यनुपूर्वंभवन्तियथर्तवऋ- तवंऋतुभिर्यन्तिसाधु । यथानपूर्वमपरोजहात्येवाधातरायूंषिकल्पयैषाम् ५ ॥२६॥ आरोहतायुर्जरसंवृणानाअनुपूर्वंयतमानायतिष्ठ । इहत्वष्टासुजनिमास- जोषादीर्घमायुःकरतिजीवसेवः ६ इमानारीरविधवाःसुपत्नीराञ्जनेनसर्पिषासं- विशन्तु । अनश्रवोऽनमीवाःसुरत्नाआरोहन्तुजनयोयोनिमग्रे ७ उदीर्ष्वनार्य- भिजीवलोकंगतासुमेतमुपशेषएहि । हस्तग्राभस्यदिधिषोस्तवेदंपत्युर्जनित्व-

मभिसंबभूथ ८ धनुर्हस्तादाददानोमृतस्यास्मेक्षत्रायवर्चसेबलाय । अत्रैवत्व-
मिहवयंसुवीराविश्वाःस्पृधोअभिमातीर्जयेम ९ उपसर्पमातरंभूमिमेतामुरुव्य-
चसंपृथिवींसुशेवाम् । ऊर्णम्रदायुवतिर्दक्षिणावतएषात्वापातुनिर्ऋतेरुपस्था-
त् १० ॥ २७ ॥ उच्छ्वञ्चस्वपृथिविमानिबाधथाःसूपायनास्मैभवसूपवञ्चना ।
मातापुत्रंयथासिचाभ्येनंभूमऊर्णुहि ११ उच्छ्वञ्चमानापृथिवीसुतिष्ठतुसहस्रंमित
उपहिश्रयन्ताम् । तेगृहासोघृतश्चुतोभवन्तुविश्वाहास्मैशरणाःसन्त्वत्र १२ उत्ते
स्तभ्नामिपृथिवींत्वत्परीमंलोगंनिदधन्मोअहंरिषम् । एतांस्थूणांपितरोधारयन्तु
तेऽत्रायमःसादनातेमिनोतु १३ प्रतीचीनेमामहनीष्वाःपर्णमिवादधुः । प्रती-
चींजग्रभावाचमश्वंरशनयायथा १४ ॥ २८ ॥ इति सप्तमाष्टके षष्ठो-
ध्यायः ॥ ६ ॥

निवर्तध्वमष्टौमथितोभृगुर्वारुणिर्भार्गवश्च्यवनोवापंगव्यंवानुष्टुभमग्नीषोमयोर्द्वितीयोर्धर्चः षष्ठीगायत्रीसप्तोत्तराण्यैन्द्रोविमदः प्राजापत्योवावसुक्रोवसुकृद्वाभद्रंदशाग्नेयंतुगायत्रमाद्यैकपदापादएववाशान्त्यर्थः परानुष्टुबन्त्येविराड्विष्टुभावाग्निनाष्टावास्तारपाङ्क्तंकुहपश्चोनापुरस्ताद्बार्हतंत्रिष्टुबन्तंत्वंत्याचिदानस्त्वंनोनुष्टुभोयजामहेसप्ताद्यान्त्येत्रिष्टुभौपञ्चम्याभिसारिणीन्द्रसोमंषळास्तारपाङ्क्तंत्वाश्विन्योन्त्यास्तिस्रोनुष्टुभोभद्रमेकादशसौम्यंप्रहिनवपौष्णमानुष्टुभमद्याचतुर्थ्याउष्णिहावसत्सचतुर्विंशतिरैन्द्रोवसुक्रोविश्वोहिद्वादशेन्द्रवसुक्रयोः संवादऐन्द्रः सूक्तस्यप्रथमयेन्द्रस्यस्नुषापरोक्षवदिन्द्रमाहेन्द्रस्ययुजः शेषाऋचश्चतुर्थीचवनेनाष्टौमदेवत्रापश्चोनाकवषऐळूषआपमपोनप्त्रीयंवानएकादशवैश्वदेवंप्रसुग्मन्तानवपश्चाद्याजगत्यः ॥

निवर्तध्वमष्टौ मथितो यामायनो भृगुर्वा वारुणिश्च्यवनो वा भार्गवोनुष्टुप्। षष्ठी गायत्री।
आपो गावो वा देवता। प्रथमाया द्वितीयार्धस्याग्नीषोमौ।

१९ ॐम् निवर्तध्वंमानुंगातास्मान्त्सिषक्तरेवतीः। अग्नीषोमापुनर्वसूअस्मे धारयतंरयिम् १ पुनरेनानिवर्तयपुनरेनान्याकुरु। इन्द्रएणानियच्छत्वग्निरेना

उपाजतु २ पुनरेतानिवर्तन्तामस्मिन्पुष्यन्तुगोपतौ । इहैवाग्नेनिधारयेहतिष्ठतुया रयिः ३ यन्नियानंन्ययनंसंज्ञानंयत्परायणम् । आवर्तनंनिवर्तनंयोगोपाअपितं हुवे ४ यउदानड्व्ययनंयउदानट्परायणम् । आवर्तनंनिवर्तनमपिगोपानिव- र्ततामृ ५ आनिवर्तनिवर्तयपुनर्नइन्द्रगादेहि । जीवाभिर्भुनजामहै ६ परिवो विश्वतोदधऊर्जाघृतेनपयसा । येदेवाःकेचयज्ञियास्तेरय्यासंसृजन्तुनः ७ आ निवर्तनवर्तयनिनिवर्तनवर्तय। भूम्याश्चतस्रःप्रदिशस्ताभ्यएनानिवर्तय ८ ॥ १ ॥

भद्रं दश विमद ऐन्द्रः प्राजापत्योवा वसुकृद्वा वासुक्रोऽग्निर्गायत्री । आद्यैकपदा । पाद एव वा शान्त्यर्थः । उपाद्यानुष्टुप् । उपान्त्या विराट् । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

२० भद्रंनोअपिवातयमनः १ अग्निमीळेभुजांयविष्ठंशासामित्रंदुर्धरीतुम् । यस्यधर्मन्त्स्व१रेनीःसपर्यन्तिमातुरूधः २ यमासाकृपनीळंभासाकेतुंवर्धयन्ति।

भ्राजंतेश्रेणिंदन् ३ अर्योविशांगातुरेंतिप्रयदानंड्दिवोअन्तान् । कविरभ्रंदीद्यानः ४ जुषद्धव्यामानुषस्योर्ध्वस्तस्थावृभ्वायज्ञे । मिन्वन्त्सद्मंपुरएंति ५ सहिक्षेमोंहविर्यज्ञःश्रुष्टीदंस्यगातुरेंति । अग्निंदेवावाशींमन्तम् ६ ॥ २ ॥ यज्ञासाहंदुवंइषेऽग्निंपूर्वस्यशेवस्य । अद्रेःसूनुमायुमाहुः ७ नरोयेकेचास्मदाविश्वेत्तेवामआस्युः । अग्निंहविषावर्धन्तः ८ कृष्णःश्वेतोऽरुषोयामोअस्यब्रध्नऋज्रउतशोणोयशस्वान् । हिरंण्यरूपंजनिताजजान ९ एवातेअग्नेविमदोमनीषामूर्जोनपादमृतेभिःसजोषाः । गिरआवंक्षत्सुमतीरियानइषमूर्जंसुक्षितिंविश्वमाभाः १० ॥ ३ ॥

आग्नि नाष्टौ विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रोग्निरास्तारपङ्क्तिः ।

२१ आग्निंनस्ववृंक्तिभिर्होतारंत्वावृणीमहे । यज्ञायस्तीर्णबर्हिषेविवोमदेशी-

रंपावकशोचिषंविवक्षसे १ त्वामुतेस्वाभुवःशुम्भन्त्यश्वराधसः । वेतित्वामुप-
सेचनीविवोमदऋजीतिरग्नआहुतिर्विवक्षसे २ त्वेधर्माणआसतेजुहूभिःसिञ्चती-
रिव । कृष्णारूपाण्यर्जुनाविवोमदेविश्वाअधिश्रियोधिषेविवक्षसे ३ यमग्नेम-
न्यसेरयिंसहसावन्नमर्त्य । तमानोवाजसातयेविवोमदेयज्ञेषुचित्रमाभराविव-
क्षसे ४ अग्निर्जातोअथर्वणाविदद्विश्वानिकाव्या । भुवद्दूतोविवस्वतोविवोमदे
प्रियोयमस्यकाम्योविवक्षसे ५ ॥ ४ ॥ त्वांयज्ञेष्वीळतेऽग्नेप्रयत्यध्वरे । त्वंवसू-
निकाम्याविवोमदेविश्वादधासिदाशुषेविवक्षसे ६ त्वांयज्ञेष्वृत्विजंचारुमग्नेनि
षेदिरे । घृतप्रतीकंमनुषोविवोमदेशुक्रंचेतिष्ठमक्षभिर्विवक्षसे ७ अग्नेशुक्रेणशो-
चिषोरुप्रथयसेबृहत् । अभिक्रन्दन्वृषायसेविवोमदेगर्भदधासिजामिषुविव-
क्षसे ८ ॥ ५ ॥

कुह पञ्चदश विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्र इन्द्रः पुरस्ताद्बृहती । पञ्चमी-
सप्तमीनवम्योनुष्टुभः । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

२२ कुहंश्रुतइन्द्रःकस्मिंनद्यजनेंमित्रोनश्रूयते । ऋषीणांवायःक्षयेगुहावाच-
र्कैषेगिरा १ इहश्रुतइन्द्रोअस्मेअद्यस्तवेवज्र्यृचीषमः । मित्रोनयोजनेष्वायशं-
श्चक्रेआसाम्या २ महोयस्पतिःशवसोआसाम्यामहोनृम्णस्यतूतुजिः । भर्ता
वज्रस्यधृष्णोःपितापुत्रमिवप्रियम् ३ युजानोअश्वावातस्यधुनीदेवोदेवस्यव-
ज्रिवः । स्यन्तापथाविरुक्मतासृजानःस्तोष्यध्वनः ४ त्वंत्याचिद्वातस्याश्वागा-
ऋज्रात्मनावहध्यै । ययोर्देवोनमर्त्योयन्तानकिर्विदाय्यः ५ ॥ ६ ॥ अधग्मन्तो-
शनापृच्छतेवांकदर्थान आगृहम् । आजग्मथुःपराकाद्दिवश्चग्मश्चमर्त्यम् ६ आन
इन्द्रपृक्षसेऽस्माकंब्रह्मोद्यतम् । तत्त्वायाचामहेऽवःशुष्णंयद्धन्नमानुषम् ७ अकर्मा

दस्युरस्मिनोअमन्तुरन्यव्रतोअमानुषः । त्वंतस्यामित्रहन्वधर्दासस्यदम्भय ८
त्वंनइन्द्रशूरशूरैरुतत्वोतासोबर्हणा। पुरुत्रातेविपूर्तयोनवन्तक्षोणयोयथा ९ त्वंता-
न्वृत्रहत्येचोदयोनृन्कार्पाणेशूरवज्रिवः । गुहायदीकवीनांविशांनक्षत्रशव-
साम् १० ॥ ७ ॥ मक्षूतातइन्द्रदानाप्नसआक्षाणेशूरवज्रिवः । यद्धशुष्णस्य
दम्भयोजातंविश्वंसयावभिः ११ माकुध्र्यगिन्द्रशूरवस्वीरस्मेभूवन्नभिष्टयः ।
वयंवयंतआसांसुम्नेस्यामवज्रिवः १२ अस्मेतातइन्द्रसन्तुसत्याहिंसन्तीरुप-
स्पृशः । विद्यामयासांभुजोधेनूनांनवज्रिवः १३ अहस्तायदपदीवर्धतक्षाःशची-
भिर्वेद्यानाम् । शुष्णंपरिप्रदक्षिणिद्विश्वायवेनिशिश्नथः १४ पिबापिबेदिन्द्रशूर
सोमंमारिषण्योवसवानवसुःसन् । उतत्रायस्वगृणतोमघोनोमहश्चरायोरेवत-
स्कृधीनः १५ ॥ ८ ॥

यजामहे सप्त विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्र इन्द्रो जगती ।
आद्यान्त्ये त्रिष्टुभौ । पञ्चम्यभिसारिणी ।

२३ यजामहइन्द्रंवज्रदक्षिणंहरीणांरथ्यं१विव्रतानाम् । प्रश्मश्रुदोधुवदूर्ध्वथाभूद्विसेनाभिर्दयमानोविराधसा १ हरीन्वस्ययावनेविदेवस्विन्द्रोमघैर्मघवावृत्रहाभुवत् । ऋभुर्वाजऋभुक्षाःपत्यतेशवोऽवक्ष्णौमिदासस्यनामचित् २ यदावज्रंहिरण्यमिदथारथंहरीयमस्यवहतोविसूरिभिः । आतिष्ठतिमघवासनश्रुतइन्द्रोवाजस्यदीर्घश्रवसस्पतिः ३ सोचिन्नुवृष्टिर्यूथ्या३स्वासचाँइन्द्रःश्मश्रूणिहरिताभिप्रुष्णुते । अववेतिसुक्षयंसुतेमधूदिद्धूनोतिवातोयथावनम् ४ योवाचाविवाचोमृध्रवाचःपुरूसहस्राशिवाजघान । तत्तदिदस्यपौंस्यंगृणीमसिपितेवयस्तविषींवावृधेशवः ५ स्तोमंतइन्द्रविमदाअजीजनन्नपूर्व्यंपुरुतमंसुदानवे ।

विद्माह्यस्यभोजनमिनस्ययदापशुंनगोपाःकरामहे ६ माकिर्नएनासख्यावि-
यौषुस्तवचेन्द्रविमदस्यचऋषेः । विद्माहितेप्रमतिंदेवजामिवदस्मेतेसन्तुसख्या
शिवानि ७ ॥ १ ॥

इन्द्र सोमं षड्विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रः। प्रथमतृचस्येन्द्रः।
द्वितीयस्याश्विनौ। आद्यास्तिस्र आस्तारपङ्क्तयः। शिष्टा अनुष्टुभः।

२४ इन्द्रसोममिमंपिबमधुमन्तंचमूसुतम् । अस्मेरयिंनिधारयविवोमदेस-
हस्रिणंपुरूवसोविवक्षसे १ त्वांयज्ञेभिरुक्थैरुपहव्येभिरीमहे । शचीपतेशची-
नांविवोमदेश्रेष्ठंनोधेहिवार्यंविवक्षसे २ यस्पतिर्वार्याणामसिरध्रस्यचोदिता ।
इन्द्रस्तोतॄणामविताविवोमदेद्विषोनःपाह्यंहसोविवक्षसे ३ युवंशक्रामायाविना
समीचीनिरमन्थतम् । विमदेनयदीळितानासत्यानिरमन्थतम् ४ विश्वेदेवा

अंक्रूपन्तसमी॒च्योर्निष्पतन्त्योः । नासत्यावब्रुवन्दे॒वाःपुन॒रावहता॒दिति ५ मधु॑-
मन्मेप॒रायणंमधु॑म॒त्पुन॒रायनम् । तानोदेवादे॒वतयायु॒वंमधु॑मतस्कृतम् ६ ॥१०॥

भद्रमेकादश विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रः सोम आस्तारपङ्क्तिः ।

२५ भ॒द्रंनो॒अपिवातय॒मनो॒दक्षमु॒तक्रतुम् । अधातेस॒ख्येअन्धसो॒विवो॒मदे॒रण॒-
न्गावो॒नयवसे॒ विवक्षसे १ हृ॒दि॒स्पृशस्तआसते॒विश्वेषुसोम॒धामसु । अधा॒कामाइ॒-
मेमम॒विवो॒मदे॒वितिष्ठन्तेवसूयवो॒विवक्षसे २ उ॒तव्र॒तानिसोमते॒प्राहंमिनामिपा॒-
क्यां । अधापि॒तेवसूनवे॒विवो॒मदेमृळानोअ॒भिचिद्व॒धाद्विवक्षसे ३ सम॒प्रयन्ति-
धी॒तय॒ःसर्गासोऽव॒ताँइव । क्रतुंनःसोमजी॒वसे॒विवो॒मदे॒धा॒रयाचम॒साँइव॒विवक्ष-
से ४ तव॒त्येसोम॒शक्तिभि॒र्निकामासो॒व्यृण्विरे । गृत्सस्य॒धीरास्त॒वसो॒विवो॒म-
दे॒व्रजंगोमन्तम॒श्विनं॒विवक्षसे ५ ॥ ११ ॥ प॒शुंनःसोमरक्षसिपुरु॒त्राविष्ठितं॒जग-

त्। समाकृणोषि जीवसे वि वो मदे विश्वा संपश्यन्भुवना विवक्षसे ६ त्वं नः सोम विश्वतो गोपा अदाभ्यो भव। सेध राजन्नप स्रिधो वि वो मदे मा नो दुःशंस ईशता विवक्षसे ७ त्वं नः सोम सुक्रतुर्वयोधेयाय जागृहि। क्षेत्रवित्तरो मनुषो वि वो मदे द्रुहो नः पाह्यंहसो विवक्षसे ८ त्वं नो वृत्रहन्तमेन्द्रस्येन्दो शिवः सखा। यत्सीं हवन्ते समिथे वि वो मदे युध्यमानास्तोकसातौ विवक्षसे ९ अयं घ स तुरो मद इन्द्रस्य वर्धत प्रियः। अयं कक्षीवतो महो वि वो मदे मतिं विप्रस्य वर्धयद्विवक्षसे १० अयं विप्राय दाशुषे वाजाँ इयर्ति गोमतः। अयं सप्तभ्य आ वरं वि वो मदे प्रान्धं श्रोणं च तारिषद्विवक्षसे ११ ॥ १२ ॥

प्र हि नव विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रः पूषानुष्टुप्।
प्रथमाचतुर्थ्यावुष्णिहौ।

२६ प्र ह्यच्छा मनीषाः स्पार्हा यन्ति नियुतः। प्र दस्रा नियुद्रथः पूषा अविष्टु माहिनः

१ यस्यत्यन्महित्वंवाताप्यमयंजनः । विप्रआवंसद्धीतिभिश्चिकेतसुष्टुतीनाम् २ स
वेदसुष्टुतीनामिन्दुर्नपूषावृषा । अभिप्सुरःप्रुषायतिव्रजंनआप्रुषायति ३ मंसीम-
हित्वावयमस्माकंदेवपूषन् । मतीनांचसाधनंविप्राणांचाधवम् ४ प्रत्यर्धिर्यज्ञानां-
मश्वहयोरथानाम् । ऋषिःसयोमनुर्हितोविप्रस्ययावयत्सखः ५ ॥ १३ ॥ आ-
धीषमाणायाःपतिःशुचायाश्चशुचस्यच । वासोवायोऽवीनामावासांसिमर्मृज-
त् ६ इनोवाजानांपतिरिनःपुष्टीनांसखा । प्रश्मश्रुहर्यतोदूधोद्विवृथायोअदा-
भ्यः ७ आतेरथस्यपूषन्नजाधुरंववृत्युः । विश्वस्यार्थिनःसखासनोजाअनपच्यु-
तः ८ अस्माकमूर्जारथंपूषाअविष्टुमाहिनः । भुवद्वाजानांवृधइमंनःशृणवद्ध-
वम् ९ ॥ १४ ॥

असत्सु चतुर्विंशतिर्वसुक्र ऐन्द्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२७ असत्सुमेजरितःसाभिवेगोयत्सुन्वतेयजमानायशिक्षम् । अनाशीर्दामहमस्मिप्रहन्तासत्यध्वृतंवृजिनायन्तमाभुम् १ यदीदहंयुधयेसंनयान्यदेवयून्तन्वा३शूशुजानान् । अमातेतुम्रंवृषभंपचानितीव्रंसुतंपञ्चदशंनिषिञ्चम् २ नाहंतंवेदयइतिब्रवीत्यदेवयून्त्समरणेजघन्वान् । यदावाख्यत्समरणमृघावदादिद्धमेवृषभाप्रब्रुवन्ति ३ यदज्ञातेषुवृजनेष्वासंविश्वेसतोमघवानोमआसन् । जिनामिवेत्क्षेमआसन्तमाभुंप्रतंक्षिणांपर्वतेपादगृह्य ४ नवाउमांवृजनेवारयन्तेनपर्वतासोयदहंमनस्ये । ममस्वनात्कृधुकर्णोभयातएवेदनुद्यून्किरणःसमेजात् ५ ॥ १५ ॥ दर्शन्नत्रशृतपाँअनिन्द्रान्बाहुक्षदःशरवेपत्यमानान् । घृषुंवायेनिनिदुःसखायमध्यून्वेषुपवयोववृत्युः ६ अभूर्वौक्षीर्व्यु१आयुरानड्दर्षन्नुपूर्वोअपरोनुदर्ष-

त् । द्वेपवस्तेपरितंनभूतोयोअस्यपारेरजसोविवेष ७ गावोयवंप्रयुताअ-
र्योअक्षन्ताअपश्यंसहगोपाश्चरन्तीः । हवाइदर्योअभितःसमायन्कियदासु
स्वपतिश्छन्दयाते ८ संयद्वयंयवसादोजनानामहंयवादउर्वज्रेअन्तः । अ-
त्रायुक्तोऽवसातारमिच्छादथोअयुक्तंयुनजद्ववन्वान् ९ अत्रेदुमेमंससेसत्यमुक्तं
द्विपाच्चयच्चतुष्पात्संसृजानि । स्त्रीभिर्योअत्रवृषणंपृतन्यादयुद्धोअस्यविभजानि
वेदः १०॥१६॥यस्यानक्षादुहिताजात्वासकस्तांविद्वाँअभिमन्यातेअन्धाम् ।
कतरोमेनिंप्रतितंमुचातेयईंवहातेयईंवावरेयात् ११ कियतीयोषामर्यतोवधूयोः
परिप्रीतापन्यसावार्येण । भद्रावधूर्भवतियत्सुपेशाःस्वयंसामित्रंवनुतेजनेचित्
१२पत्तोजगारप्रत्यञ्चमत्तिशीर्ष्णाशिरःप्रतिदधौवरूथम् । आसीनऊर्ध्वामुपसि-
क्षिणातिन्यङ्ङुत्तानामन्वेतिभूमिम् १३ बृहन्नच्छायोअपलाशोअर्वातस्थौमा-

विषितोअत्तिगर्भः । अन्यस्यावत्संरिहतीमिमायकयाभुवानिदधेधेनुरूधः १४
सप्तवीरासोअधरादुदायन्नष्टोत्तरात्तात्समजग्मिरन्ते । नवपश्चातात्स्थिविमन्तआ-
यन्दशप्राक्सानुवितिरन्त्यश्नः १५ ॥ १७ ॥ दशानामेकंकपिलंसमानंतंहिन्वन्ति
क्रतवेपार्याय । गर्भमातासुधितंवक्षणास्ववेनन्तंतुषयन्तीबिभर्ति १६ पीवानंमे-
षमपचन्तवीरान्युप्ताअक्षाअनुदीवआसन् । द्वाधनुंबृहतीमप्स्व१न्तःपवित्रवन्ता
चरतःपुनन्ता १७ विक्रोशनासोविष्वञ्चआयन्पचातिनेमोनहिपक्षदर्धः । अयं
मेदेवःसवितातदाहद्र्वन्नइद्वनवत्सर्पिरन्नः १८ अपश्यंग्रामंवहमानमारादचक्रया
स्वधयावर्तमानम् । सिषक्त्यर्यःप्रयुगाजनानांसद्यःशिश्नाप्रमिनानोनवी-
यान् १९ एतौमेगावौप्रमरस्ययुक्तौमोषुप्रसेधीर्मुहुरिन्ममन्धि । आपश्चिदस्य
विनशन्त्यर्थंसूरश्चमर्कउपरोबभूवान् २० ॥ १८ ॥ अयंयोवज्रःपुरुधाविवृ-

त्तोऽवःसूर्यस्यबृहतःपुरीषात् । श्रवइदेनापरोअन्यदस्तितदव्यथीजरिमाणंस्तरन्ति २१ वृक्षेवृक्षेनियतामीमयद्गौस्ततोवयःप्रपतान्पूरुषादः । अथेदंविश्वंभुवनंभयातइन्द्रायसुन्वदृषयेचशिक्षत् २२ देवानांमानेप्रथमाअतिष्ठन्कृन्तत्रादेषामुपराउदायन् । त्रयस्तपन्तिपृथिवीमनूपाद्वाबृबूकंवहतःपुरीषम् २३ सातेजीवातुरुततस्यविद्धिमास्मैतादृगपगूहःसमर्ये । आविःस्वःकृणुतेगूहतेबुसंसपादुरस्यनिर्णिजोनमुच्यते २४ ॥ ११ ॥

विश्वो हि द्वादशेन्द्रवसुक्रयोः संवाद ऐन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२८ विश्वोह्य१न्योअरिराजगाममममेदहश्वशुरोनाजगाम । जक्षीयाद्धानाउतसोमंपपीयात्स्वाशितःपुनरस्तंजगायात् १ सरोरुवद्वृषभस्तिग्मशृङ्गोवर्ष्मन्तस्थौवरिमन्नापृथिव्याः । विश्वेष्वेनंवृजनेषुपामियोमेकुक्षीसुतसोमःपृणाति २

अद्रिणा ते मन्दिन इन्द्र तूयान्सुन्वन्ति सोमान्पिबसि त्वमेषाम् । पचन्ति ते वृषभाँ अत्सि तेषां पृक्षेण यन्मघवन्हूयमानः ३ इदं सु मे जरितरा चिकिद्धि प्रतीपं शापं नद्यो वहन्ति । लोपाशः सिंहं प्रत्यञ्चमत्साः क्रोष्टा वराहं निरतक्त कक्षात् ४ कथा त एतदहमा चिकेतं गृत्सस्य पाकस्तवसो मनीषाम् । त्वं नो विद्वाँ ऋतुथा वि वोचो यमर्धं ते मघवन्क्षेम्या धूः ५ एवा हि मां तवसं वर्धयन्ति दिवश्चिन्मे बृहत उत्तरा धूः । पुरू सहस्रा नि शिशामि साकमशत्रुं हि मा जनिता जजान ६ ॥ २० ॥ एवा हि मां तवसं जज्ञुरुग्रं कर्मन्कर्मन्वृषणमिन्द्र देवाः । वधीं वृत्रं वज्रेण मन्दसानोऽप व्रजं महिना दाशुषे वम् ७ देवास आयन्परशूँरबिभ्रन्वना वृश्चन्तो अभि विड्भिरायन् । नि सुद्रु१ं दधतो वक्षणासु यत्रा कृपीटमनु तद्दहन्ति ८ शशः क्षुरं प्रत्यञ्चं जगाराद्रिं लोगेन व्यभेदमारात् । बृहन्तं चिदृहते रन्धयानि वयद्वत्सो वृषभं शूशुवानः ९ सुपर्ण इत्था नख-

मासिंषायावरुद्धः परिपदंनासिंहः । निरुद्धश्चिंन्महिषस्तृष्यांवान्गोधातस्मांअय-
थंकर्षदेतत् १० तेभ्योगोधाअयथंकर्षदेतद्येब्रह्मणंःप्रतिपीयन्त्यन्नैः । सिमउ-
क्ष्णोऽवसृष्टाँअंदन्तिस्वयंबलानितन्वंःशृणानाः ११ एतेशमीभिःसुशमीअभू-
वन्येहिन्विरेतन्वं१ःसोमंउक्थैः । नृवद्वदन्नुपंनोमाहिवाजान्दिविश्रवोदधिषेनाम
वीरः १२ ॥ २१ ॥

वनेनाष्टौ वसुक्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२९ वनेनवायोन्यंधायिचाकञ्छुचिंर्वांस्तोमोभुरणावजीगः । यस्येदिन्द्रंः
पुरुदिनेषुहोतानृणानर्योनृतंमःक्षपावान् १ प्रतेअस्याउषसःप्रापरस्यानृतौस्यां-
मनृतंमस्यनृणाम् । अनुंत्रिशोकंःशतमावंहन्नॄन्कुत्सेनरथोयोअसंत्ससवान् २
कस्तेमदंइन्द्ररन्त्योभूद्दुरोगिरोअभ्यु१ग्रोविधाव । कद्वाहोअर्वागुपंमामनीषाआ

त्वां शक्यामुपमंराधो अन्नैः ३ ककर्दुद्युम्नमिन्द्रत्वावंतोनॄन्कया धिया कंरसेकन्न आ गंन् । मित्रोन सत्य उंरुगाय भृत्या अन्नेंसमस्ययदसंन्मनीषाः ४ प्रेरंयसूरो अर्थंन पारंयेअंस्यकामंजनिधाईवग्मन् । गिरंश्च येतेतुविजातपूर्वीर्नरंइन्द्रप्रतिशिक्षन्त्य-न्नैः ५ ॥ २२ ॥ मात्रेनुतेसुमिंतेइन्द्रपूर्वीद्यौर्मज्मना पृथिवीकाव्येन । वरांयते घृतवन्तः सुतासः स्वाद्मन्भवन्तुपीतयेमधूंनि ६ आमध्वो अस्मा असिचन्नमंत्रमि-न्द्रायपूर्णंसहिसत्यरांधाः । सवांवृधेवरिमन्नापृथिव्या अभिक्रत्वानर्यः पौंस्यैश्च ७ व्यांनळिन्द्रः पृतंनाः स्वोजा आस्मैयतन्तेसख्याय पूर्वीः । आस्मारथंनपृतनासुति-ष्ठयंभद्रयांसुमत्याचोदयासे ८ ॥ २३ ॥ इति दशमे मण्डले द्वितीयोऽनुवाकः ॥ २ ॥

प्र देवत्रा पञ्चदश कवष ऐलूष आप अपांनपाद्वा त्रिष्टुप् ।

३० प्रदेवत्राब्रह्मणेगातुरेंत्वपो अच्छामनसोनप्रयुंक्ति । महींमित्रस्यवरुण-

स्यधा॒सिंपृ॑थु॒ज्रयं॑सेरीरधासुवृ॒क्तिम् १ अध्व॑र्यवो॒हवि॑ष्मन्तो॒हिभू॒ताच्छा॒पइ॑तोश॒-
तीरु॑शन्तः । अव॒याश्च॑ष्टेअरु॒णः सु॑प॒र्णस्तमास्यं॑ध्वमू॒र्मिम॒द्यासु॑हस्ताः २ अध्व॑-
र्यवो॒ऽपइ॑तासमु॒द्रम॒पांनपा॑तंह॒विषा॑यजध्वम् । सवो॑ददू॒र्मिम॒द्यासुपू॒तंतस्मै॒सो-
म॒मधु॑मन्तंसुनोत ३ योअ॑नि॒ध्मोदीद॑यद॒प्स्व१॒न्तर्यंविप्रा॑स॒ईळ॑तेअध्व॒रेषु॑ । अ-
पांनपा॒न्मधु॑मतीर॒पोदा॒याभि॒रिन्द्रो॑वावृधेवी॒र्या॑य ४ याभिः॒सोमो॒मोद॑ते॒हर्ष॑तेच-
कल्या॒णीभि॑र्युव॒तिभि॒र्नमर्यः॑ । ताअ॑ध्वर्योअ॒पोअच्छा॒परे॑हि॒यदा॑सि॒ञ्चाओष॑धीभिः
पुनीतात् ५ ॥ २४ ॥ ए॒वेद्यूने॑युव॒तयो॑नमन्त॒यदी॑मु॒शन्नु॑श॒तीरेत्यच्छ॑ । संजा॑-
नते॒मन॑सा॒संचि॑कित्रेऽध्व॒र्यवो॑धि॒षणाप॑श्चदे॒वीः ६ योवो॑वृताभ्यो॒अकृ॑णोदुलो॒कं
योवो॑म॒ह्याअ॒भिश॑स्ते॒रमु॑ञ्चत् । तस्मा॒इन्द्रा॑य॒मधु॑मन्तमू॒र्मिंदे॑व॒माद॑नं॒प्रहि॑णोत-
नापः ७ प्रास्मै॑हिनो॒त॒मधु॑मन्तमू॒र्मिंगर्भो॒योवः॑सिन्धवो॒मध्व॒उत्सः॑ । घृ॒तपृ॑ष्ठ-

मीडर्चमध्वरेष्वापोरेवतीःशृणुताहवंमे ८ तंसिन्धवोमत्सरमिन्द्रपानमूर्मिंप्रहे-
तयउभेइयर्ति । मदच्युतमौशानंनभोजांपरित्रितन्तुंविचरन्तमुत्सम् ९ आव-
र्वृततीरधनुद्विधारागोषुयुधोननियवंचरन्तीः । ऋषेजनित्रीर्भुवनस्यपत्नीरपोवन्द-
स्वसवृधःसयोनीः १० ॥ २५ ॥ हिनोतानोअध्वरंदेवयज्याहिनोतब्रह्मसनये
धनानाम् । ऋतस्ययोगेविष्यध्वमूधःश्रुष्टीवरीर्भूतनास्मभ्यमापः ११ आपो
रेवतीःक्षयथाहिवस्वःक्रतुंचभद्रंबिभृथामृतंच । रायश्चस्थस्वपत्यस्यपत्नीःसरस्व-
तीतद्गृणतेवयोधात् १२ प्रतियदापोअदृश्रमायतीर्घृतंपयांसिबिभ्रतीर्मधूनि ।
अध्वर्युभिर्मनसासंविदानाइन्द्रायसोमंसुषुतंभरन्तीः १३ एमाअग्मन्रेवतीर्जी-
वधन्याअध्वर्यवःसादयताःसखायः । निबर्हिषिधत्तनसोम्यासोऽपांनप्त्रासंविदा-

नासएनाः १४ आगमन्नापउशतीर्बर्हिरेदंन्यध्वरेअसदन्देवयन्तीः । अध्वर्यवः
सुनुतेन्द्रायसोममभूदुवःसुशक्तादेवयज्या १५ ॥ २६ ॥

आ न एकादश कवष ऐलूषो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

३१ आनोदेवानामुपवेतुशंसोविश्वेभिस्तुरैरवसेयजत्रः । तेभिर्वयंसुषखा-
योभवेमतरन्तोविश्वादुरितास्याम १ परिचिन्मर्तोद्रविणंममन्यादृतस्यपथान-
मसाविवासेत् । उतस्वेनक्रतुनासंवदेतश्रेयांसंदक्षंमनसाजगृभ्यात् २ अधायि
धीतिरससृग्रमंशास्तीर्थेनदस्ममुपयन्त्यूमाः । अभ्यानश्मसुवितस्यशूषंनवेद-
सोअमृतानामभूम ३ नित्यश्चाकन्यात्स्वपतिर्दमूनायस्माउदेवःसविताजजा-
न । भगोवागोभिरर्यमेमनज्यात्सोअस्मैचारुश्छदयदुतस्यात् ४ इयंसाभूया
उषसामिवक्षायद्धक्षुमन्तःशवसासमायन् । अस्यस्तुतिंजरितुर्भिक्षमाणाआ

नःशग्मासउपयन्तुवाजाः ५ ॥ २७ ॥ अस्येदेषासुमतिःपप्रथानाभवत्पूर्व्या भूमनागौः । अस्यसनीळाअसुरस्ययोनौसमानआभरणेबिभ्रमाणाः ६ किंस्विद्वनंकउसवृक्षआसयतोद्यावापृथिवीनिष्टतक्षुः । संतस्थानेअजरेइतऊतीअहानिपूर्वीरुषसोजरन्त ७ नैतावदेनापरोअन्यदस्त्युक्षासद्यावापृथिवीबिभर्ति । त्वचंपवित्रंकृणुतस्वधावान्यदींसूर्यंनहरितोवहन्ति ८ स्तेगोनक्षामत्येतिपृथ्वींमिहंनवातोविहवातिभूम । मित्रोयत्रवरुणोअज्यमानोऽग्निर्वनेनव्यसृष्टशोकम् ९ स्तरीर्यत्सूतसद्योअज्यमानाव्यथिरव्यथीःकृणुतस्वगोपा । पुत्रोयत्पूर्वःपित्रोर्जनिष्टशम्यांगौर्जगारयद्धपृच्छान् १० उतकण्वंनृषदःपुत्रमाहुरुतश्यावोधनमादत्तवाजी । प्रकृष्णायरुशदपिन्वतोधर्ऋतमत्रनकिरस्माअपीपेत् ११ ॥ २८ ॥

३२ प्रसुग्मन्तांधियसानस्यंसक्षणिंवरेभिंर्वरॉअभिषुप्रसीदतः । अस्माकमिन्द्रंउभयंजुजोषतियत्सोम्यस्यान्धंसोबुबोधति १ वींन्द्रयासिदिव्यानिंरोचनाविपार्थिवानिरजंसापुरुष्टुत । येत्वावहंन्तिमुहुंरध्वरॉउपतेसुवन्वन्तुवग्वनॉअंराधसंः २ तदिन्मेंछन्त्सद्वपुंषोवपुंष्टरंपुत्रोयज्जानंपित्रोरधीयंति । जायापतिंवहतिवग्नुनांसुमत्पुंसइद्भद्रोवंहतुःपरिष्कृतः ३ तदित्सधस्थमभिचारुदीधययगावोयच्छासंन्वहतुंनधेनवंः । मातायन्मन्तुर्यूथस्यंपूव्र्याभिवाणस्यंसप्तधातुरिज्जनंः ४ प्रवोच्छांरिरिचेदेवयुष्पदमेकोंरुद्रेभिंर्यातितुर्वणिंः । जरावायेष्वमृतेषुदावनेपरिवऊमेभ्यःसिञ्चतामधुं ५ ॥ २९ ॥ निधीयमांनमपंगूळ्हमप्सुप्रमेंदेवानांव्रतपाउ-

वाच । इन्द्रोविद्वाँअनुहित्वाचचक्षतेनाहमग्नेअनुशिष्टआगाम् ६ अक्षेत्रवित्क्षे-
त्रविदंह्यप्राट्सप्रैतिक्षेत्रविदानुशिष्टः । एतद्वैभद्रमनुशासनस्योतस्रुतिंविन्दत्य-
ञ्जसीनाम् ७ अद्येदुप्राणीदममन्निमाहापीवृतोअधयन्मातुरूधः । एमेनमाप
जरिमायुवानमहेळन्वसुःसुमनाबभूव ८ एतानिभद्राकलशक्रियामकुरुश्रवण
ददतोमघानि । दानइद्वोमघवानःसोअस्त्वयंचसोमोहृदियंबिभर्मि ९ ॥ ३० ॥
इति सप्तमाष्टके सप्तमोध्यायः ॥ ७ ॥

प्रमाद्यावैश्वदेव्यैन्द्रःप्रगाथःपरागायच्योद्वेकुरुश्रवणस्यत्रासदस्यवस्यदानस्तुतिःपराभिर्मृतेमित्रा-
तिथौराज्ञितत्स्नेहाद्दषिरुपमश्रवसंपुत्रमस्यव्यशोकयत्प्रावेपाःषळूनामौजवान्वाक्षोक्षकृषिप्रशंसाचाक्ष-
कितवनिन्दाचसप्तमीजगत्यबुधंलुशोधानाकोवैश्वदेवंतुद्विस्त्रिष्टुबन्तंतूषासानक्तानमोद्वादशसौर्योभित-
पाःसौर्यंजागतंवैत्रिष्टुब्दशम्यस्मिन्नःपञ्चमुष्कवानिन्द्रोयोवांषळूनाकाक्षीवतीघोषाश्विनंहित्रिष्टुबन्तंर-

थंयान्तंसमानंतृचंसुहस्त्योघौषेयोस्तेवैकादशकृष्णोच्छामेद्विात्रिष्टुबन्तंत्वायातुत्रित्रिष्टुबादिदिवस्परि-
द्वादशवत्सप्रिराग्नेयंतु ।

प्रमा नव कवष ऐलूषो गायत्री । आद्याया विश्वे देवाः । उपाद्ययोरिन्द्रः । चतुर्थी-
पञ्चम्योः कुरुश्रवणस्य त्रासदस्यवस्य दानस्तुतिः । शिष्टानामुपमश्रवा मित्रा-
तिथिपुत्रः । आद्या त्रिष्टुप् । उपाद्या बृहती । तृतीया सतोबृहती ।

३ ३ ॐम् प्रमांयुयुज्रेप्रयुजोजनांनांवहांमिस्मपूषणमन्तरेण । विश्वेदेवा-
सोअधमामरक्षन्दुःशासुरागादितिघोषआसीत् १ संमांतपन्त्यभितःसपत्नीरि-
वपर्शवः । निर्बाधतेअमतिर्नग्नताजसुर्वेर्नवेवीयतेमतिः २ मूषोनशिश्नाव्यदं-
न्तिमाध्यःस्तोतारंतेशतक्रतो । सकृत्सुनोमघवन्निन्द्रमृळयाधापितेवनोभव ३
कुरुश्रवणमावृणिराजानंत्रासदस्यवम् । मंहिष्ठंवाघतामृषिः ४ यस्यमाहरितो
रथेतिस्रोवहन्तिसाधुया । स्तवैसहस्रदक्षिणे ५ ॥ १ ॥ यस्यप्रस्वादसोगिरउ-

पमश्रवसःपितुः । क्षेत्रंनरण्वमूचुषे ६ अधिपुत्रोपमश्रवोनपान्मित्रातिथेरिहि ।
पितुष्टेअस्मिवन्दिता ७ यदीशीयामृतानामुतवामर्त्यानाम् । जीवेदिन्मघवामम ८ नदेवानामतिव्रतंशतात्माचनजीवति । तथायुजाविवावृते १ ॥ २ ॥

मावेपाश्चतुर्दश कवष ऐलूषोक्षो वा मौजवांस्त्रिष्टुप् । प्रथमासप्तमीनवमीद्वादशीत्रयोदशी-
नामक्षकृषिप्रशंसा । शिष्टानामक्षकितवनिन्दा । सप्तमी जगती ।

३४ प्रावेपामाबृहतोमादयन्तिप्रवातेजाइरिणेवर्वृतानाः । सोमस्येवमौजवतस्यभक्षोविभीदकोजागृविर्मह्यमच्छान् १ नमामिमेथनजिहीळएषाशिवासखिभ्यउतमह्यमासीत् । अक्षस्याहमेकपरस्यहेतोरनुव्रतामपजायामरोधम् २ द्वेष्टिश्वश्रूरपजायारुणद्धिननाथितोविन्दतेमर्डितारम् । अश्वस्येवजरतोवस्न्यस्य नाहंविन्दामिकितवस्यभोगम् ३ अन्येजायांपरिमृशन्त्यस्ययस्यागृधद्वेदनेवा-

ज्य१क्षः । पितामाताभ्रातरएनमाहुर्नजानीमोनयताबद्धमेतम् ४ यदादीध्ये
नदविषाण्येभिःपरायद्भ्योऽवहीयेसखिभ्यः । न्युप्ताश्चबभ्रवोवाचमक्रतँएमीदेषां
निष्कृतंजारिणीव ५ ॥ ३ ॥ सभामेतिकितवःपृच्छमानोजेष्यामीतितन्वा३
शूशुजानः । अक्षासोअस्यवितिरन्तिकामंप्रतिदीव्नेदधतआकृतानि ६ अक्षा-
सइदङ्कुशिनोनितोदिनोनिकृत्वानस्तपनास्तापयिष्णवः । कुमारदेष्णाजयतः
पुनर्हणोमध्वासंपृक्ताःकितवस्यबर्हणा ७ त्रिपञ्चाशःक्रीळतिव्रातएषांदेवइवस-
वितासत्यधर्मा । उग्रस्यचिन्मन्यवेनानमन्तेराजाचिदेभ्योनमइत्कृणोति ८
नीचावर्तन्तउपरिस्फुरन्त्यहस्तासोहस्तवन्तंसहन्ते । दिव्याअङ्गाराइरिणेन्युप्ताः
शीताःसन्तोहृदयंनिर्दहन्ति ९ जायातप्यतेकितवस्यहीनामातापुत्रस्यचरतःक्व-
स्वित् । ऋणावाबिभ्यद्धनमिच्छमानोऽन्येषामस्तमुपनक्तमेति १० ॥ ४ ॥

स्त्रियँदृष्ट्वायंकितवंततापान्येषाँजायांसुकृतंचयोनिम् । पूर्वाह्णेअश्वान्युयुजेहिब-
भ्रून्त्सोअग्नेरन्तेवृषलःपपाद ११ योवःसेनानीर्महतोगणस्यराजाव्रातस्यप्रथमो
बभूव । तस्मैकृणोमिनधनारुणध्मिदशाहंप्राचीस्तदृतंवदामि १२ अक्षैर्मा
दीव्यःकृषिमित्कृषस्ववित्तेरमस्वबहुमन्यमानः । तत्रगावःकितवतत्रजायातन्मे
विचष्टेसवितायमर्यः १३ मित्रंकृणुध्वंखलुमृळतानोमानोघोरेणचरताभिधृष्णु ।
निवोनुमन्युर्विशतामरातिरन्योबभ्रूणांप्रसितौन्वस्तु १४ ॥ ५ ॥

अबुध्रं चतुर्दश लुशो धानाको विश्वे देवा जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

३५ अबुध्रमुत्यइन्द्रवन्तोअग्नयोज्योतिर्भरन्तउषसोव्युष्टिषु । महीद्यावापृ-
थिवीचेततामपोऽद्यादेवानामवआवृणीमहे १ दिवस्पृथिव्योरवआवृणीमहेमा-
तॄन्त्सिन्धून्पर्वताञ्छर्यणावतः । अनागास्त्वंसूर्यमुषासमीमहेभद्रंसोमःसुवानो

अद्याकृणोतुनः २ द्यावानोअद्यपृथिवीअनागसोमहीत्रायेतांसुवितायमातरा । उषाउच्छन्त्यपबाधतामघंस्वस्त्य१ग्निंसमिधानमीमहे ३ इयंनउस्राप्रथमासुदेव्यंरेवत्सनिभ्योरेवतीव्युच्छतु । आरेमन्युंदुर्विदत्रस्यधीमहिस्वस्त्य१ग्निंसमिधानमीमहे ४ प्रयाःसिस्रतेसूर्यस्यरश्मिभिर्ज्योतिर्भरन्तीरुषसोव्युष्टिषु । भद्रानोअद्यश्रवसेव्युच्छतस्वस्त्य१ग्निंसमिधानमीमहे ५ ॥ ६ ॥ अनमीवाउषस आचरन्तुनउदग्नयोजिहतांज्योतिषाबृहत् । आयुक्षातामश्विनातूतुजिंरथंस्वस्त्य१ग्निंसमिधानमीमहे ६ श्रेष्ठंनोअद्यसवितर्वरेण्यंभागमासुवसहिरत्नधा असि । रायोजनित्रींधिषणामुपब्रुवेस्वस्त्य१ग्निंसमिधानमीमहे ७ पिपर्तुमा तदृतस्यप्रवाचनंदेवानांयन्मनुष्या३अमन्महि । विश्वाइदुस्राःस्पळुदेतिसूर्यःस्वस्त्य१ग्निंसमिधानमीमहे ८ अद्वेषोअद्यबर्हिषःस्तरीमणिग्राव्णांयोगेयन्मनः

सार्धईमहे । आदित्यानांशर्मणिस्थाभुरण्यसिस्वस्त्य१ग्निंसमिधानमीमहे ९
आनोबर्हिःसधमादेबृहद्दिविदेवाँईळेसादयासप्तहोतॄन् । इन्द्रंमित्रंवरुणंसातये
भगंस्वस्त्य१ग्निंसमिधानमीमहे १० ॥ ७ ॥ तआदित्याआगतासर्वतातयेवृधेनो
यज्ञमवतासजोषसः । बृहस्पतिंपूषणमश्विनाभगंस्वस्त्य१ग्निंसमिधानमीमहे
११ तन्नोदेवायच्छतसुप्रवाचनंछर्दिरादित्याःसुभरंनृपाय्यम् । पश्वेतोकायतनं-
यायजीवसेस्वस्त्य१ग्निंसमिधानमीमहे १२ विश्वेअद्यमरुतोविश्वऊतीविश्वे
भवन्त्वग्नयःसमिद्धाः । विश्वेनोदेवाअवसागमन्तुविश्वमस्तुद्रविणंवाजोअस्मे १३
यंदेवासोऽवथवाजसातौयंत्रायध्वेयंपिपृथात्यंहः । योवोगोपीथेनभयस्यवेद
तेस्यामदेववीतयेतुरासः १४ ॥ ८ ॥

उषासानक्ता चतुर्दश लुशो धानाको विश्वे देवा जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

३६ उषासानक्तांबृहतीसुपेशसाद्यावाक्षामावरुणोमित्रोअर्यमा । इन्द्रंहुवे
मरुतःपर्वताँअपआदित्यान्द्यावापृथिवीअपःस्वः १ द्यौश्चनःपृथिवीचप्रचेतसऋ-
तावरीरक्षतामंहसोरिषः । मादुर्विदत्रानिर्ऋतिर्नईशततद्देवानामवोअद्यावृणी-
महे २ विश्वस्मान्नोअदितिःपात्वंहसोमातामित्रस्यवरुणस्यरेवतः । स्वर्वज्ज्यो-
तिरवृकंनशीमहितद्देवानामवोअद्यावृणीमहे ३ ग्रावावदन्नपरक्षांसिसेधतुदुःष्व-
प्न्यंनिर्ऋतिंविश्वमत्रिणम् । आदित्यंशर्ममरुतामशीमहितद्देवानामवोअद्यावृ-
णीमहे ४ एन्द्रोबर्हिःसीदतुपिन्वतामिळाबृहस्पतिःसामभिर्ऋक्वोअर्चतु । सुप्रके-
तंजीवसेमन्मधीमहितद्देवानामवोअद्यावृणीमहे ५ ॥ १ ॥ दिविस्पृशंयज्ञमस्मा-
कमश्विनाजीराध्वरंकृणुतंसुम्नमिष्टये । प्राचीनरश्मिमाहुतंघृतेनतद्देवानामवो

अद्यावृणीमहे ६ उपह्वयेसुहवंमारुतंगणंपावकमृष्वंसखायंशंभुवम् । रायस्पोषं
सौश्रवसायधीमहितद्देवानामवोअद्यावृणीमहे ७ अपांपेरुंजीवधन्यंभरामहेदेवा-
व्यंसुहवमध्वरश्रियम् । सुरश्मिंसोममिन्द्रियंयमीमहितद्देवानामवोअद्यावृणी-
महे ८ सनेमतत्सुसनितासनित्वभिर्वयंजीवाजीवपुत्राअनागसः । ब्रह्मद्विषोवि-
ष्वगेनोभरेरततद्देवानामवोअद्यावृणीमहे ९ येस्थामनोर्यज्ञियास्तेशृणोतनयद्वो
देवाईमहेतद्ददातन । जैत्रंक्रतुंरयिमद्वीरवद्यशस्तद्देवानामवोअद्यावृणीमहे १०
॥ १० ॥ महदद्यमहतामावृणीमहेऽवोदेवानांबृहतामनर्वणाम् । यथावसुवीर-
जातंनशामहैतद्देवानामवोअद्यावृणीमहे ११ महोअग्नेःसमिधानस्यशर्मण्य-
नागामित्रेवरुणेस्वस्तये । श्रेष्ठेस्यामसवितुःसवीमनितद्देवानामवोअद्यावृणी-
महे १२ येसवितुःसत्यसवस्यविश्वेमित्रस्यव्रतेवरुणस्यदेवाः । तेसौभगंवीरव-

द्रोमदन्नोदधातनद्रविणंचित्रमस्मे १३ सवितापश्चातात्सविता पुरस्तात्सवि-
तोत्तरात्तात्सविताधरात्तात् । सवितानःसुवतुसर्वतातिंसवितानोरासतांदीर्घ-
मायुः १४ ॥ ११ ॥

नमो द्वादशाभितपाः सौर्यः सूर्यो जगती । दशमी त्रिष्टुप् ।

३७ नमोमित्रस्यवरुणस्यचक्षसेमहोदेवायतदृतंसपर्यत । दूरेदृशेदेवजाता-
यकेतवेदिवस्पुत्रायसूर्यायशंसत १ सामासत्योक्तिःपरिपातुविश्वतोद्यावाचयत्र
ततनन्नहानिच । विश्वमन्यन्निविशतेयदेजतिविश्वाहापोविश्वाहोदेतिसूर्यः २ न
तेअदेवःप्रदिवोनिवासतेयदेतशेभिःपतरैरथर्यसि । प्राचीनमन्यदनुवर्ततेरजउद-
न्येनज्योतिषायासिसूर्य ३ येनसूर्यज्योतिषाबाधसेतमोजगच्चविश्वमुदियर्षिभा-
नुना । तेनास्मद्विश्वामनिरामनाहुतिमपामीवामपदुष्वप्न्यंसुव ४ विश्वस्यहि

प्रेषितोरक्षसिव्रतमहेळयन्नुच्चरसिस्वधाअनु । यदद्यत्वासूर्योपब्रवामहैतंनोदेवाअ-
नुमंसीरतक्रतुम् ५ तंनोद्यावापृथिवीतन्नआपइन्द्रःशृण्वन्तुमरुतोहवंवचः । मा
शूनेभूमसूर्यस्यसंदृशिभद्रंजीवन्तोजरणामशीमहि ६ ॥ १२ ॥ विश्वाहात्वा
सुमनसःसुचक्षसःप्रजावन्तोअनमीवाअनागसः । उद्यन्तंत्वामित्रमहोदिवेदिवे
ज्योग्जीवाःप्रतिपश्येमसूर्य ७ महिज्योतिर्बिभ्रतंत्वाविचक्षणभास्वन्तंचक्षुषेच-
क्षुषेमयः । आरोहन्तंबृहतःपाजसस्परिवयंजीवाःप्रतिपश्येमसूर्य ८ यस्यतेवि-
श्वाभुवनानिकेतुनाप्रचेरतेनिचविशन्तेअक्तुभिः । अनागास्त्वेनहरिकेशसूर्याह्ना-
ह्नानोवस्यसावस्यसोदिहि ९ शंनोभवचक्षसाशंनोअह्नाशंभानुनाशंहिमाशंघृ-
णेन । यथाशमध्वञ्छमसद्दुरोणेतत्सूर्यद्रविणंधेहिचित्रम् १० अस्माकंदेवाउ-
भयायजन्मनेशर्मयच्छतद्विपदेचतुष्पदे । अदत्पिबदूर्जयमानमाशितंतदस्मेशं

योरेरपोदधातन ११ यद्वोदेवाश्चकृमजिह्वयागुरुमनसोवाप्रयुतीदेवहेळनम् ।
अरावायोनोअभिदुच्छुनायतेतस्मिन्तदेनोवसवोनिधेतन १२ ॥ १३ ॥

अस्मिन्नः पश्चेन्द्रो मुष्कवानिन्द्रो जगती ।

३८ अस्मिन्नइन्द्रपृत्सुतौयशस्वतिशिमीवतिक्रन्दसिप्रावसातये । यत्रगोषाताधृषितेषुखादिषुविष्वक्पतन्तिदिद्यवोनृषाह्ये १ सनःक्षुमन्तंसदनेव्यूर्णुहिगोअर्णसंरयिमिन्द्रश्रवाय्यम् । स्यामतेजयतःशक्रमेदिनोयथावयमुश्मसितद्वसोकृधि २ योनोदासआर्योवापुरुष्टुतादेवइन्द्रयुधयेचिकेतति । अस्माभिष्टेसुषहाःसन्तुशत्रवस्त्वयावयंतान्वनुयामसंगमे ३ योदभ्रेभिर्हव्योयश्चभूरिभिर्योअभीकेवरिवोविन्नृषाह्ये । तंविखादेसस्निमद्यश्रुतंनरमर्वाञ्चमिन्द्रमवसेकरामहे ४

स्ववृ॒जं॑हि॒त्वाम॒हमि॑न्द्रशुश्रवा॑नानु॒दं वृ॑षभरध्र॒चोद॑नम् । प्रमु॑ञ्चस्व॒परि॒कुत्सा॑दि॒-
हागहि॒ किमु॒त्वावा॑न्मु॒ष्कयो॑र्ब॒द्धआ॑सते ५ ॥ १४ ॥

योवां चतुर्दश घोषा काक्षीवत्यश्विनौ जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

३१ योवां॒परि॑ज्मासु॒वृद॑श्विना॒रथो॑दो॒षामु॒षासो॒हव्यो॑ह॒विष्म॑ता । शश्व॒त्तमा-
स॒स्तमु॑वामि॒दंव॒यंपि॒तुर्नना॑म॒सुहवं॑हवामहे १ चो॒दय॑तंसू॒नृता॒ःपिन्व॑तं॒धिय॒उत्पु-
रं॑धीरीरयतं॒तदु॑श्मसि । य॒शसं॑भा॒गंकृ॑णुतंनोअश्विना॒सोमं॒नचारुं॑म॒घवं॑त्सुनस्कृ-
तम् २ अ॒मा॒जुरं॑श्चिद्भवथोयु॒वंभगो॑ऽना॒शोश्चि॑दवि॒तारा॑प॒मस्यं॑चित् । अ॒न्धस्यं
चिन्नासत्याकृ॒शस्यं॑चिद्यु॒वामिदा॑हुर्भि॒षजा॑रु॒तस्यं॑चित् ३ यु॒वंच्यवा॑नंस॒नयं॒यथा॒
रथं॒पुन॑र्यु॒वानं॑च॒रथा॑यतक्षथुः । निष्टौ॒ग्र्यमू॑हथुर॒द्भ्यस्परि॒विश्वेत्तावां॒सव॑नेषुप्र॒वा-
च्या॑ ४ पु॒रा॒णावां॑वी॒र्या॒३॒प्रब्र॑वा॒जने ऽथो॑हासथुर्भि॒षजा॑मयो॒भुवा॑ । तावां॒नुनव्या-

ववंसेक रामहेऽयंनासत्याश्रदरिर्यथादधंत् ५ ॥ १५ ॥ इयंवामह्वेशृणुतंमेअश्वि-
नापुत्रायेवपितरामह्यंशिक्षतम् । अनापिरज्ञाअसजात्यामंतिःपुरातस्याअभि-
शंस्तेरवंस्पृतम् ६ युवंरथेनविमदायंशुन्ध्युवंन्यूहथुःपुरुमित्रस्ययोषंणाम् । युवं
हवंवध्रिमत्याअंगच्छतंयुवंसुषुतिंचक्रथुःपुरंन्धये ७ युवंविप्रंस्यजरणामुपेयुषःपु-
नंःकलेरंकृणुतंयुववद्वयंः । युवंवन्दंनमृश्यदादुदूंपथुर्युवंसद्योविश्पलामेतवेकृथः ८
युवंहरेभंवृषणागुहाहितमुदैरयतंममृवांसंमश्विना । युवमृबीसंमुततप्तमत्रंयओ-
मंन्वन्तंचक्रथुःसप्तवंध्रये ९ युवंश्वेतंपेदवेऽश्विनाश्वंनवभिर्वाजैर्नवतीचंवाजिनं-
म् । चर्कृत्यंददथुर्द्रावयत्संखंभगंननृभ्योहव्यंमयोभुवंम् १० ॥ १६ ॥ नतंरा-
जानावदितेकुतंश्चननांहोअश्नोतिदुरितंनकिर्भयम् । यमंश्विनासुहवारुद्रवर्तनी
पुरोरथंकृणुथःपत्न्यांसह ११ आतेनंयातंमनंसोजवीयसारथंयंवामृभवंश्चक्रुर-

श्विना । यस्ययोगेदुहिताजायतेदिवउभेअहनीसुदिनेविवस्वतः १२ तावर्तिर्या-
तंजयुषाविपर्वतमपिन्वतंशयवेधेनुमश्विना । वृकस्यचिद्वर्तिकामन्तरास्याद्युवं
शचीभिर्ग्रसितामंमुञ्चतम् १३ एतंवांस्तोममश्विनावकर्मातक्षामभृगवोनरथं-
म् । न्यमृक्षामयोषणांनमर्येनित्यंनसूनुंतनयंदधानाः १४ ॥ १७ ॥

रथं यान्तं चतुर्दश घोषा काक्षीवत्यश्विनौ जगती ।

४० रथंयान्तंकुहकोहवांनराप्रतिद्युमन्तंसुवितायभूषति । प्रातर्यावाणंवि-
भ्वंविशेविशेवस्तोर्वस्तोर्वहमानंधियाशमि १ कुहस्विद्दोषाकुहवस्तोरश्विना
कुहाभिपित्वंकरतःकुहोषतुः । कोवांशयुत्राविधवेवदेवरंमर्यंनयोषाकृणुतेस-
धस्थआ २ प्रातर्जरेथेजरणेवकापयावस्तोर्वस्तोर्यजतागच्छथोगृहम् । क-
स्यध्वस्राभवथःकस्यवानराराजपुत्रेवसवनावगच्छथः ३ युवांमृगेववारणा

ऋ. सं. मृगण्यवोदोषावस्तोर्हविषानिह्वयामहे । युवंहोत्रामृतुथाजुह्वतेनरेषंजनायवहथः अ.७अ.८

॥ ५७३ ॥ शुभस्पती ४ युवांहघोषापर्यश्विनायतीराह्वऊचेदुहितापृच्छेवांनरा । भूतंमेअ-

ह्नउतभूतमक्तवेऽश्वावतेरथिनेशक्तमर्वते ५ ॥ १८ ॥ युवंकवीष्ठःपर्यश्विनारथं

विशोनकुत्सोजरितुर्नशायथः । युवोर्हमक्षापर्यश्विनामध्वासाभरतनिष्कृतंन

योषणा ६ युवंहभुज्युंयुवमश्विनावशंयुवंशिञ्जारमुशनामुपारथुः । युवोरराव

परिसख्यमासतेयुवोरहमवसासुम्नमाचके ७ युवंहकृशंयुवमश्विनाशयुंयुवंविध-

न्तंविधवामुरुष्यथः । युवंसनिभ्यःस्तनयन्तमश्विनापव्रजमूर्णुथःसप्तास्यम् ८

जनिष्टयोषापतयत्कनीनकोविचारुहन्वीरुधोदंसनाअनु । आस्मैरीयन्तेनिवनेव-

वसिन्धवोऽस्माअह्नेभवतितत्पतित्वनम् ९ जीवंरुदन्तिविमयन्तेअध्वरेदीर्घाम-

नुप्रसितिंदीधियुर्नरः । वामंपितृभ्योयइदंसमेरिरेमयःपतिभ्योजनयःपरिष्व- ॥ ५७३ ॥

जे १० ॥ १९ ॥ नतस्यंविद्मतदुषुप्रवोचतयुवाहयद्युवत्याःक्षेतियोनिषु । प्रि-
योस्रियस्यवृषभस्यरेतिनोगृहंगमेमाश्विनातदुश्मसि ११ आवामगन्त्सुमतिर्वा-
जिनीवसून्यश्विनाहृत्सुकामाअयंसत । अभूतंगोपामिथुनाशुभस्पतीप्रियाअ-
र्यम्णोदुर्यांअशीमहि १२ तामन्दसानामनुषोदुरोणआधत्तंरयिंसहवीरंवचस्य-
वे । कृतंतीर्थंसुप्रपाणंशुभस्पतीस्थाणुंपथेष्ठामपदुर्मतिंहतम् १३ क्वस्विदद्यक-
तमास्वश्विनाविक्षुदस्रामादयेतेशुभस्पती । कईंनियेमेकतमस्यजग्मतुर्विप्रस्य
वायजमानस्यवागृहम् १४ ॥ २० ॥

समानं तृचः सुहास्त्यो घौषेयोश्विनौ जगती ।

४१ समानमुत्यंपुरुहूतमुक्थ्यंरथंत्रिचक्रंसवनागनिग्मतम् । परिज्मानं
विदथ्यंसुवृक्तिभिर्वयंव्युष्टाउषसोहवामहे १ प्रातर्युजंनासत्याधितिष्ठथःप्रातर्या-

वांणंमधुवाहंनंरथंम् । विशोयेनगच्छंथोयज्वंरीर्नंराकीरेश्विंद्यज्ञंहोतृंमन्तमश्वि-
ना २ अध्वर्युंवामधुंपाणिंसुहस्त्यंमग्निधंवाधृतदंक्षंदमूंनसम् । विप्रंस्यवायत्स-
वंनानिगच्छथोऽतआयांतंमधुपेयंमश्विना ३ ॥ २१ ॥

अस्तेवैकादश कृष्ण इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

४२ अस्तेंवसुप्रंतरंलायमस्यन्भूषंन्निवप्रभंरास्तोमंमस्मै । वाचाविप्रास्तर-
तवाचंमर्योंनिरांमयजरितःसोमइन्द्रंम् १ दोहेंनगामुपंशिक्षासखांयंप्रबोंधयज-
रितर्जारमिन्द्रंम् । कोशंनपूर्णंवसुंनान्यृंष्टमाच्यांवयमघदेयांयशूरंम् २ किम-
ङ्गत्वांमघवन्भोजमांहुःशिशीहिमांशिशयंत्वांशृणोमि । अप्नंस्वतीममधीरंस्तु
शक्रवसुविदंभगंमिन्द्राभंरानः ३ त्वांजनांममसत्येष्विंन्द्रसन्तस्थानाविह्वयन्ते
समीके । अत्रायुजंकृणुतेयोहविष्मान्नासुंन्वतासख्यंवंष्टिशूरंः ४ धनंनस्पन्द्रंबं-

हुलंयोअस्मैतीव्रान्त्सोमाँआसुनोतिप्रयस्वान् । तस्मैशत्रून्त्सुतुकान्प्रातरह्नोनि
स्वष्ट्रान्युवतिहन्तिवृत्रम् ५ ॥ २२ ॥ यस्मिन्वयंदधिमाशंसमिन्द्रेयःशि-
श्रायमघवाकाममस्मे । आराच्चित्सन्भयतामस्यशत्रुन्यस्मैद्युम्नाजन्यानम-
न्ताम् ६ आराच्छत्रुमपबाधस्वदूरमुग्रोयःशम्बःपुरुहूततेन । अस्मेधेहियव-
मद्गोमदिन्द्रकृधीधियंजरित्रेवाजरत्नाम् ७ प्रयमन्तर्वृषसवासोअग्मन्तीव्राःसो-
माबहुलान्तासइन्द्रम् । नाहदामानंमघवानियंसन्निसुन्वतेवहतिभूरिवामम् ८
उतप्रहामतिदीव्याजयातिकृतंयच्छ्वघ्नीविचिनोतिकाले । योदेवकामोनधनारु-
णद्धिसमित्तंरायासृजतिस्वधावान् ९ गोभिष्टरेमामतिंदुरेवांयवेननक्षुधंपुरुहूत
विश्वाम् । वयंराजभिःप्रथमाधनान्यस्माकेनवृजनेनाजयेम १० बृहस्पतिर्नःप-

रिंपातुपश्चादुतोत्तरस्मादधरादघायोः । इन्द्रःपुरस्तादुतमध्यतोनःसखासखि-
भ्योवरिवःकृणोतु ११ ॥ २३ ॥ इति दशमे मण्डले तृतीयोनुवाकः ॥ ३ ॥

अच्छाम एकादश कृष्ण इन्द्रो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

४३ अच्छामइन्द्रंमतयःस्वर्विदःसध्रीचीर्विश्वाउशतीरनूषत । परिष्वजन्ते
जनयोयथापतिंमर्यंनशुन्ध्युंमघवानमूतये १ नघात्वद्रिगपवेतिमेमनस्त्वेइ-
त्कामंपुरुहूतशिश्रय । राजेवदस्मनिषदोऽधिबर्हिष्यस्मिन्त्सुसोमेऽवपानमस्तु-
ते २ विषूवृदिन्द्रोअमतेरुतक्षुधःसइद्रायोमघवावस्वईशते । तस्येदिमेप्रवणेस-
प्तसिन्धवोवयोवर्धन्तिवृषभस्यशुष्मिणः ३ वयोनवृक्षंसुपलाशमासदन्त्सोमा-
सइन्द्रंमन्दिनश्चमूषदः । प्रैषामनीकंशवसादविद्युतद्विदत्स्व १ र्मनवेज्योतिरार्यम् ४
कृतंनश्वघ्नीविचिनोतिदेवनेसंवर्गंयन्मघवासूर्यंजयत् । नतत्तेअन्योअनुवीर्यंश-

कन्नपुराणोमघवन्नोतनूतनः ५ ॥ २४ ॥ विशंविशंमघवापर्यशायतजनानां
धेनाअवचाकशद्वृषा।यस्याहशक्रःसवनेषुरण्यतिसतीव्रैःसोमैःसहतेपृतन्यतः ६
आपोनसिन्धुमभियत्समक्षरन्त्सोमासइन्द्रंकुल्याइवह्रदम् । वर्धन्तिविप्रामहो
अस्यसादनेयवंनवृष्टिर्दिव्येनदानुना ७ वृषानक्रुद्धःपतयद्रजःस्वायोअर्यपत्नीर-
कृणोदिमाअपः । ससुन्वतेमघवाजीरदानवेऽविन्दज्ज्योतिर्मनवेहविष्मते ८
उज्जायतांपरशुर्ज्योतिषासहभूयाऋतस्यसुदुघापुराणवत् । विरोचतामरुषोभा-
नुनाशुचिःस्व१र्णशुक्रंशुशुचीतसत्पतिः ९ गोभिष्टरेमामतिंदुरेवांयवेनक्षुधंपुरु-
हूतविश्वाम् । वयंराजभिःप्रथमाधनान्यस्माकेनवृजनेनाजयेम १० बृहस्पति-
र्नःपरिपातुपश्चादुतोत्तरस्मादधरादघायोः । इन्द्रःपुरस्तादुतमध्यतोनःसखास-
खिभ्योवरिवःकृणोतु ११ ॥ २५ ॥

आ यात्वेकादश कृष्ण इन्द्रस्त्रिष्टुप् । चतुर्थ्यादिनवम्यन्ता जगत्यः ।

४४ आयात्विन्द्रःस्वपतिर्मदाययोधर्मणातूतुजानस्तुविष्मान् । प्रत्वक्षाणो अतिविश्वासहांस्यपारेणमहतावृष्ण्येन १ सुष्ठामारथःसुयमाहरीतेमिम्यक्षवज्रो नृपतेगभस्तौ । शीभंराजन्त्सुपथायाह्यर्वाङ्वर्धामतेपपुषोवृष्ण्यानि २ एन्द्रवाहोनृपतिंवज्रबाहुमुग्रमुग्रासस्तविषासएनम् । प्रत्वक्षसंवृषभंसत्यशुष्ममेमस्मत्रासधमादोवहन्तु ३ एवापतिंद्रोणसाचंसचेतसमूर्जःस्कम्भंधरुणआवृषायसे । ओजःकृष्वसंगृभायत्वेअप्यसोयथाकेनिपानामिनोवृधे ४ गमन्नस्मेवसून्याहि शंसिषंस्वाशिषंभरमायाहिसोमिनः । त्वमीशिषेसास्मिन्नासत्सिबर्हिष्यनाधृष्यातवपात्राणिधर्मणा ५ ॥ २६ ॥ पृथक्प्रायन्प्रथमादेवहूतयोऽकृण्वतश्रवस्यानि दुष्टरा । नयेशेकुर्यज्ञियांनावमारुहमीर्मैवतेन्यविशन्तकेपयः ६ एवैवापागपरेस-

न्तु॒दू॒ढ्यो॒ऽश्वा॒येषां॒ दु॒र्युजं॒ आयु॒यु॒ञ्जे । इ॒त्था ये प्रा॒गुप॑रे॒ सन्ति॑ दा॒वने॑ पु॒रूणि॒ यत्र॑ व॒युना॑नि॒ भोज॑ना ७ गि॒रीँ॒रज्रा॒न्रेज॑मानाँ अधारय॒द्द्यौः क्र॑न्दद॒न्तरि॑क्षाणि कोपयत् । स॒मी॒ची॒ने धि॒षणे॒ वि ष्क॑भायति॒ वृष्णः॑ पी॒त्वा मद॑ उ॒क्थानि॑ शंसति ८ इ॒मं बि॑भर्मि॒ सुकृ॑तं ते अङ्कु॒शं येना॑रु॒जासि॑ मघवञ्छफा॒रुजः॑ । अ॒स्मिन्त्सु ते॒ सव॑ने अस्त्वो॒क्यं॑ सु॒त इ॒ष्टौ म॑घवन्बो॒ध्याभ॑गः ९ गोभि॑ष्टरे॒माम॑तिं दु॒रेवां॒ यवे॑न॒ क्षुधं॑ पुरुहूत॒ विश्वा॑म् । व॒यं राज॑भिः प्रथ॒मा धना॑न्य॒स्माके॑न वृ॒जने॑ना जयेम १० बृह॒स्पति॑र्नः॒ परि॑ पातु प॒श्चादु॒तोत्त॑रस्मा॒दध॑रादघा॒योः । इन्द्रः॑ पु॒रस्ता॑दु॒त म॑ध्य॒तो नः॒ सखा॒ सखि॑भ्यो॒ वरि॑वः कृणोतु ११ ॥ २७ ॥

दिवस्परि द्वादश वत्सप्रिराग्निस्त्रिष्टुप् ।

४५ दि॒वस्परि॑ प्रथ॒मं ज॑ज्ञे अ॒ग्निर॒स्मद्द्वि॒तीयं॒ परि॑ जा॒तवे॑दाः । तृ॒तीय॑म॒प्सु नृ॒म-

ऋ. सं. अ.७अ.८

॥ ५७७ ॥

णाअजस्रमिन्धानएनंजरतेस्वाधीः १ विद्मातेअग्नेत्रेधात्रयाणिविद्मातेधामवि-
भृतापुरुत्रा । विद्मातेनामपरमंगुहायद्विद्मातमुत्संयतआजगन्थ २ समुद्रेत्वा
नृमणाअप्स्व१न्तर्नृचक्षाईधेदिवोअग्नऊधन् । तृतीयेत्वारजसितस्थिवांसमपा-
मुपस्थेमहिषाअवर्धन् ३ अक्रन्ददग्निःस्तनयन्निवद्यौःक्षामारेरिहद्वीरुधःसमञ्ज-
न् । सद्योजज्ञानोविहीमिद्धोअख्यदारोदसीभानुनाभात्यन्तः ४ श्रीणामुदा-
रोधरुणोरयीणांमनीषाणांप्रार्पणःसोमगोपाः । वसुःसूनुःसहसोअप्सुराजावि-
भात्यग्रउषसामिधानः ५ विश्वस्यकेतुर्भुवनस्यगर्भआरोदसीअपृणाज्जायमा-
नः । वीळुंचिदद्रिमभिनत्परायञ्जनायदग्निमयजन्तपञ्च ६ ॥ २८ ॥ उशिक्पा-
वकोअरतिःसुमेधामर्तेष्वग्निरमृतोनिधायि । इयर्तिधूममरुषंभरिभ्रदुच्छुक्रेणशो-
चिषाद्यामिनक्षन् ७ दृशानोरुक्मउर्वियाव्यद्यौद्दुर्मर्षमायुःश्रियेरुचानः । अग्नि-

॥ ५७७ ॥

रमृतोअभवद्वयोभिर्यदेनंद्यौर्जनयत्सुरेताः ८ यस्तेअद्यकृणवद्भद्रशोचेऽपूपंदेवघृ-
तवन्तमग्ने । प्रतंनयप्रतरंवस्योअच्छाभिसुम्नंदेवभक्तंयविष्ठ ९ आतंभजसौश्रव-
सेष्वग्नउक्थउक्थआभजशस्यमाने । प्रियःसूर्येप्रियोअग्नाभवात्युज्जातेनभिन-
ददुज्जनित्वैः १० त्वामग्नेयजमानाअनुद्यून्विश्वावसुदधिरेवार्याणि । त्वयासहद्र-
विणमिच्छमानाव्रजंगोमन्तमुशिजोविवव्रुः ११ अस्ताव्यग्निर्नरांसुशेवोवैश्वा-
नरऋषिभिःसोमगोपाः । अद्वेषेद्यावापृथिवीहुवेमदेवाधत्तरयिमस्मेसुवीरम् १२
॥ २९ ॥ इति सप्तमाष्टकेष्टमोध्यायः ॥ ८ ॥

इति सप्तमाष्टकः समाप्तः ॥ ७ ॥

प्रहोतादश जगृभ्माष्टौसप्तगु र्वैकुण्ठमिन्द्रंतुष्टावाविकुण्ठानामासुरीन्द्रतुल्यं पुत्रमिच्छन्तीमहत्तपस्तेपेत-
स्याःस्वयमेवेन्द्रःपुत्रोजज्ञेससप्तगुस्तुतिसंहृष्ट आत्मानमुत्तरैस्त्रिभिस्तुष्टावाहंभुवमेकादशान्त्ये त्रिष्टुभौसप्त-
मीचाहंदामन्त्योपाद्येचत्रिष्टुभौमवोमहेसप्तद्विजगत्याद्यन्तं केतेभिसारिण्यौवषट्कारेणवृक्णेषु भ्रातृषुसौची-
कोग्निरपःप्रविश्यदेवैःसमवददुत्तरैस्त्रिभिर्महत्तंनवात्र युजोग्निवाक्यं विश्वइत्युत्तरंचषट्कमयुजो देवानांयमै-
च्छामेत्युत्तरंचैकादशकंतदद्येत्तितु त्र्यृचोग्ने स्तन्तुमाद्याजगत्यो ऽष्टमीवर्जंतांसुषट्कहदुक्थोवामदेव्योदूरेष्टा-
विदंतेसप्तवैश्वदेवंतुचतुर्थ्याद्यास्तिस्रोजगत्यःपराणिचत्वारिसूक्तान्युक्ताऋषयो द्वैपदेत्वत्रिमण्डलेथहैक्ष्वा-
कोराजासमातिर्गौपायनान्बन्धवादीन्पुरोहितांस्त्यक्त्वान्यौमायाविनौश्रेष्ठतमौमत्वापुरोदधेतमितरेक्रु-
द्धाअभिचेरुरथतौ मायाविनौसुबन्धोःप्राणानाचिक्षिपतुरथास्य भ्रातरस्त्रयोमाप्रगामेतिषट्कं गायत्रं स्व-
स्त्ययनंजप्त्वायत्तइतिद्वादशर्चमानुष्टुभं मनआवर्तनंजेपुःप्रतारीतिदशर्चंचतस्रो निर्ऋत्यपनोदार्थं जेपुश्चतु-
र्थ्यासोमं चाप्तुतन्मृत्यो रपगमायोत्तराभ्यां देवीमसुनीतिं सप्तम्य। लिङ्गोक्तदेवता ःशिष्टाभिः पङ्क्तिमहा-
पङ्क्तिपङ्क्त्युत्तराभिर्द्यावापृथिव्यौसामिन्द्रेतीन्द्रंचार्धर्चेनाजनमितिद्वादशर्चआनुष्टुभे चतसृभिरसमातिम

स्तुवन्पञ्चम्येन्द्रंषष्ठ्यागस्त्यस्यस्वसामातैषांराजानमस्तौत्पराभिःसुबन्धोर्जीवमाह्वयंस्तमन्त्ययालब्धसं-
ज्ञमस्पृशन्पञ्चाद्यागायत्र्योऽष्टम्याद्येपङ्क्तीइदमित्थासप्ताधिकानाभानेदिष्ठोमानवोवैश्वदेवंतत् ।

प्र होता दश वत्सप्रिरग्निस्त्रिष्टुप् ।

४६ अग्न् प्रहोताजातोमहान्नभोविन्नृषद्वासीददपामुपस्थे । दधिर्योधायिस तेवयांसियन्तावसूनिविधतेतनूपाः १ इमंविधन्तोअपांसधस्थेपशुंननष्टंपदैरनु ग्मन् । गुहाचतन्तमुशिजोनमोभिरिच्छन्तोधीराभृगवोऽविन्दन् २ इमंत्रितो भूयँविन्ददिच्छन्वैभूवसोमूर्धन्यघ्न्यायाः । सशेवृधोजातआहर्म्येषुनाभिर्युवाभ-वतिरोचनस्यं ३ मन्द्रंहोतारमुशिजोनमोभिःप्राञ्चंयज्ञंनेतारमध्वराणाम् । वि-शामकृण्वन्नरतिंपांवकंहव्यवाहंदधतोमानुषेषु ४ प्रभूर्जयन्तंमहांविपोधांमूरा अमूरंपुरांदर्माणम् । नयन्तोगभँवनांधियँधुर्हिरिश्मश्रुंनार्वाणंधनर्चम् ५ ॥ १ ॥

निपस्त्यासुत्रितःस्तंभूयन्परिवीतोयोनौसीददन्तः । अतःसंगृभ्याविशांदमूना विधर्मणायन्त्रैरीयतेनॄन् ६ अस्याजरासोदमामरित्राअर्चद्धूमासोअग्नयःपावकाः । श्वितीचयःश्वात्रासोभुरण्यवोवनर्षदोवायवोनसोमाः ७ प्रजिह्वयाभरतेवेपोअग्निःप्रवयुनानिचेतसापृथिव्याः । तमायवःशुचयन्तंपावकंमन्द्रंहोतारंदधिरेयजिष्ठम् ८ द्यावायमग्निंपृथिवीजनिष्टामापस्त्वष्टाभृगवोयंसहोभिः । ईळेन्यंप्रथमंमातरिश्वादेवास्ततक्षुर्मनवेयजत्रम् ९ यंत्वादेवादधिरेहव्यवाहंपुरुस्पृहोमानुषासोयजत्रम् । सयामन्नग्नेस्तुवतेवयोधाःप्रदेवयन्यशसःसंहिपूर्वीः १० ॥ २ ॥

जगृभ्माष्टौ सप्तगुरिन्द्रो वैकुण्ठस्त्रिष्टुप् ।

४७ जगृभ्मातेदक्षिणमिन्द्रहस्तंवसूयवोवसुपतेवसूनाम् । विद्माहित्वागोपतिं

शूरगोनामस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः १ स्वायुधंस्ववसंसुनीथंचतुःसमुद्रंधरुणंर-
यीणाम् । चर्कृत्यंशंस्यंभूरिवारमस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः २ सुब्रह्माणंदेववन्तं
बृहन्तमुरुंगभीरंपृथुबुध्नमिन्द्र । श्रुतऋषिमुग्रमभिमातिषाहमस्मभ्यंचित्रंवृषणं
रयिंदाः ३ सनद्वाजंविप्रवीरंतरुत्रंधनस्पृतंशूशुवांसंसुदक्षम् । दस्युहनंपूर्भिदं-
मिन्द्रसत्यमस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः ४ अश्वावन्तंरथिनंवीरवन्तंसहस्रिणंश-
तिनंवाजमिन्द्र । भद्रव्रातंविप्रवीरंस्वर्षामस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः ५ ॥ ३ ॥
प्रसप्तगुमृतधीतिंसुमेधांबृहस्पतिंमतिरच्छाजिगाति । यआङ्गिरसोनमसोपस-
द्योऽस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः ६ वनीवानोममदूतासइन्द्रंस्तोमाश्चरन्तिसुमती-
रियानाः । हृदिस्पृशोमनसावच्यमानाअस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः ७ यत्त्वाया-

मिंद्राद्धितन्नंइन्द्रबृहन्तंक्षयमसमंजनानाम् । अभितद्द्यावांपृथिवीगृंणीतामस्म-
भ्यंचित्रंवृषंणंरयिंदाः ८ ॥ ४ ॥

अहं भुवमेकादशेन्द्रो वैकुण्ठ इन्द्रो वैकुण्ठो जगती । सप्तम्यन्त्ये च त्रिष्टुभः ।

४८ अहंभुवंवसुनःपूर्व्यस्पतिरहंधनानिसंजयामिशश्वतः । मांहवन्तेपितरं
नजन्तवोऽहंदाशुषेविभंजामिभोजनम् १ अहमिन्द्रोरोधोवक्षोअथर्वणस्त्रिताय
गाअंजनयमहेरधि । अहंदस्युभ्यःपरिनृम्णमाददेगोत्राशिक्षन्दधीचेमातरि-
श्वने २ मह्यंत्वष्टावज्रंमतक्षदायसंमयिदेवासोऽवृजन्नपिक्रतुम् । ममानीकंसूर्य-
स्येवदुष्टरंमामार्यन्तिकृतेनकर्त्वेनच ३ अहमेतंगव्ययमश्व्यंपशुंपुरीषिणंसायं-
केनाहिरण्ययम् । पुरूसहस्रानिशिशामिदाशुषेयन्मासोमासउक्थिनोअमन्दि-
षुः ४ अहमिन्द्रोनपराजिग्यइद्धनंनमृत्यवेऽवतस्थेकदाचन । सोमामिन्मासुन्व-

तौयाचतावसुनमैपूरवःसख्येरिषाथन ५॥५॥ अहमेताञ्छाश्वसतोद्वाद्वेन्द्रंयेव-
ज्रंयुधयेऽकृण्वत । आह्वयमानाँअवहन्मनाहनंदृह्लावदन्ननमस्युर्नमस्विनः ६
अभी३दमेकमेकोअस्मिनिष्षाळभीद्वाकिमुत्रयःकरन्ति । खलेनपर्षान्प्रतिह-
न्मिभूरिकिंमानिन्दन्तिशत्रवोऽनिन्द्राः ७ अहंगुङ्गुभ्योअतिथिग्वमिष्करमिषंन-
वृत्रतुरंविक्षुधारयम् । यत्पर्णयघ्नउतवाकरञ्जहेप्राहंमहेवृत्रहत्येअशुश्रवि ८ प्रमेन-
मीसाप्यइषेभुजेभूद्गवामेषेसख्याकृणुतद्विता । दिद्युंयदस्यसमिथेषुमंहयमादि-
देनंशंस्यमुक्थ्यंकरम् ९ प्रनेमस्मिन्ददृशेसोमोअन्तर्गोपानेममाविरस्थाकृणो-
ति । सतिग्मशृङ्गंवृषभंयुयुत्सन्द्रुहस्तस्थौबहुलेबद्धोअन्तः १० आदित्यानांव-
सूनांरुद्रियाणांदेवोदेवानांनमिनामिधाम । तेमाभद्रायशवसेततक्षुरपराजितम-
स्तृतमषाळ्हम् ११ ॥ ६ ॥

अहं दामेकादशेन्द्रो वैकुण्ठ इन्द्रो वैकुण्ठो जगती । उपाद्यान्त्ये त्रिष्टुभौ ।

४९ अहं दां गृणते पूर्व्यं वस्वहं ब्रह्म कृणवं मह्यं वर्धनम् । अहं भुवं यजमानस्य
चोदितायज्वनः साक्षि विश्वस्मिन्भरे १ मां धुरिन्द्रं नाम देवता दिवश्च ग्मश्चापां च
जन्तवः । अहं हरी वृषणा विव्रता रघू अहं वज्रं शवसे धृष्ण्वा ददे २ अहमत्कं कवये शि-
श्नथं हथैरहं कुत्समावमाभिरूतिभिः । अहं शुष्णस्य श्नथिता वधर्यमं न यो रर आर्यं
नाम दस्यवे ३ अहं पितेव वेतसूँरभिष्टये तुग्रं कुत्साय स्मदिभं च रन्धयम् । अहं भुवं
यजमानस्य राजनि प्र यद्भरे तुजये न प्रियाधृषे ४ अहं रन्धयं मृगयं श्रुतर्वणे यन्माजि-
हीत वयुना चनानुषक् । अहं वेशं नम्रमायवेऽकरमहं सव्याय पड्गृभिमरन्धयम् ५
॥ ७ ॥ अहं स यो नववास्त्वं बृहद्रथं सं वृत्रेव दासं वृत्रहारुजम् । यद्वर्धयन्तं प्रथयं-
न्तमानुषग्दूरे पारे रजसो रोचनाकरम् ६ अहं सूर्यस्य परि याम्याशुभिः प्रैतशेभिर्वह-

मानुओजसा । यन्मांसावोमनुषआहंनिर्णिजऋधंकृषेदासंकृत्व्यंहथैः ७ अहं सप्तहानहुषोनहुष्टरःप्राश्रांवयंशवसातुर्वशंयदुम् । अहंन्यं १ न्यंसहसासहस्करं नवव्राधतोनवतिंचवक्षयम् ८ अहंसप्तस्रवतोधारयंवृषाद्रवित्न्वंःपृथिव्यांसीरा अधि । अहमर्णांसिविर्तिरामिसुक्रतुर्युधाविदंमनवेगातुमिष्टये ९ अहंतदासु धारयंयदासुनदेवश्चनत्वष्टाधारयद्रुशत् । स्पार्हंगवामूधःसुवक्षणास्वामधोर्मधु श्वात्र्यंसोमंमाशिरम् १० एवादेवाँइन्द्रोविव्येनॄन्प्रच्यौत्नेनमघवासत्यराधाः । विश्वेत्तातेहरिवःशचीवोऽभितुरासःस्वयशोगृणन्ति ११ ॥ ८ ॥

प्र वो महे सप्तेन्द्रो वैकुण्ठ इन्द्रो वैकुण्ठो जगती । तृतीयाचतुर्थ्या-
वभिसारिण्यौ । पञ्चमी त्रिष्टुप् ।

५० प्रवोमहेमन्दमानायान्धसोऽर्चांविश्वानरायविश्वाभुवे । इन्द्रस्ययस्यसु-

मंखंसहोमहिश्रवोनृम्णंचरोदसीसपर्यतः १ सोचिन्नुसख्यानर्यइनःस्तुतश्चर्कृत्य
इन्द्रोमावतेनरे । विश्वासुधूर्षुवाजकृत्येषुसत्पतेवृत्रेवाप्स्व१भिशूरमन्दसे २
केतेनरइन्द्रयेतइषेयेतेसुम्नंसधन्य१मियक्षान् । केतेवाजायासुर्यायहिन्विरेकेअ-
प्सुस्वासूर्वरासुपौंस्ये ३ भुवस्त्वमिन्द्रब्रह्मणामहान्भुवोविश्वेषुसवनेषुयज्ञियः ।
भुवोनॄंश्च्यौत्नोविश्वस्मिन्भरेज्येष्ठश्चमन्त्रोविश्वचर्षणे ४ अवानुकंज्यायान्यज्ञव-
नसोमहींतओमात्रांकृष्टयोविदुः । असोनुकमजरोवर्धाश्चविश्वेदेतासवनातूतु-
माकृषे ५ एताविश्वासवनातूतुमाकृषेस्वयंसूनोसहसोयानिदधिषे । वरायतेपा-
त्रंधर्मणेतनायज्ञोमन्त्रोब्रह्मोद्यतंवचः ६ येतेविप्रब्रह्मकृतःसुतेसचावसूनांचवसु-
नश्चदावने । प्रतेसुम्नस्यमनसापथाभुवन्मदेसुतस्यसोम्यस्यान्धसः ७ ॥ १ ॥

महत्तन्नव त्रिष्टुप्। युजामग्निः सौचीक ऋषिर्देवाश्च देवता।
अयुजां देवा ऋषिरग्निः सौचीको देवता।

५१ महत्तदुल्बंस्थविरंतदासीद्येनाविष्टितःप्रविवेशिथापः । विश्वांअपश्यद्बहुधातेअग्नेजातवेदस्तन्वोदेवएकः १ कोमाददर्शकतमःसदेवोयोमेतन्वोबहुधापर्यपश्यत् । क्काहमित्रावरुणाक्षियन्त्यग्नेर्विश्वाःसमिधोदेवयानीः २ ऐच्छामत्वाबहुधाजातवेदःप्रविष्टमग्नेअप्स्वोषधीषु । तंत्वायमोअचिकेच्चित्रभानोदशान्तरुष्यादतिरोचमानम् ३ होत्रादहंवरुणबिभ्यदायंनेदेवमायुनजन्नत्रदेवाः। तस्यमेतन्वोबहुधानिविष्टाएतमर्थंनचिकेताहमग्निः ४ एहिमनुर्देवयुर्यज्ञकामोऽरंकृत्यातमसिक्षेष्यग्ने। सुगान्पथःकृणुहिदेवयानान्वहहव्यानिसुमनस्यमानः ५ ॥ १० ॥ अग्नेःपूर्वेभ्रातरोअर्थमेतंरथीवाध्वानमन्वावरीवुः । तस्माद्भियावरुण

दूरमायंगौरोनक्षेप्नोरविज्ज्यायाः ६ कुर्मस्तआयुरजरंयदग्नेयथायुक्तोजातवेदो नरिष्याः । अथावहासिसुमनस्यमानोभागंदेवेभ्योहविषःसुजात ७ प्रयाजान्मेअनुयाजांश्चकेवलानूर्जस्वन्तंहविषोदत्तभागम् । घृतंचापांपुरुषंचौषधीनामग्नेश्चदीर्घमायुरस्तुदेवाः ८ तवप्रयाजाअनुयाजाश्चकेवलऊर्जस्वन्तोहविषःसन्तु भागाः । तवाग्नेयज्ञो३यमस्तुसर्वस्तुभ्यंनमन्तांप्रदिशश्चतस्रः ९ ॥ ११ ॥

विश्वे षडग्निः सौचीको देवास्त्रिष्टुप् ।

५२ विश्वेदेवाःशास्तनमायथेहहोतावृतोमनवैयन्निषद्य । प्रमेब्रूतभागधेयं यथावोयेनपथाहव्यमावोवहानि १ अहंहोतान्यसीदंयजीयान्विश्वेदेवामरुतो माजुनन्ति । अहरहरश्विनाध्वर्यवंवांब्रह्मासमिद्भवतिसाहुतिर्वाम् २ अयंयोहोताकिरुसयमस्यकमप्यूहेयत्समञ्जन्तिदेवाः । अहरहर्जायतेमासिमास्यथादेवा

दधिरेहव्यवाहम् ३ मांदेवादधिरेहव्यवाहमपम्लुक्तंबहुकृच्छ्राचरन्तम् । अग्नि-
विद्वान्यज्ञंनःकल्पयातिपञ्चयामंत्रिवृतंसप्ततन्तुम् ४ आवोयक्ष्यमृतत्वंसुवीरंयथा
वोदेवावरिवःकराणि । आबाह्वोर्वज्रमिन्द्रस्यधेयामथेमाविश्वाःपृतनाजयाति ५
त्रीणिशतात्रीसहस्राण्यग्निंत्रिंशच्चदेवानवचासपर्यन् । औक्षन्घृतैरस्तृणन्बर्हिर-
स्मा आदिद्धोतारंन्यसादयन्त ६ ॥ १२ ॥

यमैच्छामैकादश देवा अग्निः सौचीकस्त्रिष्टुप् । चतुर्थीपञ्चम्योरग्निः
सौचीक ऋषिर्देवा देवता । षष्ठी सप्तम्या वन्त्यास्तिस्रश्च जगत्यः ।

५३ यमैच्छाममनसासोऽयमागाद्यज्ञस्यविद्वान्परुषश्चिकित्वान् । सनोय-
क्षद्देवतातायजीयान्निहिषत्सदन्तरःपूर्वोअस्मत् १ अराधिहोतानिषदायजी-
यानभिप्रयांसिसुधितानिहिख्यत् । यजामहैयज्ञियान्हन्तदेवाँईळामहाईड्याँआ-

ज्यैन २ साध्वीमंकर्दैववींतिंनोअद्ययज्ञस्यंजिह्वामंविदामगुह्यांम् । सआयुरागा-
त्सुरभिर्वसांनोभद्रामंकर्देवहूंतिंनोअद्य ३ तदद्यवाचःप्रंथमंमंसीययेनासुराँअभि
देवाअसांम । ऊर्जांदउतयंज्ञियासःपञ्चंजनाममंहोत्रंजुषध्वम् ४ पञ्चजनाममंहो-
त्रंजुंषन्तांगोजांताउतयेयज्ञियांसः । पृथिवीनःपार्थिवात्पात्वंहसोऽन्तरिंक्षंदिव्या-
त्पात्वस्मान् ५ ॥ १३ ॥ तन्तुंतन्वन्नजंसोभानुमन्विहिज्योतिष्मतःपथोरक्षधिया
कृतान् । अनुल्बणंवंयतजोगुवामपोमनुंर्भवजनयादैव्यंजनंम् ६ अक्षानहोंनह्य-
तनोतसोंम्याइष्कृंणुध्वंरशनाओतपिंशत । अष्टावंन्धुरंवहताभितोरथंयेनंदेवा-
सोअनंयन्नभिप्रियम् ७ अश्मंन्वतीरीयतेसंरंभध्वमुत्तिंष्ठतप्रतंरतासखायः । अ-
त्राजहामयेअसन्नशेवाःशिवान्वयमुत्तंरेमाभिवाजांन् ८ त्वष्टामायावेदपसामप-
स्तंमोबिभ्रंत्पात्रांदेवपानांनिशंतंमा । शिशींतेनूनंपरशुंस्वायसंयेनंवृश्चादेत-

शो ब्रह्मणस्पतिः ९ सतोनूनंकवयःसंशिशीतवाशीभिर्याभिरमृतायतक्षथ । वि- द्वांसःपदागुह्यानिकर्तनयेनदेवासोअमृतत्वमानशुः १० गर्भेयोषामदधुर्वत्समा- सन्यपीच्येनमनसोतजिह्वया । सविश्वाहासुमनायोग्याअभिसिषासनिर्वनतेका- रइज्जितिम् ११ ॥ १४ ॥

तां सु षड्बृहदुक्थो वामदेव्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

५४ तांसुतेकीर्तिंमघवन्महित्वायत्त्वाभीतेरोदसीअह्वयेताम् । प्रावोदेवाँआ- तिरोदासमोजःप्रजायैत्वस्यैयदशिक्षइन्द्र १ यदचरस्तन्वावावृधानोबलानीन्द्र प्रब्रुवाणोजनेषु । मायेत्सातेयानियुद्धान्याहुर्नाद्यशत्रुंननुपुराविवित्से २ कदुनु तेमहिमनःसमस्यास्मत्पूर्वऋषयोऽन्तमापुः । यन्मातरंचपितरंचसाकमजनय- थास्तन्वः स्वायाः ३ चत्वारितेअसुर्याणिनामादाभ्यानिमहिषस्यसन्ति । त्व-

ऋ. सं.

॥ ५८५ ॥

अ.८अ.१

मङ्क्तानिविश्वानिवित्सेयेभिःकर्माणिमघवञ्चकर्थ ४ त्वंविश्वादधिषेकेवलानि
यान्याविर्याचगुहावसूनि । काममिन्मेमघवन्मावितारीस्त्वमाज्ञातात्वमिन्द्रासि
दाता ५ योअदधाज्ज्योतिषिज्योतिरन्तर्योअसृजन्मधुनासंमधूनि । अधप्रियं
शूषमिन्द्रायमन्मंब्रह्मकृतोबृहदुक्थादवाचि ६ ॥ १५ ॥

दूरेष्टौ बृहदुक्थो वामदेव्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

५५ दूरेतन्नामगुह्यंपराचैर्यत्त्वाभीतेअह्वयेतांवयोधै । उदस्तभ्नाःपृथिवींद्याम-
भीकेभ्रातुःपुत्रान्मघवन्तित्विषाणः १ महत्तन्नामगुह्यंपुरुस्पृग्येनभूतंजनयोयेन
भव्यम् । प्रत्नंजातंज्योतिर्यदस्यप्रियंप्रियाःसमविशन्तपञ्च २ आरोदसीअपृणा-
दोतमध्यंपञ्चदेवाँऋतुशःसप्तसप्त । चतुस्त्रिंशतापुरुधाविचष्टेसरूपेणज्योतिषा
विव्रतेन ३ यदुषऔच्छःप्रथमाविभानामजनयोयेनपुष्टस्यपुष्टम् । यत्तेजामि-

॥ ५८५ ॥

त्वमवरंपरस्यामहन्महत्याअसुरत्वमेकम् ४ विधुंदद्राणंसमनेबहूनांयुवानंसन्तं
पलितोजगार । देवस्यपश्यकाव्यंमहित्वाद्याममारसह्यःसमान ५ ॥ १६ ॥
शाक्मनाशाकोअरुणःसुपर्णआयोमहःशूरःसनादनीळः । यच्चिकेतसत्यमित्त-
न्नमोघंवसुस्पार्हमुतजेतोतदाता ६ ऐभिर्ददेवृष्ण्यापौंस्यानियेभिरौक्षद्वृत्रहत्याय
वज्री । येकर्मणःक्रियमाणस्यमह्नऋतेकर्ममुदजायन्तदेवाः ७ युजाकर्माणिज-
नयन्विश्वौजाअशस्तिहाविश्वमनास्तुराषाट् । पीत्वीसोमस्यदिवआवृधानःशू-
रोनिर्युधाधमद्दस्यून् ८ ॥ १७ ॥

इदं ते सप्त बृहदुक्थो वामदेव्यो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् । उपान्त्यास्तिस्रो जगत्यः ।

५६ इदंतएकंपरऊतएकंतृतीयेनज्योतिषासंविशस्व । संवेशनेतन्वं१श्चारु-
रेधिप्रियोदेवानांपरमेजनित्रे १ तनूष्टेवाजिन्तन्वं१नयन्तीवाममस्मभ्यंधातुश-

मेतुभ्यम् । अहुतोमहोधरुणायदेवान्दिवींवज्योतिःस्वमामिमीयाः २ वाज्यसि
वाजिनेनासुवेनीःसुवितःस्तोमंसुवितोदिवंगाः । सुवितोधर्मंप्रथमानुसत्यासु-
वितोदेवान्त्सुवितोऽनुपत्म ३ महिम्नएषांपितरश्चनेशिरेदेवादेवेष्वदधुरपिक्रतुम् ।
समविव्यचुरुतयान्यत्विषुरैषांतनूषुनिविविशुःपुनः ४ सहोभिर्विश्वंपरिचक्रमू
रजःपूर्वाधामान्यमितामिमानाः । तनूषुविश्वाभुवनानियेमिरेप्रासारयन्तपुरु-
धप्रजाअनु ५ द्विधासूनवोऽसुरंस्वर्विदमास्थापयन्ततृतीयेनकर्मणा । स्वांप्र-
जांपितरःपित्र्यंसहआवरेष्वदधुस्तन्तुमाततम् ६ नावानक्षोदःप्रदिशःपृथि-
व्याःस्वस्तिभिरतिदुर्गाणिविश्वा । स्वांप्रजांबृहदुक्थोमहित्वावरेष्वदधादाप-
रेषु ७ ॥ १८ ॥

मा प्र गाम षड्बन्धुः सुबन्धुः श्रुतबन्धुर्विप्रबन्धुश्च गौपायना विश्वे देवा गायत्री ।

५७ माप्रगामपथोवयंमायज्ञादिन्द्रसोमिनः । मान्तःस्थुर्नोअरातयः १ योयज्ञस्यप्रसाधनस्तन्तुर्देवेष्वाततः । तमाहुतंनशीमहि २ मनोन्वाहुवामहे नाराशंसेनसोमेन । पितॄणांचमन्मभिः ३ आतएतुमनःपुनःक्रत्वेदक्षायजीवसे । ज्योक्चसूर्यंदृशे ४ पुनर्नःपितरोमनोददातुदैव्योजनः । जीवंव्रातंसचेमहि ५ वयंसोमव्रतेतवमनस्तनूषुबिभ्रतः । प्रजावन्तःसचेमहि ६ ॥ ११ ॥

यत्ते द्वादश बन्ध्वादयो गौपायना मन आवर्तनमनुष्टुप् ।

५८ यत्तेयमंवैवस्वतंमनोजगामदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्षयायजी-वसे १ यत्तेदिवंयत्पृथिवींमनोजगामदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्षयायजी-वसे २ यत्तेभूमिंचतुर्भृष्टिंमनोजगामदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्षयायजी-

ऋ. सं.

वसे॑ ३ यत्ते॒चत॑स्रः॒प्रदिशो॒मनो॑ज॒गाम॑दू॒र॒कम्‌ । तत्त॒आव॑र्तयामसी॒हक्षया॑यजी॒-
वसे॑ ४ यत्ते॑समु॒द्रम॑र्ण॒वंमनो॑ज॒गाम॑दू॒र॒कम्‌ । तत्त॒आव॑र्तयामसी॒हक्षया॑यजी॒-
वसे॑ ५ यत्ते॒मरी॑चीः॒प्रव॒तो॒मनो॑ज॒गाम॑दू॒र॒कम्‌ । तत्त॒आव॑र्तयामसी॒हक्षया॑यजी॒-
वसे॑ ६ ॥ २० ॥ यत्ते॑अ॒पोयदोष॑धी॒र्मनो॑ज॒गाम॑दू॒र॒कम्‌ । तत्त॒आव॑र्तयामसी॒ह
क्षया॑यजी॒वसे॑ ७ यत्ते॒सूर्यं॒यदु॒षसं॒मनो॑ज॒गाम॑दू॒र॒कम्‌ । तत्त॒आव॑र्तयामसी॒हक्ष-
या॑यजी॒वसे॑ ८ यत्ते॒पर्व॑तान्बृह॒तोमनो॑ज॒गाम॑दू॒र॒कम्‌ । तत्त॒आव॑र्तयामसी॒हक्ष-
या॑यजी॒वसे॑ ९ यत्ते॒विश्व॑मि॒दंजग॒न्मनो॑ज॒गाम॑दू॒र॒कम्‌ । तत्त॒आव॑र्तयामसी॒ह
क्षया॑यजी॒वसे॑ १० यत्ते॒परा॑ःपरा॒वतो॒मनो॑ज॒गाम॑दू॒र॒कम्‌ । तत्त॒आव॑र्तयामसी॒ह
क्षया॑यजी॒वसे॑ ११ यत्ते॑भू॒तंच॒भव्यं॑च॒मनो॑ज॒गाम॑दू॒र॒कम्‌ । तत्त॒आव॑र्तयामसी॒ह
क्षया॑यजी॒वसे॑ १२ ॥ २१ ॥

॥ ५८७ ॥

प्र तारि दश बन्ध्वादयो गौपायनास्त्रिष्टुप्। आद्यतृचस्य निर्ऋतिः। चतुर्थ्या निर्ऋतिः सोमश्च। ततो द्वयोरसुनीतिः। सप्तम्या लिङ्गोक्तदेवताः। अष्टमीनवम्योर्दशम्या उत्तरार्धस्य च द्यावापृथिव्यौ। पूर्वार्धस्य द्यावापृथिव्याविन्द्रश्च। अष्टमी पङ्क्तिः। उपान्त्या महापङ्क्तिः। अन्त्या पङ्क्त्युत्तरा।

५९ प्रतार्यायुःप्रतरंनवीयःस्थातारिवक्रतुमतारथस्य। अधच्यवानउत्तवीत्यर्थंपरातरंसुनिर्ऋतिर्जिहीताम् १ सामन्नुरायेनिधिमन्न्वन्नंकरामहेसुपुरुधश्रवांसि। तानोविश्वानिजरिताममत्तुपरातरंसुनिर्ऋतिर्जिहीताम् २ अभीष्व१र्यःपौंस्यैर्भवेमद्यौर्नभूमिंगिरयोनाज्रान्। तानोविश्वानिजरिताचिकेतपरातरंसुनिर्ऋतिर्जिहीताम् ३ मोषुणःसोममृत्यवेपरादाःपश्येमनुसूर्यमुच्चरन्तम्। द्युभिर्हितोजरिमासूनोअस्तुपरातरंसुनिर्ऋतिर्जिहीताम् ४ असुनीतेमनोअस्मा-

सुधारयजीवातवेसुप्रतिरानआयुः । रारन्धिनःसूर्यस्यसंदृशिघृतेनत्वंतन्वंवर्धय-
स्व ५ ॥ २२ ॥ असुनीतेपुनरस्मासुचक्षुःपुनःप्राणमिहनोधेहिभोगम् । ज्यो-
क्पश्येमसूर्यमुच्चरन्तमनुमतेमृळयानःस्वस्ति ६ पुनर्नोअसुंपृथिवीददातुपुन-
र्द्यौर्देवीपुनरन्तरिक्षम् । पुनर्नःसोमस्तन्वंददातुपुनःपूषापथ्यां३यास्वस्तिः ७
शंरोदसीसुबन्धवेयह्वीऋतस्यमातरा । भरतामपयद्रपोद्यौःपृथिविक्षमारपोमो
षुतेकिंचनाममत् ८ अवद्वकेअवत्रिकादिवश्चरन्तिभेषजा । क्षमाचरिष्णवेक-
कंभरतामपयद्रपोद्यौःपृथिविक्षमारपोमोषुतेकिंचनाममत् ९ समिन्द्रेरयगा-
मनड्वाहंयआवहदुशीनराण्याअनः । भरतामपयद्रपोद्यौःपृथिविक्षमारपोमोषु
तेकिंचनाममत् १० ॥ २३ ॥

आ जनं द्वादश बन्ध्वादयो गौपायनाः । षष्ठ्या अगस्त्यस्य स्वसा । आद्यचतुष्कस्य षष्ठ्याश्चासमाती राजा । पञ्चम्या इन्द्रः । अन्त्याया हस्तः । शिष्टानां सुबन्धोर्जीविताह्वानम् । आद्याः पञ्च गायत्र्यः । अष्टमीनवम्यौ पङ्क्ती । शिष्टा अनुष्टुभः ।

६० आजनंत्वेषसंदृशंमाहीनानामुपस्तुतम् । अगन्मबिभ्रतोनमः १ असमातिंनितोशनंत्वेषंनिययिनंरथम् । भजेरथस्यसत्पतिम् २ योजनान्महिषाँ-इवातितस्थौपवीरवान् । उतापवीरवान्युधा ३ यस्येक्ष्वाकुरुपव्रतेरेवान्मराय्येधते । दिवीवपञ्चकृष्टयः ४ इन्द्रक्षत्रासमातिषुरथप्रोष्ठेषुधारय । दिवीवसूर्यंदृशे ५ अगस्त्यस्यनद्भ्यःसप्तीयुनक्षिरोहिता । पणीन्न्यक्रमीरभिविश्वान्राजन्नराधसः ६ ॥ २४ ॥ अयंमातायंपितायंजीवातुरागमत् । इदंतवप्रसर्पणंसुबन्धवे-

हिनिरिहि ७ यथायुगंवरत्रयानह्यन्तिधरुणायकम् । एवादाधारतेमनोजीवातवे
नमृत्यवेऽथोअरिष्टतातये ८ यथेयंपृथिवीमहीदाधारेमान्वनस्पतीन् । एवादा-
धारतेमनोजीवातवेनमृत्यवेऽथोअरिष्टतातये ९ यमादहंवैवस्वतात्सुबन्धोर्मन
आभरम् । जीवातवेनमृत्यवेऽथोअरिष्टतातये १० न्यग्वातोऽववातिन्यक्तप-
तिसूर्यः । नीचीनमघ्न्यादुहेन्यग्भवतुतेरपः ११ अयंमेहस्तोभगवानयंमेभगव-
त्तरः । अयंमेविश्वभेषजोऽयंशिवाभिमर्शनः १२ ॥ २५ ॥ इति दशमे मण्डले
चतुर्थोनुवाकः ॥ ४ ॥

इदमित्था सप्तविंशतिर्नाभानेदिष्ठो मानवो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

६१ इदमित्थारौद्रंगूर्तवचाब्रह्मक्रत्वाशच्यामन्तराजौ । क्राणायदस्यपितरा
मंहनेष्ठाःपर्षत्पक्थेअहन्नासप्तहोतॄन् १ सइद्दानायदभ्यायवन्वञ्च्यवानःसूदैरमि-

मीतवेदिम् । तूर्वयाणोगूर्तवचस्तमः क्षोदोनरेतइतऊतिसिञ्चत् २ मनोनयेषु
हवनेषुतिग्मंविपःशच्यावनुथोद्रवन्ता । आयःशर्याभिस्तुविनृम्णोअस्याश्रीणी-
तादिशंगभस्तौ ३ कृष्णायद्गोष्वरुणीषुसीदद्दिवोनपाताश्विनाहुवेवाम् । वीतंमे
यज्ञमागतंमेअन्नंववन्वांसानेषमस्मृतध्रू ४ प्रथिष्टयस्यवीरकर्ममिष्णदनुष्ठितंनु
नर्योअपौहत् । पुनस्तदावृहतियत्कनायादुहितुराअनुभृतमनर्वा ५ ॥ २६ ॥ मध्या
यत्कर्त्वमभवदभीकेकामंकृण्वानेपितरियुवत्याम् । मनानग्रेतोजहतुर्वियन्तासा-
नौनिषिक्तंसुकृतस्ययोनौ ६ पितायत्स्वांदुहितरमधिष्कन्क्ष्मयारेतःसंजग्मानोनि
षिञ्चत् । स्वाध्योऽजनयन्ब्रह्मदेवावास्तोष्पतिंव्रतपांनिरतक्षन् ७ सईवृषानफेनं-
मस्यदाजौस्मदापरैदपदभ्रचेताः । सरत्पदानदक्षिणापरावृङ्नतानुमेपृशन्योज-
गृभ्रे ८ मक्षूनवह्निःप्रजायाउपब्दिरग्निंननग्नउपसीददूधः । सनितेध्मंसनितोत

वाजंसधुर्ताजज्ञेसहसायवीयुत ९ मक्षूकनायाःसख्यंनवग्वाऋतंवदन्तऋतयुक्ति-
मग्मन् । द्विबर्हसोयउपगोपमागुरदक्षिणासोअच्युतादुदुक्षन् १० ॥ २७ ॥
मक्षूकनायाःसख्यंनवीयोराधोनरेतंऋतमिच्छुरण्यन् । शुचियत्तेरेक्णआयजन्त
सबर्दुघायाःपयउस्रियायाः ११ पश्वायत्पश्वावियुताबुधन्तेतिब्रवीतिवक्तरीररा-
णः । वसोर्वसुत्वाकारवोऽनेहाविश्वंविवेष्टिद्रविणमुपक्षु १२ तदिन्न्वस्यपरिष-
द्वानोअग्मन्पुरूसदन्तोनार्षदंबिभित्सन् । विशुष्णस्यसंग्रथितमनर्वाविदत्पुरुप्र-
जातस्यगुहायत् १३ भर्गोहनामोतयस्यदेवाःस्व१र्णयेत्रिषधस्थेनिषेदुः । अग्नि-
र्हनामोतजातवेदाःश्रुधीनोहोतऋतस्यहोताध्रुक् १४ उतत्यामेरौद्रावर्चिमन्ता
नासत्याविन्द्रगूर्तयेयजध्यै । मनुष्वद्वृक्तबर्हिषेरराणामन्दूहितप्रयसाविक्षुय-
ज्यू १५ ॥ २८ ॥ अयंस्तुतोराजावन्दिवेधाअपश्चविप्रस्तरतिस्वसेतुः । सकु-

क्षीर्वन्तरेजयत्सोअग्निर्नेमिंनचक्रमर्वतोरघुद्रु १६ सद्विबन्धुर्वैतरणोयष्टासबर्धुंधे-
नुमस्वंदुहध्यै । संयन्मित्रावरुणावृञ्जउक्थैर्ज्येष्ठेभिरर्यमणंवरूथैः १७ तद्बन्धुः
सूरिर्दिविर्तेधियंधानाभानेदिष्ठोरपतिप्रवेनंन् । सानोनाभिःपरमास्यवाघाहंत-
त्पश्चाकंतिथश्चिदास १८ इयंमेनाभिरिहमेसधस्थमिमेमेदेवाअयमंस्मिसर्वः ।
द्विजाअहंप्रथमजाऋतस्येदंधेनुरदुहज्जायमाना १९ अधासुमन्द्रोअरतिर्विभा-
वार्वस्यतिद्विवर्तनिर्वनेषाट् । ऊर्ध्वायच्छ्रेणिर्नशिशुर्दन्मक्षूस्थिरंशेवृधंसूतमा-
ता २० ॥ २१ ॥ अधागावउपमातिंकनायाअनुश्वान्तस्यकस्यंचित्परेयुः । श्रु-
धित्वंसुद्रविणोनस्त्वंयाळाश्वघ्नस्यंवावृधेसूनृताभिः २१ अधत्वमिंन्द्रविद्ध्यं१-
स्मान्महोरायेनृपतेवज्रंबाहुः । रक्षाचनोमघोनःपाहिसूरीन्नेहसंस्तेहरिवोअ-

भिष्टौ २२ अधयद्रांजानागविष्टौसरत्सरण्युःकारवेजरण्युः । विप्रःप्रेष्ठःसह्येषां बभूवपराचवक्षंदुतपर्षदेनान् २३ अधान्वस्यजेन्यस्यपुष्टौवृथारेभंन्तईमहेतदूनु । सरण्युरस्यसूनुरश्वोविप्रश्चासिश्रवसश्वसातौ २४ युवोर्यदिसख्यायास्मेशर्धायस्तोमंजुजुषेनमस्वान् । विश्वत्रयस्मिन्नागिरःसमीचीःपूर्वीर्वगातुर्दाशत्सूनृतायै २५ सगृणानोअद्भिर्देववानितिसुबन्धुर्नमसासूक्तैः । वर्धदुक्थैर्वचोभिराहिनूनंव्यध्वैतिपयसउस्रियायाः २६ तऊषुणोमहोयजत्राभूतदेवासऊतयेसजोषाः । येवाजाँअनयताविय न्तोयेस्थानिचेतारोअमूराः २७ ॥ ३० ॥ इत्यष्टमाष्टके प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥

येयज्ञेनैकादशाद्याःषळङ्गिरसांस्तुतिर्वान्त्यात्रिष्टुप्पञ्चम्यनुष्टुप्प्रगाथोनुष्टुभौगायत्रीचतस्रोन्त्याःसावर्णेर्दानस्तुतिःपरावतरुयूनागयः प्लातोद्वित्रिष्टुबन्तंतुस्वस्तिनास्त्रिष्टुब्वासासहोत्तरयापथ्यास्वस्तिदेवत्या

कथायांमे त्रिष्टुबग्निरिन्द्रःपञ्चोनावसुकर्णोवासुक्रस्त्रिष्टुबन्तं तुदेवान्हुवइमांधियं द्वादशायास्योबार्हस्पत्यं तूद्गृतोभद्रा : सुमित्रो वाध्र्यश्च आग्नेयं द्विजगत्यादी मांमएकादशामं बृहस्पते बृहस्पतिर्ज्ञानं तुष्टावनवमी-जगती ॥

ये यज्ञेनैकादश नाभानेदिष्टो मानवः । आद्यतृचद्वयस्य विश्वे देवा अङ्गिरसो वा ।
सप्तम्या विश्वे देवाः । शिष्टानां सावर्णेर्दानस्तुतिः । आद्याश्चतस्रो जगत्यः ।
पञ्चम्यष्टमीनवम्योनुष्टुभः । षष्ठी बृहती । सप्तमी सतोबृहती ।
उपान्त्या गायत्री । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

६२ ॐम् येयज्ञेनदक्षिणयासमंक्ताइन्द्रस्यसख्यममृतत्वमानश । तेभ्योभद्रमंङ्गिरसोवोअस्तुप्रतिगृभ्णीतमानवंसुमेधसः १ यउदाजन्पितरोगोमयंवस्वृतेनाभिंन्दन्परिवत्सरेवलम् । दीर्घायुत्वमंङ्गिरसोवोअस्तुप्रतिगृभ्णीतमानवंसुमेधसः २ यऋतेनसूर्यमारोहयन्दिव्यप्रथयन्पृथिवींमातरंवि । सुप्रजास्त्वमं-

ङ्गिरसोवोअस्तुप्रतिगृभ्णीतमानवंसुमेधसः ३ अयंनाभावदतिवल्गुवोगृहेदेवपु-
त्राऋषयस्तच्छृणोतन । सुब्रह्मण्यमङ्गिरसोवोअस्तुप्रतिगृभ्णीतमानवंसुमेध-
सः ४ विरूपासइदृषयस्तइद्गम्भीरवेपसः । तेअङ्गिरसःसूनवस्तेअग्नेःपरिजज्ञि-
रे ५ ॥ १ ॥ येअग्नेःपरिजज्ञिरेविरूपासोदिवस्परि । नवग्वोनुदशग्वोअङ्गिर-
स्तमःसचादेवेषुमंहते ६ इन्द्रेणयुजानिःसृजन्तवाघतोव्रजंगोमन्तमश्विनम् ।
सहस्रंमेददतोअष्टकर्ण्य१ःश्रवोदेवेष्वक्रत ७ प्रनूनंजायतामयंमनुस्तोक्मेवरो-
हतु । यःसहस्रंशताश्वंसद्योदानायमंहते ८ नतमश्नोतिकश्चनदिवइवसान्वार-
भम् । सावर्ण्यस्यदक्षिणाविसिन्धुरिवपप्रथे ९ उतदासापरिविषेस्मद्दिष्टीगोप-
रीणसा । यदुस्तुर्वश्चमामहे १० सहस्रदाग्रामणीर्मारिषन्मनुःसूर्येणास्ययत-
मानैतुदक्षिणा। सावर्णेर्देवाःप्रतिरन्त्वायुर्यस्मिन्नश्रान्ताअसनामवाजम् ११ ॥२॥

परावतः सप्तदश गयः प्लातो विश्वे देवा जगती । उपान्त्ययोः पथ्यास्वस्तिर्देवता ।
पञ्चदशी त्रिष्टुब्वा । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

६३ परावतोयेदिधिषन्तआप्यंमनुप्रीतासोजनिमाविवस्वतः । ययातेर्येनहुष्यस्यबर्हिषिदेवाआसतेतेअधिब्रुवन्तुनः १ विश्वाहिवोनमस्यानिवन्द्यानामानिदेवाउतयज्ञियानिवः । येस्थजाताअदितेरद्भ्यस्परियेपृथिव्यास्तेमइहश्रुताहवम् २ येभ्योमातामधुमत्पिन्वतेपयःपीयूषंद्यौरदितिरद्रिबर्हाः । उक्थशुष्मान्वृषभरान्त्स्वप्नसस्ताँआदित्याँअनुमदास्वस्तये ३ नृचक्षसोअनिमिषन्तोअर्हणाबृहद्देवासोअमृतत्वमानशुः । ज्योतीरथाअहिमायाअनागसोदिवोवर्ष्माणंवसतेस्वस्तये ४ सम्राजोयेसुवृधोयज्ञमाययुरपरिह्वृतादधिरेदिविक्षयम् । ताँआविवासनमसासुवृक्तिभिर्महोआदित्याँअदितिंस्वस्तये ५ ॥ ३ ॥ कोवःस्तोमंरा-

धतिर्यंजुजोषथविश्वेदेवासोमनुषोयतिष्ठन । कोवोऽध्वरंतुविजाताअरंकरद्यो
नःपर्षदत्यंहःस्वस्तये ६ येभ्योहोत्रांप्रथमामायेजेमनुःसमिद्धाग्निर्मनसासप्त-
होतृभिः । तआदित्याअभयंशर्मयच्छतसुगानःकर्तसुपथास्वस्तये ७ यई-
शिरेभुवनस्यप्रचेतसोविश्वस्यस्थातुर्जगतश्चमन्तवः । तेनःकृतादकृतादेनसस्-
स्पर्यद्यादेवासःपिपृतास्वस्तये ८ भरेष्विन्द्रंसुहवंहवामहेंहोमुचंसुकृतंदैव्यं
जनम् । अग्निंमित्रंवरुणंसातयेभगंद्यावापृथिवीमरुतःस्वस्तये ९ सु-
त्रामाणंपृथिवींद्यामनेहसंसुशर्माणमदितिंसुप्रणीतिम् । दैवींनावंस्वरित्राम-
नागसमस्रवन्तीमारुहेमास्वस्तये १० ॥ ४ ॥ विश्वेयजत्राअधिवोचतोतये
त्रायध्वंनोदुरेवायाअभिह्रुतः । सत्ययावोदेवहूत्याहुवेमशृण्वतोदेवाअवसेस्वस्त-
ये ११ अपामीवामपविश्वामनाहुतिमपारातिंदुर्विदत्रामघायतः । आरेदेवा

द्वेषोअस्मद्युयोतनोरुणःशर्मयच्छतास्वस्तये १२ अरिष्टःसमतोविश्वएधतेप्र
प्रजाभिर्जायतेधर्मणस्परि । यमादित्यासोनयथासुनीतिभिरतिविश्वानिदुरिता
स्वस्तये १३ यंदेवासोऽवथवाजसातौयंशूरसातामरुतोहितेधने । प्रातर्यावा-
णंरथमिन्द्रसानसिमरिष्यन्तमारुहेमास्वस्तये १४ स्वस्तिनःपथ्यासुधन्वसुस्व-
स्त्वं१प्सुवृजनेस्वर्वति । स्वस्तिनःपुत्रकृथेषुयोनिषुस्वस्तिरायेमरुतोदधातन १५
स्वस्तिरिद्धिप्रपथेश्रेष्ठारेक्णस्वत्यभियावाममेति । सानोअमासोअरणेनिपातु
स्वावेशाभवतुदेवगोपा १६ एवाप्लतेःसूनुरवीवृधद्वोविश्वआदित्याअदितेमनी-
षी । ईशानासोनरोअमर्त्येनास्ताविजनोदिव्योगयेन १७ ॥ ५ ॥

कथा सप्तदश गयः प्लातो विश्वे देवा जगती । अन्त्ये द्वादशी च त्रिष्टुभः ।

६४ कथादेवानांकतमस्ययामनिसुमन्तुनामशृण्वतांमनामहे । कोमृळाति

कतमोनोमयंस्करत्कतमऊतीअभ्यावंवर्तति १ क्रतूयन्तिक्रतंवोहृत्सुधीतयोवे-
नंन्तिवेनाःपतयन्त्यादिशंः । नमंर्डितावियतेअन्यएंभ्योदेवेषुमेअधिकामांअयं-
सत २ नरांवाशंसंपूषणमगोंह्यमाग्निंदेवेद्धंमभ्यर्चसेगिरा । सूर्यामासांचन्द्रमं-
सायमंदिवित्रितंवातंमुषसंमक्तुमश्विनां ३ कथाकविस्तुंवीरवान्कयांगिराबृह-
स्पतिंर्वावृधतेसुवृक्तिभिंः । अजएकंपात्सुहवेंभिर्ऋक्कभिरहिंःशृणोतुबुध्न्यो३हवीं-
मनि ४ दक्षंस्यवादितेजन्मंनिव्रतेराजांनामित्रावरुणाविवासंसि । अतूंर्तपन्थाः
पुरुरथोंअर्यमासप्तहोंताविषुंरूपेषुजन्मंसु ५ ॥ ६ ॥ तेनोअर्वन्तोहवनश्रुतोहवं
विश्वेंशृण्वन्तुवाजिनोंमितद्रंवः । सहस्रसामेधसांताविवत्मनोंमहोयेधनंसमि-
थेषुंजभ्रिरे ६ प्रवोंवायुंरथयुजंपुरंन्धिंस्तोमैंःकृणुध्वंसख्यायंपूषणंम् । तेहिदेव-
स्यंसवितुःसवींमनिक्रतुंसचंन्तेसचितःसचेतसः ७ त्रिःसप्तसस्रानद्योंमहीरपो

वनस्पतीन्पर्वताँअग्निमूतये । कृशानुमस्तॄन्तिष्यंसधस्थआरुद्रंरुद्रेषुरुद्रियंहवा-
महे ८ सरस्वतीसरयुःसिन्धुरूर्मिभिर्महोमहीरवसायन्तुवक्षणीः । देवीरापोमात-
रःसूदयित्न्वोघृतवत्पयोमधुमन्नोअर्चत ९ उतमाताबृहद्दिवाशृणोतुनस्त्वष्टादेवे-
भिर्जनिभिःपितावचः । ऋभुक्षावाजोरथस्पतिर्भगोरण्वःशंसःशशमानस्यपा-
तुनः १० ॥ ७ ॥ रण्वःसंदृष्टौपितुमाँइवक्षयोभद्रारुद्राणांमरुतामुपस्तुतिः ।
गोभिःष्यामयशसोजनेष्वासदादेवासइळयासचेमहि ११ यांमेधियंमरुतइन्द्र
देवाअददातवरुणमित्रयूयम् । तांपीपयतपयसेवधेनुंकुविद्गिरोअधिरथेवहाथ १२
कुविदङ्गप्रतियथाचिदस्यनःसजात्यस्यमरुतोबुबोधथ । नाभायत्रप्रथमंसंनसा-
महेतत्रजामित्वमदितिर्दधातुनः १३ तेहिद्यावापृथिवीमातरामहीदेवीदेवाञ्ज-
न्मनायज्ञियेइतः । उभेबिभृतउभयंभरीमभिःपुरूरेतांसिपितृभिश्चसिञ्चतः १४

विषाहोत्राविश्वमश्नोतिवार्यंबृहस्पतिरमतिःपनीयसी । ग्रावायत्रमधुषुदुच्यते बृहदवीवशन्तमतिभिर्मनीषिणः १५ एवाकविस्तुवीरवाँऋतज्ञाद्रविणस्युर्द्रविणसश्चकानः । उक्थेभिरत्रमतिभिश्चविप्रोऽपीपयद्दयोदिव्यानिजन्म १६ एवाप्लतेःसूनुरवीवृधद्वोविश्वआदित्याअदितेमनीषी । ईशानासोनरोअमर्त्येनास्तावि जनोदिव्योगयेन १७ ॥ ८ ॥

अग्निरिन्द्रः पञ्चदश वसुकर्णो वासुक्रो विश्वे देवा जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

६५ अग्निरिन्द्रोवरुणोमित्रोअर्यमावायुःपूषासरस्वतीसजोषसः । आदित्याविष्णुर्मरुतःस्वर्बृहत्सोमोरुद्रोअदितिर्ब्रह्मणस्पतिः १ इन्द्राग्नीवृत्रहत्येषुसत्पतीमिथोहिन्वानातन्वा३समोकसा।अन्तरिक्षंमह्यापप्रुरोजसासोमोघृतश्रीर्महिमानमीरयन् २ तेषांहिमह्नामहतामनर्वणांस्तोमाँइयर्म्यृतज्ञाऋतावृधाम् । येअप्स-

वर्मण्वंचित्राराधसस्तेनोरासन्तांमहयेसुमित्र्याः ३ स्वर्णरमन्तरिक्षाणिरोचना
द्यावाभूमीपृथिवींस्कंम्भुरोजसा। पृक्षाइवमहयन्तःसुरातयोदेवाःस्तवन्तेमनुषा-
यसूरयः ४ मित्रायशिक्षवरुणायदाशुषेयासम्राजामनसानप्रयुच्छतः। ययोर्धा-
मधर्मणारोचतेबृहद्ययोरुभेरोदसीनाधसीवृतौ ५॥१॥ यागौर्वर्तनिंपर्येतिनिष्कृतं
पयोदुहानाव्रतनीरवारतः। साप्रब्रुवाणावरुणायदाशुषेदेवेभ्योदाशद्धविषाविव-
वस्वते ६ दिवक्षसोअग्निजिह्वाऋतावृधऋतस्ययोनिंविमृशन्तआसते। द्यांस्कभि-
त्व्य१पआचक्रुरोजसायज्ञंजनित्वीतन्वी३निमामृजुः ७ परिक्षितापितरापूर्व-
जावरीऋतस्ययोनाक्षयतःसमोकसा। द्यावापृथिवीवरुणायसव्रतेघृतवत्पयोम-
हिषायपिन्वतः ८ पर्जन्यावातावृषभापुरीषिणेन्द्रवायूवरुणोमित्रोअर्यमा।
देवाँआदित्याँअदितिंहवामहेयेपार्थिवासोदिव्यासोअप्सुये ९ त्वष्टारंवायुमृभवो

यओर्हतेदैव्याहोतारा उषसँस्वस्तये । बृहस्पतिंवृत्रखादंसुमेधसमिन्द्रियंसोमंध-
नसाउईमहे १०॥१०॥ ब्रह्मागामश्वंजनयन्तओषधीर्वनस्पतीन्पृथिवींपर्वताँअ-
पः । सूर्यंदिविरोहयन्तःसुदानवआर्याव्रताविसृजन्तोअधिक्षमि ११ भुज्युमंह-
सःपिपृथोनिरश्विनाश्यावंपुत्रंवध्रिमत्याअजिन्वतम् । कमद्युवंविमदायोहथु-
र्युवंविष्णाप्वं१विश्वकायावसृजथः १२ पावीरवीतन्यतुरेकपादजोदिवोधर्तासि-
न्धुरापःसमुद्रियः । विश्वेदेवासःशृणवन्वचांसिमेसरस्वतीसहधीभिःपुरन्ध्या १३
विश्वेदेवाःसहधीभिःपुरन्ध्यामनोर्यजत्राअमृताऋतज्ञाः । रातिषाचोअभिषाचः
स्वर्विदःस्वं१गिरोब्रह्मसूक्तंजुषेरत १४ देवान्वसिष्ठोअमृतान्ववन्देयेविश्वाभुवं-
ताभिप्रतस्थुः । तेनोरासन्तामुरुगायमद्ययूयंपातस्वस्तिभिःसदानः १५॥११॥

देवान्हुवे पञ्चदश वसुकर्णो वासुक्रो विश्वे देवा जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

६६ देवान्हुवेबृहच्छ्रवसःस्वस्तयेज्योतिष्कृतोअध्वरस्यप्रचेतसः । येवावृधुः
प्रतरंविश्ववेदसइन्द्रज्येष्ठासोअमृताऋतावृधः १ इन्द्रप्रसूतावरुणप्रशिष्टायेसू-
र्यस्यज्योतिषोभागमानशुः । मरुद्गणेवृजनेमन्मधीमहिमाघोनेयज्ञंजनयन्त
सूरयः २ इन्द्रोवसुभिःपरिपातुनोगयमादित्यैर्नोअदितिःशर्मयच्छतु । रुद्रोरु-
द्रेभिर्देवोमृळयातिनस्त्वष्टानोग्नाभिःसुवितायजिन्वतु ३ अदितिर्द्यावापृथिवी
ऋतंमहदिन्द्राविष्णूमरुतःस्वर्बृहत् । देवाँआदित्याँअवसेहवामहेवसून्रुद्रान्त्सवि-
तारंसुदंससम् ४ सरस्वान्धीभिर्वरुणोधृतव्रतःपूषाविष्णुर्महिमावायुरश्विना ।
ब्रह्मकृतोअमृताविश्ववेदसःशर्मनोयंसन्त्रिवरूथमंहसः ५ ॥ १२ ॥ वृषाय-
ज्ञोवृषणःसन्तुयज्ञियावृषणोदेवावृषणोहविष्कृतः । वृषणाद्यावापृथिवीऋतावं-

ऋ. सं.

५९७ ॥

रीवृषांपर्जन्योवृषणोवृषस्तुभः ६ अग्नीषोमावृषणावाजसातयेपुरुप्रशस्तावृष-
णाउपब्रुवे । यावीजिरेवृषणोदेवयज्ययातानःशर्मत्रिवरूथंवियंसतः ७ धृतव्र-
ताःक्षत्रियायज्ञनिष्कृतोबृहद्दिवाअध्वराणामभिश्रियः । अग्निहोतारऋतसापो
अद्रुहोऽपोअसृजन्ननुवृत्रतूर्ये ८ द्यावापृथिवीजनयन्नभिव्रतापओषधीर्वनिनानि
यज्ञिया । अन्तरिक्षंस्व१रापप्रुरूतयेवशंदेवासस्तन्वी३निमामृजुः ९ धर्तारोदि-
वऋभवःसुहस्तावातापर्जन्यामहिषस्यतन्यतोः । आपओषधीःप्रतिरन्तुनोगिरो
भगोरातिर्वाजिनोयन्तुमेहवम् १० ॥ १३ ॥ समुद्रःसिन्धूरजोअन्तरिक्षमज
एकपात्तनयित्नुरर्णवः । अहिर्बुध्न्यःशृणवद्वचांसिमेविश्वेदेवासउतसूरयोमम ११
स्यामवोमनवोदेववीतयेप्राञ्चंनोयज्ञंप्रणयतसाधुया । आदित्यारुद्रावसवःसुदान-
वइमाब्रह्मशस्यमानानिजिन्वत १२ दैव्याहोताराप्रथमापुरोहितऋतस्यपन्थामः-

न्वेमिसाधुया। क्षेत्रस्यपतिंप्रतिवेशमीमहेविश्वान्देवाँअमृताँअप्रयुच्छतः १३व-
सिष्ठासःपितृवद्वाचमक्रतदेवाँईळानाऋषिवत्स्वस्तये। प्रीताइवज्ञातयःकाममे-
त्यास्मेदेवासोऽवधूनुतावसु १४ देवान्वसिष्ठोअमृतान्ववन्देयेविश्वाभुवनाभि
प्रतस्थुः। तेनोरासन्तामुरुगायमद्ययूयंपातस्वस्तिभिःसदानः १५ ॥ १४ ॥

इमां धियं द्वादशायास्यो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप्।

६७ इमांधियंसप्तशीर्ष्णींपितानऋतप्रजातांबृहतीमविन्दत्। तुरीयंस्विज्ज-
नयद्विश्वजन्योऽयास्यउक्थमिन्द्रायशंसन् १ ऋतंशंसन्तऋजुदीध्यानादिवस्पु-
त्रासोअसुरस्यवीराः। विप्रंपदमङ्गिरसोदधानायज्ञस्यधामप्रथमंमनन्त २ हंसैरिव
सखिभिर्वावदद्भिरश्मन्मयानिनहनाव्यस्यन्। बृहस्पतिरभिकनिक्रदद्गाउतप्रा-
स्तौदुच्चविद्वाँअगायत् ३ अवोद्वाभ्यांपरएकयागागुहातिष्ठन्तीरनृतस्यसेतौ। बृह-

स्पातिस्तमसिज्योतिरिच्छन्नुदुस्राआकर्विहितिस्रआवः ४ विभिद्यापुरंशयथेमपां-
चीनिस्त्रीणिसाकमुदधेरकृन्तत्। बृहस्पतिरुषसंसूर्यंगामर्कंविवेदस्तनयन्निवद्यौः ५
इन्द्रोवलंरक्षितारंदुघानांकरेणेवविचकर्तारवेण । स्वेदाञ्जिभिराशिरमिच्छमा-
नोऽरोदयत्पणिमागाअमुष्णात् ६ ॥ १५ ॥ सईंसत्येभिःसखिभिःशुचद्भिर्गो-
धायसंविधनसैरदर्दः । ब्रह्मणस्पतिर्वृषभिर्वराहैर्घर्मस्वेदेभिर्द्रविणंव्यानट् ७ तेस-
त्येनमनसागोपतिंगाइयानासइषणयन्तधीभिः । बृहस्पतिर्मिथोअवद्यपेभिरुदु-
स्रियाअसृजतस्वयुग्भिः ८ तंवर्धयन्तोमतिभिःशिवाभिःसिंहमिवनानदतंसध-
स्थे । बृहस्पतिंवृषणंशूरसातौभरेभरेअनुमदेमजिष्णुम् ९ यदावाजमसनद्वि-
श्वरूपमाद्यामरुक्षदुत्तराणिसद्म । बृहस्पतिंवृषणंवर्धयन्तोनानासन्तोबिभ्रतोज्यो-
तिरासा १० सत्यामाशिषंकृणुतावयोधैकीरिंचिद्ध्यवथस्वेभिरेवैः । पश्चामृधो

अपंभवन्तुविश्वास्तद्रोदसीशृणुतंविश्वमिन्वे ११ इन्द्रौमह्नामंहतोअर्णवस्यवि
मूर्धानंमभिनदर्बुदस्यं । अहन्नहिमरिणात्सप्तसिन्धून्देवैर्द्यावापृथिवीप्रावतं
नः १२ ॥ १६ ॥

उदप्रुतो द्वादशायास्यो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप् ।

६८ उदप्रुतोनवयोरक्षमाणावावंदतोअभ्रियंस्येवघोषाः । गिरिभ्रजोनोर्मयोमदंन्तोबृहस्पतिमभ्यं१र्काअंनावन् १ संगोभिराङ्गिरसोनक्षमाणोभगंइवेदर्यमणंनिनाय। जनेमित्रोनदम्पंतीअनक्तिबृहस्पतेवाजयाशूँरिवाजौ २ साध्वर्याअंतिथिनीरिषिराःस्पार्हाःसुवर्णाअनवद्यरूपाः । बृहस्पतिःपर्वतेभ्योवितूर्यानिर्गाऊंपेयवंमिवस्थिविभ्यः ३ आप्रुषायन्मधुंनऋतस्ययोनिंमवक्षिपन्नर्कउल्कामिंवद्योः । बृहस्पतिरुद्धरन्नश्मंनोगाभूम्यांउद्नेवंवित्वचंबिभेद ४ अपज्योतिषा

तमो अन्तरिक्षाद्दुद्रः शीपालमिव वात आजत् । बृहस्पतिरनुमृश्या वलस्याभ्रमि-
व वात आ चक्र आ गाः ५ यदा वलस्य पीयतो जसुं भेद्बृहस्पतिरग्नितपोभिरर्कैः । द-
द्भिर्न जिह्वा परिविष्टमाददाविर्निधींरकृणोदुस्त्रियाणाम् ६ ॥ १७ ॥ बृहस्पतिर-
मत हि त्यदासां नाम स्वरीणां सदने गुहा यत् । आण्डेव भित्त्वा शकुनस्य गर्भमुदु-
स्त्रियाः पर्वतस्य त्मनाजत् ७ अश्नापिनद्धं मधु पर्यपश्यन्मत्स्यं न दीन उदनि क्षिय-
न्तम् । निष्टज्जभार चमसं न वृक्षाद्बृहस्पतिर्विरवेणा विकृत्य ८ सोषामविन्दत्स-
स्वः सो अग्निं सो अर्केण वि बबाधे तमांसि । बृहस्पतिर्गोवपुषो वलस्य निर्मज्जानं न
पर्वणो जभार ९ हिमेव पर्णा मुषिता वनानि बृहस्पतिनाकृपयद्वलो गाः । अनानु-
कृत्यमपुनश्चकार यात्सूर्यामासा मिथ उच्चरातः १० अभि श्यावं न कृशनेभिरश्वं नक्ष-
त्रेभिः पितरो द्यामपिंशन् । रात्र्यां तमो अदधुर्ज्योतिरहन्बृहस्पतिर्भिनदद्रिं विद-

द्राः ११ इदमकर्मनमोअभ्रियाययःपूर्वीरन्वानोनवीति । बृहस्पतिःसहिगोभिः
सोअश्वैःसवीरेभिःसनृभिर्नोवयोधात् १२ ॥ १८ ॥ इति दशमे मण्डले पञ्च-
मोनुवाकः ॥ ५ ॥

भद्रा द्वादश सुमित्रो वाध्र्यश्वोग्निस्त्रिष्टुप् । आद्ये जगत्यौ ।

६९ भद्राअग्नेर्वध्र्यश्वस्यसंदृशोवामीप्रणीतिःसुरणाउपेतयः । यदींसुमित्रा
विशोअग्रइन्धतेघृतेनाहुतोजरतेदविद्युतत् १ घृतमग्नेर्वध्र्यश्वस्यवर्धनंघृतमन्नंघृत-
म्वस्यमेदनम् । घृतेनाहुतउर्वियाविपप्रथेसूर्यइवरोचतेसर्पिरासुतिः २ यत्तेमनु-
र्यदनीकंसुमित्रःसमीधेअग्नेतदिदंनवीयः । सरेवच्छोचसगिरोजुषस्वसवाजंद-
र्षिसइहश्रवोधाः ३ यंत्वापूर्वमीळितोवध्र्यश्वःसमीधेअग्नेसइदंजुषस्व । सनः
स्तिपाउतभवातनूपादात्रंरक्षस्वयदिदंतेअस्मे ४ भवाद्युम्नीवाध्र्यश्वोतगोपामा

त्वां॑ता॒री॑द॒भिमा॑ति॒र्जना॑नाम् । शूर॑इव धृ॒ष्णुश्च्य॑व॑नः सु॒मि॒त्रः प्रनु॑वो॑चं॒ वाध्र्य॑श्वस्य॒ नाम॑ ५ सम॒ज्र्या॑पर्व॒त्या॒ ३ वसू॑नि॒ दासा॑वृ॒त्राण्यार्या॑जिगेथ । शूर॑इव धृ॒ष्णुश्च्य॑व॑नो॒ जना॑नां॒ त्वम॑ग्ने पृत॒ना॒यूँर॒भिष्या॑ः ६ ॥ १९ ॥ दी॒र्घत॑न्तुर्बृ॒हदु॒क्षा॒यम॒ग्निः स॒हस्र॑स्तरीः श॒तनी॑थ ऋभ्वा॑ । द्यु॒मान्द्यु॒मत्सु॒नृभि॑र्मृ॒ज्यमा॑नः सु॒मि॒त्रेषु॑दीदयो देव॒यत्सु॑ ७ त्वे धे॒नुः सु॒दुघा॑ जातवेदो॒ऽस॒श्चते॑व सम॒ना स॑ब॒र्धुक् । त्वं नृभि॒र्दक्षि॑णावद्भिरग्ने सुमि॒त्रेभि॑रिध्यसे देव॒यद्भि॑ः ८ दे॒वाश्चि॑त्ते अ॒मृता॑ जातवेदो महि॒मानं॑ वाध्र्यश्व॒ प्र वो॑चन् । यत्स॒म्पृच्छं॒ मानु॑षी॒र्विश॒ आय॒न्त्वं नृभि॑रजय॒स्त्वावृ॑धेभिः ९ पि॒तेव॑ पु॒त्रम॑बिभरु॒पस्थे॒ त्वाम॑ग्ने वध्र्य॒श्वः स॑प॒र्यन् । जु॒षा॒णो अ॑स्य स॒मिधं॑ यविष्ठो॒त पूर्वाँ॑ अवनो॒र्व्राध॑तश्चित् १० शश्व॑द॒ग्निर्व॑ध्र्य॒श्वस्य॒ शत्रू॒न्नृभि॑र्जिगाय सु॒तसो॑मवद्भिः । सम॑नं चिददहश्चित्रभा॒नोऽव॒ व्राध॑न्तमभिनद्वृ॒धश्चि॑त् ११ अ॒यम॒ग्निर्व॑ध्र्य॒श्वस्य॑ वृत्र॒हा स॑न॒-

कात्प्रेद्धोनमंसोपवाक्यः । सनोअजामीरुँतवाविजामीनभितिंष्ठशर्धतोवा-
ध्र्यश्व १२ ॥ २० ॥

इमांम एकादश सुमित्रो वाध्र्यश्व आर्षं त्रिष्टुप् ।

७० इमांमेंअग्नेसमिधंजुषस्वेळस्पदेप्रतिंहर्याघृताचींम् । वर्ष्मंन्पृथिव्याःसुं-
दिनत्वेअह्नांमूर्ध्वोभंवसुक्रतोदेवयज्या १ आदेवानांमग्रयावेहयांतुनराशंसोंवि-
श्वरूंपेभिरश्वैः । ऋतस्यंपथानमंसामियेधोंदेवेभ्योंदेवतंमःसुषूदत् २ शश्वत्तम-
मींळतेदूत्यांयहविष्मंन्तोमनुष्यांसोअग्निम् ।वहिंष्ठैरश्वैःसुवृतारथेनादेवान्वंक्षिनि
षंदेहहोतां ३ विप्रंथतांदेवजुंष्टंतिरश्चादीर्घंद्राघ्मासुंरभिभूंत्वस्मे । अहेंळतामनं-
सादेवबर्हिरिन्द्रंज्येष्ठाँउशतोयंक्षिदेवान् ४ दिवोवासानुंस्पृशतावरींयःपृथिव्या
वामात्रंयाविश्रंयध्वम् । उशतीर्द्वारोमहिनामहद्भिर्देवंरथंरथयुर्धारयध्वम् ५

॥ २१ ॥ देवीदिवोदुहितरासुशिल्पेउषासानक्तासदतांनियोनौ । आवांदेवास उशतीउशन्तंउरौसीदन्तुसुभगेउपस्थे ६ ऊर्ध्वोग्रावाबृहदग्निःसमिद्धःप्रियाधामान्यदितेरुपस्थे । पुरोहितावृत्विजायज्ञेअस्मिन्विदुष्टराद्रविणमार्यजेथाम् ७ तिस्रोदेवीर्बर्हिरिदंवरीयआसीदतचकृमावःस्योनम् । मनुष्वद्यज्ञंसुधिताहवींषीळादेवीघृतपदीजुषन्त ८ देवत्वष्टर्यद्धचारुत्वमानड्यदङ्गिरसामभवःसचाभूः । सदेवानांपाथउपप्रविद्वानुशन्यक्षिद्रविणोदःसुरत्नः ९ वनस्पतेरशनयानियूया देवानांपाथउपवक्षिविद्वान् । स्वदातिदेवःकृणवद्धवींष्यवतांद्यावापृथिवीहवं मे १० आग्नेवहवरुणमिष्टयेनइन्द्रंदिवोमरुतोअन्तरिक्षात् । सीदन्तुबर्हिर्विश्व आयजत्राःस्वाहादेवाअमृतामादयन्ताम् ११ ॥ २२ ॥

बृहस्पत एकादश बृहस्पतिर्ज्ञानं त्रिष्टुप् । नवमी जगती ।

७१ बृहस्पतेप्रथमंवाचोअग्रंयत्प्रैरतनामधेयंदधानाः । यदेषांश्रेष्ठंयदरिप्र-
मासीत्प्रेणातदेषांनिहितंगुहाविः १ सक्तुमिवतितउनापुनन्तोयत्रधीरामनसावा-
चमक्रत । अत्रासखायःसख्यानिजानतेभद्रैषांलक्ष्मीर्निहिताधिवाचि २ यज्ञेनवा-
चःपदवीयमायन्तामन्वविन्दन्नृषिषुप्रविष्टाम् । तामाभृत्याव्यदधुःपुरुत्रातांसप्तरे-
भाअभिसंनवन्ते ३ उतत्वःपश्यन्नददर्शवाचमुतत्वःशृण्वन्नशृणोत्येनाम् । उतोत्व-
स्मैतन्वं१विसस्रेजायेवपत्यउशतीसुवासाः ४ उतत्वंसख्येस्थिरपीतमाहुर्नैनंहि-
न्वन्त्यपिवाजिनेषु । अधेन्वाचरतिमाययैषवाचंशुश्रुवाँअफलामपुष्पाम् ५॥ २ ३॥
यस्तित्याजसचिविदंसखायंनतस्यवाच्यपिभागोअस्ति । यदींशृणोत्यलकंशृणो-
तिनहिप्रवेदसुकृतस्यपन्थाम् ६ अक्षण्वन्तःकर्णवन्तःसखायोमनोजवेष्वसमाब-

भूवुः । आदघ्नासंउपकक्षासंउत्वेह्रदाइवस्नात्वांउत्वेदहश्रे ७ ह्रदातष्टेषुमनसो जवेषुयद्ब्राह्मणाःसंयजंन्तेसखांयः । अत्राहंत्वंविजंहुर्वेद्याभिरोहंब्रह्माणोविचं-रन्युत्वे ८ इमेयेनार्वाङ्नपरश्चरंन्तिनब्राह्मणासोनसुतेकंरासः । तएतेवाचंमाभि-पद्यंपापयांसिरीस्तन्त्रंतन्वतेअप्रंजज्ञयः ९ सर्वेनन्दन्तियशसागंतेनसभासाहे-नसख्यासखांयः । किल्बिषस्पृत्पितुषणिर्ह्येषामरंहितोभवंतिवाजिनाय १० ऋचांत्वःपोषंमास्तेपुपुष्वान्गांयत्रंत्वोगायतिशक्वंरीषु । ब्रह्मात्वोवदंतिजातवि-द्यांयज्ञस्यमात्रांविमिंमीतउत्वः ११ ॥ २४ ॥ इत्यष्टमाष्टके द्वितीयोध्यायः ॥ २ ॥

देषानांनवलौक्योवाबृहस्पतिर्दाक्षायण्यदितिर्वादैवमानुष्टुभं जनिष्ठाएकादशगौरिवी तिर्वसूनांषद्गसुनवर्सिधुक्षित्प्रैयमेधोनदीस्तु तिर्जागतं त्वावोष्टौसर्पऐरावतोजरत्कर्णोग्राव्णोस्तौदभ्रप्रुषःस्यूमरश्मि-र्भार्गवोमारुतं तुपञ्चमीजगतीविप्रासोद्वितीयापञ्चम्याद्याश्चतिस्रो जगत्सोपश्यंसप्तसौचीकोग्निर्वैश्वानरो

वासमिर्वावाजं भर आग्नेयंत्वग्निः समिय इमाविश्वाविश्वकर्माभौवनो वैश्वकर्मणंतु द्वितीया विराड्रूपाचक्षु-
षोयस्तेमन्यो मन्युस्तापसोमान्यवंत्वाद्याजगतीत्वयामन्यो चतुर्जगसन्तं सत्येनसप्तचत्वा रिंशत्साविन्त्री-
सूर्यात्मदैवतमानुष्टुभंपञ्चभिः सोमस्तौत्पराभि : स्वविवाहंसप्तदश्या देवान्परयासोमार्कौ परयाचन्द्रम-
संपरानृणांविवाहमन्त्रा आशीःप्राया:परादेहीतिद्वेवधूवासःसंस्पर्शनिन्दार्थेपरायक्ष्मनाशिनीदम्पसो-
र्नवोनवस्तिस्त्रोनृक्षराग्रृभ्णामीतिद्वेद्वेयदश्विनापूषाघोरचक्षुरितित्रिष्टुभस्तृष्टप्रुरोबृहतीपूर्वापरमिहप्रिय-
मानःप्रजांजगत्यः ।

देवानां नव बृहस्पतिरङ्गिरसो बृहस्पतिर्वा लौक्य अदितिर्वा दाक्षायणी देवा अनुष्टुप् ।

७२ ओम् देवानांनुवयंजानाप्रवोचामविपन्यया । उक्थेषुशस्यमानेषुयः
पश्यादुत्तरेयुगे १ ब्रह्मणस्पतिरेतासंकुर्मारइवाधमत् । देवानांपूर्व्येयुगेऽसंतःस-
दंजायत २ देवानांयुगेप्रथमेऽसंतःसदंजायत । तदाशाअन्वंजायन्ततदुत्तानप-
दस्परि ३ भूर्जज्ञउत्तानपदोभुवआशांअजायन्त । अदितेर्दक्षोअजायतदक्षाद्व-

दितिः॒परि॑ ४ अदि॑ति॒र्ह्यज॑निष्ट॒दक्ष॒यादु॑हि॒तातव॑ । तांदे॒वाअन्व॑जायन्तभ॒द्राअ॒मृत॑बन्धवः ५ ॥ १ ॥ यद्दे॑वाअ॒दः॑सलि॒लेसुसं॑रब्धा॒आति॑ष्ठत । अत्रा॑वो॒नृत्य॑तामिवती॒व्रोरे॒णुरपा॑यत ६ यद्दे॑वा॒यत॑योयथा॒भुव॑ना॒न्यपि॑न्वत । अत्रा॑समु॒द्रआगू॒ळ्हमासूर्य॑मजभर्तन ७ अ॒ष्टौपुत्रासो॒अदि॑ते॒र्येजा॒तास्त॒न्व१॒॑स्परि॑ । दे॒वाँउप॒प्रैत्स॒प्तभि॒ःपरा॑मार्ता॒ण्डमा॑स्यत् ८ स॒प्तभि॑ःपु॒त्रैरदि॑ति॒रुप॒प्रैत्पू॒र्व्यंयु॒गम् । प्र॒जायै॑मृ॒त्यवे॑त्व॒त्पुन॑र्मार्ता॒ण्डमाभ॑रत् ९ ॥ २ ॥

जनिष्ठा एकादश गौरिवीतिरिन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

७३ जनि॑ष्ठाउ॒ग्रःसह॑सेतु॒राय॑म॒न्द्रओजि॑ष्ठोबहु॒लाभि॑मानः । अव॑र्ध॒न्निन्द्रं॑म॒रुत॑श्चि॒दत्र॑मा॒तायद्वी॒रंद॒धन॒द्धनि॑ष्ठा १ द्रु॒होनिष॑त्तापृश॒नीचि॒देवैः॑पु॒रूशंसे॑नवावृधु॒ष्टइन्द्र॑म् । अ॒भीवृ॑तेव॒तांम॑हाप॒देन॑ध्वा॒न्तात्प्र॑पि॒त्वादु॑दरन्त॒गर्भाः॑ २ ऋ॒ष्वाते॒पा-

ष्टइन्द्रम् । अभीवृतवृतामिह...

दाप्रयज्जिगास्यवर्धन्वाजाउतयेचिदत्रे। त्वमिन्द्रसालावृकान्त्सहस्त्रमासन्दधि-
षेअश्विनावृवृत्याः ३ समनातूर्णिरुपयासियज्ञमानासत्यासख्यायवक्षि । वसा-
व्यामिन्द्रधारयःसहस्राश्विनाशूरददतुर्मघानि ४ मन्दमानऋतादधिप्रजायैस-
खिभिरिन्द्रइषिरेभिरर्थम् । आभिर्हिमायाउपदस्युमागान्मिहःप्रतम्राअवपत्त-
मांसि ५ ॥ ३ ॥ सनामानाचिध्वसयोन्यस्माअवाहन्निन्द्रउषसोयथानः । ऋ-
ष्वैरगच्छःसखिभिर्निकामैःसाकंप्रतिष्ठाहृद्याजघन्थ ६ त्वंजघन्थनमुचिंमखस्युं
दासंकृण्वानऋषयेविमायम् । त्वंचकर्थमनवेस्योनान्पथोदेवत्राञ्जसेवयाना-
न् ७ त्वमेतानिपप्रिषेविनामेशानइन्द्रदधिषेगभस्तौ । अनुत्वादेवाःशवसाम-
दन्त्युपरिबुध्नान्वनिनश्चकर्थ ८ चक्रंयदस्याप्स्वानिषत्तमुतोतदस्मैमध्विच्चच्छ-
द्यात् । पृथिव्यामतिषितंयदूधःपयोगोष्वदधाओषधीषु ९ अश्वादियायेतियद्वद-

न्त्योजंसोजातमुतमंन्यएनम् । मन्योरिंयायहर्म्येषुंतस्थौयतंःप्रजज्ञइन्द्रोंअस्य वेद १० वयंःसुपूर्णाउपंसेदुरिन्द्रंप्रियमेंधाऋषंयोनाधंमानाः । अपंध्वान्तमूंर्णुहि पूर्धिचक्षुंर्मुमुग्ध्यं१स्मान्निधयेंवबद्धान् ११ ॥ ४ ॥

वसूनां षड्गौरिवीतिरिन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

७४ वसूंनांवाचर्कृषइयंक्षान्धियावांयज्ञैर्वारोदंस्योः । अर्वन्तोवायेरंयिमन्तंः सातौवनुंवायेसुश्रुणंसुश्रुतोधुः १ हवंएषामसुंरोनक्षतद्यांश्रंवस्यतामनंसानिंसत क्षाम् । चक्षाणायत्रंसुवितायंदेवाद्यौर्नवारेंभिःकृणवंन्तस्वैः २ इयमेंषाममृतां-नांगीःसर्वतांतायेकृपणंन्तरत्नम् । धियंचयज्ञंचसाधंन्तस्तेनोंधान्तुवसव्यं१म-सांमि ३ आतत्तंइन्द्रायवंःपनन्ताभियऊर्वंगोमंन्तंतितृंत्सान् । सकृत्स्वं१येपुं-रुपुत्रांमहींसहस्रंधारांबृहतींदुदुंक्षन् ४ शचींवइन्द्रमवंसेकृणुध्वम[illegible]मनानतंदमयं-

१७०

यद्वावानपुरुतन्तंपृतन्यून् । ऋभुक्षणंमघवानंसुवृक्तिंभर्तायोवज्रंनर्यंपुरुक्षुः ५६ यद्वावानपुरुत-
मंपुराषाळावृत्रहेन्द्रोनामान्यप्राः । अचैतिप्रासहस्पतिस्तुविष्मान्यदीमुश्मसि
कर्तवेकरत्तत् ६ ॥ ५ ॥

प्र सु नव सिंधुक्षित्प्रैयमेधो नद्यो जगती ।

७५ प्रसुवआपोमहिमानमुत्तमंकारुर्वोचातिसदनेविवस्वतः । प्रसप्तसप्त
त्रेधाहिचक्रमुःप्रसृत्वरीणामतिसिन्धुरोजसा १ प्रतेऽरदद्वरुणोयातवेपथःसिन्धो
यद्वाजाँअभ्यद्रवस्त्वम् । भूम्याअधिप्रवतायासिसानुनायदेषामग्रंजगतामिर-
ज्यसि २ दिविस्वनोयततेभूम्योपर्यनन्तंशुष्ममुदियर्तिभानुना । अभ्रादिवप्र
स्तनयन्तिवृष्टयःसिन्धुर्यदेतिवृषभोनरोरुवत् ३ अभित्वासिन्धोशिशुमिन्नमा-
तरोवाश्राअर्षन्तिपयसेवधेनवः । राजेवयुध्वानयसित्वमित्सिचौयदासामग्रंप्र

वतामिनंक्षसि ४ इमंमैगंगेयमुनेसरस्वतिशुतुंद्रिस्तोमंसचतापरुष्ण्या । असि-
क्न्यामंरुद्वृधेवितस्तयार्जीकीयेशृणुह्यासुषोमंया ५ ॥ ६ ॥ तृष्टामंयाप्रथमंया-
तंवेसजूःसुसत्वीरसयांश्वेत्यात्या । त्वंसिन्धोकुभंयागोमतींक्रुमुंमेहत्न्वासरथंया-
भिरीयंसे ६ ऋजीत्येनीरुशंतीमहित्वापरिज्रयांसिभरतेरजांसि । अदंब्धासिन्धुं-
रपसांमपस्तमाश्वानचित्रावपुंषीवदर्शता ७ स्वश्वासिन्धुंःसुरथांसुवासांहिर-
ण्ययींसुकृंतावाजिनींवती । ऊर्णावतीयुवतिःसीलमांवत्युताधिंवस्तेसुभगांम-
धुवृधंम् ८ सुखंरथंयुयुजेसिन्धुंरश्विनंतेनवाजंसनिषदस्मिन्नाजौ । महान्ह्यंस्य
महिमापंनस्यतेऽदंब्धस्यस्वयंशसोविरप्शिनंः ९ ॥ ७ ॥

आ वोष्टौ जरत्कर्ण ऐरावतः सर्पो ग्रावाणो जगती ।

७६ आवंऋञ्जसऊर्जांव्युंष्टिष्विन्द्रंमरुतोरोदंसीअनक्तन । उभेयथांनोअहं-

नीस चाभुवासदः सदोवरिवस्यातंउद्भिदा १ तदुश्रेष्ठंसवनंसुनोतनात्योनहस्तंय-
तो अद्रिः सोतरि । विदद्वचं१ योंअभिभूतिपौंस्यंमहोरायेचित्तरुतेय, वैतः २ तदि-
द्वचंस्यसवनंविवेरपोयथापुरामनंवेगातुमश्रैत् । गोअर्णसित्वाष्ट्रेअश्वंनिर्णिजि
प्रेमंध्वरेष्वंध्वराँआशिश्रयुः ३ अपंहतरक्षसोभङ्गुरावंतःस्कभायतनिर्ऋतिंसेध-
तामंतिम् । आनोरयिंसवँवीरंसुनोतनदेवाव्यंभरतश्लोकंमद्रयः ४ दिवश्चिदा
वोऽमंवत्तरेभ्योविभ्वनाचिदाश्वंपस्तरेभ्यः । वायोश्चिदासोमरभस्तरेभ्योऽग्नेश्चिं-
दर्चपितुकृत्तरेभ्यः ५ ॥८॥ भुरन्तुनोयशसःसोत्वन्धंसोग्रावाणोवाचादिवितादि-
वित्मंता । नरोयत्रदुहतेकाम्यंमध्वाघोषयंन्तोअभितोमिथस्तुरः ६ सुन्वन्तिसो-
मंरथिरासोअद्रयोनिरंस्यरसंगविषोदुहन्तिते । दुहन्त्यूधंरुपसेचंनायकंनरोह-

ञ्यानमंर्जयन्तआसभिः ७ एतेनंरः स्वपंसोअभूतनयइन्द्रांयसुनुथसोमंमद्रयः। वामंवांमंवोदिव्यायधान्नेवसुंवसुवः पार्थिवायसुन्वते ८ ॥ ९ ॥

अभ्रप्रुषोष्टौ स्यूमरश्मिर्भार्गवो मरुतस्त्रिष्टुप्। पञ्चमी जगती।

७७ अभ्रप्रुषोनवाचाप्रुंषावसुंहविष्मन्तोनयज्ञाविंजानुषंः। सुमारुतंनब्रह्माणंमर्हसेंगणमंस्तोष्येषांनशोभसे १ श्रियेमर्यासोअञ्जीँरंकृण्वतसुमारुतंनपूर्वीरतिक्षपंः। दिवस्पुत्रासएतानयेतिरआदित्यासस्तेअक्रानवांवृधुः २ प्रयेदिवः पृथिव्यानबर्हणात्मनांरिरिच्रेअभ्रान्नसूर्यः। पाजंस्वन्तोनवीराः पंनस्यवोरिशादंसोनमर्याअभिद्यंवः ३ युष्माकंबुध्नेअपांनयामंनिविथुर्यतिनमहीश्रंथर्यति। विश्वप्सुर्यज्ञोअर्वागयंसुवः प्रयंस्वन्तोनसत्राचआगंत ४ यूयंधूर्षुप्रयुजोनरश्मिभिर्ज्योतिष्मन्तोनभासाव्युंष्टिषु। श्येनासोनस्वयंशसोरिशादंसः प्रवासोनप्रसि-

तासःपरिप्रुषः ५ ॥ १० ॥ प्रयद्वहंध्वेमरुतःपराकाद्यूयंमहःसंवरणस्यवस्वः ।
विदानासोवसवोराध्यस्याराच्चिद्द्वेषःसनुतर्युयोत ६ यउद्दचियज्ञेअध्वरेष्ठामरु-
द्भ्योनमानुषोददाशत् । रेवत्सवयोदधतेसुवीरंसदेवानामपिगोपीथेअस्तु ७ तेहि
यज्ञेषुयज्ञियासऊमाआदित्येननाम्नाशंभविष्ठाः । तेनोऽवन्तुरथतूर्मनीषांमहश्च
यामन्नध्वरेचकानाः ८ ॥ ११ ॥

विप्रासोष्टौ स्यूमरश्मिर्भार्गवो मरुतस्त्रिष्टुप् । द्वितीयान्त्यास्तिस्रश्च जगत्यः ।

७८ विप्रासोनमन्मभिःस्वाध्योदेवाव्योऽ३नयज्ञैःस्वप्नसः । राजानोनचित्राः
सुसंदृशःक्षितीनांनमर्याअरेपसः १ अग्निर्नयेभ्राजसारुक्मवक्षसोवातासोनस्व-
युजःसद्यऊतयः । प्रज्ञातारोनज्येष्ठाःसुनीतयःसुशर्माणोनसोमाऋतंयते २ वा-

तासोनयेधुनयोजिगत्नवोऽग्नीनांनाजिह्वाविरोकिणः । वर्मण्वन्तोनयोधाःशिमी-
वन्तःपितॄणांनशंसाःसुरातयः ३ रथानांनयेराःसनाभयोजिगीवांसोनशूरा
अभिद्यवः । वरेयवोनमर्यांघृतप्रुषोऽभिस्वर्तारोअर्कंनसुष्टुभः ४ अश्वासोनयेज्ये-
ष्ठासआशवोदिधिषवोनरथ्यःसुदानवः । आपोनानिम्नैरुदभिर्जिगत्नवोविश्वरूपा
अङ्गिरसोनसामभिः ५ ॥ १२ ॥ ग्रावाणोनसूरयःसिन्धुमातरआदर्दिरासोअ-
द्रयोनविश्वहा । शिशूलानक्रीळयःसुमातरोमहाग्रामोनयामन्नुतत्विषा ६ उष-
सांनकेतवोऽध्वरश्रियःशुभंयवोनाञ्जिभिर्व्यश्वितन् । सिन्धवोनययियोभ्रा-
जदृष्टयःपरावतोनयोजनानिममिरे ७ सुभागान्नोदेवाःकृणुतासुरत्नानस्मान्-
स्तोतॄन्मरुतोवावृधानाः । अधिस्तोत्रस्यसख्यस्यगातसनाद्धिवोरत्नधेयानि
सन्ति ८ ॥ १३ ॥

अपश्यं सप्ताग्निः सौचीको वैश्वानरो वा सप्तिर्वा वाजंभरोग्निस्त्रिष्टुप् ।

७१ अपश्यमस्यमहतोमहित्वममर्त्यस्यमर्त्यासुविक्षु । नानाहनूविभृते
संभरेतेअसिन्वतीबप्सतीभूर्यत्तः १ गुहाशिरोनिहितमृधगक्षीअसिन्वन्नत्ति
जिह्वयावनानि । अत्राण्यस्मैपड्भिःसंभरन्त्युत्तानहस्तानमसाधिविक्षु २
प्रमातुःप्रतरंगुह्यमिच्छन्कुमारोनवीरुधःसर्पदुर्वीः । ससंनपक्वमविदच्छुचन्तंरि-
रिह्वांसंरिपउपस्थेअन्तः ३ तद्वामृतंरोदसीप्रब्रवीमिजायमानोमातरागर्भोअत्ति ।
नाहंदेवस्यमर्त्यश्चिकेताग्निरङ्गविचेताःसप्रचेताः ४ योअस्माअन्नंतृष्वा३दधात्या-
ज्यैर्घृतैर्जुहोतिपुष्यति । तस्मैसहस्रमक्षभिर्विचक्षेऽग्नेविश्वतःप्रत्यङ्ङसित्वम् ५
किंदेवेषुत्यजएनश्चकर्थाग्नेपृच्छामिनुत्वामविद्वान् । अक्रीळन्क्रीळन्हरिरत्तवेऽ-

दन्विपर्वशश्वंकर्तगामिंवासिः ६ विषूचोअश्वान्युयुजेवनेजाऋजीतिभीरशना-
भिर्गृभीतान् । चक्षदेमित्रोवसुभिःसुजातःसमानृधेपर्वभिर्वावृधानः ७ ॥ १४ ॥

अग्निः साप्तिं सप्ताग्निः सौचीको वैश्वानरो वाग्निस्त्रिष्टुप् ।

८०अग्निःसप्तिंवाजंभरंददात्यग्निर्वीरंश्रुत्यंकर्मनिःष्ठाम् । अग्नीरोदसीविचर-
त्समञ्जन्नग्निर्नारींवीरकुक्षिंपुरंधिम् १ अग्नेरप्नसःसमिदस्तुभद्राग्निर्महीरोदसीआ
विवेश । अग्निरेकंचोदयत्समत्स्वग्निर्वृत्राणिदयतेपुरूणि २ अग्निर्हत्यंजरतःक-
र्णमावाग्निरद्भ्योनिरदहज्जरूथम् । अग्निरत्रिंघर्मउरुष्यदन्तरग्निर्नृमेधंप्रजयासृज-
त्सम् ३ अग्निर्दाद्द्रविणंवीरपेशाअग्निर्ऋषिंयःसहस्रासनोति । अग्निर्दिविहव्यमा
ततानाग्नेर्धामानिविभृतापुरुत्रा ४ अग्निमुक्थैर्ऋषयोविह्वयन्तेऽग्निंनरोयामनिबा-
धितासः । अग्निंवयोअन्तरिक्षेपतन्तोऽग्निःसहस्रापरियातिगोनाम् ५ अग्निंवि-

शंईळतेमानुषीर्यअग्निंमनुषोनहुषोविजाताः । अग्निर्गान्धर्वींपथ्यांमृतस्याग्नेर्ग-
ऽर्यूतिर्घृतआनिषत्ता ६ अग्नयेब्रह्मऋभवस्ततक्षुरग्निंमहामवोचामासुवृक्तिम् ।
अग्नेप्रावजरितारंयविष्ठाग्नेमहिद्रविणमायजस्व ७ ॥ १५ ॥

य इमा विश्वा सप्त विश्वकर्मा भौवनो विश्वकर्मा त्रिष्टुप् ।

८१ यइमाविश्वाभुवनानिजुह्वदृषिर्होतान्यसीदत्पितानः । सआशिषाद्रवि-
णमिच्छमानःप्रथमच्छदवराँआविवेश १ किंस्विदासीदधिष्ठानमारम्भणंकत-
मस्वित्कथासीत् । यतोभूमिंजनयन्विश्वकर्माविद्यामौर्णोन्महिनाविश्वचक्षाः २
विश्वतश्चक्षुरुतविश्वतोमुखोविश्वतोबाहुरुतविश्वतस्पात् । संबाहुभ्यांधमतिसंप-
तत्रैर्द्यावाभूमीजनयन्देवएकः ३ किंस्विद्वनंकउसवृक्षआसयतोद्यावापृथिवीनि-
ष्टतक्षुः । मनीषिणोमनसापृच्छतेदुतद्यदध्यतिष्ठद्भुवनानिधारयन् ४ यातेधामा-

निपरमाणियावमायामंध्यमाविश्वकर्मन्नुतेमा । शिक्षासखिभ्योहविषिस्वधावः स्वयंयंजस्वतन्वंवृधानः ५ विश्वंकर्मन्हविषावावृधानःस्वयंयंजस्वपृथिवीमुत द्याम् । मुह्यंन्त्वन्येअभितोजनासइहास्माकंमघवासूरिरस्तु ६ वाचस्पतिंविश्व-कर्माणमूतयेमनोजुवंवाजेअद्याहुवेम । सनोविश्वानिहवंनानिजोषद्विश्वशंभूर-वसेसाधुकर्मा ७ ॥ १६ ॥

चक्षुषः सप्त विश्वकर्मा भौवनो विश्वकर्मा त्रिष्टुप् ।

८२ चक्षुषःपितामनसाहिधीरोघृतमेनेअजनन्नम्नमाने । यदेदन्ताअदंदहन्त पूर्वआदिद्द्यावापृथिवीअंप्रथेताम् १ विश्वकर्माविमनाआद्विहायाधाताविधाता परमोतसंदृक् । तेषामिष्टानिसमिषामंदन्तियत्रासप्तऋषीन्परएकमाहुः २ यो नःपिताजनितायोविधाताधामानिवेदभुवनानिविश्वा । योदेवानांनामधाएकएव-

वतंसंप्रश्नंभुवनायन्त्यन्या ३ तआयजन्तद्रविणंसमस्माऋषयःपूर्वेजरितारोनभू-
ना । असूर्तेसूर्तेरजसिनिषत्तेयेभूतानिसमकृण्वन्निमानि ४ परोदिवापरएनापृ-
थिव्यापरोदेवेभिरसुरैर्यदस्ति । कंस्विद्गर्भंप्रथमंदध्रआपोयत्रदेवाःसमपश्यन्तवि-
श्वे ५ तमिद्गर्भंप्रथमंदध्रआपोयत्रदेवाःसमगच्छन्तविश्वे । अजस्यनाभावध्येक-
मर्पितंयस्मिन्विश्वानिभुवनानितस्थुः ६ नतंविदाथयइमाजजानान्यद्युष्माकम-
न्तरंबभूव । नीहारेणप्रावृताजल्प्याचासुतृपउक्थशासश्चरन्ति ७ ॥ १७ ॥

यस्ते मन्यो सप्त मन्युस्तापसो मन्युस्त्रिष्टुप् । आद्या जगती ।

८३ यस्तेमन्योऽविधद्वज्रसायकसहओजःपुष्यतिविश्वमानुषक् । साह्या-
मदासमार्यंत्वयायुजासहस्कृतेनसहसासहस्वता १ मन्युरिन्द्रोमन्युरेवासदेवो-
मन्युर्होतावरुणोजातवेदाः । मन्युंविशईळतेमानुषीर्याःपाहिनोमन्योतपसास-

जोषाः २ अभीहिमन्योतवसस्तवीयान्तपसायुजाविजहिशत्रून् । अमित्रहा वृत्रहादस्युहाचविश्वावसून्याभरात्वंनः ३ त्वंहिमन्योअभिभूत्योजाःस्वयंभूर्भामोअभिमातिषाहः । विश्वचर्षणिःसहुरिःसहावानस्मास्वोजःपृतनासुधेहि ४ अभागःसन्नपपरेतोअस्मितवक्रत्वातविषस्यप्रचेतः । तंत्वामन्योअक्रतुर्जिहीळाहंस्वातनूर्बलदेयायमेहि ५ अयंतेअस्म्युपमेह्यर्वाङ्प्रतीचीनःसहुरेविश्वधायः । मन्योवज्रिन्नभिमामाववृत्स्वहनावदस्यूँरुतबोध्यापेः ६ अभिप्रेहिदक्षिणतोभवामेऽधावृत्राणिजङ्घनावभूरि । जुहोमितेधरुणंमध्वोअग्रमुभाउपांशुप्रथमापिबाव ७ ॥ १८ ॥

त्वया मन्यो सप्त मन्युस्तापसो मन्युर्जगती । आद्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः ।

८४ त्वयामन्योसरथमारुजन्तोहर्षमाणासोधृषितामरुत्वः । तिग्मेषवआ-

युधासंशिशानाअभिप्रयन्तुनरोअग्निरूपाः १ अग्निरिवमन्योत्विषितःसहस्वसे-
नानीर्नःसहुरेहूतएधि । हत्वायशत्रून्विभजस्ववेदओजोमिमानोविमृधोनुदस्व २
सहस्वमन्योअभिमातिमस्मेरुजन्मृणन्प्रमृणन्प्रेहिशत्रून् । उग्रंतेपाजोनन्वा-
रुरुध्रेवशीवशंनयसएकजत्वम् ३ एकोबहूनामसिमन्यवीळितोविशंविशंयुध-
येसंशिशाधि । अकृत्तरुक्त्वयायुजावयंद्युमन्तंघोषंविजयायकृण्महे ४ विजेष-
कृदिन्द्रइवानवब्रवो३ऽस्माकंमन्योअधिपाभवेह । प्रियंतेनामसहुरेगृणीमसिवि-
द्मातमुत्संयतआबभूथ ५ आभूत्यासहजावज्रसायकसहोबिभर्ष्यभिभूतउत्तर-
म् । क्रत्वानोमन्योसहमेद्येधिमहाधनस्यपुरुहूतसंसृजि ६ संसृष्टंधनमुभयंस-
माकृतमस्मभ्यंदत्तांवरुणश्चमन्युः । भियंदधानाहृदयेषुशत्रवःपराजितासोअ-
पनिलयन्ताम् ७ ॥ १९ ॥ इति दशमे मण्डले षष्ठोनुवाकः ॥ ६ ॥

सप्तेन सप्तचत्वारिंशत्सूर्या सावित्री । आद्यानां पञ्चानां सोमः । तत एकादशानां सूर्या विवाहः । सप्तदश्या देवाः । अष्टादश्याः सोमार्कौ । एकोनविंश्याश्चन्द्रमाः । ततो नवानां नृणां विवाहमन्त्रा आशीःप्रायाः । ततो द्वयोर्वधूवासःसंस्पर्शनिन्दा । एकत्रिंश्या यक्ष्मनाशिनी दम्पत्योः । अन्त्यानां षोडशानां सूर्या । चतुर्दश्ये-कोनविंशीविंश्येकविंशीत्रयोविंशीचतुर्विंशीषड्विंशीषट्त्रिंशीसप्तत्रिंशीचतु-श्चत्वारिंश्यस्त्रिष्टुभः । अष्टादशीसप्तविंशीत्रिचत्वारिंश्यो जगत्यः । चतुस्त्रिंश्युरोबृहती । शिष्टा अनुष्टुभः ।

८५ स॒त्येनोत्त॑भिता॒भूमि॒ः सूर्ये॒णोत्त॑भिता॒द्यौः । ऋ॒तेना॑दि॒त्यास्ति॑ष्ठन्ति॒दि॒वि-सोमो॒अधि॒श्रि॒तः १ सोमे॑नादि॒त्याब॒लिन॒ः सोमे॑नपृ॒थि॒वीम॒ही । अथो॒नक्ष॑त्राणा-मे॒षामु॒पस्थे॒सोम॒आहि॑तः २ सोमं॑मन्यतेपपि॒वान्यत्सं॑पिं॒षन्त्योष॑धिम् । सोमं॒यं-ब्र॒ह्माणो॑वि॒दुर्नतस्या॑श्नाति॒कश्च॒न ३ आ॒च्छद्वि॑धानै॒र्गु॒पि॒तोबार्ह॑तैः सोमरक्षि॒तः ।

ग्राव्णामिच्छृण्वन्तिष्ठसिनतेअश्नातिपार्थिवः ४ यत्त्वादेवप्रपिबन्तिततआप्या-
यसेपुनः । वायुःसोमस्यरक्षितासमानांमासआकृतिः ५ ॥ २० ॥ रैभ्यासी-
दनुदेयीनाराशंसीन्योचनी । सूर्यायाभद्रमिद्वासोगाथयैतिपरिष्कृतम् ६ चित्ति-
राउपबर्हणंचक्षुराअभ्यंजनम् । द्यौर्भूमिःकोशआसीद्यदयात्सूर्यापतिम् ७
स्तोमाआसन्प्रतिधयःकुरीरंछन्दओपशः । सूर्यायाअश्विनावराग्निरासीत्पुरोग-
वः ८ सोमोवधूयुरभवदश्विनास्तामुभावरा । सूर्यांयत्पत्येशंसन्तीमनसास-
वितादात् ९ मनोअस्याअनआसीद्द्यौरासीदुतच्छदिः ।शुक्रावनड्वाहावास्तां
यदयात्सूर्यागृहम् १० ॥ २१ ॥ ऋक्सामाभ्यामभिहितौगावौतेसामनावितः ।
श्रोत्रंतेचक्रेआस्तांदिविपन्थाश्चराचरः ११ शुचीतेचक्रेयात्याव्यानोअक्षआह-
तः । अनोमनस्मयंसूर्यारोहत्प्रयतीपतिम् १२ सूर्यायावहतुःप्रागात्सवितायम्-

वासृजत् । अघासुहन्यन्तेगावोऽर्जुन्योःपर्युह्यते १३ यदश्विनापृच्छमानावयातंत्रिचक्रेणवहतुंसूर्यायाः । विश्वेदेवाअनुतद्वामजानन्पुत्रःपितराववृणीतपूषा १४ यदयातंशुभस्पतीवरेयंसूर्यामुप । क्वैकंचक्रंवामासीत्क्वदेष्ट्रायतस्थथुः १५ ॥ २२ ॥ द्वेतेचक्रेसूर्येब्रह्माणऋतुथाविदुः । अथैकंचक्रंयद्गुहातदद्धातयइद्विदुः १६ सूर्यायैदेवेभ्योमित्रायवरुणायच । येभूतस्यप्रचेतसइदंतेभ्योऽकरंनमः १७ पूर्वापरंचरतोमाययैतौशिशूक्रीळन्तौपरियातोअध्वरम् । विश्वान्यन्योभुवनाभिचष्टऋतूँरन्योविदधज्जायतेपुनः १८ नवोनवोभवतिजायमानोऽह्नांकेतुरुषसामेत्यग्रम् । भागंदेवेभ्योविदधात्यायन्प्रचन्द्रमास्तिरतेदीर्घमायुः १९ सुकिंशुकंशल्मलिंविश्वरूपंहिरण्यवर्णसुवृतंसुचक्रम् । आरोहसूर्येअमृतस्यलोकंस्योनंपत्येवहतुंकृणुष्व २० ॥ २३ ॥ उदीर्ष्वातःपतिवतीह्येषाविश्वावसुनमे-

सागीर्भिरीळे। अन्यामिच्छपितृषदंव्यक्तांसतेभागोजनुषातस्यविद्धि २१ उदी-
र्ष्वातोविश्वावसोनमसेळामहेत्वा। अन्यामिच्छप्रफर्व्यं१संजायांपत्यासृज २२
अनृक्षराऋजवःसन्तुपन्थायेभिःसखायोयन्तिनोवरेयम्। समर्यमासंभगोनोनि-
नीयात्संजास्पत्यंसुयममस्तुदेवाः २३ प्रत्वामुञ्चामिवरुणस्यपाशाद्येनत्वाबध्ना-
त्सवितासुशेवः। ऋतस्ययोनौसुकृतस्यलोकेऽरिष्टांत्वासहपत्यादधामि २४ प्रे-
तोमुञ्चामिनामुतःसुबद्धाममुतस्करम्। यथेयमिन्द्रमीढ्वःसुपुत्रासुभगासति २५
॥ २४ ॥ पूषात्वेतोनयतुहस्तगृह्याश्विनात्वाप्रवहतांरथेन। गृहान्गच्छगृहपत्नीय-
थासोवशिनीत्वंविदथमावदासि २६ इहप्रियंप्रजयातेसमृध्यतामस्मिन्गृहेगार्ह-
पत्यायजागृहि। एनापत्यातन्वं१संसृजस्वाधाजिव्रीविदथमावदाथः २७ नील-
लोहितंभवतिकृत्यासक्तिर्व्यज्यते। एधन्तेअस्याज्ञातयःपतिर्बन्धेषुबध्यते २८ प-

रांदेहिशामुल्यंब्रह्मभ्योविभंजावसु। कृत्यैषापद्वतीभूत्व्याजायाविंशतेपतिम् २९
अश्रीरातनूर्भवतिरुशंतीपापयांमुया । पतिर्यद्वध्वो३वासंसास्वमङ्गमभिधित्संते
३०॥२५॥ येवध्वश्चन्द्रंवहतुंयक्ष्मायन्तिजनादनु । पुनस्तान्यज्ञियादेवानयन्तुय-
तआगंताः ३१ माविंदन्परिपन्थिनोयआसीदंन्तिदम्पंती । सुगेभिर्दुर्गमतींताम-
पंद्रान्त्वरांतयः ३२ सुमङ्गलीरियंवधूरिमांसमेतपश्यंत । सौभाग्यमस्यैदत्त्वाया-
थास्तंविपरेतन ३३ तृष्टमेतत्कटुकमेतदंपाष्ठवंद्विषवन्नैतदत्तवे । सूर्यांयोब्रह्मावि-
द्यात्सइद्वाधूयमर्हति ३४ आशसंनंविशसंनमथोअधिविकर्तनम् । सूर्यायाः प-
श्यरूपाणितानिब्रह्मातुशुंन्धति ३५ ॥ २६ ॥ गृभ्णामितेसौभगत्वायहस्तंम-
यापत्यांजरदंष्टिर्यथासः । भगोअर्यमासवितापुरंन्धिर्मह्यंत्वादुर्गार्हपत्यायदेवाः
३६ तांपूषञ्छिवतंमामेरंयस्वयस्यांबीजंमनुष्या३वपन्ति । यानंउरूउंशतीवि-

श्रयातियस्यामुशन्तःप्रहरामशेपम् ३७ तुभ्यमग्रेपर्यवहन्त्सूर्यांवहतुनासह । पुनः
पतिभ्योजायांदाअग्नेप्रजयासह ३८ पुनःपत्नीमग्निरदादायुषासहवर्चसा । दी-
र्घायुरस्यायःपतिर्जीवातिशरदःशतम् ३९ सोमःप्रथमोविविदेगन्धर्वोविविद
उत्तरः । तृतीयोअग्निष्टेपतिस्तुरीयस्तेमनुष्यजाः ४० ॥ २७ ॥ सोमोददद्गन्ध-
र्वायगन्धर्वोददद्ग्नये । रयिंचपुत्रांश्चादादग्निर्मह्यमथोइमाम् ४१ इहैवस्तंमा
वियौष्टंविश्वमायुर्व्यश्नुतम् । क्रीळन्तौपुत्रैर्नप्तृभिर्मोदमानौस्वेगृहे ४२ आनःप्र-
जांजनयतुप्रजापतिराजरसायसमनक्त्वर्यमा । अदुर्मङ्गलीःपतिलोकमाविश
शंनोभवद्विपदेशंचतुष्पदे ४३ अघोरचक्षुरपतिघ्न्येधिशिवापशुभ्यःसुमनाःसु-
वर्चाः । वीरसूर्देवकामास्योनाशंनोभवद्विपदेशंचतुष्पदे ४४ इमांत्वमिन्द्रमीढ्वः
सुपुत्रांसुभगांकृणु । दशास्यांपुत्रानाधेहिपतिमेकादशंकृधि ४५ सम्राज्ञीश्वशुरे

रांदेहिशामुल्यंब्रह्मभ्योविभजावसु।कृत्यैषापद्वतीभूत्व्याजायाविशतेपतिम् २९
अश्रीरातनूर्भवतिरुशतीपापयामुया। पतिर्यद्वध्वो३वाससास्वमङ्गमभिधित्सते
३०॥२५॥ येवध्वश्चन्द्रंवहतुंयक्ष्मायन्तिजनादनु।पुनस्तान्यज्ञियादेवानयन्तुय-
तआगताः ३१ माविदन्परिपन्थिनोयआसीदन्तिदम्पती। सुगेभिर्दुर्गमतीताम-
पद्रान्त्वरातयः ३२ सुमङ्गलीरियंवधूरिमांसमेतपश्यत। सौभाग्यमस्यैदत्त्वाया-
थास्तंविपरेतन ३३ तृष्टमेतत्कटुकमेतदपाष्ठवद्विषवन्नैतदत्तवे। सूर्यायोब्रह्मावि-
द्यात्सइद्वाधूयमर्हति ३४ आशसनंविशसनमथोअधिविकर्तनम्। सूर्यायाःप-
श्यरूपाणितानिब्रह्मातुशुन्धति ३५ ॥ २६ ॥ गृभ्णामितेसौभगत्वायहस्तंम-
यापत्याजरदष्टिर्यथासः। भगोअर्यमासवितापुरन्धिर्मह्यंत्वादुर्गार्हपत्यायदेवाः
३६ तांपूषञ्छिवतमामेरयस्वयस्यांबीजंमनुष्या३वपन्ति। यानउरूउशतीवि-

श्र॒यान्ति॒यस्या॑मु॒शन्तः॑ प्र॒हरा॑म॒शेप॑म् ३७ तुभ्य॒मग्रे॒पर्य॑वहन्त्सू॒र्यां व॑ह॒तुना॑ स॒ह । पुन॑ः
पति॑भ्यो जा॒यां दा अ॑ग्ने प्र॒जया॑ स॒ह ३८ पुन॒ः पत्नी॑म॒ग्निर॑दा॒दायु॑षा स॒ह वर्च॑सा । दी॒-
र्घायु॑रस्या॒यः पति॑र्जी॒वाति॑ श॒रद॑ः श॒तम् ३९ सोम॑ः प्रथ॒मो वि॑विदे गन्ध॒र्वो वि॑विद॒
उत्त॑रः । तृ॒तीयो॑ अ॒ग्निष्टे॒ पति॑स्तु॒रीय॑स्ते मनु॒ष्य॒जाः ४० ॥ २७ ॥ सोमो॑ ददद्गन्ध॒-
र्वाय॑ गन्ध॒र्वो द॑दद॒ग्नये॑ । र॒यिं च॑ पु॒त्रांश्चा॑दाद॒ग्निर्मह्य॑म॒थो इ॒माम् ४१ इ॒हैव स्तं॑ मा
वि यौ॑ष्टं॒ विश्व॒मायु॒र्व्य॑श्नुतम् । क्रीळ॑न्तौ पु॒त्रैर्नप्तृ॑भि॒र्मोद॑मानौ॒ स्वे गृ॒हे ४२ आ नः॑ प्र॒-
जां ज॑नयतु प्र॒जाप॑तिराजर॒साय॑ सम॑नक्त्वर्य॒मा । अदु॑र्मङ्गलीः पतिलो॒कमा वि॑श॒
शं नो॑ भव द्वि॒पदे॒ शं चतु॑ष्पदे ४३ अघो॑रचक्षु॒रप॑तिघ्न्येधि शि॒वा प॒शुभ्य॑ः सु॒मना॑ः सु॒-
वर्चा॑ः । वी॒र॒सूर्दे॒वका॑मा स्यो॒ना शं नो॑ भव द्वि॒पदे॒ शं चतु॑ष्पदे ४४ इ॒मां त्वमि॑न्द्र मीढ्वः
सुपु॒त्रां सु॒भगां॑ कृणु । दशा॑स्यां पु॒त्राना धे॑हि॒ पति॑मेकाद॒शं कृ॑धि ४५ स॒म्राज्ञी॒ श्वशु॑रे

भवसम्राज्ञींश्वश्र्वांभव । ननांन्दरिसम्राज्ञींभवसम्राज्ञीअधिंदेवृषु ४६ समंजन्तु
विश्वेंदेवाःसमापोत्हृदंयानिनौ । संमांतरिश्वासंधातासमुदेष्ट्रींदधातुनौ ४७
॥ २८ ॥ इत्यष्टमाष्टके तृतीयोध्यायः ॥ ३ ॥

विहिद्व्यधिकैन्द्रोवृषाकपिरिन्द्राणीन्द्रश्चसमूदिरेपाङ्क्तंरक्षोहणंपञ्चाधिकापायुराग्नेयंराक्षोघ्नंचतुरनुष्टु-
बन्तंहविरेकोनाङ्गिरसोमूर्धन्वान्वामदेव्योवासौर्यवैश्वानरीयमिन्द्रंस्तवञ्चूनारेणुःपञ्चभ्यैन्द्रासोमीसहस्र-
शीर्षाषोळशनारायणःपौरुषमानुष्टुभंत्रित्रिष्टुबन्तंतुसंजागृवद्भिःपञ्चोनारुणोवैतहव्यआग्नेयंयज्ञस्यशा-
र्यातोमानवोवैश्वदेवंतुजागतंमाहितान्वःपार्थ्यःभस्तारपाङ्क्तंपुरस्ताद्बृहत्यन्तंत्रयोदश्युपाद्येचानुष्टुभौनव-
म्यक्षरैःपङ्क्तिरेकादशीन्यङ्कुसारिणीमैतेषळूनासर्पोर्बुदःकाद्रवेयोग्राव्णोस्तौत्पञ्चम्यन्त्येत्रिष्टुभौसप्तमीच।

वि हि त्रयोविंशतिर्वृषाकपिरैन्द्र इन्द्राणीन्द्रश्च समूदिरे पङ्क्तिः ।

८६ ॐम् विहिसोतोरसृंक्षतनेन्द्रंदेवमंमंसत । यत्रामंदद्वृषाकंपिरर्यःपुष्टेषु
मत्संखाविश्वंस्मादिन्द्रउत्तंरः १ पराहींन्द्रधावंसिवृषाकंपेरतिव्यथिंः । नोअहप्र

विन्दस्यन्यत्रसोमपीतयेविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः २ किमयंत्वांवृषाकपिश्चकारहरितोमृगः । यस्माइरस्यसीदुन्व१र्योवांपुष्टिमद्वसुविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ३ यमिमंत्वंवृषाकपिंप्रियमिन्द्राभिरक्षसि।श्वान्वस्य जम्भिषदपिकर्णेवराहयुर्विश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ४ प्रियातष्टानिमेकपिर्व्यक्ताव्यदूदुषत् । शिरोन्वस्यराविषंनसुगंदुष्कृतेभुवंविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ५ ॥ १ ॥ नमत्स्त्रीसुभसत्तरानसुयाशुतराभुवत् । नमत्प्रतिच्यवीयसीनसक्थ्युद्यमीयसीविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ६ उवेअम्बसुलाभिकेयथेवाङ्गभविष्यति । भसन्मेअम्बसक्थिमेशिरोमेवीवहृष्यतिविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ७ किंसुबाहोस्वङ्गुरेपृथुष्टोपृथुजाघने । किंशूरपत्निनस्त्वमभ्यमीषिवृषाकपिंविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ८ अवीरामिवमामयंशरारुरभिमन्यते । उताहमस्मिवीरिणीन्द्रपत्नीमरुत्सखाविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ९ संहोत्रंस्मपुरानारीसम-

नंवावगच्छति । वेधाऋतस्यवीरिणीन्द्रपत्नीमहीयतेविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १०
॥ २ ॥ इन्द्राणीमासुनारिषुसुभगामहमश्रवम् । नह्यस्याअपरंचनज-
रसामरतेपतिर्विश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ११ नाहमिन्द्राणिरारणसख्युर्वृषाकपे-
र्ऋते । यस्येदमप्यंहविःप्रियंदेवेषुगच्छतिविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १२ वृषाकपा-
यिरेवतिसुपुत्रआदुसुस्नुषे । घसत्तइन्द्रउक्षणःप्रियंकाचित्करंहविर्विश्वस्मादि-
न्द्रउत्तरः १३ उक्ष्णोहिमेपञ्चदशसाकंपचन्तिविंशतिम् । उताहमद्मिपी-
वइदुभाकुक्षीपृणन्तिमेविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १४ वृषभोनतिग्मशृङ्गोऽन्तर्यू-
थेषुरोरुवत् । मन्थस्तइन्द्रशंहृदेयंतेसुनोतिभावयुर्विश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १५
॥ ३ ॥ नसेशेयस्यरम्बतेऽन्तरासक्थ्या३कपृत् । सेदीशेयस्यरोमशंनिषेदुषो
विजृम्भतेविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १६ नसेशेयस्यरोमशंनिषेदुषोविजृम्भते । से-

दींशेयस्युरम्बंतेऽन्तरासकथ्या३कपृद्विश्वंस्मादिन्द्रउत्तंरः १७ अयमिंन्द्रवृषाकं-
पिःपरंस्वन्तंहतंविंदत् । असिंसूनांनवंचरुमादेधस्यानआचिंतंविश्वंस्मादिन्द्रउ-
त्तंरः १८ अयमेंमिविचाकंशद्विचिन्वन्दासमार्यंम् । पिबांमिपाकसुत्वंनोऽभि
धीरंमचाकशंविश्वंस्मादिन्द्रउत्तंरः १९ धन्वंचयत्कृन्तत्रंचकतिंस्वित्तावियोजंना ।
नेदींयसोवृषाकपेऽस्तमेहिंगृहाँउपविश्वंस्मादिन्द्रउत्तंरः २० पुनरेहिंवृषाकपेसु-
वितांकल्पयावहै । यणुषःस्वंप्ननंशनोऽस्तमेषिंपथापुनर्विश्वंस्मादिन्द्रउत्तंरः २१
यदुदंश्चोवृषाकपेगृहमिन्द्राजंगन्तन । कं१स्यपुंल्वघोमृगःकमंगञ्जनयोपंनोवि-
श्वंस्मादिन्द्रउत्तंरः २२ पर्शुर्हनामंमानवीसाकंसंसूवविंशतिम् । भद्रंभंलत्य
स्यांअभूद्यस्यांउदरमामंयद्विश्वंस्मादिन्द्रउत्तंरः २३ ॥ ४ ॥

रक्षोहणं पञ्चविंशतिः पायुरग्नी रक्षोहा त्रिष्टुप्। अन्त्याश्चतस्रोनुष्टुभः।

८७ रक्षोहणंवाजिनमाजिंघर्मिमित्रंप्रथिंष्ठमुपंयामिशर्मं। शिशानोअग्निः क्रतुंभिःसमिंद्धःसनोदिवासरिषःपातुनक्तंम् १ अयोदंष्ट्रोअर्चिषायातुधानानुपं स्पृशजातवेदःसमिंद्धः। आजिह्वयामूरंदेवान्रभस्वक्रव्यादोवृक्त्व्यपिंधत्स्वासन् २ उभोभंयाविन्नुपंधेहिदंष्ट्राहिंस्रःशिशानोऽवंरंपरंच। उतान्तरिंक्षेपरिंयाहि राजञ्जम्भैःसंधेह्यभियातुधानांन् ३ यज्ञैरिषूःसंनमंमानोअग्नेवाचाशल्याँअशनिंभिर्दिहानः। ताभिंर्विंध्यहृदंयेयातुधानांन्प्रतीचोबाहून्प्रतिंभङ्ध्येषाम् ४ अग्ने त्वचंयातुधानंस्यभिन्धिहिंस्राशनिर्हरंसाहन्त्वेनम्। प्रपर्वांणिजातवेदःशृणीहि क्रव्यात्क्रविष्णुर्विचिंनोतुवृक्णम् ५ ॥ ५ ॥ यत्रेदानींपश्यंसिजातवेदस्तिष्ठन्तमग्नउतवाचरंन्तम्। यद्वान्तरिंक्षेपथिभिःपतंन्तंतमस्ताविध्यशर्वाशिशानः ६

उतालब्धंस्पृणुहिजातवेदआलेभानादृष्टिभिर्यातुधानात् । अग्नेपूर्वोनिजहिशो-
शुचानआमादःक्ष्विङ्कास्तमदन्त्वेनीः ७ इहप्रब्रूहियतमःसोअग्नेयोयातुधानोय
इदंकृणोति । तमारभस्वसमिधायविष्ठनृचक्षसश्चक्षुषेरन्धयैनम् ८ तीक्ष्णेनाग्ने
चक्षुषारक्षयज्ञंप्राञ्चंवसुभ्यःप्रणयप्रचेतः । हिंस्रंरक्षांस्यभिशोशुचानंमात्वादभ-
न्यातुधानानृचक्षः ९ नृचक्षारक्षःपरिपश्यविक्षुतस्यत्रीणिप्रतिशृणीह्यग्रा । तस्या-
ग्नेपृष्टीर्हरसाशृणीहित्रेधामूलंयातुधानस्यवृश्च १० ॥ ६ ॥ त्रिर्यातुधानःप्रसितिं
तएत्वृतंयोअग्नेअनृतेनहन्ति । तमर्चिषास्फूर्जयञ्जातवेदःसमक्षमेनंगृणतेनिवृ-
ङ्धि ११ तदग्नेचक्षुःप्रतिधेहिरेभेशफारुजंयेनपश्यसियातुधानम् । अथर्ववज्ज्यो-
तिषादैव्येनसत्यंधूर्वन्तमचितंन्योष १२ यदग्नेअद्यमिथुनाशपातोयद्वाचस्तृष्टं
जनयन्तरेभाः । मन्योर्मनसःशरव्या३जायतेयातयाविध्यहृदयेयातुधाना-

न् १३ पराशृणीहितपसायातुधानान्पराग्नेरक्षोहरसाशृणीहि । परार्चिषामूरदे-
वाञ्छृणीहिपरासुतृपोअभिशोशुचानः १४ पराद्यदेवावृजिनंशृणन्तुप्रत्यगेनंशप-
थायन्तुतृष्टाः । वाचास्तेनंशरवऋच्छन्तुमर्मन्विश्वस्यैतुप्रसितिंयातुधानः १५
॥ ७ ॥ यःपौरुषेयेणक्रविषासमङ्क्तेयोअश्व्येनपशुनायातुधानः । योअघ्न्यायाभर-
तिक्षीरमग्नेतेषांशीर्षाणिहरसापिवृश्च १६ संवत्सरीणंपयउस्रियायास्तस्यमा-
शीद्यातुधानोनृचक्षः । पीयूषमग्नेयतमस्तितृप्सात्तंप्रत्यञ्चमर्चिषाविध्यमर्म-
न् १७ विषंगवांयातुधानाःपिबन्त्वावृश्च्यन्तामदितयेदुरेवाः । परैनान्देवःसवि-
ताददातुपराभागमोषधीनांजयन्ताम् १८ सनादग्नेमृणसियातुधानान्नत्वारक्षां-
सिपृतनासुजिग्युः । अनुदहसहमूरान्क्रव्यादोमातेहेत्यामुक्षतदैव्यायाः १९
त्वंनोअग्नेअधरादुदक्तात्त्वंपश्चादुतरक्षापुरस्तात् । प्रतितेतेअजरासस्तपिष्ठाअघ-

शं॑सं॒शोशुं॑चतोदहन्तु २० ॥ ८ ॥ प॒श्चात्पु॒रस्ता॑दध॒रादु॑द॒क्तात्क॒विः काव्ये॑न॒परि॑ पाहिराजन् । सखे॒सखा॑यम॒जरो॑जरि॒म्णेऽग्ने॒मर्ताँ॒अम॑र्त्य॒स्त्वं॑नः २१ परि॑त्वाग्ने॒ पुरं॑व॒यंविप्रं॑सहस्यधीमहि । धृ॒षद्व॑र्णंदि॒वेदि॑वेह॒न्तारं॑भङ्गु॒राव॑ताम् २२ वि॒षेण॑भ-ङ्गु॒राव॑तः॒प्रति॑ष्मर॒क्षसो॑दह । अग्ने॑ति॒ग्मेन॑शो॒चिषा॒तपु॑रग्राभि॒र्ऋ॒ष्टिभिः॑ २३ प्रत्य॑-ग्नेमिथु॒नादं॑हयातु॒धाना॑किमी॒दिना॑ । सं त्वा॑शिशामिजागृ॒ह्यद॑ब्धंविप्र॒मन्म॑-भिः २४ प्रत्य॑ग्ने॒हर॑सा॒हरः॑शृणी॒हिवि॒श्वतः॒प्रति॑ । यातु॒धान॑स्यर॒क्षसो॒बलं॒विरु॑ज वी॒र्य॑म् २५ ॥ ९ ॥

हविरेकोनविंशतिर्मूर्धन्वानाङ्गिरसो वामदेव्यो वा सूर्यवैश्वानरौ त्रिष्टुप् ।

८८ ह॒विष्पान्त॑म॒जरं॑स्व॒र्विदि॑दिवि॒स्पृश्याहु॑तं॒जुष्ट॑म॒ग्नौ । तस्य॒भर्म॑णे॒भुव॑ना-यदे॒वाधर्म॑णे॒कंस्व॒धया॑पप्रथन्त १ गीर्णं भुव॑नं॒तम॒सापगू॑ळ्हमा॒विः स्व॑रभव॒ज्जा॒ते

अग्नौ । तस्यदेवाःपृथिवीद्यौरुतापोऽरणयन्नोषधीःसख्येअस्य २ देवेभिर्न्विषि-
तोयज्ञियेभिरग्निंस्तोषाण्यजरंबृहन्तम् । योभानुनापृथिवींद्यामुतेमामाततानरो-
दसीअन्तरिक्षम् ३ योहोतासीत्प्रथमोदेवजुष्टोयंसमाञ्जन्नाज्येनावृणानाः । स
पतत्रीत्वरंस्थाजगद्यच्छ्वात्रमग्निरकृणोज्जातवेदाः ४ यज्जातवेदोभुवनस्यमूर्ध-
न्नतिष्ठोअग्नेसहरोचनेन । तंत्वाहेममतिभिर्गीर्भिरुक्थैःसयज्ञियोअभवोरोदसि-
प्राः ५ ॥ १० ॥ मूर्धाभुवोभवतिनक्तमग्निस्ततःसूर्योजायतेप्रातरुद्यन् । मायामू
तुयज्ञियानामेतामपोयत्तूर्णिश्चरतिप्रजानन् ६ दृशेन्योयोमहिनासमिद्धोऽरोचत
दिवियोनिर्विभावा । तस्मिन्नग्नौसूक्तवाकेनदेवाहविर्विश्वआजुहवुस्तनूपाः ७ सूक्त-
वाकंप्रथमादिदग्निमादिद्धविरजनयन्तदेवाः । सएषांयज्ञोअभवत्तनूपास्तंद्यौर्वेद
तंपृथिवीतमापः ८ यंदेवासोऽजनयन्ताग्निंयस्मिन्नाजुहवुर्भुवनानिविश्वा । सोअ-

विश्वा पृथिवी द्यामुतेमाम् जूयमानो अतपन्महित्वा ९ स्तोमेन हि दिवि देवासो अग्नि-
मजीजनञ्छक्तिभी रोदसिप्राम् । तमू अकृण्वन्त्रेधा भुवे कं स ओषधीः पचति विश्व-
रूपाः १० ॥ ११ ॥ यदेदेनमदधुर्यज्ञियासो दिवि देवाः सूर्यमादितेयम् । यदाच-
रिष्णू मिथुनावभूतामादित्प्रापश्यन्भुवनानि विश्वा ११ विश्वस्मा अग्निं भुवनाय दे-
वा वैश्वानरं केतुमह्नामकृण्वन् । आ यस्ततानोषसो विभातीरपो ऊर्णोति तमो अर्चि-
षा यन् १२ वैश्वानरं कवयो यज्ञियासोऽग्निं देवा अजनयन्नजुर्यम् । नक्षत्रं प्रत्नममि-
नच्चरिष्णु यक्षस्याध्यक्षं तविषं बृहन्तम् १३ वैश्वानरं विश्वहा दीदिवांसं मन्त्रैरग्निं क-
विमच्छा वदामः । यो महिम्ना परिबभूवोर्वी उतावस्तादुत देवः परस्तात् १४ द्वे स्रु-
ती अशृणवं पितॄणामहं देवानामुत मर्त्यानाम् । ताभ्यामिदं विश्वमेजत्समेति यद-
न्तरा पितरं मातरं च १५ ॥ १२ ॥ द्वे समीची बिभृतश्चरन्तं शीर्षतो जातं मनसा

विमृष्टम् । सप्रत्यङ्विश्वाभुवनानितस्थावप्रयुच्छन्तरणिर्भ्राजमानः १६ यत्रावदेतेअवरःपरश्चयज्ञन्योःकतरोनौविवेद । आशेकुरित्संधमादंसखायोनक्षन्तयज्ञंकइदंविवोचत् १७ कत्यग्नयःकतिसूर्यासःकत्युषासःकत्युस्विदापः । नोपस्पिजंवःपितरोवदामिपृच्छामिवःकवयोविद्मनेकम् १८ यावन्मात्रमुषसोनप्रतीकंसुपर्ण्योवसतेमातरिश्वः । तावद्दधात्युपयज्ञमायन्ब्राह्मणोहोतुरवरोनिषीदन् १९ ॥ १३ ॥

इन्द्रंस्तवाष्टादश रेणुरिन्द्रस्त्रिष्टुप् । पञ्चम्या इन्द्रासोमौ ।

८९ इन्द्रंस्तवानृतमंयस्यमह्नाविबबाधेरोचनाविज्मोअन्तान् । आयःपप्रौचर्षणीधृद्वरोभिःप्रसिन्धुभ्योरिरिचानोमहित्वा १ ससूर्यःपर्युरूवरांस्येन्द्रोववृत्याद्रथ्येवचक्रा । अतिष्ठन्तमपस्यंनसर्गंकृष्णातमांसित्विष्याजघान २ समा-

नमंस्माअनंपावृदर्चक्षमयादिवोअसंमंब्रह्मनव्यम् । वियःपृष्ठेवजनिमान्यर्यइन्द्रं-
श्चिकायनसखायमीषे ३ इन्द्रायगिरोअनिशितसर्गाअपःप्रेरयंसगरस्यबुध्नात् ।
योअक्षेणेवचक्रियाशचीभिर्विष्वक्तस्तम्भपृथिवीमुतद्याम् ४ आपान्तमन्युस्तृ-
पलप्रभर्माधुनिःशिमीवाञ्छरुमाँऋजीषी । सोमोविश्वान्यतसावनानिनार्वागि-
न्द्रंप्रतिमानानिदेभुः ५ ॥ १४ ॥ नयस्यद्यावापृथिवीनधन्वनान्तरिक्षंनाद्रयः
सोमोअक्षाः । यदस्यमन्युरधिनीयमानःशृणातिवीळुरुजतिस्थिराणि ६ जघान
वृत्रंस्वधितिर्वनेवरुरोजपुरोअरदन्नसिन्धून् । बिभेदगिरिंनवमिन्नकुम्भमागाइन्द्रो
अकृणुतस्वयुग्भिः ७ त्वंहत्यदृणयाइन्द्रधीरोऽसिर्नपर्ववृजिनाशृणासि । प्रयेमि-
त्रस्यवरुणस्यधामयुजंनजनामिनन्तिमित्रम् ८ प्रयेमित्रंप्रार्यमणंदुरेवाःप्रसं-
गिरःप्रवरुणंमिनन्ति । न्य१मित्रेषुवधमिन्द्रतुम्रंवृषन्वृषाणमरुषंशिशीहि ९ इ-

न्द्रोदिवइन्द्रईशेपृथिव्याइन्द्रोअपामिन्द्रइत्पर्वतानाम् । इन्द्रोवृधामिन्द्रइन्मे-
धिराणामिन्द्रःक्षेमेयोगेहव्यइन्द्रः १० ॥ १५ ॥ प्राक्तुभ्यइन्द्रःप्रवृधोअ-
हभ्यःप्रान्तरिक्षात्प्रसमुद्रस्यधासेः । प्रवातस्यप्रथसःप्रज्मोअन्तात्प्रसिन्धुभ्यो
रिरिचेप्रक्षितिभ्यः ११ प्रशोशुचत्याउषसोनकेतुरसिन्वातेवर्ततामिन्द्रहेतिः ।
अश्मेववविध्यदिवआसृजानस्तपिष्ठेनहेषसाद्रोघमित्रान् १२ अन्वहमासा
अन्विद्वनान्यन्वोषधीरनुपर्वतासः । अन्विन्द्ररोदसीवावशानेअन्वापोअजिहत
जायमानम् १३ कर्हिस्वित्सातइन्द्रचेत्यासदघस्ययद्भिनदोरक्षएषत् । मित्र-
क्रुवोयच्छसनेनगावःपृथिव्याआपृगमुयाशयन्ते १४ शत्रूयन्तोअभियेनस्तत-
स्रेमहिव्राधन्तओगणासइन्द्र । अन्धेनामित्रास्तमसासचन्तांसुज्योतिषोअक्त-
वस्ताँअभिष्युः १५ पुरूणिहित्वासवनाजनानांब्रह्माणिमन्दन्गृणतामृषीणाम् ।

इमामाघोषन्नवसासहूतिंतिरोविश्वाँअर्चतोयाह्यर्वाङ् १६ एवातेवयमिन्द्रभुञ्जती-
नांविद्यामसुमतीनांनवानाम् । विद्यामवस्तोरवसागृणन्तोविश्वामित्राउततं
इन्द्रनूनम् १७ शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्वन्तं-
मुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् १८ ॥ १६ ॥

सहस्रशीर्षा षोडश नारायणः पुरुषोनुष्टुप् । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१० सहस्रशीर्षापुरुषःसहस्राक्षःसहस्रपात् । सभूमिंविश्वतोवृत्वात्यतिष्ठ-
द्दशाङ्गुलम् १ पुरुषएवेदंसर्वंयद्भूतंयच्चभव्यम् । उतामृतत्वस्येशानोयदन्नेना-
तिरोहति २ एतावानस्यमहिमातोज्यायाँश्चपुरुषः । पादोऽस्यविश्वाभूतानि
त्रिपादस्यामृतंदिवि ३ त्रिपादूर्ध्वउदैत्पुरुषःपादोऽस्येहाभवत्पुनः । ततोविष्व-
ङ्व्यक्रामत्साशनानशनेअभि ४ तस्माद्विराळजायतविराजोअधिपूरुषः ।

ऋ. सं.

॥ ६२१ ॥

सजातोअत्यरिच्यतपश्चाद्भूमिमथोपुरः ५ ॥ १७ ॥ यत्पुरुषेणहविषादेवायज्ञ-
मतन्वत । वसन्तोअस्यासीदाज्यंग्रीष्मइध्मःशरद्धविः ६ तंयज्ञंबर्हिषिप्रौक्ष-
न्पुरुषंजातमग्रतः । तेनदेवाअयजन्तसाध्याऋषयश्चये ७ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः
संभृतंपृषदाज्यम् । पशून्तांश्चक्रेवायव्यानारण्यान्ग्राम्याश्चये ८ तस्माद्यज्ञात्स-
र्वहुतऋचःसामानिजज्ञिरे । छन्दांसिजज्ञिरेतस्माद्यजुस्तस्मादजायत ९
तस्मादश्वाअजायन्तयेकेचोभयादतः । गावोहजज्ञिरेतस्मात्तस्माज्जाताअजा-
वयः १० ॥ १८ ॥ यत्पुरुषंव्यदधुःकतिधाव्यकल्पयन् । मुखंकिमस्यकौबा-
हूकाऊरूपादाउच्येते ११ ब्राह्मणोऽस्यमुखमासीद्बाहूराजन्यःकृतः । उरूतदस्य
यद्वैश्यःपद्भ्यांशूद्रोअजायत १२ चन्द्रमामनसोजातश्चक्षोःसूर्योअजायत । मु-
खादिन्द्रश्चाग्निश्चप्राणाद्वायुरजायत १३ नाभ्याआसीदन्तरिक्षंशीर्ष्णोद्यौःसम-

अ. ८अ. ४

॥ ६२१ ॥

वर्तत । पद्भ्यांभूमिर्दिशःश्रोत्रात्तथालोकाँअकल्पयन् १४ सप्तास्यासन्परिधय-
स्त्रिःसप्तसमिधःकृताः । देवायद्यज्ञंतन्वानाअबध्नन्पुरुषंपशुम् १५ यज्ञेनयज्ञम-
यजन्तदेवास्तानिधर्माणिप्रथमान्यासन् । तेहनाकंमहिमानःसचन्तयत्रपूर्वे
साध्याःसन्तिदेवाः १६ ॥ १९ ॥ इति दशमे मण्डले सप्तमोनुवाकः ॥ ७ ॥

सं जागृवद्भिः पञ्चदशारुणो वैतहव्योऽग्निर्जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

११ संजागृवद्भिर्जरमाणइध्यतेदमेदमूनाइषयन्निळस्पदे । विश्वस्यहोताह-
विषोवरेण्योविभुर्विभावासुषखासखीयते १ सदर्शतश्रीरतिथिर्गृहेगृहेवनेवनेशि-
श्रियेतक्वीरिव । जनंजनंजन्योनातिमन्यतेविशआक्षेतिविश्यो३विशंविशम् २
सुदक्षोदक्षैःक्रतुनासिसुक्रतुरग्नेकविःकाव्येनासिविश्ववित् । वसुर्वसूनांक्षयसित्व-
मेकइद्द्यावाचयानिपृथिवीचपुष्यतः ३ प्रजानन्नग्नेतवयोनिमृत्वियमिळायास्पदे

घृतवन्तमासदः । आतेचिकित्रउषसामिवेतयोऽरेपसःसूर्यस्येवरश्मयः ४ तव
श्रियोवर्ष्यस्येवविद्युतश्चित्राश्चिकित्रउषसांनकेतवः । यदोषधीरभिसृष्टोवनानि
चपरिस्वयंचिनुषेअन्नमास्ये ५ ॥ २० ॥ तमोषधीर्दधिरेगर्भमृत्वियंतमापोअ-
ग्निंजनयन्तमातरः । तमित्समानंवनिनश्चवीरुधोऽन्तर्वतीश्चसुवतेचविश्वहा ६
वातोपधूतइषितोवशाँअनुतृषुयदन्नावेविषद्वितिष्ठसे । आतेयतन्तेरथ्योयथापृ-
थक्शर्धांस्यग्नेअजराणिधक्षतः ७ मेधाकारंविदथस्यप्रसाधनमग्निंहोतारंपरिभू-
तमंमतिम् । तमिदर्भेहविष्यासमानमित्तमिन्महेवृणतेनान्यंत्वत् ८ त्वामिदत्र
वृणतेत्वायवोहोतारमग्नेविदथेषुवेधसः । यद्देवयन्तोदधतिप्रयांसितेहविष्मन्तोम-
नवोवृक्तबर्हिषः ९ तवाग्नेहोत्रंतवपोत्रमृत्वियंतवनेष्ट्रंत्वमग्निदृतायतः । तवप्र-
शास्त्रंत्वमध्वरीयसिब्रह्माचासिगृहपतिश्चनोदमे १० ॥ २१ ॥ यस्तुभ्यमग्नेअमृ-

तायमर्त्यैःसमिधादाशदुतवाहविष्कृति । तस्यहोताभवसियासिदूत्यं१मुपब्रूषे
यजस्यध्वरीयसि ११ इमाअस्मैमतयोवाचोअस्मदाँऋचोगिरःसुष्टुतयःसमग्म-
त । वसूयवोवसवेजातवेदसेवृद्धासुचिद्वर्धनोयासुचाकनत् १२ इमांप्रत्नायसुष्टु-
तिंनवीयसींवोचेयमस्माउशतेशृणोतुनः । भूयाअन्तराहृद्यस्यनिस्पृशेजायेव
पत्यउशतीसुवासाः १३ यस्मिन्नश्वासऋषभासउक्षणोवशामेषाअवसृष्टासआ-
हुताः । कीलालपेसोमपृष्ठायवेधसेहृदामतिंजनयेचारुमग्नये १४ अहाव्यग्नेह-
विरास्येतेस्रुचीवघृतंचम्वीवसोमः । वाजसनिंरयिमस्मेसुवीरंप्रशस्तंधेहियश-
संबृहन्तम् १५ ॥ २२ ॥

यज्ञस्य पञ्चदश शार्यातो मानवो विश्वे देवा जगती ।

१२ यज्ञस्यवोरथ्यंविश्पतिंविशांहोतारमक्तोरतिथिंविभावसुम् । शोचञ्छु-

ष्कासुहरिणीषुजर्भुरद्वृषाकेतुर्यजतोद्यामशायत १ इममञ्जस्पामुभयेअकृण्वत
धर्माणमग्निंविदथस्यसाधनम् । अक्तुंनयह्वमुषसःपुरोहितंतनूनपातमरुषस्यनिं-
सते २ बळस्यनीथाविपणेश्चमन्महेवयाअस्यप्रहुताआसुरत्तवे । यदाघोरासो
अमृतत्वमाशतादिज्जनस्यदैव्यस्यचर्किरन् ३ ऋतस्यहिप्रसितिर्द्यौरुरुव्यचोन-
मोमह्यररमतिःपनीयसी । इन्द्रोमित्रोवरुणःसंचिकित्रिरेऽथोभगःसवितापूत-
दक्षसः ४ प्ररुद्रेणययिनायन्तिसिन्धवस्तिरोमहीमरमतिंदधन्विरे । येभिःपरि-
ज्मापरियन्नुरुज्रयोविरोरुवज्जठरेविश्वमुक्षते ५ ॥ २३ ॥ क्राणारुद्रामरुतो
विश्वकृष्टयोदिवःश्येनासोअसुरस्यनीळयः । तेभिश्चष्टेवरुणोमित्रोअर्यमेन्द्रोदेवे-
भिरर्वशेभिरर्वशः ६ इन्द्रेभुजंशशमानासआशतसूरोदृशीकेवृषणश्चपौंस्ये ।
प्रयेन्वस्यार्हणाततक्षिरेयुजंवज्रंनृषदनेषुकारवः ७ सूरश्चिदाहरितोअस्यरीरम-

दिन्द्रादाकश्चिद्भयतेतवीयसः । भीमस्यवृष्णोजठरादभिश्वसोदिवेदिवेसहुरि-
स्तन्नबाधितः ८ स्तोमंवोअद्यरुद्रायशिक्वसेक्षयद्वीरायनमसादिदिष्टन । येभिः
शिवःस्ववाँएवयावभिर्दिवःसिषक्तिस्वयशानिकामभिः ९ तेहिप्रजायाअभर-
न्तविश्रवोबृहस्पतिर्वृषभःसोमजामयः । यज्ञैरथर्वाप्रथमोविधारयद्देवादक्षैर्भृ-
गवःसंचिकित्रिरे १० ॥ २४ ॥ तेहिद्यावापृथिवीभूरिरेतसानराशंसश्चतुरङ्गो
यमोऽदितिः । देवस्त्वष्टाद्रविणोदाऋभुक्षणःप्ररोदसीमरुतोविष्णुरर्हिरे ११ उ-
तस्यनउशिजामुर्वियाकविरहिःशृणोतुबुध्न्योहवीमनि । सूर्यामासाविचर-
न्तादिविक्षिताधियाशमीनहुषीअस्यबोधतम् १२ प्रनःपूषाचरथंविश्वदेव्योऽपां
नपादवतुवायुरिष्टये । आत्मानंवस्योअभिवातमर्चततदश्विनासुहवायामनि
श्रुतम् १३ विशामासामभयानामधिक्षितंगीर्भिरुस्वयशसंगृणीमसि । ग्नाः

भिर्विश्वाभिरदितिमनर्वणमक्तोर्युवानंनृमणाअधापतिम् १४ रेभदत्रंजनुषापूर्वोअङ्गिराग्रावाणऊर्ध्वाअभिचक्षुरध्वरम् । येभिर्विहायाअभवद्विचक्षणःपाथःसुमेकंस्वधितिर्वनन्वति १५ ॥ २५ ॥

महि पञ्चदश तान्वः पार्थ्यो विश्वे देवाः प्रस्तारपङ्क्तिः । उपाद्ये त्रयोदशी चानुष्टुभः । नवम्यक्षरैः पङ्क्तिः । एकादशी न्यङ्कुसारिणी । अन्त्या पुरस्ताद्बृहती ।

१३ महिद्यावापृथिवीभूतमुर्वीनारीयह्वीनरोदसीसदंनः । तेभिर्नःपातंसह्यसएभिर्नःपातंशूषणि १ यज्ञेयज्ञेसमर्त्योदेवान्त्सपर्यति । यःसुम्नैर्दीर्घश्रुत्तमआविवासात्येनान् २ विश्वेषामिरज्यवोदेवानांवार्महः । विश्वेहिविश्वमहसोविश्वेयज्ञेषुयज्ञियाः ३ तेघाराजानोअमृतस्यमन्द्राअर्यमामित्रोवरुणःपरिज्मा । कद्रुद्रोनृणांस्तुतोमरुतःपूषणोभगः ४ उतनोनक्तमपांवृषण्वसूसूर्यामासासदनायस-

धन्यां । सचायत्साद्येषामहिर्बुध्न्येषुबुध्न्यः ५ ॥ २६ ॥ उतनोदेवावश्विनांशुभस्पती
धामंभिर्मित्रावरुणाउरुष्यताम् । महःसरायएषतेऽतिधन्वेवदुरिता ६ उतनोरुद्रा
चिन्मृळतामश्विनाविश्वेदेवासोरथस्पतिर्भगः । ऋभुर्वाजऋभुक्षणःपरिज्मावि-
श्ववेदसः ७ ऋभुर्ऋभुक्षाऋभुर्विधतोमदआतेहरीजूजुवानस्यवाजिना । दुष्टरं-
यस्यसामचिदृधग्यज्ञोनमानुषः ८ कृधीनोअह्रयोदेवसवितःसचस्तुषेमघोनां-
म् । सहोनइन्द्रोवह्निभिर्न्येषांचर्षणीनांचक्रंरश्मिनयोयुवे ९ ऐषुद्यावापृथिवी
धातंमहदस्मेवीरेषुविश्वचर्षणिश्रवः । पृक्षंवाजस्यसातयेपृक्षंरायोततुर्वणे १०
॥ २७ ॥ एतंशंसमिन्द्रास्मयुष्ट्वंकूचित्सन्तंसहसावन्नभिष्टये । सदापाह्यभिष्टये ।
मेदतांवेदतावसो ११ एतंमेस्तोमंतनानसूर्येद्युतद्यामानंवावृधन्तनृणाम् । सं-
वननंनाश्व्यंतष्टेवानपच्युतम् १२ वावर्तयेषांरायायुक्तैषांहिरण्ययी । नेमधिता

नपौंस्यावृथैवत्रिष्टान्तौ १३ प्रतद्दुःशीमेपृथवानेवेनेप्ररामेवोचमसुरेमघवत्सु । येयुक्त्वायपञ्चशतास्मयुपथाविश्राव्येषाम् १४ अधीन्वत्रसप्ततिंचसप्तच । सद्वोदिदिष्टतान्वःसद्वोदिदिष्टपार्थ्यःसद्वोदिदिष्टमायवः १५ ॥ २८ ॥

प्रैते चतुर्दशार्बुदः काद्रवेयः सर्पो ग्रावाणो जगती । पञ्चमीसप्तम्यन्त्यास्त्रिष्टुभः ।

१४ प्रैतेवदन्तुप्रवयंवदामग्रावभ्योवाचंवदतावदद्भ्यः । यदद्रयःपर्वताःसाकमाशवःश्लोकंघोषंभरथेन्द्रायसोमिनः १ एतेवदन्तिशतवत्सहस्रवदभिक्रन्दन्ति । हरितेभिरासभिः । विष्ट्वीग्रावाणःसुकृतःसुकृत्ययाहोतुश्चित्पूर्वेहविरद्यमाशत २ एतेवदन्त्यविदन्नानामधुन्यूङ्खयन्तेअधिपक्वआमिषि । वृक्षस्यशाखामरुणस्यबप्सतस्तेसूभर्वावृषभाःप्रेमराविषुः ३ बृहद्वदन्तिमदिरेणमन्दिनेन्द्रंक्रोशन्तोऽविदन्नना मधु । संरभ्याधीराःस्वसृभिरनर्तिषुराघोषयन्तःपृथिवीमुपब्दिभिः ४ सुपर्णा

वाचमक्रतोपद्यव्याखरेकृष्णाइषिराअनर्तिषुः । न्यङ्‌नियन्त्युपरस्यनिष्कृतंपुरूरे-
तोदधिरेसूर्यश्वितः ५ ॥ २१ ॥ उग्राइवप्रवहन्तःसमायमुःसाकंयुक्तावृषणो
बिभ्रतोधुरः । यच्छ्वसन्तोजग्रसानाअराविषुःशृण्वएषांप्रोथथोअर्वतामिव ६ द-
शावनिभ्योदशकक्ष्येभ्योदशयोक्त्रेभ्योदशयोजनेभ्यः । दशाभीशुभ्योअर्चता-
जरेभ्योदशधुरोदशयुक्तावहद्भ्यः ७ तेअद्रयोदशयन्त्रासआशवस्तेषामाधानंप-
र्येतिहर्यतम् । तऊसुतस्यसोम्यस्यान्धसोऽंशोःपीयूषंप्रथमस्यभेजिरे ८ तेसो-
मादोहरीइन्द्रस्यनिंसतेऽंशुंदुहन्तोअध्यासतेगवि । तेभिर्दुग्धंपपिवान्सोम्यंमध्वि-
न्द्रोवर्धतेप्रथतेवृषायते ९ वृषावोअंशुर्नकिलारिषाथनेळावन्तःसदमित्स्थनाशि-
ताः । रैवत्येवमहसाचारवःस्थनयस्यग्रावाणोअजुषध्वमध्वरम् १० ॥ ३० ॥
तृदिलाअतृदिलासोअद्रयोऽश्रमणाअशृथिताअमृत्यवः । अनातुराअजराःस्था-

मंविष्णवःसुपीवसोअतृंषिताअतृंष्णजः ११ ध्रुवाएववंःपितरोयुगेयुगेक्षेमंका-
मासःसदंसोनयुंञ्जते । अजुर्यासोंहरिषाचोंहरिद्रंवआद्यांरवेंणपृथिवीमंशुश्र-
वुः १२ तदिद्वंदन्त्यद्रंयोविमोचंनेयामंन्नञ्जस्पाइवघेदुपब्दिभिः । वपंन्तोबीजं-
मिवधान्याकृतंःपृञ्चन्तिसोमंनमिंनन्तिबप्संतः १३ सुतेअंध्वरेअधिवाचंमक्रता
क्रीळयोनमातरंतुदन्तंः । विषूमुंञ्चासुषुवुषोमनीषांविवंर्तन्तामद्रंयश्चायंमानाः १४
॥ ३१ ॥ इत्यष्टमाष्टके चतुर्थोध्यायः ॥ ४ ॥

इयेन्नूनोर्वशीमैळःपुरूरवाःपूर्वोषितान्कामान्पुनरासाद्यावरोद्धुमैच्छत्सातमनिच्छन्तीमसाचेष्टेहयइ-
षुर्याकदासुदेवोन्तरिक्षप्रांसचेतितिस्रश्चैळवाक्यंशिष्टाउर्वश्याःप्रतेसप्तोनाबरुःसर्वहरिवैन्द्रोहरिस्तुतिर्द्वि-
त्रिष्टुबन्तंयाओषधीर्द्व्यधिकाथर्वणोभिषगोषधिस्तुतिरानुष्टुभंबृहस्पतेद्वादशार्ष्टिषेणोवापिर्वृष्टिकामोदे-
वांस्तुष्टावकंनोवम्रोवैखानसइन्द्रदुवस्युर्वान्दनोवैश्वदेवंतुत्रिष्टुबन्तमुद्बुध्यध्वंबुधःसौम्यकृत्विक्स्तुतिर्वा

नवम्यन्त्येजगत्यौपञ्चमीबृहतीगायत्र्योर्मध्येप्रतेमुद्गलोभार्म्यश्वोद्रुघणेनऋषभेणचाजिंजिगायेतिद्रौघणं
वाद्यातृतीयान्साबृहत्यआशुःसप्तोनैन्द्रोप्रतिरथश्चतुर्थीबार्हस्पत्यो पान्त्याप्वादेव्यन्त्यानुष्टुम्मारुतीवा-
साव्येकादशाष्टकौवैश्वामित्रःकदाकौत्सोदुर्मित्रोनाम्नासुमित्रोगुणतःसुमित्रोवानाम्नादुर्मित्रोगुणत-
औषिणहंहरीवज्रंपिपीलिकमध्येत्रिष्टुबन्त्याद्यागायत्रीवा ।

हयेष्टादश त्रिष्टुप् । प्रथमाद्वितीयाषष्ठ्यष्टमीनवमीदशमीद्वादशीचतुर्दश्युपान्त्यानामैलः
पुरूरवा ऋषिः । उर्वशी देवता । शिष्टानामुर्वश्यृषिः । ऐलः पुरूरवो देवता ॥

१५ ॐम् हयेजायेमनंसातिष्ठंघोरेवचांसिमिश्राकृणवावहैनु । ननौमन्त्रा
अनुंदितासएतेमयंस्करन्परंतरेचनाहंन् १ किमेतावाचाकृणवातवाहंप्राक्रमिषं-
मुषसामग्रियेवं । पुरूरवःपुनरस्तंपरेहिदुरापनावातंइवाहमंस्मि २ इषुर्नश्रिय
इंषुधेरंसनागोषाःशतसानरंहिः । अवीरेक्रतौविदंविद्युतन्नोरानमायुंचिंतय-
न्तधुनंयः ३ सावसुदधंतीश्वशुंरायवयउषोयदिवष्टयन्तिंगृहात् । अस्तंननक्षेय-

स्मिंश्राकन्दिवानक्तंश्नथितावैतसेन ४ त्रिःस्ममाह्नश्नथयोवैतसेनोतस्ममेऽव्यं-
त्यैपृणासि । पुरूरवोऽनुंतेकेतमायंराजामेवीरतन्वं१स्तदासीः ५ ॥ १ ॥ या
सुजूर्णिःश्रेणिःसुम्नआपिर्ह्रदेचक्षुर्नग्रन्थिनीचरण्युः । ताअञ्जयोऽरुणयोनसंस्रुः
श्रियेगावोनधेनवोऽनवन्त ६ समस्मिञ्जायमानआसतग्नाउतेमवर्धन्नद्यं१ःस्व-
गूर्ताः । महेयत्त्वापुरूरवोरणायावर्धयन्दस्युहत्यायदेवाः ७ सचायदासुजहतीं-
ष्वत्कममानुषीषुमानुषोनिषेवे । अपस्ममत्तरसन्तीनभुज्युस्ताअत्रसन्रथस्पृ-
शोनाश्वाः ८ यदासुमर्तोअमृतासुनिस्पृक्संक्षोणीभिःक्रतुभिर्नपृङ्क्ते । ताआतयोन
तन्वःशुम्भतस्वाअश्वासोनक्रीळयोदन्दशानाः ९ विद्युन्नयापतन्तीदविद्योद्भरन्तीमे
अप्याकाम्यानि । जनिष्टोअपोनर्यःसुजातःप्रोर्वशीतिरतदीर्घमायुः १० ॥ २ ॥

जज्ञिषइत्थागोपीथ्यायहिदधाथतत्पुरूरवोमओजः । अशासंत्वाविदुषीसस्मिन्न-
हन्नमआशृणोःकिमभुग्वदासि ११ कदासूनुःपितरंजातइच्छाच्चक्रंनाश्रुवर्तयद्वि-
जानन् । कोदम्पतीसमनसावियूयोदधयदग्निःश्वशुरेषुदीदयत् १२ प्रतिब्रवा-
णिवर्तयतेअश्रुचक्रंनक्रन्ददाध्येशिवायै । प्रतत्तेहिनवायत्तेअस्मेपरेह्यस्तंनहि
मूरमापः १३ सुदेवोअद्यप्रपतेदनावृत्परावतंपरमांगन्तवाउ । अधाशयीतनि-
ऋतेरुपस्थेऽधैनंवृकारभसासोअद्युः १४ पुरूरवोमामृथामाप्रपप्तोमात्वावृका-
सोअशिवासउक्षन् । नवैस्त्रैणानिसख्यानिसन्तिसालावृकाणांहृदयान्येता १५
॥ ३ ॥ यद्विरूपाचरंमर्त्येष्ववसंरात्रीःशरदश्चतस्रः । घृतस्यस्तोकंसकृदह्नआ-
श्नांतादेवेदंतातृपाणाचरामि १६ अन्तरिक्षप्रांरजसोविमानीमुपशिक्षाम्युर्वशीं
वसिष्ठः । उपत्वारातिःसुकृतस्यतिष्ठान्निवर्तस्वहृदयंतप्यतेमे १७ इतित्वादेवा

इमआहुरैळयथैमेतद्भवासिमृत्युबन्धुः । प्रजातैदेवान्हविषायजातिस्वर्गउत्वमपि मादयासे १८ ॥ ४ ॥

प्र ते त्रयोदश बरुः सर्वहरिर्वैन्द्रो हरिस्तुतिर्जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

१६ प्रतैमहेविदथैशंसिषंहरीप्रतैवन्वेवनुषोहर्यतंमदम् । घृतंनयोहरीभिश्चारु सेचंतआत्वाविशन्तुहरिवर्पसंगिरः १ हरिंहियोनिंमभियेसमस्वरन्हिन्वतोहरींदिव्यंयथासदः । आयंपृणन्तिहरिभिर्नधेनवइन्द्रायशूषंहरिवन्तमर्चत २ सोअस्य वज्रोहरितोयआयसोहरिर्निकामोहरिरागभस्त्योः । द्युम्नीसुशिप्रोहरिमन्युसायकइन्द्रेनिरूपाहरितामिमिक्षिरे ३ दिविनकेतुरधिधायिहर्यतोविव्यचद्वज्रोहरितो नरंह्या । तुददहिंहरिशिप्रोयआयसःसहस्रशोकाअभवद्धरिंभरः ४ त्वंत्वमहर्यथाउपस्तुतःपूर्वेभिरिन्द्रहरिकेशयज्वभिः । त्वंहर्यसितवविश्वमुक्थ्य१मसामि

रा॒धो॑हरि॑जातहर्य॒तम् ५ ॥ ५ ॥ ता व॒ज्रिणं॑म॒न्दिनं॒स्तोम्यं॒मद॒इन्द्रं॒रथे॑वहतोहर्य॒-
ताहरी॑ । पु॒रूण्य॑स्मै॒सव॑नानि॒हर्य॑त॒इन्द्रा॑य॒सोमा॒हर॑योदधन्विरे ६ अरं॒कामा॑य॒ह-
र॑योदधन्वि॒रेस्थि॒राय॑हिन्व॒न्हर॑यो॒हरी॑तु॒रा । अर्व॑द्भि॒र्योहरि॑भि॒र्जोष॒मीय॑ते॒सोअ॑स्य॒
कामं॒हरि॑वन्तमानशे ७ हरि॑श्मशारु॒र्हरि॑केशआय॒सस्तु॒र॒स्पेये॒योह॑रि॒पाअव॑र्धत ।
अर्व॑द्भि॒र्योहरि॑भिर्वा॒जिनी॑वसु॒रति॒विश्वा॑दुरि॒तापारि॑ष॒द्धरी॑ ८ स्रुवे॑व॒यस्य॒हरि॑णी
वि॒पे॒ततुः॒शिप्रे॒वाजा॑य॒हरि॑णी॒दवि॑ध्वतः । प्रयत्कृ॒तेच॑म॒सेमर्मृ॑ज॒द्धरी॑पी॒त्वामद॑स्य
हर्य॒तस्यान्ध॑सः ९ उ॒तस्म॒सद्म॑हर्य॒तस्य॑प॒स्त्यो॒३॒रत्यो॒नवा॒जंहरि॑वाँअचिक्रदत् ।
म॒हीचि॒द्धिधि॒षणाह॑र्य॒दोज॑साबृ॒हद्वयो॑दधिषेहर्य॒तश्चि॒दा १० ॥ ६ ॥ आरोद॑सी॒
हर्य॑माणोमहि॒त्वानव्यं॑नव्यंहर्यसि॒मन्म॒नुप्रि॒यम् । प्रप॒स्त्य॑मसुरहर्य॒तंगोरा॒विष्कृ॑-
धि॒हर॑ये॒सूर्या॑य ११ आत्वा॑ह॒र्यन्तं॑प्र॒युजो॒जना॑नां॒रथे॑वहन्तु॒हरि॑शिप्रमिन्द्र । पिबा॒

यथाप्रतिभृतस्यमध्वोहयन्यज्ञंसंधमाद्देदशोणिम् १२ अपाःपूर्वेषांहरिवःसु-
तानामथोइदंसवनंकेवलंते । ममद्धिसोमंमधुमन्तमिन्द्रसत्रावृषञ्जठरआवृ-
षस्व १३ ॥ ७ ॥

या ओषधीस्त्रयो विंशातिर्भिषगाथर्वण ओषधिस्तुतिरनुष्टुप् ।

१७ याओषधीःपूर्वाजातादेवेभ्यस्त्रियुगंपुरा । मनैनुबभ्रूणामहंशतंधामानि
सप्तचं १ शतंवोअम्बधामानिसहस्रमुतवोरुहः । अधाशतक्रत्वोयूयमिमंमे
अगदंकृत २ ओषधीःप्रतिमोदध्वंपुष्पवतीःप्रसूवरीः । अश्वाइवसजित्वरीर्वी-
रुधःपारयिष्ण्वः ३ ओषधीरितिमातरस्तद्वोदेवीरुपब्रुवे । सनेयमश्वंगांवास
आत्मानंतवपूरुष ४ अश्वत्थेवोनिषदनंपर्णेवोवसतिष्कृता । गोभाजइत्कि-
लासथयत्सनवथपूरुषम् ५ ॥ ८ ॥ यत्रौषधीःसमग्मतराजानःसमिताविव ।

विप्रः स उच्यते भिषग्रक्षोहामीवचातनः ६ अश्वावतीं सोमावतीमूर्जयन्तीमुदोजसम् । आवित्सि सर्वा ओषधीरस्मा अरिष्टतातये ७ उच्छुष्मा ओषधीनां गावो गोष्ठादिवेरते । धनं सनिष्यन्तीनामात्मानं तव पूरुष ८ इष्कृतिर्नाम वो माताथो यूयं स्थ निष्कृतीः । सीराः पतत्रिणीः स्थन यदामयति निष्कृथ ९ अति विश्वाः परिष्ठाः स्तेन इव व्रजमक्रमुः । ओषधीः प्राचुच्यवुर्यत्किं च तन्वो३ रपः १० ॥ ९ ॥
यदिमा वाजयन्नहमोषधीर्हस्त आदधे । आत्मा यक्ष्मस्य नश्यति पुरा जीवगृभो यथा ११ यस्यौषधीः प्रसर्पथाङ्गमङ्गं परुष्परुः । ततो यक्ष्मं वि बाधध्व उग्रो मध्यमशीरिव १२ साकं यक्ष्म प्र पत चाषेण किकिदीविना । साकं वातस्य ध्राज्या साकं नश्य निहाकया १३ अन्या वो अन्यामवत्वन्यान्यस्या उपावत । ताः सर्वाः संविदाना इदं मे प्रावता वचः १४ याः फलिनीर्या अफला अपुष्पा याश्च पुष्पिणीः ।

बृहस्पतिप्रसूतास्तानोमुञ्चन्त्वंहसः १५ ॥ १० ॥ मुञ्चन्तुमाशपथ्यादथोवरु-
ण्यादुत । अथोयमस्यपड्बीशात्सर्वस्माद्देवकिल्बिषात् १६ अवपतन्तीरवदन्दि-
वओषधयस्परि । यंजीवमश्नवामहैनसरिष्यातिपूरुषः १७ याओषधीःसोम-
राज्ञीर्बह्वीःशतविचक्षणाः । तासांत्वमस्युत्तमारंकामायशंहृदे १८ याओषधीः
सोमराज्ञीर्विष्ठिताःपृथिवीमनु । बृहस्पतिप्रसूताअस्यैसंदत्तवीर्यम् १९ मावोरि-
षत्खनितायस्मैचाहंखनामिवः । द्विपच्चतुष्पदस्माकंसर्वमस्त्वनातुरम् २०
याश्चेदमुपशृण्वन्तियाश्चदूरंपरागताः । सर्वाःसंगत्यवीरुधोऽस्यैसंदत्तवीर्यम् २१
ओषधयःसंवदन्तेसोमेनसहराज्ञा । यस्मैकृणोतिब्राह्मणस्तंराजन्पारयामसि
२२त्वमुत्तमास्योषधेतववृक्षाउपस्तयः । उपस्तिरस्तुसोऽस्माकंयोअस्माँअ-
भिदासति २३ ॥ ११ ॥

बृहस्पते द्वादश देवापिरार्ष्टिषेणो देवास्त्रिष्टुप् ।

१८ बृहस्पतेप्रतिमेदेवतामिहिमित्रोवायद्वरुणोवासिपूषा । आदित्यैर्वायद्व-
सुभिर्मरुत्वान्त्सपर्जन्यंशंतनवेवृषाय १ आदेवोदूतोअजिरश्चिकित्वान्त्वद्देवापे
अभिमामगच्छत् । प्रतीचीनःप्रतिमामाववृत्स्वदधामितेद्युमतींवाचमासन् २
अस्मेधेहिद्युमतींवाचमासन्बृहस्पतेअनमीवामिषिराम् । ययावृष्टिंशंतनवेवना-
वदिवोद्रप्सोमधुमाँआविवेश ३ आनोद्रप्सामधुमन्तोविशन्त्विन्द्रदेह्यधिरथंसह-
स्रम् । निषीदहोत्रमृतुथायजस्वदेवान्देवापेहविषासपर्य ४ आर्ष्टिषेणोहोत्रमृषि-
र्निषीदन्देवापिर्देवसुमतिंचिकित्वान् । सउत्तरस्मादधरंसमुद्रमपोदिव्याअसृजद्व-
र्ष्याअभि ५ अस्मिन्त्समुद्रेअध्युत्तरस्मिन्नापोदेवेभिर्निवृताअतिष्ठन् । ताअद्रवन्ना-

ष्टिषेणेनसृष्टादेवापिनाप्रेषितामृक्षिणीषु ६॥१२॥ यद्देवापिःशंतनवेपुरोहितोहो-
त्रायवृतःकृपयन्नदीधेत्। देवश्रुतंवृष्टिवनिंरराणोबृहस्पतिर्वाचमस्माअयच्छत् ७
यंत्वादेवापिःशुशुचानोअग्नआर्ष्टिषेणोमनुष्यःसमीधे विश्वेभिर्देवैरनुमद्यमा-
नःप्रपर्जन्यमीरयावृष्टिमन्तम् ८ त्वांपूर्वऋषयोगीर्भिरायन्त्वामध्वरेषुपुरुहूत
विश्वे। सहस्राण्यधिरथान्यस्मेआनोयज्ञंरोहिदश्वोपयाहि ९ एतान्यग्नेनवति-
र्नवत्वेआहुतान्यधिरथासहस्रा। तेभिर्वर्धस्वतन्वःशूरपूर्वीर्दिवोनोवृष्टिमिषितो
रिरीहि १० एतान्यग्नेनवतिंसहस्रासंप्रयच्छवृष्णइन्द्रायभागम्। विद्वान्पथऋ-
तुशोदेवयानानप्यौलानंदिविदेवेषुधेहि ११ अग्नेबाधस्वविमृधोविदुर्गहापामीवा-
मपरक्षांसिसेध। अस्मात्समुद्राद्बृहतोदिवोनोऽपांभूमानमुपनःसृजेह १२॥१३॥

कं नो द्वादश वम्रो वैखानस इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

११ कंनश्चित्रमिषण्यसिचिकित्वान्पृथुग्मानंवाश्रंवावृधध्यै । कत्तस्यदातु शवसोव्युष्टौतक्षद्वज्रंवृत्रतुरमपिन्वत् १ सहिद्युताविद्युतावेतिसामपृथुंयोनिमसुरत्वाससाद । ससनीळेभिःप्रसहानोअस्यभ्रातुर्नऋतेसप्तथस्यमायाः २ स वाजंयातापदुष्पदायन्त्स्वर्षातापरिषदत्सनिष्यन् । अनर्वायच्छतदुरस्यवेदोघ्नञ्छिश्नदेवाँअभिवर्पसाभूत् ३ सयह्व्यो३ऽवनीर्गोष्वर्वाजुहोतिप्रधन्यासुसस्रिः । अपादोयत्रयुज्यासोऽरथाद्रोण्यश्वासईरतेघृतंवाः ४ सरुद्रेभिरशस्तवारऋभ्वाहित्वीगयमारेअवद्यआगात् । वम्रस्यमन्येमिथुनाविवव्रीअन्नमभीत्यारोदयन्मुषायन् ५ सइद्दासंतुवीरवंपतिर्दन्षळक्षंत्रिशीर्षाणंदमन्यत् । अस्यत्रितोन्वोजसा वृधानोविपावराहमयोअग्रयाहन् ६ ॥ १४ ॥ सद्रुह्वणेमनुषऊर्ध्वसानआसा-

विषदर्शसानायशरुम् । सनृतंमोनहुंषोऽस्मत्सुजातःपुरोऽभिनदर्हन्दस्युहत्ये ७
सोअभ्रियोनयवंसउदन्यन्क्षयायगातुंविदन्नोअस्मे । उपथत्सीददिन्दुंशरीरैः श्येनोऽयोऽपाष्टिर्हन्तिदस्यून् ८ सव्राधतःशवसानेभिरस्यकुत्सायशुष्णंकृपणेपरादात् । अयंकविमनयच्छस्यमानमत्कंयोअस्यसनितोतनृणाम् ९ अयंदशस्यन्नर्येभिरस्यदस्मोदेवेभिर्वरुणोनमायी । अयंकनीनंऋतुपाअवेद्यमिमीतारंरुंयश्चतुष्पात् १० अस्यस्तोमेभिरौशिजऋजिश्वाव्रजंदरयद्वृषभेणपिप्रोः । सुत्वायद्यजतोदीदयद्गीःपुरंइयानोअभिवर्पसाभूत् ११ एवामहोअसुरवक्षथायवम्रकःपड्भिरुपसर्पदिन्द्रम् । सईयानःकरतिस्वस्तिमस्माइषमूर्जंसुक्षितिंविश्वमाभाः १२
॥ १५ ॥ इति दशमे मण्डलेष्टमोनुवाकः ॥ ८ ॥

इन्द्र द्वादश दुवस्युर्वान्दनो विश्वे देवा जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१०० इन्द्रदृह्यमघवन्त्वावदिद्भुजइहस्तुतःसुतपाबोधिनोवृधे । देवेभिर्नः सविताप्रावतुश्रुतमासर्वतातिमदितिंवृणीमहे १ भरायसुभरतभागमृत्वियंप्र वायवेशुचिपेक्रन्ददिष्टये । गौरस्ययःपयसःपीतिमानशआसर्वतातिमदितिंवृ-णीमहे २ आनोदेवःसवितासाविषद्वयऋजूयतेयजमानायसुन्वते । यथादेवा-न्प्रतिभूषेमपाकवदासर्वतातिमदितिंवृणीमहे ३ इन्द्रोअस्मेसुमनाअस्तुविश्वहा राजासोमःसुवितस्याध्येतुनः । यथायथामित्रधितानिसंदधुरासर्वतातिमदितिं वृणीमहे ४ इन्द्रउक्थेनशवसापरुर्दधेबृहस्पतेप्रतरीतास्यायुषः । यज्ञोमनुःप्रम-तिर्नःपिताहिकमासर्वतातिमदितिंवृणीमहे ५ इन्द्रस्यनुसुकृतंदैव्यंसहोऽग्निर्गृहे जरितामेधिरःकविः । यज्ञश्चभूद्विदथेचारुरन्तमआसर्वतातिमदितिंवृणीमहे ६

॥ १६ ॥ नवोगुहांचकमभूरिंदुष्कृतंनाविष्ट्यंवसवोदेवहेळंनम् । माकिंनोदेवा
अनृंतस्यवपंसआसर्वतांतिमदिंतिंवृणीमहे ७ अपामींवांसवितासांविषन्यं१ग्व-
रींयइद्पंसेधन्त्वद्रंयः । ग्रावायत्रंमधुषुदुच्यतेबृहदासर्वतांतिमदिंतिंवृणीमहे ८
ऊध्वोंग्रावांवसवोऽस्तुसोतरिविश्वाद्वेषांसिसनुतर्युंयोत । सनोदेवःसंवितापायु-
रीड्यआसर्वतांतिमदिंतिंवृणीमहे ९ ऊर्जंगावोयवंसेपीवोंअत्तनऋतस्ययाःसदं-
नेकोशेअङ्ध्वे । तनूरेवतन्वोंअस्तुभेषजमासर्वतांतिमदिंतिंवृणीमहे १० क्रतु-
प्रावांजरिताशश्वंतामवइन्द्रइद्भद्राप्रमंतिःसुतावंताम् । पूर्णमूधर्दिव्यंयस्यंसिक्त-
यआसर्वतांतिमदिंतिंवृणीमहे ११ चित्रस्तेभानुःक्रंतुप्राअंभिष्टिःसन्तिस्पृधोज-
रणिप्राअधृंष्टाः । रजिंष्ठयारज्यांपश्वआगोस्तूतूंर्षतिपर्यग्रंदुवस्युः १२ ॥ १७ ॥

उद्बुध्यध्वं द्वादश बुधः सौम्यो विश्वे देवा ऋत्विजो वा त्रिष्टुप्। चतुर्थीषष्ठ्यौ गायत्र्यौ । पञ्चमी बृहती । नवम्यन्त्ये जगत्यौ ।

१०१ उद्बुध्यध्वंसमनसःसखायःसमग्निमिन्ध्वंबहवःसनीळाः । दधिक्रामग्निमुषसंचदेवीमिन्द्रावतोऽवसेनिह्वयेवः १ मन्द्राकृणुध्वंधियआतनुध्वंनावमरित्रपरणींकृणुध्वम् । इष्कृणुध्वमायुधारंकृणुध्वंप्राञ्चंयज्ञंप्रणयतासखायः २ युनक्तसीराविमुगातनुध्वंकृतेयोनौवपतेहबीजम् । गिराचश्रुष्टिःसभराअसन्नोनेदीयइत्सृण्यःपक्वमेयात् ३ सीरायुञ्जन्तिकवयोयुगावितन्वतेपृथक् । धीरादेवेषुसुम्नया ४ निराहावान्कृणोतनसंवरत्रादधातन । सिञ्चामहाअवतमुद्रिणंवयंसुषेकमनुपक्षितम् ५ इष्कृताहावमवतंसुवरत्रंसुषेचनम् । उद्रिणंसिञ्चेअ-

क्षितम् ६ ॥ १८ ॥ प्रीणीताश्वान्हितंजयाथस्वस्तिवाहंरथमित्कृणुध्वम् । द्रो-
णाहावमवतमश्मचक्रमंसत्रकोशंसिञ्चतानृपाणम् ७ व्रजंकृणुध्वंसहिवोनृ-
पाणोवर्मसीव्यध्वंबहुलापृथूनि । पुरःकृणुध्वमायसीरधृष्टामावःसुस्रोच्चमसोदृंह-
तातम् ८ आवोधियंयज्ञियांवर्तऊतयेदेवादेवींयजतांयज्ञियामिह । सानोदु-
हीयद्यवसेवगत्वीसहस्रधारापयसामहीगौः ९ आतूषिञ्चहरिमीन्द्रोरुपस्थेवाशी-
भिस्तक्षताश्मन्मयीभिः । परिष्वजध्वंदशकक्ष्याभिरुभेधुरौप्रतिवह्निंयुनक्त १०
उभेधुरौवह्निरापिब्दमानोऽन्तर्योनेवचरतिद्विजानिः । वनस्पतिंवनआस्थापय-
ध्वंनिषूदधिध्वमखनन्तउत्सम् ११ कपृन्नरःकपृथमुद्दधातनचोदयतखुदतवाज-
सातये । निष्टिग्र्यःपुत्रमाच्यावयोतयइन्द्रंसबाधइहसोमपीतये १२ ॥ ११ ॥

प्र ते रथं भार्म्यश्वो मुद्गलो द्रुघण इन्द्रो वा त्रिष्टुप्। प्रथमातृतीयान्त्या बृहत्यः।

१०२ प्रतेरथंमिथूकृतमिन्द्रोऽवतुधृष्णुया। अस्मिन्नाजौपुरुहूतश्रवाय्येधन-
भक्षेषुनोऽव १ उत्स्मवातोवहतिवासोअस्याअधिरथंयदजयत्सहस्रम्। रथीर-
भून्मुद्गलानीगविष्टौभरेकृतंव्यचेदिन्द्रसेना २ अन्तर्यच्छजिघांसतोवज्रमिन्द्रा-
भिदासतः। दासस्यवामघवन्नार्यस्यवासनुतर्यवयावधम् ३ उद्नोह्रदमपिबज्ज-
र्हृषाणःकूटंस्मतृंहदभिमातिमेति। प्रमुष्कभारःश्रवइच्छमानोऽजिरंबाहूअभर-
त्सिषासन् ४ न्यक्रन्दयन्नुपयन्तएनममेहयन्वृषभंमध्यआजेः। तेनसूभर्वंशतव-
त्सहस्रंगवांमुद्गलःप्रधनेजिगाय ५ ककर्दवेवृषभोयुक्तआसीदवावचीत्सारथिर-
स्यकेशी। दुधेर्युक्तस्यद्रवतःसहानसऋच्छन्तिष्मानिष्पदोमुद्गलानीम् ६

॥ २० ॥ उतप्रधिमुदहन्नस्यविद्वानुपायुनग्वंसगमत्रशिक्षन् । इन्द्रउदावत्पतिमघ्न्यानामरंहतपद्याभिःककुद्मान् ७ शुनमष्ट्राव्यचरत्कपर्दीवरत्रायांदार्वानह्यमानः । नृम्णानिकृण्वन्बहवेजनायगाःपस्पशानस्तविषीरधत्त ८ इमंतंपश्यवृषभस्ययुञ्जंकाष्ठायामध्येद्रुघणंशयानम् । येनजिगायशतवत्सहस्रंगवांमुद्गलःपृतनाज्येषु ९ आरेअघाकोन्वित्थाददर्शयंयुञ्जन्तितम्वास्थापयन्ति । नास्मैतृणंनोदकमाभरन्त्युत्तरोधुरोवहतिप्रदेदिशत् १० परिवृक्तेवपतिविद्यमानट्पीप्यानाकूचक्रेणेवसिञ्चन् । एषैष्याचिद्रथ्याजयेमसुमङ्गलंसिनवदस्तुसातम् ११ त्वंविश्वस्यजगतश्चक्षुरिन्द्रासिचक्षुषः । वृषायदाजिंवृषणासिषाससिचोदयन्वध्रिणायुजा १२ ॥ २१ ॥

आशुस्त्रयोदशाप्रतिरथ ऐन्द्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् । चतुर्थ्या बृहस्पतिः ।
द्वादश्या अप्वा । अन्त्याया मरुतो वा । सैवानुष्टुप् ।

१०३ आशुःशिशानोवृषभोनभीमोघनाघनःक्षोभणश्चर्षणीनाम् । संक्रन्दनोऽनिमिषएकवीरःशतंसेनाअजयत्साकमिन्द्रः १ संक्रन्दनेनानिमिषेणजिष्णुनायुत्कारेणदुश्च्यवनेनधृष्णुना । तदिन्द्रेणजयततत्सहध्वंयुधोनरइषुहस्तेनवृष्णा २ सइषुहस्तैःसनिषङ्गिभिर्वशीसंस्रष्टासयुधइन्द्रोगणेन । संसृष्टजित्सोमपाबाहुशर्ध्युग्रधन्वाप्रतिहिताभिरस्ता ३ बृहस्पतेपरिदीयारथेनरक्षोहामित्राँ अपबाधमानः । प्रभञ्जन्त्सेनाःप्रमृणोयुधाजयन्नस्माकमेध्यविताथानाम् ४ बलविज्ञायःस्थविरःप्रवीरःसहस्वान्वाजीसहमानउग्रः । अभिवीरोअभिसत्वासहोजाजैत्रमिन्द्ररथमातिष्ठगोवित् ५ गोत्रभिदंगोविदंवज्रबाहुंजयन्तमज्मप्र-

ऋ. सं.

॥ ६३६ ॥

अ.८ अ.५

मृणन्तमोजसा । इमंसंजाताअनुवीरयध्वमिन्द्रंसखायोअनुसंरभध्वम् ६
॥ २२ ॥ अभिगोत्राणिसहसागाहमानोऽदयोवीरःशतमन्युरिन्द्रः । दुश्च्यवनःपृ-
तनाषाळयुध्योऽस्माकंसेनाअवतुप्रयुत्सु ७ इन्द्रआसांनेताबृहस्पतिर्दक्षिणायु-
ज्ञःपुरएतुसोमः । देवसेनानामभिभञ्जतीनांजयन्तीनांमरुतोयन्त्वग्रम् ८ इन्द्र-
स्यवृष्णोवरुणस्यराज्ञआदित्यानांमरुतांशर्धउग्रम् । महामनसांभुवनच्यवानां
घोषोदेवानांजयतामुदस्थात् ९ उद्धर्षयमघवन्नायुधान्युत्सत्वनांमामकानांम-
नांसि । उद्वृत्रहन्वाजिनांवाजिनान्युद्रथानांजयतांयन्तुघोषाः १० अस्माक-
मिन्द्रःसमृतेषुध्वजेष्वस्माकंयाइषवस्ताजयन्तु । अस्माकंवीराउत्तरेभवन्त्व-
स्माँउदेवाअवताहवेषु ११ अमीषांचित्तंप्रतिलोभयन्तीगृहाणाङ्गान्यप्वेपरेहि ।

॥ ६३६ ॥

अभिप्रेहिनिर्दहहृत्सुशोकैरन्धेनामित्रास्तमसासचन्ताम् १२ प्रेताजयतान इ-
न्द्रोवःशर्मयच्छतु । उग्रावःसन्तुबाहवोऽनाधृष्यायथासथ १३ ॥ २३ ॥

असाव्येकादशाष्टको वैश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१०४ असाविसोमःपुरुहूततुभ्यंहरिभ्यांयज्ञमुपयाहितूयम् । तुभ्यंगिरोवि-
प्रवीराइयानादधन्विरइन्द्रपिबासुतस्य १ अप्सुधूतस्यहरिवःपिबेहनृभिःसुतस्य
जठरंपृणस्व । मिमिक्षुर्यमद्रयइन्द्रतुभ्यंतेभिर्वर्धस्वमदमुक्थवाहः २ प्रोग्रांपीतिं
वृष्णइयर्मिसत्यांप्रयैसुतस्यहर्यश्वतुभ्यम् । इन्द्रधेनाभिरिहमादयस्वधीभिर्विश्वा-
भिःशच्यागृणानः ३ ऊतीशचीवस्तववीर्येणवयोदधानाउशिजऋतज्ञाः ।
प्रजावदिन्द्रमनुषोदुरोणेतस्थुर्गृणन्तःसधमाद्यासः ४ प्रणीतिभिष्टेहर्यश्वसुष्टोः
सुषुम्नस्यपुरुरुचोजनासः । मंहिष्ठामूतिंवितिरेदधानाःस्तोतारइन्द्रतवसूनृता-

भिः ५ ॥ २४ ॥ उपब्रह्माणिहरिवोहरिभ्यांसोमस्ययाहिपीतयेसुतस्य । इन्द्र
त्वायज्ञःक्षममाणमानड्दाश्वाँअस्यध्वरस्यप्रकेतः ६ सहस्रंवाजमभिमातिषाहं
सुतेरणंमघवानंसुवृक्तिम् । उपभूषन्तिगिरोअप्रतीतमिन्द्रंनमस्याजरितुःपन-
न्त ७ सप्तापोदेवीःसुरणाअमृक्तायाभिःसिन्धुमतरइन्द्रपूर्भित् । नवतिंस्रोत्या
नवचस्रवन्तीर्देवेभ्योगातुंमनुषेचविन्दः ८ अपोमहीरभिशस्तेरमुञ्चोऽजागरास्व-
धिदेवएकः । इन्द्रयास्त्वंवृत्रतूर्येचकर्थताभिर्विश्वायुस्तन्वंपुपुष्याः ९ वीरेण्यः
क्रतुरिन्द्रःसुशस्तिरुतापिधेनापुरुहूतमीट्टे । आर्दयद्वृत्रमकृणोदुलोकंससाहेशक्रः
पृतनाअभिष्टिः १० शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्व-
न्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् ११ ॥ २५ ॥

कदैकादश कौत्सो दुर्मित्र इन्द्र उष्णिक् । आद्या गायत्री वा । द्वितीयासप्तम्यौ पिपीलिकमध्ये । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१०५ कुदावंसोस्तोत्रंहर्यंतआवंश्मशारुधद्वाः । दीर्घंसुतंवाताप्याय १ हरी यस्यंसुयुजाविव्रंतावेरर्वन्तानुशेपां । उभारजीनकेशिनापतिर्दन् २ अपयोरिन्द्रःपापंजआमर्तोनशंश्रमाणोबिंभीवान् । शुभेयद्युंयुजेतविंषीवान् ३ सचायोरिन्द्रश्चर्कृषआँउपानसःसंपर्यन् । नदयोर्विव्रंतयोःशूरइन्द्रः ४ अधियस्तस्थौकेशंवन्ताव्यचंस्वन्तानपुष्टचै । वनोतिशिप्राभ्यांशिप्रिणींवान् ५ ॥ २६ ॥ प्रास्तौदृष्वौजांऋष्वेभिंस्ततक्षशूरःशवंसा । ऋभुर्नक्रतुंभिर्मातरिश्वां ६ वज्रंयश्चक्रे सुहनांयदस्यंवेहिरीमशोहिरींमान् । अरुंतहनुरद्भुतंनरजः ७ अवंनोवृजिना

शिंशीह्यूचार्वनेमानृचः । नाब्रह्मायज्ञऋधग्जोषतित्वे ८ ऊर्ध्वायत्तेत्रेतिनीभूयज्ञस्यधूर्षुसद्मन् । सजूर्नावंस्वयशासंसचायोः ९ श्रियेतेपृश्निरुपसेचनीभूच्छ्रियेदर्विरपाः । ययास्वेपात्रेसिञ्चसउत् १० शतंवायदसुर्यप्रतित्वासुमित्रइत्थास्तौदुर्मित्रइत्थास्तौत् । आवोयद्दस्युहत्येकुत्सपुत्रंप्रावोयद्दस्युहत्येकुत्सवत्सम् ११ ॥ २७ ॥ इत्यष्टमाष्टके पञ्चमोध्यायः ॥ ५ ॥

उभौभूतांशःकाश्यपआश्विनमाविर्दिव्योदक्षिणावाप्राजापत्यादक्षिणांतद्दातृन्वास्तौच्चतुर्थीजगतीकिमिच्छन्तीपणिभिरसुरैर्निगूह्ळागाअन्वेष्टुंसरमांदेवशुनीमिन्द्रेणप्रहितामयुग्भिःपणयोमित्रीयन्तःप्रोचुःसातान्युग्मान्त्याभिरनिच्छन्तीप्रत्याचष्टेतेवदन्त्सप्तजुहूर्ब्रह्मजायाब्राह्मीवोर्ध्वनाभावैश्वदेवंह्यनुष्टुबन्तंसामिद्धएकादशजमदग्निस्तत्सुतोवारामआग्नियःपरेचत्वारोवैरूपामनीषिणोदशाष्टादंष्ट्रइन्द्रापिबनभःप्रभेदनस्तमस्यशतप्रभेदनोन्त्यात्रिष्टुब्घर्मासध्रिस्तापसोवाघर्मोवैश्वदेवंचतुर्थीजगतीचित्रइन्नववार्ष्टि-

हव्यउपस्तुतआग्नेयंजागतंत्रिष्टुप्शक्र्यन्तंपिबस्थौरोग्नियुतोग्नियूपोवानवाउभिक्षुर्धनान्नदानप्रशंसाचा-
घेजगत्सावग्नेहंस्युरुक्षयआमहीयवआग्नेयंराक्षोघ्नंगायत्रंत्वितिवैसप्तोनैन्द्रोलबआत्मानंतुष्टाव ।

उभावेकादश भूतांशः कश्यपोश्विनौ त्रिष्टुप् ।

१०६ अम् उभाउनूनंतदिदर्थयेथेवितन्वाथेधियोवस्त्रापसेव । सध्रीचीना यातंवेप्रेमंजीगःसुदिनेवपृक्षआतंसयेथे १ उष्टारेवफर्वरेषुश्रयेथेप्रायोगेवश्वात्र्या-शासुरेर्थः। दूतेवहिष्ठोयशसाजनेषुमापंस्थातंमहिषेवावपानात् २ साकंयुजा शकुनस्येवपक्षापश्वेवचित्रायजुरागमिष्टम् । अग्निरिवदेवयोर्दीदिवांसापरिज्मा-नेवयजथःपुरुत्रा ३ आपीवोअस्मेपितरेवपुत्रोग्रेवरुचानृपतीवतुर्यै । इर्येवपुष्ट्यै किरणेवभुज्यैश्रुष्टीवानेवहवमागमिष्टम् ४ वंसंगेवपूषर्यांशिम्बातामित्रेवऋता शतराशातंपन्ता । वाजेवोच्चावयंसाघर्म्येष्ठामेषेवेषासपर्या३पुरीषा ५॥१॥सृण्ये-

वजर्भरीतुर्फरीतूनैतोशेवंतुर्फरींपर्फरीका । उदन्यजेवजेमंनामदेरूतामेंजराय्व-
जरंमरायु ६ पज्रेवचर्चरंजारंमरायुक्षद्येवार्येषुतर्तरीथउग्रा । ऋभूनापंत्खरम-
ज्राखरज्जुंर्वायुर्नर्पर्फरत्क्षयद्रयीणाम् ७ घर्मेवमधुंजठरेसनेरूभगेऽवितातुर्फरी-
फारिवारंम् । पतरेवंचचराचन्द्रानिंर्णिङ्गनंऋङ्गामनन्यांऽनजग्मीं ८ बृहन्तें
वगम्भरेषुप्रतिष्ठांपादेवगाधंतरंतेविदाथः । कर्णेवशासुरनुहिस्मराथोंशेंवनोभ-
जतंचित्रमप्नः ९ आरङ्गरेवमध्वेरंयेथेसारघेवगावेंनीचीनंवारे । कीनारेवस्वेदं-
मासिष्विदानाक्षामेंवोर्जास्तूंयवसात्संचेथे १० ऋध्यामस्तोमंसनुयामवाजमा
नोमन्त्रंसरथेहोपंयातम् । यशोनपक्कंमधुगोष्वन्तराभूतांशोअश्विनोःकामंम-
प्राः ११ ॥ २ ॥

आविरेकादश दिव्यो दक्षिणा वा प्राजापसा दक्षिणा
तद्दातारो वा त्रिष्टुप् । चतुर्थी जगती ।

१०७ आविर्भून्महिमाघोनमेषांविश्वंजीवंतमसोनिरमोचि । महिज्योतिः पितृभिर्दत्तमागादुरुःपन्थादक्षिणायाअदर्शि १ उच्चादिविदक्षिणावन्तोअस्थुर्येअश्वदाःसहतेसूर्येण । हिरण्यदाअमृतत्वंभजन्तेवासोदाःसोमप्रतिरन्तआयुः २ दैवीपूर्तिर्दक्षिणादेवयज्यानकवारिभ्योनहितेपृणन्ति । अथानरप्रयतदक्षिणासोऽवद्याभियाबहवःपृणन्ति ३ शतधारंवायुमर्कंस्वर्विदंनृचक्षसस्तेअभिचक्षतेहविः । येपृणन्तिप्रचयच्छन्तिसंगमेतेदक्षिणांदुहतेसप्तमातरम् ४ दक्षिणावान्प्रथमोहूतएतिदक्षिणावान्ग्रामणीरग्रमेति । तमेवमन्येनृपतिंजनानांयःप्रथमोदक्षिणामाविवाय ५ ॥ २ ॥ तमेवऋषिंतमुब्रह्माणमाहुर्यज्ञन्यंसामगामुक्थशासम् । स

शुक्रस्यतन्वोवेदतिस्रोयःप्रथमोदक्षिणयारराध ६ दक्षिणाश्वंदक्षिणागांददातिद-
क्षिणाचन्द्रमुतयद्धिरण्यम् । दक्षिणान्नंवनुतेयोनआत्मादक्षिणांवर्मकृणुतेविजा-
नन् ७ नभोजाममृर्नन्यर्थमीयुर्नरिष्यन्तिनव्यथन्तेहभोजाः । इदंयद्विश्वंभुवनं
स्वश्चैतत्सर्वंदक्षिणैभ्योददाति ८ भोजाजिग्युःसुरभिंयोनिमग्रेभोजाजिग्युर्व-
ध्वं१यासुवासाः । भोजाजिग्युरन्तःपेयंसुरायाभोजाजिग्युर्येअहूताःप्रयन्ति ९
भोजायाश्वंसंमृजन्त्याशुंभोजायास्तेकन्या३शुम्भमाना । भोजस्येदंपुष्करि-
णीववेश्मपरिष्कृतंदेवमानेवचित्रम् १० भोजमश्वाःसुष्ठुवाहोवहन्तिसुवृ-
द्रथोवर्ततेदक्षिणायाः । भोजंदेवासोऽवताभरेषुभोजःशत्रून्त्समनीकेषु
जेता ११ ॥ ४ ॥

किमिच्छन्त्येकादश त्रिष्टुप् । विनैकादशीमयुजा पणयोऽसुरा ऋषिस्थानीयाः सरमा च देवतास्थानापन्ना । शिष्टानां सरमर्षिस्थानापन्ना पणयोऽसुरा देवतास्थानीयाः ।

१०८ किमिच्छन्तीसरमाप्रेदमानड्दूरेह्यध्वाजगुरिःपराचैः । कास्मेहितिः कापरितक्म्यासीत्कथंरसायाअतरःपयांसि १ इन्द्रस्यदूतीरिषिताचरामिमहइच्छन्तीपणयोनिधीन्वः । अतिष्कदोभियसातन्नआवत्तथारसायाअतरंपयांसि २ कीदृङ्ङिन्द्रःसरमेकादृशीकायस्येदंदूतीरसरःपराकात् । आचगच्छान्मित्रमेनादधामाथागवांगोपतिर्नोभवाति ३ नाहंतंवेददभ्यंदभत्सयस्येदंदूतीरसरंपराकात् । नतंगूहन्तिस्रवतोगभीराहताइन्द्रेणपणयःशयध्वे ४ इमागावःसरमेयाऐच्छःपरिदिवोअन्तान्त्सुभगेपतन्ती । कस्तएनाअवसृजादयुध्व्युतास्माकमायुधासन्ति तिग्मा ५ ॥ ५ ॥ असेन्यावःपणयोवचांस्यनिषव्यास्तन्वःसन्तुपापीः । अधृ-

ष्टोवएतवाअस्तुपन्थाबृहस्पतिर्वउभयानमृळात् ६ अयंनिधिःसरमेअद्रिबुध्नो
गोभिरश्वेभिर्वसुभिन्यृष्टः । रक्षन्तितंपणयोयेसुगोपारेकुपदमलकमाजगन्थ ७
एहगमन्नृषयःसोमशिताअयास्योअङ्गिरसोनवग्वाः । तएतमूर्वंविभजन्तगोना-
मथैतद्वचःपणयोवमन्नित् ८ एवाचत्वंसरमआजगन्थप्रबाधितासहसादैव्येन ।
स्वसारंत्वाकृणवैमापुनर्गाअपतेगवांसुभगेभजाम ९ नाहंवेदभ्रातृत्वंनोस्वसृत्व-
मिन्द्रोविदुरङ्गिरसश्चघोराः । गोकामामेअच्छदयन्यदायमपातइतपणयोवरी-
यः १० दूरमितपणयोवरीयउद्गावोयन्तुमिनतीर्ऋतेन । बृहस्पतिर्याअविन्दन्नि-
गूळ्हाःसोमोग्रावाणऋषयश्चविप्राः ११ ॥ ६ ॥

तेवदन्सप्त जुहूर्ब्रह्मजायोर्ध्वनाभा वा ब्राह्मो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । अन्त्ये अनुष्टुभौ ।

१०९ तेऽवदन्प्रथमाब्रह्मकिल्बिषेऽकूपारःसलिलोमातरिश्वा । वीळुहरास्त-

पंउग्रोमयोभूरापोंदेवीःप्रथमजाऋतेन १ सोमोराजाप्रथमोब्रह्मजायांपुनःप्रा-
यच्छदहृणीयमानः । अन्वर्तितावरुणोमित्रआसीदग्निर्होताहस्तगृह्यानिनाय २
हस्तेनैवग्राह्यंआधिरस्याब्रह्मजायेयमितिचेदवोचन् । नदूतायप्रह्येतस्थएषात-
थाराष्ट्रंगुपितंक्षत्रियस्य ३ देवाएतस्यामवदन्तपूर्वेसप्तऋषयस्तपसेयेनिषेदुः-
भीमाजायाब्राह्मणस्योपनीतादुर्धांदधातिपरमेव्योमन् ४ ब्रह्मचारीचरतिवेवि-
षद्विषःसदेवानांभवत्येकमङ्गम् । तेनजायामन्वविन्दद्बृहस्पतिःसोमेननीतांजुह्व-
ंनदेवाः ५ पुनर्वैदेवाअददुःपुनर्मनुष्याउत । राजानःसत्यंकृण्वानाब्रह्मजायांपु-
नर्ददुः ६ पुनर्दायब्रह्मजायांकृत्वीदेवैर्निकिल्बिषम् । ऊर्जंपृथिव्याभक्त्वायोरु-
गायमुपासते ७ ॥ ७ ॥

समिद्ध एकादश जमदग्निस्तत्सुतो वा राम आप्रियस्त्रिष्टुप् ।

११० समिद्धोअद्यमनुषोदुरोणेदेवोदेवान्यजसिजातवेदः । आचवहमित्रम-
हश्चिकित्वान्त्वंदूतःकविरसिप्रचेताः १ तनूनपात्पथऋतस्ययानान्मध्वासमञ्ज-
न्त्स्वदयासुजिह्व । मन्मानिधीभिरुतयज्ञमृन्धन्देवत्राचकृणुह्यध्वरंनः २ आजु-
ह्वानईड्योवन्द्यश्चायाह्यग्नेवसुभिःसजोषाः । त्वंदेवानामसियह्वहोतासएनान्य-
क्षीषितोयजीयान् ३ प्राचीनंबर्हिःप्रदिशापृथिव्यावस्तोरस्यावृज्यतेअग्रेअह्ना-
म् । व्युप्रथतेवितरंवरीयोदेवेभ्योअदितयेस्योनम् ४ व्यचस्वतीरुर्वियाविश्रयन्तां
पतिभ्योनजनयःशुम्भमानाः । देवीर्द्वारोबृहतीर्विश्वमिन्वादेवेभ्योभवतसुप्राय-
णाः ५ ॥८॥ आसुष्वयन्तीयजतेउपाकेउषासानक्तासदतांनियोनौ । दिव्येयोषणे
बृहतीसुरुक्मेअधिश्रियंशुक्रपिशंदधाने ६ दैव्याहोताराप्रथमासुवाचामिमाना

यज्ञंमनुषोयजध्यै । प्रचोदयन्ताविदथेषुकारूप्राचीनंज्योतिःप्रदिशादिशन्ता ७
आनोयज्ञंभारतीतूयमेत्विळामनुष्वदिहचेतयन्ती । तिस्रोदेवीर्बर्हिरेदंस्योनंसरस्वतीस्वपसःसदन्तु ८ यइमेद्यावापृथिवीजनित्रीरूपैरपिंशद्भुवनानिविश्वा । तमद्यहोतरिषितोयजीयान्देवंत्वष्टारमिहयक्षिविद्वान् ९ उपावसृजत्मन्यासमञ्जन्देवानांपाथऋतुथाहवींषि । वनस्पतिःशमितादेवोअग्निःस्वदन्तुहव्यंमधुनाघृतेन १० सद्योजातोव्यमिमीतयज्ञमग्निर्देवानामभवत्पुरोगाः । अस्यहोतुःप्रदिश्यृतस्यवाचिस्वाहाकृतंहविरदन्तुदेवाः ११ ॥ ९ ॥

मनीषिणो दशाष्टादंष्ट्रो वैरूप इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१११ मनीषिणःप्रभरध्वंमनीषांयथायथामतयःसन्तिनृणाम् । इन्द्रंसत्यैरेरयामाकृतेभिःसहिवीरोगिर्वणस्युर्विदानः १ ऋतस्यहिसदसोधीतिरद्यौत्संगा-

ष्ट्रेयो॒वृ॑ष॒भो गोभि॑रान॒ट् । उदा॑तिष्ठत्त॒वि॒षेणा॒ रवे॑ण म॒हान्ति॑ चि॒त्सं वि॑व्याचा॒ रजां॑सि २ इन्द्रः॑ कि॒ल श्रुत्या॑ अ॒स्य वे॑द॒ स हि जि॒ष्णुः प॑थि॒कृत्सूर्या॑य । आन्मेनां॑ कृ॒ण्वन्न-च्यु॑तो॒ भुव॒द्गोः पति॑र्दि॒वः स॑न॒जा अप्र॑तीतः ३ इन्द्रो॑ म॒ह्ना म॑ह॒तो अ॑र्ण॒वस्य॑ व्र॒तामि॑ना॒दङ्गि॑रोभिर्गृणा॒नः । पु॒रूणि॑ चि॒न्नि त॑तान॒ा रजां॑सि दा॒धार॒ यो ध॒रुणं॑ स॒त्यता॑ता ४ इ॒न्द्रो॑ दि॒वः प्रति॒मानं॑ पृथि॒व्या विश्वा॑ वेद॒ सव॑ना॒ हन्ति॒ शुष्ण॑म् । म॒हीं चि॒द्द्याम॒ात॑नो॒त्सूर्ये॑ण चा॒स्कम्भ॑ चि॒त्स्कम्भ॑नेन॒ स्कभी॑यान् ५ ॥ १० ॥ वज्रे॑ण॒ हि वृ॑त्र॒हा वृ॒त्रमस्त॒रदे॑वस्य॒ शूशु॑वानस्य मा॒याः । वि धृ॑ष्णो॒ अत्र॑ धृष॒ता ज॑घ॒न्थाथा॑भवो मघवन्बा॒ह्वो॑जाः ६ सच॑न्त॒ यदु॒षसः॒ सूर्ये॑ण चि॒त्राम॑स्य के॒तवो॒ राम॑विन्दन् । आ यन्नक्ष॑त्रं॒ ददृ॑शे दि॒वो न पुन॑र्य॒तो नकि॑र॒द्धा नु वे॑द ७ दू॒रं कि॒ल प्र॑थ॒मा ज॑ग्मु॒रासा॒मिन्द्र॑स्य॒ याः प्र॑स॒वे स॒स्रुराप॑ः । क्व॑ स्वि॒दग्रं॒ क्व॑ बु॒ध्न आ॑सा॒मापो॒ मध्यं॒ क्व॑ वो नू॒नमन्तः॑ ८ सृ॒जः सिन्धूँ॒रहि॑-

नाजग्रसानाँआदिदेताःप्रविविज्रेजवेन । मुमुक्षमाणाउतयामुमुत्रेऽधेदेतानरमन्ते
नितिक्ताः ९ सध्रीचीःसिन्धुमुशतीरिवायन्त्सनाज्जारआरितःपूर्भिदासाम् । अ-
स्तमातेपार्थिवावसून्यस्मेजग्मुःसनृताइन्द्रपूर्वीः १० ॥ ११ ॥

इन्द्र पिब दश नभःप्रभेदनो वैरूप इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

११२ इन्द्रपिबप्रतिकामंसुतस्यप्रातःसावस्तवहिपूर्वपीतिः । हर्षस्वहन्तवेशू-
रशत्रूनुक्थेभिष्टेवीर्या३प्रब्रवाम १ यस्तेरथोमनसोजवीयानेन्द्रतेनसोमपेयाय
याहि । तूयमातेहरयःप्रद्रवन्तुयेभिर्यासिवृषभिर्मन्दमानः २ हरित्वतावर्चसासू-
र्यस्यश्रेष्ठैरूपैस्तन्वस्पर्शयस्व । अस्माभिरिन्द्रसखिभिर्हुवानःसध्रीचीनोमादय-
स्वानिषद्य ३ यस्यत्यत्तेमहिमानमदेष्विमेमहीरोदसीनाविविक्ताम् । तदोक
आहरिभिरिन्द्रयुक्तैःप्रियेभिर्याहिप्रियमन्नमच्छ ४ यस्यशश्वत्पपिवाँइन्द्रशत्रून-

नानुकृत्यारण्याचकर्थ । सतेपुरंन्धितविषीमियर्तिसतेमदायसुतइन्द्रसोमः ५
॥ १२ ॥ इदंतेपात्रंसनवित्तमिन्द्रपिबासोममेनाशतक्रतो । पूर्णआहावोमदिर-
स्यमध्वोयंविश्वइदभिहर्यन्तिदेवाः ६ विहित्वामिन्द्रपुरुधाजनासोहितप्रयसोवृष-
भह्वयन्ते । अस्माकंतेमधुमत्तमानीमाभुवन्त्सवनातेषुहर्य ७ प्रतइन्द्रपूर्व्याणिप्र
नूनंवीर्यावोचंप्रथमाकृतानि । सतीनमन्युरश्रथायोअद्रिंसुवेदनामकृणोर्ब्रह्मणे
गाम् ८ निषुसीदगणपतेगणेषुत्वामाहुर्विप्रतमंकवीनाम् । नऋतेत्वत्क्रियतेकिं
चनारेमहामर्कंमघवञ्चित्रमर्च ९ अभिख्यानोमघवन्नाधमानान्त्सखेबोधिवसुप-
तेसखीनाम् । रणंकृधिरणकृत्सत्यशुष्माभक्तेचिदाभजाराये अस्मान् १० ॥ १३ ॥
इति दशमे मण्डले नवमोनुवाकः ॥ ९ ॥

तमस्य दश शतप्रभेदनो वैरूप इन्द्रो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

११३ तमस्यद्यावापृथिवीसचेतसाविश्वेभिर्देवैरनुशुष्ममावताम् । यदैत्कृण्वानोमहिमानमिन्द्रियंपीत्वीसोमस्यक्रतुमाँअवर्धत १ तमस्यविष्णुर्महिमानमोजसांशुंदधन्वान्मधुनोविरप्शते । देवेभिरिन्द्रोमघवासयावभिर्वृत्रंजघन्वाँअभवद्वरेण्यः २ वृत्रेणयदहिनाबिभ्रदायुधासमस्थिथायुधयेशंसमाविदे । विश्वेतेअत्रमरुतःसहत्मनावर्धन्नुग्रमहिमानमिन्द्रियम् ३ जज्ञानएवव्यबाधतस्पृधःप्राप्रश्यद्वीरोअभिपौंस्यंरणम् । अवृश्चदद्रिमवसस्यदःसृजदस्तभ्नान्नाकंस्वपस्ययापृथुम् ४ आदिन्द्रःसत्रातविषीरपत्यतवरीयोद्यावापृथिवीअबाधत । अवाभरद्धृषितोवज्रमायसंशेवंमित्रायवरुणायदाशुषे ५ ॥ १४ ॥ इन्द्रस्यात्रतविषीभ्योविरप्शिनऋघायतोअरंहयन्तमन्यवे । वृत्रंयदुग्रोव्यवृश्चदोजसापोबिभ्रंतंत-

मंसापरीवृतम् ६ यावीर्याणिप्रथमानिकर्त्वांमहित्वेभिर्यतमानौसमीयतुः । ध्वान्तंतमोऽवंदध्वसेहतइन्द्रोमह्नापूर्वहूतावपत्यत ७ विश्वेदेवासोअधवृष्ण्यानि तेऽवर्धयन्त्सोमंवत्यावचस्यया । रद्धंवृत्रमहिमिन्द्रस्यहन्मनाग्निर्जम्भैस्तृष्वन्नं-मावयत् ८ भूरिदक्षेभिर्वचनेभिर्ऋक्वभिः सख्येभिः सख्यानिप्रवोचत । इन्द्रो-धुनिंचचुमुरिंचदम्भयंछ्रद्धामनस्याशृणुतेदभीतये ९ त्वंपुरूण्याभरास्वश्व्या येभिर्मंसैनिवचनानिशंसन् । सुगेभिर्विश्वादुरितातरेमविदोषुणउर्वियागाध-मद्य १० ॥ १५ ॥

घर्मा दश सप्तिर्वैरूपो घर्मो वा तापसो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । चतुर्थी जगती ।

११४ घर्मासमन्तात्रिवृतंव्यापतुस्तयोर्जुष्टिंमातरिश्वाजगाम । दिवस्पयो दिधिषाणाअवेषन्विदुर्देवाःसहसामानमर्कम् १ तिस्रोदेष्ट्रायनिर्ऋतीरुपासते-

दीर्घश्रुतोविहिजानन्तिवह्नयः । तासांनिचिक्युःकवयोनिदानंपरेषुयागुह्येषुव्र-
तेषु २ चतुष्कपर्दायुवतिःसुपेशाघृतप्रतीकावयुनानिवस्ते । तस्यांसुपर्णावृष-
णानिषेदतुर्यत्रदेवादधिरेभागधेयम् ३ एकःसुपर्णःससमुद्रमाविवेशसइदंविश्वं
भुवनंविचष्टे । तंपाकेनमनसापश्यमन्तितस्तंमातारेह्लिसउरेह्लिमातरम् ४ सु-
पर्णंविप्राःकवयोवचोभिरेकंसन्तंबहुधाकल्पयन्ति । छन्दांसिचदधतोअध्वरेषु-
ग्रहान्त्सोमस्यमिमतेद्वादश ५ ॥ १६ ॥ षट्त्रिंशांश्चचतुरःकल्पयन्तश्छन्दांसि
चदधतआद्वादशम् । यज्ञंविमायकवयोमनीषऋक्सामाभ्यांप्ररथंवर्तयन्ति ६
चतुर्दशान्येमहिमानोअस्यतंधीरावाचाप्रणयन्तिसप्त । आप्नानंतीर्थंकइहप्रवो-
चद्येनपथाप्रपिबन्तेसुतस्य ७ सहस्रधापञ्चदशान्युक्थायावद्द्यावापृथिवीताव-
दित्तत् । सहस्रधामहिमानःसहस्रंयावद्ब्रह्मविष्ठितंतावतीवाक् ८ कश्छन्दसांयो-

गमावेंदधीरः कोधिष्ण्यांप्रतिवाचंपपाद । कमृत्विजामष्टमंशूरमाहुर्हरीइन्द्रस्यनि
चिंकायकःस्वित् ९ भूम्याअन्तंपर्यैकेचरन्तिरथस्यधूर्षुयुक्तासोअस्थुः । श्रमं-
स्यदायंविभंजन्त्येभ्योयदायमोभवतिहर्म्येहितः १० ॥ १७ ॥

चित्र इन्नवोपस्तुतो वार्ष्टिहव्योग्निर्जगती । उपान्त्या त्रिष्टुप् । अन्त्या शक्करी ।

११५ चित्रइच्छिशोस्तरुणस्यवक्षथोनयोमातरावप्येतिधातवे । अनूधाय-
दिजीजनदधाचनुववक्षसद्योमहिदूत्यं चरन् १ अग्निर्हनामधायिदन्नपस्तमः सं-
योवनायुवतेभस्मनादता । अभिप्रमुराजुह्वास्वध्वरइनोनप्रोथमानोयवसेवृषा २
तंवोविंनद्रुषदंदेवमन्धसइन्दुंप्रोथन्तंप्रवपन्तमर्णवम् । आसावह्निंनशोचिषाविं-
रप्शिनंमहिव्रतंनसरजन्तमध्वनः ३ वियस्यतेज्रयसानस्याजरधक्षोर्नवाताः परि-
सन्त्यच्युताः । आरण्वासोयुयुधयोनसत्वनंत्रितंनशंतप्रशिषन्तइष्टये ४ सइद-

ग्निःकण्वतमःकण्वसखार्यःपरस्यान्तरस्यतरुषः । अग्निःपातुगृणतोअग्निःसूरी-
नग्निर्ददातुतेषामवोनः ५ ॥ १८ ॥ वाजिंतमायसह्यसेसुपित्र्यतृषुच्यवानोअ-
नुजातवेदसे । अनुद्रेचिद्योधृषतावरंसतेमहिंतमायधन्वनेदविष्यते ६ एवाग्नि-
र्मतैःसहसूरिभिर्वसुःष्टवेसहसःसूनरोनृभिः । मित्रासोनयेसुधिताऋतायवोद्या-
वोनद्युम्नैरभिसन्तिमानुषान् ७ ऊर्जोनपात्सहसावन्निर्तित्वोपस्तुतस्यवन्दतेवृ-
षावाक् । त्वांस्तोषामत्वयासुवीराद्राघीयआयुःप्रतरंदधानाः ८ इतित्वाग्नेवृष्टि-
हव्यस्यपुत्राउपस्तुतासऋषयोऽवोचन् । तांश्चपाहिगृणतश्चसूरीन्वषड्वषळित्यू-
र्ध्वासोअनक्षन्नमोनमइत्यूर्ध्वासोअनक्षन् ९ ॥ १९ ॥

पिब नवाग्नियुतः स्थौरोग्नियूपो वा स्थौर इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

११६ पिबासोममहतइन्द्रियायपिबावृत्रायहन्तवेशविष्ठ । पिबरायेशवसे-

हूयमानःपिबमध्वस्तृपदिन्द्रावृषस्व १ अस्यपिबक्षुमतःप्रस्थितस्येन्द्रसोमस्य-
वरमासुतस्य । स्वस्तिदामनसामादयस्वार्वाचीनोरेवतेसौभगाय २ ममत्तुत्वा
दिव्यःसोमइन्द्रममत्तुयःसूयतेपार्थिवेषु । ममत्तुयेनवरिवश्चकर्थममत्तुयेननिरि-
णासिशत्रून् ३ आद्विबर्हाअमिनोयात्विन्द्रोवृषाहरिभ्यांपरिषिक्तमन्धः । गव्या
सुतस्यप्रभृतस्यमध्वःसत्राखेदामरुशहावृषस्व ४ नितिग्मानिभ्राशयन्भ्राश्या-
न्यवस्थिरातनुहियातुजूनाम् । उग्रायतेसहोबलंददामिप्रतीत्याशत्रून्विगदेषुवृश्च
५ ॥ २० ॥ व्यं१र्यइन्द्रतनुहिश्रवांस्योजःस्थिरेवधन्वनोऽभिमातीः । अस्मद्र्यग्वा-
वृधानःसहोभिरनिभृष्टस्तन्वंवावृधस्व ६ इदंहविर्मघवन्तुभ्यंरातंप्रतिसम्राळहृ-
णानोगृभाय । तुभ्यंसुतोमघवन्तुभ्यंपक्वो३द्धीन्द्रपिबचप्रस्थितस्य ७ अद्धीदि-
न्द्रप्रस्थितेमाहवींषिचनोदधिष्वपचतोतसोमम् । प्रयस्वन्तःप्रतिहर्यामसित्वा-

सत्याःसन्तुयजमानस्यकामाः ८ प्रेन्द्राग्निभ्यांसुवचस्यामियर्मिसिन्धाविवप्रेरं-
यंनावमर्कैः । अयाइवपरिचरन्तिदेवायेअस्मभ्यंधनदाउद्भिदश्च ९ ॥ २१ ॥

नवा उ नव भिक्षुर्धनान्नदानप्रशंसा त्रिष्टुप् । आद्ये जगसौ ।

११७ नवाउदेवाःक्षुधमिद्वधंददुरुताशितमुपगच्छन्तिमृत्यवः । उतोरयिः
पृणतोनोपदस्यत्युतापृणन्मर्डितारंनविन्दते १ यआध्रायचकमानायपित्वोऽन्न-
वान्त्सन्रफितायोपजग्मुषे । स्थिरंमनःकृणुतेसेवतेपुरोतोचित्समर्डितारंनविन्द-
ते २ सइद्भोजोयोगृहवेददात्यन्नकामायचरतेकृशाय । अरमस्मैभवतियामहूता
उतापरीषुकृणुतेसखायम् ३ नससखायोनददातिसख्येसचाभुवेसचमानायपि-
त्वः । अपास्मात्प्रेयान्नतदोकोअस्तिपृणन्तमन्यमरणंचिदिच्छेत् ४ पृणीयादि-
न्नाधमानायतव्यान्द्राघीयांसमनुपश्येतपन्थाम् । ओहिवर्तन्तेरथ्येवचक्रान्यमं-

न्यमुर्पतिष्ठन्तरायः ५ ॥ २२ ॥ मोघमन्नंविन्दतेअप्रचेताःसत्यंब्रवीमिवधइत्स-
तस्य। नार्यमणंपुष्यतिनोसखायंकेवलाघोभवतिकेवलादी ६ कृषन्नित्फालआ-
शितंकृणोतियन्नध्वानमपवृङ्क्तेचरित्रैः । वदन्ब्रह्मावदतोवनीयान्पृणन्नापिरपृण-
न्तमभिष्यात् ७ एकपाद्भूयोद्विपदोविचक्रमेद्विपात्त्रिपादमभ्येतिपश्चात् । चतु-
ष्पादेतिद्विपदामभिस्वरेसंपश्यन्पङ्क्तीरुपतिष्ठमानः ८ समौचिद्धस्तौनसमंविविष्टः
संमातराचिन्नसमंदुहाते । यमयोश्चिन्नसमावीर्याणिज्ञातीचित्सन्तौनसमंपृ-
णीतः ९ ॥ २३ ॥

अग्ने हंसि नवोरुक्षय आमहीयवोग्नी रक्षोहा गायत्री ।

११८ अग्नेहंसिन्यत्रिणंदीद्यन्मर्त्येष्वा। स्वेक्षयेशुचिव्रत १ उत्तिष्ठसिस्वा-
हुतोघृतानिप्रतिमोदसे । यत्स्रुचःसमस्थिरन् २ सआहुतोविरोचतेऽग्निरीळे-

न्यौंगिरा । स्रुचाप्रतीकमज्यते ३ घृतेनाग्निःसमंज्यतेमधुप्रतीकआहुतः । रोचमानोविभावसुः ४ जरमाणःसमिध्यसेदेवेभ्योहव्यवाहन । तंत्वांहवन्तमर्त्याः ५ ॥ २४ ॥ तंमर्ताअमर्त्यंघृतेनाग्निंसपर्यत । अदाभ्यंगृहपतिम् ६ अदाभ्येनशोचिषाग्नेरक्षस्त्वंदह । गोपाऋतस्यदीदिहि ७ सत्वमग्नेप्रतीकेनप्रत्योष यातुधान्यः । उरुक्षयेषुदीद्यत् ८ तंत्वांगीर्भिरुरुक्षयाहव्यवाहंसमीधिरे । यजिष्ठंमानुषेजने ९ ॥ २५ ॥

इति वै त्रयोदश लव ऐन्द्र आत्मस्तुतिर्गायत्री ।

१११ इतिवाइतिमेमनोगामश्वंसनुयामिति । कुवित्सोमस्यापामिति १ प्रवाताइववदोधतउन्मापीताअयंसत । कुवित्सोमस्यापामिति २ उन्मापीताअयंसतरथमश्वाइवाशवः । कुवित्सोमस्यापामिति ३ उपमामतिरस्थितवाश्रा

पुत्रमिवप्रियम् । कुवित्सोमस्यापामिति ४ अहंतष्टेववन्धुरंपर्यंचामिहृदामतिम् । कुवित्सोमस्यापामिति ५ नहिमेअक्षिपच्चनाच्छांत्सुःपश्चकृष्टयः । कुवित्सोमस्यापामिति ६ ॥ २६ ॥ नहिमेरोदसीउभेअन्यंपक्षंचनप्रति । कुवित्सोमस्यापामिति ७ अभिद्यांमहिनाभुवमभी३मांपृथिवींमहीम् । कुवित्सोमस्यापामिति ८ हन्ताहंपृथिवीमिमांनिदधानीहवेहवा । कुवित्सोमस्यापामिति ९ ओषमित्पृथिवीमहंजङ्घनानीहवेहवा । कुवित्सोमस्यापामिति १० दिविमेअन्यःपक्षो३धोअन्यमचीकृषम् । कुवित्सोमस्यापामिति ११ अहमस्मि महामहोभिनभ्यमुदीषितः । कुवित्सोमस्यापामिति १२ गृहोयाम्यरंकृतोदेवेभ्योहव्यवाहनः । कुवित्सोमस्यापामिति १३ ॥ २७ ॥ इत्यष्टमाष्टके षष्ठोध्यायः ॥ ६ ॥

तदिन्नवाथर्वणोबृहद्दिवोहिरण्यगर्भोदशहिरण्यगर्भःप्राजापत्यःकायंवसुंनाष्टौचित्रमहावासिष्ठआग्ने-
यंजागतमाद्यापञ्चमींचर्तेयंवेनोवैन्यभिमंनोनवैन्द्युत्तमानिहवोग्निवरुणसोमानामाद्याग्नेयीतिस्रश्चाग्नेरा-
त्मस्तवःशिष्टायथानिपातंसप्तमीजगत्यहमष्टौवागांभृण्यात्मानंतुष्टावद्वितीयाजगतीनतंशैलूषिःकुल्मलब-
र्हिषोवामदेव्योवांहोमुग्वैश्वदेवमुपरिष्टाद्बार्हतमन्त्यात्रिष्टुब्रात्रींकुशिकःसौभरोरात्रिर्वाभारद्वाजीरात्रि-
स्तवंगायत्रंममाग्नेनववािहव्योवैश्वदेवंजगत्यन्तंनासत्सप्तप्रजापतिःपरमेष्ठीभाववृत्तंतुयोयज्ञोयज्ञःप्राजाप-
त्योजगत्याद्यापप्राचःसुकीर्तिःकाक्षीवतोमध्येनुष्टुप्सोत्तराचाश्वन्याबीजानंशकपूतोनार्मेधोमैत्रावरुणं
न्यङ्कुसारिण्याद्यालिङ्गोक्तदेवतान्त्यामहासतोबृहत्युपाद्योपान्त्येप्रस्तारपङ्क्तीशेषाविराड्रूपाःप्रोषुसुदाः
पैजवनःशाक्करमहापाङ्क्तावाद्यौतृचौत्रिष्टुबन्तमुभेयन्मांधातायौवनाश्वोमहापाङ्क्तंपङ्क्तिरन्त्यातामध्यर्धा-
गोधापश्यद्यस्मिन्कुमारोयामायनोयाममानुष्टुभंहिकेशीमुनयोवातरशनाजूतिर्वातजूतिर्विप्रजूतिर्वृषा-
णकःकरिक्रतएतशऋष्यशृङ्गश्चैकर्चाःकैशिनमुतदेवाःसप्तऋषयएकर्चावैश्वदेवंतवत्येषळङ्गऔरवोजाग-
तंसूर्यरश्मिर्देवगन्धर्वोविश्वावसुरात्मानमस्तौत्पूर्वार्धंसवितारमग्नेतवाग्निःपावकआग्नेयंविष्टारपङ्क्तीतिस्रः
सतोबृहत्यउपरिष्टाज्ज्योतिरग्नेअच्छाग्निस्तापसोवैश्वदेवमानुष्टुभंद्ययमष्टौद्वृचाःशार्ङ्गाजरिताद्रोणःसारि-
सृक्कस्तम्बमित्रश्चाग्नेयमाद्येजगत्यौचतस्रस्त्रिष्टुभः ।

तदिद्दव बृहद्दिव आथर्वण इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

१२०अष्टम् तदिदास भुवनेषु ज्येष्ठं यतो जज्ञ उग्रस्त्वेषनृम्णः । सद्यो जज्ञानो नि-
रिणाति शत्रूननु यं विश्वे मदन्त्यूमाः १ वावृधानः शवसा भूर्योजाः शत्रुर्दासाय भि-
यसं दधाति । अव्यनच्च व्यनच्च सस्नि सं ते नवन्त प्रभृता मदेषु २ त्वे क्रतुमपि वृञ्जन्ति
विश्वे द्विर्यदेते त्रिर्भवन्त्यूमाः । स्वादोः स्वादीयः स्वादुना सृजा समदः सु मधु मधुना-
भि योधीः ३ इति चिद्धि त्वा धना जयन्तं मदेमदे अनुमदन्ति विप्राः । ओजीयो धृ-
ष्णो स्थिरमा तनुष्व मा त्वा दभन्यातुधाना दुरेवाः ४ त्वया वयं शाशद्महे रणेषु प्रपश्य-
न्तो युधेन्यानि भूरि । चोदयामि त आयुधा वचोभिः सं ते शिशामि ब्रह्मणा वयांसि ५
॥१॥ स्तुषेय्यं पुरुवर्पसमृभ्वमिनतममाप्त्यमाप्त्यानाम् । आ दर्षते शवसा सप्त दानू-
न्प्र साक्षते प्रतिमानानि भूरि ६ नि तद्दधिषेऽवरं परं च यस्मिन्नाविथावसा दुरोणे ।

न्प्रसाक्षितप्रतिमानानिभूरि ६ नितद्दाधिषेऽवरंपरंचयास्मिन्नाविथावसादुराणे ।

आमातरांस्थापयसेजिगत्नूअतइनोषिकवीरापुरूणि ७ इमाब्रह्मंबृहद्दिवोविवक्तीन्द्रांयशूषमंग्रियःस्वर्षाः । महोगात्रस्यंक्षयतिस्वराजोदुरश्चविश्वांअवृणोदपस्वाः ८ एवामहान्बृहद्दिवोअथर्वावोचत्स्वांतन्वं१मिन्द्रंमेव । स्वसांरोमातरिभ्वरीरिरिप्राहिन्वन्तिंचशवंसावर्धयन्तिच ९ ॥ २ ॥

हिरण्यगर्भो दश हिरण्यगर्भः प्राजापत्यः कस्त्रिष्टुप् ।

१२१ हिरण्यगर्भःसमंवर्ततांग्रेभूतस्यंजातःपतिरेकंआसीत् । सदांधारपृथिवींद्यामुतेमांकस्मैंदेवायंहविषांविधेम १ यआंत्मदाबंलदायस्यविश्वंउपासंतेप्रशिषंयस्यंदेवाः । यस्यंछायामृतंयस्यंमृत्युःकस्मैंदेवायंहविषांविधेम २ यःप्राणतोनिमिषतोमंहित्वैकइद्राजाजगतोबभूवं । यईशेअस्यद्विपदश्चतुंष्पदःकस्मैंदेवायंहविषांविधेम ३ यस्येमेहिमवंन्तोमहित्वायस्यंसमुद्रंरसयांसहाहुः । यस्येमाः

प्रदिशोयस्यबाहूकस्मैदेवायहविषाविधेम ४ येनद्यौरुग्रापृथिवीचदृळ्हायेनस्वः
स्तभितंयेननाकः। योअन्तरिक्षेरजसोविमानःकस्मैदेवायहविषाविधेम ५ ॥ ३ ॥
यंक्रन्दसीअवसातस्तभानेअभ्यैक्षेतांमनसारेजमाने । यत्राधिसूरउदितोविभा-
तिकस्मैदेवायहविषाविधेम ६ आपोहयद्बृहतीर्विश्वमायन्गर्भंदधानाजनयन्तीर-
ग्निम् । ततोदेवानांसमवर्ततासुरेकःकस्मैदेवायहविषाविधेम ७ यश्चिदापोमहिना
पर्यपश्यद्दक्षंदधानाजनयन्तीर्यज्ञम् । योदेवेष्वधिदेवएकआसीत्कस्मैदेवायहवि-
षाविधेम ८ मानोहिंसीज्जनितायःपृथिव्यायोवादिवंसत्यधर्माजजान । य-
श्चापश्चन्द्राबृहतीर्जजानकस्मैदेवायहविषाविधेम ९ प्रजापतेनत्वदेतान्यन्योवि-
श्वाजातानिपरिताबभूव । यत्कामास्तेजुहुमस्तन्नोअस्तुवयंस्यामपतयोरयी-
णाम् १० ॥ ४ ॥

वसुं नाष्टौ चित्रमहावासिष्ठोग्निर्जगती । प्रथमापञ्चम्यौ त्रिष्टुभौ ।

१२२ वसुंनचित्रमहसंगृणीषेवामंशेवमतिथिमद्विषेण्यम् । सरासतेशु-
रुधोविश्वधायसोऽग्निर्होतागृहपतिःसुवीर्यम् १ जुषाणोअग्नेप्रतिहर्यमेवचोवि-
श्वानिविद्वान्वयुनानिसुक्रतो । घृतनिर्णिग्ब्रह्मणेगातुमेरयतवदेवाअजनयन्न-
नुव्रतम् २ सप्तधामानिपरियन्नमर्त्योदाशद्दाशुषेसुकृतेमामहस्व । सुवीरे-
णरयिणाग्नेस्वाभुवायस्तआनट्समिधातंजुषस्व ३ यज्ञस्यकेतुंप्रथमंपुरो-
हितंहविष्मन्तईळतेसप्तवाजिनम् । शृण्वन्तमग्निंघृतपृष्ठमुक्षणंपृणन्तंदेवंपृणते
सुवीर्यम् ४ त्वंदूतःप्रथमोवरेण्यःसहूयमानोअमृतायमत्स्व । त्वांमर्जयन्मरुतो
दाशुषोगृहेत्वांस्तोमेभिर्भृगवोविरुरुचुः ५ ॥ ५ ॥ इषंदुहन्त्सुदुघांविश्वधायसं

यज्ञप्रियेयजमानायसुक्रतो । अग्नेघृतस्नुस्त्रिर्ऋतानिदीद्यद्वर्तिर्यज्ञंपरियन्त्सुक्रतूयसे ६ त्वामिदस्याउषसोव्युष्टिषुदूतंकृण्वानाअयजन्तमानुषाः । त्वांदेवामहयाय्यायवावृधुराज्यमग्नेनिमृजन्तोअध्वरे ७ नित्वावसिष्ठाअह्वन्तवाजिनंगृणन्तोअग्नेविदथेषुवेधसः । रायस्पोषंयजमानेषुधारययूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ८ ॥ ६ ॥

अयं वेनोष्टौ वेनो वेनस्त्रिष्टुप् ।

१२३ अयंवेनश्चोदयत्पृश्निगर्भाज्योतिर्जरायूरजसोविमाने । इममपांसंगमेसूर्यस्यशिशुंनविप्रामतिभीरिहन्ति १ समुद्रादूर्मिमुदियर्तिवेनोनभोजाःपृष्ठंहर्यतस्यदर्शि । ऋतस्यसानावधिविष्टपिभ्राट्समानंयोनिमभ्यनूषतव्राः २ स-

मानंपूर्वीरभिवावशानास्तिष्ठन्वत्सस्यमातरःसनीळाः । ऋतस्यसानावधिचक्र-
माणारिहन्तिमध्वोअमृतस्यवाणीः ३ जानन्तोरूपमकृपन्तविप्रामृगस्यघोषंम-
हिषस्यहिग्मन् । ऋतेनयन्तोअधिसिन्धुमस्थुर्विदद्गन्धर्वोअमृतानिनाम ४ अ-
प्सराजारमुपसिष्मियाणायोषाबिभर्तिपरमेव्योमन् । चरत्प्रियस्ययोनिषुप्रि-
यःसन्त्सीदत्पक्षेहिरण्ययेसवेनः ५ ॥ ७ ॥ नाकेसुपर्णमुपयत्पतन्तंहृदावेनन्तो
अभ्यचक्षतत्वा । हिरण्यपक्षंवरुणस्यदूतंयमस्ययोनौशकुनंभुरण्युम् ६ ऊर्ध्वो
गन्धर्वोअधिनाकेअस्थात्प्रत्यङ्चित्राबिभ्रदस्यायुधानि । वसानोअत्कंसुरभिं
दृशेकंस्व१र्णनामजनतप्रियाणि ७ द्रप्सःसमुद्रमभियज्जिगातिपश्यन्गृध्रस्यच-
क्षसाविधर्मन् । भानुःशुक्रेणशोचिषाचकानस्तृतीयेचक्रेरजसिप्रियाणि ८ ॥ ८ ॥

इमं नो नव त्रिष्टुप् । द्वितीयादितिसृणामग्निर्ऋषिः । शिष्टानामग्निवरुणसोमानां- निहवः । आद्यानां चतसृणामग्निर्देवता । अन्त्याया इन्द्रः । शिष्टानां यथा- निपातम् । सप्तमी जगती ।

१२४ इमंनोअग्नउपयज्ञमेहिपञ्चयामंत्रिवृतंसप्ततन्तुम् । असोहव्यवाळुत नःपुरोगाज्योगेवदीर्घतमआशयिष्ठाः १ अदेवाद्देवःप्रचतागुहायन्प्रपश्यमानो अमृतत्वमेमि । शिवंयत्सन्तमशिवोजहामिस्वात्सख्यादरणींनाभिमेमि २ पश्यन्नन्यस्याअतिथिंवयायाऋतस्यधामविमिमेपुरूणि । शंसामिपित्रेअसुराय शेवमयज्ञियाद्यज्ञियंभागमेमि ३ बह्वीःसमाअकरमन्तरस्मिन्निन्द्रंवृणानःपितरं जहामि । अग्निःसोमोवरुणस्तेच्यवन्तेपर्यावर्द्राष्ट्रंतदवाम्यायन् ४ निर्मायाउ त्येअसुराअभूवन्त्वंचमावरुणकामयासे । ऋतेनराजन्ननृतंविविञ्चन्ममराष्ट्रस्या-

धिपत्यमेहिं ५ ॥ १ ॥ इदंस्वंरिदमिदासवाममयंप्रकाशउर्वं१न्तरिक्षम् । हनावृत्रं
निरेहिंसोमहविष्ट्वासन्तंहविषायजाम ६ कविःकंवित्वादिविरूपमासंजदप्रभूती
वरुणोनिरपःसृजत् । क्षेमंकृण्वानाजनंयोनसिन्धवस्ताअंस्यवर्णंशुचंयोभरिभ्र-
ति ७ ताअंस्यज्येष्ठमिन्द्रियंसंचन्तेताईमाक्षेतिस्वधयामदन्तीः । ताईंविशो
नराजानंवृणानाबीभत्सुवोअपवृत्रादतिष्ठन् ८ बीभत्सूनांसयुजंहंसमाहुर-
पांदिव्यानांसख्येचरन्तम् । अनुष्टुभमनुंचर्चूर्यमाणमिन्द्रंनिचिंक्युःकवयोम-
नीषा ९ ॥ १० ॥

अहमष्टौ वागाम्भृणी वागाम्भृणी त्रिष्टुप् । द्वितीया जगती ।

१२५ अहंरुद्रेभिर्वसुभिश्चराम्यहमादित्यैरुतविश्वदेवैः । अहंमित्रावरुणोभा
बिभर्म्यहमिन्द्राग्नीअहमश्विनोभा १ अहंसोमंमाहनसंबिभर्म्यहंत्वष्टारमुतपू-

षणंभगम् । अहंदधामिद्रविणंहविष्मतेसुप्राव्ये३यजमानायसुन्वते २ अहंरा-
ष्ट्रीसंगमनीवसूनांचिकितुषीप्रथमायज्ञियानाम् । तांमादेवाव्यदधुःपुरुत्राभूरि-
स्थात्रांभूर्यावेशयन्ती ३ मयासोअन्नमत्तियोविपश्यतियःप्राणितियईंशृणोत्यु-
क्तम् । अमन्तवोमांतउपक्षियन्तिश्रुधिश्रुतश्रद्धिवंतेवदामि ४ अहमेवस्वयमि-
दंवदामिजुष्टंदेवेभिरुतमानुषेभिः । यंकामयेतंतमुग्रंकृणोमितंब्रह्माणंतमृषिंतं-
सुमेधाम् ५ ॥ ११ ॥ अहंरुद्रायधनुरातनोमिब्रह्मद्विषेशरवेहन्तवाउ । अहंज-
नायसमदंकृणोम्यहंद्यावापृथिवीआविवेश ६ अहंसुवेपितरमस्यमूर्धन्ममयो-
निरप्स्व१न्तःसमुद्रे । ततोवितिष्ठेभुवनानुविश्वोतामूंद्यांवर्ष्मणोपस्पृशामि ७
अहमेववातइवप्रवाम्यारभमाणाभुवनानिविश्वा । परोदिवापरएनापृथिव्यैता-
वतीमहिनासंबभूव ८ ॥ १२ ॥

न तमष्टौ कुल्मलबर्हिषः शैलूषिरंहोमुग्वा वामदेव्यो
विश्वे देवा उपरिष्टाद्बृहती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१२६ नतमंहोनदुरितंदेवासोअष्टमर्त्यम् । सजोषसोयमर्यमामित्रोनयन्ति
वरुणोअतिद्विषः १ तद्धिवयंवृणीमहेवरुणमित्रार्यमन् । येनानिरंहसोयूयंपाथ
नेथाचमर्त्यमतिद्विषः २ तेनूनंनोऽयमूतयेवरुणोमित्रोअर्यमा । नयिष्ठाउनोने-
षणिपर्षिष्ठाउनःपर्षण्यतिद्विषः ३ यूयंविश्वंपरिपाथवरुणोमित्रोअर्यमा । यु-
ष्माकंशर्मणिप्रियेस्यामसुप्रणीतयोऽतिद्विषः ४ आदित्यासोअतिस्रिधोवरुणो
मित्रोअर्यमा । उग्रंमरुद्भीरुद्रंहुवेमेन्द्रमग्निंस्वस्तयेऽतिद्विषः ५ नेतारऊषुण-
स्तिरोवरुणोमित्रोअर्यमा । अतिविश्वानिदुरिताराजानश्चर्षणीनामतिद्विषः ६
शुनमस्मभ्यमूतयेवरुणोमित्रोअर्यमा । शर्मयच्छन्तुसप्रथआदित्यासोयदीमहे

अतिद्विषः ७ यथाह त्यद्वसवो गौर्यं चित्पदि षिताममुञ्चता यजत्राः । एवो ष्व१स्मन्मुञ्चता व्यंहः प्रतार्यग्ने प्रतरं न आयुः ८ ॥ १३ ॥

रात्र्यष्टौ कुशिकः सौभरो रात्रिर्वा भारद्वाजी रात्रिस्तवो गायत्री ।

१२७ रात्री व्यख्यदायती पुरुत्रा देव्य१क्षभिः । विश्वा अधि श्रियोऽधित १ ओर्वप्रा अमर्त्या निवतो देव्यु१द्वतः । ज्योतिषा बाधते तमः २ निरु स्वसारमस्कृतोषसं देव्यायती । अपेदु हासते तमः ३ सा नो अद्य यस्या वयं नि ते यामन्नविक्ष्महि । वृक्षे न वसतिं वयः ४ नि ग्रामासो अविक्षत नि पद्वन्तो नि पक्षिणः । नि श्येनासश्चिदर्थिनः ५ यावया वृक्य१ं वृकं यवय स्तेनमूर्म्ये । अथा नः सुतरा भव ६ उप मा पेपिशत्तमः कृष्णं व्यक्तमस्थित । उष ऋणेव यातय ७ उप ते गा इवाकरं वृणीष्व दुहितर्दिवः । रात्रि स्तोमं न जिग्युषे ८ ॥ १४ ॥

ममाग्ने नव विहव्यो विश्वे देवास्त्रिष्टुप्। अन्त्या जगती ।

१२८ ममाग्नेवर्चोविहवेष्वस्तुवयंत्वेन्धानास्तन्वंपुषेम । मह्यंनमन्तांप्र-
दिशश्चतस्रस्त्वयाध्यक्षेणपृतनाजयेम १ ममदेवाविहवेसन्तुसर्वइन्द्रवन्तोम-
रुतोविष्णुरग्निः । ममान्तरिक्षमुरुलोकमस्तुमह्यंवातःपवतांकामेअस्मिन् २
मयिदेवाद्रविणमायजन्तांमय्याशीरस्तुमयिदेवहूतिः । दैव्याहोतारोवनुषन्तपू-
र्वेऽरिष्टाःस्यामतन्वासुवीराः ३ मह्यंयजन्तुममयानिहव्याकूतिःसत्यामनसोमे
अस्तु । एनोमानिगांकतमच्चनाहंविश्वेदेवासोअधिवोचतानः ४ देवीःषळुर्वी-
रुरुनःकृणोतविश्वेदेवासइहवीरयध्वम् । माहास्महिप्रजयामातनूभिर्मारधाम
द्विषतेसोमराजन् ५ ॥ १५ ॥ अग्नेमन्युंप्रतिनुदन्परेषामदब्धोगोपाःपरिपाहि
नस्त्वम् । प्रत्यञ्चोयन्तुनिगुतःपुनस्ते३मैषांचित्तंप्रबुधांविनेशत् ६ धाताधातॄ-

णांभुर्वनस्ययस्पतिंर्देवंत्रातारंमभिमातिषाहम् । इमंयज्ञमश्विनोभाबृहस्पतिंर्दे-
वाःपान्तुयजंमानंन्यर्थात् ७ उरुव्यचानोमहिषःशर्मयंसदस्मिन्हवेंपुरुहूतःपुंरु-
क्षुः । सनंःप्रजायैहर्यश्वमृळयेन्द्रमानोंरीरिषोमापरादाः ८ येनंःसपत्नाअपतेभं-
वन्त्विन्द्राग्निभ्यामवंबाधामहेतान् । वसंवोरुद्राआदित्याउंपरिस्पृशंमोग्रंचेत्ता-
रमधिराजमंक्रन् ९ ॥ १६ ॥ इति दशमे मण्डले दशमोनुवाकः ॥ १० ॥

नासत्सप्त प्रजापतिः परमेष्ठी भाववृत्तं त्रिष्टुप् ।

१२९ नासंदासीन्नोसदांसीत्तदानींनासीद्रजोनोव्योमापरोयत् । किमावंरी-
वःकुहकस्यशर्मन्नम्भःकिमासीद्गहनंगभीरम् १ नमृत्युरांसीदमृतंनतर्हिनरा-
त्र्याअह्नआसीत्प्रकेतः । आनीदवातंस्वधयातदेकंतस्माद्धान्यन्नपरःकिंचनास २
तमंआसीत्तमंसागूळ्हमग्रेंऽप्रकेतंसंलिलंसर्वमाइदम् । तुच्छ्येनाभ्वपिंहितंयदा-

सीत्तपसस्तन्महिनाजायतैकम् ३ कामस्तदग्रेसमवर्तताधिमनसोरेतःप्रथमंय-
दासीत् । सतोबन्धुमसतिनिरविन्दन्हृदिप्रतीष्याकवयोमनीषा ४ तिरश्चीनो
विततोरश्मिरेषामधःस्विदासी३दुपरिस्विदासी३त् । रेतोधाआसन्महिमानआ-
सन्त्स्वधाअवस्तात्प्रयतिःपरस्तात् ५ कोअद्धावेदकइहप्रवोचत्कुतआजाताकु-
तइयंविसृष्टिः । अर्वाग्देवाअस्यविसर्जनेनाथाकोवेदयतआबभूव ६ इयंविसृष्टि-
र्यतआबभूवयदिवादधेयदिवान । योअस्याध्यक्षःपरमेव्योमन्त्सोअङ्गवेदयदिवा
नवेद ७ ॥ १७ ॥

यो यज्ञः सप्त यज्ञः प्राजापत्यो भाववृत्तं त्रिष्टुप् । आद्या जगती ।

१३० योयज्ञोविश्वतस्तन्तुभिस्ततएकशतंदेवकर्मेभिरायतः । इमेवयन्ति
पितरोयआययुःप्रवयापवयेत्यासतेतते १ पुमाँएनंतनुतउत्कृणत्तिपुमान्वितत्ने

अधिनाकेअस्मिन् । इमेमयूखाउपसेदुरूसदःसामानिचक्रुस्तसराण्योतवे २ कासीत्प्रमाप्रतिमाकिंनिदानमाज्यंकिमासीत्परिधिःकआसीत् । छन्दःकिमासीत्प्रउगंकिमुक्थंयद्देवादेवमयजन्तविश्वे ३ अग्नेर्गायत्र्यभवत्सयुग्वोष्णिहयासवितासंबभूव । अनुष्टुभासोमउक्थैर्महस्वान्बृहस्पतेर्बृहतीवाचमावत् ४ विराण्मित्रावरुणयोरभिश्रीरिन्द्रस्यत्रिष्टुबिहभागोअह्नः । विश्वान्देवाञ्जगत्याविवेशतेनचाक्लृप्रऋषयोमनुष्याः ५ चाक्लृप्रेतेनऋषयोमनुष्यायज्ञेजातेपितरोनःपुराणे । पश्यन्मन्येमनसाचक्षसातान्यइमंयज्ञमयजन्तपूर्वे ६ सहस्तोमाःसहछन्दसआवृतःसहप्रमाऋषयःसप्तदैव्याः । पूर्वेषांपन्थामनुदृश्यधीराअन्वालेभिरेरथ्यो३नरश्मीन् ७ ॥ १८ ॥

अप प्राचः सप्त सुकीर्तिः काक्षीवत इन्द्रस्त्रिष्टुप्। चतुर्थीपञ्चम्योरश्विनौ देवता। चतुर्थ्यनुष्टुप्।

१ ३ १ अपप्राचंइन्द्रविश्वाँअमित्रानपापाचोअभिभूतेनुदस्व। अपोदीचोअ-पंझूराधराचंउरौयथातवशर्मन्मदेम १ कुविदङ्गयवमन्तोयवंचिद्यथादान्त्यनुपूर्वं वियूयं। इहेहैषांकृणुहिभोजनानियेबर्हिषोनमोवृक्तिंनजग्मुः २ नहिस्थूर्यृतुथा यातमस्तिनोतश्रवोविविदेसंगमेषु। गव्यन्तइन्द्रंसख्यायविप्राअश्वायन्तोवृषणं वाजयन्तः ३ युवंसुराममश्विनानमुचावासुरेसचा। विपिपानाशुभस्पतीइन्द्रं कर्मस्वावतम् ४ पुत्रमिवपितरावश्विनोभेन्द्रावथुःकाव्यैर्दंसनाभिः। यत्सुरामं व्यपिबःशचीभिःसरस्वतीत्वामघवन्नभिष्णक् ५ इन्द्रःसुत्रामास्ववाँअवोभिः सुमृळीकोभवतुविश्ववेदाः। बाधतांद्वेषोअभयंकृणोतुसुवीर्यस्यपतयःस्याम ६

तस्यवयंसुमतौयज्ञियस्यापिभद्रेसौमनसेस्याम । ससुत्रामास्ववाँइन्द्रोअस्मेआ-
राच्चिद्द्वेषःसनुतर्युयोतु ७ ॥ ११ ॥

ईजानं सप्त शकपूतो नार्मेधो मित्रावरुणौ । आद्याया लिङ्गोक्तदेवताः । सैव न्यङ्कुसारिणी ।
द्वितीयाषष्ठ्यौ प्रस्तारपङ्क्ती । अन्त्या महासतोबृहती । शिष्टा विराड्रूपाः ।

१३२ ईजानमिद्द्यौर्गूर्तावसुरीजानंभूमिरभिप्रभूषणि । ईजानंदेवावश्विना-
वभिसुम्नैरवर्धताम् १ तावांमित्रावरुणाधारयत्क्षितीसुषुम्नेषितत्वतायजामसि ।
युवोःक्राणायसख्यैरभिष्यामरक्षसः २ अधाचिन्नुयद्दिधिषामहेवामभिप्रियंरे-
क्णःपत्यमानाः । दद्वाँवायत्पुष्यतिरेक्णःसम्वारन्नकिरस्यमघानि ३ असाव-
न्योअसुरसूयतद्यौस्त्वंविश्वेषांवरुणासिराजा । मूर्धारथस्यचाकन्नैतावतैनसा-
न्तकध्रुक् ४ अस्मिन्त्स्वे३तच्छकपूतएनोहितेमित्रेनिगतान्हन्तिवीरान् । अ-

वोर्वा॒यद्धा॑त्त॒नूष्ववः॑प्रि॒यासु॑य॒ज्ञिया॒स्ववा॑ ५ यु॒वोर्हि॑मा॒तादि॑ति॒र्वि॑चेतसा॒द्यौर्नभू॒मिः॑पय॑सापुपू॒तनि॑ । अव॑प्रि॒यादि॑दिष्टन॒सूरो॒नि॑निक्त र॒श्मिभिः॑ ६ यु॒वंह्य॑प्न॒राजा॒वसी॑दतं॒तिष्ठ॒द्रथं॒नधूर्षदं॑वन॒र्षद॑म् । तान॑ःकणूक॒यन्ती॒र्नृमे॒धस्तत्रे॒अंह॑सः॒सुमे॒धस्तत्रे॒अंह॑सः ७ ॥ २० ॥

प्रो षु सप्त सुदाः पैजवन इन्द्रः । आद्यास्तिस्रः शक्वर्यः । अन्त्या त्रिष्टुप् । शिष्टा महापङ्क्तयः ।

१३३ प्रोष्वस्मै॑पुरो॒र॒थमिन्द्रा॑यशू॒षम॑र्चत । अ॒भीके॑चिदुलोक॒कृत्स॒ङ्गे स॒मत्सु॑वृ॒त्रहा॒स्माकं॑बोधिचोदि॒ता नभ॑न्तामन्य॒केषां॑ज्या॒का अधि॒धन्व॑सु १ त्वंसिन्धूँ॒रवा॑सृजोऽध॒राचो॒अह॒न्नहि॑म् । अ॒श॒त्रुरि॑न्द्रजज्ञिषे॒विश्वं॑पुष्यसि॒वार्यं॒तंत्वा॒परि॑ष्वजाम॒हे नभ॑न्तामन्य॒केषां॑ज्या॒का अधि॒धन्व॑सु २ विषु॒विश्वा॒ अरा॑तयो॒ऽर्यो न॑शन्तनो॒धियः॑ । अस्ता॑सि॒शत्र॑वेव॒धंयो न॑ इन्द्र॒जिघां॑सति॒या ते॑ रा॒तिर्द॒दिर्वसु॒ नभ॑न्तामन्य॒केषां॑

ज्याकाअधिधन्वसु ३ योनइन्द्राभितोजनोवृकायुरादिदेशति । अधस्पदंतमीं कृधिविबाधोअसिसासहिर्नभन्तामन्यकेषांज्याकाअधिधन्वसु ४ योनइन्द्राभिदासतिसनाभिर्यश्चनिष्ट्यः । अवतस्यबलंतिरमहीवद्यौरधत्मनानभन्तामन्यकेषांज्याकाअधिधन्वसु ५ वयमिन्द्रत्वायवःसखित्वमारभामहे । ऋतस्यनःपथानयातिविश्वानिदुरितानभन्तामन्यकेषांज्याकाअधिधन्वसु ६ अस्मभ्यंसुत्वामिन्द्रतांशिक्षयादोहतेप्रतिवरंजरित्रे । अच्छिद्रोध्नीपीपयद्यथानःसहस्रधारापयसामहीगौः ७ ॥ २१ ॥

उभे यत्सप्त मांधाता यौवनाश्व इन्द्रो महापांक्तिः । अन्त्याध्यर्धर्चस्य गोधा । सप्तमी पङ्क्तिः ।

१ ३ ४ उभेयदिन्द्ररोदसीआपप्राथोषाइव । महान्तंत्वामहीनांसम्राजंचर्षणीनांदेवीजनित्र्यजीजनद्भद्राजनित्र्यजीजनत् १ अवस्मदुर्हणायतोमर्तस्यतनुहि

स्थिरम् । अधस्पदंतमींकृधियोअस्माँआदिदेशतिदेवीजनित्र्यजीजनद्भद्राजनि-
त्र्यजीजनत् २ अवत्याबृहतीरिषोविश्वश्चंन्द्राअमित्रहन् । शचीभिःशक्रधूनु-
हीन्द्रविश्वाभिरूतिभिर्देवीजनित्र्यजीजनद्भद्राजनित्र्यजीजनत् ३ अवयस्त्वंशं-
तक्रतविन्द्रविश्वानिधूनुषे । रयिंनसुन्वतेसचासहस्त्रिणीभिरूतिभिर्देवीजनित्र्य-
जीजनद्भद्राजनित्र्यजीजनत् ४ अवस्वेदाइवाभितोविष्वक्पतन्तुदिद्यवः । दूर्वा-
याइवतन्तवोव्य१स्मदेतुदुर्मतिर्देवीजनित्र्यजीजनद्भद्राजनित्र्यजीजनत् ५ दी-
र्घंह्यंकुशंयथाशक्तिंबिभर्षिमन्तुमः । पूर्वेणमघवन्पदाजोवयांयथायमोदेवीज-
नित्र्यजीजनद्भद्राजनित्र्यजीजनत् ६ नकिर्देवामिनीमसिनकिरायोपयामसि
मन्त्रश्रुत्यंचरामसि । पक्षेभिरपिकक्षेभिरत्राभिसंरभामहे ७ ॥ २२ ॥

यस्मिन्सप्त कुमारो यामायनो यमोनुष्टुप् ।

१३५ यस्मिन्वृक्षेसुपलाशेदेवैःसंपिबंतेयमः।अत्रानोविश्पतिःपितापुराणाँअ-नुवेनति १ पुराणाँअनुवेनंन्तंचरन्तंपापयामुया । असूयन्नभ्यचाकशंतस्माँअ-स्पृहयंपुनः २ यंकुमारनवंरथमचक्रंमनसाकृणोः । एकेषंविश्वतःप्राञ्चमपश्यन्न-धितिष्ठसि ३ यंकुमारप्रावर्तयोरथंविप्रेभ्यस्परि । तंसामानुप्रावर्ततसमितोना-व्याहितम् ४ कःकुमारमजनयद्रथंकोनिरवर्तयत् । कःस्वित्तदद्यनोब्रूयादनुदे-यीयथाभवत् ५ यथाभवदनुदेयीततोअग्रमजायत । पुरस्ताद्बुध्नआततःपश्चान्नि-रयणंकृतम् ६ इदंयमस्यसादनंदेवमानंयदुच्यते । इयमस्यधम्यतेनाळीरयंगी-र्भिःपरिष्कृतः ७ ॥ २३ ॥

केशी सप्त केशिनोनुष्टुप् । वातरशनपुत्रा जूतिवातजूतिविप्रजूति-
वृषाणककरिक्रतैतशऋष्यशृङ्गाः प्रत्यृचं क्रमेण ऋषयः ।

१३६ केश्य१ग्निंकेशीविषंकेशीबिभर्तिरोदसी । केशीविश्वंस्वर्दृशेकेशीदं
ज्योतिरुच्यते १ मुनयोवातरशनाःपिशङ्गावसतेमला । यातस्यानुध्राजिंयन्ति
यद्देवसोअविक्षत २ उन्मदितामौनेयेनवाताँआतस्थिमावयम् । शरीरेदस्माकं
यूयंमर्तासोअभिपश्यथ ३ अन्तरिक्षेणपततिविश्वारूपावचाकशत् । मुनिर्देव-
स्यदेवस्यसौकृत्यायसखाहितः ४ वातस्याश्वोवायोःसखाथोदेवेषितोमुनिः ।
उभौसमुद्रावाक्षेतियश्चपूर्वउतापरः ५ अप्सरसांगन्धर्वाणांमृगाणांचरणेचरन् ।
केशिकेतस्यविद्वान्त्सखास्वादुर्मदिन्तमः ६ वायुरस्माउपामन्थत्पिनष्टिस्माकुनं-
नमा । केशीविषस्यपात्रेणयद्रुद्रेणापिबत्सह ७ ॥ २४ ॥

उत देवाः सप्त विश्वे देवा अनुष्टुप् । भरद्वाजकश्यपगौतमात्रिविश्वामित्र-
जमदग्निवसिष्ठा इति क्रमेण प्रत्यृचमृषयः ।

१३७ उतदेवाअवहितंदेवाउन्नयथापुनः । उतागश्चक्रुषंदेवादेवाजीवयथापुनः १ द्वाविमौवातौवातआसिन्धोरापरावतः । दक्षंतेअन्यआवातुपरान्योवातुयद्रपः २ आवातवाहिभेषजंविवातवाहियद्रपः । त्वंहिविश्वभेषजोदेवानांदूतईयसे ३ आत्वागमंशन्तातिभिरथोअरिष्टतातिभिः । दक्षंतेभद्रमाभार्षंपरायक्ष्मंसुवामिते ४ त्रायन्तामिहदेवास्त्रायतांमरुतांगणः । त्रायन्तांविश्वाभूतानियथायमरपाअसत् ५ आपइद्वाउभेषजीरापोअमीवचातनीः । आपःसर्वस्यभेषजीस्तास्तेकृण्वन्तुभेषजम् ६ हस्ताभ्यांदशशाखाभ्यांजिह्वावाचःपुरोगवी । अनामयित्नुभ्यांत्वाताभ्यांत्वोपस्पृशामसि ७ ॥ २५ ॥

तव से षडङ्ग औरव इन्द्रो जगती ।

१३८ तवत्यइंन्द्रसख्येषुवह्नयऋतंमंन्वानाव्यंदर्दिरुर्वलम् । यत्रांदशस्यन्नुषसौरिणन्नपःकुत्सांयमन्मंन्नह्यंश्वदंसयः १ अवांसृजःप्रस्वंश्वञ्चयोगिरीनुदांजउस्राअपिंबोमधुप्रियम् । अवंर्धयोवनिनौअस्यदंसंसाशुशोचसूर्यंऋतजातयागिरा २ विसूर्योमध्येअमुचद्रथंदिवोविदद्दासायप्रतिमानमार्यः । दृह्वानिपिप्रोरसुरस्यमायिनइन्द्रोव्यास्यच्चकृवाँऋजिश्वना ३ अनांधृष्टानिधृषितोव्यांस्यन्निधीँरदेवाँअमृणदयास्यः । मासेवसूर्योवसुपुर्यमाददेगृणानःशत्रूँरशृणाद्विरुक्मंता ४ अयुद्धसेनोविभ्वाविभिन्दताद्दाशंद्वृत्रहातुज्यानितेजते।इन्द्रस्यवज्रादबिभेदभिश्नथःप्राक्रामच्छुन्ध्यूरजहादुषाअनः ५ एतात्यातेश्रुत्यानिकेवलायदेकएकमकृणोरयज्ञम् । मासांविधानमदधाअधिद्यवित्वयाविभिन्नंभरतिप्रधिंपिता ६ ॥ २६ ॥

सूर्यरश्मिः षट् देवगन्धर्वो विश्वावसुस्त्रिष्टुप्। आद्यतृचस्य सविता देवता।

अन्त्यस्य विश्वावसुः।

१३९ सूर्यरश्मिर्हरिकेशः पुरस्तात्सविता ज्योतिरुदयाँ अजस्रम्। तस्य पूषा प्रसवे याति विद्वान्त्संपश्यन्विश्वा भुवनानि गोपाः १ नृचक्षा एष दिवो मध्य आस्त आपप्रिवान्रोदसी अन्तरिक्षम् । स विश्वाचीरभि चष्टे घृताचीरन्तरा पूर्वमपरं च केतुम् २ रायो बुध्नः संगमनो वसूनां विश्वा रूपाभि चष्टे शची भि । देव इव सविता सत्यधर्मेन्द्रो न तस्थौ समरे धनानाम् ३ विश्वावसुं सोम गन्धर्वमापो ददृशुषीस्तदृतेना व्यायन्। तदन्ववैदिन्द्रो रारहाण आसां परि सूर्यस्य परिधीँरपश्यत् ४ विश्वावसुरभि तन्नो गृणातु दिव्यो गन्धर्वो रजसो विमानः। यद्वा घा सत्यमुत यन्न विद्म धियो हि-

न्वा॒नोधि॑यइन्नौअव्याः ५ सस्निमविन्द॒च्चर॑णेन॒दीना॒मपा॑वृणो॒द्दुरो॒अश्म॑व्रजाना-
म् । प्रासां॑गन्ध॒र्वौअ॒मृता॑निवो॒च॒दिन्द्रो॒दक्षं॒परिं॑जानाद॒हीना॑म् ६ ॥ २७ ॥

अग्ने तव षडग्निः पावकोग्निः । आद्या विष्टारपङ्क्तिः । उपान्त्योपरिष्टाज्ज्योतिः ।
अन्त्यात्रिष्टुप् । शिष्टाः सतोबृहत्यः ।

१४० अग्ने॒तव॒श्रवो॒वयो॒महि॑भ्राजन्तेअ॒र्चयो॑विभावसो । बृह॑द्भानो॒शव॑सा॒वा-
जमु॒क्थ्यं॑१दधा॑सिदा॒शुषे॑कवे १ पा॒व॒कव॑र्चाःशुक्रव॑र्चा॒अनू॑नव॒र्चा॒उदि॑यर्षिभा॒नु-
ना॑ । पु॒त्रोमा॒तरा॑वि॒चर॒न्नुपा॑वसिपृ॒णक्षि॒रोद॑सीउ॒भे २ ऊर्जो॑नपाज्जातवेदःसु॒श॒-
स्तिभि॒र्मन्द॑स्वधी॒तिभि॑र्हि॒तः । त्वेइष॒ःसंद॑धु॒र्भूरि॑वर्पसश्चि॒त्रोत॑योवा॒मजा॑ताः ३
इ॒र॒ज्यन्न॑ग्नेप्रथयस्वज॒न्तुभि॑र॒स्मेरायो॑अमर्त्य । सद॑र्श॒तस्य॒वपु॑षो॒विरा॑जसिपृ॒णक्षि॑
सा॒न॒सिंक्रतु॑म् ४इ॒ष्क॒र्तार॑मध्व॒रस्य॒प्रचे॑तसं॒क्षय॑न्तं॒राध॑सोम॒हः ।रा॒तिं॑वा॒मस्य॒सुभ-

गांमहीमिषंदधांसिसानसिंरयिम् ५ ऋतावानंमहिषंविश्वदर्शतमग्निंसुम्नायंदधि-
रेपुरोजनाः । श्रुत्कर्णंसप्रथस्तमंत्वागिरादैव्यंमानुषायुगा ६ ॥ २८ ॥

अग्ने अच्छ षडग्निस्तापसो विश्वे देवा अनुष्टुप् ।

१४१ अग्नेअच्छावदेहनःप्रत्यङ्नःसुमनाभव । प्रनोयच्छविशस्पतेधनदाअ-
सिनस्त्वम् १ प्रनोयच्छत्वर्यमाप्रभगःप्रबृहस्पतिः । प्रदेवाःप्रोतसूनृतारायोदेवी
दंदातुनः २ सोमंराजानमवसेऽग्निंगीर्भिर्हवामहे । आदित्यान्विष्णुंसूर्यंब्रह्माणं
चबृहस्पतिम् ३ इन्द्रवायूबृहस्पतिंसुहवेहहवामहे । यथानःसर्वइज्जनःसंगत्यां
सुमनाअसत् ४ अर्यमणंबृहस्पतिमिन्द्रंदानायचोदय । वातंविष्णुंसरस्वतींस-
वितारंचवाजिनम् ५ त्वंनोअग्नेअग्निभिर्ब्रह्मयज्ञंचवर्धय । त्वंनोदेवतातयेरायो
दानायचोदय ६ ॥ २९ ॥

अयमष्टौ शार्ङ्गाः । प्रथमर्ग्द्वयस्य जरितर्षिः । उपाद्यस्य द्रोणः । उपान्त्यस्य सारिसृक्कः । अन्त्यस्य स्तम्बमित्रः । सर्वासामग्निर्देवता । आद्ये जगत्यौ । अन्त्ये अनुष्टुभौ । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

१४२ अयमग्नेजरितात्वेअभूदपिसहसःसूनोनह्यन्यदस्त्याप्यम् । भद्रंहि शर्मत्रिवरूथमस्तितआरेहिंसानामपदिद्युमाकृधि १ प्रवत्तेअग्नेजनिमापितूयतःसाचीवविश्वाभुवनान्यृञ्जसे । प्रसप्तयःप्रसनिषन्तनोधियःपुरश्चरन्तिपशुपाइवत्मना २ उतवाउपरिवृणक्षिबप्सद्बहोरग्नउलपस्यस्वधावः । उतखिल्याउर्वराणांभवन्तिमातेहेतिंतविषींचुक्रुधाम ३ यदुद्वतोनिवतोयासिबप्सत्पृथगेषिप्रगर्धिनीवसेना । यदातेवातोअनुवातिशोचिर्वप्तेवश्मश्रुवपसिप्रभूम ४ प्रत्यस्यश्रेणयोददृश्रएकंनियानंबहवोरथासः । बाहूयदग्नेअनुमर्मृजानोन्यङ्ङुत्तानामन्वेषिभूमिम् ५ उत्तेशुष्माजिहतामुत्तेअर्चिरुत्तेअग्नेशशमानस्यवाजाः । उच्छ्व-

श्वस्वनिनंमवर्धमानआत्वाद्यविश्वेवसंवःसदन्तु ६ अपामिदंन्ययंनंसमुद्रस्यंनि-
वेशंनम् । अन्यंकृणुष्वेतःपन्थांतेनंयाहिवशाँअनु ७ आयंनेतेपरायंणेदूर्वारोह-
न्तुपुष्पिणीः । ह्रदाश्चंपुण्डरीकाणिसमुद्रस्यंगृहाइमे ८ ॥ ३० ॥ इत्यष्टमाष्टके
सप्तमोध्यायः ॥ ७ ॥

त्यंषट्कांख्योत्रिराश्विनमयंहितार्क्ष्यपुत्रःसुपर्णोयामायनोवोर्ध्वकृशनोगायत्रीबृहतीगायत्र्यौसतोबृ-
हतीविष्टारपाङ्क्तिरिमामिन्द्राण्युपनिषत्सपत्नीबाधनमानुष्टुभंतुपङ्क्त्यन्तमरण्यान्यैरंमदोदेवमुनिररण्यानीं
तुष्टावश्रत्तेपञ्चसुवेदाःशैरीषिस्त्रिष्टुबन्तंसुष्वाणासःपृथुर्वैन्यःसवितार्चन्हैरण्यस्तूपःसावित्रंसमिद्धोवासि-
ष्ठोमृळीकआग्नेयंबार्हतमन्त्येउपरिष्टाज्ज्योतिषीजगत्युपान्त्यावाश्रद्धयाश्रद्धाकामायिनीश्राद्धमानुष्टुभं
तुशासःशासोभारद्वाजईङ्ख्यन्तीर्देवजामयइन्द्रमातरोगायत्रंसोमोयमीभाववृत्तभानुष्टुभंत्वरायिशिरि-
म्बिठोभारद्वाजोलक्ष्मीघ्नंद्वितीयातृतीयाब्राह्मणस्पत्येअन्त्यावैश्वदेव्यग्निंकेतुराग्नेयआग्नेयंगायत्रमिमानु-
कंभुवनआप्त्यःसाधनोवाभौवनोवैश्वदेवंद्वैपदंत्रैष्टुभंसूर्योनश्चक्षुःसौर्यःसौर्यंगायत्रमुदसौषड्डोलोमीश-

च्यात्मानंतुष्टावानुष्टुभंतीव्रस्यपञ्चपूरणोवैश्वामित्रोमुञ्चामित्वाप्राजापत्योयक्ष्मनाशनोराजयक्ष्मघ्नम-
न्त्यानुष्टुब्ब्रह्मणाषड्ब्राह्मोरक्षोहागर्भसंस्रावेप्रायश्चित्तमानुष्टुभंब्रह्मक्षीभ्यांविवृहाकाश्यपोयक्ष्मघ्नमपोहि
पञ्चप्रचेतादुःस्वप्नघ्नंपङ्क्त्यन्तंत्रिष्टुम्मध्यंदेवानैर्ऋतःकपोतःकपोतोपहतौप्रायश्चित्तंवैश्वदेवमृषभमृषभोवै-
राजःशाक्वरोवासपत्नघ्नमानुष्टुभंमहापङ्क्त्यन्तंतुभ्येदंचतुष्कंविश्वामित्रजमदग्नीजागतंतृतीयालिङ्गोक्तदे-
वताव्रातस्यानिलोवातायनोवायव्यंमयोभूःशबरःकाक्षीवतोगव्यंविभ्राड्विभ्राट्सौर्यःसौर्यंजागतमा-
स्तारपङ्क्त्यन्तंत्वंसमिटतोभार्गवोगायत्रमायाहिसंवर्तउषस्यंद्विपदमात्वाषड्ध्रुवोराज्ञःस्तुतिस्त्वानुष्टुभंत्व-
भीवर्तेनपञ्चाभीवर्तःप्रवश्चतुष्कमूर्ध्वग्रावासर्पोर्बुदिग्राव्णोस्तौद्गायत्रंप्रसूनवःसूनुरार्भवआग्नेयमानुष्टुभं
द्वितीयागायत्र्याद्यार्भवीपतङ्गंतृचंपतङ्गःप्राजापत्योमायाभेदंजगत्यादित्यमूष्वरिष्टनेमिस्तार्क्ष्यस्तार्क्ष्यमु-
त्तिष्ठतैकर्चाःशिबिरौशीनरःकाशिराजःप्रतर्दनोरोहिदश्वोवसुमनाआद्यानुष्टुप्ससाहिषेजयऐन्द्रःप्रथ-
मश्चैकर्चाःप्रथोवासिष्ठःसप्रथोभारद्वाजोघर्मःसौर्योवैश्वदेवंबृहस्पतिस्तपुर्मूर्धाबार्हस्पत्योबार्हस्पत्यमपश्यं
प्रजावान्प्राजापत्योन्वृचंयजमानपत्नीहोत्राशिषोविष्णुस्त्वष्टागर्भकर्ताविष्णुर्वाप्राजापत्योगर्भार्थाशी-

लिङ्गोक्तदैवतमानुष्टुभंमहिसत्यधृतिर्वारुणिरादित्यंस्वस्त्ययनंगायत्रंवैवातोवातायनउलोवायव्यंप्राग्नये पश्चाग्नेयोवत्सआग्नेयंतुभ्रनूनंतृचमाग्नेयःश्येनोजातवेदस्यमायंगौःसार्पराज्यात्मदैवतंसौर्यंवऋतंचमाधु- च्छन्दसोघमर्षणोभाववृत्तमानुष्टुभंतुसंसंचतुष्कंसंवननःसंज्ञानमाद्याग्नेयीतृतीयात्रिष्टुप्तृतीयात्रिष्टुप्।तदे- तत्सूक्तसहस्रंससप्तदशकंसपादाधिकमृग्वेदेपारायणपाठेशाकल्येशैशिरीयकेनमःशौनकायनमःशौन- काय ।

त्यं षडत्रिः सांख्योश्विनावनुष्टुप् ।

१४३ ॐम् त्यंचिदत्रिमृतजुरमर्थमश्वंनयातवे । कक्षीवन्तंयदीपुनारथंन कृणुथोनवम् १ त्यंचिदश्वंनवाजिनमरेणवोयमतन्त । दृह्लंग्रन्थिनविष्यतमत्रिं यविष्ठमारजः २ नरादंसिष्ठावत्रयेशुभ्रासिषासतंधियः । अथाहिवांदिवोनरा पुनःस्तोमोनविशसे ३ चितेतद्वांसुराधसारातिःसुमतिरश्विना । आयन्नःसदनेपृथौसमनेपर्षथोनरा ४ युवंभुज्युंसमुद्रआरजसःपारईङ्खितम् । यातमच्छाप-

तत्रिभिर्नासत्यासातयैकृतम् ५ आवांसुम्नैःशंयूइवमंहिष्ठाविश्ववेदसा । समस्मेभूषतंनरोत्संनपिप्युषीरिषः ६ ॥ १ ॥

अयं हि षड्सुपर्णस्तार्क्ष्यपुत्र ऊर्ध्वकृशनो वा यामायन इन्द्रो गायत्री । उपाद्या बृहती । उपान्त्या सतोबृहती । अन्त्या विष्टारपङ्क्तिः ।

१४४ अयंहितेअमर्त्यइन्दुरत्योनपत्यते । दक्षोविश्वायुर्वेधसे १ अयमस्मासुकाव्यंऋभुर्वज्रोदास्वते । अयंबिभर्त्यूर्ध्वकृशनंमदमृभुर्नकृत्व्यंमदम् २ घृषुःश्येनायकृत्वनआसुस्वासुवंसगः । अवर्दीधेदहीशुवः ३ यंसुपर्णःपरावतःश्येनस्यपुत्रआभरत् । शतचक्रंयोऽह्योवर्तनिः ४ यंतेश्येनश्चारुमवृकंपदाभरदरुणं मानमन्धसः । एनावयोवितार्यायुर्जीवसंएनाजागारबन्धुता ५ एवातदिन्द्रइ-

न्द्रंनादेवेषुचिद्धारयातेमहित्यजः । क्रत्वावयोवितार्यायुःसुक्रतोक्रत्वायमस्म-
दासुतः ६ ॥ २ ॥

इमां षडिन्द्राण्युपनिषत्सपत्नीबाधनमनुष्टुप् । अन्त्या पाङ्क्तिः ।

१४५ इमांखनाम्योषधिंवीरुधंबलवत्तमाम् । ययासपत्नींबाधतेययासंविन्द-
तेपतिम् १ उत्तानपर्णेसुभगेदेवजूतेसहस्वति । सपत्नींमेपराधमपतिंमेकेवलंकुरु २
उत्तराहमुत्तरउत्तरेदुत्तराभ्यः । अथासपत्नीयाममाधरासाधराभ्यः ३ नह्यस्या
नामगृभ्णामिनोअस्मिन्रमतेजने । परामेवपरावतंसपत्नींगमयामसि ४ अह-
मस्मिसहमानाथत्वमसिसासहिः । उभेसहस्वतीभूत्वीसपत्नींमेसहावहै ५ उप
तेऽधांसहमानामभित्वाधांसहीयसा । मामनुप्रतेमनोवत्संगौरिवधावतुपथावा-
रिवधावतु ६ ॥ ३ ॥

अरण्यानि षड्वेवमुनिरैरंमदोरण्यान्यनुष्टुप् ।

१४६ अर॑ण्या॒न्यर॑ण्यान्य॒सौ या प्रेव॒ नश्य॑सि । क॒था ग्रामं॒ न पृ॑च्छसि॒ न त्वा॒ भीरि॑व विन्दती३ँ १ वृ॒ष॒र॒वाय॒ वद॑ते॒ यदु॒पाव॑ति चिच्चि॒कः । आ॒घा॒टिभि॑रिव धा॒वय॑न्नरण्या॒निर्म॑हीयते २ उ॒त गाव॑ इवादन्त्यु॒त वेश्मे॑व दृश्यते । उ॒तो अ॑रण्या॒निः सा॒यं श॑क॒टीरि॑व सर्जति ३ गाम॒ङ्गैष आ ह्व॑यति॒ दार्व॒ङ्गैषो अपा॑वधीत् । वस॑न्नरण्या॒न्यां सा॒यमक्रु॑क्ष॒दिति॑ मन्यते ४ न वा अ॑रण्या॒निर्ह॑न्त्य॒न्यश्चेन्नाभि॒गच्छ॑ति । स्वा॒दोः फल॑स्य ज॒ग्ध्वाय॑ यथा॒कामं॒ नि प॑द्यते ५ आञ्ज॑नगन्धिं सु॒रभिं॑ बह्व॒न्नामकृ॑षीवलाम् । प्राहं मृ॒गाणां॑ मा॒तर॑मरण्या॒निम॑शंसिषम् ६ ॥ ४ ॥

श्रत्ते पञ्च सुवेदाः शैरीषिरिन्द्रो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१४७ श्रत्ते॑ दधामि प्रथ॒माय॑ म॒न्यवेऽह॒न्यद्वृत्रं नर्यं॑ वि॒वेर॒पः । उ॒भे यत्त्वा॒ भव॑तो॒ रोद॑-

सीअनुरेजंतेशुष्मात्पृथिवीचिंदद्रिवः १ त्वंमायाभिरनवद्यमायिनंश्रवस्यतामन्सावृत्रमर्दयः । त्वामिन्नरोवृणतेगविष्टिषुत्वांविश्वासुहव्यास्विष्टिषु २ ऐषुचाकन्धिपुरुहूतसूरिषुवृधासोयेमघवन्नानशुर्मघम् । अर्चन्तितोकेतनयेपरिष्टिषुमेधसाताबाजिनमह्रयेधने ३ सइन्नुरायःसुभृतस्यचाकनन्मदंयोअस्यरंह्यंचिकेतति । त्वावृधोमघवन्दाश्वध्वरोमक्षूसवाजंभरतेधनानृभिः ४ त्वंशर्धायमर्हना गृणानउरुकृधिमघवञ्छाग्धिरायः । त्वंनोमित्रोवरुणोनमायीपित्वोनदस्मदयसेविभक्ता ५ ॥ ५ ॥

सुष्वाणासः पञ्च पृथुर्वैन्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१४८ सुष्वाणासइन्द्रस्तुमसित्वाससवांसश्चतुविनृम्णवाजम् । आनोभर सुवितंयस्यचाकन्त्मनातनासनुयामत्वोताः १ ऋष्वस्त्वमिन्द्रशूरजातोदासीर्वि-

शूःसूर्येणसह्याः । गुहाहितंगुह्यंगूळ्हमप्सुबिभृमसिप्रस्रवणेनसोमम् २ अर्योवा गिरोअभ्यर्चविद्वानृषीणांविप्रःसुमतिंचकानः । तेस्यामयेरणयन्तसोमैरेनोततुभ्यंरथोळ्हभक्षैः ३ इमाब्रह्मेन्द्रतुभ्यंशंसिदानृभ्योनृणांशूरशवः । तेभिर्भवसक्रतुर्येषुचाकन्नुतत्रायस्वगृणतउतस्तीन् ४ श्रुधीहवमिन्द्रशूरपृथ्याउतस्तवसेवेन्यस्यार्कैः । आयस्तेयोनिंघृतवन्तमस्वारूर्मिर्ननिम्नैर्द्रवयन्तवक्वाः ५ ॥ ६ ॥

सविता पञ्चार्चन्हैरण्यस्तूपः सविता त्रिष्टुप् ।

१४९ सवितायन्त्रैःपृथिवीमरम्णादस्कम्भनेसविताद्यामदृंहत् । अश्वमिवाधुक्षद्धुनिमन्तरिक्षमतूर्तेबद्धंसवितासमुद्रम् १ यत्रासमुद्रःस्कभितोव्यौनदपांनपात्सवितातस्यवेद । अतोभूरतआउत्थितंरजोऽतोद्यावापृथिवीअप्रथेताम् २ पश्चेदमन्यदभवद्यजत्रममर्त्यस्यभुवनस्यभूना । सुपर्णोअङ्गसवितुर्गरुत्मान्पूर्वो

ऋ. सं.

॥ ६६८॥

जातःसउअस्यानुधर्मं ३ गावइवग्रामंयूयुधिरिवाश्वान्वाश्रेववत्संसुमनादुहा-ना । पतिरिवजायामभिनोन्येतुधर्तादिवःसविताविश्ववारः ४ हिरण्यस्तूपःस-वितर्यथात्वाङ्गिरसोजुह्वेवाजेअस्मिन् । एवात्वार्चन्नवसेवन्दमानःसोमस्येवांशुं प्रतिजागराहम् ५ ॥ ७ ॥

समिद्धः पञ्च मृळीको वासिष्ठोऽग्निर्बृहती । उपान्त्योपरिष्टाज्ज्योतिर्जगती वा ।

अन्त्योपरिष्टाज्ज्योतिः ।

१५० समिद्धश्चित्समिध्यसेदेवेभ्योहव्यवाहन । आदित्यैरुद्रैर्वसुभिर्नआग-हिमृळीकायनआगहि १ इमंयज्ञमिदंवचोजुजुषाणउपागहि । मर्तासस्त्वास-मिधानहवामहेमृळीकायहवामहे २ त्वामुजातवेदसंविश्ववारंगृणेधिया । अग्ने देवाँआवहनःप्रियव्रतान्मृळीकायप्रियव्रतान् ३ अग्निर्देवोदेवानामभवत्पुरोहि-

तोऽग्निंमनुष्या३ऋषयःसमीधिरे । अग्निंमहोधनसातावहंहुवेमृळीकंधनसात-
ये ४ अग्निरत्रिंभरद्वाजंगविष्ठिरंप्रावन्नःकण्वंत्रसदस्युमाहवे । अग्निंवसिष्ठोहवते
पुरोहितोमृळीकायपुरोहितः ५ ॥ ८ ॥

श्रद्धया पञ्च श्रद्धा कामायनी श्रद्धानुष्टुप् ।

१५१श्रद्धयाग्निःसमिध्यतेश्रद्धयाहूयतेहविः । श्रद्धांभगस्यमूर्धनिवचसावे-
दयामसि १ प्रियंश्रद्धेददतःप्रियंश्रद्धेदिदासतः । प्रियंभोजेषुयज्वस्विदंमउदितं
कृधि २ यथादेवाअसुरेषुश्रद्धामुग्रेषुचक्रिरे । एवंभोजेषुयज्वस्वस्माकमुदितंकृ-
धि ३ श्रद्धांदेवायजमानावायुगोपाउपासते । श्रद्धांहृदय्य१याकूत्याश्रद्धयावि-
न्दतेवसु ४ श्रद्धांप्रातर्हवामहेश्रद्धांमध्यंदिनंपरि । श्रद्धांसूर्यस्यनिम्रुचिश्रद्धेश्र-
द्धापयेहनः ५ ॥ ९ ॥ इति दशमे मण्डल एकादशोनुवाकः ॥ ११ ॥

शासः पञ्च शासो भरद्वाज इन्द्रोनुष्टुप् ।

१५२ शासइत्थामहाँअस्यमित्रखादोअद्भुतः । नयस्यंहन्यतेसखानजीयंते कदांचन १ स्वस्तिदाविशस्पतिर्वृत्रहाविंमृधोवशी । वृषेन्द्रःपुरएंतुनःसोमपा अंभयंकरः २ विरक्षोविमृधोंजहिविवृत्रस्यहनूरुज । विमन्युमिन्द्रवृत्रहन्नमित्रं- स्याभिदासंतः ३ विनंइन्द्रमृधोंजहिनीचायंच्छपृतन्यतः । योअस्माँअंभिदास- त्यधरंगमयातमंः ४ अपेन्द्रद्विषतोमनोऽपजिज्यासतोवधम् । विमन्योःशर्मय- च्छवरीयोयवयावधम् ५ ॥ १० ॥

ईङ्खयन्तीः पञ्चेन्द्रमातरो देवजानय इन्द्रो गायत्री ।

१५३ ईङ्खयन्तीरपस्युवइन्द्रंजातमुपासते । भेजानासःसुवीर्यम् १ त्वमिन्द्र बलादधिसहसोजातओजसः । त्वंवृषन्वृषेदसि २ त्वमिन्द्रासिवृत्रहाव्यं१न्तरिं-

क्षमतिरः। उद्द्यामस्तभ्ना ओजसा ३ त्वमिन्द्र सजोषसमर्कं बिभर्षि बाह्वोः। वज्रं शिशान ओजसा ४ त्वमिन्द्राभिभूरसि विश्वा जातान्योजसा। स विश्वा भुव आभवः ५ ॥ ११ ॥

सोमः पञ्च यमी भाववृत्तमनुष्टुप्।

१५४ सोम एकेभ्यः पवते घृतमेक उपासते। येभ्यो मधु प्रधावति तांश्चिदेवापि गच्छतात् १ तपसा ये अनाधृष्यास्तपसा ये स्वर्ययुः। तपो ये चक्रिरे महस्तांश्चिदेवापि गच्छतात् २ ये युध्यन्ते प्रधनेषु शूरासो ये तनूत्यजः। ये वा सहस्रदक्षिणास्तांश्चिदेवापि गच्छतात् ३ ये चित्पूर्व ऋतसाप ऋतावान ऋतावृधः। पितॄन्तपस्वतो यम तांश्चिदेवापि गच्छतात् ४ सहस्रणीथाः कवयो ये गोपायन्ति सूर्यम्। ऋषीन्तपस्वतो यम तपोजाँ अपि गच्छतात् ५ ॥ १२ ॥

अरायि पञ्च शिरिम्बिठो भारद्वाजोऽनुष्टुप्। आद्योपान्त्ययोरलक्ष्मीनाशकोर्थो देवता। अन्त्याया विश्वे देवाः। शिष्टयोर्ब्रह्मणस्पतिः।

१५५ अरा॑यि का॒णे॒ विक॑टे गि॒रिं ग॑च्छ सदान्वे। शि॒रिम्बि॑ठस्य॒ सत्व॑भि॒स्तेभि॑ष्ट्वा चातयामसि १ च॒त्तो इ॒तश्च॒त्तामु॒तः सर्वा॑ भ्रू॒णान्या॒रुषी॑। अ॒रा॒य्यं॑ ब्रह्मणस्पते॒ तीक्ष्ण॑शृङ्गोद्दृ॒षन्नि॑हि २ अ॒दो यद्दारु॒ प्लव॑ते॒ सिन्धोः॑ पा॒रे अ॑पूरु॒षम्। तदार॑भस्व दुर्हणो॒ तेन॑ गच्छ परस्त॒रम् ३ यद्ध॒ प्राची॒रज॑गन्तो॒रो म॑ण्डूरधाणिकीः। ह॒ता इन्द्र॑स्य॒ शत्र॑वः॒ सर्वे॑ बुद्बु॒दया॑शवः ४ परी॒मे गाम॑नेषत॒ पर्य॒ग्निम॑हृषत। दे॒वेष्व॑क्रत॒ श्रव॒ः क इ॒माँ आ द॑धर्षति ५ ॥ १३ ॥

अग्निं पञ्च केतुराग्नेयोऽग्निर्गायत्री।

१५६ अ॒ग्निं हि॑न्वन्तु नो॒ धिय॒ः सप्ति॑मा॒शुमि॑वा॒जिषु॑। तेन॑ जेष्म॒ धनं॑धनम् १

ययागाआकरामहेसेनयाग्नेतवोत्या । तांनोंहिन्वमघत्तये २ आग्नेस्थूरंरयिंभरपृ-
थुंगोमंन्तमश्विनंम् । अङ्धिखंवर्तयापणिम् ३ अग्नेनक्षत्रमजरमासूर्यंरोहयो
दिवि । दधंज्ज्योतिर्जनेभ्यः ४ अग्नेकेतुर्विशामंसिप्रेष्ठःश्रेष्ठंउपस्थसत् । बोधा
स्तोत्रेवयोदधत् ५ ॥ १४ ॥

इमा नु कं पञ्च भुवन आप्त्यः साधनो वा भौवनो विश्वे देवा द्विपदा त्रिष्टुप् ।

१५७ इमानुकंभुवंनासीषधामेन्द्रश्चविश्वेचदेवाः १ यज्ञंचंनस्तन्वंचप्रजां
चांदित्यैरिन्द्रःसहचींकृपाति २ आदित्यैरिन्द्रःसगंणोमरुद्भिरस्माकंभूत्ववितात-
नूनांम् ३ हत्वायंदेवाअसुरान्यदायंन्देवादेवत्वमंभिरक्षमाणाः ४ प्रत्यञ्चंमर्कमं-
नयञ्छचींभिरादित्स्वधामिंषिरांपर्यपश्यन् ५ ॥ १५ ॥

सूर्यो नः पञ्च सौर्यश्चक्षुः सूर्योगायत्री ।

१५८ सूर्योनोदिवस्पातुवातोअन्तरिक्षात् । अग्निर्नःपार्थिवेभ्यः १ जोषासवितर्यस्यंतेहरःशतंसवाँअर्हति । पाहिनोदिद्युतःपतंन्त्याः २ चक्षुर्नोदेवःसविताचक्षुर्नउतपर्वतः । चक्षुर्धातादधातुनः ३ चक्षुर्नोधेहिचक्षुषेचक्षुर्विख्यैतनूभ्यः । संचेदंविचपश्येम ४ सुसंदृशंत्वावयंप्रतिपश्येमसूर्य । विपश्येमनृचक्षसः ५ ॥ १६ ॥

उदसौ षट् शची पौलोमी शची पौलोम्यनुष्टुप् ।

१५९ उदसौसूर्योअगादुदयंमामकोभगः । अहंतद्विद्वलापतिमभ्यंसाक्षिविषासहिः १ अहंकेतुरहंमूर्धाहमुग्राविवाचनी । ममेदनुक्रतुंपतिःसेहानायाउपाचरेत् २ ममपुत्राःशत्रुहणोऽथोमेदुहितोविराट् । उताहमस्मिसंजयापत्यौमे

श्लोकउत्तमः ३ येनेन्द्रोहविषाकृत्व्यभवद्द्युम्न्युत्तमः। इदंतदक्रिदेवाअसपत्नाकिलाभुवम् ४ असपत्नासपत्नघ्नीजयन्त्यभिभूवरी । आवृक्षमन्यासांवर्चोराधो अस्थेयसामिव ५ समजैषमिमाअहंसपत्नीरभिभूवरी । यथाहमस्यवीरस्यविराजनिजनस्यच ॥ ६ ॥ १७ ॥

तीव्रस्य पञ्च पूरणो वैश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१६० तीव्रस्याभिवयसोअस्यपाहिसर्वरथाविहरीइहमुञ्च । इन्द्रमात्वायजमानासोअन्येनिरीरमन्तुभ्यमिमेसुतासः १ तुभ्यंसुतास्तुभ्यमुसोत्वासस्त्वांगिरःश्वात्र्याआह्वयन्ति । इन्द्रेदमद्यसवनंजुषाणोविश्वस्यविद्वाँइहपाहिसोमम् २ यउशताममनसासोममस्मैसर्वहृदादेवकामःसुनोति । नगाइन्द्रस्तस्यपरादाति प्रशस्तमिच्चारुमस्मैकृणोति ३ अनुस्पष्टोभवत्येषोअस्ययोअस्मैरेवान्नसुनोति

सोमम् । निरंरत्नौमघवातंदधातिब्रह्मद्विषोंहन्त्यनांनुदिष्टः ४. अश्वायन्तोंगव्यन्तोंवाजयंन्तोहवामहेत्वोपंगन्तवाउं । आभूषंन्तस्तेसुमतौनवायांवयमिन्द्रत्वा शुनंहुवेम ५ ॥ १८ ॥

मुञ्चामि त्वा पञ्च यक्ष्मनाशनः प्राजापत्यो राजयक्ष्मघ्नं त्रिष्टुप् । अन्त्यानुष्टुप् ।

१६१ मुञ्चामिंत्वाहविषाजीवंनायकमंज्ञातयक्ष्मादुतरांजयक्ष्मात् । ग्राहिंर्जग्राहयदिंवैतदेंनंतस्यांइन्द्राग्नीप्रमुंमुक्तमेनम् १ यदिंक्षितायुर्यदिंवापरेंतोयदिं मृत्योरंन्तिकंनीतएव । तमाहंरामिनिर्ऋतेरुपस्थादस्पार्षमेनंशतशांरदाय २ सहस्राक्षेणंशतशांरदेनशतायुंषाहविषाहांर्षमेनम् । शतंयथेमंशरदोनयातीन्द्रो विश्वंस्यदुरितस्यंपारम् ३ शतंजीवशरदोवर्धमानःशतंहेमन्ताञ्छतमुंवसन्ता-

न्। श॒तमिन्द्रा॒ग्नीस॑वि॒ताबृह॒स्पतिः॑श॒तायु॑षाह॒विषे॒मंपुन॑र्दुः ४ आहा॑र्षं॒त्वावि॑दं त्वा॒पुन॒रागाः॑पुनर्नव। सर्वा॑ङ्ग॒सर्वं॑ते॒चक्षुः॒सर्व॒मायु॑श्चतेऽविदम् ५ ॥ ११ ॥

ब्रह्मणा षड्रक्षोहा ब्राह्मो गर्भसंस्रावे प्रायश्चित्तमनुष्टुप्।

१६२ ब्रह्म॑णा॒ग्निः सं॑विदा॒नो र॑क्षो॒हा बा॑धतामि॒तः। अमी॑वा॒ यस्ते॒ गर्भं॑ दु॒र्णामा॒ योनि॑मा॒शये॑ १ यस्ते॒ गर्भ॒ममी॑वा दु॒र्णामा॒ योनि॑मा॒शये॑। अ॒ग्निष्टं ब्रह्म॑णा स॒ह निष्क्र॒व्याद॑मनीनशत् २ यस्ते॒ हन्ति॑ प॒तय॑न्तं निष॒त्स्नुं यः स॑रीसृ॒पम्। जा॒तं यस्ते॒ जिघां॑सति॒ तमि॒तो ना॑शयामसि ३ यस्त॑ ऊ॒रू वि॒हर॑त्यन्त॒रा दम्प॑ती॒ शये॑। योनिं॒ यो अ॒न्तरा॒रेळ्हि॒ तमि॒तो ना॑शयामसि ४ यस्त्वा॒ भ्राता॒ पति॑र्भू॒त्वा जा॒रो भू॒त्वा नि॒पद्य॑ते। प्र॒जां य॑स्ते॒ जिघां॑सति॒ तमि॒तो ना॑शयामसि ५ यस्त्वा॒ स्वप्ने॑न॒ तम॑सा मोहयि॒त्वा नि॒पद्य॑ते। प्र॒जां यस्ते॒ जिघां॑सति॒ तमि॒तो ना॑शयामसि ६ ॥ २० ॥

अक्षीभ्यां षड्विवृहा काश्यपो यक्ष्मघ्न्यनुष्टुप् ।

६ ३ अक्षीभ्यांते नासिकाभ्यांकर्णाभ्यांछुबुकादधि । यक्ष्मंशीर्षण्यंमस्तिष्काज्जिह्वायाविवृहामिते १ ग्रीवाभ्यस्तउष्णिहाभ्यःकीकसाभ्योअनूक्यात् । यक्ष्मंदोषण्य१मंसाभ्यांबाहुभ्यांविवृहामिते २ आन्त्रेभ्यस्तेगुदाभ्योवनिष्ठोर्हृदयादधि । यक्ष्मंमतस्नाभ्यांयक्नः प्लाशिभ्योविवृहामिते ३ ऊरुभ्यांतेअष्ठीवद्भ्यांपार्ष्णिभ्यांप्रपदाभ्याम् । यक्ष्मंश्रोणिभ्यांभासदाद्भंससोविवृहामिते ४ मेहनाद्वनंकरणाल्लोमभ्यस्तेनखेभ्यः । यक्ष्मंसर्वस्मादात्मनस्तमिदंविवृहामिते ५ अङ्गादङ्गाल्लोम्नोलोम्नोजातंपर्वणिपर्वणि । यक्ष्मंसर्वस्मादात्मनस्तमिदंविवृहामिते ६ ॥ २१ ॥

अपेहि पञ्च दुःस्वप्नघ्न्यनुष्टुप्। तृतीया त्रिष्टुप्। अन्त्या पङ्क्तिः।

१६४ अपेहिमनसस्पतेऽपक्रामपरश्चर । परोनिर्ऋत्याआचक्ष्वबहुधाजीवतोमनः १ भद्रंवैवरंवृणतेभद्रंयुञ्जन्तिदक्षिणम् । भद्रंवैवस्वतेचक्षुर्बहुत्राजीवतोमनः २ यदाशसानिःशसाभिशसोपारिमजाग्रतोयत्स्वपन्तः । अग्निर्विश्वान्यप दुष्कृतान्यजुष्टान्यारेअस्मद्दधातु ३ यदिन्द्रब्रह्मणस्पतेऽभिद्रोहंचरामसि । प्रचेतानआङ्गिरसोद्विषतांपात्वंहसः ४ अजैष्माद्यासनामचाभूमानागसोवयम् । जाग्रत्स्वप्नःसंकल्पःपापोयंद्विष्मस्तंसऋच्छतुयोनोद्वेष्टितमृच्छतु ५ ॥ २२ ॥

देवाः पञ्च कपोतो नैर्ऋतः कपोतोपहतौ प्रायश्चित्तं विश्वेदेवास्त्रिष्टुप्।

१६५ देवाःकपोतइषितोयदिच्छन्दूतोनिर्ऋत्याइदमाजगाम । तस्माअर्चाम कृणवामनिष्कृतिंशंनोअस्तुद्विपदेशंचतुष्पदे १ शिवःकपोतइषितोनोअस्त्वना-

गार्देवाःशकुनोगृहेषु । अग्निर्हिविप्रोजुषतांहविर्नःपरिहेतिःपक्षिणीनोवृणक्तु २ हेतिःपक्षिणीनदभात्यस्मानाष्ट्रीपदंकृणुतेअग्निधाने । शंनोगोभ्यश्चपुरुषेभ्य-श्चास्तुमानोहिंसीदिहदेवाःकपोतः ३ यदुलूकोवदतिमोघमेतद्यत्कपोतःपदमग्नौ कृणोति । यस्यदूतःप्रहितएषएतत्तस्मैयमायनमोअस्तुमृत्यवे ४ ऋचाकपोतं नुदतप्रणोदमिषंमदन्तःपरिगांनयध्वम् । संयोपयन्तोदुरितानिविश्वाहित्वानऊ-र्जंप्रपतात्पतिष्ठः ५ ॥ २३ ॥

ऋषभं पञ्च ऋषभो वैराजः शाक्वरो वा सपत्नघ्न्यनुष्टुप् । अन्त्या महापङ्क्तिः ।

१६६ ऋषभंमासमानानांसपत्नानांविषासहिम् । हन्तारंशत्रूणांकृधिविरा-जंगोपतिंगवाम् १ अहमस्मिसपत्नहेन्द्रइवारिष्टोअक्षतः । अधःसपत्नामेपदो-रिमेसर्वेअभिष्ठिताः २ अत्रैववोऽपिनह्याम्युभेआर्त्नीइवज्यया । वाचस्पतेनि

वैधेमान्यथामदधरंवदान् ३ अभिभूरहमागमंविश्वकर्मेणधाम्ना । आवश्चित्तमा वोव्रतमावोऽहंसमितिंददे ४ योगक्षेमंवआदायाहंभूयासमुत्तमआवोमूर्धानमक्र-मीम् । अधस्पदान्मउद्वदतमण्डूकाइवोदकान्मण्डूकाउदकादिव ५ ॥ २४ ॥

तुभ्येदं चतुष्कं विश्वामित्रजमदग्नी इन्द्रो जगती । उपान्त्याया लिङ्गोक्तदेवता ।

१६७ तुभ्येदमिन्द्रपरिषिच्यतेमधुत्वंसुतस्यकलशस्यराजसि । त्वंरयिंपुरु-वीरामुनस्कृधित्वंतपःपरितप्याजयःस्वः १ स्वर्जितंमहिमन्दानमन्धसोहवाम-हेपरिशक्रंसुताँउप । इमंनोयज्ञमिहबोध्यागहिस्पृधोजयन्तंमघवानमीमहे २ सोमस्यराज्ञोवरुणस्यधर्मणिबृहस्पतेरनुमत्याउशर्मणि । तवाहमद्यमघवन्नुप-स्तुतौधातर्विधातःकलशाँअभक्षयम् ३ प्रस्तुतोभक्षमकरंचरावपिस्तोमंचेमंप्रथ-मःसूरिरुन्मृजे । सुतेसातेनयद्यागमंवांप्रतिविश्वामित्रजमदग्नीदमे ४ ॥ २५ ॥

वातस्य चतुष्कमनिलो वातायनो वायुस्त्रिष्टुप् ।

१६८ वातस्यनुमहिमानंरथस्यरुजन्नेतिस्तनयन्नस्यघोषः । दिविस्पृग्यात्यरुणानिकृण्वन्नुतोएतिपृथिव्यारेणुमस्यन् १ संप्रेरतेअनुवातस्यविष्ठाऐनंगच्छन्ति समनंनयोषाः । ताभिःसयुक्सरथंदेवईयतेऽस्यविश्वस्यभुवनस्यराजा २ अन्तरिक्षेपथिभिरीयमानोननिविशतेकतमच्चनाहः । अपांसखाप्रथमजाऋतावाक्व स्विज्जातःकुतआबभूव ३ आत्मादेवानांभुवनस्यगर्भोयथावशंचरतिदेवएषः । घोषाइदस्यशृण्विरेनरूपंतस्मैवातायहविषाविधेम ४ ॥ २६

मयोभूश्चतुष्कं शबरः काक्षीवतो गावस्त्रिष्टुप् ।

१६९ मयोभूर्वातोअभिवातूस्राऊर्जस्वतीरोषधीरारिशन्ताम् । पीवस्वतीर्जीवधन्याःपिबन्त्ववसायपद्वतेरुद्रमृळ १ याःसरूपाविरूपाएकरूपायासामग्नि-

रिष्ट्यानामानिवेद । याअङ्गिरसस्तपसेहचक्रुस्ताभ्यःपर्जन्यमहिशर्मयच्छ २
यादेवेषुतन्व१मैरयन्तयासांसोमोविश्वारूपाणिवेद । ताअस्मभ्यंपयसापिन्व-
मानाःप्रजावतीरिन्द्रगोष्ठेरिरीहि ३ प्रजापतिर्मह्यमेताररराणोविश्वैर्देवैःपितृभिःसं-
विदानः । शिवाःसतीरुपनोगोष्ठमाकस्तासांवयंप्रजयासंसदेम ४ ॥ २७ ॥

विभ्राट्चतुष्कं विभ्राट्सौर्यः सूर्यो जगती । अन्त्यास्तारपङ्क्तिः ।

१७० विभ्राड्बृहत्पिबतुसोम्यंमध्वायुर्दधद्यज्ञपतावविह्रुतम् । वातजूतोयो
अभिरक्षतित्मनाप्रजाःपुपोषपुरुधाविराजति १ विभ्राड्बृहत्सुभृतंवाजसातमं
धर्मन्दिवोधरुणेसत्यमर्पितम् । अमित्रहावृत्रहादस्युहन्तमंज्योतिर्जज्ञेअसुरहा
सपत्नहा २ इदंश्रेष्ठंज्योतिषांज्योतिरुत्तमंविश्वजिद्धनजिदुच्यतेबृहत् । विश्व-
भ्राड्भ्राजोमहिसूर्योदृशउरुपप्रथेसहओजोअच्युतम् ३ विभ्राजञ्ज्योतिषास्व-

१रगच्छोरोचनंदिवः । येनेमाविश्वाभुवनान्याभृताविश्वकर्मणाविश्वदेव्याव-
ता ४ ॥ २८ ॥

त्वं सं चतुष्कमिटो भार्गव इन्द्रो गायत्री ।

१७१ त्वंत्यमिटतोरथमिन्द्रप्रावः सुतावतः । अशृणोःसोमिनोहवम् १ त्वं
मखस्यदोधतःशिरोऽवत्वचोभरः । अगच्छःसोमिनोगृहम् २ त्वंत्यमिन्द्रमर्त्य-
मास्त्रबुध्नायवेन्यम् । मुहुःश्रथ्नामनस्यवे ३ त्वंत्यमिन्द्रसूर्यंपश्चासन्तंपुरस्कृधि ।
देवानांचित्तिरोवशम् ४ ॥ २९ ॥

आ याहि चतुष्कं संवर्त उषा द्विपदा विराट् ।

१७२ आयाहिवनसासहगावःसचन्तवर्तनिंयदूधभिः १ आयाहिवस्व्या-

धियामंहिष्ठोजारयन्मंखःसुदानुभिः २ पितुभृतोनतन्तुमित्सुदानंवःप्रतिदध्मोयजामसि ३ उषाअपस्वसुस्तमःसंवर्तयतिवर्तनिंसुजाततां ४ ॥ ३० ॥

आ त्वा षड्ध्रुवो राज्ञः स्तुतिरनुष्टुप् ।

१७३ आत्वाहार्षमन्तरेधिध्रुवस्तिष्ठाविचाचलिः । विशस्त्वासर्वावाञ्छन्तु मात्वद्राष्ट्रमधिभ्रशत् १ इहैवैधिमापच्योष्ठाःपर्वतइवाविचाचलिः । इन्द्रइवेह ध्रुवस्तिष्ठेहराष्ट्रमुधारय २ इममिन्द्रोअदीधरद्ध्रुवंध्रुवेणहविषा । तस्मैसोमो अधिब्रवत्तस्माउब्रह्मणस्पतिः ३ ध्रुवाद्यौर्ध्रुवापृथिवीध्रुवासःपर्वताइमे । ध्रुवंविश्वमिदंजगद्ध्रुवोराजाविशामयम् ४ ध्रुवंतेराजावरुणोध्रुवंदेवोबृहस्पतिः । ध्रुवं तइन्द्रश्चाग्निश्चराष्ट्रंधारयतांध्रुवम् ५ ध्रुवंध्रुवेणहविषाभिसोमंमृशामसि । अथो तइन्द्रःकेवलीर्विशोबलिहृतस्करत् ६ ॥ ३१ ॥

अभीवर्तेन पञ्चाभीवर्तो राज्ञः स्तुतिरनुष्टुप् ।

१७४ अभीवर्तेनहविषायेनेन्द्रोअभिवावृते । तेनास्मान्ब्रह्मणस्पतेऽभिराष्ट्रायवर्तय १ अभिवृत्यसपत्नानभियानोअरातयः । अभिपृतन्यन्तंतिष्ठाभियोनइरस्यति २ अभित्वादेवःसविताभिसोमोअवीवृतत् । अभित्वाविश्वाभूतान्यभीवर्तोयथाससि ३ येनेन्द्रोहविषाकृत्व्यभवद्द्युम्न्युत्तमः । इदंतदक्रिदेवाअसपत्नःकिलाभुवम् ४ असपत्नःसपत्नहाभिराष्ट्रोविषासहिः । यथाहमेषांभूतानांविराजानिजनस्यच ५ ॥ ३२ ॥

प्र वश्चतुष्कमूर्ध्वग्रावार्बुदिर्ग्रावाणो गायत्री ।

१७५ प्रवोग्रावाणःसवितादेवःसुवतुधर्मणा । धूर्षुयुज्यध्वंसुनुत १ ग्रावाणोअपदुच्छुनामपसेधतदुर्मतिम् । उस्राःकर्तनभेषजम् २ ग्रावाणउपरेष्वाम-

हीयन्तेसजोषसः । वृष्णेदधतोवृष्ण्यम् ३ ग्रावाणःसवितानुवोदेवःसुवतुधर्म-
णा । यजमानायसुन्वते ४ ॥ ३३ ॥

प्र सूनवश्चतुष्कं सूनुरार्भवोग्निरनुष्टुप् । आद्याया ऋभवः । उपाद्या गायत्री ।

१७६ प्रसूनवऋभूणांबृहन्नवन्तवृजना । क्षामायेविश्वधायसोऽश्नन्धेनुंनमा-
तरम् १ प्रदेवंदेव्याधियाभरताजातवेदसम् । हव्यानोवक्षदानुषक् २ अयमुष्य
प्रदेवयुर्होतायज्ञायनीयते । रथोनयोरभीवृतोघृणीवाञ्चेतितित्मना ३ अयमग्नि-
रुरुष्यत्यमृतादिवजन्मनः । सहसश्चित्सहीयान्देवोजीवातवेकृतः ४ ॥ ३४ ॥

पतङ्गं तृचं पतङ्गः प्राजापत्यो मायाभेदस्त्रिष्टुप् । आद्या जगती ।

१७७ पतङ्गमक्तमसुरस्यमाययाहृदापश्यन्तिमनसाविपश्चितः । समुद्रेअन्तः
कवयोविचक्षतेमरीचीनांपदमिच्छन्तिवेधसः १ पतङ्गोवाचंमनसाबिभर्तितांग-

न्धर्वो॑ऽवद॒द्गर्भे॑अ॒न्तः । तां द्योत॑मानांस्व॒र्यं॑मनी॒षामृ॒तस्यं॑प॒दे क॒वयो॒निपा॑न्ति २
अप॑श्यंगो॒पामनि॑पद्यमान॒माच॒परा॑चप॒थिभि॒श्चर॑न्तम् । ससध्रीची॒ःसविषू॑ची॒र्व-
सा॑न॒आव॑रीवर्ति॒भुव॑नेष्व॒न्तः ३ ॥ ३५ ॥

समू षु तृचमरिष्टनेमिस्तार्क्ष्यस्त्रिष्टुप् ।

१७८ त्यमू॒षुवा॒जिनं॑दे॒वजू॑तंस॒हावा॑नंतरु॒तारं॒रथा॑नाम् । अरि॑ष्टनेमिंपृत॒नाजं-
मा॒शुंस्व॒स्तये॒तार्क्ष्य॑मि॒हाहु॑वेम १ इन्द्र॑स्येवरा॒तिमा॒जोहु॑वानाःस्व॒स्तये॒नाव॑मि॒वा-
रु॑हेम । उर्वी॒नपृथ्वी॒बहु॑ले॒गभी॑रे॒मावा॒मेतौ॒मापरे॑तौरिषाम २ स॒द्यश्चि॒द्यःशव॑सा
पञ्च॑कृष्टीःसूर्य॑इव॒ज्योति॑षा॒पस्त॒तान॑ । सहस्र॒साःश॑त॒साअ॑स्य॒रंहि॒र्नस्मा॑वरन्तेयु-
व॒तिंनशर्या॑म् ३ ॥ ३६ ॥

उत्तिष्ठत तृचमिन्द्रस्त्रिष्टुप् । आद्यायाः शिबिरौशीनरः । मध्यायाः प्रतर्दनः काशिराजः ।
अन्त्याया वसुमना रौहिदश्वः । आद्यानुष्टुप् ।

१७९ उत्तिष्ठतावपश्यतेन्द्रस्यभागमृत्वियम् । यदिश्रातोजुहोतनयद्यश्रातो ममत्तन १ श्रातंहविरोष्विन्द्रप्रयाहिजगामसूरोअध्वनोविमध्यम् । परित्वासते निधिभिःसखायःकुलपानव्राजपतिंचरन्तम् २ श्रातंमन्यऊधनिश्रातमग्नौसु-श्रातंमन्येतदृतंनवीयः । माध्यंदिनस्यसवनस्यदध्नःपिबेन्द्रवज्रिन्पुरुकृज्जु-षाणः ३ ॥ ३७ ॥

प्र ससाहिषे तृचं जय ऐन्द्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१८० प्रससाहिषेपुरुहूतशत्रूञ्ज्येष्ठस्तेशुष्मइहरातिरस्तु । इन्द्राभरदक्षिणेना वसूनिपतिःसिन्धूनामसिरेवतीनाम् १ मृगोनभीमःकुचरोगिरिष्ठाःपरावतआजं-

गन्थापरस्याः । सृकंसंशायंपविमिन्द्रतिग्मंविशत्रून्ताह्विविमृधोनुदस्व २ इन्द्रं क्षत्रमभिवाममोजोऽजायथावृषभचर्षणीनाम् । अपानुदोजनममित्रयन्तमुरुं देवेभ्योअकृणोरुलोकम् ३ ॥ ३८ ॥

प्रथश्च तृचं विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । आद्यायाः प्रथो वासिष्ठः ।
मध्यायाः समथो भारद्वाजः । अन्याया घर्मः सौर्यः ।

१८१ प्रथश्चयस्यसप्रथश्चनामानुष्टुभस्यहविषोहविर्यत् । धातुर्द्युतानात्सवितुश्चविष्णोरथंतरमाजभारावसिष्ठः १ अविन्दन्तेअतिहितंयदासीद्यज्ञस्यधामपरमंगुहायत् । धातुर्द्युतानात्सवितुश्चविष्णोर्भरद्वाजोबृहदाचक्रेअग्नेः २ तेऽविन्दन्मनसादीध्यानायजुःष्कन्नंप्रथमंदेवयानम् । धातुर्द्युतानात्सवितुश्चविष्णोरासूर्यादभरन्घर्ममेते ३ ॥ ३९ ॥

बृहस्पतिस्तृचं त्वपुर्मूर्धा बार्हस्पत्यो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप् ।

१८२ बृहस्पतिर्नयतुदुर्गहातिरःपुनर्नेषदघशंसायमन्मं । क्षिपदशस्तिमपदुर्मतिंहन्नथांकरद्यजमानायशंयोः १ नराशंसोनोऽवतुप्रयाजेशंनोअस्त्वनुयाजोहवेषु । क्षिपदशस्तिमपदुर्मतिंहन्नथांकरद्यजमानायशंयोः २ तपुर्मूर्धातपतुरक्षसोयेब्रह्मद्विषःशरवेहन्तवाउ । क्षिपदशस्तिमपदुर्मतिंहन्नथांकरद्यजमानायशंयोः ३ ॥ ४० ॥

अपश्यं प्रजावान्प्राजापत्योन्वृचं यजमानपत्नीहोत्राशिषस्त्रिष्टुप् ।

१८३ अपश्यंत्वामनसाचेकितानंतपसोजातंतपसोविभूतम् । इहप्रजामिहरयिंरराणःप्रजायस्वप्रजयापुत्रकाम १ अपश्यंत्वामनसादीध्यानांस्वायांतनूऋत्व्येनाधमानाम् । उपमामुच्चायुवतिर्बभूयाःप्रजायस्वप्रजयापुत्रकामे २ अहंग-

भँमदधामोषधीष्वहंविश्वेषुभुवनेष्वन्तः । अहंप्रजाअंजतयंपृथिव्यामहंजनिंभ्यो अपरीषुपुत्रान् ३ ॥ ४१ ॥

विष्णुस्तृचं त्वष्टा गर्भकर्ता विष्णुर्वा प्राजापत्यो गर्भार्थाशीर्लिङ्गोक्तदेवता अनुष्टुप् ।

१८४ विष्णुर्योनिंकल्पयतुत्वष्टांरूपाणिंपिंशतु । आसिंञ्चतुप्रजापतिर्धाता गर्भंदधातुते १ गर्भंधेहिसिनीवालिगर्भंधेहिसरस्वति । गर्भंतेअश्विनौदेवावा धत्तांपुष्करस्रजा २ हिरण्ययींअरणीयंनिर्मन्थतोअश्विना । तंतेगर्भंहवामहेद- दशमेमासिसूतवे ३ ॥ ४२ ॥

महि तृचं सत्यधृतिर्वारुणिरादितिः स्वस्त्ययनं गायत्री ।

१८५ महित्रीणामवोऽस्तुद्युक्षंमित्रस्यार्यम्णः । दुराधर्षंवरुणस्य १ नहिते-

षांममाचननाध्वंसुवारणेषु । ईशेरिपुरघशंसः २ यस्मैपुत्रासोअदितेःप्रजीव-
सेमर्त्याय । ज्योतिर्यच्छन्त्यजस्रम् ३ ॥ ४३ ॥

वातस्तृचमुलो वातायनो वायुर्गायत्री ।

१८६ वातआवातुभेषजंशंभुमयोभुनोहृदे । प्रणआयूंषितारिषत् १
उतवातपितासिनउतभ्रातोतनःसखा । सनोजीवातवेकृधि २ यददोवाततेगृ-
हे३मृतस्यनिधिर्हितः । ततोनोदेहिजीवसे ३ ॥ ४४ ॥

भाग्नये पश्चाग्नेयो वत्सोग्निर्गायत्री ।

१८७ प्राग्नयेवाचमीरयवृषभायक्षितीनाम् । सनःपर्षदतिद्विषः १ यःपर-
स्याःपरावतस्तिरोधन्वातिरोचते । सनःपर्षदतिद्विषः २ योरक्षांसिनिजूर्वति
वृषाशुक्रेणशोचिषा । सनःपर्षदतिद्विषः ३ योविश्वाभिविपश्यतिभुवनासंच

पश्यंति । सनः पर्षदतिद्विषः ४ योअस्यपारेरजसःशुक्रोअग्निरजायत । सनः पर्षदतिद्विषः ५ ॥ ४५ ॥

प्र नूनं तृचं श्येन आग्नेयोग्निर्जातवेदा गायत्री ।

१८८ प्रनूनंजातवेदसमश्वंहिनोतवाजिनम् । इदंनोबर्हिरासदे १ अस्यप्रजातवेदसोविप्रवीरस्यमीळ्हुषः । महीमियर्मिसुष्टुतिम् २ यारुचोजातवेदसोदेवत्राहव्यवाहनीः । ताभिर्नोयज्ञमिन्वतु ३ ॥ ४६ ॥

आयं गौस्तृचं सार्पराज्ञी सार्पराज्ञी सूर्यो वा गायत्री ।

१८९ आयंगौःपृश्निरक्रमीदसदन्मातरंपुरः । पितरंचप्रयन्त्स्वः १ अन्तश्चरतिरोचनास्यप्राणादपानती । व्यख्यन्महिषोदिवम् २ त्रिंशद्धामविराजतिवाक्पतङ्गायधीयते । प्रतिवस्तोरहद्युभिः ३ ॥ ४७ ॥

ऋतं तृचमघमर्षणो माधुच्छदसो भाववृत्तमनुष्टुप् ।

११० ऋतंचसत्यंचाभीद्धात्तपसोऽध्यजायत । ततोरात्र्यजायततततःसमुद्रो अर्णवः १ समुद्रादर्णवादधिसंवत्सरोअजायत । अहोरात्राणिविदधद्विश्वस्य मिषतोवशी २ सूर्याचन्द्रमसौधातायथापूर्वमकल्पयत् । दिवंचपृथिवींचान्तरिक्षमथोस्वः ३ ॥ ४८ ॥

संसं चतुष्कं संवननः संज्ञानमनुष्टुप् । आद्याया अग्निः । उपान्त्या त्रिष्टुप् ।

१११ संसमिद्युवसेवृषन्नग्नेविश्वान्यर्यआ । इळस्पदेसमिध्यसेसनोवसून्याभर १ संगच्छध्वंसंवदध्वंसंवोमनांसिजानताम् । देवाभागंयथापूर्वेसंजानानाउपासते २ समानोमन्त्रःसमितिःसमानीसमानंमनःसहचित्तमेषाम् । समानं

मन्त्रंम॒भिमंन्त्रयेवः सम॒ानेनंवोह॒विषांजुहोमि ३ स॒म॒ानीव॒आकूंतिः सम॒ाना हृदंयानिवः । स॒म॒ानमंस्तुव॒ोमन॒ोयथांव॒ः सुस॒हासंति ४ ॥ ४१ ॥ इत्यष्टमाष्टके-ष्टमोध्यायः ॥ ८ ॥ इत्यष्टमाष्टकः समाप्तः ॥ ८ ॥

इति दशमे मण्डले द्वादशोनुवाकः ॥ १२ ॥

॥ इति दशमं मण्डलं समाप्तम् ॥ १० ॥

॥ श्रीः ॥

॥ अथ परिशिष्टानि ॥

द्वितीयाष्टकस्य पञ्चमाध्यायस्य षोडशवर्गानन्तरं मा बिभेरित्यादि परिशिष्टम् ।

माबिंभेर्नमंरिष्यासिपरिंत्वापामिसर्वतंः । घनेनहन्मिवृश्चिंकमहिंदण्डेनागं-
तम् १ आदित्यरथवेगेंनविष्णुर्बाहुबलेनंच । गरुडपक्षनिपातेंनभूमिंगंच्छमहा-
यंशाः २ गरुडस्यजातंमात्रेणत्रयोलोंकाःप्रकम्पिंताः । प्रकम्पितामहीसर्वासं-
शैलंवनकानंना ३ गगनंनष्टंचन्द्रार्कंज्योतिषंनप्रकाशंते । देवताभयंभीताश्च
मारुतोंनप्लवायंतिमारुतोंनप्लवायत्योंनमंः ४ भोसर्पभद्रभद्रंतेंदूरंगंच्छमहायं-
शाः । जनमेंजयस्यंयज्ञांतेआस्तीकंवचनंस्मंर ५ आस्तीकवचनंश्रुत्वांयःस-

पौनन्निवर्तते । शतधाभिद्यतेमूर्ध्नाशिशवृक्षफलंयथा ६ नर्मदायैनमःप्रातर्नर्म-
दायैनमोनिशि । नमोस्तुनर्मदेतुभ्यंत्राहिमांविषसर्पतः ७ योजरत्कारुणाजा-
तोजरत्कन्यांमहायशाः । तस्यंसर्पापिभद्रंतेदूरंगच्छमहायशाः ८ ॥

अष्टमाध्यायस्य द्वादशवर्गानन्तरं भद्रमिसादि परिशिष्टम् ।

भद्रंवददक्षिणतोभद्रमुत्तरतोवद । भद्रंपुरस्तान्नोवदभद्रंपश्चात्कपिञ्जल १
भद्रंवदपुत्रैर्भद्रंवदगृहेषुच । भद्रमस्माकंनोवदभद्रंनोअभयंवद २ भद्रमधस्ता-
न्नोवदभद्रमुपरिष्टान्नोवद । भद्रंभद्रंनआवदभद्रंनःसर्वतोवद ३ असपत्नःपुरस्ता-
न्नःशिवंदक्षिणतस्कृधि । अभयंसततंपश्चाद्भद्रमुत्तरतोगृहे ४ यौवनानिमहयासि
जिग्युषामिवदुन्दुभिः । शकुन्तकप्रदक्षिणंशतपत्राभिनोवद ५ आवदँस्त्वंशकु

नेभद्रमावंदतूष्णीमासीनःसुमतिंचिकिद्धिनः । यदुत्पतन्वदसिकर्करिर्यथाबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ६ ॥

चतुर्थाष्टकस्य द्वितीयाध्यायस्य पञ्चविंशवर्गानन्तरं जागर्षीत्यादि परिशिष्टम् ।

जागर्षित्वंभुवनेजातवेदोजागर्षियत्रयजंतेहविष्मान् । इदंहविःश्रद्दधानोजुहोमितेनपासिगुह्यंनामगोनाम् १ ॥

तृतीयाध्यायस्य तृतीयवर्गान्ते सूक्तान्त इत्यादि परिशिष्टम् ।

सूक्तान्तेतृणान्यग्नावरण्येवोदकेपिवा । यत्स्तृणैरध्ययनंतदधीतंस्तृणानिभवतेभव । वापीकूपतडागानांसमुद्रंगच्छस्वाहा १ ॥

सप्तमवर्गानन्तरं स्वस्तीत्यादि परिशिष्टम् ।

स्वस्त्ययनंताक्ष्यमरिष्टनेमिंमहद्भूतंवायसंदेवतानाम् । असुरघ्नमिन्द्रसखंस-

मत्सुबृहद्यशोनावमिवारुहेम १ अंहोमुचमाङ्गिरसंगयंचस्वस्त्यात्रेयंमनसाच-ताक्ष्यम् । प्रयतपाणिःशरणंप्रपद्येस्वस्तिसंबाधेष्वभयंनोअस्तु २ ॥

चतुर्थाध्यायस्यैकोनत्रिंशवर्गा नन्तरंवर्षन्त्वित्यादि परिशिष्टम् ।

वर्षन्तुतेविभावरिदिवोअभ्रस्यविद्युतः । रोहन्तुसर्वबीजान्यवब्रह्मद्विषोजहि १ ॥

चतुस्त्रिंशवर्गानन्तरं हिरण्यवर्णामित्यादि परिशिष्टम् ।

हिरण्यवर्णांहरिणींसुवर्णरजतस्रजाम् । चन्द्रांहिरण्मयींलक्ष्मींजातवेदोम आवह १ तांमआवहजातवेदोलक्ष्मीमनपगामिनीम् । यस्यांहिरण्यंविन्देयं गामश्वंपुरुषानहम् २ अश्वपूर्वांरथमध्यांहस्तिनादप्रमोदिनीम् । श्रियंदेवीमुप ह्वयेश्रीर्मादेवीजुषताम् ३ कांसोस्मितांहिरण्यप्राकारामार्द्रांज्वलन्तींतृप्तांतर्पयं-

न्तीम् । पद्मेस्थितांपद्मवर्णांतामिहोपह्वयेश्रियम् ४ चन्द्रांप्रभासांयशसाज्वल-
न्तींश्रियंलोकेदेवजुष्टामुदाराम् । तांपद्मिनीमींशरणंप्रपद्येऽलक्ष्मीर्मेनश्यतां
त्वांवृणे ५ ॥ १आदित्यवर्णेतपसोधिजातोवनस्पतिस्तववृक्षोथबिल्वः । तस्य
फलानितपसानुदन्तुममान्तरायाश्चबाह्याअलक्ष्मीः ६ उपैतुमांदेवसखःकीर्ति
श्चमणिनासह । प्रादुर्भूतोसुराष्ट्रेस्मिन्कीर्तिमृद्धिंददातुमे ७ क्षुत्पिपासामला
ज्येष्ठामलक्ष्मींनाशयाम्यहम् । अभूतिमसमृद्धिंचसर्वांनिर्णुदमेगृहात् ८ गन्ध-
द्वारांदुराधर्षांनित्यपुष्टांकरीषिणीम् । ईश्वरींसर्वभूतानांतामिहोपह्वयेश्रियम् ९
मनसःकाममाकूतंवाचःसत्यमशीमहि । पशूनांरूपमन्नस्यमयिश्रीःश्रयतांय-
शः १० ॥ २ ॥ कर्दमेनप्रजाभूतामयिसंभवकर्दम। श्रियंवासयमेकुलेमात-
रंपद्ममालिनीम् ११ आपःसृजन्तुस्निग्धानिचिक्लीतवसमेगृहे । निचदेवींमा-

तंरश्रियंवासयंमेकुले १२ आर्द्रांपुष्करिंणींपुष्टिंपिङ्गलांपद्ममालिनीम् । चन्द्रां हिरण्मयींलक्ष्मींजातवेदोमआवंह १३ आर्द्रांयःकरिंणीयष्टिंसुवर्णांहेममालिनीम् । सूर्यांहिरण्मयींलक्ष्मींजातवेदोमआवंह १४ तांमआवंजातवेदोलक्ष्मीमनंपगामिनींम् । यस्यांहिरंण्यंप्रभूतंगावोंदास्योश्वांन्विन्देयंपुरुंषानहम् १५ ॥ ३ ॥ यःशुचिःप्रयंतोभूत्वाजुहुयांदाज्यमन्वंहम् । सूक्तंपञ्चदंशर्चंचश्रीकामंःसततंजंपेत् १६ पद्माननेपद्मनिपंद्मपत्रेपद्मंप्रियेपद्मदलांयताक्षि । विश्वप्रियेविश्वमनोंनुकूलेत्वत्पांदपद्मंमयिसंन्निधत्स्व १७ पद्माननेपंद्मऊरूपद्माक्षींपद्मसंभवे । तन्मेंभजसिंपद्माक्षियेनसौख्यंलभाम्यंहम् १८ अश्वदायींगोदायीधनदांयिमहाधंने । धनंमेजुषंतांदेविसर्वकांमांश्चदेहिंमे १९ पुत्रपौत्रधंनंधान्यंहस्त्यश्वांदिगवेरंथम् । प्रजानांभवंसीमाताआयुष्मंन्तंकरोतुंमे २० धनंमग्निर्धनंवा-

युर्धनंसूर्योधनंवसुः । धनमिन्द्रोबृहस्पतिर्वरुणंधनंमस्तुमे २१ वैनतेयसोमंपिबसोमंपिबतुवृत्रहा । सोमंधनस्यसोमिनोमह्यंददातुसोमिनः २२ नक्रोधोनचमात्सर्यंनलोभोनाशुभामतिः । भवन्तिकृतपुण्यानांभक्तानांश्रीसूक्तंजपेत् २३ सरसिजनिलयेसरोजहस्तेधवलतरांशुकगन्धमाल्यशुभे । भगवतिहरिवल्लभेमनोज्ञेत्रिभुवनभूतिकरीप्रसीदमह्यम् २४ विष्णुपत्नींक्षमांदेवींमाधवींमाधवप्रियाम् । लक्ष्मींप्रियसखींदेवींनमाम्यच्युतवल्लभाम् २५ महालक्ष्म्यैचविद्महेविष्णुपत्न्यैचधीमहि । तन्नोलक्ष्मीःप्रचोदयात् २६ श्रीवर्चस्वमायुष्यमारोग्यमाविधाच्छोभमानंमहीयते । धान्यंधनंपशुंबहुपुत्रलाभंशतसंवत्सरंदीर्घमायुः २७ ॥

सप्तमाध्यायस्य विंशातितमवर्गानन्तरं चक्षुरित्यादि परिशिष्टम् ।

चक्षुश्चश्रोत्रंचमनश्चवाक्चप्राणापानौदेहइदंशरीरम् । द्वौप्रत्यञ्चावनुलोमौ

विसर्गौवेतंतंमन्येदर्शयन्त्रमुत्तमम् १ नखंश्चपृष्ठिश्चकरौचबाहूजङ्घेचोरूउदरंशि-
रश्च । रोमाणिमांसंरुधिरंस्थिमज्जमेतच्छरीरंजलबुद्बुदोपमम् २ भ्रुवौलला-
टेचतथाचकर्णौहनूकपोलौछुबुकंस्तथाच । ओष्ठौचदन्ताश्चतथैवजिह्वामेतच्छ-
रीरंमुखरंन्नकोशम् ३ ॥

पञ्चमाष्टकस्य तृतीयाध्यायस्य त्रिंशवर्गान्ते शंवतीरित्यादि परिशिष्टम् ।

शंवतीःपारंयन्त्येतेतंपृच्छन्तिवचोयुजां । अभ्यारंतंयमाकेंतुंयएवेदमितिब्रवं-
न् १ भासाकेंतुंपरिस्रुतंभारंतीर्ब्रह्मवर्धनीः । संजानानामहीमातायएवेदमि-
तिब्रवंत् २ इन्द्रस्तंकिंविभुंप्रभुंभानुनेयंसरस्वतीम् । येनसूर्यमरोचयद्येनेमेरो-
दसीउभे ३ जुषस्वाग्नेअङ्गिरःकाण्वंमेध्यातिथिम् । मात्वासोमंस्यबर्हृत्सुत-
स्यमधुमत्तमः ४ त्वमग्नेअङ्गिरःशोचस्वदेववीतमः । आशंतमशंतमाभिरभि-

ष्टिभिःशान्तिःस्वस्तिमंकुर्वत ५ शंनःकनिक्रदद्देवःपर्जन्योअभिवर्षतु । शंनोद्यावापृथिवीशंप्रजाभ्यःशंनएधिद्विपदेशंचतुष्पदे ६ ॥

चतुर्थाध्यायस्य द्वाविंशवर्गानतरं स्वप्नेसादि परिशिष्टम् ।

स्वप्नःस्वप्नाधिकरणेसर्वंनिष्वापयाजनम् । आसूर्यमन्यान्स्वापयव्युषं १ह्कं जाग्रियादहम् १ अजगरोनामसर्पःसर्पिरविषोमहान् । तस्मिन्हिसर्पःसुधितस्तेनंत्वास्वापयामसि २ सर्पःसर्पोअजगरःसर्पिरविषोमहान् । तस्यसर्पात्सिन्धवस्तस्यंगाधमंशीमहि ३ कालिकोनामसर्पोनवनागसहस्त्रबळः । यमुनह्रदेहंसोजातो३योनारायणवाहनः ४ यदिकालिकंदूतस्ययदिकाःकालिकाद्भयात् । जन्मभूमिमतिक्रान्तोनिर्विषोयातिकालिकः ५ आयाहीन्द्रपथिभिरीळितेभिर्यज्ञमिमंनोभागधेयंजुषस्व । तृप्तांजहुर्मातुळस्येवयोषाभागस्तेपैतृष्वसेयीवपा-

मिव ६ यशस्करंबलवन्तंप्रभुत्वंतमेवराजाधिपतिर्बभूव । संकीर्णनागाश्वपति-
र्नराणांसुमङ्गल्यंसततंदीर्घमायुः ७ कर्कोटकोनामसर्पोयोदृष्टीविषउच्यते । त-
स्यसर्पस्यसर्पत्वंतस्मैसर्पनमोस्तुते ८ नमोअस्तुसर्पेभ्योयेकेचपृथिवीमनु । ये-
अन्तरिक्षेयेदिवितेभ्यःसर्पेभ्योनमः ९ ॥

सप्तमाध्यायस्य चतुर्थवर्गानन्तरमुपेसादि परिशिष्टम् ।

उपप्लवदमण्डूकिवर्षमावदतादुरि । मध्येह्रदस्यप्लवस्वनिगृह्यचतुरःपुरः १

सप्तमाष्टकस्य द्वितीयाध्यायस्याष्टादश वर्गानन्तरं पावमानीरित्यादि परिशिष्टम् ।

पावमानीःस्वस्त्ययनीःसुदुघाहिघृतश्चुतः । ऋषिभिःसंभृतोरसोब्राह्मणेष्व-
मृतंहितम् १ पावमानीर्दिशन्तुनइमंलोकमथोअमुम् । कामान्समर्धयन्तुनोदे-
वीर्देवैःसमाहिताः २ येनदेवाःपवित्रेणात्मानंपुनतेसदा । तेनसहस्रधारेणपाव-

मान्यःपुनन्तुमाम् ३ प्राजापत्यंपवित्रंशतोद्यामंहिरण्मयम् । तेनब्रह्मविदोवयं
पूतंब्रह्मपुनीमहे ४ इन्द्रःसुनीतीसहमापुनातुसोमःस्वस्त्यावरुणःसमीच्या । य-
मोराजाप्रमृणाभिःपुनातुमाजातवेदामूर्जयन्त्यापुनातु ५ ऋषयस्तुतपस्तेपुःस-
र्वेस्वर्गंजिगीषवः । तपसस्तपसोग्र्यंतुपावमानीर्ऋचोब्रवीत् ६ यन्मेगर्भेवसतः
पापमुग्रंयज्जायमानस्यचकिंचिदन्यत् । जातस्यचयच्चापिचवर्धतोमेतत्पावमा-
नीभिरहंपुनामि ७ मातापित्रोर्यन्नकृतंवचोमेयत्स्थावरंजङ्गमंमाबभूव । विश्वं-
स्यतत्प्रहर्षितंवचोमेतत्पावमानीभिरहंपुनामि ८ गोघ्नात्तस्करत्वात्स्त्रीवधाद्यच्च-
किल्बिषम् । पापकंचचरणेभ्यस्तत्पावमानीभिरहंपुनामि ९ ब्रह्मवधात्सुरापा-
नात्स्वर्णस्तेयाद्वृषळिगमनमैथुनसंगमात् । गुरोर्दाराधिगमनाच्चतत्पावमानीभि-
रहंपुनामि १० बालघ्नान्मातृपितृवधाद्भूमितस्करात्सर्ववर्णगमनमैथुनसंगमात् ।

पापेभ्यश्च प्रतिग्रहात्सद्यः प्रहरति सर्वं दुष्कृतं तत्पावमानीभिरहं पुनामि ११ क्रय-
विक्रयाद्योनिदोषाद्भक्षाद्भोज्यात्प्रतिग्रहात् । असंभोजनाच्चापि नृशंसं तत्पावमा-
नीभिरहं पुनामि १२ दुर्यष्टं दुरधीतं पापं यच्चाज्ञानतो कृतम् । अयाजिताश्चासंया-
ज्यास्तत्पावमानीभिरहं पुनामि १३ अमन्त्रमन्नं यत्किंचिद्धूयते च हुताशने । सं-
वत्सरकृतं पापं तत्पावमानीभिरहं पुनामि १४ ऋतस्य योनयोमृतस्य धाम विश्वादे-
वेभ्यः पुण्यगन्धाः । तान आपः प्रवहन्तु पापं शुद्धा गच्छामि सुकृतामु लोकं तत्पाव-
मानीभिरहं पुनामि १५ पावमानीः स्वस्त्ययनीर्याभिर्गच्छति नान्दनम् । पुण्यां-
श्च भक्षान्भक्षयत्यमृतत्वं च गच्छति १६ पावमानीं पितॄन्देवान्ध्यायेद्यश्च सरस्वती-
म् । पितॄंस्तस्योपवर्तेत क्षीरं सर्पिर्मधूदकम् १७ पावमानं परं ब्रह्म शुक्रं ज्योतिः स-
नातनम् । ऋषींस्तस्योपतिष्ठेत क्षीरं सर्पिर्मधूदकम् १८ पावमानं परं ब्रह्म ये पठं-

न्तिमनीषिणः। सप्तंजन्मभवेद्विप्रोधनाढ्योवेदपारंगः ११ दशोत्तराण्यृचांश्चै-
वपावमानीःशतानिषट्। एतज्जुह्वञ्जपेन्मन्त्रंघोरमृत्युभयंहरेत् २० ॥

पञ्चमाध्यायस्याष्टाविंशवर्गानन्तरं यत्रेत्यादि परिशिष्टम्।

यत्रतत्परमंपदंविष्णोर्लोकेमहीयते । देवैःसुकृतकर्मभिस्तत्रमाममृतंकृधी-
न्द्रायेन्दोपरिस्रव १ यत्रतत्परमाव्यंभूतानामधिपतिम्। भावभावीचयोगींश्चतत्र
माममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव २ यत्रलोकास्तनूत्यजाःश्रद्धयातपसाजिताः। ते-
जश्चयत्रब्रह्मचतत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ३ यत्रदेवामहात्मानःसेन्द्राः-
श्चमरुद्गणाः। ब्रह्माचयत्रविष्णुतत्रश्चमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ४ यत्रग-
ङ्गाचयमुनाचयत्रप्राचीसरस्वती । यत्रसोमेश्वरोदेवस्तत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दो
परिस्रव ॥ ५ ॥

अष्टमाष्टकस्य तृतीयाध्यायस्य षष्ठवर्गानन्तरं सितेत्यादि परिशिष्टम् ।

सितासितेसरितेयत्रसंगथेतत्राप्लुतासोदिवमुत्पतन्ति । येवैतन्वं१विसृजन्ति धीरास्तेजनासोअमृतत्वंभजन्ते १ ॥

अष्टाविंशवर्गानन्तरमविधवेत्यादि परिशिष्टम् ।

अविधवाभववर्षाणिशतंसाग्रंतुसुव्रता । तेजस्वीचयशस्वीचधर्मपत्नीपतिव्रता १ जनयद्बहुपुत्राणिमाचदुःखंलभेत्कचित् । भर्तातेसोमपानित्यंभवेद्धर्मपरायणः २ अष्टपुत्राभवत्वंचसुभगाचपतिव्रता । भर्तुश्चैवपितुर्भ्रातुर्हृदयानन्दिनीसदा ३ इन्द्रस्यतुयथेन्द्राणीश्रीधरस्ययथाश्रिया । शंकरस्ययथागौरीतद्वद्भर्तुरभिभर्तरि ४ अत्रेर्यथानुसूयास्याद्वसिष्ठस्याप्यरुन्धती । कौशिकस्ययथासतीत-

थात्वंमपिभर्तारं ५ ध्रुवैधिपोष्यामयिमह्यंत्वादाद्बृहस्पतिः । मयापत्याप्रजावती संजीवशरदःशतम् ॥ ६ ॥

पञ्चमाध्यायस्य त्रयोविंशवर्गानन्तरमसावित्यादि परिशिष्टम् ।

असौयासेनामरुतःपरेषामभ्यैतिनओजसास्पर्धमाना । तांगूहततमसापव्रतेनयथामीषांअन्योअन्यंनजानात् १ अन्धाअमित्राभवताशीर्षाणःअहयइव । तेषांवोअग्निदग्धानामग्निमूळ्हानामिन्द्रोहन्तुवरंवरम् ॥ २ ॥

षष्ठाध्यायस्य द्वितीयवर्गान्ते हविर्भिरित्यादि परिशिष्टम् ।

हविर्भिरेकेस्वरितःसचन्तेसुन्वन्तएकेसवनेषुसोमान् । शचीर्मदन्तउतदक्षिणाभिर्नेज्जिह्मायन्त्योनरकेपताम ॥ १ ॥

सप्तमाध्यायस्य चतुर्दशवर्गानन्तरमारात्रीसादि परिशिष्टम् ।

आरात्रिपार्थिवंरजःपितरःप्रायुधामभिः । दिवःसदांसिबृहतीवितिष्ठसआ-
त्वेषंवर्ततेतमः १ येतेरात्रीनृचक्षसोयुक्तासोनवतिर्नव । अशीतिःसन्त्वष्टाउ-
तोतेसप्तसप्ततीः २ रात्रींप्रपद्येजननींसर्वभूतनिवेशनीम् । भद्रांभगवतींकृष्णां
विश्वस्यजगतोनिशाम् ३ संवेशिनींसंयमिनींग्रहनक्षत्रमालिनीम् । प्रपन्नोहं
शिवांरात्रींभद्रेपारमशीमहिभद्रेपारमशीमह्योंनमः ४ स्तोष्यामिप्रयतोदेवीं
शरण्यांबह्वृचप्रियाम् । सहस्रसंमितांदुर्गांजातवेदसेसुनवामसोमम् ५ शान्त्य-
र्थंतद्विजातीनामृषिभिःसोमपाश्रिताः । ऋग्वेदेत्वंसमुत्पन्नामरातीयतोनिदहा-
तिवेदः ६ येत्वांदेविप्रपद्यन्तिब्राह्मणाहव्यवाहनीम् । अविद्याबहुविद्यावासनः
पर्षदतिदुर्गाणिविश्वा ७ येअग्निवर्णांशुभांसौम्यांकीर्तयिष्यन्तियेद्विजाः । तांतार-

यतिदुर्गाणिनावेवसिन्धुंदुरितात्यग्निः ८ दुर्गेषुविषमेघोरेसंग्रामेरिपुसंकटे । अ-
ग्निचोरनिपातेचसर्वग्रहनिवारणेदुष्टग्रहनिवारण्योन्नमः ९ दुर्गेषुविषमेषुत्वंसं-
ग्रामेषुवनेषुच । मोहयित्वाप्रपद्यन्तेतेषांमेअभयंकुरुतेषांमेअभयंकुर्वोनमः १०
केशिनींसर्वभूतानांपञ्चमीतिचनामच । सामांसमादिशादेवीसर्वतःपरिरक्ष-
तुसर्वतःपरिरक्षत्वोनमः ११ तामग्निवर्णातपसाज्वलन्तींवैरोचनींकर्मफले-
षुजुष्टाम् । दुर्गांदेवींशरणमहंप्रपद्येसुतरसितरसेनमःसुतरसितरसेनमः १२
दुर्गादुर्गेषुस्थानेषुशंनोदेवीरभिष्टये । यइमंदुर्गास्तवंपुण्यंरात्रौरात्रौसदापठेत् १३
रात्रिःकुशिकःसौभरोरात्रिर्वाभारद्वाजीरात्रिस्तवंगायत्रम् । रात्रिसूक्तंजपेन्नि-
त्यंतत्कालउपपद्यते १४ हिमस्यत्वाजरायुणाशालेपरिव्ययामसि । उतह्रदो
हिनोभियोग्निर्ददातुभेषजम् १५ शीतह्रदोहिनोभियोग्निर्ददातुभेषजम् । अ-

न्तिकामाग्निमजनयद्दूर्वीतः शिशुलागमत् १६ अजातपुत्रपक्षायांहृदयंममदूयते ।
विपुलंधनंबह्वाकाशंतवंजातवेदःकामाय १७ मांचरक्षपुत्रांश्चशरणमभूत्तव ।
पिङ्गाक्षलोहितग्रीवकृष्णवर्णनमोस्तुते १८ अस्मान्निबर्हैरस्योनंसागरस्यो-
र्मयोर्यथा । इन्द्रःक्षत्रंददातुवरुणमाभिषिंश्चतु १९ शत्रवोनिधनंयान्तुजय-
स्त्वंब्रह्मतेजसा २० कपिलजटींसर्वभक्षंचाग्निंप्रत्यक्षदैवतम् । वरुणंच
वशाम्यग्नेममपुत्रांश्चरक्षतुममपुत्रांश्चरक्षत्वोंनमः २१ साग्नेंवर्षशतंजीवपिब
खादचमोदच । दुःखितांनाद्विजांश्चैवप्रजांचपशुपालय २२ यावदादित्यस्तप-
तियावद्भ्राजतिचन्द्रमाः । यावद्वायुःप्लवायतितावज्जीवजयाजय २३ येनकेनप्र-
कारेणकोहिनामनजीवति । परेषामुपकारार्थंयज्जीवतिसजीवति २४ नचोर-

भयंनचसर्पभयंनचव्याघ्रभयंनचमृत्युभयम् । यस्यापमृत्युर्नैचमृत्युःससर्वंलभ-
तेससर्वंजयते । एतांवैश्वानरींसर्वदेवनमोस्तुते २५

षोडशवर्गानन्तरमर्वाश्वामित्यादि परिशिष्टम् । अनन्तरमायुष्यामित्यादि च ।

अवाश्वमिन्द्रंममुतोंहवामहेयोगोजिद्धनजिदश्वजिद्यः । इमंनोयज्ञंविहवे
जुषस्वास्यकुल्मोहरिवोमेदिनैत्वा १ ॥

आयुष्यंवर्चस्यंरायस्पोषमौद्भिदम् । इदंहिरण्यंवर्चस्वज्जैत्रायाविशतादिमा-
म् १ उच्चैर्वाजिपृतनाषाट्सभासाहंधनंजयम् । सर्वाःसमग्राऋद्धयोहिरण्ये-
स्मिन्त्समाहिताः २ शुनमहंहिरण्यस्वपितुर्नामेवजग्रभ । तेनमांसूर्यत्वचम-
करंपूरुषुप्रियम् ३ सम्राजंचविराजंचाभिष्टिर्याचमेध्रुवा । लक्ष्मीराष्ट्रस्ययामु-

ऋ. सं.

॥ ६९२॥

प. शि.

खेतयामामिन्द्रसंसृज ४ अग्नेःप्रजातंपरियद्धिरण्यममृतंयज्ञेअधिमर्त्येषु । यएनद्वेदसइदेनमर्हतिजरामृत्युर्भवतियोबिभर्ति ५ यद्वेदराजावरुणोयद्वुदेवीसरस्वती । इन्द्रोयद्वृत्रहावेदतन्मेवर्चसआयुषे ६ नतद्रक्षांसिनपिशाचास्तरन्तिदेवानामोजःप्रथमजंह्येतत् । योबिभर्तिदाक्षायणाहिरण्यंसदेवेषुकृणुतेदीर्घमायुःसमनुष्येषुकृणुतेदीर्घमायुः ७ यदाबध्नंदाक्षायणाहिरण्यंशतानीकायसुमनस्यमाना । तन्नआबध्नामिशतशारदायायुष्माञ्जरदष्टिर्यथासत् ८ घृतादुल्लुप्तंमधुमत्सुवर्णंधनंजयंधरुणंधारयिष्णु । ऋणक्सपत्नादधरांश्चकृण्वदारोहमांमहतेसौभगाय ९ प्रियंमाकुरुदेवेषुप्रियंराजसुमाकुरु । प्रियंविश्वेषुगोप्त्रेषुमयिधेहिरुचारुचम् १० अग्निर्येनविराजतिसूर्योयेनविराजति । विराज्येनविराजतितेनास्मान्ब्रह्मणस्पतेविराजसमिधंकुरु ११ ॥

॥ ६९२ ॥

अष्टमाध्यायस्य नवमवर्गानन्तरं मेधामह्यमित्यादि परिशिष्टम् ।

मेधामह्यमङ्गिरसोमेधांसप्तऋषयोददुः । मेधामिन्द्रश्चाग्निश्चमेधांधातादधातुते १ मेधांतेवरुणोराजामेधांदेवीसरस्वती। मेधांतेअश्विनौदेवावाधत्तांपुष्करस्रजा २ यामेधाअप्सरासुगन्धर्वेषुचयन्मनः । दैवीयामानुषीमेधासामामाविशतादिमाम् ३ यन्मेनोक्तंतद्रमतांशकेयंयदनुब्रुवे । निशामतंनिशामयिमयिव्रतंसहप्रियेणभूयासंब्रह्मणासंगमेमहि ४ शरीरंमेविचक्षणवाङ्मेमधुमद्दुहाम् । अवृद्धमहमसौसूर्योब्रह्मणानीस्थःश्रुतंमेमाप्रहासीः ५ मेधांदेवींसमनसांरेजमानांगन्धर्वजुष्टांप्रतिनोजुषस्व । मह्यंमेधांवदमह्यंश्रियंवदमेधावीभूयासमजराजरिष्णु ६ सदसस्पतिमद्भुतंप्रियमिन्द्रस्यकाम्यम् । सनिंमेधामयासिषम् ७ यांमेधांदेवगणाःपितरश्चोपासते । तयामामेधयामेमेधाविनंकुरु ८

मेधाव्यंसुमनःसुप्रतीकःश्रद्धामनाःसत्यमतिःसुशेवः । महायशाधारयिष्णुःप्रवक्ताभूयासमस्मैस्वधयाप्रयोगे ९ नाशयित्रीपलाशस्यारुर्षसौपथिकामसु । अथोततस्ययक्ष्माणांपापारोगनाशिनी १० ॥

द्विचत्वारिंशवर्गानन्तरं नेजमेषइति परिशिष्टम् ।

नेजमेषपरापतसुपुत्रःपुनरापत । अस्यैमेपुत्रकामायैगर्भमाधेहियःपुमान् १ यथेयंपृथिवीमह्युत्तानागर्भमादधे । एवंतंगर्भमाधेहिदशमेमासिसूतवे २ विष्णोःश्रेष्ठेनरूपेणास्यांनार्यांगवीन्याम् । पुमांसंपुत्रानाधेहिदशमेमासिसूतवे ३ ॥

षट्चत्वारिंशवर्गानन्तरमनीकवन्तमित्यादि परिशिष्टम् ।

अनीकवन्तमूतयेग्निंगीर्भिर्हवामहे । सनःपर्षदतिद्विषः १

अध्यायान्ते संज्ञानमित्यादि परिशिष्टम् ।

संज्ञानंमुशनावदत्संज्ञानंवरुणोवदत् । संज्ञानमिन्द्रश्चाग्निश्चसंज्ञानंसविता-
वदत् १ संज्ञानंनश्वेभ्यःसंज्ञानमरणेभ्यः । संज्ञानमश्विनायुवमिहास्मासुनि-
यच्छताम् २ यत्कक्षीवांसंवननंपुत्रोअङ्गिरसामवेत् । तेननोद्यविश्वेदेवाःसंप्रि-
यांसमजीजनन् ३ संवोमनांसिजानतांसमाकूतिर्मनामसि । असौयोविमम-
नानसस्तंसमावर्तयामसि ४ नैर्हस्त्यंसेनादरणंपरिवत्मेंतुयद्धविः । तेनामित्रा-
णांबाहून्हविषाशोषयामसि ५ परिवत्मान्येषामिन्द्रःपूषाचसस्रतुः । तेषांवो
अग्निदग्धानामग्निमूळ्हानामिन्द्रोहन्तुवरंवरम् ६ ऐषुनह्यवृषाजिनंहरिणस्यधि-
यंयथा । परांअमित्रांऐषत्वर्वाचीगौरुपाजतु ७ प्राध्वराणांपतेवसोहोतर्वरेण्य
क्रतो । तुभ्यंगायत्रमृच्यते ८ गोकामोअन्नकामःप्रजाकामउतकश्यपः । भूतं

भविष्यत्प्रस्तौतिसहब्रह्मैकमक्षरंबहुब्रह्मैकमक्षरम् ९ यदक्षरंभूतकृतंविश्वेदेवा उपासते । महर्षिमस्यगोप्तारंजमदग्निरकुर्वतम् १० जमदग्निराप्यायतेछन्दोभिश्चतुरुत्तरैः । राजासोमस्यभक्षेणब्रह्मणावीर्यावतांशिवानःप्रदिशोदिशःस त्यानःप्रदिशोदिशः ११ अजोयत्तेजोददृश्शेशुक्रंज्योतिःपरोगुहा । यदृषिःकश्यपःस्तौतिसत्यंब्रह्मचराचरंध्रुवंब्रह्मचराचरम् १२ त्र्यायुषंजमदग्नेःकश्यपस्य त्र्यायुषमगस्त्यस्यत्र्यायुषम् । यद्देवानांत्र्यायुषंतन्मेअस्तुत्र्यायुषंसर्वमस्तुशतायुषंबलायुषम् १३ तच्छंयोरावृणीमहेगातुंयज्ञायगातुंयज्ञपतयेदैवीःस्वस्तिरस्तु नः । स्वस्तिर्मानुषेभ्यऊर्ध्वंजिगातुभेषजंशंनोअस्तुद्विपदेशंचतुष्पदे १४ ॥

इति परिशिष्टानि समाप्तानि ॥

॥ अथ निविदध्यायः ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ ॐम् अग्निर्देवेद्धः । अग्निर्मन्विद्धः । अग्निःसुषमित् । होतादेववृतः । होतामनुवृतः । प्रणीर्यज्ञानाम् । रथीरध्वराणाम् । अतूर्तोहोता । तूर्णिर्हव्यवाट् । आदेवोदेवान्वक्षत् । यक्षदग्निर्देवोदेवान् । सोअध्वराकरतिजातवेदाः १२ ॥ १ ॥ इन्द्रोमरुत्वान्सोमस्यपिबतु । मरुत्स्तोत्रोमरुद्गणः । मरुत्सखामरुद्वृधः । घ्नन्वृत्रासृजदपः । मरुतामोजसासह । यईमेनंदेवाअन्वमदन् । अप्तूर्येवृत्रतूर्ये । शम्बरहत्येगविष्टौ । अर्चन्तंगुह्यापदा । परमस्यांपरावति । आर्दीब्रह्माणिवर्धयन् । अनाधृष्टान्योजसा । कृण्वंदेवेभ्योदुवः । मरुद्भिःसखिभिःसह । इन्द्रोमरुत्वाँइहश्रवदिहसोमस्यपिबतु । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदेव्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवतु । चित्रश्चि-

त्राभिरूतिभिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमत् २० ॥ २ ॥ इन्द्रोदेवःसोमंपिबतु । एकजानांवीरतमः । भूरिदानंतवस्तमः । हर्योःस्थाता । पृश्नेःप्रेता । वज्रस्य भर्ता । पुरांभेत्ता । पुरांदर्मा । अपांस्रष्टा । अपांनेता । सत्वनांनेता । निजघ्निर्दूरेश्रवाः । उपमातिकृद्वंसनावान् । इहोशंदेवोबभूवान् । इन्द्रोदेवइहश्रवदिहसोमस्यपिबतु । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदेव्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवतु । चित्रश्चित्राभिरूतिभिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमत् २० ॥ ३ ॥ सवितादेवःसोमस्यपिबतु । हिरण्यपाणिःसुजिह्वः । सुबाहुःस्वङ्गुरिः । त्रिरहन्त्सत्यसवनः । यःप्रासुवद्वसुधीती । उभेजोष्ट्रीसवीमनि । श्रेष्ठंसावित्रमासुवम् । दोग्ध्रींधेनुम् । वोढारमनड्वाहम् । आशुंसप्तिम् । पुरंधिंयोषाम् । जिष्णुंरथेष्ठाम् । सभेयंयुवानम् । परामीवांसाविषत्पराघ-

शंसम् । सवितादेवइहश्रवदिहसोमस्यमत्सत् । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदेव्याधि-
या । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवतु । चित्रश्चित्राभिरूतिभिः ।
श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमत् २० ॥ ४ ॥ द्यावापृथिवीसोमस्यमत्सताम् । पिता
चमाताच । पुत्रश्चप्रजननंच । धेनुश्चऋषभश्च । धन्याचधिषणाच । सुरेताश्च
सुदुघाच । शंभूश्चमयोभूश्च । ऊर्जस्वतीचपयस्वतीच । रेतोधाश्चरेतोभृच्च ।
द्यावापृथिवीइहश्रुतामिहसोमस्यमत्सताम् । प्रेमांदेवींदेवहूतिमवतांदेव्याधि-
या । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवताम् । चित्रेचित्राभिरूति-
भिः । श्रुतांब्रह्माण्यावसागमन्ताम् १५ ॥ ५ ॥ ऋभवोदेवाःसोमस्यमत्सन् ।
विष्ट्वीस्वपसः । कर्मणासुहस्ताः । धन्याधनिष्ठाः । शम्याशमिष्ठाः । शच्या
शचिष्ठाः । येधेनुंविश्वजुवंविश्वरूपामरक्षन् । अरक्षन्धेनुमभवद्विश्वरूपी । अ-

युञ्जतहरीअयुर्देवाँउप । अबुध्रन्त्संकनीनामदन्तः । संवत्सरेस्वपसोयज्ञियंभाग-मायन् । ऋभवोदेवाइहश्रवन्निहसोमस्यमत्सन् । प्रेमांदेवादेवहूतिमवन्तुदेव्या धिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवन्तु । चित्राश्वित्राभिरूति-भिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमन् १७ ॥ ६ ॥ विश्वेदेवाःसोमस्यमत्सन् । वि-श्वेवैश्वानराः । विश्वेहिविश्वमहसः । महिमहान्तः । तक्वान्नानेमतिथीवानः । अस्क्राःपचतवाहसः । वातात्मानोअग्निदूताः । येद्यांचपृथिवींचातस्थुः । अप-श्वस्वश्व । ब्रह्मचक्षत्रंच । बर्हिश्ववेदिंच । यज्ञंचोरुचान्तरिक्षम् । येस्थत्रयएका-दशाः । त्रयश्चत्रिंशच्च । त्रयश्चत्रीचशता । त्रयश्चत्रचिसहस्रा । तावन्तोभिषा-चः । तावन्तोरातिषाचः । तावतीःपत्नीः । तावतीर्ग्राः । तावन्तउदरणे । ता-वन्तोनिवेशने । अतोवादेवाभूयांसःस्थ । मावोदेवाअपिशसामापरिशसावृ-

क्षि । विश्वेदेवाइहश्रवन्निहसोमस्यमत्सन् । प्रेमांदेवादेवहूतिमवन्तुदेव्याधि-
या । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवन्तु । चित्राश्चित्राभिरूति-
भिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमन् ३० ॥ ७ ॥ अग्निर्वैश्वानरःसोमस्यमत्सत् ।
विश्वेषांदेवानांसमित् । अजस्त्रंदैव्यंज्योतिः । योविड्भ्योमानुषीभ्योअदीदे-
त् । द्युयुपूर्वासुदिद्युतानः । अजरउषसामनीके । आयोद्यांभात्यांपृथिवीम् ।
ओर्वन्तरिक्षम् । ज्योतिषायज्ञायशर्मयंसत् । अग्निर्वैश्वानरइहश्रवदिहसोमस्य
मत्सत् । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदेव्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंय-
जमानमवतु । चित्रश्चित्राभिरूतिभिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमत् १५ ॥ ८ ॥
मरुतोदेवाःसोमस्यमत्सन् । सुष्टुभःस्वर्काः । अर्कस्तुभोबृहद्वयसः । शूराअ-
नाधृष्टरथाः । त्वेषासःपृश्निमातरः । शुभ्राहिरण्यखादयः । तवसोभन्ददिष्टयः ।

ऋ. सं.

॥ ६९७ ॥

नभस्यावर्षनिर्णिजः । मरुतोदेवाइहश्रवन्निहसोमस्यमत्सन् । प्रेमांदेवादेवहू-
तिमवन्तुदेव्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवन्तु । चित्रा-
श्चित्राभिरूतिभिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमन् १४ ॥ ९ ॥ अग्निर्जातवेदाःसो-
मस्यमत्सत् । स्वनीकश्चित्रभानुः । अप्रोषिवान्गृहपतिः । तिरस्तमांसिदर्श-
तः । घृताहवनईड्यः । बहुलवर्मास्तृतयज्वा । प्रतीत्याशत्रूञ्जेतापराजितः ।
अग्नेजातवेदोभिद्युम्नमभिसहआयच्छस्व । तुशोअप्तुशः । समेद्धारंस्तोतारमंह-
सस्पाहि । अग्निर्जातवेदाइहश्रवदिहसोमस्यमत्सत् । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदे-
व्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवतु । चित्रश्चित्राभिरूति-
भिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमत् १६ ॥ १० ॥ अस्यमदेजरितरिन्द्रःसोमस्यम-
त्सत् । अस्यमदेजरितरिन्द्रोहिमहन् । अस्यमदेजरितरिन्द्रोवृत्रमहन् । अस्य

प. शि.

॥ ६९७ ॥

मदेजरितरिन्द्रोपांवेगमैरयत् । अस्यमदेजरितरिन्द्रोजिन्वदजुवोपिन्वदपितः । अस्यमदेजरितरिन्द्रउदार्यंवर्णमतिरदवदासीद्दिशोअस्तभ्नात् । अस्यमदेजरितरिन्द्रउद्द्यामस्तभ्नादप्रथयत्पृथिवीम् । अस्यमदेजरितरिन्द्रोदिविसूर्यमैरयद्यन्तरिक्षमतिरत् । अस्यमदेजरितरिन्द्रःसमुद्रंप्रकुपितमरम्णात् । अस्यमदेजरितरिन्द्रऋष्याँइवपंफणतःपर्वतान्प्रकुपिताँअरम्णात् । अस्यमदेजरितरिन्द्रइहश्रवदिहसोमस्यमत्सत् । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदेव्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवतु । चित्रश्चित्राभिरूतिभिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमत् १६ ॥ ११ ॥ अग्निर्द्वादश । इन्द्रोमरुत्वानिन्द्रोदेवःसवितादेवःपृथग्विंशतिः । द्यावापृथिवीपञ्चदश । ऋभवोदेवाःसप्तदश । विश्वेदेवास्त्रिंशत् । अग्नि-

वैश्वानरःपञ्चदश । मरुतोदेवाश्चतुर्दश । अग्निर्जातवेदाअस्यमदेपृथक्षोळश ।
॥ इतिनिविदध्यायः ॥

॥ अथ कुन्तापाध्यायः ॥

तत्रादौनाराशंस्यः॥ इदंजनाउपश्रुतनराशंसस्तविष्यते । षष्टिंसहस्रानवतिंचकौरमआरुशमेषुदद्महे ॥ उष्ट्रायस्यप्रवाहणोवधूमन्तोद्विर्दश । वर्ष्मारथस्यनिजिहीळतेदिवईषमाणाउपस्पृशः ॥ एषइषायमामहेशतंनिष्कान्दशस्रजः । त्रीणिशतान्यर्वतांसहस्रादशगोनाम् ॥ ३ ॥

अथरैभ्यः ॥ वच्यस्वरेभवच्यस्ववृक्षेनपक्केशकुनः । नक्तेजिह्वाचर्चरीतिक्षुरोनभुरिजोरिव ॥ प्ररेभासोमनीषयावृषागावइवेरते । अमोतपुत्रकाएषाममोत-

काइवासते ॥ प्रेरेभधियंभरस्वगोविदंवसुविदम् । देवत्रेमांवाचंश्रीणीहीषुर्नवीर-
मस्सारम् ॥ ३ ॥

अथपारिक्षित्यः ॥ राज्ञोविश्वजनीनस्ययोदेवोमर्त्यॉँअति । वैश्वानरस्यसु-
ष्टुतिमासुनोतापरिक्षितिः ॥ परिक्षिन्नःक्षेममकरत्तमासुनुमासरम् । मरायन्कु-
र्वन्कौरव्यःपतिर्वदतिजायया ॥ कतरत्तआहराणिदधिमन्थांपरिस्रुताम् । जा-
यापतिंविपृच्छतिराष्ट्रेराज्ञःपरिक्षितः ॥ अभीवर्ष्मप्रजिहातेयवःपक्वःपथोबिल-
म् । जनःसभद्रमैधत्तराष्ट्रेराज्ञःपरिक्षितः ॥ ४ ॥

अथकारव्यः ॥ इन्द्रःकारुमबूबुधदुत्तिष्ठविचराजनम् । ममेदुग्रस्यचर्कृधिस-
र्वांइत्तेपृणादुरिः ॥ इहगावःप्रजायध्वमिहाश्वाइहपूरुषाः । इहोसहस्रदक्षिणोवी-
रस्त्रातानिषीदतु ॥ नेमाइन्द्रगावोरिषन्मोआसांगोपतीरिषत् । मासाममित्रयु-

र्जनइन्द्रमास्तेनईशत ॥ उपवोनरएमसिसूक्तेनवचसावयंभद्रेणवचसावयम् । चनोदधिध्वंनोअङ्गिरोनरिष्येमकदाचन ॥ ४ ॥

अथदिशांक्लृप्तयः ॥ यःसभेयोविदथ्यःसुत्वायज्वाचपूरुषः । सूर्यंचाभूरिशादसन्तंदेवाःप्रागकल्पयन् ॥ योजाम्याअप्रथमदद्यःसखायन्निनित्सति । ज्येष्ठो यदिप्रचेतास्तदाहुरधरागिति ॥ यद्भद्रस्यपुरुषस्यपुत्रोभवतिदाधृषिः । तद्विप्रो अब्रवीदुदग्गन्धर्वःकाठ्यंवचः ॥ यश्चपणिरभुजिष्योयश्चरेवाँअदाशुरिः । धीराणांशश्वतामहंतदपागितिशुश्रुम ॥ येचदेवाअयजन्ताथोयेचपरादिदिः । सूर्यो दिवमिवगत्वामघवानोविरप्शते ॥ ५ ॥

अथजनकल्पाः ॥ योनाक्ताक्षोअनभ्यक्तोमणिवोअहिरण्यवः । अब्रह्माब्रह्मणस्पुत्रस्तोताकल्पेषुसंमितः ॥ यआक्ताक्षःस्वभ्यक्तःसुमणिःसुहिरण्यवः । सुब्र-

ह्माब्रह्मणस्पुत्रस्तोताकल्पेषुसंमितः ॥ अप्रपाणाचयेशान्तारेवाँअप्रददिश्वयः । अयभ्राकन्याकल्याणीतोताकल्पेषुसंमितः ॥ सुप्रपाणाचयेशान्तारेवान्सुप्रददिश्वयः । सुयभ्राकन्याकल्याणीतोताकल्पेषुसंमितः ॥ वावाताचमहिष्यंनस्ताच युधिंगमः । अनाशुरश्वआयामीतोताकल्पेषुसंमितः ॥ परिवृक्ताचमहिषीविश्वस्त्याचयुधिंगमः । स्वाशुरश्वआयामीतोताकल्पेषुसंमितः ॥ ६ ॥

अथेन्द्रगाथाः॥ यदिन्द्रोदाशराज्ञेमानुषंव्यगाहथाः। विरूपःसर्वस्माआसीत्सहगक्षायवश्चते ॥ त्वंविषाक्षंमघवन्नम्रंपर्याकरोरभि । त्वंरौहिणंव्यास्यस्त्वंवृत्रस्याभिनच्छिरः ॥ यःपर्वतान्व्यदधाद्योअपोव्यगाहथाः । योवृत्रोवृत्रहन्नहंस्तस्माइन्द्रनमोस्तुते ॥ प्रष्टिंधावन्तंहर्योरौच्चैःश्रवसमब्रवम् । स्वस्त्यश्वजैत्रायेन्द्र-

मावहसुस्त्रजम् ॥ यत्वाश्वेतोच्चैःश्रवसंहर्योयुञ्जन्तिदक्षिणम् । मूर्धानमश्वंदेवानांबिभ्रदिन्द्रंमहीयसे ॥ ५ ॥

अथैतशप्रलापाः । एताअश्वाआप्लवन्ते । प्रतीपंप्रातिसत्वनम् । तासामेका हरिक्लिका । हरिक्लिकेकिमिच्छसि । साधुंपुत्रंहिरण्ययम् । क्वाहकंपरास्यः । यत्रामूस्तिस्त्रःशिंशपाः । परित्रयःपृदाकवः । शृङ्गंधमन्तआसते । अयंमहान्तेअवहि । सइत्थकंसएवकम् । सघाघतेसघागमे । गोमीघमोमिनरिभि । पुमान्भून्नेनिनित्सति । बद्वबथोइति । बद्वबोअथोइति । अजकोरकोविका । अश्वस्य वालोगोशफः । केशिनीश्येनीएनीवा । अनामयोपजिह्विका । कोअम्बकुलिमायुनि । कोअर्जुन्याःपयः । कोअसिक्न्याःपयः । एतंपृच्छकुहंपृच्छ । कुहाकंपक्ककंपृच्छ । यआयन्तिश्वभिष्कुभिः । अकुभ्यन्तःकुभायवः । आमणकोम-

णत्थकः । देवत्तःप्रतिहूर्यः । पिनष्टिपतिकाहविः । प्रबुद्धदोमथायति। शुङ्गउत्प-
त । मात्वाबिसखानाविदन् । वशायाःपुत्रमायान्तम् । इराचेन्द्रममन्दत । इ-
यंनियंनिति । अथोइयंनिति । अथोज्यायस्तरोभुवत् । इयंयकाशलाकका ।
आमिणोतिनिभज्यते । तस्याअनुनिभञ्जनम् । वरुणोयातिबभ्रुभिः । शतंब-
भ्रोरभीशवः । शतंकशाहिरण्ययीः । शतंरथाहिरण्ययाः । आहलकुःशवर्तकुः ।
आयवनेनतेजनिः । शफेनपीवओहति । वनिष्ठुनोपनृत्यति । इयंमह्यमदुरि-
ति । तेवृक्षाःसहतिष्ठन्ति । पाकवलिःशाकवलिः । अश्वत्थःखबुरोधवः । अरदुः
परमःशये । हतइवपापपूरुषः । अदोहमितपीयूषकम् । द्वौचहस्तिनौदती । अ-
ध्यर्धंचपरस्वतः । आदलाबुकमेककम् । अलाबुकंनिखातकम् । कर्करिकोनि-
खातकः । तद्वातउन्मथाइति । कुलायंकरवाँइति । उग्रंबलिशदाततम् । नब-

लिशनदाततम् । कएषांकर्करींरिखत् । कएषांदुन्दुभिंहनत् । यदींहनत्कथंहनत् । दैलींहनत्कथंहनत् । पर्याकारंपुनःपुनः ॥ ७० ॥

अथप्रवह्लिकाः ॥ विततौकिरणौद्वौतावापिनष्टिपूरुषः । नवैकुमारितत्तथायथाकुमारिमन्यसे ॥ मातुष्टेकिरणौद्वौनीवीतःपुरुषाहृते । नवैकुमारितत्तथायथा कुमारिमन्यसे ॥ निगृह्यकर्तकौद्वौनिरायच्छसिमध्यमाम् । नवैकुमारितत्तथा यथाकुमारिमन्यसे ॥ उत्तानायैशयानायैतिष्ठन्नेवावगूहसि । नवैकुमारितत्तथा यथाकुमारिमन्यसे ॥ श्लक्ष्णायांश्लक्ष्णिकायांश्लक्ष्णमेवावगूहसि । नवैकुमारि तत्तथायथाकुमारिमन्यसे ॥ अवश्लक्ष्णमवभ्रशदन्तर्लोमवतिह्रदे । नवैकुमारि तत्तथायथाकुमारिमन्यसे ॥ ६ ॥

अथाजिज्ञासेन्याः ॥ इहेत्थप्रागपागुदगधराक् । अरालाउदभन्थते ॥ इहे-

त्थप्रागपागुदगधराक् । वत्साःप्रुषन्तआसते ॥ इहेत्थप्रागपागुदगधराक् । सर्वी पुत्सीलिलिशये ॥ इहेत्थप्रागपागुदगधराक् । स्छालीपाकोविलीयते ॥ ४ ॥

अथप्रतिराध्यः ॥ भुगित्यभिगतः ॥ शरित्यभिष्ठितः ॥ फलित्यपक्रान्तः ॥ ३ ॥

अथातिवादः ॥ वीमेंदेवाअक्रंसताध्वर्योक्षिप्रंप्रचर । सुशस्तिरिन्द्रवामस्य-तिप्राक्खिदसोमहै ॥

अथदेवनीथाः । आदित्याहजरितरङ्गिरोभ्योदक्षिणामनयन् । तांहजरितर्न-प्रत्यायन् । तामुहजरितः । प्रत्यायन् । तांहजरितर्नप्रत्यगृभ्णन् । तामुहजरितः प्रत्यगृभ्णन् । अहानेतसंनविचेतनानि । जज्ञानेतसन्नपुरोगवासः । उतश्वेत आशुपत्वा । उतोपद्याभिर्जविष्ठः । उतेमाशुमानंपिपर्ति । आदित्यारुद्रावस-

वस्त्वेळते । इदंराधःप्रतिगृभ्णीह्यङ्गिरः । इदंराधोवृहत्पृथु । देवाददत्वावरम् । तद्वोअस्तुसुचेतनम् । युष्मेअस्तुदिवेदिवे । प्रत्येवगृभायत ॥ १७ ॥

अथभूतेच्छदः ॥ त्वमिन्द्रशर्मरिणाहव्यंपरावतेभ्यः । विप्रायस्तुवतेवसूनि जुरश्रवसेमहे ॥ त्वमिन्द्रकपोतायच्छिन्नपक्षायवञ्चते । श्यामाकंपक्वंपीलुचवा-रस्माअकृणोर्बहु ॥ अरंगरोवावदीतित्रेधाबद्धोवरत्रया । इरामुहप्रशंसत्वनिरा-मपबाधताम् ॥ ३ ॥

अथाहनस्या ॥ यदस्याअंहुभेद्याःपृथुस्थूरमुपातसत् । मुष्काविदस्याएज-तेगोशफेशकुलाविव ॥ यदास्थूरेणपससाअनूमुष्काउपावधीत् । विष्वञ्चाव-स्याअर्दतेसिकतास्विवगर्दभः ॥ यदल्पिकास्वल्पिकाकर्कन्धुकेवपच्यते । वास-न्तिकमिवतेजनोयभ्यमानावितन्वते ॥ यद्देवासोललागमुंप्रविष्टीमिनमाविषुः ।

सक्थादेदृश्यतेनरःसक्थ्यःसाक्षीविगोयथा ॥ महाणग्न्युपब्रूतेअश्वस्यावेशितंपसः । ईदृक्फलस्यवृक्षस्यशूर्पेशूर्पंभजेमहि ॥ महाणग्न्यद्दसंहिसोक्रन्ददस्तमासरत् । शकुकाननाशकामशकंसक्थ्युद्यमत् ॥ महाणग्न्युलूखलमतिक्रामन्त्यब्रवीत् । यथैवतेवनस्पतेपिघ्नन्तितथैवमे ॥ महान्वैभद्रोबिल्वोमहान्पक्कउदुम्बरः । महाँअभिज्ञुबाधतेमहतःसाधुखोदनम् ॥ ८ ॥ इतिकुन्तापाध्याय समाप्तः ॥

अथपुरोरुक् ॥ वायुरग्रेगायज्ञप्रीःसाकंगन्मनसायज्ञम् । शिवोनियुद्भिःशिवाभिः ॥ हिरण्यवर्तनीनरादेवापतीअभिष्टये । वायुश्चेन्द्रश्चसुमुखः ॥ काव्याराजानाक्रत्वादक्षस्यदुरोणे । रिशादसासधस्थआ ॥ दैव्याअध्वर्यूआगतंरथेन सूर्यत्वचा । मध्वायज्ञंसमञ्जाथे ॥ इन्द्रउक्थेभिर्मंदिष्ठोवाजानांचवाजपतिः ।

हरिवांसुतानांसखा ॥ विश्वान्देवान्हवामहेस्मिन्यज्ञेसुपेशसः । तइमंयज्ञमागमंदेवासोदेव्याधिया ॥ जुषाणाअध्वरेसदोयेयज्ञस्यतनूकृतः । विश्वआसोमपीतये ॥ वाचमहंदेवींवाचास्मिन्यज्ञेसुपेशसा । सरस्वतींहवामहे ॥ ८ ॥

अथप्रैषाः ॥ तत्रादौप्रयाजप्रैषाः ॥ होतायक्षदग्निंसमिधासुषमिधासमिद्धंनाभापृथिव्याःसंगथेवामस्य । वर्ष्मन्दिवइळस्पदेवेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षत्तनूनपातमदितेर्गर्भंभुवनस्यगोपाम् । मध्वाद्यदेवोदेवेभ्योदेवयानान्पथोअनक्तुवेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षन्नराशंसंनृशस्तंनॄँःप्रणेत्रम् । गोभिर्वपावान्त्स्याद्वीरैःशक्तीवान्रथैःप्रथमयावाहिरण्यैश्चन्द्रीवेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षदग्निमीळईळितोदेवोदेवाँऽआवक्षद्दूतोहव्यवाळमूरः । उपेमंयज्ञमुपेमांदेवोदेवहूतिमवतुवेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षद्बर्हिःसुष्टरीमोर्णम्रदाअस्मिन्यज्ञेवि

चप्रचप्रथतांस्वासस्थंदेवेभ्यः । एमेनदद्यवसवोरुद्राआदित्याःसदन्तुप्रियमिन्द्र-
स्यास्तुवेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षद्दुरऋष्वाःकवष्योकोषधावनीरुद्राताभि-
र्जिहतांविपक्षोभिःश्रयताम् । सुप्रायणाअस्मिन्यज्ञेविश्रयन्तामृतावृधोव्यन्त्वा-
ज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षदुषासानक्ताबृहतीसुपेशसानॄँःपतिभ्योयोनिंकृण्वा-
ने । संस्मयमानेइन्द्रेणदेवैरेदंबर्हिःसीदतांवीतामाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षद्दै-
व्याहोतारामन्द्रापोताराकवीप्रचेतसा । स्विष्टमद्यान्यःकरद्विषास्वभिगूर्तमन्य-
ऊर्जासतवसेमंयज्ञंदिविदेवेषुधत्तांवीतामाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षत्तिस्रोदेवी-
रपसामपस्तमाअच्छिद्रमद्येदमपस्तन्वताम् । देवेभ्योदेवीर्देवमपोव्यत्वाज्यस्य
होतर्यज ॥ होतायक्षत्त्वष्टारमचिष्टमपाकंरेतोधांविश्रवसंयशोधाम् । पुरुरूपम-
कामकर्शनंसुपोषःपोषैःस्यात्सुवीरोवीरैर्वेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षद्वनस्प-

तिमुपावस्त्रक्षद्धियोजोष्टारंशशमंनरः । स्वदान्स्वधितिर्ऋतुथाद्यदेवोदेवेभ्योह-
व्यवाड्वेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ अजैदग्निरसनद्वाजंनिदेवोदेवेभ्योहव्यवाट्प्राज्ञोभि-
र्हिन्वानोधेनाभिःकल्पमानोयज्ञस्यायुःप्रतिरन्नुपप्रेष्यहोतर्हव्यादेवेभ्यः ॥ होता-
यक्षदग्निंस्वाहाज्यस्यस्वाहामेदसःस्वाहास्तोकानांस्वाहास्वाहाकृतीनांस्वाहाह-
व्यसूक्तीनाम् । स्वाहादेवाआज्यपाजुषाणाअग्नआज्यस्यव्यन्तुहोतर्यज ॥ १३ ॥
अथपाशुकप्रैषाः ॥ होतायक्षदग्निमाज्यस्यजुषतांहविर्होतर्यज ॥ होतायक्षत्सो-
ममाज्यस्यजुषतांहविर्होतर्यज॥होतायक्षदग्नीषोमौछागस्यवपायामेदसोजुषेतां-
हविर्होतर्यज ॥ होतायक्षदग्नीषोमौपुरोळाशस्यजुषेतांहविर्होतर्यज ॥ होतायक्षद-
ग्निंपुरोळाशस्यजुषतांहविर्होतर्यज ॥ होतायक्षदग्नीषोमौछागस्यहविषआत्ताम-
द्यमध्यतोमेदउद्भृतंपुराद्वेषोभ्यःपुरापौरुषेय्यागृभःघस्तान्नूनंघासेअज्राणांयवस-

प्रथमानांसुमत्क्षराणांशतरुद्रियाणाम ग्निष्वात्तानांपीवोपवसनानांपार्श्वतःश्रो णि तःशितामतउत्सादतोङ्गादङ्गादवत्तानांकरतएवाग्नीषोमौजुषेतांहविर्होतर्यज ॥ देवेभ्योवनस्पतेहवींषिहिरण्यपर्णप्रदिवस्तेअर्थम् । प्रदक्षिणिद्रशनयानियूयऋतस्यवक्षिपथिभीरजिष्ठैः । होतायक्षद्वनस्पतिमभिहिपिष्टतमयारभिष्टयारशनयाधित । यत्राग्नेराज्यस्यहविषःप्रियाधामानियत्रसोमस्याज्यस्यहविषःप्रियाधामा नियत्राग्नीषोमयोश्छागस्यह विषः प्रियाधामा नियत्रवनस्पतेः प्रियापाथांसियत्रदेवानामाज्यपानां प्रियाधामा नियत्राग्नेर्होतुः प्रियाधामा नितत्रैतंप्रस्तुत्येवोपस्तुत्येवोपावस्त्रक्षद्रभीयांसमिवकृत्वीकरदेवंदेवोवनस्पतिर्जुषतांहविर्होतर्यज ॥ वनस्पतेरशनयानियूयपिष्टतमयावयुनानिविद्वान् । वहदेवत्रादिधिषोहवींषिप्रचदातारममृतेषुवोचः । होतायक्षदग्निंस्विष्टकृतमयाळग्निरग्नेराज्य-

स्यहविषः प्रियाधामान्ययाट्सोमस्याज्यस्यहविषः प्रियाधामान्ययाळग्नीषोम-
योश्छागस्यहविषः प्रियाधामान्ययाड्वनस्पतेः प्रियापाथांस्ययाड्देवानामाज्यपा-
नांप्रियाधामानियक्षदग्नेर्होतुः प्रियाधामानियक्षत्स्वंमहिमानमायजतामेज्याइ-
षःकृणोतुसोअध्वराजातवेदाजुषतांहविर्होतर्यज ॥ २१ ॥ अथानुयाज-
प्रैषाः ॥ देवंबर्हिःसुदेवंदेवैःस्यात्सुवीरंवीरैर्वस्तोर्वृज्येताक्तोःप्रभ्रियेतात्यन्यान्रा-
याबर्हिष्मतोमदेमवसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज ॥ देवीर्द्वारःसंघातेविड्वीर्यामंछि-
थिराध्रुवादेवहूतौवत्सईमेनास्तरुणआमिमीयात्कुमारोवावनजातौमैनाअर्वारे-
णुककाटःपृणग्वसुवनेवसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥ देवीउषासानक्ताद्यास्मिन्यज्ञेप्रय-
त्यह्वेतामपिनूनंदैवीर्विशःप्रायासिष्टांसुप्रीतेवसुधितेवसुवनेवसुधेयस्यवीतांयज॥
देवीजोष्ट्रीवसुधितीययोरन्याघाद्वेषांसियुयवदान्यावक्षद्वसुवार्याणियजमानायव-

सुवनेवसुधेयस्यवीतांयज ॥ देवीऊर्जाहुतीइषमूर्जमन्यावक्षत्सग्धिंसपीतिमन्यानवेनपूर्वंदयमानास्यामपुराणेननवन्तामूर्जमूर्जाहुती ऊर्जयमाने अधातांवसुवनेवसुधेयस्यवीतांयज ॥ देवादैव्याहोतारापोतारानेष्टाराहताघशंसावाभरद्वसूवसुवनेवसुधेयस्यवीतांयज ॥ देवीस्तिस्रस्तिस्रोदेवीरिळासरस्वतीभारती द्यांभारत्यादित्यैरस्पृक्षत्सरस्वतीमंरुद्रैर्यज्ञमावीदिहैवेळयावसुमत्यासधमादंमदेमवसुवनेवसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥ देवोनराशंसस्त्रिशीर्षाषळक्षःशतमिदेनंशितिपृष्ठाआदधतिसहस्रमींप्रवहन्ति मित्रावरुणेदस्युहोत्रमर्हतोबृहस्पतिस्तोत्रमश्विनाध्वर्यवंवसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज ॥ देवोवनस्पतिर्वर्षप्रावाघृतनिर्णिक्द्यामग्रेणास्पृक्षदान्तरिक्षंमध्येनाप्राःपृथिवीमपरेणादंहीद्वसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज ॥ देवंबर्हिर्वारितीनांनिधेधासिप्रच्युतीनामप्रच्युतंनिकामधरणंपुरुस्पार्हंयशस्विदे-

नावर्हिंषान्याबर्हींष्यभिष्यामवसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज ॥ देवोअग्निःस्विष्टकृत्सु-
द्रविणामन्द्रःकविःसत्यमन्मायजीहोताहोतुर्होतुरायजीयानग्नेयांदेवानयाड्याँअ-
पिप्रेयेंतेहोत्रेअमत्सततांससनुषींहोत्रांदेवगमांदिविदेवेषुयज्ञमेरयेमंस्विष्टकृच्चाग्ने-
होताभूर्वसुवनेवसुधेयस्यनमोवाकेवीहियज ॥३२॥ अथसूक्तवाकप्रैषः ॥ अग्नि-
मद्यहोतारमवृणीतायंयजमानःपचन्पक्तीःपचन्पुरोळाशंगृह्णन्नग्नयआज्यंगृह्णन्त्सो-
मायाज्यंबध्नन्नग्नीषोमाभ्यांछागंसूपस्थाअद्यदेवोवनस्पतिरभवदग्नयआज्येनसो-
मायाज्येनाग्नीषोमाभ्यांछागेनाघस्तंतंमेदस्तः प्रतिपचताग्रभीष्टामवीवृधेतांपुरो-
ळाशेनत्वामद्यर्षआर्षेयऋषीणांनपादवृणीतायंयजमानोबहुभ्यआसंगथेभ्यः ।
एषमेदेवेषुवार्यायक्ष्यतइतितायादेवादेवदानान्यदुस्तान्यस्माआचशास्वाचगुरस्व-
षितश्चहोतरसिभद्रवाच्यायप्रेषितोमानुषःसूक्तवाकायसूक्ताब्रूहि ॥३३॥ अथसु-

त्यायांसवनीयप्रैषाः ॥ होतायक्षदग्निंछागस्यवपायामेदसोजुषतांहविर्होतर्यज ॥ होतायक्ष दिन्द्रंह रिवाँइन्द्रोधानाअत्तूपूषण्वान्करम्भं सरस्वती वान्भारती वान्परि-वापइन्द्रस्यापूपः । मित्रावरुणयोःपयस्याप्रातःप्रातःसावस्यपुरोळाशाँइन्द्रःप्र-स्थितांजुषाणोवेतुहोतर्यज । होतायक्षदग्निंपुरोळाशानांजुषतांहविर्होतर्यज ॥ होतायक्षद्वायुमग्रेगामग्रेयावाणमग्रेसोमस्यपातारंकरदेवंवायुरावसागमञ्जुषतां वेतुपिबतुसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रवायूअर्हन्ताहीणागव्याभिर्गोमन्ताभ्रि-यन्तांवीरयाशुक्रयाएनयो र्नियुतोगोअग्रावीरोपशाश्वपुरस्त्यास्तासामिहप्रयाण-मस्त्विहविमोचनंकरतएवेन्द्रवायूजुषेतांवीतांपिबतांसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्ष-न्मित्रावरुणासुक्षत्रारिशादसानिचिन्मिषन्तानि चिरानिचिर्यासाक्ष्णाश्विद्गातुवि त्तरानुल्बणेनचक्षसक्रतमृतमितिदीध्यानाकरतएवं मित्रावरुणाजुषेतांवीतांपिब-

तांसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदश्विनानासत्यादीद्यम्नीरुद्रवर्तिनीन्यन्तरेणचक्रेणवा-
मीरिषऊर्जावहतंसुवीराःसनुतरेणाररुषोश्राधेतांमधुकशयेमंयज्ञंयुवानामिमिक्ष-
तांकरतएवाश्विनाजुषेतांवीतांपिबतांसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंप्रातःप्रातः
सावस्यार्वावतोगमदापरावतओरोरन्तरिक्षादास्वात्सधस्था दिमेअस्मैशुक्रामधु-
श्चुतःप्रस्थिताइन्द्रायसोमास्ताजुषतांवेतुपिबतुसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंहो-
त्रात्सजूर्दिवआपृथिव्याऋतुनासोमंपिबतुहोतर्यज ॥ होतायक्षन्मरुतःपोत्रात्सुष्टु-
भःस्वर्काऋतुनासोमंपिबतुपोतर्यज ॥ होतायक्षद्ग्नावोनेष्टात्वष्टासुजनिमासजूर्दे-
वानांपत्नीभिर्ऋतुनासोमंपिबतुनेष्टर्यज ॥ होतायक्षदग्निमाग्नीध्राहतुनासोमंपिब-
त्वग्नीद्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रोब्रह्माब्राह्मणाहतुनासोमंपिबतुब्रह्मन्यज । होतायक्ष
न्मित्रावरुणौप्रशास्तारौप्रशास्त्राहतुनासोमंपिबतांप्रशास्तर्यज ॥ होतायक्षद्देवं

द्रविणोदांहोत्राहतुभिःसोमंपिबतुहोतर्यज ॥ होतायक्षद्देवंद्रविणोदांपोत्राहतुभिः
सोमंपिबतुपोतर्यज ॥ होतायक्षद्देवंद्रविणोदांनेष्ट्राहतुभिःसोमंपिबतुनेष्टर्यज ॥
होतायक्षद्देवं द्रविणोदामपाद्धोत्रादपात्पोत्रादपान्नेष्ट्रात्तुरीयंपात्रममृक्तममर्त्यमि-
न्द्रपानंदेवोद्रविणोदाद्राविणोदसः स्वयमायूया ःस्वयमभिगूर्या ःस्वयमभिगूर्तया
होत्रयऋतुभिःसोमस्यपिबत्वच्छावाकयज ॥ होतायक्षदश्विनाध्वर्यूआध्वर्यवा-
हतुनासोमंपिबतामध्वर्यूयजतम् ॥ होतायक्षदग्निंगृहपतिंगार्हपत्यात्सुगृहपति-
स्त्वयाग्नेयंसुन्वन्यजमानस्यात्सुगृहपतिस्त्वमनेनसुन्वतायजमानेनाग्निर्गृहपति-
र्गार्हपत्याहतुनासोमंपिबतुगृहपतेयज ॥ होतायक्षदग्निंपुरोळाशस्यजुषतांहवि-
र्होतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंहरिवाँइन्द्रोधानाअत्तुपूषण्वान्करम्भंसरस्वतीवान्भार-
तीवान्परिवापइन्द्रस्यापूपः ॥ माध्यंदिनस्यसवनस्यपुरोळाशाँइन्द्रःप्रस्थितां

जुषाणोवेतुहोतर्यज ॥ होतायक्षदग्निंपुरोळाशानांजुषतांहविर्होतर्यज ॥ होता यक्षदिन्द्रंमाध्यंदिनस्यसवनस्यनिष्केवल्यस्यभागस्यात्ता रंपातारंश्रोतारंहवमा-गन्तारमस्याधियोवितारंसुन्वतोयजमानस्यवृधम् ॥ ओभाकुक्षीपृणतांवार्त्रघ्नं चमाघोनंचेमेअस्मैशुक्रामधुश्चुतःप्रस्थिताइन्द्रायसोमास्तांजुषतांवेतुपिबतुसोमं होतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंमरुत्वन्तमिन्द्रोमरुत्वाञ्जुषतांवेतुपिबतुसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदादित्यान्प्रियान्प्रियधाम्नः प्रियव्रतान्महस्वसरस्यपतीनुरोरन्तरिक्षस्या-ध्यक्षान्त्स्वादित्यानवोदधदस्मैसुन्वतयेजमानायकरन्नेवमा दित्याजुषन्तांमदन्तां व्यन्तुपिबन्तुसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदग्निंछागस्यहविषआददद्यमध्यतोमेदउ-द्भृतंपुराद्वेषोभ्यःपुरापौरुषेय्यागृभः ॥ घसन्नूनंघासेअज्राणांयवसप्रथमानांसुम-क्षराणांशतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानांपीवोपवसनानांपार्श्वतःश्रोणितःशितामतउ-

त्सादतोङ्गादङ्गादवत्तानांकरदेवाग्निर्जुषतांहविर्होतर्यज ॥ (होतायक्षद्वनस्पति-
मभिहिपिष्टतमयारभिष्टयारशनयाधित ॥ यत्राग्नेराज्यस्यहविषःप्रियाधामानि
यत्रसोमस्याज्यस्यहविषःप्रियाधामानियत्राग्नेश्छागस्यहविषःप्रियाधामानियत्र
वनस्पतेःप्रियापाथांसियत्रदेवानामाज्यपानांप्रियाधामानियत्राग्नेर्होतुःप्रियाधा-
मानितत्रैतंप्रस्तुह्येवोपस्तुत्येवोपावस्रक्षद्रभीयांसमिवकृत्वीकरदेवंदेवोवनस्पति-
र्जुषतांहविर्होतर्यज ॥ होतायक्षदग्निंस्विष्टकृतमयाळग्निरग्नेराज्यस्यहविषःप्रिया-
धामान्ययाट्सोमस्याज्यस्यहविषःप्रियाधामान्ययाळग्नेश्छागस्यहविषःप्रिया-
धामान्ययाड्वनस्पतेःप्रियापाथांस्ययाट्देवानामाज्यपानांप्रियाधामानियक्षद-
ग्नेर्होतुःप्रियाधामानियक्षत्स्वंमहिमानमायजतामेज्याइषकृणोतुसो अध्वराजा-
तवेदाजुषतांहविर्होतर्यज ॥) होतायक्षदिन्द्रंहरिवांइन्द्रोधानाअत्तुपूषण्वान्कर-

म्भंसरस्वतीवान्भारतीवान्परिवापइन्द्रस्यापूपः । तृतीयस्यसवनस्यपुरोळाशाँ इन्द्रःप्रस्थितांजुषाणोवेतुहोतर्यज ॥ होतायक्षदग्निंपुरोळाशानांजुषतांहविर्होत- र्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंतृतीयस्यसवनस्यऋभुमतोविभुमतोवाजवतोबृहस्पतिवतो विश्वदेव्यावतःसमस्यमदाःप्रातस्तनाअग्मतसंमाध्यंदिनाःसमिदातनास्तेषांस- मुक्षितानांगौरइवप्रगाह्यावृषायस्वायूयाबाहुभ्यामुपयाहिहरिभ्यांप्रप्रुथ्याशिप्रे निष्पृथ्यऋजीषमिमेअस्मैतीव्राआशीर्वन्तःप्रस्थिताइन्द्रायसोमास्तांजुषतांवेतु पिबतुसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षद्देवंसवितारंपरामीवांसाविषत्पराघशंसंसुसावि- त्रमासाविषदस्मैसुन्वतेयजमानायकरद्देवंदेवःसविताजुषतांमदतांवेतुपिबतुसो- मंहोतर्यज ॥ अग्निमद्यहोतारमवृणीतायंसुन्वन्यजमानःपचन्पक्तीःपचन्पुरोळा- शान्गृह्णन्नग्नयआज्यंगृह्णन्त्सोमायाज्यंबध्नन्नग्नयेछागंसुन्वन्निन्द्रायसोमंभृञ्जन्हरि-

भ्यांधानाःसूपस्थाअद्यदेवोवनस्पतिरभवदग्नयआज्येनसोमायाज्येनाग्नयेछागे-
नेन्द्रायसोमेनहरिभ्यांधानाभिरघत्तंमेदस्त :प्रतिपचताग्रभीदवीवृधतपुरोळाशैर-
पादिन्द्रःसोमंगवाशिरंयवाशिरंतीव्रान्तंबहुरमध्यमुपोत्थामदाश्रौद्विमदाँआनळ
वीवृधताङ्गूषैस्त्वामद्यर्ष आर्षेयऋषीणांनपादवृणीतायंसुन्वन्यजमानोवहुभ्यआ-
संगथेभ्यः ॥ एषमेदेवेषुवसुवार्यायक्ष्यतइतितायादेवादेवदानान्यदुस्तान्यस्माआ
चशास्वाचगुरस्वेषितश्चहोतरसिभद्रवाच्यायप्रेषितोमानुषःसूक्तवाकायसूक्ताब्रू३
हि ॥ धानासोमानामिन्द्राद्धिचपिबचबव्धान्तंहरीधानाउपऋजीषंजिघ्रतामारथ
चर्षणेसिश्वस्वयत्त्वापृच्छाद्विषन्पत्नीःक्षामीमदथाइत्यस्मिन्त्सुन्वतियजमानेतस्मै
किमरात्थाःसुष्टुसुवीर्यँयज्ञस्यागुरउद्दचंयद्यद्दचीकमतोतोतत्तथाभूद्धोतर्यज ॥ हो-
तायक्षदश्विनासोमानांतिरोअह्न्यानांत्रिर्वर्तिर्यातंत्रिरिहमादयेथामुतोतुरीयंनास

त्यावाजिनायधेनुःसजूरग्नीरोहिदश्वोघृतस्नुःसजूरुषाअरुणीभिःसजूःसूर्यएतशेन सजोषावश्विनादंसोभिःकरतएवाश्विनाजुषेतांमदेतांवीतांपिबतांसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदश्विनासरस्वतीमिन्द्रंसुत्रामाणंसोमानांसुराम्णांजुषतांव्यन्तुपिबन्तुम- दन्तुसोमान्सुराम्णोहोतर्यज ॥ होतायक्षत्प्रजापतिंमहिम्नोजुषतांवेतुपिबतुसोमं होतर्यज ॥ ६९ ॥ इतिप्रैषाध्यायःसमाप्तः ॥

॥ इति परिशिष्टानि समाप्तानि ॥

प्रसिद्धिलेखः

ऋग्वेदसंहिताभाष्यं श्रीमद्विद्यारण्यमुनिविरचितम्—बोडसोपाह्वैर्महामहोपाध्यायै राजारामशास्त्रिभिः संशोधितम्	मूल्यम् रूपकाणि	५०
ऋग्वेदसंहिता परिशिष्टसर्वानुक्रमसहिता....	”	४
कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयसंहिता—बोडसोपाह्वैर्महामहोपाध्यायैराजारामशास्त्रिभिः संशोधिता	”	३
ऐतरेयब्राह्मणं—बोडसोपाह्वैर्महामहोपाध्यायैराजारामशास्त्रिभिः संशोधितम्	”	२॥

एतानि पुस्तकानि मोहमय्यां तत्त्वविवेचकमुद्रणयन्त्रालये लभ्यानि ।

इदं पुस्तकं तुकारामतात्याभिख्येन तत्त्वविवेचकग्रंथप्रसारकसमित्यै
मोहमय्यां
तत्त्वविवेचकमुद्रणयंत्रालये मुद्रितं
शकाब्दाः १८१२

॥ इति ऋक्संहिता समाप्ता ॥

[OrderDescription]
,CREATED=20.09.19 10:08
,TRANSFERRED=2019/09/20 at 12:04:20
,PAGES=664
,TYPE=STD
,NAME=S0001884
,Book Name=M-449-TRIGVED SANHITA
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF

FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF

FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF

FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF
,FILE48=00000048.TIF
,FILE49=00000049.TIF
,FILE50=00000050.TIF
,FILE51=00000051.TIF
,FILE52=00000052.TIF
,FILE53=00000053.TIF
,FILE54=00000054.TIF
,FILE55=00000055.TIF
,FILE56=00000056.TIF
,FILE57=00000057.TIF
,FILE58=00000058.TIF
,FILE59=00000059.TIF
,FILE60=00000060.TIF
,FILE61=00000061.TIF
,FILE62=00000062.TIF
,FILE63=00000063.TIF

FILE64=00000064.TIF
,FILE65=00000065.TIF
,FILE66=00000066.TIF
,FILE67=00000067.TIF
,FILE68=00000068.TIF
,FILE69=00000069.TIF
,FILE70=00000070.TIF
,FILE71=00000071.TIF
,FILE72=00000072.TIF
,FILE73=00000073.TIF
,FILE74=00000074.TIF
,FILE75=00000075.TIF
,FILE76=00000076.TIF
,FILE77=00000077.TIF
,FILE78=00000078.TIF
,FILE79=00000079.TIF
,FILE80=00000080.TIF
,FILE81=00000081.TIF

FILE82=00000082.TIF
,FILE83=00000083.TIF
,FILE84=00000084.TIF
,FILE85=00000085.TIF
,FILE86=00000086.TIF
,FILE87=00000087.TIF
,FILE88=00000088.TIF
,FILE89=00000089.TIF
,FILE90=00000090.TIF
,FILE91=00000091.TIF
,FILE92=00000092.TIF
,FILE93=00000093.TIF
,FILE94=00000094.TIF
,FILE95=00000095.TIF
,FILE96=00000096.TIF
,FILE97=00000097.TIF
,FILE98=00000098.TIF
,FILE99=00000099.TIF

FILE100=00000100.TIF
,FILE101=00000101.TIF
,FILE102=00000102.TIF
,FILE103=00000103.TIF
,FILE104=00000104.TIF
,FILE105=00000105.TIF
,FILE106=00000106.TIF
,FILE107=00000107.TIF
,FILE108=00000108.TIF
,FILE109=00000109.TIF
,FILE110=00000110.TIF
,FILE111=00000111.TIF
,FILE112=00000112.TIF
,FILE113=00000113.TIF
,FILE114=00000114.TIF
,FILE115=00000115.TIF
,FILE116=00000116.TIF
,FILE117=00000117.TIF

FILE118=00000118.TIF
,FILE119=00000119.TIF
,FILE120=00000120.TIF
,FILE121=00000121.TIF
,FILE122=00000122.TIF
,FILE123=00000123.TIF
,FILE124=00000124.TIF
,FILE125=00000125.TIF
,FILE126=00000126.TIF
,FILE127=00000127.TIF
,FILE128=00000128.TIF
,FILE129=00000129.TIF
,FILE130=00000130.TIF
,FILE131=00000131.TIF
,FILE132=00000132.TIF
,FILE133=00000133.TIF
,FILE134=00000134.TIF
,FILE135=00000135.TIF

FILE136=00000136.TIF
,FILE137=00000137.TIF
,FILE138=00000138.TIF
,FILE139=00000139.TIF
,FILE140=00000140.TIF
,FILE141=00000141.TIF
,FILE142=00000142.TIF
,FILE143=00000143.TIF
,FILE144=00000144.TIF
,FILE145=00000145.TIF
,FILE146=00000146.TIF
,FILE147=00000147.TIF
,FILE148=00000148.TIF
,FILE149=00000149.TIF
,FILE150=00000150.TIF
,FILE151=00000151.TIF
,FILE152=00000152.TIF
,FILE153=00000153.TIF

FILE154=00000154.TIF
,FILE155=00000155.TIF
,FILE156=00000156.TIF
,FILE157=00000157.TIF
,FILE158=00000158.TIF
,FILE159=00000159.TIF
,FILE160=00000160.TIF
,FILE161=00000161.TIF
,FILE162=00000162.TIF
,FILE163=00000163.TIF
,FILE164=00000164.TIF
,FILE165=00000165.TIF
,FILE166=00000166.TIF
,FILE167=00000167.TIF
,FILE168=00000168.TIF
,FILE169=00000169.TIF
,FILE170=00000170.TIF
,FILE171=00000171.TIF

FILE172=00000172.TIF
,FILE173=00000173.TIF
,FILE174=00000174.TIF
,FILE175=00000175.TIF
,FILE176=00000176.TIF
,FILE177=00000177.TIF
,FILE178=00000178.TIF
,FILE179=00000179.TIF
,FILE180=00000180.TIF
,FILE181=00000181.TIF
,FILE182=00000182.TIF
,FILE183=00000183.TIF
,FILE184=00000184.TIF
,FILE185=00000185.TIF
,FILE186=00000186.TIF
,FILE187=00000187.TIF
,FILE188=00000188.TIF
,FILE189=00000189.TIF

FILE190=00000190.TIF
,FILE191=00000191.TIF
,FILE192=00000192.TIF
,FILE193=00000193.TIF
,FILE194=00000194.TIF
,FILE195=00000195.TIF
,FILE196=00000196.TIF
,FILE197=00000197.TIF
,FILE198=00000198.TIF
,FILE199=00000199.TIF
,FILE200=00000200.TIF
,FILE201=00000201.TIF
,FILE202=00000202.TIF
,FILE203=00000203.TIF
,FILE204=00000204.TIF
,FILE205=00000205.TIF
,FILE206=00000206.TIF
,FILE207=00000207.TIF

FILE208=00000208.TIF
,FILE209=00000209.TIF
,FILE210=00000210.TIF
,FILE211=00000211.TIF
,FILE212=00000212.TIF
,FILE213=00000213.TIF
,FILE214=00000214.TIF
,FILE215=00000215.TIF
,FILE216=00000216.TIF
,FILE217=00000217.TIF
,FILE218=00000218.TIF
,FILE219=00000219.TIF
,FILE220=00000220.TIF
,FILE221=00000221.TIF
,FILE222=00000222.TIF
,FILE223=00000223.TIF
,FILE224=00000224.TIF
,FILE225=00000225.TIF

FILE226=00000226.TIF
,FILE227=00000227.TIF
,FILE228=00000228.TIF
,FILE229=00000229.TIF
,FILE230=00000230.TIF
,FILE231=00000231.TIF
,FILE232=00000232.TIF
,FILE233=00000233.TIF
,FILE234=00000234.TIF
,FILE235=00000235.TIF
,FILE236=00000236.TIF
,FILE237=00000237.TIF
,FILE238=00000238.TIF
,FILE239=00000239.TIF
,FILE240=00000240.TIF
,FILE241=00000241.TIF
,FILE242=00000242.TIF
,FILE243=00000243.TIF

FILE244=00000244.TIF
,FILE245=00000245.TIF
,FILE246=00000246.TIF
,FILE247=00000247.TIF
,FILE248=00000248.TIF
,FILE249=00000249.TIF
,FILE250=00000250.TIF
,FILE251=00000251.TIF
,FILE252=00000252.TIF
,FILE253=00000253.TIF
,FILE254=00000254.TIF
,FILE255=00000255.TIF
,FILE256=00000256.TIF
,FILE257=00000257.TIF
,FILE258=00000258.TIF
,FILE259=00000259.TIF
,FILE260=00000260.TIF
,FILE261=00000261.TIF

FILE262=00000262.TIF
,FILE263=00000263.TIF
,FILE264=00000264.TIF
,FILE265=00000265.TIF
,FILE266=00000266.TIF
,FILE267=00000267.TIF
,FILE268=00000268.TIF
,FILE269=00000269.TIF
,FILE270=00000270.TIF
,FILE271=00000271.TIF
,FILE272=00000272.TIF
,FILE273=00000273.TIF
,FILE274=00000274.TIF
,FILE275=00000275.TIF
,FILE276=00000276.TIF
,FILE277=00000277.TIF
,FILE278=00000278.TIF
,FILE279=00000279.TIF

FILE280=00000280.TIF
,FILE281=00000281.TIF
,FILE282=00000282.TIF
,FILE283=00000283.TIF
,FILE284=00000284.TIF
,FILE285=00000285.TIF
,FILE286=00000286.TIF
,FILE287=00000287.TIF
,FILE288=00000288.TIF
,FILE289=00000289.TIF
,FILE290=00000290.TIF
,FILE291=00000291.TIF
,FILE292=00000292.TIF
,FILE293=00000293.TIF
,FILE294=00000294.TIF
,FILE295=00000295.TIF
,FILE296=00000296.TIF
,FILE297=00000297.TIF

FILE298=00000298.TIF
,FILE299=00000299.TIF
,FILE300=00000300.TIF
,FILE301=00000301.TIF
,FILE302=00000302.TIF
,FILE303=00000303.TIF
,FILE304=00000304.TIF
,FILE305=00000305.TIF
,FILE306=00000306.TIF
,FILE307=00000307.TIF
,FILE308=00000308.TIF
,FILE309=00000309.TIF
,FILE310=00000310.TIF
,FILE311=00000311.TIF
,FILE312=00000312.TIF
,FILE313=00000313.TIF
,FILE314=00000314.TIF
,FILE315=00000315.TIF

FILE316=00000316.TIF
,FILE317=00000317.TIF
,FILE318=00000318.TIF
,FILE319=00000319.TIF
,FILE320=00000320.TIF
,FILE321=00000321.TIF
,FILE322=00000322.TIF
,FILE323=00000323.TIF
,FILE324=00000324.TIF
,FILE325=00000325.TIF
,FILE326=00000326.TIF
,FILE327=00000327.TIF
,FILE328=00000328.TIF
,FILE329=00000329.TIF
,FILE330=00000330.TIF
,FILE331=00000331.TIF
,FILE332=00000332.TIF
,FILE333=00000333.TIF

FILE334=00000334.TIF
,FILE335=00000335.TIF
,FILE336=00000336.TIF
,FILE337=00000337.TIF
,FILE338=00000338.TIF
,FILE339=00000339.TIF
,FILE340=00000340.TIF
,FILE341=00000341.TIF
,FILE342=00000342.TIF
,FILE343=00000343.TIF
,FILE344=00000344.TIF
,FILE345=00000345.TIF
,FILE346=00000346.TIF
,FILE347=00000347.TIF
,FILE348=00000348.TIF
,FILE349=00000349.TIF
,FILE350=00000350.TIF
,FILE351=00000351.TIF

FILE352=00000352.TIF
,FILE353=00000353.TIF
,FILE354=00000354.TIF
,FILE355=00000355.TIF
,FILE356=00000356.TIF
,FILE357=00000357.TIF
,FILE358=00000358.TIF
,FILE359=00000359.TIF
,FILE360=00000360.TIF
,FILE361=00000361.TIF
,FILE362=00000362.TIF
,FILE363=00000363.TIF
,FILE364=00000364.TIF
,FILE365=00000365.TIF
,FILE366=00000366.TIF
,FILE367=00000367.TIF
,FILE368=00000368.TIF
,FILE369=00000369.TIF

FILE370=00000370.TIF
,FILE371=00000371.TIF
,FILE372=00000372.TIF
,FILE373=00000373.TIF
,FILE374=00000374.TIF
,FILE375=00000375.TIF
,FILE376=00000376.TIF
,FILE377=00000377.TIF
,FILE378=00000378.TIF
,FILE379=00000379.TIF
,FILE380=00000380.TIF
,FILE381=00000381.TIF
,FILE382=00000382.TIF
,FILE383=00000383.TIF
,FILE384=00000384.TIF
,FILE385=00000385.TIF
,FILE386=00000386.TIF
,FILE387=00000387.TIF

FILE388=00000388.TIF
,FILE389=00000389.TIF
,FILE390=00000390.TIF
,FILE391=00000391.TIF
,FILE392=00000392.TIF
,FILE393=00000393.TIF
,FILE394=00000394.TIF
,FILE395=00000395.TIF
,FILE396=00000396.TIF
,FILE397=00000397.TIF
,FILE398=00000398.TIF
,FILE399=00000399.TIF
,FILE400=00000400.TIF
,FILE401=00000401.TIF
,FILE402=00000402.TIF
,FILE403=00000403.TIF
,FILE404=00000404.TIF
,FILE405=00000405.TIF

FILE406=00000406.TIF
,FILE407=00000407.TIF
,FILE408=00000408.TIF
,FILE409=00000409.TIF
,FILE410=00000410.TIF
,FILE411=00000411.TIF
,FILE412=00000412.TIF
,FILE413=00000413.TIF
,FILE414=00000414.TIF
,FILE415=00000415.TIF
,FILE416=00000416.TIF
,FILE417=00000417.TIF
,FILE418=00000418.TIF
,FILE419=00000419.TIF
,FILE420=00000420.TIF
,FILE421=00000421.TIF
,FILE422=00000422.TIF
,FILE423=00000423.TIF

FILE424=00000424.TIF
,FILE425=00000425.TIF
,FILE426=00000426.TIF
,FILE427=00000427.TIF
,FILE428=00000428.TIF
,FILE429=00000429.TIF
,FILE430=00000430.TIF
,FILE431=00000431.TIF
,FILE432=00000432.TIF
,FILE433=00000433.TIF
,FILE434=00000434.TIF
,FILE435=00000435.TIF
,FILE436=00000436.TIF
,FILE437=00000437.TIF
,FILE438=00000438.TIF
,FILE439=00000439.TIF
,FILE440=00000440.TIF
,FILE441=00000441.TIF

FILE442=00000442.TIF
,FILE443=00000443.TIF
,FILE444=00000444.TIF
,FILE445=00000445.TIF
,FILE446=00000446.TIF
,FILE447=00000447.TIF
,FILE448=00000448.TIF
,FILE449=00000449.TIF
,FILE450=00000450.TIF
,FILE451=00000451.TIF
,FILE452=00000452.TIF
,FILE453=00000453.TIF
,FILE454=00000454.TIF
,FILE455=00000455.TIF
,FILE456=00000456.TIF
,FILE457=00000457.TIF
,FILE458=00000458.TIF
,FILE459=00000459.TIF

FILE460=00000460.TIF
,FILE461=00000461.TIF
,FILE462=00000462.TIF
,FILE463=00000463.TIF
,FILE464=00000464.TIF
,FILE465=00000465.TIF
,FILE466=00000466.TIF
,FILE467=00000467.TIF
,FILE468=00000468.TIF
,FILE469=00000469.TIF
,FILE470=00000470.TIF
,FILE471=00000471.TIF
,FILE472=00000472.TIF
,FILE473=00000473.TIF
,FILE474=00000474.TIF
,FILE475=00000475.TIF
,FILE476=00000476.TIF
,FILE477=00000477.TIF

FILE478=00000478.TIF
,FILE479=00000479.TIF
,FILE480=00000480.TIF
,FILE481=00000481.TIF
,FILE482=00000482.TIF
,FILE483=00000483.TIF
,FILE484=00000484.TIF
,FILE485=00000485.TIF
,FILE486=00000486.TIF
,FILE487=00000487.TIF
,FILE488=00000488.TIF
,FILE489=00000489.TIF
,FILE490=00000490.TIF
,FILE491=00000491.TIF
,FILE492=00000492.TIF
,FILE493=00000493.TIF
,FILE494=00000494.TIF
,FILE495=00000495.TIF

FILE496=00000496.TIF
,FILE497=00000497.TIF
,FILE498=00000498.TIF
,FILE499=00000499.TIF
,FILE500=00000500.TIF
,FILE501=00000501.TIF
,FILE502=00000502.TIF
,FILE503=00000503.TIF
,FILE504=00000504.TIF
,FILE505=00000505.TIF
,FILE506=00000506.TIF
,FILE507=00000507.TIF
,FILE508=00000508.TIF
,FILE509=00000509.TIF
,FILE510=00000510.TIF
,FILE511=00000511.TIF
,FILE512=00000512.TIF
,FILE513=00000513.TIF

FILE514=00000514.TIF
,FILE515=00000515.TIF
,FILE516=00000516.TIF
,FILE517=00000517.TIF
,FILE518=00000518.TIF
,FILE519=00000519.TIF
,FILE520=00000520.TIF
,FILE521=00000521.TIF
,FILE522=00000522.TIF
,FILE523=00000523.TIF
,FILE524=00000524.TIF
,FILE525=00000525.TIF
,FILE526=00000526.TIF
,FILE527=00000527.TIF
,FILE528=00000528.TIF
,FILE529=00000529.TIF
,FILE530=00000530.TIF
,FILE531=00000531.TIF

FILE532=00000532.TIF
,FILE533=00000533.TIF
,FILE534=00000534.TIF
,FILE535=00000535.TIF
,FILE536=00000536.TIF
,FILE537=00000537.TIF
,FILE538=00000538.TIF
,FILE539=00000539.TIF
,FILE540=00000540.TIF
,FILE541=00000541.TIF
,FILE542=00000542.TIF
,FILE543=00000543.TIF
,FILE544=00000544.TIF
,FILE545=00000545.TIF
,FILE546=00000546.TIF
,FILE547=00000547.TIF
,FILE548=00000548.TIF
,FILE549=00000549.TIF

FILE550=00000550.TIF
,FILE551=00000551.TIF
,FILE552=00000552.TIF
,FILE553=00000553.TIF
,FILE554=00000554.TIF
,FILE555=00000555.TIF
,FILE556=00000556.TIF
,FILE557=00000557.TIF
,FILE558=00000558.TIF
,FILE559=00000559.TIF
,FILE560=00000560.TIF
,FILE561=00000561.TIF
,FILE562=00000562.TIF
,FILE563=00000563.TIF
,FILE564=00000564.TIF
,FILE565=00000565.TIF
,FILE566=00000566.TIF
,FILE567=00000567.TIF

FILE568=00000568.TIF
,FILE569=00000569.TIF
,FILE570=00000570.TIF
,FILE571=00000571.TIF
,FILE572=00000572.TIF
,FILE573=00000573.TIF
,FILE574=00000574.TIF
,FILE575=00000575.TIF
,FILE576=00000576.TIF
,FILE577=00000577.TIF
,FILE578=00000578.TIF
,FILE579=00000579.TIF
,FILE580=00000580.TIF
,FILE581=00000581.TIF
,FILE582=00000582.TIF
,FILE583=00000583.TIF
,FILE584=00000584.TIF
,FILE585=00000585.TIF

FILE586=00000586.TIF
,FILE587=00000587.TIF
,FILE588=00000588.TIF
,FILE589=00000589.TIF
,FILE590=00000590.TIF
,FILE591=00000591.TIF
,FILE592=00000592.TIF
,FILE593=00000593.TIF
,FILE594=00000594.TIF
,FILE595=00000595.TIF
,FILE596=00000596.TIF
,FILE597=00000597.TIF
,FILE598=00000598.TIF
,FILE599=00000599.TIF
,FILE600=00000600.TIF
,FILE601=00000601.TIF
,FILE602=00000602.TIF
,FILE603=00000603.TIF

FILE604=00000604.TIF
,FILE605=00000605.TIF
,FILE606=00000606.TIF
,FILE607=00000607.TIF
,FILE608=00000608.TIF
,FILE609=00000609.TIF
,FILE610=00000610.TIF
,FILE611=00000611.TIF
,FILE612=00000612.TIF
,FILE613=00000613.TIF
,FILE614=00000614.TIF
,FILE615=00000615.TIF
,FILE616=00000616.TIF
,FILE617=00000617.TIF
,FILE618=00000618.TIF
,FILE619=00000619.TIF
,FILE620=00000620.TIF
,FILE621=00000621.TIF

FILE622=00000622.TIF
,FILE623=00000623.TIF
,FILE624=00000624.TIF
,FILE625=00000625.TIF
,FILE626=00000626.TIF
,FILE627=00000627.TIF
,FILE628=00000628.TIF
,FILE629=00000629.TIF
,FILE630=00000630.TIF
,FILE631=00000631.TIF
,FILE632=00000632.TIF
,FILE633=00000633.TIF
,FILE634=00000634.TIF
,FILE635=00000635.TIF
,FILE636=00000636.TIF
,FILE637=00000637.TIF
,FILE638=00000638.TIF
,FILE639=00000639.TIF

FILE640=00000640.TIF
,FILE641=00000641.TIF
,FILE642=00000642.TIF
,FILE643=00000643.TIF
,FILE644=00000644.TIF
,FILE645=00000645.TIF
,FILE646=00000646.TIF
,FILE647=00000647.TIF
,FILE648=00000648.TIF
,FILE649=00000649.TIF
,FILE650=00000650.TIF
,FILE651=00000651.TIF
,FILE652=00000652.TIF
,FILE653=00000653.TIF
,FILE654=00000654.TIF
,FILE655=00000655.TIF
,FILE656=00000656.TIF
,FILE657=00000657.TIF

FILE658=00000658.TIF
,FILE659=00000659.TIF
,FILE660=00000660.TIF
,FILE661=00000661.TIF
,FILE662=00000662.TIF
,FILE663=00000663.TIF
,FILE664=00000664.TIF
,